HET HOGEPRIESTERLIJK GEBED VAN CHRISTUS

OF

VERKLARING VAN HET ZEVENTIENDE HOOFDSTUK VAN HET EVANGELIE VAN JOHANNES

IN 23 LEERREDENEN

DOOR

JOHAN TEMMINK, Wemm. Fil.
In leven bedienaar des Goddelijken Woords te Amsterdam
(1701 - 1768)

Naar de tweede druk uit het jaar 1769
Het Hogepriesterlijk gebed van Christus, of verklaring over het zeventiende capittel van het euangelium van Johannes, in XXIII leerredenen. Met een voorrede verrykt door Johannes Boskoop, des overledens amptgenoot. Tweede druk

AMSTERDAM, Petrus Schouten, 467 blz.

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2009

JOHAN TEMMINK

Dr. H. Florijn

Oude Paden maart 2008

Het is algemeen bekend dat de oudvaders diepe indruk hebben gemaakt op de voorgangers in de kleine kerkgeschiedenis. Zij achtten hen hoog, lazen hun werken en prezen hun bevindelijke geschriften aan. Vandaar dan ook dat er meer dan eens invloed is aan te wijzen van de mannen uit de zeventiende en achttiende eeuw op predikanten en gemeenteleden behorend tot de gereformeerde gezindte. Het is dan ook goed om in een tijdschrift als Oude Paden stil te staan bij hen, die we als erflaters kunnen beschouwen van de negentiende en twintigste-eeuwse bevindelijken. Dat is trouwens al eerder gebeurd: u zult het zich misschien nog wel herinneren dat ooit uitgebreid aandacht is besteed aan Alexander Comrie en Wilhelmus Schortinghuis. In dit artikel valt het licht op Johan Temmink.

Johan Temmink

Johan Temmink werd op 15 juli 170I in Vlaardingen geboren. In deze plaats was zijn vader Wemmerus Temmink predikant. Zijn moeder was Cornelia Heynsius.

Ouder geworden ging Johan in 1718 de theologische studie volgen en hij koos daartoe de opleiding te Leiden. Hij rondde de studie met succes af en zijn eerste gemeente

werd Korendijk. Hier werd hij op 25 februari 1725 door zijn vader bevestigd. Zelf deed hij intrede met de tekst Eféze 6:19: 'En voor mij, opdat mij het woord gegeven worde in de opening mijns monds met vrijmoedigheid, om de verborgenheid des Evangelies bekend te maken.'
Vijf jaar heeft Temmink in Korendijk gestaan, maar veel is niet bekend over zijn werk daar. In 1730 nam hij een beroep aan naar de gemeente van Purmerland. Hier bleef hij maar heel kort, want in het jaar daarop vertrok hij naar Schoonhoven. In de zilverstad zou hij negen jaar werkzaam zijn, namelijk van 1721 tot 1740. Over deze periode is meer bekend.

Schoonhoven
Allereerst iets over het beroep. Het was in Schoonhoven de gewoonte dat de kerkenraad een twaalftal namen opstelde, waaruit men een zestal koos. Dat werd aan de magistraat voorgelegd, die het al dan niet goedkeurde. Na deze approbatie door de overheid kwam men tot een drietal. Daaruit werd Temmink beroepen. Hij nam het aan en zijn intreetekst was Job 32:21 en 22: '*Och, dat ik niemands aangezicht aanneme, en tot den mens geen bijnamen gebruike! Want ik weet geen bijnamen te gebruiken; in kort zou mijn Maker mij wegnemen.'*
Temmink had preekgaven. Dat merkten ze in Schoonhoven, maar het viel ook anderen op. Vandaar dat hij in 1737 een beroep ontving naar Vlissingen. Naar aanleiding daarvan preekte hij uit Numeri 9: 18 en 19, over de wolkkolom die boven de tabernakel bleef staan waardoor het volk Israël in de woestijn niet verreisde. We kunnen er uit afleiden dat hij geen aanwijzing van God ontvangen had om het beroep aan te nemen.
In Schoonhoven was hij niet de enige predikant. Een van zijn ambtgenoten was Jacobus Fruytier, een zoon van de bekendere schrijver van meerdere theologische werken, waaronder het *Sions Worstelingen.* Deze collega overleed na een ziekte van tien dagen, aan een aanhoudende en brandende koorts. Hij was toen nog maar 39 jaar oud. Op uitdrukkelijk verzoek van de overledene werd geen lijkpredicatie gehouden; toch stonden de twee andere predikanten wel stil bij het verlies. Temmink hield toen een preek over Mattheus 24: 44: 'Daarom zijt gij ook bereid; want in welke ure gij het niet meent, zal de Zoon des mensen komen.' Een toepasselijke tekst.
Hij had dat trouwens meer. Toen hij later in Amsterdam stond, overleed daar in 1743 een andere collega, namelijk Johannes Bakker. Temmink had veel achting voor deze medepredikant en hij typeerde hem in een preek met een zinspeling op de naam Johannes met de woorden uit het evangelie van Johannes 5: 35a: 'Hij was een brandende en lichtende kaars.' Deze preek is in handschrift bewaard gebleven.

Amsterdam
In 1740 werd Johan Temmink beroepen als predikant van de Gasthuiskerk in Amsterdam. Hij nam dit beroep aan en tot zijn dood zou hij in de hoofdstad blijven.
Hij trok daar veel volk. Volgens zijn lijkredenaar Johannes Boskoop was de toeloop er zo geweldig dat 'die kerk de schare niet bevatten noch bevangen kon.' Helaas kwam dit werk voor het 'ziekenhuis' alleen op zijn schouders neer. Er was dus niet, zoals in de andere kerken een soort van roulatiesysteem van predikanten. Het viel Temmink al spoedig te zwaar en hij werd ernstig ziek. Het stadsbestuur besloot naar aanleiding hiervan om zijn positie gelijk te maken aan die van de andere predikanten en zo is het gebleven tot aan het einde van zijn leven, 'met die toeloop die hem nooit ontgaan maar bijgebleven is.'
Temminks preken spraken dus bijzonder aan, destijds in de achttiende eeuw. Gelukkig

zijn we in staat om ons een goede indruk van zijn kanselwerk te vormen. In de eerste plaats natuurlijk door zijn hoofdwerk, zijn *Het Hogepriesteryk gebed van Christus* uit 1769, maar daarnaast ook door een rij van ***zeventien boeken*** waarin hij zijn eigen handgeschreven preken heeft gebundeld.
Wie de handschriften doorneemt, ziet dat Temmink, evenals veel tijdgenoten, vaak seriepreken heeft gehouden. Zo hield hij meerdere preken over Lukas 10:21-42, over Hosea 14; over Micha 7 en over de eerste hoofdstukken van Openbaring. Ook zijn preken over de Heidelbergse Catechismus bleven bewaard. Veel zou uit deze handschriften aangehaald kunnen worden, maar slechts bij twee preken staan we stil.

Het overlijden van prinses Anna
Op 23 januari 1759 preekte Temmink over Job 3:17-19: *'Daar houden de bozen op van beroering en daar rusten de vermoeiden van kracht. Daar zijn de gebondenen tezamen in rust, zij horen de stem des drijvers niet. De kleine en de grote is daar; en de knecht vrij van zijn heer.'*
Hij had deze tekst met opzet gekozen, want elf dagen eerder was prinses Anna, de dochter van de Engelse koning, en de vrouw van stadhouder Willem IV (1711-1751) overleden. Anna had haar man dus overleefd. Zij was overigens niet geliefd in Nederland; vooral bij de Nederlandse regenten was zij zelfs bepaald gehaat omdat zij telkens weer had geprobeerd om het stadhouderlijk gezag meer gelding te geven. Dat was natuurlijk tegen de zin van de regenten, want die regeerden liever zelf.
Ooit heeft Groen van Prinsterer deze vorstin treffend getypeerd met de woorden: 'Zij was rijk begaafd en, meer wellicht dan de stadhouder, berekend voor het staatsbestuur, maar fier en hooghartig, en tenminste evenzeer als hij, na-ijverig op eigen inzicht en op eigen gezag. Door eerzucht en vrees om in een raadsman een leidsman te hebben, veeltijds eigenzinnig.' Anna overleed op 12 januari 1759.
Het was Temmink uiteraard bekend dat de Amsterdamse regenten haar bepaald niet mochten. Toch heeft hem dat niet een volledig stilzwijgen opgelegd. Hij zei in de preek nog wel: 'Van het sterfgeval zal ik niets bijzonders zeggen, niet wetende of het wèl of kwalijk geduid zal worden, omdat het buiten hoge order (dus zonder opdracht van de regenten, H.F.) geschiedt,' maar vervolgde met de woorden: 'De dode vorstin is onze kennis en die van alle mensen ontvoerd. Mochten wij, die haar volgen moeten, liever recht kennis maken met de dood.' Om daaraan toe te voegen: 'Gelijk ik haar dodelijk dag niet begeerd heb, begeer ik de uwe niet, al handel ik met u over de dood.'
Temmink stond in de preek uitvoerig stil bij het onvermijdelijke van het sterven en de voorbereiding daarop. Hij zei daarbij: 'Het enige middel (tegen de dood) is te vinden bij de Overwinnaar van de dood, Die haar prikkel weg nam, en dat door geloofsvereniging met Christus, Die gezegd heeft: 'Ik
Handschrift van Temmink bij de preek over prinses Anna. *Ik ben de opstanding en het leven, die in Mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven, en een iegelijk die leeft en in Mij gelooft zal niet sterven in der eeuwigheid,* Johannes 11:25, 26.

Een 'dodelijk toeval'
Niet lang na de preek over prinses Anna werd Temmink zelf ernstig ziek. Volgens zijn eigen woorden werd hij bezocht met een 'dodelijk toeval' van 'besloten koliek en jicht in de ingewanden'. Zo ernstig was de kwaal dat het tot 18 maart 1759 duurde voordat hij het Woord Gods weer kon bedienen.
Die zondagmorgen preekte Temmink over Hebreeën 2:18: '*Want in hetgeen Hij Zelf verzocht zijnde geleden heeft, kan Hij dengenen die verzocht worden, te hulp komen.'*
Het was juist in de lijdensweken en hoewel het eigenlijk de bedoeling was geweest dat

over de klacht van Judas gepreekt zou worden, had Temmink toch deze tekst als uitgangspunt genomen, in de eerste plaats vanwege 'het zalig voordeel dat in dit lijden is voor al Gods volk', en in de tweede plaats 'omdat ik onder bijzonder lijden enige ondervinding van die hulp gehad heb'.
Daarna verklaarde Temmink de tekst voor de gemeente en het is weer typerend dat hij daarbij veel stil stond bij het lijden van de Hogepriester en weinig bij zichzelf. Zo merkte hij bijvoorbeeld op dat er overeenkomsten waren tussen de verzoekingen waarmee Gods volk bezocht werd en die waarin de Heere Jezus Christus geweest was. Eén van die overeenkomsten betrof, de 'geestelijke aanvallen van de verzoeker op het gemoed met allerlei soorten smarten en tegenspoeden, die de Heere onmiddellijk toezond, en allerlei mishandelingen door mensen aangedaan.' Maar er waren ook verschillen. Want de verzoekingen waarmee Gods volk bezocht werd, waren in gewicht
te vergelijken met de verzoekingen van Christus. Daarbij kwam 'dat Gods volk een inwendig verdorven beginsel' heeft, dat tot lijden onwillig, tot gehoorzaamheid traag, en tot hinken gereed is.' Ja, voegde Temmink hieraan toe: 'Ik zeg Gods volk, want voor natuurlijke mensen zijn deze verzoekingen zo zeer geen stof van lijden en strijd aangezien zij onder het gevoel van droevig kwaad maar alleen proberen om van dat lijden ontslagen te worden, zonder zucht om daaronder in een weg van gehoorzaamheid bij God te blijven.'

Temminks ondervindingen

Temmink stond verder stil bij het te hulp komen van de Hogepriester, hoe de 'neiging tot medelijden' behoorde tot het ambt van de Hogepriester en hoe Hij wist 'wat bijzondere genade' Gods volk moest staande houden. Hij wees erop dat de Heere Jezus daarom in Zijn voorbidding hun zwarigheden op de krachtigste wijze bij Zijn Vader voordroeg en dat Hij voor hen bad. 'En dat bidden - zo vervolgde de predikant - is niet alleen een bidden van een aangenaam en toegenegen persoon, maar van één die Hogepriester bij God is en die al Zijn lijden en verzoekingen gedragen heeft, als hun plaatsvervanger om hen er van te verlossen en te maken dat het alles hun medewerken zou ten goede.'
Na deze woorden kon Temmink niet nalaten om iets te zeggen over wat hij zelf op zijn ziekbed ondervonden had, hij vervolgde: 'Ik voor mij, toen ik in deze dagen door een smartelijke en gevaarlijke toeval in het lichaam bezocht was, moet openbaar getuigenis geven, dat ik door de hulp des Heeren tot hiertoe gebracht ben. Hij heeft mij uitwendig kracht gegeven om het kwaad te kunnen dragen. Toen het gevaar dreigde, heeft Hij het spoedig verminderd en de middelen, die met liefde en getrouwheid aangewend werden, heeft Hij tot herstel gezegend als Israëls opperste Heelmeester. Hij heeft ook onder het lijden inmengsels van goedertierenheid gebruikt, waardoor het zo veel lichter werd dan het lijden van Jezus Christus. Ach, Christus had geen vrienden die met Hem waken wilden in Zijn benauwdheid of die Hem enige verkwikking in Zijn nood toebrachten, terwijl voor mij er velen gereed zijn geweest. Het heeft Gods ontferming behaagd mijn gemoed te bevrijden van benauwende verzoekingen, van al te angstvallig vooruitlopen, van te twisten tegen Zijn weg of van hard te gevoelen over Zijn handelen. Het was nog een twisten met mate en een menselijke verzoeking, en het was onder de verzuchting dat ik er maar beter door voor de Heere, en nuttiger voor u door zou gemaakt worden. Wat is nu daartoe mijn verplichting groot!'

Het handschrift van Temmink bij de preek over zijn ziekte

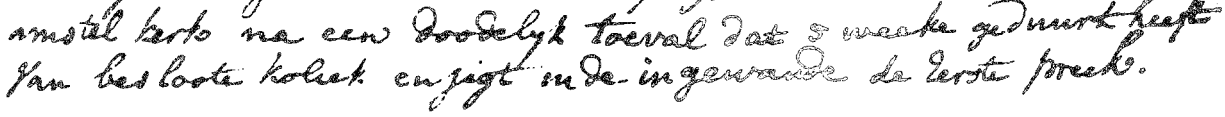
vrijdags Morgens den 18. maart 1759.
amstel kerk na een dodelyk toeval dat 8 weeke gedurt heeft
van bes loote koliek en zigt in de ingewanden de eerste preek.

Temminks laatste jaren

Na het 'dodelijk toeval' waarmee Temmink dus in 1759 werd bezocht, heeft hij nog een kleine tien jaar geleefd, een tijd waarin hij volgens de woorden van zijn lijkredenaar Johannes Boskoop bleef opkomen voor 'de oude beproefde waarheid, wat wind van nieuwe leer er ook opkwam.' Temmink week 'van de fundamentele leerstukken der Heilige Schrift uitgedrukt in onze op Gods Woord gegronde Formulieren van enigheid' geen 'haarbreed' af.

Boskoop heeft Temmink trouwens zeer geprezen in zijn lijkrede, daarvan was hij zich ook wel bewust, temeer omdat hij wist dat zijn medepredikant niet zonder fouten was geweest. Zeker was en bleef deze - zo zei hij - een mens met gebreken, maar van deze zijn gebreken was Temmink zichzelf ook heel goed bewust geweest: hij kende ze en betreurde ze, en wat meer was: 'Hij zocht er steeds in het Borgbloed des Middelaars verzoening voor, waarin hij het ook genadiglijk verkregen heeft.'

Had Temmink verder iets geweten van de lof die Boskoop na het overlijden van de kansel over hem liet horen, dan zou hij zich zeker verzet hebben en de lijkredenaar hebben toegeroepen: 'Zwijg, ik was dat niet, maar door genade ben ik geweest die ik was, en alleen door het bloed des Lams heb ik nu overwonnen.'

Het Hogepriesterlyk gebed

Het bekendste geschrift van Johan Temmink is zijn *Het Hogepriesterlyk gebed van Christus of verklaring over het zeventiende capittel van het Evangelium van Johannes in XXIII leerredenen* geworden. Het verscheen in 1769 in Amsterdam. Het had zijn hoorders nog moeite genoeg gekost om hem tot een uitgave over te halen, pas na lang aandringen vond hij het goed als ze na zijn overlijden zouden verschijnen. Wel heeft hij de preken zelf nog in het net overgeschreven. In een voorrede heeft Temminks ambtgenoot Johannes Boskoop (dezelfde die de lijkpredicatie heeft gehouden) de verklaringen getypeerd als kort en bondig, 'de zin en mening des Heeren met veel geestelijk verstand uithalende'. De toepassingen ademen verder 'een vurige ijver tot wering van alle ijdelheden der velerlei verderving van leer en zeden, met een blakende zucht tot behoud van onsterfelijke zielen om ze voor God te winnen.' Daarmee zijn ze goed getekend zoals uit een voorbeeld kan blijken.

Het is namelijk zo dat Temmink in zijn dagen met veel wijsgerige stromingen te maken kreeg. Hoe hij daarmee omging maken zijn woorden tegen de deïsten duidelijk. Deïsten waren mensen die ontkenden dat God de wereld nog onderhield. Temmink merkte naar aanleiding van hen in een van zijn preken op dat de term 'deïsme' letterlijk 'godisme' betekende, de aanhangers, de 'deïsten', waren dus 'godisten' . Op hen was echter een uitdrukking van Paulus van toepassing, die hen in Romeinen 2:16 'ongodisten'

noemde, omdat ze zonder Christus waren. 'Dat zal te hard luiden - zo vervolgde Temmink- in de oren van een volk dat thans het heidendom weer zoekt te doen zegepralen boven het Evangelie.'

Een aller-ongelukkigst bestaan, noemde Temmink het hunne en het vloeide voort uit hun gemis van Christus: 'En zeker die Christus mist, kent God niet, want in Hem en

Zijn verlossingswerk worden de meeste volmaaktheden Gods eerst openbaar en door het licht van Christus Geest aan een gelovige ziel alleen bekend.'
De deïsten kenmerkten zich volgens Temmink hierdoor dat ze alle mensen in het burgerlijke vlak gelijk wilden maken. Alle onderscheid in godsdienst moest weggenomen worden. Turken, Joden en 'openbare verzakers van de alleen geopenbaarde godsdienst', iedereen hoorde met liefde opgenomen in het godsdienstig deïstisch belijden van zijn dagen, met uitzondering dan alleen van degenen die in hun tijd bekend stonden als 'nauwgezette belijders van een innig (= bevindelijk) christendom'.
Dit gelijkstellen van aanhangers van verschillende godsdiensten achtte Temmink een gruwelijke zaak. Noch erger achtte hij het streven dat daar nauw mee samen hing en dat Jezus gelijk wilde stellen met 'Mohammed en zulke snode bedriegers die uit de hel zijn uitgegaan'. Een dergelijke godsdienst 'of liever Godverzaking' dreigde in zijn tijd de mode te worden. Temmink verzette zich hier met kracht tegen. Daarbij blijkt tegelijk hoe actueel zijn beschouwingen ook nu nog zijn.

Toneel
Er was ook ander verval dat door Temmink werd gelaakt, zoals dat van de vaste gezelschappen die bijeen kwamen voor dans en dobbelspel. Verder alle 'ijdele, bespottelijke en oneerbare modes, die bijna met de week veranderen'. Het was allemaal 'vertoning van wereldse pracht'. De mensen volgden die modes 'zo ver of verder dan 't vermogen reiken kan'. Dat heette - aldus Temmink - 'zijn wereld te verstaan. Zo doet de grote wereld. En dat staat zo fraai (schoon in het oordeel van onze Rechter Christus zo rampzalig)'.
Nog heftiger voer Temmink tegen het toneelspel uit. IJdele vertoningen waren het, 'die door het schuim van lichtvaardige Fransen en ontuchtige Italianen' werden opgevoerd. Temmink rekende het onder de roepende zonden van zijn tijd als 'die heerlijke Naam van Jezus en die heilige leer van Hem' op de onreine lippen genomen werd 'van een lichtvaardig toneelgeboefte' en dat alleen tot tijdverdrijf en vermaak van ijdele mensen. En dan waren er nog die het opnamen voor het toneelspel: ze zouden er deugden door leren. Temmink vervolgde dat hij zelf eens van iemand gehoord had dat de bekende Franse toneeldichter Molière meer nut had gedaan dan vele predikanten. 'Die geen moedwillig spotter en Godverzaker is, zal van zulk een taal schrikken zonder dat ik er de Goddeloze ongerijmdheid van toon,' zo vervolgde Temmink. Geef zulke 'in de komedie geheiligde Christenen' 'als zij op hun sterfbed met de angsten des doods' en in het vreselijk oordeel liggen te worstelen maar eens een boekje van Molière in handen in plaats van de Bijbel. En laat eens een acteur zijn rol 'voor dat akelig sterfbed' dan opzeggen in plaats van een voorbiddend leraar. Een ieder van de hoorders moest zelf maar eens in zijn geweten oordelen wat meer nut deed.

Het sterven van Temmink
De tijd voor zijn sterven in 1768 verzwakte Temmink vrij snel. Op 28 augustus hield hij in de Amsterdamse Eilandskerk zijn laatste preek. De tekst was Romeinen 8:16: *'Dezelve Geest getuigt met onzen geest dat wij kinderen Gods zijn.'* In de ochtend voor de dienst had hij een 'geraaktheid' (wij zouden zeggen: de gevolgen van een beroerte) in zijn rechterarm gevoeld en het had hem moeite gekost om de dienst te volbrengen. Het is zijn zwanenzang geworden, voordat hij het kerkgebouw verliet, zei hij: 'Mijn werk is afgedaan.'

In de laatste week van zijn leven voelde Temmink zich toch weer iets beter worden en hij hoopte dat hij op zondag 30 oktober nog een keer voor kon gaan om te preken over het tiende gebod en over het einde van de prediking van de Wet, maar zover is het toch niet gekomen. De avond voor hij stierf sprak hij nog hartelijk tot de hem bezoekende vrienden over de waarheid en de godsvrucht. Hij liet zich daarbij bezorgd uit over de aanslagen die gericht werden op de leer der waarheid en vreesde dat de fundamenten zouden omgestoten worden, maar zo voegde hij eraan toe: 'Ik zal het niet zien'. Hij verklaarde verheugd te zijn dat hij heenging. Voor hij ging rusten, deed hij een innig gebed waarin hij zich ongewoon opgewekt betoonde, en waarbij hij diep ingeleid werd in Gods zondaarsliefde, in Christus' volkomen genoegdoening en in de volheid van die verheerlijkte Middelaar en dat tegenover al de ledigheid die Temmink in zichzelf bemerkte.
Hij ging naar bed en na het ontwaken leek hij weer vrij goed en hij was 'levendig' in het gebed. Hij liep daarna zijn kamer binnen en staande voor het venster, zag hij naar de hemel. Toen zakte hij in elkaar. Onder grote paniek werd hij naar zijn bed gedragen door zijn huisgenoten, tot wie hij alleen maar zei: 'Wees toch bedaard.' Vervolgens geraakte hij in een bewusteloosheid waaruit hij niet meer is bijgekomen. Diezelfde woensdagavond, op 26 oktober 1768, overleed hij kalm om zes uur.

De lijkrede
Op 6 november 1768 hield Johannes Boskoop de lijkrede in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Hij preekte daarbij over Jesaja 26:19. Onder de titel *De opstandi(n)ge der regtveerdige* is de toespraak uitgegeven. Veel goede woorden zijn er in te vinden over de overledene; in het artikel is er al uit aangehaald.
Een opmerking is nog treffend, want Boskoop zei: 'Het was voorleden dinsdagmiddag, 1 november dat wij het ontzielde lichaam met plechtige rouw ten aanschouwen van een verbazend grote menigte, die hun leraar nimmer hier weer zou zien en hem grafwaarts naoogde, in de Oude Kerk ten grave gebracht hebben, alwaar het rust, en waar mijn beenderen bij de Zijne ook eens staan te rusten.'
Boskoop was er dus van overtuigd dat hij in hetzelfde graf als Johan Temmink gelegd zou worden. Dat is inderdaad gebeurd.
Wie tegenwoordig de Oude Kerk van Amsterdam bezoekt, kan het graf daar nog vinden. Het is nummer 50 in de Buitenlandvaarderskapel. Wel ligt de originele steen er niet meer: op de zerk staat nu de naam van F. de Wildt, die de laatste rustplaats in 1841 in bezit had.

In dit graf werden Johan Temmink en Johannes Boskoop begraven

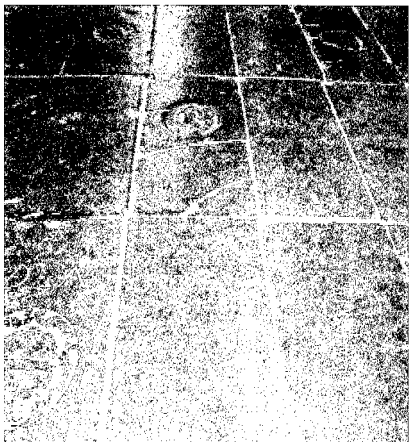

Erflater
Temminks werk is in de kringen van de kleine kerkgeschiedenis gewaardeerd. Een van degenen die het werk bijzonder aanprees was destijds ds. **Joh. van der Poel**; geen wonder dan ook dat ooit een gedeelte uit Temminks geschriften werd afgedrukt in het Kerkblad der Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Nog een ander die zich aangetrokken voelde tot Temmink was ds. **J. Fraanje**. Er zouden er meer te noemen zijn. Ongeveer een eeuw voordat zij leefden was er zelfs sprake van een opleving van de aandacht voor Temmink. In 1835, in de tijd rond de Afscheiding verscheen namelijk in Amsterdam een pamflet met de titel *Gereformeerde beschouwing van het borgtogtelijk lijden des Heeren als de eenige grond van des uitverkoren zondaars genadige toerusting door den Vader tot goede werken.* Leerrede naar Johannes 17:19. Het kan natuurlijk niet anders of dit is een herdruk van een van de preken uit *Het Hogepriesterlyk gebed*. Het geschrift vond veel aftrek, want er wordt zelfs een derde druk van vermeld.

Dit succes werd blijkbaar aanleiding om ook eens te putten uit de nagelaten handschriften van Temmink en dat leverde in de serie *Maandelijksche Preeken van 1836 de Onuitgegevene leerredenen* over Psalm 42, naar het eigen handschrift op. En verder verscheen in 1852 nog de Leerrede over *het bestraffen en vriendelijk noodigend roepen van de Opperste Wijsheid.* Uitgesproken bij gelegenheid der ijdele kermisdagen. Dit werkje was vrij zeldzaam, maar nog niet zo heel lang geleden verscheen er een hertaalde herdruk van bij uitgeverij De Schatkamer. Daaruit blijkt dat Temmink deze preek over Spreuken 1: 22, 23 had uitgesproken op 19 september 1762 in de Noorderkerk te Amsterdam 'bij gelegenheid der ijdele kermisdagen'. Ook in deze preek heeft Temmink heel helder allerlei misstanden tijdens de Amsterdamse kermis aan de kaak gesteld. Hertaald werd ook Temminks hoofdwerk over het Hogepriesterlijk gebed. Men is Temmink dus niet vergeten.
Maar werd hij ook gelezen door de bevindelijken? Uit het artikel van J.P. Neven in dit blad blijkt van wel. Het blijkt ook uit een exemplaar van Temminks *Het Hogepriesterlyk gebed* dat ik onder ogen kreeg. Dit boek was ooit in het bezit van A. Hage en deze Hage was eerst Ledeboeriaans diaken, vervolgens ouderling van de gemeente van Bruinisse. Hij schreef op 12 oktober 1900 in zijn boek: 'Dezen boek behoort aan A. Hage te Bruinisse die zal hij gebreeuken.' In taalkundig opzicht klopt de zin niet, maar het voornemen om het werk te gebruiken zal hij zeker hebben uitgevoerd.
Daarmee is hij niet de enige geweest in bevindelijke kringen, die teruggreep op Johan Temmink, eer belangrijke erflater voor de kleine kerkgeschiedenis.

Met vernieuwde Approbatie van de Eerwaarde Classis van Amsterdam, de 3e april 1769.

VOORREDEN AAN DE WAARHEID- EN GODSVRUCHTLIEVENDE LEZER.

Het Hogepriesterlijk Gebed van Christus, de inhoud van het 17e Kapittel van het Evangelie naar de beschrijving van Johannes is geenszins te vermengen met Zijn gebed in Gethsémané, Matth. 26: 29, 42, 44; Markus 14: 35, 36, 39; Lukas 22: 42, 44; noch met Zijn opgeheven Lofzang, Matth. 26: 30; noch ook te houden voor een enkele redevoering. Het is zo voortreffelijk en uitstekend, dat MELANCHTON, ervan terecht zei: nooit is er waardiger, nooit heiliger, nooit vruchtbaarder, nooit beweeglijker stem gehoord in hemel of op aarde, als in dit Gebed van Gods eigen Zoon. Gelijk met hetzelve die Grote Schotse Kerkhervormer JOHN KNOX, in het jaar 1572 overleden, zoveel op had, dat hij, toen hij op zijn sterfbed lag, dagelijks dit gebed uit het 17e Kapittel van Johannes Evangelie heeft laten voorlezen. In zijn uiterste gelastte hij: *leest mij nogmaals het 17e Kapittel van Johannes voor, omdat ik op die plaats het anker geworpen heb.*

En geen wonder, dat de uitnemende voortreffelijkheid van dit Goddelijke Gebed van de grote Middelaar en Borg Christus luisterrijk in het oog loopt, en als onvergelijkelijk zich aanprijst. Wanneer men gadeslaat de heerlijke Persoon Die het gedaan heeft; hetgeen Hij er in gebeden heeft, met de wijze op welke, de zielsgestalte waaronder, daarbij de tijd wanneer, en de personen, voor wie zulks geschiedt is; mitsgaders de vrucht met het nuttig gebruik van dit gebed.

Beschouwt men de Persoon, die men hoort bidden, het is de Eeuwige Zone Gods, geopenbaard in het vlees. De Godmens bidt hier; Wiens beide naturen, elk op hun wijze, daar in zó samen- en meewerken, dat ook deze daad van Voorbede, met Zijn offerande, Zijn Priesterdom uitmakende, het werk zelf is van de Persoon des Godmens; zijnde het biddende der mensheid, en het oneindig Waardige daarin, hetgeen de dadelijke verhoring teweeg brengt en alle genade in dit leven met de eeuwige heerlijkheid namaals aanbrengt, van Zijn Godheid. Want gelijk het lijden, en de dood te ondergaan, alleen de daarvoor vatbare mensheid van Christus eigen was; zo was de krachtdadige voldoenende genoegzaamheid die daardoor, als door het bloed des Zoons Gods, al de uitverkorenen met God verzoend en gezaligd werden, alleen van Zijn Godheid, die een oneindige waardij aan dat lijden bijzette. Zo ook was dit Zijn bidden wel het werk van Zijn mensheid, maar die volmaakte kracht, welke men bestendig te eerbiedigen heeft, aan dat bidden toe te brengen, dat alle uitverkorenen op dit gebed verhoord en met geestelijk en eeuwig heil vervuld werden, ontstond echter alleen van Zijn Godheid; met Zijn eigen Goddelijk vuur aanstekende Zijn reukwerk des gebeds, *evenals Hij Zich door de eeuwige Geest Gode onstraffelijk opofferde tot een offerande en een slachtoffer tot een welriekende reuk.*

Gewis, deze waardigheid van de biddende Persoon prijst ons niet alleen ten allerhoogste deze gebeden aan, met verzekering van gewisse verhoring en het nimmer afslaan derzelve, omdat die, gedaan door 's Vaders Metgezel, altijd verhoord en steeds hun vervulling onfeilbaar bekomen. Maar juist de waardigheid van deze Voorbidder sluit tevens ten enenmale uit en scheidt ze volstrekt af van de beste menselijke gebeden hetzij ze van de Patriarchen, hetzij ze van de Profeten, hetzij ze van de Apostelen zelf uitgesproken zijn.

lk beken: het, Gen. 18, vermeld gebed van Abraham de Aartsvader is ongemeen vurig,

het, Exod. 32 en 33, uitgestort gebed van Mozes, die getrouwe knecht in Gods gehele huis, is teder en ernstig; de van David in de Psalmen gedane gebeden zijn vol geest en leven; het gebed van Salomo, die in alle zijn heerlijkheid nooit schoner en beter geweest is, dan toen hij dat treffelijk inwijdingsgebed des tempels, 1 Kon. 8, uitboezemde, doet zich allerbekoorlijkst op. Het gebed van ziener Daniel, waarin hij zich, Dan. 9, uitliet, is zielroerend; en de gebeden der apostelen des Lams, welke men in hun Zendbrieven vindt, zijn overkeurig en der nabidding volwaardig. Dan evenwel, wanneer deze heilige mensen Gods gebeden hebben, is hun gebed, gelijk van al Gods kinderen, altoos geweest en steeds gebleven een gebed van mensen, van onwaardige, ja, van zondige mensen. Doch hier bid de Heiligheid der heiligheden, Christus, Gods eeuwige Zoon, *die, in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft God even gelijk te zijn, en in Wie alle volheid der Godheid lichamelijk woont*. Ja, die gebeden der heiligen, beken ik, hebben ook, evenals alle oprechte smekingen, wel bereikt haar kracht en vrucht, doch nimmer uit zichzelf en nooit uit haar eigen waarde, maar enkel en alleen om Christus wil en alleen uit kracht der voorbidding van Hem en Zijn allervolmaakste volwichtigste Borgverdiensten, waaruit ze haar kacht bekwamen en waarop ze ook steunden; daar ze door de Geest van Christus in hun voorvloeiden en verwekt werden: zodat, als Christus hun de gunst van de Vader niet verworven en hun gebeden geheiligd had, zij nooit heil van de Heere zouden verkregen hebben. Ja zelfs nooit met hun gebeden tot God zouden hebben durven naderen. Waarom die nimmer geweest zijn verdienende. Terwijl dit gebed van Christus verdienstelijk opgebracht en als een oneindig gewicht bij de Vader hebbende, daar gesteld is voor allen die geloven: tot welk bidden Hij, gelijk die, niet nodig had enige bepaling van buiten en opsporende opwekking buiten Zich; daar Hij, die de wet van de Vader in het midden Zijns ingewands had, ze Zichzelf overeenkomstig de wil van Zijn Vader, ingaf en Zijn eigen bidschets met de raad van de Vader instemmende, binnen Zich om droeg.

Gaat men verder hetgeen Christus hier gebeden heeft aandachtelijk na. Gewis dit is allergewichtigst en betoogt dit gebed dermate onvergelijkelijk en hoogstgewijd te zijn, dat het ons weergaloos dierbaar moet blijven. Want om geen geringe en aardse dingen, maar om de allerheerlijkste, geestelijke, hemelse, en eeuwige, wordt er in gebeden door de Heiland. Het is Zijn op 's Vaders verheerlijking steunende verheerlijking om wonderbaar bevonden te worden in allen die geloven. Tevens is Hij zo Zijn apostelen bewaring en heiliging, als der vervolgens levende uitverkorenen onderlinge geestelijke vereniging met Hem en eeuwigdurende heerlijkheid bij Hem namaals, welke Hij van Zijn Vader in de allernadrukkelijkste bewoordingen begeert. Bewoordingen die ons de volzakelijke inhoud van de verzochte zaken volledig berichten en dadelijk blootleggen. Men leest wel dikwijls, dat Christus in Zijn omwandeling op de aarde gebeden heeft, dermate dat Hij met het volste recht kon en mocht zeggen: *Ik was steeds in het gebed*. Maar nergens vindt men de woordelijke inhoud van die gebeden uitgedrukt, zodat alleen een kort begrip van enige gebeden, nu en dan, ons opgegeven voorkomt. Zoals bij de opwekking van Lazarus, Joh. 11: 41b en 42, waar men leest: *en Jezus hief de ogen opwaarts, en zei, Vader, Ik dank U dat Gij Mij gehoord hebt. Doch Ik wist dat Gij Mij altijd hoort; maar om der scharen wil, die rondom staat, heb Ik dit gezegd, opdat zij geloven, dat Gij Mij gezonden hebt*. Insgelijks in Gethsémané en op Golgotha. Maar hier ziet men ons meegedeeld al de eigen woorden, waarvan Zich de Heere in Zijn bidden bediend heeft.

Wij kunnen nu dit gebed, daar het beschreven is, zo wel lezen, als de Apostelen het zelf weleer hebben horen uitspreken. Uit de Heilige Schrift is het zeker bekend, dat de verheerlijkte Christus de Voorspraak van de zijnen bij de Vader is, Die ter rechterhand Gods voor hen bidt, ja altijd leeft om voor hun te bidden. Maar begeren wij nu van

nabij te weten waarop Zijn hemelse tussentreding en voorbede uitloopt, dit gebed zal ons uitvoerig door deze woordelijke inhoud zulks melden; als waarin wij, gelijk in een spiegel, zien mogen, wat het is, dat Hij bij de troon van Zijn Vader wil en eist voor al Zijn gunstvolk. Zodat wij, die uit Zijn aan de Kerk voorgeschreven allervolmaakste Gebed geleerd worden, wat wij dagelijks bidden moeten, hier duidelijk vernemen hetgeen Hij Zelf voor de zijnen bid.

Overweegt men voorts de wijze waarop dit gebed ingericht is.
Zeker, die is dusdanig, dat ze alleszins uitwijst daar Hem, Die de opperste Wijsheid is, ontboezemd te zijn, en tevens, wezenlijk voor zodanig verklaart en aanprijst. Want het ganse beleid daarvan, zoveel als de Overheerlijke bidt met al de daarin gebezigde uitdrukkingen en aandrang ervan, spreidt, ter verheffing van deze voorbede, zulks ten doorluchtigste ten toon. Immers het gehele beleid daarvan is wonderbaar: zodat de Heiland, biddende voor Zichzelf, voor Zijn Apostelen, en voor alle gelovigen, het aldus ingericht heeft, dat de Zijnen ten klaarste bespeuren kunnen, hoe, om Zijn volwichtige verdiensten, door het rechte middel des woords vruchtbaar gemaakt van Zijn Geest, hun alle genade en heerlijkheid toegebracht staat te worden. En langs wat Gode betamelijke weg hun zaliging toegaat en geschiedt; welke hun nimmer feilen kan of zal. Overmits Hij voor Zichzelf, voor Zijn bij Hem zijnde lievelingen, en voor de ganse Kerk, in een zodanige schakel, die onverbrekelijk samenhangt, onafslaanbaar gebeden heeft. Ja, de overheerlijke bid-orde die Christus in hetzelve in acht neemt, schijnt aan alle zijden af met die stralen, welke Hem terstond, als de Aanbiddelijke Voorbidder der Zijnen, doen kennen.
Zeker, alleszins straalt deze heerlijke, van Christus hier gehouden bid-orde door. Want Hij bidt eerst voor Zichzelf en begeert Zijn verheerlijking; omdat Hijzelf de uiterste Hoeksteen, ja, het Fundament der Kerk is, om Wiens verdiensten alle geestelijke en hemelse weldaden toegebracht en medegedeeld worden.
Daarna bidt Hij voor de Apostelen, welke Hij gesteld had tot Leraars van al de volkeren om heen te gaan in de gehele wereld en te prediken het Evangelie alle creaturen; door Wie het woord der verzoening in hun gelegd, de weldaden, door Zijn lijden en dood verworven, de mensen, onder bidding van Zijnentwege dat ze zich met God lieten verzoenen, moesten aangeboden en voorgedragen worden.
Dan, eindelijk bidt Hij voor allen die door hun woord in Hem geloven zullen, en derhalve voor de ganse Kerk, door alle tijden, voor Zich te vergaderen tot aan ’t einde der eeuwen. Waarom Hij wel allereerst oogt op Zijn verdiensten; klaarlijk te kennen gevende, dat Hij, door Zijn lijden en dood, de verloren zaligheid de Zijnen weer bezorgen wil. Doch vervolgens ook op het middel; duidelijk verklarende, dat Hij, door het te prediken woord der apostelen, Zijn door lijden en dood verworven weldaden wil uitdelen. En laatstelijk, wel degelijk mede op de zaligmakende vrucht; verstaanbaar verzekerende, dat de gelovigen, door dit van de Apostelen verkondigd Evangelie der vervulling, deelgenoten moeten worden van Zijn weldaden, die de Heilige Geest hun krachtdadig zal toeëigenen. Nu, de vrucht vooronderstelt het middel, waardoor die verwekt wordt; en het middel vooronderstelt de verdienste, waardoor die uit te delen weldaden verkregen, verworven, en bekomen worden. Daarom is het dan ook; dat Christus in dit allerdierbaarst gebed, allereerst melding doet van Zijn verdienste; begerende, dat de Vader aangenaam zij Zijn offer, waardoor Hij het heil der Zijnen aanbrengen en weergeven zou. Dan maakt Hij gewag van het middel, de mondelinge en schriftelijke dienst der apostelen; biddende, dat God Zijn Vader die heilzaam zegene en zaligmakend krachtdadig make op de harten Zijner uitverkorenen. En, ten besluite, verslag geeft van de vruchten; allerhartelijkst verzoekende dat Zijn Vader de

gelovigen, door dit blijvend woord der apostelen, in de waarheid des geloofs en in de enigheid der liefde beware. Om hun, bij het einde des geloofs, in de hemelheerlijkheid over te brengen, opdat zij bij Hem zijn en Zijn heerlijkheid, die de Vader Hem gegeven heeft, eeuwig mogen aanschouwen.
Trouwens, omdat Christus het Hoofd der kerk is, en de Apostelen met al de overige tot de voleinding der eeuwen, Hem toe te brengen gelovigen, leden der kerk, het verborgen lichaam van Hem uitmakende, zijn, kon Hij gewis geen andere dan deze voor alle schepselen onnavolgbare en Hem alleen eigen bid-orde in dit gebed gebruiken. Volgens welke Hij van Zich, als het Hoofd Zijner Gemeente, begint, en vandaar afdaalt tot de leden van die gemeente. Eerst gewagende van de leden nu reeds gelovende en met Zich, hun Hoofd, dadelijk al verenigt. Dan, van al die, door het hun zaligmakend toe te dienen Woord des levens, tot Zijn dienst en gemeenschap te verzamelen gelovigen. Waarom Hij, met dit geestelijk reukwerk Zijns gebeds, Zichzelf bovenal, en nevens Zich, al Zijn gelovig volk Gode aanbeveelt. Makende een aanvang met Zijn door Hem verzochte verheerlijking, buiten welke het van Hem voor de Zijnen begeerd wordend heil niet kon geschonken worden. En daarop voortvarende te bidden, zo voor Zijn Apostelen, door welke Hij in de gehele wereld moest en zou verheerlijkt worden, als voor alle gelovigen, in welke Hij door de volgreeks der eeuwen stond en zou verheerlijkt worden. Terwijl de in dit gebed van Christus gebezigde uitdrukkingen zodanig zijn, dat hij er mede uitwijst, hoe Hij, Die met Zijn hart Borg geworden is om tot God de Vader te naderen, bevoegd was om op Zijn lippen dergelijke uitingen te nemen, en op zulk een verheven toon vermocht te bidden; overmits Hij met alle recht kan, met alle vertrouwen mag, en in volle kracht durft uitroepen tot Zijn Vader: *al het Mijne is Uwe, en het Uwe is Mijne.* Ja, volstrekt eisen: *Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt*. Daar de vurige aandrang van elk onderscheiden deel der gebedsstukken, tegelijk, steeds in iedere beweegreden, ter dadelijke verhoring, van Christus opgegeven, iets bij en met Zich heeft en voert, waarmede Hij Zijn oneindige waardigheid, - ten bewijze der zekere in te wachten vervulling van het door Hem gebeden wordende, - doorluchtig ontdekt en klaarblijkelijk kenbaar maakt.

Oogt men vervolgens op de gemoedsgesteltenis, waaronder Christus dit gebed uitstort, deze is dusdanig, dat ook wegens die, hetzelve Zijn hoge aanprijzing medebrengt. Want, gelijk Zijn gemoedsgesteldheid zich immers naar buiten uitliet en uitwendig deed zien in de allerbetamelijkste gestalte des lichaams, dewelke, daar ze Zij eerbiedige verheerlijking van de Vader uitdrukte, tevens Zijn grote vrijmoedigheid en onbetwistbaar recht in en tot het aanspreken van Deze uittekende, zo was zij mede inwendig, tegelijk, volmaakt heilig, vurig erend Zijn Vader, en teder lievend Zijn kerk met dat eigen toegenegen hart, waarmede Hij ze God door Zijn bloed kocht. Ja! alleszins overeenkomstig met Gods raad, gelijk de biddende Heiland Zich dezelve steeds voorstelde, om Zich, - instemmend met dat vredeverdrag tussen de Vader en Hem gesloten, en met die eeuwige liefderaad, - te gedragen, en er naar te handelen. Zodat hier geen één deel in dit gebed voorkomt, of de gemoedsgesteltenis, waaronder Hij het bidt, is stipt verantwoordend aan het bij Hem doorweten Goddelijk besluit, ten volle vervullend het in het profetisch Woord geopenbaarde van die raad, helder opluisterend 's Vaders eeuwige deugden, en volledig uitwijzend Zijn Messias- en Middelaars-werk. Ik zeg: Christus gemoedsgestalte, waaronder Hij bidt, is, op wat deel des gebeds men zijn aandacht vestigt, stipt beantwoordend aan Gods Hem bewust liefdebesluit. Waarom, - vermits hetzelve niet ging omtrent de ten vate des toorns gestelde Juda, - maar zich bepaalde omtrent Zijn Hem gegeven lievelingen, Hij van

Zijn gebed ten enenmale en de verworpen wereld en de vervloekte Judas uitsluit, en verzekert alleen voor de hem gegevenen van de Vader te bidden.
Ik doe er bij: Zijn gemoedsgestalte, waaronder Hij bidt, is in ieder deel van het gebed ten volle beantwoordend aan het in het profetisch Woord geopenbaarde van die raad. Gelijk men om uit vele profetiën, maar één plaats bij te brengen, vernemen kan in Psalm 16, welke men wel steeds met dit gebed vergelijken mag, wegens de zonderlinge overeenkomst die het met dit dichtstuk heeft.

Daar in die 16e Psalm hoort men toch de Zone Gods, door de profetische Geest ingevoerd en aan David vertegenwoordigd, ingelijks op de eigen manier, als hier van Hem geschied, zijn gebed inrichten. Immers, dat de hier op het laatst van Zijn leven biddende Borg ook in die 16e Psalm, waarin men Hem, gelijk uit het 10e vers blijkt, vindt voor te komen nabij Zijn dood en daarop volgende heerlijkheid spreekt, is zeker. Want die men aldaar hoort spreken, is toch, zulk een Spreker, *dat al de heiligen die op de aarde zijn, en de heerlijken,* volgens vers 3, het hoogste belang in Zijn goedheid, welke tot hun raakt, hebben. Hetgeen volstrekt van niemand dan van de Heiland gezegd kan worden. Ja, Die zelfs, volgens vers 4, een offerend en voorbiddend Priester is. Waarom, daar de dichter David wel Koning en Profeet, maar nimmer Priester geweest is, ten duidelijkste blijkt, wanneer men dit vierde vers recht in zijn volle kracht beschouwt, dat deze Priester de Heiland Zelf is, Die, omdat Hij in der eeuwigheid blijft, naar Paulus bericht, Hebr. 7: 24, een onvergankelijk, ja een onvergankelijk Priesterschap heeft. En welke dermate heilig, onnozel, onbesmet, en afgescheiden is van de zondaren, dat Hij, daar de heiligen, na hun heiligmaking, de bewegingen van de zonde nog ervaren in hun nieren, doordat de tegen hun zin en wil opkomende begeerlijkheden des vleses bij hun krijg voeren tegen de Geest, met een goede consciëntie, ten blijke van Zijn vlekkeloze heiligheid, volgens vers 7 en 8, betuigen mag en kan, zelf bij nacht onderwijzen mij mijn nieren. Ik stel de HEERE geduriglijk voor mij. Hoedanige taal volstrekt te voeren geen van de hier biddende mensen maar wel de voor hun biddende Heiland toekomt. Ja, terwijl de woorden, vers 10, *want Gij zult Mijn ziel in de hel niet verlaten: Zij zult niet toelaten dat Uw Heilige verderving zie*, ontegenzeggelijk gesproken zijn van Christus Zelf. Gelijk geen christen zulks loochenen kan, dewijl dit de onfeilbare verklaring van twee grote apostelen, ik meen Petrus, Handelingen 2: 25-31, en Paulus, Handelingen 13: 35-37, verzekert. En gemerkt men van vers 7 tot het einde van de Psalm een aaneengeschakelde verbandsrede, gelijk voor de oplettende licht te zien is, aantreft: zo staat het derhalve vast, hoe van dat zevende vers tot het einde toe de Heiland sprak. Wat nog te meer blijkt, nademaal Petrus ook het achtste vers van deze Psalm zelfs duidelijk van Christus verstaat, zeggende, Handelingen 2: 25: want David zegt van Hem, *ik zag de Heere alle tijd voor mij; want Hij is aan mijn rechter (hand) opdat ik niet bewogen worde.* Is het nu tevens zeker, dat de Heiland in het achtste en in al de volgende laatste verzen van de Psalm spreekt, gelijk Hij waarlijk, volgens het betoogde doet.
Dus dan spreekt Hij, wegens de onafgebroken schakel die deze verzen aan- en tot de vorige verknocht en betrekkelijk houdt, en wijl deze verszinnen hetgeen de spreker dus verre geuit had, derhalve, wel degelijk, mede in de zeven eerste verzen, en dat de gehele Psalm door. Waarin Hij, vers 1-4 vertrouwend bidt, onder een verwijderde roem en met een blij vooruitzicht van zijn op het korstondig lijden volgende heerlijkheid, vers 5-11, opgevende zo de grond van die roem, als de stof, waarover die roem ging. En daarom treffen wij Christus Zelf aldaar sprekende aan, die in gemelde Psalm mede, als hier, met een oog op Zijn na lijden volgende verheerlijking, tot de

Vader voor zich, en voor Zijn kerk, doch niet voor de in het boze gelaten wereld, bidt met de sterkste drangredenen en gewichtigste pleitgronden. Hoor maar eens die vier eerste verzen van deze Psalm, dus luidende: *Bewaar mij o God, want ik betrouw op U. (O mijn ziel) gij hebt tot de HEERE gezegd, Gij zijt de Heere; mijn goedheid (raakt) niet tot u; (maar) tot de heilige, die op de aarde zijn, en de heerlijke, in dewelke al mijn lust is. De smarten dergenen, die een andere (God) begiftigen, zullen vermenivuldigd worden: Ik zal haar drankofferen van bloed niet offeren, en haar namen op mijn lippen niet nemen*.
Immers delen u deze, mijn waarde lezer reeds, als het ware, mede het kort begrip van hetgeen Christus met die eigen gemoedsgestalte in dit Zijn hogepriesterlijk gebed uitgebreid smeekt. Geen wonder dat die schone Psalm, daarom, betiteld staat, in het opschrift, *een gouden kleinood van David.* Ja, ik zeg: Christus gemoedsgestalte, waaronder Hij het gehele gebed door bidt, is overal helder opluisterend Zijns Vaders grote Naam, heerlijke deugden en aanbiddelijke volmaaktheden, in de dierbare verzoeningsweg ontdekt, glansrijk uitschitterende, en luisterrijk doorstralende. Gelijk het begin, de voortgang en het slot van het gebed, elk die het leest, ten kennelijkste te verstaan geven.

En ik zeg eindelijk: Christus' gemoedsgestalte, waaronder Hij dit ganse gebed uitboezemt, is volledig uitwijzend zijn Messiaswerk en Middelaarsambt. Kunnende men overal zijn karakters, graveerselen en merken zien en aantreffen. Gelijk Hij die immers, evenals ze afgebakend, gegraveerd en uitgetekend stonden in de aloude Godsspraken Hem, in het eren van Zijn Vader en in het bidden voor de zijnen en voor Zijn kerk, uitschilderende moest opleveren en hier dadelijk uitgeleverd heeft. Terwijl Elihu, (Job 33: 23, 24) reeds in de dageraad van het Evangelie der belofte, Hem hield voor die Godverheerlijkende genadige Borg en Middelaar. Die tot de Vader zegt voor de Zijnen: *verlost hem, dat hij in 't verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden.* Daarom deze gemoedsgestalte van Christus waaronder Hij hier bidt, uitgehaald gelijk ze is, zeker de vervulling en verhoring van dit gebed verzekert; en wel des te vaster vergewist, aangemerkt Hem Die dit gebed doet, toegezegd was van Zijn Vader, Jes. 53: 10b, 11 en 12: *Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen: en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortaan. Om de arbeid zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden, door Zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal haar ongerechtigheden dragen. Daarom zal Ik hem een deel geven van velen, en Hij zal de machtige als een roof delen, omdat Hij Zijn ziel uitgestort heeft in de dood, en met de overtreders is geteld geweest: en Hij veler zonden gedragen heeft, en voor de overtreders gebeden heeft*. En dezelve Vader tot Hem gesproken had, Jes. 49: 6: *het is te gering, dat Gij Mij een knecht zou zijn, om op te richten de stammen Jacobs, en om weder te brengen de bewaarde in Israel: Ik heb u ook gegeven ten licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde*. Waarom Hij voor Zijn hem gegeven schone erfenis dus, gelijk hij doet, onafslaanbaar bidden kon en dit gebed daarom, wel degelijk overdierbaarst voor elk gelovige te schatten zij.

Dat men insgelijks op de tijd, wanneer dit gebed door Christus gedaan is, die tijdsomstandigheid doet mede niet weinig ter verheffing van hetzelve. Even voor Zijn laatste in de dood eindigend lijden geschiedt toch dit gebed van Hem, gaande onmiddellijk en terstond, bij de besluiting ervan over de beek Kedron naar de Hof, om zich tot dat doodslijden, hetgeen Hij in Zijn ziel aldaar aanving, over te geven en om

vervolgens hetzelve naar ziel en lichaam aan het hout des kruises te ondergaan. Immers zulk een tijdstip van de Heiland, ter uitstorting van dit gebed, waargenomen, toont ten duidelijkste aan, met welk een innige toegenegenheid en liefderijke goedhartigheid tot de Zijnen hetzelve geschied zij van Hem. Hierin, niet ongelijk aan een door de dood van Zijn kinderen scheidende vader, wiens zielsgezindheid bij die scheiding dermate blaakt en gloeit van heilzucht voor deze, dat hij ze met een volzegenend hart God opdraagt en aan Zijn hoge gunst biddend beveelt. Ja, wijst tevens aan met hoeveel mededogen en onbezetbare ontferming jegens de zijnen het uitgestort zij. Want toen Christus dit gebed tot Zijn Vader opzond, had Zijn heilige ziel reeds worstelingen met de beginselen van de smarten des doods, onder gewaarwording van de opkomende golven en aanbruisende baren van gemoeds-angsten. Echter kan Hij de Zijnen niet vergeten, maar wil ze, midden in Zijn noden, bij Zijn Vader biddende gedenken in die zelfde liefdesgezindheid, met welke Hij voor hun, gelijk voor al Zijn volk, waarvoor Hij bidt, de dood haast stond te smaken.

Hoe dierbaar moet het ons dan zijn? Hoe heeft men daarom dit als een nagelaten wil van Christus, inhoudende al het de Zijnen toegedacht heilgoed, gelovig aannemen? En hoe zijn, daarom, die bidwoorden van de lippen van de allerheiligste Christus afgevloeid, met de diepste eerbied te onthouden en met de hoogste grootachting ter wezenlijke zielsgeluksbekoming en bevordering te bewaren van en bij ons? Men denke echter niet bij de opgave van dat tijdstip dat Christus toen terstond eerst heeft begonnen te bidden en de Voorbidder van zijn kerk geworden is. Veel minder, dat, na deze uitstorting, van dit ogenblik af, Zijn bidwerk voor de Zijnen ophoudt.
Nee, geen van beide moet immer in het hart van de dit gebed lezende opkomen. Niet het eerste, even of Christus ditmaal eerst aangevangen had voor de Kerk bij Zijn Vader tussen te treden. Want zelfs dit van Christus Gods eeuwige Zoon, met hoorbare stem, uitgebracht gebed verzekert allersterkst en vergewist allernadrukkelijkst, dat Hij de bestendige Hogepriester van Zijn kerk is, Welke aanstonds van dat de gevallen mens tot genade gebracht werd, de Voorbidder bij de Vader geweest is. Als zijnde in de eeuwige Raad de reeds gestelde Middelaar en Voorbidder van de zijnen, Die vrijwillig op Zich nam dit Zijn ambt, dat Hij in de volheid des tijds de uitverkorenen met God, door Zijn dood en lijden wilde verzoenen. Zijn volkomen voldoening voor hun schulden dadelijk daar stellen en op grond van die genoegdoening, hun gedurige voorspraak blijven. Zodat dit gebed, in de aanvang en aanvaarding van Zijn laatste borglijden uitgestort, moet opgenomen, aangemerkt en begrepen worden als uitleverende een afdruksel van het gestadig voorbiddingswerk van de Zoon van God voor Zijn kerk. Trouwens, gelijk de vele kinderen van de oude dag, door deze overste Leidsman en Voleinder des geloofs, tot de heerlijkheid geleid, wezenlijk tot hun behoudenis en bevrediging met God, ondervonden de terugwerkende heil-aanbrengende kracht van Zijn te volvoeren offerande, zo hebben zij mede, van het begin van de wereld, door al die tijd van het Oude Testament, Zijn hemelse voorbiddende tussentreding, waarop zij hun gebeden grondden, genoten. En evenals Zijn door het geloof omhelsde daar te stellen dadelijke genoegdoening haar zalige en zaligende werken in hun onwederstandelijk uitliet, heeft, ook insgelijks, Zijn toenmalige voor- en ver-bidding, gevestigd op deze van Hem werkelijk aan te brengen eeuwige gerechtigheid, dus krachtig van de eigen uitwerking, welke dat in Zijn aangenomen menselijke natuur verricht gebed voortbrengt, waarlijk geweest. En hun hetzelve wezenlijke verbondsgoed, dat alle gelovigen van deze dag er uit verkrijgen, aan- en toe-gebracht.
Veel min moet men het laatste denken, dat Christus bidwerk voor de Zijnen na dit hier

gedane gebed zou ophouden. Nee Zijn bidding, daar ze toendertijd terstond zodra ze hier geschiede reeds haar volle gewicht bij de Vader had, behoudt wel degelijk meteen haar aanhoudende uitlating ten genadige zegen der kerk tot het einde der wereld zelf, gelijk in alle eeuwigheid de vrucht daarvan zich verspreidt en uitstrekt. Gewis, nog heden bloeit en groent dezelve voorbede, en in de gelukzalige heerlijkheid zullen de uitwerkselen van de ditmaal hoorbaar gedane voorbidding van Christus storeloos volduren. Omdat Hij er in gebeden heeft voor allen zovelen als er tot het einde der eeuwen zullen geloven, en het ganse lichaam der kerk met alle ware en levendige leden, tot dan toe van Hem gekend, in de handen van Zijn hemelse Vader aanbevolen heeft. En dat zolang er een lid van de strijdende kerk nog op aarde omzwerft, blijft Zijn voorbidding er voor volharden. Daar die in dit gebed vindt het hele ontwerp van Zijn voor Zijn volk blijvend bidden bij de troon.
Trouwens, het eind- en dood-lijden van Gods Zoon, terstond van Hem op dit bidden aanvaard, gelijk het de waarachtige voldoening voor de Zijnen met zich brengt, wat is het anders als een zakelijke verbidding, en een vast bekrachtigend zegel, dat gelijk Hij dit hier voor Zich begeerde, na Zijn lijden verkregen heeft. En de apostelen al het van Hem voor hun gebedene bekomen hebben, ook alzo het door Hem verzochte voor Zijn kerk dezelve geworden zal. Daar dit voor de Zijnen hier gebedene nog steeds door al de eeuwen voor de troon bij de Vader voorgedragen wordt van Christus. Die, ofschoon deze woorden hier op aarde opgehouden en een einde gehad hebben, Zijn biddend hart naar de hemel medegenomen heeft, en aldaar bestendig bewaart en onafgebroken uitlaat voor de Zijnen. Waarop het gemoed van al Zijn gunstgenoten gerust kan aangaan en zij zich verzekeren mogen, dat de hemelse Vader hun nimmer iets van hetgeen de Zoon voor hun begeert weigeren, maar altoos hetzelve om Zijnent wil gunstig zal toestaan. Overmits zij weten, dat Hij immers na lijden en opstanding *ingegaan is niet in het heiligdom dat met handen gemaakt is, hetwelk is een tegenbeeld des waren, maar in de hemel zelve, om nu te verschijnen voor het aangezicht Gods, voor hun. En tevens geloven, dat Hij volkomenlijk kan zaligmaken degenen die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hun te bidden*.

Bepaalt men, nog daar benevens, Zijn aandacht bij de personen voor wie en tot welker heil dit gebed geschiedt zij, de bedaarde achtgeving op dezelven zal ons geen kleine aanleiding uitleveren ter verheffing van hetzelve.
Immers, zij voor welken hier gebeden is door de Heiland, zijn de elf bij Hem thans tegenwoordige apostelen, en de gehele bij Zich door al de eeuwen vertegenwoordigende kerk; waaruit wel degelijk blijkt, hoe hoog dit uitgestort gebed bij ons te eerbiedigen zij. Voor die elf apostelen in hun bijzijn en gezelschap smeekte toch, hier Christus om dit te genieten heilgoed. Geen Judas, die reeds in zijn helse snoodheid ontdekt, zich al uit de eetzaal pas te voren, ter verrading van zijn Meester, weggemaakt had, was er bij. Daar Christus' gebed die zoon der verderfenis niet raakte. Die elf apostelen hebben alle dit gebed openlijk mogen horen uitspreken door de Heiland, Die bij hun in hun tegenwoordigheid en geenszins in hun afwezigheid, het overluid met verstaanbare stem woordelijk, gelijk men het leest, geuit heeft. Ik weet, hoe de geleerde Casaubonus gistte, dat de Heiland, dewelke voorheen wel meer, wanneer Hij bad, placht alleen te gaan, en zich om afgezonderd in het eenzaam te bidden, van Zijn discipelen af te scheiden, ditmaal ook bij deze Zijn gewone handelswijze gebleven zij en zulks insgelijks thans, toen Hij dit Goddelijk gebed ontboezemde, zou gedaan hebben. Doch ik verwerp die gissing ten enenmale en voeg mij geenszins bij zulk een ongegronde mening. Wel is waar, hetgeen ik die geleerde gisser gaarne toesta, dat, overmits Johannes dit gebed beschreven en ons in zijn

evangelie nagelaten heeft, daaruit, niet noodwendig voortvloeit, hetzelve, ten aanhoren van alle elf apostelen, gedaan te zijn. Nademaal, gelijk Hij in dit opzicht wel zegt, de Heilige Geest, de ware Ingever der evangeliën, dit gebed in de gewijde pen van Johannes kon gelegd en die het eveneens als het van Christus uitgebracht was, voorgeschreven hebben. Doch hieruit nemen wij ons bewijs, ter weerlegging van die gissing, niet. Daar wij zijn mening afwijzen en daarom, omdat Johannes niet alleen hiervan niet de minste melding doet, nog getuigt de Heiland van hun afgegaan te zijn, maar zelf al de omstandigheden uitwijzen, dat Hij die Zijn redenen in de vier vorige capittelen tot de bij Hem zijnde apostelen voerde. En na de voleinding van dit gebed, hun, die bij Hem waren, over de beek Kidron meegenomen heeft. Ook, toen Hij tussen die uitgesproken redenen en gedane overgang bad, hen bij Zich gehad heeft, om hun die gehoord hadden wat van Hem hun te berichten stond, nu te laten vernemen wat Zijn verzoek, bij de Vader, voor hun en de kerk inhield. En vooral, omdat wij bij Johannes uitdrukkelijk lezen, hoe Christus, ten blijke dat Hij ten aanhore en in de tegenwoordigheid van Zijn discipelen dit gebed deed, Zelf daarin, voor en met hun, tot Zijn Vader gezegd heeft: *maar nu kom Ik tot U en spreek dit in de wereld, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in haar zelven*. Met welke woorden de Heiland immers openlegt, waarom Hij niet, in zich af te zonderen van hun, met stille zuchtingen, maar met klare en heldere stem in hun bijzijn openlijk gebeden heeft in hoorbare verstaanbare bewoordingen. Zijnde de oorzaak en rede daarvan, volgens dit zijn gezegde, geweest opdat de bij Hem aanwezige elf discipelen, terwijl Hij nog bij hun was, weten en horen zouden, hoe Hij, hun Voorbidder, voor hun en de kerk bidde. En dit van hun gehoorde en nagebedene vervolgens strekken mocht tot hun wezenlijke troost, ruime bemoediging en hartsverwijderende vreugde. Ja, zij ten steunsel van hun geloof en hoop, te midden van alle hun bejegenende wederwaardigheden, zich hetzelve, als van hun allen in het algemeen en van ieder derzelven in het bijzonder wel gehoord en begrepen, steeds herinneren konden.

Vermeld nu Christus hier dus te spreken en met dit spreken zulks voor hun te bedoelen; dan heeft men daaruit ontegenzeggelijk te besluiten, dat de elf discipelen alle tezamen wel degelijk bij het bidden van dit gebed tegenwoordig zijn geweest en het dadelijk van het begin tot het einde gelovig aangehoord hebben, die daarom, in die Zijn redenen in de vier vorige Capittelen tot de bij Hem zijnde apostelen voerde, en na de voleinding van dit gebed hun die bij Hem waren over de beek Kedron medegenomen heeft. Ook toen Hij tussen die uitgesproken redenen en gedane overgang had, dezelven bij zich gehad heeft, om hun die gehoord hadden wat van Hem hun te berichten stond nu te laten vernemen wat Zijn verzoek bij de Vader voor hun en de kerk inhield. En vooral omdat wij bij Johannes uitdrukkelijk lezen hoe Christus ten blijke dat Hij ten aanhoren en in de tegenwoordigheid van Zijn discipelen dit gebed deed, Zelf daar in, voor en met hun tot Zijn Vader gezegd heeft: *maar nu kom Ik tot U en spreek dit in de wereld, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven*. Met welke woorden de Heiland immers openlegt, waarom Hij niet in Zich af te zonderen van hun met stille zuchtingen, maar met klare en heldere stem in hun bijzijn openlijk gebeden heeft in hoorbare verstaanbare bewoordingen. Zijnde de oorzaak en rede daarvan, volgens dit Zijn gezegde geweest, opdat de bij Hem aanwezige elf discipelen, terwijl Hij nog bij hun was, weten en horen zouden hoe Hij, hun Voorbidder, voor hun en de kerk bad. En dit van hun gehoorde en nagebedene vervolgens strekken mocht tot hun wezenlijke troost, ruime bemoediging en hartsverwijderende vreugde. Ja, zij een steunsel van hun geloof en hoop te midden van alle hun bejegenende wederwaardigheden, zich hetzelve, als van hun alle in het algemeen en van ieder derzelven in het bijzonder wel gehoord en begrepen, steeds

herinneren konden.
Vermeldt nu Christus hier dus te spreken en met dit spreken zulks voor hun te bedoelen; dan heeft men daaruit ontegenzeggelijk te besluiten, dat de elf discipelen alle tezamen wel degelijk bij het bidden van dit gebed tegenwoordig zijn geweest en het dadelijk van het begin tot het einde gelovig aangehoord hebben, die daarom, in de diepste ootmoed mede biddende, Hem daarin met hun gemoedsverzegeling van het gebeden wordende, teder zullen gevolgd hebben. Dat men het Hoofd der kerk thans met derzelver voornaamste leden, Zijn gelovige apostelen, biddende aantreft. Waardoor dit gebed, ook hierin zijn uitmuntende voortreffelijkheid heeft, dat het er nooit eenpariger en samenstemmender gebed gedaan is dan dit, waarin de volmaakte heilige Christus, met geen andere dan met heiligen, Zijn ogen ophief. Zijnde zij, die tot dit gebed te horen en naar Zijn wil toegelaten zijn geworden, allen vromen geweest zijn. Ja, maar het is eveneens de bestendig te verzamelen ganse - tot het eeuwige leven uitverkoren - kerk geweest, die Christus zag, en die Hij in dit Zijn gebed voor hen vertegenwoordigd; met volstrekte en uitdrukkelijke afwijzing van een verworpen wereld, welke in hun volhardende boosheid en onverzettelijke hartnekkigheid liggen blijft. Zodat, tegelijk door de overweging die hier door Christus' bidden voorgedragen kerk, zij die als ware leden daarvan het geluk hebben van aan Christus verworven heil door de krachtdadige toepassing daarvan aan hun gemoed, gelovig te mogen delen en alle wezenlijk belang stellen om Zijn genade door de Geest van Christus geëigend te vinden, betreft dit van Christus' gebedene waarlijk hun, zovele zij begenadigd zijn, zodat zij aan dit gebed nóch te hoog denken nóch hetzelve te uitnemend waarderen kunnen.
Trouwens, meteen kan dit steeds ten dierbaarste te schatten gebed in het bijzonder de harten van de oprechten voor wie het gebeden is, opleiden, om wanneer zij in het eenzaam tot God zuchten, of zich bij een biddend Godvruchtig gezelschap - al bestond het slechts uit enige weinige vromen, - bevinden, bij zich blijmoedig te denken, hoe hun Heiland in Wiens voorbede zij hun bidding neerleggen en geheiligd zoeken, reeds voor hun aarde gebeden heeft en nu verheerlijkt wezenlijk hetzelfde bidt hetgeen Hij eens hier bad. Hoe kan dit op de wereld verricht bidden van Christus wel eens bij herinnering en gebruikmaking van hetzelfde gebed, 's Heeren gunstgenoten aanbiddend doen stilstaan bij de plaats van de aarde waar het geschied is, en vandaar met hun geloofswerkzaamheden en liefdesoefeningen doen opklimmen tot de hemel zelf, alwaar hun grote Voorspraak hetzelve nog voor hen wil doen! Ja, tevens hun verlangens opwekken om - hier ondervonden hebbende, dat Hij volgens dit Zijn gebed hun gaf naar hun hart en vervulde al hun raad - bij het volbrengen van hun loop eens na Zijn voor hun gedaan gebed, waar Hij is, bij Hem te zijn, met de Hem gegeven aanschouwers van Zijn heerlijkheid. En in Zijn onmiddellijke gemeenschap eeuwigdurend voor de troon van God te verkeren, onder de dankende juichschaar der gelukzaligen, die door Hem verlost zijn en voor welke Hij gebeden heeft, daarboven in de hemelen, bij de engelen van het licht, storeloos verheugd te leven. En uit de op aarde strijdende kerk en het zich benedenwaarts bevindend gebrekkig gezelschap der vromen, over te treden in de zegepralende kerk, die boven alle strijd in onafgebroken vreugde leeft, waar, - in plaats van het hier standgrijpend stadig aansteken van het reukwerk der gebeden, - het eeuwig lofoffer wegens Christus rantsoenering van en voorbidding voor hun, bestendig en onvermoeid opgeheven zal blijven.

Neemt men, ook daarbenevens, in gezette aanmerking welke vrucht voor het dit gebed heilig indenkende gemoed ontspruit uit hetzelve, gewis, die is uitgebreid en verspreidt zich dermate heerlijk van dit gebed, dat het daarom bij ons op de hoogste prijs moet

staan. Groot toch is die uitmuntende er uit vloeiende vrucht voor een oprechte die het Godvruchtig bepeinst. Daar hij daaruit een dierbare kracht van waarheid, ter geloofssterkte haalt, een overvloedige vertroosting ter bemoediging schept, een ongemene opbeuring tegen alle zwarigheden verkrijgt, een sterk steunsel voor zijn gebeden krijgt en een gedurige aansporing tot teder biddend worstelen met God verkrijgt.
Ik zeg: een dierbare kracht van waarheid ter geloofssterkte wordt er uit gehaald van een oprechte, doordien deze in dit gebed een kostelijke schat van de gewichtigste onderrichtingen voor zich en een volledig kort begrip van de hemelse leer vindt. Daar hij er in ziet hoe Christus hier Zijn ganse hart opent en het binnenste van Zijn gemoed ontsluit om er in te laten lezen hoe dat het gesteld is jegens Zijn Vader, jegens de apostelen en jegens alle gelovigen. Ja, zijn hele ziel blakende van liefdevuur blootlegt door woorden, welke alle zovele liefde uitglimmende vonken en onuitblusbare toegenegenheid opleverende vlammen zijn. Om nog, even voordat Hij Zich tot Zijn kruisdood begaf, zo openbaar te geven, met wat hart om de Vader te verheerlijken en met welk een vurige welwillendheid tot de Zijnen, Hij dit borgtochtelijk lijden, waarop Zijn gebed steunde, ondernam te volvoeren. Een stuk, hetgeen wij nooit zo zouden geweten hebben, indien het van Hem thans niet openlijk in dier voege ten toon gespreid was. Vermits Hij meteen voor Zich er in ontdekt en bespeurt hoe het hart van God de Vader op dezelfde toegenegen wijze, gelijk het Zijne, gesteld is jegens de gelovigen en dat deze tot Hem uitgaande genegenheid Zich tot al de Zijnen uitstrekt om aan die al het van Hem voor hun begeerde om Zijnentwil, te zullen schenken en mededelen. Als bad de Heiland hier niets dan hetgeen, waarvan Hij volkomen bewustheid had, dat het hun van de Vader, die Hij wist hun met die eigen liefde, waarmede Hij ze omhelsde te beminnen, waarlijk en dadelijk, beide in de tijd en in een zalige eeuwigheid, zou gegeven worden.
Gemerkt Hij tevens hier de Heiland hoort voordragen die hoge leer van Zijn Persoon, Middelaars-ambt, weldaden, zo in derzelver verwerving, als in derzelver toepassing, oorzaak der zaligheid, Heilsorde. Ja, van alles, hetgeen de hoofdsom van het ganse Evangelie uitmaakt, dat men in dit gebed kortbondig en mergrijk uitgedrukt ziet. En nademaal hij er in geleerd wordt, hoe men in zijn bidden, gelijk ook in al zijn verrichtingen geen ander oogmerk, dan Gods heerlijkheid, het welzijn van de kerk, en zijn eigen zaligheid, te bedoelen heeft. Onder duidelijke aanwijzing, wat zaken men in zijn gebeden voornamelijk begeren moet. Welke, volgens dit gebed, zijn: de verheerlijking van God, de bewaring van de kerk, de zuiverheid van de leer, de vruchtbaarmakende kracht van de waarheid, de heiligheid van het leven, de eenheid van de Geest en de eeuwige heerlijkmkaing.
Ik voeg er bij: een overvloedige vertroosting wordt uit dit gebed geschept van de oprechte, die daarin voor zichzelf een ruime schatkamer van zielverkwikkende bemoediging wijd opengezet ziet. Doordat dit gebed hem verzekert van zijn dadelijk verzoening met God, van de zekere verhoring van zijn gebeden, van de gewisse toebrenging van alle geestelijke weldaden, van de krachtdadige bewaring en bestendige volharding in de staat van de genade, van de machtige ondersteuning en gedurige staandehouding in alle gevaren en wederwaardigheden, van de uiteindelijke verlossing daaruit en van de eeuwige samenwoning met God in de hemel Zijner heerlijkheid.
Ik zeg verder erbij: een ongemene opbeuring wordt er uit verkregen voor een Godzalige, die over alle oprijzende zwarigheid, en velerlei ontstaande bekommeringen wegens de hevige gekantheid van de vijanden tegen de verkondiging van de heilige waarheid en haar bittere woede tegen de kerk, door dit gebed heugelijk heengeleid

wordt. Doordat daarin voor hem openliggen de onwrikbare en onomverstotelijke stevige grondvesten van de aanhoudende bediening van het Goddelijke woord en de onverwinnelijkheid van de ware kerk. Zodat noch de satan deze stremmen en overweldigen, noch de tirannen deze weren en verdelgen, noch de vijandige wereld met al haar schimp en woede de voortgang ervan stuiten en de kerk omver halen kunnen. Zullende al die vijanden niets daarvan gelukken, gelet op Christus, met dit op Zijn offerwerk rustend gebed, zulks voor altijd belet heeft.
Want Christus heeft hier wel gebeden voor de apostelen, doch ook evenzo voor alle getrouwe herders en gelovige leraars van Zijn kerk, die, daar de apostelen niet zouden blijven leven, hun opvolgers in de heilige bediening van het zalige Evangelie stonden te worden. Dat de Vader die heilige in de waarheid, regere door Zijn Geest en standvastig beware bij de zuiverheid van de leer en de enigheid van het geloof en de liefde. En daarom, gelijk, volgens dit gebod en bediening van het woord uit de gemeente niet kan geweerd worden, zo blijft, meteen, dit gebedene nog steeds dermate krachtig, dat die bediening in de wereld bewaard wordt en dat de zuiverheid van de leer met de enigheid van het geloof onder Zijn Hem in onverderfelijkheid liefhebbende leraars in de kerk stand houdt.
Ja, daar Christus niet alleen voor Zijn apostelen en de hun vervangende Gode behagende evangelieboden, maar ook voor allen, die door het woord van de apostelen en leraars in hem geloven, bidt, zo legt daarom, mede in dit gebed de onwrikbare stevigheid van de ganse kerk opgesloten. Daarbij, dat de kerk nog op de wereld, in weerwil van alle vijandelijk geweld en boze raadslagen, vergaderd wordt, van de smet van de tegen de waarheid inlopende dwalingen en van de drek van de zielverdervende ketterijen ongeschonden blijft, en haar getrouwe leraars, die ze weiden met wetenschap en verstand, heeft. Ja, dat er onder hun dienst *nog dagelijks tot de gemeente toegedaan worden die zalig worden*; dat men tot de reeds vergaderde steeds meer tot de Heere toegebracht ziet, dat deze levendige leden Hem uit Zijn woord recht kennen, oprecht dienen, kinderlijk vrezen, in het geloof gesterkt worden, verder in de genade opwassen en tot de eeuwige heerlijkheid gebracht worden.
Dit alles is gewisselijk toe te schrijven en ten enemale dank te wijten aan het van Christus hier gedane gebed, hetgeen zich op Zijn offerwerk vestigt. Dat een oprechte zo menigmaal de dienst van het woord gevreesd wordt last te lijden en de kerk in gevaar schijnt, terstond heeft te denken om de door Christus in dit gebed geschiede aanbeveling van deze aan Zijn Vader. Waardoor Hij het hoofd moedig opheffen kan en overnemen mag de zangtoon, welke uitgalmt, Psalm 46: 4-6: *Laat de wateren der zeeën bruisen, laat ze beroerd worden: laat de bergen daveren door derzelver verheffing, Sela. De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods: het heiligdom der woningen des Allerhoogste. God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen. God zal ze helpen in het aanbreken van de morgenstond.*
Ja ik zeg meteen: een sterk steunsel wordt er uit, van een biddende heilige bekomen voor zijn gebeden, die hij in zijn bidden, niet kan noch mag, noch wil steunen op enige eigen waardigheid en zelfverdienste, maar eniglijk en alleen zijn vertrouwen op Christus genoegdoening en voorbidding stelt. In hetzelve de allervaste stut voor zijn gebeden vindt, omdat hij door hetzelve vergewist wordt, hoe hij, zijn wensen, smekingen en begeerten met dit van Christus gedaan gebed parende, samenvoegende en uitende, gewisselijk in zijn gebeden verhoord zal worden. Omdat uit het gebed van de Middelaar Christus gewicht en kracht nederdaalt daarin en wezenlijk er aan gegeven wordt, mogen al de kinderen van de hemelse Vader zich verzekerd houden, dat brengen zij Christus de hemelse Benjamin de Zoon van Gods rechterhand met zich voor de genadetroon, hun het begeerde heilgoed nimmer ontgaan zal.

En laatstelijk zeg ik: een gedurige opsporing wordt er uit, door een Godvruchtige verkregen tot teder biddend worstelen met God. Daar hij in dit gebed van Christus een allerkrachtigst opwekkingsmiddel tot zijn bidden aantreft. Want heeft Christus de Zoon van God, hoewel Hij de goede uitkomst van al hetgeen Hij te verrichten had wist, evenwel dermate vurig en hartelijk gebeden, ten bewijze dat de verzekering van een goede uitslag het betamelijk gebruik van de middelen niet wegneemt. Zoveel te meer ondervindt hij dat het gebed hem steeds van node blijft in al de zwakheid van het vlees, in al de razernij van de satan, in al de woede van de wereld in al het aantal van gevaren en in al de stroom van tegenspoeden. Omdat wanneer hij, hoe zwak hij is, zo om alle heil smeekt en inbidt tegen satans aanvallen en haat van de wereld, mitsgaders tegen alle vervolgingen, listen, lagen, verzoekingen, angsten, smarten en benauwingen. Immers, hij zal ook, evenals Christus na lijden verheerlijkt is, het heilig verlangen van zijn ziel ontvangen en een heugelijke en eindelijk zalige uitkomst uit al de hem dreigende gevaren, met volle bevrijding van alle drukkende kwaden, volmaakt staat bereiken.

Slaat men, eindelijk, gade het nuttig dierbaar gebruik, hetgeen de kerk van dit gebed maken mag en kan.
Zulks ook ingezien dient grotelijks om hetzelve bij alle gelovige kerkleden hoog gewaardeerd te houden. Want het vertoont de allergemeenzaamste bid-onderhandeling van de Heiland met Zijn Vader aan de oprechten, die zo de Heere mede hun wegen mogen vertellen en zich onderwinden om met de hemelse Vader, in Christus' Naam, te spreken, hoewel zij met Abraham belijden moeten, Genesis 18: 27, *stof en as te zijn.* Het verstrekt hun een allerhelderste spiegel, om er in te bemerken het vriendelijk aangezicht van de Vader in de Zoon van Zijn liefde, toegekeerd tot hun, die zich, deswegen, ter tederste wederliefde allerhartelijkst gedrongen vinden. Opende Elia's gebed, als een sleutel, weleer de gesloten hemel, dat die regen gaf; dit gebed zien de oprechten hun te ontsluiten de binnenkamers van de derde hemel, om van de troon van de Vader hun te doen toekomen hemelgoed. Hun is dit gebed als een Jacobs ladder, langs welke hun zucht troonwaarts opstijgt en langs welke van daar tot hun alle heilzegen nederdaalt. Ten schild, om zich er mede te wapenen en bedekt te blijven tegen de zielsvijanden, verstrekt het de oprechten, daar het hun bespreekt volle overwinning. Geen schoner haven tegen alle schipbreuk is er dan dit gebed, waarin zij zich verzekerd horen van nimmer schipbreuk van het geloof en de zaligheid te zullen lijden. Geen vurige muur rondom hun kan meer beschutting geven, als dit gebed, ter hunner behoeding ingericht. Geen juweel zal hun immer zo versieren, als het bij hun genadig bekomene van dit gebed. En geen geneesmiddel kan hun lichaam zo herstellen, als dit gebed hun geestelijk zielsleven tegen alle onheil ongekrenkt houdt. Waarom alle oprechten van dit door Christus aangestoken reukwerk van het gebed wel gevestigd op Zijn borgtochtelijk offer, daar het hun en al hun gebeden bij de Vader veraangenaamt, steeds uitnemend gebruik maken met die heilige wijsheid, die zij daarin ontdekt vinden. Terwijl zij vastelijk geloven, dat hun getrouwe God en Vader, die, volgens Genesis 8: 21 en Genesis 9: 1a *rook de lieflijke reuk van het bij Noach*, door het geloof in Zijn Zoon, *aangestoken offer*, en deze met zijn zonen zegende. Gewis, gelijk de Vader het aangezicht van de Zijnen - voor hun geofferd hebbende en nog biddende Gezalfde ten hunnen goede, - aanschouwen zal, gelijk hij Hem met zegening van het goede voorgekomen is en gezet heeft tot zegeningen in eeuwigheid, alzo zal Hij hen ook zegenen met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus. Waarin zij zich tot geloofsvertrouwen aangemoedigd vinden door het aan Johannes

vertoonde hemelgezicht, volgens welk hij bericht, Openbaringen 8: 3 en 4: *En daar kwam een andere Engel, en stond bij het altaar, hebbende een gouden wierookvat, en hem werd veel reukwerk gegeven opdat hij het met de gebeden aller heiligen zou leggen op het gouden altaar dat voor de troon is. En de rook des reukwerks met de gebeden der heiligen ging op van de hand des Engels voor God*.

Nu, de bekoorlijkheid van dit Goddelijke Hogepriesterlijk gebed, wiens gadeloze waardij ons uit al het tot dusver beredeneerde ten volle gebleken is, bewoog mij toen ik in mijn geliefd Utrecht allervriendelijkst, ter uitlegging ervan verzocht werd de inhoud daarvan in het 17e capittel van Johannes Evangelie vervat, voor de gemeente aldaar te verklaren. Dan, maar zeventien leerredenen gevoerd hebbende over de twaalf eerste verzen van dit capittel, werd ik door mijn verroeping naar deze grote gemeente verhinderd hetzelve ten einde te brengen, hebbende drie weken voor mijn afscheid, zaterdagavond, de 8e januari 1746 in de Jacobi kerk, ter voorbereiding van het Heilig Avondmaal, de achttiende leerreden gedaan over het dertiende vers, waarin de biddende Heiland tot Zijn Vader zegt: *Maar nu kom Ik tot U, en spreek dit in de wereld, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven*.

En deze zelfde onvergelijkelijke voortreffelijkheid, die dit van Christus uitgestort gebed met zich brengt, heeft insgelijks mijn zalige ambtgenoot Johan Temmink uitgelokt om aan de Amsterdamse gemeeente dat schone 17e hoofdstuk van Johannes Evangelie, behelzende 'het Hogepriesterlijk gebed van Christus', voor te dragen, hetgeen hij verricht en volvoerd heeft met die zegen en zulk een genoegen, dat men onverzadelijk steeds met nieuwe graagte tot het gehoor daarvan toevloeide. Gelijk zelfs mannen van naam, wanneer ze van buiten hier aanwezig waren en hem er over gehoord hadden, meer dan eens ten sterkste hun hoge waardering van die door hem uitgesproken leerredenen bij mij en andere geuit hebben. Men begeerde, zodra hij die predicatiën geëindigd had, dezelve aanhoudend van hem in druk. Men hield ter uitgave er van op allerlei wijze onvermoeid bij hem aan. Maar mijn hartevriend was daartoe niet over te halen. Eindelijk, na lang smeken en vriendelijk persen van zijn lievelingen is hij ten laatste daartoe gekomen om ze in het net over te schrijven met volle vergunning, dat ze na zijn overlijden mochten uitgegeven worden.
Deze leerredenen worden u dan, waarheid- en Godvrucht-lievende lezer ten allerspoedigste, na zijn verscheiden medegedeeld. Dus hebben ze de lievelingen van die man ze tegenwoordig bij en voor zich als zijn hun nagelaten testament en kunnen, al zwijgt thans zijn stem in het stof, nu nog dagelijks hem binnen hun huizen, horen prediken in dezelven, waarin hij, nadat hij gestorven is, blijft spreken tot hun. Zullende zij in het lezen zo van de verklaringen als van de toepassingen overal steeds hun Temmink, even of zij hem nog hoorden, aantreffen. Ja nu kunnen ingelijks allen die de waarheid en Godsvrucht liefhebben, hun heilzaam voordeel er mee doen. Houdende ik mij verzekerd, dat dezelve deze met smaak zullen lezen en met vrucht zich ten nutte staan te maken.
Omdat ik op de 6e november van de vorige maand, een plechtige lijkreden over Jesaja 26: 19 ter nagedachtenis van deze mijn Jonathan gedaan had, zou ik enig gewag maken van de gaven van die man, zijn genade, bekwaamheden en uitnemende deugden. Maar zulks toentertijd door mij geschied zijnde, haal ik niet daarvan thans op, maar verzend mijn lezer, tot deze mijn hiervan overvloedig verslag gevende gedrukte in veler handen zijnde kerkrede.
Met deze ter drukpers afkomende leerredenen acht ik onnodig ter breedsprakige verheffing derzelven, veel te zeggen. Geenszins of ze - daar ze zeker overkeurig zijn -

die niet verdienden maar enkel omdat zij ze niet behoeven. Omdat ze hun eigen aanprijzing, welke veel beter dan de beste woordelijke is, meebrengen en de naam van Temmink op het titelblad geplaatst aan dezelve voor zijn lievelingen en voor allen die hem in zijn waarde gekend hebben, lof genoeg bijzet.

Dit mag, dit moet ik met een kort woord evenwel van deze predicatiën zeggen. Zij zijn alle volgens hem, - die niets in het openbaar sprak of hij wist wel wat hij zei, - wel bedacht en iedere stof waarover ze gaan is diep ingedacht. De inleidingen zijn oordeelkundig, brengende de lezer tot de tekststof, waar hij wezen moet. De verklaringen zijn grondig en bondig, de zin en mening des Heeren met veel geestelijk verstand uithalende. En de toepassingen ademen een vurige ijver ter wering van alle ijdelheid en van de vele verderving van leer en zeden met een blakende zucht er behoudenis van onsterfelijke zielen om ze Gode te winnen, alleszins uit. En doen tevens zien de wijsheid van zijn voorzichtig bestuur, de getrouwheid van zijn nauwkeurige ontdekking van de hartsgebreken, en de zonderlinge innemendheid van zijn gepaste vertroosting van Hem, ter aangename leiding in de aangewezen wordende paden van het recht, ter zorgvuldige vermijding van de onder het oog gebrachte ongesteldheden en ter heugelijke toelating van ware zielsbemoediging, tedermoedig, voor ’s Heeren gunstgenoten ingericht. Zodat ze alle uitwijzen, hoe uitnemend onze schriftgeleerde in het Koninkrijk der hemelen onderwezen was. Buiten welk onderwijs hij niet machtig was geweest deze dingen, die u nu van hem hebt en leest, voort te brengen.

Gelukkige Amsterdamse gemeente, mijn blijdschap en kroon die nevens uw waardige overgebleven leraars zulk een Temmink gehad hebt. Gelukkige gemeenten die mede nog zulke Temminks hebben en waar soortgelijke mannen van beproefde waarheid en doorslaande godsvrucht gezocht worden!
Hief Elisa weleer, 2 Koningen 2: 13 *de mantel, die van de van hem naar de hemel opgenomen Elia afgevallen was op*; - daar onze waardige Johan Temmink van ons hemelwaarts weggenomen is en deze zijn leerredenen bij zijn verscheiden van hier u zijn gemeente, die zijn kroon van roem zult zijn voor onze Heere Jezus Christus in Zijn toekomst, naliet, - mocht u ze dan, mede als zijn u overgelaten mantel, opvatten en aannemen! Och mochten er tevens twee delen van zijn geest bij het lezen van deze zijn predicatiën op u mijn lezer naar uw stand en weg nederdalen! De Heere, Wiens goedheid raakt tot de heilige, die op de aarde zijn, en de Heerlijke, in dewelke al Zijn lust is, doe en geve zo om Zijns Naams wil!
In welke heilwens en zegenbede ik eindig, terwijl ik, daar ik u, waarheid- en Godsvrucht-lievende lezer niet verder met mijn voorrede ophoudt om u geen ogenblik langer af te houden van het lezen van deze u ter hand gestelde kostelijke leerredenen, mij noemend,

Uw in de Heere toegenegen Dienaar,
JOHANNES BOSKOOP.

Amsterdam 28 december 1768

INHOUD

EERSTE PREEK
Johannes 17:1, eerste deel:
Dit heeft Jezus gesproken, en Hij hief Zijn ogen op naar den hemel, en zeide:

TWEEDE PREEK
Johannes 17:1, tweede deel:
Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke.

DERDE PREEK
Johannes 17:2.
Gelijkerwijs Gij Hem macht gegeven hebt over alle vlees, opdat al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij hun het eeuwige leven geve.

VIERDE PREEK
Johannes 17:3.
En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.

VIJFDE PREEK
Johannes 17:4, 5.
Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen. En nu verheerlijk Mij, Gij Vader, bij Uzelven met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was.

ZESDE PREEK
Johannes 17:6.
Ik heb Uw Naam geopenbaard den mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven, en zij hebben Uw woord bewaard.

ZEVENDE PREEK.
Johannes 17:7, 8.
Nu hebben zij bekend, dat alles wat Gij Mij gegeven hebt, van U is. Want de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, en zij hebben ze ontvangen, en zij hebben waarlijk bekend, dat Ik van U uitgegaan ben, en hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt

ACHTSTE PREEK
Johannes 17:9.
Ik bid voor hen; Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn Uwe.

NEGENDE PREEK
Johannes 17:10.
En al het Mijne is Uwe, en het Uwe is Mijne; en Ik ben in hen verheerlijkt.

TIENDE PREEK
Johannes 17:11, eerste deel:
En Ik ben niet meer in de wereld, maar dezen zijn in de wereld.

ELFDE PREEK
Johannes 17:11, tweede deel:
Heilige Vader, bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn gelijk als Wij.

TWAALFDE PREEK
Johannes 17:12.
Toen Ik met hen in de wereld was, bewaarde Ik ze in Uw Naam. Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon der verderfenis, opdat de Schrift vervuld worde.

DERTIENDE PREEK
Johannes 17:13.
Maar nu kom Ik tot U en spreek dit in de wereld, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven.

VEERTIENDE PREEK
Johannes 17:14-16.
Ik heb hun Uw woord gegeven, en de wereld heeft hen gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk als Ik van de wereld niet ben. Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den boze. Zij zijn niet van de wereld, gelijkerwijs Ik van de wereld niet ben.

VIJFTIENDE PREEK
Johannes 17:17.
Heilig ze in Uw waarheid; Uw woord is de waarheid

ZESTIENDE PREEK
Johannes 17:18.
Gelijkerwijs Gij Mij gezonden hebt in de wereld, alzo heb Ik hen ook in de wereld gezonden.

ZEVENTIENDE PREEK
Johannes 17:19
En Ik heilig Mijzelven voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid.

ACHTTIENDE PREEK
Johannes 17:20.
En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen.

NEGENTIENDE PREEK
Johannes 17:21.
Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn, opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt.

TWINTIGSTE PREEK
Johannes 17:22, 23a.
En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn,

gelijk als Wij één zijn; Ik in hen, en Gij in Mij.

EEN EN TWINTIGSTE PREEK
Johannes 17:23b.
Opdat zij volmaakt zijn in Eén, en opdat de wereld bekenne, dat Gij Mij gezonden hebt, en hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij liefgehad hebt.

TWEE EN TWINTIGSTE PREEK
Johannes 17:24.
Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt; want Gij hebt Mij liefgehad voor de grondlegging der wereld.

DRIE EN TWINTIGSTE PREEK
Johannes 17:25, 26.
Rechtvaardige Vader, de wereld heeft U niet gekend; maar Ik heb U gekend, en dezen hebben bekend, dat Gij Mij gezonden hebt. En Ik heb hun Uw Naam bekendgemaakt en zal hem bekendmaken, opdat de liefde, waarmede Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij, en Ik in hen.

EERSTE PREEK

Johannes 17:1 (eerste deel):
Dit heeft Jezus gesproken, en Hij hief Zijn ogen op naar den hemel, en zeide.

1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶπε, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν Υἱόν, ἵνα καὶ ὁ Υἱός σου δοξάσῃ σε·

INLEIDING

Het is zeer bekend, dat aan de Zaligmaker van Zijn volk dikwijls de naam van Middelaar wordt gegeven; als in 1 Tim. 2:5: *De Middelaar Gods en der mensen.* Hebr. 8:6: *De Middelaar des beteren verbonds.* Hebr. 9:15: *De Middelaar des Nieuwen Testaments,* enz Het is, omdat Hij de grote verwijdering tussen God en mensen wegneemt en tot vrede herstelt, kunnende tussen deze twee geen gemeenschap zijn dan door Hem. Want de heilige en beledigde Goddelijke Majesteit is voor de onheiligen en ter betaling gans onmachtige zondaar niet genaakbaar dan door Hem. Gelijk Hij nu die kloof, zo wijd als de zee, geheeld heeft door het opbrengen van een volwichtig rantsoen, waardoor in de plaats van de beledigende zondaar, aan de Goddelijke gerechtigheid is voldaan, en dus de oorzaak van Gods ongenoegen weggenomen. Zo verkeert Hij in de toepassing van de aangebrachte genoegdoening tot dadelijke herstelling van de gemeenschap tussen God en de zondige mens, ook tussen die beide. Niet ongelijk aan Mozes, de middelaar van het Oude Testament, volgens de raad van Jethro gegeven, Ex. 18:19, 20: *Wees gij voor het volk bij God, en breng gij de zaken voor God. En verklaar hen de instellingen en wetten; en maak hen bekend de weg waarin zij wandelen zullen, en het werk dat zij doen zullen*. Zo brengt deze Middelaar des beteren verbonds de woorden Gods tot Zijn volk over, en maakt hen bekend alles wat zij van de Heere te kennen, te geloven, te hopen en omtrent Hem te betrachten hebben, om met Hem vrede te maken en bestendig te oefenen. Maar zo brengt Hij ook aan de andere zijde de woorden, verzoeken en belangen van het volk over tot de Heere, als de Uitvoerder van de dingen die zij bij God te doen hebben.
Gelijk Hij dat ambt heeft waargenomen, zodra er zondaars tot God te brengen waren, en daarin bezig zal blijven, zolang als er nog toe te brengen zijn; zo heeft Hij op een bijzondere wijze dat geoefend toen Hij in het vlees op aarde was, en voornamelijk op het einde van Zijn leven, toen Hij gereed stond om door lijden en sterven dat grote werk der verzoening uit te voeren, en dan de aarde, tot volbrenging van een ander deel van Zijn ambt, te verlaten heeft Hij zeer uitvoerig en in een onderrichtende en vertroostende afscheidsrede de woorden van Zijn Vader aan de discipelen bekend gemaakt, door Johannes aangetekend in hoofdstuk 14-16.
Hij zal in dit zeventiende hoofdstuk uitgebreider dan ergens, de belangen van de Zijnen, en des Vaders tegenwoordige vrienden, en van alle gelovigen tot aan het einde van de wereld, aan de Heere voordragen. Gelijk wij nu zullen trachten te tonen in dit aanmerkelijk *Hogepriesterlijk Gebed.*
De inhoud daarvan, zo verheven, zo leerzaam en vol troost voor Gods gunstgenoten in alle tijden, prijst zichzelf zo wel aan dat mijn lofspraak, of die van andere grote uitleggers, daarbij niet nodig zijn.

OOGMERK
Het voorname oogmerk van dit gebed komt mij voor, dit te zijn: *De tegenwoordige*

discipelen van de Heere Jezus en alle andere gelovigen, die Zijn lichamelijke tegenwoordigheid op aarde, tot onderwijs en troost voortaan zouden moeten missen, dit tot lering en vertroosting na te laten.

(1) Tot lering. Want uit hetgeen deze Voorspraak voor hen bidt, dat zij na Zijn vertrek mogen ontvangen, moesten zij leren waartegen zij te waken, en wat zij te betrachten en van de Vader steeds te bidden hadden.
(2) En tot vertroosting kon de inhoud van dit gebed dienen; als zij daaruit horen dat hun getrouwe Zaligmaker, met zulk een toegenegen hart en heilvolle zegenbede, afscheid neemt van hen. Gelijk de laatste zegenwensingen en voorbiddingen van Godvruchtige vaders en leraars doorgaans zeer begeerd zijn, als van veel vermogen bij de hemel geoordeeld, en niet zelden iets voorzeggende in zich hebbende. Immers werden de laatste zegeningen van de stervende aartsvaders zozeer daarom begeerd. Met groter recht mochten de discipelen van de Heiland op deze zo genegen afscheidsbede veel prijs stellen. Maar nog veelmeer was daarin een grote troost, als de Goddelijke Middelaar in dit gebed hen ernstig onderwees hoe Hij na Zijn vertrek en bij Zijn heengaan tot de Vader, hun belangen zal blijven behartigen. Want het schijnt mij toe dat Hij niet als andere gemene Godzaligen, een laatste wens doet tot hun welzijn; ook niet zozeer dat Hij Zich in die voorbidding gedraagt als nog op aarde in vernedering zijnde, als wel dat Hij enigszins een schets geeft, volgens hun vatbaarheid, hoe hij aan des Vaders rechterhand eeuwig voor de Zijnen zal blijven bidden. Want Hij spreekt doorgaans alsof alles op aarde al was afgedaan, en Hij niet meer daar, maar reeds in de hemel was. Ziet vers 1, 4, 10, 11, 24.
Dit ondersteld zijnde, is er te minder waarschijnlijkheid voor de gedachten van enige uitleggers alsof dit gebed hetzelfde was, hetgeen de drie andere evangelisten verhalen in Gethsémané geschied te zijn, alwaar Johannes daarom van geen bidden op die plaats zou gewaagd hebben. Die niet alleen let, wie daar en hier de toehoorders waren, hoe verschillend de gestalte van de Bidder beschreven wordt, en welk verschil tussen de bange klacht daar en het spreken hier gevonden wordt, zal geen waarschijnlijkheid voor zulk een gevoelen vinden; maar de volkomen onbetamelijkheid zien, als men merkt op hoofdstuk 18:1. Waaruit men ziet dat Jezus na dit bidden eerst naar de hof gegaan is.

Vraagt iemand, *waar dit gebed is uitgesproken?*
Het kon geweest zijn in de zaal waar het laatste Avondmaal was gehouden; maar dan met hetgeen in hoofdstuk 15, 16 voorkomt gesproken zijn, terwijl de Heere reeds opstond om naar Gethsémané te gaan; omdat in hoofdstuk 14:31 reeds gezegd was: *Staat op, laat ons vanhier gaan.* Doch omdat Hij met het eindigen van Zijn bidden niet gezegd wordt uit het huis of uit de stad, maar reeds over de beek Kedron gegaan te zijn, die tussen de stad en de Olijfberg, daar Gethsémané was, doorvloeide, hoofdstuk 18:1, zo komt het mij het natuurlijkst voor dat Hij bij dat zeggen, *staat op, en laat ons vanhier gaan,* met Zijn discipelen uit het huis en vervolgens uit de stad uitgegaan is, en onder dat gaan met hen verhandeld heeft hetgeen in hoofdstuk 15 en 16 is aangetekend. Dat Hij derhalve, aan de beek Kedron zo sprekende is gekomen, daar heeft stilgestaan, en dit liefderijk laatste afscheid genomen van Zijn discipelen; dewijl terstond na de overtocht de dodelijke strijd, eerst naar de ziel, en vervolgens ook naar het lichaam moest beginnen. Zo naarstig besteedt de liefderijke Verlosser Zijn laatste ogenblikken, tot lering en moedgeving van Zijn zwakke en treurige vrienden.

VERDELING VAN HET HOOFDSTUK
Het is ook met de grootste bedaardheid van geest, hoewel zoveel afgronden van benauwdheden Hem naderden; gelijk de zaken en woorden niet alleen zullen leren, maar ook in de orde welke Hij houdt, te zien is. Want na de korte voorrede van de evangelist, (thans alleen maar voorgelezen) volgt het gebed zelf, dat men gevoeglijk in drie hoofddelen kan onderscheiden; gelijk de schaduwachtige aardse priester oudtijds ook op de grote verzoendag moest bidden, voor hemzelf, voor zijn huis, met het gehele geslacht van Aäron en eindelijk voor het gehele volk. Dus bidt Hij:

1. Voor Zichzelf, vers 1-5.
2. Voor Zijn huis of tegenwoordige discipelen, vers 6-19.
3. Voor allen die ook nog in het vervolg geloven zullen, vers 20-26.

De kleinere onderdelen zullen, om herhaling te mijden, bij de aanvang van elk stuk opgegeven worden.

Terwijl wij ons dan schikken om te letten op deze krachtige eis van de Middelaar, ook ons insluitende, indien ons ook gemeenschap met Hem reeds geschonken of nog toegedacht is; zal niet alleen een eerbiedige aandacht nodig zijn, maar een opheffen van oog en hart naar de hemel; opdat de Heere Jezus, Die biddende daarheen zag, en nu daar altijd leeft om te bidden, vandaar met ogen van gunst en toelichting gelieve neer te zien op ons, tot onderwijzing in de rechte zin, en tot enig bevindelijk aandeel in de zegeningen die Hij toen verzocht heeft!

VERDELING VAN DE TEKST
De korte voorrede van de evangelist, waarover ik thans alleen enige aanmerkingen zou maken, bevat in zich drie dingen of omstandigheden, die bij het voordragen van dit gebed plaats hadden.

1. De tijd, wanneer het geschiedde. ***Dit heeft Jezus gesproken.***
2. De houding van de Bidder. ***En Hij hief Zijn ogen op naar den hemel.***
3. De wijze van Zijn begeerte te uiten. ***En Hij zeide:***

EERSTE DEEL
Het is hier de plaats niet om van de grote en dierbare Naam van JEZUS te spreken; als een Heiland of Zaligmaker; gelijk die naam betekent, komt hij hier ook voor. De priesterlijke voorbidding voor Zijn volk, waarin wij Hem hier bezig vinden, behoort daarvoor ook tot de toebrenging van zaligheid. Want Hij bidt niet als een mens, gelijk kort hierna in de hof, maar als de God en Mens, Middelaar en Zaligmaker; niet voor Zichzelf zozeer, als wel voor de Zijnen, om hetgeen tot hun zaligheid nodig is; en voor Zichzelf, opdat Hij hebbe hetgeen Hem tot bevordering van dat einde nodig is.
En als wij op de inhoud van het gebed letten, het ademt de hoogste gelukzaligheid uit voor het uitverkoren volk; ja niets dan dat. Dat zij eeuwig leven, van God de Vader bewaard en geheiligd worden, dat zij deelgenoten van Zijn heerlijkheid mogen zijn, enz. Er komt niet één woord tot aanklacht of wraakvordering uit de mond tegen Zijn vijanden, welke vinnige, dodelijke en helse maatregelen Hij ziet dat zij thans bezig zijn tegen Hem te nemen. En hoewel Hij kon bidden en op Zijn gebed verkrijgen wat Hij wilde, meer dan twaalf legioenen engelen tot veiligheid van Hem en Zijn elf apostelen en om een zekere nederlaag toe te brengen aan de verraderlijke hoop, die met een bende alleen gesterkt waren van Romeinen, (bij welke twaalf legioenen een

volkomen groot leger uitmaakten) hoewel Hij, zeg ik, dit kon bidden, volgens Zijn verklaring in deze zelfde nacht, Matth. 26:53, niets komt erin voor tot Zijn lichamelijke veiligheid, of tot nadeel van enig mens. En zo beantwoordt Hij in dit bidden ook aan die lieflijke Naam.

Dit zal nog meer blijken als u let op de tijdsgelegenheid, als dit gebed is voortgebracht. De evangelist geeft te kennen dat het gevolgd is op het vorige spreken, zeggende: ***Dit heeft Jezus gesproken, en Hij hief,*** enz.
Ik denk niet dat hij al de redenen van de Heiland bedoelt welke in dit boek zijn aangetekend, maar men zou het kunnen brengen tot het laatste antwoord alleen, hoofdstuk 16:31-33. Waarop dit gebed zeer geschikt zou volgen. Als Hij dit gezegd had, te weten, die schandelijke zwakheid van hun geloof voorspeld, vers 31, 32, zo laat Hij daarop volgen niet alleen een bewijs dat Hij hen niet zal vergeten, maar een krachtige voorbidding ook, waardoor des Vaders bewaring verzocht wordt, die verhoeden zal dat hun geloof ophoudt. Had Hij daar verklaard, niet alleen te zijn, maar dat de Vader met Hem was, vers 32. Het gebed daarop volgende, zal niet alleen aanwijzen op welke heerlijke wijze de Vader met Hem zijn zal, maar ook met welke volle verzekerdheid Hij dat vertrouwen en eisen durft. Had Hij eindelijk Zijn discipelen voorzegd een leven onder verdrukkingen, echter met moedgeving, vers 33. Hier laat Hij zulke gronden volgen waarop zij moed kunnen scheppen, alle vervolgers en verdrukkingen uittarten, en zich een volkomen overwinning verzekeren, omdat Christus voor hen bidt en hen zo lief gehad heeft, als in Rom. 8:34-37.
Allergevoeglijkst schijnt dat gesprokene echter verstaan te worden van de gehele afscheidsrede, die na het laatste Avondmaal gevoerd, en in de laatste hoofdstukken aangetekend is. Dan is daarin op te merken:

1. De voorbeeldige Godzaligheid van de Heere Jezus. Zijn gehele leven bestond maar in prediken van woorden des eeuwigen levens, in helpen van verlegenen naar ziel en lichaam, en in bidden. Hoe volmaakt heilig Hij was, was bidden Zijn gedurig werk. Dan eens, als de dag nog niet aanbrak, Mark. 1:35: *En des morgens vroeg, als het nog diep in de nacht was, opgestaan zijnde, ging Hij uit, en ging heen in een woeste plaats, en bad aldaar.* Dan ging Hij uit naar de berg om te bidden, en Hij bleef den nacht over in het gebed tot God, Luk. 6:12, gelijk ook in deze laatste dagen, Luk. 21:37. Zijn vernachten op de Olijfberg, als Hij de dag in de tempel met prediken had doorgebracht, was tot geen ander einde, Het behoorde niet alleen tot Zijn ambt als Voorspraak, dat Hij de vervulling van Zijns volks noden van de Heere begeerde op grond van Zijn gehoorzaamheid. Maar het was ook een plicht, die Hij als gekomen onder de wet aan de Vader te doen had, waardoor Hij voor Zichzelf ook had te verzoeken hetgeen in Zijn werk en lijden nodig was. En het was de zielverlustigende uitspanning onder Zijn moeite en bezigheid, dat Hij als een volmaakt heilig en Godlievend Mens in eenzaamheid en van nabij met God verkeren kon.

2. Eveneens moet hierin gezien worden de tedere liefde van Jezus tot Zijn volk. Als een vrome huisvader de wereld staat te verlaten, zal hij niet alleen bevel aan zijn huis geven, bijzonder dat zij de dag des Heeren houden, om gerechtigheid te doen; maar hij zal hen ook met innige zuchtingen aan des hemels gunst zoeken aan te bevelen. Zo liefhebbend en vaderlijk handelt de Heiland hier ook omtrent Zijn geestelijke kinderen, nadat Hij hen zulke wijze en godvruchtige besturingen had gegeven, die hen door het gehele leven goed en gelukkig kunnen maken Nadat Hij hen zo krachtig en vriendelijk vertroost heeft tegen Zijn scheiden, waarover zij met recht ontroerd zijn;

zo beveelt Hij hen tot slot nu ook aan Gods genade, zorg en bewaring aan, in de sterkste en liefderijkste smekingen die ooit gehoord zijn. En Zijn ongewone ijver in zulk heilig en toegenegen bidden blinkt te helderder uit in deze nacht.
Men mocht denken dat na een gedurig bezig zijn in Zijn leraarsambt, Hij gevoeglijk enige rust voor Zichzelf in de nacht mocht zoeken; temeer, daar zulk een bange zielsstrijd van binnen, en de wreedste mishandelingen van buiten in deze zelfde nacht op Hem stonden aan te vallen, die Zijn oogleden geen sluimering zouden toelaten, zolang Zijn tijd op de wereld duurde. Het scheen wel nodig dat Hij weinige ogenblikken verkwikking in de slaap voor Zichzelf zocht in zulk een tijd; ten minste zeer natuurlijk, liet het nakend kwaad Zijn ogen geen slaap toe, dat Hij dit laatste stondetje voor Zichzelf besteedde, en zich nu met anderen niet bemoeide. Doch de lust om Zijn Vader te gehoorzamen, de zucht voor het geluk en de veiligheid van Zijn vrienden was zo heersende, dat geen tijd of ongeval daarin enige vermindering of verpozing kon veroorzaken. Zodat men ook hier kon zien, hetgeen Johannes, hoofdstuk 13:1, zegt, *dat Hij de Zijnen die in de wereld waren, liefgehad heeft tot het einde*.

3. Voegt Christus dit gebed op de laatste vermaan- en troostrede, zo leert Hij daardoor ook nog aan Zijn toehoorders, die tevens afgezonderd zijn tot het Evangelie Gods, de noodzakelijkheid om prediken en bidden samen te voegen. En wel:

a. Dat alle goede woorden, hoe gewichtig, hoe wel, ja ofschoon door de gezegende mond van Hemzelf gesproken, geen kracht of vrucht op het hart hebben, tenzij die met kracht uit de hoogte vergezeld zijn. Dat Zijn onderwijzingen, hoe klaar, niet verstaan kunnen worden indien God niet geeft verlichte ogen des verstands. Dat Zijn vermaningen en bevelen niet betracht kunnen worden, al zijn geboden niet zwaar, tenzij de Heere het willen en werken in ons werke. Dat Zijn beloften en vertroostingen, hoe groot en dierbaar deze zijn, niet geloofd kunnen worden tot wezenlijke zielenrust, indien er niet bijkomt de verzegelende werking van de Heilige Geest der belofte.
b. Gelijk wij nu weten dat de weg om zulke goede gaven te verkrijgen het gebed is, en Christus dat hier door Zijn voorbeeld leert; zo moesten de apostelen en alle predikers van het Evangelie veelmeer overtuigd zijn dat hun woord, welke bekwaamheid, naarstigheid en heilige ijver zij daartoe hadden, zonder die Goddelijke zegen onvruchtbaar zou zijn; en dat het bidden daarom hen derhalve oneindig noodzakelijk was, van deze Goddelijke Leraar der gerechtigheid.
c. Is bidden dikwijls niet minder zwaar werk dan prediken, Rom. 8: 26, zo is ook in het gedrag van deze Opperleraar een grond van moedgeving, dat Hij dat bidden om de Geest bij het Woord niet alleen ten laste laat van Zijn dienaars, maar, gelijk Hij hier de Voorbidder was, dat Hij steeds daarin zou blijven volharden, om de Geest te bezorgen over hetgeen in Zijn Naam zou gesproken worden. Hij had beloofd, hoofdstuk 14: 16, de Vader ook in het vervolg te bidden om die Trooster, en verzekert, dat Die de wereld, waaronder zij zouden gaan prediken, zou overtuigen, hoofdstuk 16: 8. Onder vele hoedanigheden die tot een Gode behaaglijk gebed vereist worden, komt ook voornamelijk in aanmerking de rechte gesteldheid van de bidder, overeenkomstig zijn staat, tegenwoordige toestand, enz.

TWEEDE DEEL
De gesteldheid der ziel, waarop de Hartenkenner voornamelijk ziet, is voor mensenogen verborgen, maar kan daaraan enigszins bekend worden door de uiterlijke

houding. Die was hier zeer betamelijk in onze biddende Hogepriester. ***Hij hief Zijn ogen op naar den hemel.***
Zeker geleerd man meent dat Jezus hiertoe gelegenheid vond onder het gaan naar de Olijfberg, als Hij in het voorbijgaan de tempel zag. Dat Hij hierop stilstaande, Zijn oog en hart verhief tot die God, Wiens Naam aldaar werd aangeroepen. Doch het bleek voorheen dat de Heere nu al verder en waarschijnlijk tot aan de beek Kedron toe gegaan was. Dan is het zeer natuurlijk dat Hij Zijn ogen hemelwaarts wendde. In de stille nacht in de open lucht zijnde, zal de klare hemel, en daarin de volle maan heerlijk voortgaande met zoveel schitterende sterren, het eerste voorwerp zijn waarop onze beschouwing valt, en waardoor de ziel met een eerbiedige en levendige indruk vervuld wordt van Hem, Die al deze dingen geschapen heeft. In zulk een nachtbespiegeling was David ook, Ps. 8: 4. Dit gezicht kon Jezus dan vanzelf de ogen naar de hemel lokken. Nochtans was het een vrij algemene houding onder het bidden, niet onbekend onder de heidenen, maar meest bij Gods volk dat beter onderwezen was, en wel bewust dat geen zichtbare beelden, die voor de ogen waren, geen bijzondere plaatsen van bergen, stromen, bronnen, enz. de bepaalde verblijfplaatsen waren van de Godheid; maar dat de enige en ware God Zijn troon in de hemelen gevest had. Niet alsof de hemel der hemelen Hem, Die hemel en aarde vervult, begrijpen kon; maar omdat de Heere daar Zijn tegenwoordigheid en glansrijke heerlijkheid op een bijzondere wijze vertoont. Ziet zulk hemelaanschouwend bidden, Ps. 123: 1, Klaagl. 3: 41, enz. dikwijls vindt men Christus ook zo, Matth. 14: 19, Mark. 6: 41, 7: 34, Joh. 11: 41, enz. Deze houding kan in de bidder verschillende gemoedsgesteldheden te kennen geven, welke ook in de Heere Jezus plaats konden hebben. Zoals deze hier:

1. Tonen wij zo die God, Die de hemel heeft tot Zijn troon, te houden voor het hoogste Voorwerp van onze eerbiediging, en alle goede gaven en volmaakte giften te verwachten, niet van de gelukkige invloed en gesteldheid der hemellichten, maar van de Vader der lichten, volgens Jak. 1: 17, die daar schijnt tegen te spreken een der farizeïsche dwalingen aangaande een noodlottige invloed van de sterren in de ondermaanse zaken. Zeker was ook dit rechte gevoelen in Christus, Die in Zijn gehele leven, en bijzonder in dit gebed daarop uit was, om de Vader te erkennen, en van allen te doen erkennen voor de enige en alleswaardige God. Zo noemt Hij Hem in vers 3 de enige waarachtige God. Zo horen wij Hem zeggen, Ps. 16: 2, 4: *Gij zijt de Heere. De smarten dergenen die een andere god begiftigen, zullen vermenigvuldigd worden*, enz. In welke psalm meer overeenstemming met dit hoofdstuk te vinden is.

2. Gelijk ten andere de ogen vensters der ziel zijn, zo moet de ziel onder het bidden zich ook ten hemel verheffen, en van de lage aarde ontdoen. Zo beledigend als het zijn zou wanneer wij met een van de grootste der aarde sprekende, hem de nek en niet het aangezicht toekeerden; met zoveel meer recht vertoornt God Zich als men tot Hem nadert met de lippen, en het hart verre van Hem doet, Jes. 29: 13. Bidden toch is spreken met de Heere van hemel en aarde; zo moeten wij kunnen zeggen, als Ps. 25: 1: *Tot U, o Heere, hef ik mijn ziel op*. Hij weet en weegt de harten en verstaat van verre onze gedachten, meer dan mensen onze uiterlijke gebaren zien.
Zo moet er een innerlijke vertegenwoordiging van de hoge God op ons hart zijn, en dat met zijn aandacht afgekeerd van alles wat buiten Hem is. Wie twijfelt nu, of de volmaakte Heiland was onder het opzien naar de hemel zo inwendig gesteld? Als men Hem hoort verklaren, Ps. 16: 8: *Ik stel den Heere gedurig voor Mij.*

3. Dat biddend opzien geeft ook onze vrijmoedigheid te kennen. Iemand die beschaamd of vol slaafse vrees is, durft de ogen niet opslaan, als men ziet in Ezra, hoofdstuk 9: 6: *Mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen.* En in een verlegen zondaar, Luk. 18: 13: *De tollenaar van verre staande, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar den hemel.* De goedheid van een gebed bestaat wel niet in uiterlijke gebaren, maar deze zijn enigszins natuurlijke gevolgen van de gesteldheid der ziel, die zulk een nauw verband met het lichaam heeft. Oneerbiedige gebaren zijn zeer geloofwaardige getuigen van de innerlijke ongodsdienstigheid der ziel. Dat nu deze houding is een blijk van zulk een geloofsvrijmoedigheid, mag men afnemen uit de raad aan Job, tweemaal gegeven tot afstand van ongerechtigheid, wanneer zulk een vrijmoedigheid voor God tot gevolg beloofd wordt, hoofdstuk 11: 15: *Dan zult gij uw aangezicht opheffen uit de gebreken, en zult vast wezen en niet vrezen.* En hoofdstuk 22: 26, 27: *Dan zult gij u over den Almachtige verlustigen, en gij zult tot God uw aangezicht opheffen. Gij zult tot Hem ernstig bidden,* enz. De grond van deze vrijmoedigheid is het geloof, dat onze personen God niet hatelijk zijn; dat wij vrijheid hebben om tot Hem te mogen komen; en dat onze verzoeken Hem niet mishagen zullen. *Dit is toch de vrijmoedigheid die wij tot Hem hebben, dat zo wij iets bidden naar Zijn wil, Hij ons verhore*, 1 Joh. 5: 14. Boven alle mensen kon de Heere Jezus zo vertrouwende bidden, gelijk in Ps. 16: 1: *Bewaar mij, o God, want ik betrouw op U.* En Joh. 11: 42: *Ik wist dat Gij Mij altijd hoort.* De allernauwste betrekking van Gods Zoon te zijn, en Zijn uitverkorenen in welke Zijn ziel een welbehagen heeft, maakte de Persoon hoogst aangenaam. De Goddelijke aanstelling tot het Middelaarsambt gaf Hem altijd recht om tot God te naderen. Jer. 30: 21: *Ik zal Hem doen naderen, en Hij zal tot Mij genaken; want wie is hij, die met zijn hart borg worde om tot Mij te genaken? Spreekt de Heere.* Gelijk er ook geen zonde in Hem was die scheiding kon maken. Ook wist de Heere Jezus dat alle zaken die Hij begeerde, niet alleen goed waren in zichzelf, maar ook overeenkomstig met de Raad Gods, en dus in alle opzichten naar Zijn wil.

4. Eindelijk vertoont dit opheffen der ogen naar de hemel het onderscheid tussen deze Hogepriester en die van het Oude Testament. Die dienaars van het aardse heiligdom, hoewel boven het volk in de toenadering tot God bevoorrecht, moesten in hun plechtige voorbidding het aangezicht naar dat heiligdom wenden, waar God woonde boven het verzoendeksel, omdat de Heere voor hen zowel als voor het volk alleen in de Middelaar der verzoening genaakbaar was. Maar Jezus had vrijheid om onmiddellijk op Zijn eigen recht in te gaan in de hemel zelf, Hebr. 9: 24.
Hoe verstaanbaar nu de ogen van de biddende Heiland spreken, en hoewel men ook met onuitgesproken zuchtingen bidden kan; behaagt het de Heere hier Zijn bede hoorbaar voor de discipelen uit te spreken.

DERDE DEEL
Gelijk ons derde stuk, zijnde de wijze van Zijn begeerte te uiten, nu leert: ***En Hij zeide.*** Hieruit met enigen te besluiten dat het meer een redevoering dan een gebed is, heeft geen schijn; ja strijdt tegen Jezus eigen benoeming, Die Zelf zegt: *Ik bid,* vers 9, 15, 20. Wanneer Hij in Matth. 6: 5, 6 Zijn discipelen waarschuwt tegen het verfoeilijk bedrijf der geveinsden, die gaarne plegen in de synagogen en op de hoeken der straten staande te bidden, opdat zij van de mensen mogen gezien worden; en wanneer Hij beveelt, als zij bidden, te gaan in hun binnenkamer, en hun deuren gesloten hebbende, hun Vader te bidden Die in het verborgen is; zo handelt de Heere Jezus niet tegen Zijn eigen les hier, of verbiedt niet alle openbare en hoorbare gebeden. Geschiedt het om

achting en toejuiching van mensen te bejagen, het is gruwelijk; maar mag het geschieden als iemand beoogt zijn eigen nut, bevindende dat het luidbaar bidden hem meer bewaart van verstrooiing van gedachten, en zijn aandacht beter tot de zaken bepaalt. Dit hulpmiddel had onze volmaakte Hogepriester niet nodig, maar gelijk wij overluid en verstaanbaar bidden moeten, als wij voor het huisgezin of in godsdienstige vergaderingen voorbidders moeten zijn, anders kan één ander daarop geen amen zeggen, dewijl hij niet weet wat wij zeggen, en niet gesticht worden, 1 Kor. 14: 16, 17, zo had de Heere Jezus hier ook reden om Zich van Zijn discipelen te doen horen. Want is dit gebed, gelijk over het algemene oogmerk gezegd is, tot lering van de discipelen en alle volgende gelovigen, welke dingen hen nodig waren die zij mochten en moesten biddende begeren; zo was het nodig dat zij dit van Hem verstaan konden. Gelijk Hij zo ook eens bij het graf van Lazarus bad om der schare wil, die rondom stond, Joh. 11: 42.
Was het oogmerk van dit gebed ook velerlei vertroosting te geven aan Zijn volk, nadat Hij de aarde verlaten had, was er dezelfde reden om dit onderscheiden uit te spreken. Niet alleen opdat de discipelen het nu horen en in de zin der gedachten des harten voor hun volgend gebruik bewaren konden; maar opdat het door onze evangelist kon te boek gesteld worden, en van alle gelovigen tot aan het einde van de wereld geloofd, welke zaligheid toen al door de Middelaar voor hen was besproken, en hoe Hij nog aan des Vaders rechterhand bezig is, dezelfde zegeningen voor hen te eisen. Zo zal Hij zeggen, vers 13: *Ik spreek dit in de wereld, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven.*

TOEPASSING
Mochten dan ook, die het tot lering en vertroosting in geschrift bekend is geworden, dat nuttig gebruik ervan kunnen maken. Ik moet mij nu in de toeeigening alleen tot het weinige, dat verklaard is, bepalen. Weinigen uwer zullen ook in deze stukken tonen rechte discipelen van de Heere Jezus te zijn.

1. Bad Hij als Zaligmaker datgene maar dat tot het geestelijk en eeuwig leven nodig was; hoe weinig bidt u recht hartelijk om zaligheid en nodige zielsgenade voor anderen. En als u op de innige wensingen en begeertens van uw hart acht gaf, zou er de minste zucht niet zijn voor het heil van uw medemensen, ja naaste vrienden. U zou integendeel zoveel bitterheid en boosheid, zoveel heimelijke wensen tot, en genoegen in hun ongeluk vinden, zoveel nijd en kwelling, als zij op aarde gelukzalig gemaakt worden. Men heeft dikwijls maar naar het zeggen en uitspreken uit de overvloed des harten te oordelen; zo zullen al die gruwelijke verwensingen tegen elkaar, die keel als een geopend graf, die mond vol van vervloeking en bitterheid, bewijs geven dat u nog onder de zonde zijt, volgens Rom. 3: 9, 12, 13, maar geen discipelen onder een Meester Die zo genegen is tot des mensen heil.

2. Wat zeg ik van bidden voor anderen? Waar is het bidden voor zichzelf bij velen te vinden? Het leven van de Goddelijke Zaligmaker was een gedurige bezigheid tot behoud van zondaars, bijzonder ook in bidden; maar hoe weinig heeft uw leven daarvan? Op zijn best geschieden de gewone sleurgebeden. Maar bij sommigen ook die niet. Waren het alleen die tot het schuim des volks behoren, welke als de beesten eten en drinken, slapen en ontwaken; maar gingen wij, als in Jer. 5: 4, 5, tot de groten, daar zouden wij die goddeloosheid ook al rang onder de hoffelijkheden zien hebben. Doch laat een betere opvoeding en verkering onder u nog al in de gewoonte gehouden hebben van 's morgens, 's namiddags en des avonds de gewone gebeden op te zeggen.

De ledige tijd buiten beroep brengt u liever met niets of kwaad te doen door, dan in enige afzondering voor de Heere en uw eeuwig belang. Het is een droevig bewijs dat u uw noden en allerwichtigste zielsellende niet kent; dat genade en zaligheid bij u niet weegt; en dat de zalige gemeenschap Gods, waarin het voornaamste hemelgoed bestaat, u niet dierbaar is. Ja, ziet er vrij in dat het een kenmerk is van die dwazen en goddelozen, waarvan in Ps. 14: 4 staat: *Zij roepen den Heere niet aan.*

3. En als u bidt, waar blijft oog en hart? Zijn de ogen zowel op de Heere, als de enige Godheid en Goedheid, waarin uw ziel al haar heil wil zoeken en kan vinden? Of is het niet maar een opzeggen van woorden, van buiten geleerde formulieren, zonder de minste vertegenwoordiging van, of zielsuitgang tot de hoge God, ja zonder dat u er eens uw aandacht op behoeft te vestigen, omdat u die zo wel kent? De ogen van het lichaam en de gedachten der ziel vliegen ondertussen ginds en derwaarts op alle andere voorwerpen. Foei, zulk zondig bidden! Beziet, bid ik, zelf eens of het een heilige vrijmoedigheid, of indrukloze en oneerbiedige stoutheid is, als u zo onbedacht en onbedeesd aan het bidden valt. Ziet, of u al enige genadige betrekkingen op de Heere hebt, en door die verse en levendige Weg in Christus bloed zoekt toe te gaan, als u zo onbeschroomd God aanspreekt. Denkt, of u grond hebt om enigszins te geloven dat uw personen, in uzelf walgelijke zondaars zijnde, voor God wel aangenaam zullen zijn om de tussenkomst van deze Borg, als u zo zonder vrees de reine hemeltroon nadert. Toetst uw verzoeken zelf ook eens, of ze wel oprecht zijn naar de ware mening van uw hart; of ze wel naar Zijn wil en heilig zijn; of de begeerde zaken God verheerlijkende zullen zijn.
Als vele bidders dit eens bedaard voor Gods aangezicht overwogen; wat zou u met schrik gewaar worden (en u zult het toch eens moeten zien) dat uw gebeden, waarop u nogal veel waardij stelt en vrij gerust zijt, op de rekening van God onterende zonden staan. En laat u, dwaas en harteloos volk, de aanroepenstijd, waarin de Heere nabij is, zo voorbij gaan, zal er een tijd volgen, waarin u opwaarts ziende, niet dan nare vertwijfeling, en de aarde aanschouwende, niet dan benauwdheid en duisternis zult ontmoeten, als in Jes. 8: 21, 22. Een tijd, dat het zien naar de hemel zo ondraaglijk zijn zal, dat u tot de bergen en steenrotsen (maar ook die zullen niet mogen verhoren) zult roepen: *Valt op ons, en verbergt ons van het aangezicht Desgenen Die op den troon zit, en van den toorn des Lams,* Openb. 6: 16.
Gelooft toch deze dingen eens, en zoekt er met schaamte en droefheid in te zien. Het gebeurt nu en dan wel, dat u enige benauwdheid gevoelt onder zulke overtuigende en waarschuwende middelen; maar die verdwijnt welhaast, omdat u, naar Jezus voorbeeld, geen bidden laat volgen op het gehoor van het Woord, waarom het als bij de weg gezaaid haast vertreden en weggenomen wordt. Gaat met hetgeen u van Christuswege gehoord hebt in het verborgen. Leert dat eens, als een eerste genade, die u tot het zoeken van zaligheid nodig is, van de Heere te begeren dat u een recht gezicht van de heerlijke God en van uw diepe rampzaligheid moogt ontvangen, opdat u zo kunt leren bidden als een tollenaar, die zijn ogen niet durfde opheffen naar de hemel.

De gelovige discipelen van de Heere Jezus hebben hier ook op hun Meester tot troost en besturing te zien.

1. Hoewel Hij van de Geest der genade en gebeden heeft geschonken, vindt u dikwijls noch bekwaamheid noch vrijmoedigheid om uw oog en hart op te heffen tot Hem, Die in de hemelen is, hetzij wegens lauwe ongesteldheid van het hart of moedbenemende

schuld en aanklachten. Mocht dit u leren de noodzakelijkheid om deze Jezus tot uw Voorspraak te hebben, en het onwaardeerlijk geluk in Hem zo te hebben. Hij is het Die met zo'n gezag, met zoveel liefde en om zulke grote dingen vragen durft. Die van God Zelf tot dit ambt is aangesteld, om de dingen uit te voeren die u daar te doen hebt. Die Zijns volks belangen met alle ernst behartigde toen Hij voor Zijn eigen Persoon met zoveel zwarigheden te worstelen had, en immers nu hen niet vergeten zal, nu Hij, die alle ontworsteld zijnde, *volkomen kan zalig maken degenen die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden*, Hebr. 7: 25. Zodat ook die grote staatsverandering de minste verandering niet maakt in Zijn genegenheden tot Zijn gering en behoeftig volk. U hebt dan vrijheid, ja verplichting, al kunt u zelf niet verder, om al uw belangen en noden Hem in handen te geven, en het getrouw behartigen daarvan Hem toe te vertrouwen, hoewel zelfs uw zaken schandelijk en onrechtvaardig in Zijn ogen moeten zijn. Want wij mogen met eerbied en in een goede zin zeggen dat de Heere Jezus een Voorspraak is van kwade zaken. *Indien wij gezondigd hebben,* (niet als onze zaak goed is) *wij hebben een Voorspraak bij den Vader*, 1 Joh. 2:1. En allen die tot Hem komen, zijn mensen, welker zaken verlopen, die bedorven zijn, en wat tot hun last hebben. Gelijk de eerste aanhangers van David. *Tot hem vergaderde alle man die benauwd was, en alle man die een schuldeiser had, en alle man wiens ziel bitterlijk bedroefd was*, 1 Sam. 22:2.

2. En belangende deze bidschets die u bij uiterste wil van Jezus is nagelaten, ziet ze aan als u moetende dienen tot velerlei onderwijs en gebruik.

a. Ziet u dat de Heere zo biddende, Zijn afscheidsrede heeft besloten; leert daaruit, al hebt u Zijn woorden door schriftelijk of mondeling onderwijs, dat niemand u het rechte verstand of de kracht der waarheid aan het hart kan geven, dan de Heilige Geest. Konden dat de woorden uit die hemelse mond zelf niet doen, zonder Zijn Geest; veel minder is dat zelfs te verwachten van iemand van uw beste leraars. Zij moeten allen zeggen, wat ziet u op ons? Ziet naar de hemel. Verwacht dan daarvan niets, of van het allergeschikste middel; maar bidt ook om de Geest, en vraagt er de Heere Jezus om, Die Deze in dit gebed voor u verzocht heeft, en nog de Vader daarom bidt.
b. Hij leert hier welke grote zaligheden Hij u toedenkt en beschikken wil. Ziet die door dit ganse gebed eens aandachtig na, en laat het u een ruimere bevatting van Zijn liefde inboezemen, en steunsel geven voor uw geloof; bijzonder dan ook als er kracht van verzoeking naar binnen, en verdrukkend geweld naar buiten tegen u opstaat. Omtrent ter zelfder tijd als de Heiland Zijn discipelen hun gevaar en schandelijke ontrouw voorzag en voorzegde, heeft Hij ook zo ernstig om bewaring, heiliging, enz. voor hen gebeden. Geen gevaar naakt of treft u, of u moogt u van deze liefdezorg van uw Heere verzekeren.
c. Geeft de Heere aan Zijn volk hier een voorschrift van zaken die zij ook begeren mogen en moeten; zo kunt u hier ook een ruime stof tot bidden verzamelen. Leest dit Goddelijk verzoekschrift dikwijls en aandachtig na. En bijzonder als uw hart eens laag, ongevoelig, onverschillig is, dat er zo geen bidlust is, hoewel men de plicht ziet en traag volbrengt. Staat bij al de zaken die Jezus hier voor Zijn volk verworven heeft, en verzoekt, wat stil, en ziet of er niet wat onder is, hetgeen u thans wel te pas zou komen, waarin u lust krijgt, en waarmee u opkomen kunt.
d. U vindt hier eindelijk een goed voorschrift omtrent de manier van bidden.
Zoekt u ergens tot stichting te spreken, of hebt u het gedaan, al ware het met veel ernst, kracht en hulp; verwacht er geen zegen op zonder bidden.

Als u bidden zult, hebt u nodig een levendige vertegenwoordiging van Hem Die zeer hoog is en woont, van Zijn ontzaglijke majesteit en alles vervullende algenoegzaamheid. Het zou zoveel toebrengen tot eerbied en geloof in uw verzoeken. Hier geldt de raad van de Prediker, hoofdstuk 5:1: *Wees niet te snel met uw mond, en uw hart haaste niet een woord voort te brengen voor Gods aangezicht; want God is in den hemel, en gij zijt op de aarde.* Ons voorschrift van bidden leert God ook aanspreken als *Vader, Die in de hemelen is.*

U hebt een hart nodig dat zich van alle andere dingen voor die tijd ontdoen kan, en zich boven al het zienlijke verheft. Kunt u ook zeggen tot al het aards bedrijf met Abraham, Gen. 22:5: *Blijft gij hier met de ezel. Als wij aangebeden zullen hebben, zullen wij tot u wederkeren.*

U moest met een kinderlijke vrijmoedigheid uw aangezicht tot God kunnen opheffen, op de betrekking die in Christus tussen u en Hem ligt, en u de ondersteuning van uw verzoeken door zulk een Voorbidder, van Wiens hand de rook des reukwerks met de gebeden der heiligen opgaan voor God, Openb. 8: 3, 4. *Dewijl wij dan een grote Hogepriester hebben. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade,* Hebr. 4: 14-16.

Hebt wel een afkeer van enige toejuiching van mensen in uw bidden te beogen, en van de opwellingen van dit kwaad die in het hart kunnen zijn, na eens ernstig en tot nut van anderen gebeden te hebben. Doch laat dit u niet al te weigerachtig maken (want het is ook veelszins hoogmoed) om als voorbidder, wanneer er enige roeping toe is, de verzoeken die door uzelf en anderen te doen zijn, hoorbaar voor te dragen. Zulke gebeden kunnen ook hun nut onderling hebben, en naar de hemel opgaan. *Want indien er twee van u tezamen stemmen op de aarde, over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, die zal hun geschieden van Mijn Vader Die in de hemelen is,* verzekert Jezus, Matth. 18: 19.

Ziet onder dit zware werk niet alleen op de biddende Hogepriester, Die Zelf voor u tussentreedt, maar ook op Zijn Geest, Welke daar onder uw zwakheid te hulp wil komen, en Die door Jezus verworven en beloofd is, Rom. 8: 26, 27. Die Geest zij steeds het heilig vuur, waardoor uw gebed worde gesteld als reukwerk. AMEN.

TWEEDE PREEK

Johannes 17:1 (tweede deel):
Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke.

INLEIDING
In verschillende dingen waarin het natuurlijk verstand van de mens de meeste ongerijmdheid ontdekt, wordt de heerlijkheid Gods meest opgeluisterd, en onze zaligheid het krachtigste bevorderd en bevestigd. Ik onderzoek hier niet waaruit deze duisterheid en strijdigheid hun oorsprong hebben. Het is gewis dat het hoogmoedig zondenbeginsel, van zo wijs als God te willen zijn van de eerste mens, in ons allen overgeërfd zijnde, terwijl ons begrip eindig en ons licht door de val duister is, zich natuurlijk stoot aan zulke dingen waarvan de kennis ons te hoog en wonderbaar is. En dat de listige mensenmoorder dit snood beginsel in de mens kunstig weet te gebruiken in zijn verzoekingen, opdat de arme zondaar zich aan de zaligste waarheden tot zijn eeuwig verderf stoten zou. Doch ik wil thans alleen maar enige voorbeelden aanwijzen waarin men het gezegde kan bewaarheid zien. Daar is onze Hervormde leer der vrije en krachtdadige genade. Wie is er haast, die deze niet smadelijk verwerpt, lastert en met valse redeneringen bezwaart, omdat des mensen deugd en kracht daardoor teveel verlaagd wordt? Terwijl nochtans de macht en goedheid Gods daarin zo heerlijk blinken; en zulk een sterke vertroosting daarin gevonden wordt voor een zondaar, die zijn diepe machteloosheid en onwaardigheid bewust is. Klimt men op tot de eerste bron van deze vrije genadige behandelingen Gods met de mensen, dat is, de vrijmachtige en onveranderlijke eeuwige verkiezing; wat zien daarin de meeste mensen een hardigheid en onrechtvaardigheid, en hoe stout durven zij God antwoorden, Rom. 9: 19. Ondertussen wordt de soevereinheid, onafhankelijkheid en oneindige ontferming Gods in de vaten der barmhartigheid, door deze leer in het helderste licht gesteld, en door al het redeneren daartegen Hem geheel of ten dele ontroofd. En tegelijk is zij één van de sterkste steunsels van een blijde hoop voor gelovigen onder alle zwarigheden en gevaren, kunnende zeggen: *Evenwel, het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel, de Heere kent degenen die de Zijne zijn*, 2 Tim. 2: 19. Ziet ook Rom. 8: 29, 30. Eindelijk, de hoge weg, waarlangs God, op een Hem betamelijke wijze, dat eeuwig voornemen kan ter uitvoering brengen; zoals die grote verborgenheid behelst, volgens 1 Tim. 3: 16, is daarin voor de trotse slaven van hun verdorven rede zoveel onbegrijpelijks en onbestaanbaars, dat men ook thans van alle zijden toelegt om dit gewichtig artikel van het Christendom te ondermijnen, en ware het mogelijk, uit de wereld te verbannen. Echter is dit een hoofdstuk der wegen Gods, waarin de rijkdom van Zijn heerlijkheid op het meest geopenbaard wordt, en waarin alleen de mens voor tijd en eeuwigheid behoudenis kan hopen.
Dat toont de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis in het verband van dit gebed, als Hij, gereed staande om als Borg voor zondaars de dood in te gaan, bidt om van de Vader verheerlijkt te worden, met zulk een tweeledige beweegreden, genomen van de heerlijkheid die daardoor tot de Vader komen zal, in mijn tekst; en van de eeuwige gelukzaligheid die de uitverkorenen daardoor zullen deelachtig worden, vers 2, 3.
Volgens de gemaakte verdeling van dit gebed in drie hoofdzaken, is de eerste een verzoek van Jezus voor Zichzelf, vers 1-5.
Daarin komen eerst voor de inleiding in het verzoek, vers 1. En dan volgen de

drangredenen, vers 2-5. Deze zijn twee. De eerste is genomen van de aard en het einde van de opgedragen macht in het genaderijk, vers 2, 3. De andere van de volbrachte voorwaarde die vooraf moest gaan, vers 4, 5.

VERDELING
Zodat hier verklaard moet worden:
1. De korte doch krachtige inleiding van het gebed.
2. Het verzoek zelf.

EERSTE DEEL
Ik moet met een woord vooraf zeggen, als wij hier de Heere Jezus zullen horen bidden voor Zichzelf, dat wij Hem niet begrijpen moeten als een algemeen persoon, maar als de grote Ambtenaar des Vaders in de uitvoering van die aanbiddelijke Raad der zaligheid, en dus ook als de Hogepriester voor Zijn volk. Dat derhalve hetgeen Hij voor Zichzelf begeert, niet beoogd wordt als een goed tot Zijn bijzonder geluk en genoegen, maar als iets dat Hem in staat kan stellen tot uitvoering van des Vaders grote oogmerk, en tot de bevordering van de zaligheid van Zijn volk.
In deze inleiding van het gebed is geen ijdel verhaal van woorden; ook geen opeenstapeling van allerhande verheven erenamen, die dikwijls in menselijke gebeden meer kracht van welsprekendheid aan de toehoorders, dan kracht van de Geest des gebeds aan God vertonen. Niettemin is zij zeer krachtig en geschikt, en behelst twee wezenlijke gronden van het tegenwoordige gebed.

1. De eerste grond is de aanspraak van ***Vader.*** Zo leerde Hij Zijn discipelen ook God aan te spreken; maar dan is het onze Vader, hier alleen Vader. Hoewel zij nu hierbij stonden, en waarschijnlijk Jezus zien en horen bidden, hun harten, immers in sommige verzoeken, met Hem samenpaarden en tot God ophieven, laat Hij hier het onze daarvan af. Gelijk Hij ook zo onderscheiden sprak, Joh. 20:17: *Ik vaar op tot Mijn Vader, en tot Uw Vader*. Omdat Hij op een uitmuntender wijze, dan zij, de Zone Gods was. Hij, de eniggeboren, eeuwige en eigen Zoon; zij allen oneigenlijk en door genadige aanneming kinderen Gods. Van dit voortreffelijk Zoonschap wordt jaarlijks de verklaring en verdediging gehoord; waarom ik er hier niet nodig heb van te spreken. Ook zal in het vervolg nog wel nadere aanleiding daartoe zijn. Wanneer de Zaligmaker met deze nadrukkelijke Naam God aanspreekt, drukt Hij uit:

a. Zijn vast vertrouwen dat die geduchte Rechter, Die aan de overzijde van Kedron Hem wacht en straks ontmoeten zal met die vreselijke drinkbeker, Wiens hittige toornigheden over Hem gaan zullen, evenwel is en blijft Zijn liefhebbende Vader, aan Wien Hij Zijn belangen gerust durft toe te vertrouwen.

b. Hij legt in deze benaming, zowel als in de volgende, Uw Zoon, de grond van vrijmoedigheid tot Zijn verzoek en van een zekere verhoring. Niet, om Zijn eigen hoop zozeer daardoor op te beuren, of om de Vader te bewegen, maar opdat deze discipelen en alle volgende gelovigen weten mochten dat hun Voorspraak bij de Vader in die natuurlijke en allernauwste liefdesbetrekking staat, dat niets Hem geweigerd zal worden. Daarop bouwt Paulus de grond van de geloofsvrijmoedigheid, Hebr. 4: 14: *Dewijl wij dan een grote Hogepriester hebben, Die door de hemelen doorgegaan is, namelijk Jezus, de Zone Gods*. Zo is de Persoon aangenaam. Het verzoek zal blijken betamelijk te zijn Maar zal het ingang kunnen vinden, het moet ook recht tijdig zijn.

2. Dat blijkt ten tweede in het andere lid van de inleiding, behelzende een andere grond van het gebed: ***De ure is gekomen.***

a. Een uur weten wij, is in de stijl der Heilige Schrift een zekere bepaalde tijd tot enig werk of gebeurtenis. Zo lezen wij van een *ure des reukoffers*, Luk. 1: 10, *des Avondmaals*, Luk. 14: 17, *om te baren voor een vrouw*, Joh. 16: 21, enz. En met toeeigening tot Christus betekent Zijn ure soms de bepaalde tijd van Zijn lijden en sterven, Joh. 7: 30: *Zij zochten Hem dan te grijpen, maar niemand sloeg de hand aan Hem; want Zijn ure was nog niet gekomen*. Ziet ook Joh. 12: 27, enz. Doch ook wordt de tijd van Zijn verheerlijking na het lijden daardoor wel uitgedrukt, Joh. 12: 23: *De ure is gekomen dat de Zoon des mensen zal verheerlijkt worden*. En hoofdstuk 13: 1: *Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader*. Dewijl het ene, namelijk lijden en sterven, de weg was tot de heerlijkheid, en op de dood de heerlijkheid terstond zou volgen. Zo was de ure tot het ene, enigszins ook tot het andere. Evenwel in de laatste zin denk ik, dat het Jezus verstaat, van de tijd in Gods Raad bepaald tot Zijn verheerlijking; zo omdat deze ure aanstonds tot de bede om verheerlijking betrekkelijk wordt gemaakt, als omdat de Bidder Zich overal vertoont als de door Zijn lijden reeds volmaakte Hogepriester, om Zijn discipelen te doen begrijpen hoe Hij Zich voor hen zal gedragen, nadat Hij de aarde verlaten heeft, ziet vers 4, 11-13, 24.

b. Het kan dan geen zwarigheid maken, als Hij van deze ure zegt, *zij is gekomen;* hoewel nu de tijd van lijden daar was, die eerst moest voorgaan. Maar met een wijs oogmerk drukt Zich de Heere Jezus zo uit.

* Gesteld zijnde dat Hij spreekt tot onderwijzing en troost der discipelen, die zoveel zwarigheid vonden in Zijn sterven, en droefheid in Zijn heengaan; zo is het voorzichtig en uit medelijden tot hen, dat Hij dat dodelijk vertrek niet vertoont aan die akeligste zijde, maar aan de vrolijkste, als de weg om in Zijn heerlijkheid in te gaan. Gelijk ook Zijn onwankelbaar en onbeneveld geloof dat lijden zo aanschouwt, en dat gezegende gevolg zo zeker ziet alsof het er reeds was. Zowel, als wij van iemand in de Heere stervende, welke vreselijke gedaante de dood anders heeft, zeggen kunnen dat hij ingaat in de vrede.

** Zo sprekende van de toekomende heerlijkheid als reeds gekomen, toont Hij Zijn Goddelijke alwetendheid aangaande de ontwijfelbare zekerheid van die komst. Niet om de Vader die tijd te herinneren, maar wederom om der discipelen wil; om die te verzekeren dat het heuglijk tijdstip van Zijn heerlijkheid nu nabij was en ontwijfelbaar stond te volgen, hoezeer alles, wat in deze nacht en de volgende dag Hem zou ontmoeten, hen scheen te dwingen om het tegendeel te geloven.

*** Eindelijk draagt Hij de aankomst van deze ure aan de Vader voor, om daardoor aan de ene kant te vertonen Zijn heilige onderwerping, dat Hij Zich niet haast om de begeerde heerlijkheid eerder deelachtig te worden, dan de bekwame tijd die in de eeuwige Raad bepaald is, daartoe is verschenen. Maar aan de andere kant bewijst Hij hieruit Zijn recht om die heerlijkheid thans te mogen vragen, dewijl de tijd en gesteldheid van zaken daartoe geschikt, daar is.

Ziet hier in het voorbijgaan, hoewel Christus het onveranderlijk besluit aangaande deze uitkomst weet; dat Hij daarom niet lijdelijk wacht op de vervulling, die toch niet

missen kon; maar evenwel bidt om de uitvoering. Zo handelde ook Daniël, als hij merkte dat de bepaalde zeventig jaren der gevangenis ten einde waren, *toen stelde hij zijn aangezicht tot God den Heere, Hem te zoeken met gebeden en smekingen*, Dan. 9: 3. Zodat zulke mensen die het gebed en andere middelen onnodig keuren, omdat alles door het besluit bepaald, en alle genade verworven en beloofd is, tonen in dezen de zin van Christus niet te hebben, en door een andere geest dan die gewenste Man gedreven te worden. Zulk gedrag is geen onderwerpen aan, maar tegenstaan van Gods wil, Die toch ook de middelen beraamt en ons aan de plichten verbonden heeft.

TWEEDE DEEL

Doch om voort te gaan; in deze rechte vindenstijd stelt Christus voor:
Het verzoek zelf, in het tweede gedeelte van de tekstworden: ***Verheerlijk Uw Zoon,*** enz. Het is tweeledig, het eerste lid is als het middel en het andere als het einde voorgesteld. Ik zal eerst elk deel op zichzelf opvatten, en dan beide in haar verband beschouwen.

A. In het verzoek komt dan voor:
1. Het voorgaande lid, verheerlijk Uw Zoon. Het is wel natuurlijk, noemde Hij God Zijn Vader, dat Hij hier in diezelfde betrekking Zichzelf als Zoon voorstelt. Doch op zichzelf beschouwd, scheen dat overtollig en vanzelf volgende. Evenwel heeft dat grote nadruk, dat Hij niet blotelijk zegt, verheerlijkt Mij, maar Uw Zoon. Dat zal klaarder worden als wij eerst gezien hebben waarin de verzochte heerlijkheid bestaat.
Heerlijkheid is soms enig gewicht of glans van voortreffelijkheid die iemand heeft; soms de roem die hij deswege van anderen ontvangt. Het is in de eerste zin, als Joh. 1: 14 staat: *Wij hebben Zijn*, het zelfstandige Woord, *heerlijkheid aanschouwd*. En in de andere, als Jezus zegt van Lazarus ziekte, *deze krankheid is ter heerlijkheid Gods*, Joh. 11: 4. En dus is verheerlijken van iemand hem enige voortreffelijkheid toevoegen, als in Rom. 8: 30: *Die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt*, en elders meer. Of die voortreffelijkheid met lof erkennen en tot roem openbaar maken. Zo verheerlijkte de Vader Zijn Naam, Joh. 12: 28. En zou Petrus met zijn dood God verheerlijken, hoofdstuk 21: 19. Als wij dit nu tot Hem Die hier spreekt, brengen; zo is de Zoon als Zoon alleen maar vatbaar voor de laatste manier van verheerlijking, hebbende als de Eniggeborene van de Vader een oneindige heerlijkheid, die niet kan vermeerderd of verminderd worden. Maar als de God en Mens en Middelaar, gelijk Hij hier voorkomt, kan Hij in beide opzichten verheerlijkt worden. Nu was de Zoon reeds verheerlijkt om Hogepriester te worden, door Dien, Die tot Hem gezegd had: *Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd*, Hebr. 5: 5; vervolgens ook door woordelijke en zakelijke getuigenissen, welke de Vader van Hem gaf, hebbende bijzonder van God de Vader eer en heerlijkheid ontvangen, *als zodanig een stem van de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb*, 2 Petrus 1: 17. Doch hier bidt Hij om één, die Hem in deze ure nog moest gegeven worden. Welke is die?
Doorgaans wordt hieronder begrepen de openbaarmaking van des Middelaars heerlijkheid onder het aanstaande lijden. Zeker was die nu toekomende, een voorwerp van Jezus begeerte, en is in vele opzichten geschied, wanneer de Vader, volgens de bede en het vertrouwen van de lijdende Heiland, al voorzegd, Ps. 22, 69, enz. Hem onder dat lijden zo ondersteunde, dat Hij het heilig en gewillig kon doordragen. Zo werden Zijn voortreffelijke hoedanigheden, Zijn oneindige kracht en algenoegzaamheid, Zijn heiligheid, zachtmoedigheid, lijdzaamheid, zondaarsliefde, enz. zo openbaar, dat Hij daarom als dat geslachte Lam alle heerlijkheid eeuwig zou

ontvangen, als in Openb . 5: 9, 12.
Ook heeft de Vader Hem in de diepste vernedering zo verheerlijkt door verschillende getuigenissen, die elk mens, indien niet buitengewoon door de god dezer eeuw verblind, hadden moeten overtuigen van des Lijders grootheid en onschuldig sterven. Niet alleen moesten de vijanden, rechters zijnde, Hem rechtvaardigen, Zijn verrader Judas, de schimpende Herodes, de benauwde Pilatus met zijn vrouw en een stervende moordenaar; maar het verduisteren van de zon, het beven van de aarde, het scheuren van de steenrotsen, het vaneenrijten van het voorhangsel van de tempel, het openen der graven en verrijzen van de doden; deze, of enige maar van die Goddelijke verschijnselen, deden zelfs een heiden uitroepen: *Waarlijk, deze Mens was Gods Zoon*.
Er is niets ongerijmds in, wanneer men denkt dat Jezus op dit verheerlijken ook het oog had. Nochtans, als ik denk, dat Hij Zich in dit bidden gedraagt als reeds geleden hebbende, tot troost en lering van Zijn discipelen; en als ik op de twee volgende beweegredenen let, die niets hebben dat eigenlijk tegen en onder het lijden nodig was, maar daarna eerst plaats zouden hebben, als die hoge oppermacht, vers 2, en hemelse gelukzaligheid, vers 5, volgende na het afgedane werk, vers 4, zo schijnt mij de Heere Jezus te beogen die heerlijkheid welke na Zijn vernedering te wachten was. Dit is dan, volgens de boven aangewezen tweeërlei betekenis:

I. Een toebrenging van glansrijke voortreffelijkheid aan de gehele Persoon, hoewel eigenlijk de menselijke natuur daarvan het onderwerp was. Dit is dan reeds geschied in de opwekking uit de doden, tot een leven, dat terstond vrij was van al dat vorige lage en nederige. Wij weten dat Christus opgewekt zijnde uit de doden, niet meer sterft; *de dood heerst niet meer over Hem*, Rom. 6: 9.
Bijzonder is die toebrenging van heerlijkheid geschied bij de dadelijke opneming in de hemel, en plaatsing aldaar ter rechterhand der Majesteit. Zo heeft God Hem opgewekt en heerlijkheid gegeven, 1 Petrus 1: 21. Zo zien wij *Jezus met eer en heerlijkheid gekroond*, Hebr. 2: 9. Van deze moet over vers 5 nader worden gesproken.

II. Daarop volgde een openbaar maken van Zijn voortreffelijkheid, waardoor die bij anderen erkend en geroemd wordt. Wanneer de Vader bij het opgedragen gebied ook alles aan Hem onderdanig maakte, volgens Ps. 45, 110, enz. zodat men, volgens Paulus, Hebr. 2: 7, 8, toen de vervulling zag van Ps. 8: 6, 7: *Met heerlijkheid en eer hebt Gij Hem gekroond, en Gij hebt Hem gesteld over de werken Uwer handen. Alle dingen hebt Gij onder Zijn voeten onderworpen*. Toen werd Zijn Naam in hemel, aarde en hel vermaard en geducht, ja zo uitermate zeer verhoogd, dat alle knieën in de Naam van Jezus zich buigen moesten, Fil. 2: 9, 10. Hetzij dat deze luister geopenbaard werd in het bekeren en overbrengen van mensen tot het Koninkrijk des Zoons van Gods liefde, en in het gedurig zegenen en bewaren van die toegebrachten. Want dan zag men dat God Dezen door Zijn rechterhand verhoogd had, *om Israël te geven bekering en vergeving der zonden*, Hand. 5: 31. Immers zegt de Heere Jezus van de Heilige Geest: *Die zal*, door het uitstorten van Zijn gaven, *Mij verheerlijken; want Hij zal uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen*, Joh. 16: 14, en beneden, vers 10: *En Ik ben in hen verheerlijkt*. Dan zouden ook alle heiligen op de aarde Hem prijzen, zo voor die genade in zichzelf bevonden, als in anderen gezien. Ziet Hand. 11: 18: *Zij verheerlijkten God, zeggende: Zo heeft dan God ook den heidenen gegeven de bekering ten leven*. Hetzij dat die roem geopenbaard werd in het beteugelen en vernielen van zulken die Zijn oppergebied tegenstaan. Met het gezicht van zulk een vreselijke heerlijkheid wordt de Joodse raad gedreigd, Matth. 26: 64. *En wanneer de*

boze geest door een bezetene op die zeven duivelbezweerders, onder het zeggen: Jezus ken ik en Paulus weet ik, aanviel, en hen naakt en gewond op de vlucht dreef, was het gevolg dat er een vrees over alle Joden en Grieken te Efeze viel, en de Naam des Heeren Jezus werd groot gemaakt, Hand. 19: 13-17. Welke openbaring nu van deze doorluchtige bedrijven op de wereld tot roem van Jezus in de hemel geschiedde, en welke volmaakte lofzeggingen Hij deswege van de bewoners van dat zalige gewest ontvangt, gaat boven onze lage bevatting en ervaring. Dat ze daar geschieden en alleruitmuntendst zijn, is af te nemen uit de blijdschap die er is over een zondaar die zich bekeert, Luk. 15. En uit het gezang des Lams, dat Johannes hoorde door de overwinnaars van het beest uitgalmen over de Goddelijke oordelen, Openb. 15: 2, 4. Om deze verheerlijking dan zal Jezus hier gebeden hebben, en dit kon Hij ook voor Zichzelf zeer gevoeglijk begeren als voor de Zone Gods. Want zo zegt Hij:

2. *Verheerlijk Uw Zoon.* Niet alleen kan Hij daardoor aanwijzen een vaste grond van verhoring, maar ook enigszins de aard der heerlijkheid die Hij verzoekt. Een grond, zeg ik, van verhoring. Want maakt Hijzelf eens een besluit van het mindere tot het meerdere, uit de vaderliefde onder boze mensen tot de liefde van de hemelse Vader omtrent Zijn aangenomen kinderen; veel sterker klimt dat besluit tot de eniggeboren Zoon, Matth. 7: 9-11. Maar ook met dat benoemen van Zoon toont Hij te doelen op een heerlijkheid die overeenkomstig was met deze betrekking en tot betoog van dit Zoonschap. En zo was die beschreven heerlijkheid.
a. Hij stond op deze dag als een bedrieger en godslasteraar veroordeeld te worden, omdat Hij beleed de Zone Gods te zijn. Wanneer dat vonnis der aardse rechters vemietigd werd door de Rechter der ganse aarde, Die Hem dat leven, om het beleden Zoonschap afgenomen, wedergaf, zo verklaarde de Vader daardoor dat Jezus de waarheid had staande gehouden, en betoogde Hem op de heerlijkste wijze dat Hij Hem als Zoon erkende. Zo is *Hij krachtiglijk bewezen te zijn de Zone Gods, naar de Geest der heiligmaking, uit de opstanding der doden*, Rom. 1: 4.
b. De opneming van de Middelaar in de hemel, tot de innigste nabijheid Gods, in het huis des Vaders, was ook een verheerlijken van de Zoon, Die bij de mensen zo verworpen was geweest, maar bij God bleek uitverkoren en dierbaar te zijn, als *de eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is*, Joh. 1: 18.
c. Als de Vader Hem stellen zou in dat heerlijk gebied, die macht in hemel en op aarde, maakte dat erven van het Koninkrijk Hem niet tot Zoon, maar was een gevolg en doorluchtig bewijs dat Jezus de Zoon was. Gelijk al in de eeuwigheid gesproken was: *Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd*; en daarop die overdracht van het gebied gedaan: *Eis van Mij, en Ik zal de Heidenen geven tot Uw erfdeel*, Ps. 2: 7-9. Zo is het eerste lid van Jezus verzoek geopend. Niet minder nadrukkelijk zal het tweede, als een einde of gevolg daarmee verknocht zijn.

B. Het luidt: ***Opdat ook Uw Zoon U verheerlijke.***
God te verheerlijken, kan niet geschieden door Hem enige nieuwe of meerdere heerlijkheid toe te brengen; maar door die allervolmaaktste, welke Hij heeft, of zelf met hoogachting te erkennen en te prijzen, of bekend te maken aan anderen, opdat die Hem deswege grootmaken. Dit zou wederom door Christus geschieden als Zoon. Wanneer Hij door de Vader zo verheerlijkt was, Uw Zoon, vers 4, 6, zal Hij zeggen dat Hij het reeds op aarde gedaan had. Derhalve moet dit, als nog zullende volgen, daarvan onderscheiden zijn. Het verheerlijken des Vaders, dat door de Zoon nu nog stond te geschieden, kan op tweeërlei wijze begrepen worden, volgens de tweeërlei staat van de Middelaar, van vernedering en verhoging. In het overige van Zijn

nederige staat zou Hij dat nog doen door Zijn gehoorzaamheid tot de dood, ja tot de dood des kruises. Maar ook zou het geschieden in Zijn verhoogde staat. Nu was er veel van te zeggen hoe God in de Middelaar verheerlijkt wordt door het oefenen van dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid; maar dat behoort tot de volgende woorden, daar Hij op deze wijze van verheerlijking oogt. Hier bedoelt Hij een andere wijze, dewijl Hij Zich aanmerkt als die gehoorzaamheid reeds volbracht hebbende, en wel een die dan plaats zou hebben als de Vader Hem in de nu verklaarde opzichten verheerlijkt had Zoals tot de Messias, over vergeefse arbeid klagende, gezegd wordt, Jes. 49: 3: *Gij zijt Mijn knecht; Israël, door welke Ik verheerlijkt zal worden*. Op tweeërlei wijze worden personen of zaken gezegd God te verheerlijken, te loven, enz. Of voorwerpelijk, of onderwerpelijk. Zoals zij de voorwerpen zijn die stof in zich hebben, welke anderen daar ook vinden, om God te roemen. Zo *vertellen de hemelen Gods eer, en verkondigt het uitspansel Zijner handen werk*, Ps. 19: 2. Zo loven Hem alle schepselen, Ps. 148.
Of zoals zij de onderwerpen zijn die dat werk zelf verrichten. Men kan stellen dat de verheerlijkte Zoon ook zo op beide wijzen tot heerlijkheid des Vaders zijn zou.

1. Eerst voorwerpelijk. Des Vaders volmaaktheden zouden in Hem zo luisterrijk ten toon gesteld worden, in diezelfde trappen waardoor de Middelaar ten top van eer gevoerd werd.
a. Door de opstanding uit de doden. Want gelijk Christus uit de doden is opgewekt tot de heerlijkheid des Vaders, Rom. 6: 4, zo zijn de Goddelijke eigenschappen, die anders in de Verlosser en het verlossingswerk kenbaar waren, toen in de vereiste klaarheid eerst gezien. Gods wijsheid, genade, barmhartigheid, waarheid, heiligheid, rechtvaardigheid, enz. werden wel geopenbaard in de menswording, het gehoorzamen en het sterven van de Borg, maar waren voor het oog van de mensen (ware gelovigen niet geheel uitgezonderd) nog als met een floers overdekt, zolang als die lijdende Persoon maar voor een gewoon mens werd gehouden, immers niet voor de eeuwige en eigen Zoon van God, in die nadruk, als Hij naderhand bleek zo te zijn. Doch als dit Goddelijk Zoonschap door de opwekking uit de doden met zoveel kracht werd bewezen, zo werd dat genadewonder, dat God Zijn Zoon voor zondaars in de dood gegeven had, in het klaarste licht gesteld, en daardoor al die volmaaktheden Gods als ten toneel gevoerd. Zodat er elk door moest overtuigd en verrukt worden, met Thomas, als hij de verrezen Jezus zag, uitroepende: *Mijn Heere, en mijn God*, Joh. 20: 28. Ook openbaarde zich in deze verheerlijking des Zoons zo glansrijk de macht, liefde en rechtvaardigheid des Vaders, alsmede de waarheid in de grote getuigenissen van de Zoon gegeven; welke deugden schenen haast te lijden, als de onschuldige Jezus zo ellendig en hulpeloos ter dood kwam. Zodat in deze opstanding de Vader door de Zoon voorwerpelijk zeer verheerlijkt werd.
b. Maar ook ten tweede door de hemelvaart en het zitten aan Zijn rechterhand. Zij, die dat met lichamelijke ogen gezien hadden, ik bedoel Zijn discipelen, zagen daarin zoveel heuglijke stof om God groot te maken, dat zij, hoewel het lichamelijk bijzijn van hun Meester missende, met blijdschap naar Jeruzalem keerden, en *alle tijd in de tempel waren, lovende en dankende God*, Luk. 24: 51-53. Alle mensen ook, die met geloofsogen Jezus naderhand gezien hebben met eer en heerlijkheid gekroond, en daarin gezien hebben welke zaligheden daardoor God aan Zijn volk deed toekomen, hebben die lof toegestemd. Want God heeft Hem uitermate zeer verhoogd, *opdat alle tong zou belijden dat Jezus Christus de Heere is, tot heerlijkheid Gods des Vaders*, Fil. 2: 9-11. En wie zal ons zeggen, hoe bij deze roemruchte verheffing in de hemel, die hemel weergalmd heeft van Gods lof. Hoe de engelen, die bij Jezus nederige

geboorte God zo verheerlijkten en prezen, die Hem onder de hemelvaart waarschijnlijk met gejuich vergezelden, Ps. 47: 6, al juichende Gods troon omringd hebben, als hen nu die dingen, waarin zij zo begerig geweest waren om in te zien, in alle omstandigheden zo Goddelijk en klaar voorkwamen; en de overheden en machten in de hemel de veelvuldige wijsheid Gods werd bekendgemaakt, Ef. 3: 10. Wie kan zich genoeg naar waarde verbeelden hoe de geesten der volmaakte rechtvaardigen van God om deze volbrachte borgtocht van de Zoon in het volle genot der zaligheid gesteld, voor de troon zullen neergevallen hebben, als de Vader hun zo hartelijk geliefde God nu in die hemelluister bij hen bracht, Wiens verschijning de meesten in het vlees zo reikhalzende verlangd hadden. Immers, ik denk dat men met rede mag vaststellen dat ook toen alle schepsel dat in de hemel was, zei: *Hem, Die op de troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht, in alle eeuwigheid*, Openb. 5: 13.
Zo was de verheerlijkte Zoon het Voorwerp, waarin God de Vader ook werd verheerlijkt. Nu moeten wij zien:

2. Dat Hij ook is het Onderwerp, Hetwelk de Vader eer toebracht, en wel bijzonder in het gebruik van Zijn onbegrijpelijke waardigheid tot dat einde. Ziet dat in enige stukken kort.
a. Zendt Hij, met deze macht bekleed, Zijn dienaars uit, om mensen aan Zijn gebied onderdanig te maken, en Zijn *Naam te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen Israëls*, Hand. 9: 15. Het is bijzonder, om Zijn Vader, de ware God, en Zijn voornemen van genade aan hen bekend te maken. Om hen te verkondigen dat zij van alle ijdele dingen zich zouden bekeren tot de levende God, Hand. 14: 15. Ziet ook vers 23.
b. Openbaart de Heere Jezus Zich aan de ziel bij geestelijk licht; het is niet, om hen bij Zijn glans te doen stilstaan, maar om in Zijn aangezicht hen te geven *verlichting der kennis der heerlijkheid Gods*, 2 Kor. 4: 6. Omdat de deugden en volmaaktheden Gods buiten de Middelaar of onbekend of vreselijk zijn, maar in Hem zich in alles tot zaligheid uitlaten. Want niemand heeft ooit God gezien; *de eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard*, Joh. 1 :18. Zodat die alle, zelfs de vreselijke heiligheid en rechtvaardigheid, de voorwerpen van liefde, hoogachting en aanbidding worden.
c. Neemt Christus een ziel aan, die tot Hem komt in het geloof, Hij houdt haar niet staande bij Hem, om over haar het eigendom alleen te houden, maar Hij brengt haar tot de Vader en tot Zijn dienst en gemeenschap. Christus heeft eens voor de zonde geleden, *opdat Hij ons tot God zou brengen*, 1 Petrus 3: 18.
d. Werkt Hij door Zijn geest een nieuw leven in Zijn volk, maakt Hij hen de weldaad der heiligmaking deelachtig, en voorziet Hij hen gedurig door genade invloeden van krachten tot geestelijke vruchtbaarheid; het eindigt al wederom in de Vader, het is, opdat zij zouden zijn *vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn tot heerlijkheid en prijs Gods*, Fil. 1: 11.
e. Beschikt Hij hen door Zijn voorspraak alle begeerlijke zegeningen; Hij wijst hen ook op Zijn Vader, Die er de Gever van is en alle eer van moet hebben. En zo wat gij begeren zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen; *opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde*, Joh. 14: 13.
f. En zo zal eindelijk, wanneer alles in dat Genaderijk door de Middelaar zijn volkomen beslag heeft gekregen, alles in de eeuwige lof van God eindigen. *Daarna zal het einde zijn, wanneer Hij het Koninkrijk God en de Vader zal overgegeven hebben; wanneer Hij zal teniet gedaan hebben alle heerschappij en alle macht en alle*

kracht. En wanneer Hem alle dingen zullen onderworpen zijn, dan zal ook de Zoon Zelf onderworpen worden, Dien, Die Hem alles onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen, 1 Kor. 15: 24, 28.
Hieruit is overvloedig klaar dat de Zoon in al Zijn Middelaarsverrichtingen, welke Hij in Zijn verhoogde staat, waarin de Vader Hem zou zetten, waarnemen zou, de Vader zou verheerlijken. Zo bindt Hij deze twee leden van het verzoek samen, opdat ook, enz. zodat Zijn heerlijkheid moest voorgaan, waaruit die des Vaders zou volgen.
De heerlijkheid welke de Zoon zou maken dat de Vader door mensen op de gezegde wijze ontving, konden zij nooit God toebrengen, dan wanneer zij Hem aanschouwden en tot Hem kwamen in de Middelaar. En hoe noodzakelijk het was dat de Middelaar, na volbrachte heilverdienste, tot een staat van verhoging kwam om die verdienste toe te passen, dewijl God niet onmiddellijk met de zondaar kon handelen, wordt bij een andere gelegenheid getoond.
Men kan in dit verband ook aanmerken dat het laatste lid niet als een bloot gevolg en beweegreden tot het verzoek van heerlijkheid voor Hemzelf is aan te merken; maar als het eerst begeerde; en de verzochte eer voor Hem als een ondergeschikt middel, zonder welk dat hoofdoogmerk van Vader en Zoon, te weten de eer der gehoonde Goddelijke majesteit te herstellen en op te luisteren, niet kon bereikt worden. Het is dan, of de Bidder Zich zo uitdrukte:
Vader, dewijl volgens Uw eeuwig voornemen Gij de luister van al Uw volmaaktheden hebt willen openbaren in het zaligen van zondaars; en dewijl het grote doel van Mijn komst in het vlees en alle Middelaarshandelingen is, de bevordering van dat grote oogmerk; dewijl Ik dat niet tot volkomenheid kan brengen, dan wanneer Gij Mij verhoogt tot een Vorst en Zaligmaker; zo bid Ik, dewijl het nu de tijd is om tot dat heerlijk doeleinde te komen, dat Gij Mij met de heerlijkheid daartoe nodig nu wilt toerusten. Dat dit het redenbeleid is van dit tweeërlei voorstel, toont Christus wel, als Hij verklaart Zijn eer niet te zoeken, Joh. 8: 50, en niet te zoeken Zijn wil, *maar de wil des Vaders, Die Hem gezonden had*, Joh. 5: 30. Nu kon dit korte verzoek op zichzelf al veel toebrengen tot opbeuring van de discipelen, die zo ontroerd waren over Jezus heengaan en sterven, als zij maar oren hadden om te verstaan. Want hierin bleek dat even diezelfde ure, die zo akelig donker was, de tijd was voor Hem om in Zijn heerlijkheid in te gaan. En dat Zijn bidden om de heerlijkheid niet was als het onze veeltijds, waarop men wachten moet of het ook met Gods welbehagen overeenkomt; maar de verhoring ontwijfelbaar stelde; zo om de betrekking waarin Hij met de Vader stond, als om Zijn bewustheid van de bekwame tijd, en om het onverbrekelijk verband dat hierin met de eer Gods was.

TOEPASSING
Doch laten wij ook uit dezelfde woorden enig nut voor onszelf zoeken. Zij kunnen dienen tot ontdekking van zondaars vooreerst, hetzij die in de betrachting of bevatting dwalen.

1. Zien wij dat de voorname grond van Jezus vrijmoedig opzien naar de hemel, vers 1, en tegenwoordig bidden, zij zijn het Goddelijk Zoonschap. Wij kunnen nooit die hoge en natuurlijke betrekking van kinderen hebben als Hij; nochtans zal er voor ons ook een kindschap in Hem moeten zijn, zullen wij recht, vrijheid en vrijmoedigheid hebben, om met onze verzoeken tot God te naderen. Dat heeft de Heiland ook te kennen gegeven als Hij ons in de bidschets voor onszelf heeft geleerd de Heere aan te spreken als Onze Vader. Die Naam wordt van jong en oud oneerbiedig genoeg in de mond genomen; maar zelfs dat zal, als er geen kinderbetrekking is of in waarheid

gezocht wordt, God temeer doen roken tegen zulke gebeden en bidders. Wij moeten de aanneming tot kinderen uit de vervreemde natuurstaat om Christus wil en door een gelovig omhelzen van Hem deelachtig zijn, Joh. 1: 12. Het beeld Gods moet door wederbarende genade in ons hersteld zijn, als geborenen uit God, Joh. 1: 13. Die nieuwe natuur moet in ons zich vertonen door liefde, eerbied, onderwerping, gehoorzaamheid, aankleving des harten, enz. aan God. Welke vrijheid is er anders voor een zaad der boosdoeners, om Vader tot de God van hemel en aarde te zeggen? En allen die van dat Geestelijk kindschap vervreemd zijn, die dus ook buiten Christus zijn, kunnen tot de Heere niet komen, en hebben geen grond om iets van Hem te verwachten.

2. Dat het voorbeeld van de Heere Jezus, Die bidt, als Hij weet dat de begeerde zaak zeker zal komen, en dat het er nu de bekwame tijd toe is, dient tot bestraffing en onderwijzing van zulken, die geheel anders redeneren en handelen is reeds in de verklaring aangewezen. Dat glimpig voorwendsel van gelaten en verloochend te moeten zijn omtrent eigen wil en keuze; van nu maar alleen te moeten danken, enz. verdient veel beter, dan Job van Elifaz ontving, het zwaar verwijt: *Gij vemietigt de wees, en neemt het gebed voor het aangezicht Gods weg*, Job 15: 4.

3. Ook zal ik mij niet ophouden met een latere dwaalsekte, omdat zij al genoeg openbaar is dat ze uit God niet was. Hoeveel zij voorgeven van des Heilands zin te hebben; tonen zij in tweeërlei opzicht van Hem verre te zijn, zoals Die in de verklaarde stof Zich ontdekt. Want daar de Heere zoveel gewicht stelt in de staat Zijner verheerlijking tot bevordering van Gods eer in het zaligen van zondaars, spreken zij genoegzaam nooit van die hoogheid. Het is al zwetsen van bloed en wonden, ja dikwijls zo verachtelijk van Hem spreken, als een verstokte Jood of snode vrijgeest zou kunnen doen. Ten andere; daar de Heiland met al Zijn heerlijkheid eindigt in des Vaders eer, schijnen die mensen met geen ander Goddelijk Persoon iets te doen te hebben, of de minste bekommering niet te vinden, hoe zij in een God verheerlijkend leven het einde der verlossing zullen uitdrukken.

4. Meer gevaar heeft de Kerk te duchten van mensen die menen zonder Middelaar God te kunnen verheerlijken en zalig te worden. Men gelooft en durft wel openlijk staande te houden, dat het leiden van een eerlijk en deugdzaam leven, volgens het licht van het natuurlijk geweten, een goed godsdienstig mens maakt; wat iemand ook gevoelt van de verborgenheid van het Evangelie. Doch als men eens ziet wat zulke nieuwe heidenen al voor godsdienst willen te boek stellen, zo zal het al bestaan in enige burgerlijke en zedelijke plichten omtrent de burgerstaat en evenmens; zonder dat er van eer, vrees, liefde en dergelijke voor het heerlijk Opperwezen iets in het hart is. Is dat godsdienst? Wat geeft uw ziel hierin aan God? Ja, al ware het, dat enig ontzag voor Hem zulke deugden al bezielde; als geen Middelaar met Zijn verdienste en Geesteswerk Zich in u verheerlijkt, kunt u in eeuwigheid niets doen tot Gods eer, of hetgeen Hem behaagt. De Vader wil, *dat zij allen de Zoon eren, gelijk zij de Vader eren. Die den Zoon niet eert, eert den Vader niet Die Hem gezonden heeft*, Joh. 5: 23. Uit die grond is het dat zulke mensen uit de zedenkundige werken van heidenen zowel als uit de Schriften der apostelen, en door de schrijvers en vertoners van toneelspelen zowel gesticht kunnen worden als door de leraars van het Evangelie. Gij leeft zowel *zonder Christus, zonder hope, en zonder God in de wereld*, als de ongelukkige heidenen, Ef. 2: 12. Behalve dat hun oordeel veel verdraaglijker zijn zal.

5. En hoewel velen van de Ogenaamde Christenen zulk een heidendom niet voorstaan, maar veroordelen in belijdenis; echter verschilt hun praktijk er weinig van. U belijdt wel dat Christus de Zaligmaker is, en niemand zonder Hem kan behouden worden, maar u gedraagt u alsof Hij niets gedaan had, dan buiten u een mogelijkheid van zaligheid verdienen, en dat nu de toepassing alleen van uzelf afhangt, als u godsdienstig en deugdzaam leeft. En daaromtrent hebt u met de Heere Jezus niets te doen. Doch, behalve dat er een bijzondere en allernauwste geloofsvereniging met Hem moet komen, eer iemand enig aandeel heeft aan Zijn aangebrachte gerechtigheid; zo moet Hij op een bijzondere wijze Zich in u verheerlijken, eer u iets tot Gods eer en in Zijn dienst verrichten kunt. Is die verheerlijkte Zoon van God u wel ooit bij het licht des Geestes bekend geworden in die alwaardige heerlijkheid, en kunt u in de bestelling Gods van zulk een Middelaar de volmaaktheden Gods zo heerlijk en beminlijk zien afstralen? Is Hij ooit uw ziel zo dierbaar geworden, om u uit uw rampzalige vervreemdheid tot God te brengen, dat zij geen rust kon vinden, voor zij aan Hem gemeenschap had? Weet u van een komen tot Hem, aannemen van Hem, opdragen aan Hem, opdat Hij Zich verheerlijken wilde in een verlorene te zaligen? Hebben zulke geloofsdaden, als u die meent te hebben, in de ziel uitgewerkt die innige zucht om in Christus te blijven en door Hem vele God verheerlijkende vruchten te dragen? Ziet Joh. 15: 5, 8.
Zijn u zulke dingen in de oefening en bevinding onbekend, zo hebt u nooit de Zaligmaker of uzelf recht gekend. Zo kunt u nooit iets doen om Gods Naam te vermelden. Ja, zo is al het woelen om iets goeds te doen buiten vereniging van Jezus en alle heimelijke rust der ziel daarop, een onteren van Hem en Zijn Vader, een tegenstaan en omkeren van die zalige verlossingsweg, waarin alleen de Heere heerlijk worden kan. En, blijft u zo, Hij zal Zichzelf verheerlijken over het schenden van Zijn Naam. Onder de misdaden, waarom dat vreselijk vonnis tegen Belsazar getekend werd, was deze: *Dien God, in Wiens hand uw adem is, en bij Wien al uw paden zijn, hebt gij niet verheerlijkt*, Dan. 5: 23. En het vonnis over de ongehoorzamen tegen het Evangelie is reeds geveld; dat *zij zullen tot straf lijden het eeuwige verderf van het aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte*, 2 Thess. 1: 9.
Geloofde u uw ongelukkige toestand, ging die u eens ter harte, begeerde u waarlijk verlost te worden, wist uzelf geen raad! Wat is het niet een wonder en een woord aller aanneming waardig, dat de Drieenige God daarin al Zijn roem stelt, dat de smaders van Zijn oneindige majesteit, de onwaardigste verdoemelingen, door vrije genade behouden kunnen worden!
Zijn er, die door inwendige overreding over hun God-onterende zonden zijn verlegen geworden, en niet alleen betamelijkheid zien, maar lust vinden om voor Hem te leven. Het gezegde moet u leren dat u nooit daartoe komen kunt in uzelf. U zult u vergeefs afwerken, of al meent u daarin iets te vorderen, het zal een zoeken van eigen eer zijn in uw behoud. Christus moet Zich eerst in vrije genade aan u verheerlijken; zonder Hem kunt u niets doen. Staat daarnaar, dat u Hem daartoe moogt kennen, en Hij Zich aan u openbaren. Biedt uzelf Hem aan zo ellendig als u bent, opdat Hij de eer alleen hebbe van uw redding.
Wat u betreft, volk dat Hij Zich geformeerd heeft om Zijn lof te vertellen.

1. Licht zal het hart van sommigen uwer inkrimpen, als u van het einde van uw formering hoort gewagen, en op uw tegenwoordig bestaan ziet. U kunt wel niet ontkennen, of u bent weleens door het aanschouwen van de heerlijkheid des Heeren en dierbaarheid voor uzelf, zo ingenomen, dat niets in uw achting Hem te waardig en waardig genoeg was. Het was voor een koper, al had hij er alles wat hij had, om

verkocht, nog stof om zich te beroemen. Maar dikwijls ziet u daarvan nu zo weinig. U ziet niets van het gevolg dat hiervan wezen moest, dat u als zo'n duurgekochte God in lichaam en geest moest verheerlijken; maar meer in het hart van het tegendeel. Dus vreest u dat het vorige maar een vrucht van sterke verbeeldingskracht is geweest, en uw ganse werk niet deugt. Het is niet vreemd, als de zon niet schijnt, of u door ongeloof de ogen sluit, dat u haar niet ziet; maar redeloos is de verbeelding dat gij haar nooit gezien hebt. U moet zowel beschroomd zijn om God door het ontkennen van genade te onteren, als om uzelf door waan te bedriegen. Ziet op de kentekenen, boven tot overtuiging voorgesteld; en bijzonder op datgene, dat in mijn tekst zo klaar gegrond is. Te weten, dit is een zaligmakend zien van Jezus, als men niet alleen in Hem met blijdschap zaligheid ziet voor zichzelf; maar als ook in dat verlossingsmiddel zoveel heerlijke deugden Gods toestralen, die de ziel zo aanbiddelijk en beminlijk voorkomen, en haar geheel voor Hem innemen, met wegzinken in haar eigen nietigheid. Kent u dat, u God gekend hebt. Ziet uit, en wacht op de Heere, Die Zich verbergt voor het huis Jakobs, Jes. 8: 17.

2. U die niet loochenen durft dat de Heere Zich aan u verheerlijkt heeft, gedenkt waartoe. Opdat u Hem ook zou verheerlijken in uw mate. Waartoe is anders Zijn heerlijkheid op u gelegd? Waartoe rust anders de Geest der heerlijkheid op u? Is God uw Vader; waar is Zijn eer? Is Jezus, in het verheerlijken van Zijn en uw Vader, ook uw Patroon; moest u ook met al uw gaven en genaden niet in uzelf, maar in de Heere eindigen. O, wat is daar weinig van! Geeft ten minste daarin de God Israëls de eer, dat u door Hem met schaamte hiervan belijdenis doet. Geeft de Heere Jezus de eer van Zijn priesterlijke bediening, dat u bij Hem over de ongerechtigheden, zelfs van uw heilige dingen, verzoening zoekt. En doet uw Vader geen nieuwe oneer aan, dat u om uw gebrek in kinderplicht te harde gedachten van Hem voeden zou, en voor Hem niet durven verschijnen; alsof in die tederste vaderliefde enige verandering of vermindering ooit plaats zou kunnen hebben.

3. Als u op dit gebrek ziet, zult u dikwijls wel verlangen naar de hemel, en zeggen: Vader, verheerlijk Uw kind, dat hier niet is om Uw Naam te vermelden, opdat het ook U verheerlijke op een volmaakte wijze. Het is goed dat dit in uw hart is; maar laat het niet met moedeloosheid en ongeduld vergezeld gaan. Op u past ook het zeggen tot de discipelen, die verlangden naar de oprichting van het Koninkrijk, Hand. 1: 7: *Het komt u niet toe te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft*. Dwingt het de Heere niet af, maar wacht ook met lijdzaamheid totdat de ure komt. Er is een God verheerlijken op aarde, ook in het lichaam, in allerlei stand waar God u in stelt; en omtrent verschillende soorten van medemensen en betrekkingen. Dat kan in de hemel niet geschieden. Als het eigen zoeken zich hier niet onder mengde, zou u het u een eer en voorrecht rekenen, om in uw aangewezen post voor Hem getrouw te zijn; en daartoe maar genade te begeren.
Het mag en moest u ondertussen wel moed geven dat het zalig uurtje van uw verheerlijking vast staat, en licht zeer nabij is. Al uw gebreken en smarten daaronder zullen eens voor eeuwig wijken in dien dag, wanneer *de Heere*, volgens 2 Thess. 1: 10, *zal gekomen zijn om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, en wonderbaar te worden in allen die geloven*.
AMEN

DERDE PREEK

Johannes 17:2:
Gelijkerwijs Gij Hem macht gegeven hebt over alle vlees, opdat al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij hun het eeuwige leven geve.

2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον.

INLEIDING
Niettegenstaande de profeet Amos van zijn tijd zegt dat die boos is, en dat daarom de verstandige zwijgen zal; zwijgt hij niet stil, maar laat daarop onmiddellijk deze vermaning volgen: *Zoekt het goede en niet het boze, opdat gij leeft*, hoofdstuk 5: 13, 14. De woorden van vers 13, omdat hij niet zozeer de boosheid van de toekomende als van de tegenwoordige tijd beklaagt, kunnen volgens de grondtaal verstaan worden, hij zal zwijgen, voor hij moet zwijgen; gelijk veeltijds de toekomende tijd voor de gebiedende wijze genomen wordt. En de andere woorden, want de tijd boos, kunnen met hetzelfde recht ingevuld worden, is boos, als zal boos zijn. De boosheid van zijn tijd was genoeg op te maken uit vers 11, 12, daar des volks overtredingen menigvuldig en hun zonden machtig vele worden genoemd. Waarbij nog een ander kwaad kwam uit vers 10, dat door vrijmoedige bestraffing niet alleen de zonden niet verbeterd waren, maar de haat dergenen die in de poort zaten, daardoor verwekt. Billijk zou nu de geest van een oprechte in hem ontstoken worden. Maar die geleerd had zijn ijver met verstand te besturen, zou zich ook al moeten inbinden. De verstandige moest zwijgen, dat is, dit overgegeven en onverbeterlijk volk niet meer bestraffen en waarschuwen. Het is toch verstand, als men ondervindt dat aan de stroom der goddeloosheid geen stuiten meer is, maar dat die te hoger wast, als men die zoekt te bedwingen; en als een wijs bestraffer geen horend oor, maar een vloekende en dreigende mond ontmoet, dat men dan liever zwijgt en voor de stroom wijkt. Er is veel reden om te duchten dat God de waarschuwingen niet zal zegenen, maar zulke mensen heeft overgegeven om in hun verharding voor Zijn oordelen rijp te worden. Gelijk Amazia, tot wie de profeet, van hem om zijn bestraffing met slagen gedreigd, zei: *Ik merk, dat God besloten heeft u te verderven, dewijl gij dit gedaan, en naar mijn raad niet gehoord hebt*, 2 Kron. 25: 16. Dan geeft de Heere ook wel eens last aan Zijn getrouwe knechten om te zwijgen, doende Ezechiëls tong aan zijn gehemelte kleven, opdat zij geen dikke touwen aan hem zouden leggen, als hij hen werd een bestraffend man, Ez. 3: 25, 26. Het is dan wel eens als in Hos. 4: 4: *Niemand twiste of bestraffe iemand*. De profeet handelt daarom niet onverstandig, als hij in vers 14 een vermaning laat volgen om het goede te zoeken, daar zij het leven in vinden zouden. Zulk spreken kan met het geboden zwijgen wel bestaan. Want hoewel het gros van een volk onverbeterlijk aan goddeloosheid overgeven is, en daarom niet meer gewaarschuwd wordt; is het echter denkbaar dat er nog onder zijn die vatbaar zijn voor vermaning, om zich van de gemene hoop af te zonderen en het nakende verderf te ontvlieden. Tot zulken mocht en wilde hij spreken, opdat er uit dezen nog behouden werden.
Geliefden, wij beleven thans ook een boze tijd. Allerlei zonden en ijdelheden zijn tot die hoogte geklommen, en hebben zich zo wijd en zijd uitgebreid, dat noch bestraffingen van leraars, noch dadelijke strafoefeningen Gods in steeds vernieuwde slagen, de voortgang schijnen te kunnen stuiten. De ondervinding leert ons van jaar tot

jaar dat op deze ijdelheidskermis, een tijd bij uitstek boos, ons bestraffen en waarschuwen niets ter beteugeling heeft kunnen uitwerken; ja dat wij geen beter wedervaren dan Amos thans zouden hebben. Of wij dan, met een stof te verhandelen die tot wering van zulke goddeloosheden konden dienen, vruchteloze arbeid doen, en onszelf hatelijk maken, terwijl de weinige oprechten en heilbegerigen ledig henengaan; zouden wij niet verstandig handelen. Wil ons Efraïm vergezeld blijven met de afgoden; laat hem varen. Ik nodig diegenen die lust hebben tot leven voor hun ziel, op het voetspoor van de profeet Amos, om het goede te zoeken en te leven; en om, onder al het gewoel en gejuich der goddelozen, te luisteren naar de biddende Jezus, Die ons zeggen zal dat Hij macht heeft om het eeuwige leven te geven.
Ik bid, dat die barmhartige Hogepriester, Die daarin lust heeft, dat de goddeloze zich bekere en leve, nog eens de ene of andere tot een toonbeeld van dat zalig vermogen gelieve te maken; dat Hij, moeten wij zwijgen, de tomeloze wereldling een haak in de neus legt, en Zich voor het aangezicht van Zijn volk verhoogt in Zijn sterkte, dat zij Hem zingen en Zijn macht met psalmen loven mogen.
Onze woorden komen als een eerste beweegreden voor, tot de verzochte bede om verheerlijkt te worden; zullende leren dat het voor de Zoon nodig was zulk een heerlijkheid te hebben, omdat de Vader Hem het hoogste gebied had opgedragen, dat Hij oefenen moest tot zaliging der uitverkorenen. Welke reden, nader verklaard en uitgebreid wordt in vers 3.

VERDELING
Ik zal mijn tekstwoorden in deze orde openen, dat ik:
1. Die op zichzelf en in haar onderling verband op elkaar verklaar.
2. En dan zien welk verband zij met de vorige hebben.

EERSTE DEEL
In het eerste gedeelte moeten wij letten, wat de Vader aan de Zoon gegeven had en tot welk einde.

A. Hetgeen de Zoon van de Vader had ontvangen, drukt Hij dus uit: ***Gij hebt Hem macht gegeven over alle vlees***. Hierin komt wederom eerst voor:

1. Het geschonken goed, macht over alle vlees.
a. Het voorwerp van Jezus macht is alle vlees. Onder de eigenlijke en oneigenlijke gebruiken van het woord vlees, niet nodig op te noemen, wordt het meest in de Heilige Schrift van mensen gebezigd. En als de gehele mens, en niet alleen zijn lichaam in onderscheiding van de onstoffelijke ziel, daardoor wordt uitgedrukt; zo wordt aan hem, benoemd zijnde van dat minder edele deel, daardoor dikwijls herinnerd zijn broosheid en vergankelijkheid. Als in Ps. 78: 39: *Hij dacht dat zij vlees waren; een wind die heengaat, en niet wederkeert*. En in 1 Petrus 1: 24: *Alle vlees is als gras, en alle heerlijkheid des mensen is als een bloem des velds*. Dikwijls wordt door deze benaming vertoond des mensen boosheid en natuurlijke verdorvenheid. Joh. 3: 6: *Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees*. Ziet Rom. 8, enz. Niet alleen omdat die verdorvenheid door de vleselijke voortteling in ons komt, maar ook voornamelijk omdat wij daardoor als komen in de rang van de beesten, die geen redelijke ziel hebben, en alleen voor de gevoeligheden en belangen van het vlees leven. Omdat ook door de zinnen en aandoeningen van het vlees de aanleiding gegeven wordt aan de ziel om haar verkeerde neigingen ten uitvoer te brengen. Gelijk het lichaam of vlees ook het werktuig is ter uitvoering der zondige begeerlijkheden. De mens in deze boosheid

en broosheid zo aangemerkt, zal hier het voorwerp zijn Van Christus machtsoefening. Als in het algemeen gesproken wordt van alle vlees, zegt het soms allerlei soorten van mensen, ofwel uitverkorenen uit alle geslachten, talen en volken. Ziet Jes. 66: 23: *Alle vlees zal komen om aan te bidden voor Mijn aangezicht, zegt de Heere*. Hand. 2: 17: *Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees*, enz. Doch hier neem ik het in de volstrektste zin voor alle mensen, hoofd voor hoofd, zonder onderscheid van landaard, leeftijd, kunnen of staat; Joden, heidenen, jongen, ouden, mannen, vrouwen, rijken, armen, vorsten of bedelaars, bekeerden of onbekeerden. Gelijk het onder andere voorkomt, Gen. 6: 12, 13: Al het vlees heeft zijn weg verdorven. Het einde van alle vlees is voor Mijn aangezicht. Omdat terstond de gegevenen, als onderscheiden van deze gemene hoop, zullen voorkomen.
b. Over dit ganse mensdom heeft de Heere Jezus macht ontvangen. Het Griekse woord zegt niet zozeer kracht of sterkte om iets te kunnen, maar gezag en recht om iets te mogen doen. Hoewel het laatste dikwijls het eerste insluit. Ziet Matth. 21: 23, Openb. 9: 3, 10, 19. Nu willen de Luthersen, tot onderschraging van hun bekende dwaling omtrent het Avondmaal, waarom zij behalve alomtegenwoordigheid nog andere Goddelijke eigenschappen stellen aan de menselijke natuur van Christus medegedeeld te zijn, dat men ook hier die almachtige kracht tot uitvoering zal verstaan. Doch dat is tegen de eigenlijke kracht en gebruik van het woord, zeggende autoriteit of recht. Gelijk Joh. 19: 10: Weet gij niet dat Ik macht heb u te kruisigen? Waarom het dikwijls van gezagvoerende personen gebruikt wordt, als zij machten genoemd worden, Ef. 6: 12, Rom. 13: 1, enz. Het wordt in Luk. 23 daarom ook door gebied vertaald. Het moet hier dan ook zo genomen worden. Zo evenwel, dat alle kracht en bekwaamheid, tot de oefening van dat gebied nodig, aan Christus moet worden toegekend. Als God heeft Hij dat beide en onafhankelijk. Maar als Middelaar is Hem, zoals wij aanstonds zullen horen, de macht gegeven, hebbende ook Zijn menselijke natuur onder andere gaven, tot Zijn drie ambten nodig, ontvangen de Geest der sterkte, Jes. 11: 2. Van dit verheven gebied van de Messias wordt dikwijls gewag gemaakt, als Hem de einden der aarde tot bezitting beloofd worden, Ps. 2: 8; Hij gesteld wordt ten hoogste over de koningen der aarde, Ps. 89: 28. Ziet ook Ps. 110, Ps. 72, enz.
Het hebben van deze macht over alle vlees sluit dan in dat Hij als vrijmachtig Koning het volstrekte gebied oefenen mocht over alle mensen. In het geven van zulke wetten als Hem behaagden; in het gebruiken van elk onderdaan tot zulke diensten als Hij wilde; in het bestellen van de zaken van het mensdom in het gemeen en van elk lid van die menselijke maatschappij in het bijzonder, naar Zijn welbehagen. Zodat men met meer recht van Hem dan van Nebukadnezar zou kunnen zeggen, Dan. 5: 19: *Vanwege de grootheid die Hij hem gegeven had, beefden en sidderden alle volkeren, natiën en tongen voor hem. Dien hij wilde doodde hij, en dien hij wilde behield hij in het leven, en dien hij wilde verhoogde hij, en dien hij wilde vemederde hij*.

2. Zulk een macht erkent de Heere Jezus dat de Vader Hem gegeven heeft. Hugo de Groot en Socinianen erkennen geen ander geven in het voorledene, dan Gods eeuwig voornemen om Hem te geven in de tijd. Het boze oogmerk van deze flauwe verklaring is bekend. Doch gelijk deze Persoon naar Zijn Godheid van eeuwigheid was, zo is ook al een dadelijk geven geschied, (zover als dat tussen éénwezige Goddelijke Personen plaats kan hebben) van macht om de Kerk te regeren, in de eeuwige overeenkomst tussen Vader en Zoon aangaande het werk der verlossing van zondaars. Uit kracht van die eeuwige gift heeft de Messias dat gebied over Zijn Kerk en over al haar vijanden geoefend van het begin af, als de Engel Die Israël behoedde op de weg; voor Wiens aangezicht zij zich hoeden, Wiens stem zij gehoorzamen moesten, Ex. 23: 20, 21. En

als de Vorst van het heir des Heeren, Die Zich ter hulpe vertegenwoordigde, als het verdelgen der Kanalnieten zou beginnen, Joz. 5: 14. Daarom ook, zodra de Godheid was geopenbaard in het vlees, was die God en Mens de Persoon, op Wien niet alleen eens zulk een grote heerschappij komen zou, maar Die reeds dadelijk met zulk een macht bekleed was en als zodanig verklaard werd. In Bethlehems kribbe liggende was Hij reeds de *Christus, de Heere*, Luk. 2: 11. En bij de wijzen uit het oosten als de *Koning der Joden* erkend, Matth. 2: 2. Ook heeft Jezus in de staat van Zijn vernedering dikwijls die macht geoefend. Echter niet in die luister, als wanneer Hij ook naar Zijn menselijke natuur naar de troon gevoerd en aan des Vaders rechterhand gezet werd, en wanneer *de Heere de scepter Zijner sterkte uit Sion zond, zeggende: Heers in het midden Uwer vijanden*, Ps. 110: 1, 2. Tot die tijd toe, hoewel Hij door Zijn eeuwige Geest de regering dadelijk waarnam, was de menselijke natuur meer in een staat van dienstbaarheid aan de Vader, om tot die hoge trap van regering te komen. Die gehoorzaamheid volbracht zijnde, zeide de Vader, Jes. 53: 12: *Daarom zal Ik Hem een deel geven van velen, en Hij zal de machtige als een roof delen, omdat Hij Zijn ziel uitgestort heeft in den dood*. En kon de Zoon zeggen: *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde*, Matth. 28: 18. Zo moet men hier dat eeuwige geven verstaan, om in de tijd des welbehagens de openbare en luisterrijke oefening als God en Mens te hebben.
Daar nu aardse koningen en groten veeltijds vermeerdering van macht zoeken alleen met eigen beoging, om inkomsten te vermeerderen, meer geëerd en wijder vermaard te worden; dikwijls ten koste van de welvaart, het zweet en bloed der arme onderdanen; daar heeft deze Koning van hemel en aarde een ander oogmerk: Om Zijn onderdanen eeuwig gelukkig te maken.

B. Gelijk wij nu ten tweede zien moeten tot welk einde de Vader de Zoon deze macht gegeven heeft; ***opdat, al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij hun het eeuwige leven geve.*** Ziet eerst het beoogde geluk der onderdanen, en dan hoe daartoe het geven van die macht strekt.

1. In dat heil dat de Vader in het geven van die macht beoogde, en de Zoon in het bezitten bevorderen moest:

a. Zijn eerst te beschouwen de gelukkige voorwerpen: *Al wat Gij Hem gegeven hebt*. Daardoor worden hier bijzonder verstaan allen die van eeuwigheid zijn uitverkoren tot genade en zaligheid; zo nochtans dat dit geven bepaald aangemerkt niet zegt die wilsdaad van verkiezing, maar een andere tussen Vader en Zoon geoefend, en die een gevolg is van die verkiezing. Want geeft de Vader die aan de Zoon, onderstelt het dat ze in zekere zin reeds des Vaders zijn. Niet alleen uit kracht van schepping, maar bijzonder door een nadere toe-eigening, waardoor zij in een nauwere en zaliger betrekking met God komen. Dat zal in vers 6 moeten blijken. Om nu zulken, tot een bijzonder eigendom geschikten, op een God betamelijke wijze daartoe te brengen, werd behalve des Vaders daad van verkiezing nog vereist een bijzonder werk van de Zoon daaraan. Want zij worden ondersteld ook tot de gemene hoop van verdorven mensen, die vlees genoemd zijn, te behoren, en moesten uit die ellendige en hatelijke staat verlost worden. Daartoe diende dan dit tussenkomende geven aan de Zoon.

* Men kan dat geven beschouwen op een tweeërlei wijze te geschieden. Gelijk bij de verkiezing van eeuwigheid het zalig einde is vastgesteld waartoe dezen geschikt werden, zo zijn ook in die eeuwigheid de middelen beraamd om dat einde te bereiken

tot de meeste verheerlijking Gods. En zo moest er een middel zijn om die strafbare en walgelijke ellendigen tot God te brengen, zonder krenking van Zijn rechtvaardigheid, heiligheid en andere deugden. De oneindige wijsheid en goedheid Gods heeft daartoe de Zoon, als Middelaar en Verlosser geordineerd. Waarom wordt gezegd dat *Hij ons uitverkoren heeft in Christus voor de grondlegging der wereld*, Ef. 1: 4. Gelijk de Zoon dezelfde wil en hetzelfde doel had met de Vader, wordt ons deze beraming tussen de Goddelijke Personen op vele plaatsen der Heilige Schrift voorgesteld als een Raad of Verbond tussen Hen; waarin dan de Vader de voorgekenden aan de Zoon in eeuwigheid gaf, om voor hen en aan hen te doen alles wat vereist werd om hen tot de gemeenschap Gods te brengen.
Doch behalve dit eeuwig geven, omdat ook aan hen veel te doen was, als zij dadelijk bestonden, dat ook door de Zoon en Zijn Geest moest geschieden; zo vinden wij nog een geven in de tijd, als de Vader door almachtige trekking de uitverkorenen en den Zoon toegeschikten dadelijk brengt tot Christus, opdat zij zich aan Hem overgeven, en laten Hem met hun personen en zaken alles doen wat vereist wordt om hen tot God te brengen. Van dit geven wordt gesproken in Joh. 6: 37, 44, daar het in de tegenwoordige tijd voorkomt, en met hun dadelijk komen verknocht is; al wat Mij de Vader geeft zal tot Mij komen. En in vers 44 wordt het verwisseld met het trekken in de tijd: Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke.
Deze onderscheiding zal in het vervolg van dit hoofdstuk te pas komen.
Hier schijnt alleen op de eeuwige gift gezien te worden. Want het geven van macht om aan deze gegevenen het eeuwige leven te geven, is in orde (volgens onze wijze van bevatting) reeds onderstellende dat er zijn die aan de Zoon gegeven zijn. Is nu die macht al in de eeuwigheid gegeven, sluit dit in een eeuwig geven van de personen, tot welker heil die macht zal gebruikt worden.

** Ik merk nog aan over dit geven, dat de Zoon daarover een zeker eigendom en recht krijgt, maar dat daardoor de Vader Zijn ganse eigendom op het keurvolk niet afstaat en overdraagt aan de Middelaar. Neen, Hij houdt er dezelfde betrekking op. En het is maar om hen in des Vaders Naam en volgens het gemaakte bestek zo te behandelen tot de tijd toe, dat zij bekwaam zijn om met ziel en lichaam tot de onmiddellijke en zalige bezitting van hun Eigenaar over te gaan. Dat zal ten jongsten dage zijn, *wanneer Hij het Koninkrijk Gode en de Vader zal overgeven*, 1 Kor. 15: 24.
Hoe wonder is het, dat zulke kinderen des toorns, zulke vertredenen in hun bloed, bij een Drie-enig God zo geacht worden, dat elk Persoon van deze bezitting zoveel werk maakt. Dat de Vader aan Zijn eniggeboren en zozeer geliefde Zoon zulk een geschenk doet, als van iets kostelijks, en niet te gering om tussen Personen van oneindige majesteit uitgewisseld te worden. Koningen der aarde geven geen geringe, maar koninklijke geschenken naar hun waardigheid. Zijn nu deze rampzaligen het Goddelijk geschenk dat de Zoon Gods van Zijn Vader ontvangt? Wordt deze gift, die de Heere Jezus tot zo oneindig bezwaar is, van Hem niet versmaad, maar als iets dierbaars aangenomen? Zodat Hij ervan zegt: *De snoeren zijn Mij in lieflijke plaatsen gevallen; ja een schone erfenis is Mij geworden*, Ps. 16: 6; wat moest Hij Die op de troon zit, en het Lam Dat hen Gode gekocht heeft met Zijn bloed, deswege niet gedurig ontvangen de heerlijkheid en dankzegging! Is dit leven daartoe te kort en onvolmaakt, Hij zal er dit bij doen, dat Hij hen in een eeuwig en heerlijk leven overbrengt.

b. Want zo volgt nu het geluk van deze gegevenen, dat Hij hun allen het eeuwige

leven geve.

* Van het eeuwige leven, hoe weinig er nog van geopenbaard is, was veel te zeggen; maar omdat het jaarlijks verklaard wordt, zeg ik alleen dit weinige. Zoals het natuurlijk leven van een mens (want daartoe bepaal ik mij maar) bestaat in, immers verbonden is aan, de vereniging van ziel en lichaam, en de onderlinge werkzaamheden en bewegingen daarvan overeenkomstig zijn aard en zijn einde; zo is het geestelijk leven, waarin een aanvang van het eeuwige is, bestaande in het geestelijk zedelijk welgesteld zijn der vermogens en werkzaamheden, op die wijze en tot dat einde, als een mens moet zijn, die voor en tot God geschapen is. Te weten als een mens zich beweegt naar dat rechte voorschrift van al zijn daden. Als het verstand recht ziet en oordeelt met opzicht op die dingen die tot zijn geestelijke staat betrekking hebben. Als de wil zich daarnaar heilig neigt; als de hartstochten zich daaromtrent regelmatig laten bewegen; en als ook zijn uitwendige daden overeenkomstig zulk een zielsgesteldheid bestuurd worden; als hij daarboven onder dit alles het rechte einde op het oog heeft; de eer Gods als het eerste doel, en zijn hoogste gelukzaligheid in Gods gemeenschap, als het daaraan ondergeschikte einde. Zo zijnde en werkende leeft de mens eerst recht als een redelijk schepsel. Daar de beginselen van zulk een leven eens door genade gewerkt worden, houdt dat nooit in de ziel op, maar zal eens tot de hoogste top van volmaaktheid gebracht warden, ook in het verrezen en verheerlijkt lichaam, als Gods volk in de hemel overgebracht wordt; daar dat werkzaam God verheerlijken en onmiddellijk genieten van Hem, onafgebroken, zonder enige belemmering of gebrek plaats zal hebben tot in een eindeloze eeuwigheid. Dat is in een korte schets het eeuwige leven.

** De wijze waarop zij dat grote goed zullen deelachtig worden, is door gift. Het oogmerk is dat de Zoon het geve. Deze uitdrukking onderstelt dat dit volk, hoewel hun namen staan in het boek des levens, dit leven niet hebben. O neen; in de wereld komende zijn zij allen *dood in de misdaden, en vervreemd van het leven Gods*, Ef. 2 en 4.
Het geven leert ook dat *het eeuwige leven een genadegift Gods is door Jezus Christus, onze Heere*, Rom. 6: 23, zodat, gelijk zij het leven hunner hand niet kunnen vinden, zij het zonder enige verdienste of waardigheid ontvangen. Trouwens, wat zou een dode doen tot levendmaking van zichzelf? Wat kan er anders in hem zijn, dan hetgeen dat afkeer verwekt? Christus geeft het dan. Het is wel waar, dat Hij is de verdienende Oorzaak van dit leven door lijden en gehoorzaamheid; maar daarop ziet Hij hier niet. Dat verwerft voor hen wel een levensrecht, maar door een andere daad, gegrond op dit recht, brengt Hij hen tot een levensstaat. Die bedoelt Hij hier, als waartoe de oefening van de gegeven macht moet dienen. Het komt dan nader in aanmerking dat Hij de Zijnen het leven kan gezegd worden te geven, wanneer Hij als Borg en Middelaar in de rechtvaardigmaking, door tussenspraak op Zijn verdienste bezorgt, dat zij van het doodvonnis ontheven worden, en het recht tot het eeuwige leven ontvangen. Bijzonder geeft Hij het als *de doden horen de stem des Zoons Gods, en die gehoord hebbende, leven*, Joh. 5: 25; zendende Zijn Geest in hen, Die door wederbarende genade hen levend maakt. Als Hij door gedurige invloeden, gelijk de stam aan de ingeënte ranken, of het hoofd aan de leden geeft, dat genadeleven in hen onderhoudt en doet toenemen. Zodat zij moeten zeggen met Ga1. 2: 20: *Ik leef; doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods*. Dus worden zij door Zijn hulp *getrouw gemaakt tot de dood, wanneer Hij hen de kroon des levens* in de hoogste volmaaktheid zal geven, Openb. 2: 10. Ten laatste

zullen ook *allen die in de graven zijn, Zijn stem horen; en die het goede gedaan hebben zullen uitgaan tot de opstanding des levens*; ook naar het lichaam, Joh. 5: 28, 29. Langs deze trappen geeft Christus aan Zijn volk het eeuwige leven.

*** En wel aan hun allen. Al wat, enz. Van de bijzonderheid der grondtaal, die het eerste woord al, in de eerste of vierde naamval en in het onzijdig geslacht geeft, waarmee verwisseld wordt het woordje haar of hun in de derde naamval in het mannelijk geslacht, zal ik niet spreken. Maar een niet taalkundige moet evenwel opmerken dat het eerste woordje in het enkelvoudige en het andere in het meervoudige staande, ja overtollig schijnende herhaald te worden, ons deze nadruk leert: Dat het eeuwige leven aan alle gegevenen, niemand uitgezonderd, wordt gegeven; en ook aan die alleen. Geen één boven het getal ontvangt het, en geen één uit dat getal zal het missen. *Zo iemand niet gevonden wordt geschreven in het Boek des Levens, die wordt geworpen in de poel des vuurs*, Openb. 20: 15. En integendeel zegt Jezus: *Dit is de wil des Vaders Die Mij gezonden heeft, dat al wat Hij Mij gegeven heeft, Ik daaruit niet verlieze, maar hetzelve opwekke ten uitersten dage*, Joh. 6: 39.

c. Nu gezien hebbende het beoogde geluk der onderdanen, moeten wij letten hoe dat het einde en de vrucht der macht over alle vlees is, die aan de Middelaar is gegeven; opdat, enz.

* Het is des Vaders oogmerk in het oprichten van zulk een gebied voor de Zoon. *Dit is* toch, zegt Christus, *de wil Desgenen Die Mij gezonden heeft, dat een iegelijk die den Zoon aanschouwt, en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe*, Joh. 6: 40, Joh. 3: 16, I Joh. 5: 11, enz. Wel is waar, dat ook het gevolg van de bekendmaking en oprichting van dit Koninkrijk, en enigszins het oogmerk, van achteren blijkt te zijn een zwaarder oordeel voor sommigen; volgens de voorzegging van Simeon, Luk. 2: 34: *Deze wordt gezet tot een val en opstanding veler in Israël*; en van Jesaja, hoofdstuk 8: 14, 15, maar het is niet het eerste doel. *Want God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou; maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden*, Joh. 3: 17. Het is alleen bij toeval van der mensen ongeloof die het hoorden. Ware dat Gods uitzicht geweest, zou de Heere de Zoon aan alle mensen hebben laten bekend maken; daar er miljoenen zullen geweest zijn, die Zijn gerucht niet gehoord en Zijn heerlijkheid niet gezien hebben, en daarom geen zwaarder oordeel zullen ontvangen. Om de wereld te verdoemen, was Christus komst niet nodig; zij is door de val geheel voor God verdoemelijk. Het komt dan zo toe, dat het Evangelie, verkondigd wordende aan de uitverkorenen onder alle geslachten en volkeren wonende, ook gehoord worde van anderen die het versmaden en daardoor zwaarder straf waardig worden. Doch eigenlijk spreekt de Heere het naaste tot Zijn volk.

** Gelijk dan dit Gods oogmerk is geweest in het zalven van Zijn Koning, zo is dat ook het gevolg geweest, en was die macht om dat uit te werken nodig. Zeg niet: waarom moest dat gebied over alle vlees gaan? Was het niet genoeg dat alleen de gegevenen daaronder stonden? Want het is allerzekerst dat Christus zulk een algemene heerschappij oefenen moest en geoefend heeft, om Gods keurvolk zalig te maken.
De tekstwoorden zelf geven aanleiding om die oefening op tweeërlei wijze te beschouwen over twee soorten van voorwerpen. Alle mensen zijn wel vlees, maar hier komen enigen daaruit als gegevenen voor en erfgenamen des eeuwigen levens.

1. Wat eerst de gegevenen aangaat, die ook zowel als anderen door natuurlijke geboorte vlees zijn.
Voorzover zij verdorven en vijandig vlees waren, dood in de misdaden, moest de Heere Jezus macht hebben om hen geestelijk levend te maken, en nieuwe schepselen, *geschapen in Christus Jezus tot goede werken*, Ef 2: 10. Hij moest elk ogenblik Zijn macht oefenen tegen de sterkste woelingen van het overblijvende vlees, waartegen zij niet bestand waren, maar roepen moesten, als zij *gevangen genomen werden onder de wet der zonde die in hun leden is, ik ellendig mens, wie zal mij verlossen*, enz. Rom. 7: 23-25. En tegen alle tegenstand van buiten en van binnen tegen het genadeleven, moest er een Goddelijke kracht zijn om hen *te bewaren door het geloof tot de zaligheid*, volgens 1 Petrus 1: 5. Ja, Hij moest met zulk een hoog gezag bekleed zijn, zouden zij in alles hun heil bij Hem kunnen en durven zoeken.
En voorzover de uitverkorenen een zwak en sterfelijk vlees waren, onderhevig aan allerlei droevig kwaad, kastijdingen en verdrukkingen, die machtig waren hen te doen bezwijken; was het nodig dat de Verlosser machtig was om *de nooddruftige te redden, die daar roept, mitsgaders de ellendige, die geen helper heeft*, Ps. 72: 12. Hij moest hen onder dat alles sterken, helpen en ondersteunen met de rechterhand Zijner gerechtigheid. Vlees of stof zijnde, moesten zij sterven en tot stof wederkeren, waarom zij nodig hadden een Heiland, Die de sleutel der hel en des doods had, en hun dood lichaam tot een onverderfelijk leven wederom kon opwekken.

2. Ware de heerschappij van Christus nochtans alleen bepaald over het kleine kuddeke (in vergelijking der anderen) van de vromen, hoe zou die arme hoop bestaan? Het niet verkoren en onherboren vlees, uit zijn aard zo genegen om Gods volk buiten dat leven te sluiten, moest óók onder Zijn bedwang zijn. In verschillende opzichten dan oefent Hij ook Zijn macht over dezulken.

a. Hoe groot hun aantal, hoe listig, boos en machtig zij zijn, Hij beteugelt hen in hun woede en verijdelt hun verderfelijke raadslagen zo, dat zij dat weerloze volk niet overmogen. *Hij heerst in het midden Zijner vijanden*, Ps. 110: 2. Zodat Hij zeggen kan, hoezeer hun tegenpartijders vermenigvuldigd zijn, als tot Paulus te Korinthe, Hand. 18: 10: *Ik ben met u, en niemand zal de hand aan u leggen om u kwaad te doen*.

b. Ja, in plaats van kwaad doen, gebruikt Zijn hoge hand de vijanden van Zijn volk dikwijls om het goed te doen, en de weg naar de hemel veiliger en gemakkelijker te maken. Hoewel zij het zo niet menen, maar in hun hart hebben te verdelgen en uit te roeien. Zonder dat kon de Kerk op aarde niet bestaan, of God moest wonderen doen. De gelovigen zijn een klein volk, en merendeels het arme, onedele van deze wereld. Hoe bleven zij staande, indien zij van onbekeerden geen dienst en hulp hadden? Zomin als Noach met zijn drie zonen de ark voltooid gekregen had, zonder hulp van anderen, die er niet door behouden werden. Nu zien wij deze Goddelijke besturing, dat zoveel mensen, ook de vinnigste haters der Godzaligen, hun wijsheid, dapperheid, geld, gezag, enz. aanleggen moeten, waardoor ook de Kerk haar bezorging en veiligheid erlangt. Denkt maar eens, hoevele duizenden onbekeerde mensen in de wereld in beweging zijn, op het land, in de stad, in de heirlegers, in de hoven, raadshuizen, enz. die echter ook het hunne onwetende toebrengen tot welzijn van des Heeren volk. Ziet maar een voorbeeld hoe de Heere de heidense koning Kores als Zijn knecht en gezalfde gebruikt, om Jakob Zijns knechts wil, en Israëls Zijn uitverkorene, Jes. 45: 1-4.

c. Laat Hij al toe dat goddelozen Zijn volk kwellen en verdrukken om hen ongelukkig te maken; Koning Jezus bestuurt der vijanden boosheid tot een tegengesteld einde. Het wordt nuttig tot oefening, beproeving en zuivering, ja zelfs tot vermeerdering van de Gemeente. Zo diende de Assyriër, die het anders meende, als een nuttige tuchtroede voor Israël, Jes. 10: 7. *Zo vermeerderde en wies dit volk temeer, hoe het meer verdrukt werd* in Egypte, tot verdriet der verdrukkers, Ex. 1: 12. De grote vervolging die tegen de Gemeente te Jeruzalem geschiedde, was het middel dat de discipelen verstrooid werden in de landen van Judea en Samaria, en dat dus het woord des Evangelies in die landen met veel vrucht verkondigd werd, Hand. 8: 1, 4. De wereldberuchte vervolgingen van het heidense Rome hebben de Kerk meer doen bloeien en toenemen dan de tijdelijke voorspoed. Zodat men zeggen kon, dat het bloed der martelaren het zaad der Kerk was.

d. Zijn die vijanden te machtig, maken zij het teveel; Vorst Messias heeft een arm die Hem en Zijn volk heil kan beschikken, om de volkeren te vertreden in Zijn toorn, en om hen met een ijzeren staf als pottebakkersvaten te vermorzelen. De voorbeelden van een Farao, Sanherib, Belsazar, Herodes en latere vervolgers zijn vele en bekend.

e. Eindelijk moest Hij macht en gezag hebben om ten jongsten dage het grote slotvonnis zo over de uitverkorenen, om hen het eeuwige leven toe te wijzen, als over het overige vlees, om de staf van het bestrijden van deze heerschappij op te leggen, uit te spreken en uit te voeren. Zo heeft de Vader *de Zoon macht gegeven ook gericht te houden, omdat Hij des mensen Zoon is*, Joh. 5: 27. Waarvan Hij de uitvoering voorzegt en beschrijft, Matth. 25 : 32-46.
Was deze macht zo noodzakelijk om volgens des Vaders voornemen de uitverkorenen tot de bezitting van het eeuwige leven te brengen; zo nodig was het ook dat de Zoon verheerlijkt werd, om in de oefening van die macht te komen. Gelijk Hij nu:

TWEEDE DEEL
In ons tweede hoofddeel dezer woorden verbindt met het vorige verzoek tot verheerlijking, door ***'gelijkerwijs'.*** Want de samenbinding van dit met het vierde vers daardoor te maken, voegt zo wel niet. Eigenlijk wordt dit woord gebruikt om vergelijking te maken. En zo is het hier niet ongeschikt, als de Heere Jezus begrepen wordt te bidden om zulk een soort en trap van heerlijkheid als overeenkomt met de aard en het gewicht van de gegeven heerschappij. Die zin kan hier niet geheel uitgesloten worden, nochtans moet het meteen redengevend verstaan worden. zoals het voorkomt, Rom. 1: 28: *Gelijk het hun niet goedgedacht heeft God in erkentenis te houden, zo heeft ze God overgegeven in een verkeerde zin*. Ook Joh. 13: 34, Ef. 1: 4, enz. Dan dringt het krachtig aan tot des Bidders oogmerk. Had de Vader Hem macht gegeven; die gift was onberouwelijk, en moest op haar tijd vervuld worden. Doch dan moest de Middelaar verheerlijkt worden. Ik stelde over het vorige vers die heerlijkheid voornamelijk in het toebrengen van grote luister aan de Persoon door opwekking uit de doden en verheffen aan de rechterhand der majesteit in de hemelen; en in het vermaard maken van Zijn Naam op de wereld. Nu waren deze trappen van heerlijkheid nodig om de opgedragen macht voorspoedig te kunnen oefenen.
Van de opstanding is het niet nodig dat te tonen. Want ware die niet geschied, zouden de levenden tevergeefs tot zaligheid in Hem geloven, en de gestorvenen nooit het leven weerkrijgen, maar verloren zijn. Zo redeneert Paulus, 1 Kor. 15: 17, 18.
Die heerlijkheid in de hemel werd ertoe vereist. Want het Koninkrijk en de macht Hem gegeven, was niet van deze wereld; en kon alleen uit de hemel over alle vlees

geoefend worden. Hij moest daar zijn, om de zaken, die daar voor de uitverkorenen bij God te doen waren, uit te richten. Hij moest daarheen gaan, zou de Heilige Geest komen om in Zijn Naam alles te verrichten wat aan hen was te doen. Tot oefening van die macht zouden ook de engelen uit de hemel tot dienst moeten uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid zouden beërven. Ja zon, maan en sterren in het uitspansel, de nuttige en verderfelijke verschijnselen in de benedenste hemel, zouden ook al dienstbaar moeten zijn aan dit genaderijk. Zo moest dan *Zijn majesteit gesteld worden boven de hemelen*, Ps. 8: 2, en zo strekt Christus de gegeven macht uit *in hemel en op aarde*, Matth. 28: 18.
Eindelijk moest dan ook de Vader Zijn Naam heerlijk maken over de ganse aarde, en dadelijk geven de heidenen tot Zijn erfdeel en de einden der aarde tot Zijn bezitting; zou Hij Zijn werk aan hen doen, om hen te brengen tot het eeuwige leven.
Moesten door het voorstel van het vorige verzoek de discipelen geen aanstoot of droefheid opvatten uit Jezus heengaan; nog minder als zij op deze beweegreden letten. Dat heengaan zou niet alleen strekken tot heerlijkheid van Vader en Zoon, maar die heerlijkheid hun Meester toerusten tot zulk een doorluchtig wereldbestuur. En dat bestuur wederom, waaraan ook alle nu zo woedende vijanden zouden onderworpen zijn, had tot Zijn groot uitzicht, om hen tot het leven der heerlijkheid te brengen. Wat was dan deze Persoon, al moest Hij eerst dit bange lijden door, onbegrijpelijk heerlijk! Hoe dierbaar was de weg die tot zulk een zalig einde leidde!

TOEPASSING
Wij geliefden, weten nu, klaarder dan zij toen, deze verheven dingen. Werden zij recht geloofd en erkend, wat zouden zij niet tot troost en ondersteuning zijn!
Doch groter en strafbaarder is het ongeloof daaraan onder zoveel klaarder openbaring, die door zoveel uitkomsten zo Goddelijk bevestigd is. Ik spreek niet eens van zulke openbare vijanden van Christus, die zelfs met de mond openlijk Zijn heerschappij verloochenen, en Hem, op zijn best voor een goed Onderdaan (laat het van de eerste rang zijn) van God houden.
Ik zal ook zwijgen, volgens het voorschrift van mijn inleiding, van de hemeltergende goddeloosheden en ijdelheden, waarmee onze stad op deze zogenaamde kennis overstroomd is. Die deze ziet en hoort, en op de toevloed let, die op vele plaatsen tot de tronen des satans is, zal niet behoeven te vragen: *Bent u onzer, of van onze vijanden?* Men zal maar al te klaar zien, welke grote menigte zich vrijmoedig onderwerpt aan de overste der macht des luchts, des geestes, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid. Laat ik liever mij bepalen tot andere soorten, die niet willen onderdanig zijn aan Jezus macht, of die bestrijden.

1. Velen doen dat middellijk, als zij zich der gehoorzaamheid onttrekken van zulken, aan welken Hij enige bedienende macht gegeven heeft; hetzij in het gemeen over allerlei vlees, over mensen in het burgerlijke; hetzij in het bijzonder over die, die tot de Gemeente behoren, welke ten leven geschreven is. Gelijk de machten in de burgerstaat *van God zijn verordineerd*, Rom. 13: 1, zo heeft nu Christus ook de aanstelling daarvan in het bijzonder, zeggende: *Door Mij regeren de koningen, en de vorsten stellen gerechtigheid. Door Mij heersen de heersers en de prinsen, alle rechters der aarde*, Spr. 8: 15, 16. Zodat elk moet weten, die als een ongehoorzame de bevelen der overheid overtreedt, die oproerig zich tegen haar gezag verzet, die hun personen en naam smaadheid aandoet, dat die zich niet alleen gelijk maakt aan die ingeslopen goddelozen, Judas vers 8: *die verwerpen de heerschappij, en lasteren de heerlijkheden; maar dat hij ook de ordinantie Gods wederstaat; en die ze wederstaan,*

zullen over henzelven een oordeel halen, Rom. 13: 2.
Zomin als iemand twijfelen mag, of de burgerlijke regering van God is ingesteld, en hun personen Hem in dat bestuur verbeelden, hoewel zij ook hun grote gebreken hebben; evenmin is hij vrij van God te wederstaan, die loochenen durft dat de opzieners der Gemeente als gezanten van Christus' wege in hun werk te erkennen zijn, met hoeveel zwakheden zij ook zelf omvangen zijn. Maar hoe weinig wordt ons bestraffen, bevelen, waarschuwen en bidden van Christus' wege, geacht. Hoe wordt ons werk bespot. Hoe wordt in deze personen dat ambt door libertijnse schimp- en nieuwsschrijvers straffeloos onnut gemaakt. Durft men niet openlijk te beweren, op gronden van Hobbes en andere hemelbestormers, dat de kerkelijke macht in de zaken die de leer en tucht betreffen, als ware het een burgerlijk ambt, van de wereldse macht alleen afhankelijk is? Zijn er geen godsdienst verwoestende voorbeelden dat men naar zulke beginselen te werk gaat? Nu, wij klagen en geven het over aan de grote Rechter, Die tot Zijn dienaars gezegd heeft: *Wie u verwerpt, die verwerpt Mij, en wie Mij verwerpt, die verwerpt Degene Die Mij gezonden heeft*, Luk. 10: 16.
Nu is het evenwel ook waar, dat er een zware verantwoording zal zijn voor allen die enige macht van Christus hebben ontvangen en die misbruiken of niet gebruiken tot het einde waartoe ze is gegeven. Is de macht van Hem in het wereldbestuur strekkende tot bevordering van het eeuwig leven van Zijn volk; zij die Christus belijden en van Hem in hoogheid gesteld zijn, moeten weten dat hun voorname doel ook zijn moet, om met hun vermogen de vromen in het uitwendige behulpzaam te zijn tot voorspoed en zekerheid op de weg naar de hemel. En dat zij hun gezag moeten aanleggen tot beteugeling van alle vijanden en tot wering van alle ergernissen op die weg. Anders zal zelfs de koningen der aarde eens zo vreselijk zijn de verschijning voor die God, *Die het aangezicht der vorsten niet aanneemt, en de rijke voor de arme niet kent*, Job 34: 19. Het ware te wensen, dat alle voorgangers in de Kerk *de macht welke de Heere ons gegeven heeft, gebruikten tot stichting en niet tot nederwerping*, 2 Kor. 10: 8. *Niet als heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren, maar als voorbeelden der kudde geworden zijnde*, 1 Petrus 5: 3. Is het anders; worden rechtvaardigen bedroefd, die God geen smart wil aandoen; het is een aanraken van Jezus oogappel.
Gaan zielen door ons verzuim verloren, die zullen van onze handen geëist worden. Sterken wij de armen der goddelozen door ons lichtvaardig gedrag en voorbeeld, zij zullen zoveel vloekende getuigen tegen ons zijn. Men leze Ez. 13 en 34.

2. Men vindt ze onder alle staten van mensen, die in dat opzicht zich ook geweldig aanstellen tegen de Almachtige, dat zij de dierbare voorwerpen van Zijn zorg en bewaring zo vijandig zijn.
Dat volk, dat Jezus hoog gezag eerbiedigt, dat zich van de gemene hoop der vleselijke mensen afzondert, dat niet naar het vlees, maar naar de Geest zoekt te wandelen, waarin de kracht van Jezus hartsveranderende genade zich wat sterk openbaart; dat volk is een spot en een verachte fakkel. Welke smaadnaam u verzint, welke voorwendsels u opzoekt om hen te haten en hatelijk te maken; uw afkeer van hen wordt alleen geboren uit de vijandschap van de gekruiste Christus. Uw woeden tegen hen is een vervolgen van Jezus; en dat zal u eens zo hard vallen. Hand. 9: 4, 5. Hetzij dat het bij u ontstaat uit uw vleselijke grond; want *welker god is de buik, welker heerlijkheid is in hun schande, dewelke aardse dingen bedenken, zijn vijanden van het kruis van Christus*, Fil. 3: 18, 19. Hetzij dat uw bitterheid tegen Zijn volk geboren wordt uit een farizeïsch grondbeginsel. Want onberispelijken naar de wet, die op hun uitwendige godsdienstigheid en zedelijke deugden rusten, zijn geslagen vijanden van het innige en geestelijk Christendom, gelijk in de farizeën ten tijde van Jezus, en in

Paulus voor zijn bekering gebleken is.

3. En hoe weinigen zijn er die bij zichzelf willen bukken voor Jezus hoogste macht. Een grote menigte weet van geen andere onderdanigheid dan aan de uiterlijke ordinantiën van Zijn Kerk; en heeft nooit geloofd van zichzelf dat zij onder een macht der duistemis is, waaruit zij krachtdadig moet getrokken worden. Velen zeggen: Wij zijn heren, wie is heer over ons? Die zelfs uitwendig alle juk verbreken en banden verscheuren, levende bijna zonder godsdienst, overgegeven aan alle vermaken, ijdelheden, lusten, ja stoute zonden. *Dat loopt tegen God zo aan met den hals, met zijn dikke hoogverheven schilden*, Job 15: 26. Zijt gij door godsdienstiger opvoeding en gewoonte overtuigd, dat er bij u een overgaan tot het Koninkrijk des Zoons van Gods liefde moet plaats hebben; de banden van uw vorige heren zijn zo aangenaam; de touwen van Koning Jezus klemmen zo nauw, dat u van de eerste niet los, aan de andere niet vast wilt. Immers alsnog niet. Zo staat u alle overtuigingen en trekkingen tegen; en verdrijft door vele andere dingen die nepen van het geweten. Ziet toch, dat u u in de wapenen stelt tegen die sterke God, op Wiens schouders is de heerschappij van hemel en aarde; dat u als vijand aandruist tegen zulk een zalige liefdemacht, Die uw ziel wil redden van de dood. Wee uwer! zo de Heere Jezus het u gewonnen geeft. U aan uzelf en aan de gerustheid over te laten, is overgeven aan het geweld der hel; totdat Hij de gouden scepter van genade eens uit de hand legt, en die ijzeren staf opneemt, om als Zijn vijanden te verpletteren, die niet gewild hebben dat Hij Koning over hen zijn zou.
Tot nog toe *trekt Hij voort in Zijn grote kracht, roepende: Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen*, Jes. 63 : 1. Die overtuigingen aan uw hart, zijn stemmen van de Heilige Geest, u gebiedende op straffe van eeuwige ongenade: Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, enz. Om daartoe te komen zal het door uw kracht en geweld niet geschieden kunnen, maar door die Geest. Als zulke overheersten, gebondenen en vijandigen hebt u u aan de eeuwige almacht en ontferming aan te bieden, en gedurig onder de middelen te stellen, daar die scherpe pijlen vliegen, welke treffen in het hart van des Konings vijanden. Geeft het aan de andere zijde wegens uw onmacht niet hopeloos op. Daarin bestaat de hoogste roem van Jezus macht, dat Hij het vijandig vlees kan temmen, en *wederhorigen bij Hem doet wonen*, Ps. 68: 19.
Gelukkige onderdanen van deze Koning; wat geluk en verplichting dit geven van u aan de Zoon insluit, zal beter over vers 6 worden getoond. Er is genoeg in dat zijn onder Zijn macht.

1. Heeft de Heere Zijn arm aan u willen openbaren, nadat Zijn voorzienigheid u onder de scepter Zijner sterkte gebracht had en onder die genademiddelen, die het hart moesten raken. Heeft Hij u, licht onder veel vijandig tegenkanten van uw zijde, te sterk willen worden, zodat u vallen moest voor die Heerlijke. Wilde Hij Zich sterker tonen dan die sterkgewapende die zijn vang niet wilde loslaten. Hebt gij nu grond om te zeggen, de Heere is onze Koning. *Zingt dan vrolijk Gode onze Sterkte*, Ps. 81.
Wekt uw ziel op, om met Maria *de Heere groot te maken en zich te verheugen in God uw Zaligmaker; want grote dingen heeft aan u gedaan, Hij Die machtig is, en heilig is Zijn Naam*, Luk. 1: 46-49. Temeer, omdat u zowel als anderen zondig vlees waart, van hetzelfde leem als de vaten ter oneer, en niet geschikter of waardiger dan die ellendigen.

2. Zoekt hoge bevattingen en eerbiedige indrukken van die Almachtige op het hart te hebben. Laat ons aanbidden en nederbukken. *Want de Heere is een groot God, ja een groot Koning boven alle goden*, Ps. 95. Begrijpt eens die talloze menigte van mensen op des werelds ganse rond, die met al hun macht, trots, geweld, raadslagen en woelingen, voor Zijn ogen als sprinkhanen zijn, en op Zijn wenk zich moeten bewegen. Denk eens dat al de Godzaligen, als zulk een ellendig en arm volk, in alle eeuwen, in alle hoeken der aarde, zo ogenblikkelijk in allerlei toestand en nood, de bijzondere voorwerpen van Zijn zorg, bewaring en besturing zijn; voegt erbij dat alles in hemel en op aarde door Hem geregeerd en gebruikt wordt in deze heerschappij. Zult u niet daarover, zowel als over de wondere bestelling in het rijk der natuur, Ps. 96: 1, in verwondering wegzinken, en moeten zeggen: O Heere mijn God, Gij zijt zeer groot, Gij zijt bekleed met majesteit en heerlijkheid!

3. Dit moest niet alleen dienen tot vergroting van uw gelukachting, die onder zulk een Koning staat; niet alleen tot opscherping van uw liefde en eerbied voor Hem in het algemeen; maar ook bijzonder tot volvaardige gehoorzaamheid en ootmoedige onderwerping aan die oppermacht. U hebt er wel zoveel zaligheid in gezien. U hebt uzelf zo gul en onbepaald daaraan opgedragen. U bent zelf overtuigd hoe betamelijk ja voordelig het is, te bukken voor een macht, zo hoog, zo wettig van de Vader ontvangen, en tot eeuwig heil van het keurvolk alleen strekkende. Is er wel hoger heil, dan deze Heere te dienen? Zijn niet deze knechten welgelukzalig, meer dan die van Salomo? 1 Kon. 10: 8. Onder de zaligheden van het doen van Zijn geboden, is ook het *macht hebben aan den Boom des Levens*, Openb 22: 14.
En ten aanzien van Zijn besturing omtrent u; moest uzelf zo geen keuze maken hoe Hij hier in het vlees met u handelen zal; wat Hij geven of weigeren, welke lasten opleggen, en waartoe Hij u gebruiken zal. Klaagt er nooit over. Denkt er niet hard van. Al waren er scherpe doornen in het vlees; Hij zegt erbij: *Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht*, 2 Kor. 12: 9. De wijze Koning weet immers best wat tot bevordering van het eeuwige leven strekt. De goedertieren Koning, al had vijandige macht zoveel invloed in uw gevallen, heeft de hand daarin, als de Bestuurder van dat vijandig vlees, en legt het u ten beste op.

4. Veel gevaarlijker is de vijandige macht van het vlees binnen in u, hetwelk zo woelen kan en twisten tegen Jezus en Zijn oppergezag. Maar ook hierover heeft Hij macht. Roept die te hulp tot beteugeling van het wederstrevige vlees; tot ondersteuning van het zwakke vlees; tot versterking van uw kwijnende, en tot bewaring van uw bestreden leven. *Gewis, in den Heere zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen*, Jes . 45: 24 .
5. Dus is er ook alle vrijheid en verplichting om op de macht van uw Koning te vertrouwen in alle gevaar, en u daarmee. te vertroosten in alle droefheden. Zijn er thans zo velerlei en machtige vijanden tegen de Kerk woelende, om de waarheid ter aarde te werpen, en licht hun zwaard te wetten tegen de getrouwe belijders? Die in de hemel woont zal lachen. Het is niet mogelijk dat de uitverkorenen verleid worden. Raakt Christus Kerk eens haar steunsels kwijt; zij kan wel een vlesen arm missen, en heeft genoeg aan Hem Die bij haar blijft. De Heere der heirscharen is met ons. *God is ons een Toevlucht en sterkte. Die is in het midden van haar; zij zal niet wankelen*, Ps. 46. Zijn er soms velen die tegen u in, het bijzonder opstaan, die niet bestand zijn tegen hun sterke poten; zegt, als Ps. 56: 5: *Ik vertrouw op God, ik zal niet vrezen; wat zou mij vlees doen?* Oefenen het verbonden vlees en andere geestelijke vijanden zoveel geweld, dat u vreest één der dagen nog door hun hand eens te zullen vallen; houdt

moed. *Want de zonde zal over u niet heersen*, Rom. 6: 14. Bezwijkt uw zwakke vlees door toevallen die smartelijk zijn, of ouderdom; laat het hart in de hoop niet bezwijken. *Hoort naar Mij, zegt de Heere, gij die van Mij gedragen zijt van den buik aan, en opgenomen van de baarmoeder af En tot den ouderdom toe zal Ik Dezelfde zijn, ja tot de grijzigheid toe zal Ik ulieden dragen*, Jes. 46: 3, 4. Zal eindelijk uw vlees eens met stof en gewormte bedekt worden; dan hoort het nog aan Jezus toe, Die over dat stof zal waken, en het eens hermaken tot een geestelijk, krachtig en heerlijk lichaam. Uit uw vlees zult gij dan aanschouwen Christus Die uw Leven is, en met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid.
AMEN

VIERDE PREEK

Johannes 17:3.
En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.

3 αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.

INLEIDING
De eerste voorouders van het menselijk geslacht niet tevreden zijnde met de grote mate van gelukzaligheid, waarmee de goedertieren Schepper hen begunstigd had, lieten zich op aanraden des duivels bewegen om een hogere trap van heerlijkheid te begeren, bestaande in zulk een vermeerdering van kennis, dat zij daardoor God meer gelijk werden. Zij zochten die ook door een daad van de strafbaarste ongehoorzaamheid, etende van de verboden boom der kennis. Doch het viel zo strijdig tegen hun oogmerk uit. Want niet alleen brachten zij zichzelf en hun ganse nageslacht onder een schuld des doods, maar zij verloren hierdoor al hun geestelijke wijsheid, en werden verduisterd in het verstand, blind, dwaas, enz. zoals men lezen kan in Gen. 3: 5-7. Hier meende nu de mensenmoorder het zover gebracht te hebben, dat het ganse mensdom in diezelfde nacht van rampzaligheid zou gedompeld worden, waartoe hij voor eeuwig verwezen was. Maar hoe hemelhoog verschilden de gedachten Gods in deze heilige toelating van de zijne! Hoe wonderbaarlijk speelt hier de eeuwige wijsheid! Die deze doodsschaduw van onkunde en rampzaligheid zal weten te veranderen in een morgenstond van wijsheid en geluk, waarin zelfs de engelen, inwoners van dat licht waaruit hij verstoten was, begerig waren in te zien. Ja wij mogen zeggen, dat dit bestraffelijk eten, tegen des leugenaars eigen gedachten, de weg zal worden waardoor de mens zal komen tot de openbaring van een wijsheid, die anders door alle geschapen verstanden eeuwig verborgen zou zijn gebleven, en die hem tot veel groter en zekerder gelukzaligheid zal brengen, dan hij in die volmaakte lusthof had. Die blindheid en ellende toch, waarin nu het ganse geslacht der mensen lag, wordt de weg waarin God de veelvuldige wijsheid in het redden van zulke hulpelozen wil openbaar maken; zendende Zijn eigen Zoon in het vlees, om der mensen schuld te boeten, en verheerlijkende die Immanuel tot alle macht in hemel en op aarde, om het rijk der duistemis te vernielen, en om aan Zijn keurvolk die diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, die kennis der verborgenheid Gods en des Vaders en van Christus te geven, waarin zij het eeuwig zalig leven vinden zullen.
Dit zullen wij in de tekstwoorden moeten beschouwen; hoe Gods volk in de kennis van die onbegrijpelijke verborgenheid het eeuwige leven heeft, en hoe dit een vrucht is van de verheerlijking des Middelaars, nadat Hij Zich voor de zonde zal geofferd hebben, waartoe Hij thans gereed staat Deze woorden komen voor, naar mijn begrip, als een gedeelte, een nadere uitbreiding en verklaring van de eerste beweegreden tot het verzoek om verheerlijkt te worden. Welke beweegreden in vers 2 voorkwam,

VERDELING
Ik zal:

1. Jezus beschrijving van het eeuwige leven verklaren.
2. En dan tonen met welk oogmerk die aan het vorige verbonden wordt.

EERSTE DEEL
De Heere Jezus had even tevoren gezegd, dat Hem dat hoge Middelaarsgebied van de Vader was opgedragen, om aan de uitverkorenen het eeuwige leven te geven. Het weinige dat daarvan gezegd is, kan over de vorige stof worden nagezien. Het moet hier dan dat zelfde leven en in diezelfde ruimte verstaan worden; te weten, van het geestelijk genadeleven hier, dat bij de wedergeboorte door Christus Geest gewerkt, en in de heiligmaking onderhouden en voortgezet wordt; en van de volmaking van dat leven, (hetgeen toch in de beste hier zo zwak en gebrekkig is) na de dood in de hemelse gelukzaligheid. Want het leven der heerlijkheid verschilt, wat het wezen aangaat, niet van het leven der genade in natuur, maar alleen in trap.
Van dit leven, in beide opzichten beschouwd, geeft de Heiland deze beschrijving: *Dit is het, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.*
Wij moeten eerst zien wat het is, God en Christus, zo omschreven, te kennen;
en dan hoe dit het eeuwige leven is.

In dat eerste stuk komen wederom voor twee onderscheiden Voorwerpen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt, en dan de kennis van Die.

A. Van de twee Voorwerpen wordt:

1. Het eerste gemelde genoemd van Jezus, ***U de enige waarachtige God.*** Het is van nadruk dat Hij het Onderwerp hier bepaalt, door het voornaamwoordje U, en dat Hij niet maar in het algemeen zegt, dat zij de enige God kennen. Want het voldoet niet, dat men erkent dat er maar één enige waarachtige God is, gelijk de verstandigste heidenen oudtijds gevoelden; en de hedendaagse heidenen, (ik meen de Deïsten) voorgeven te geloven. Want de eersten dienden een onbekende God, en waren zonder God in de wereld, ja kenden God niet, Hand. 17: 23, Ef. 2: 12, Ga1. 4: 8. En de laatsten staan niet alleen in dezelfde blindheid, maar zijn daarboven, om het verwerpen van de openbaring Gods van zichzelf, nog moedwillige godslasteraars. Christus leert met deze bepaling van U, dat Die alleen de ware God is, Die de Vader is van onze Heere Jezus Christus; Die tot de wereld door de Zoon gesproken heeft aangaande de enige weg van zaligheid. Die, zoals Jezus Zich in Zijn Naam bekendmaakt aan de mensen, is de enige waarachtige God.
Van dit onderwerp geeft Hij dan een drieledige omschrijving; als God, als enig en waarachtig.

a. Wanneer de erenaam van God aan de eerste Persoon wordt toegeëigend, en wel als de enige God; zo hebben niet alleen Arianen en Photinianen al vanouds zich verheugd, dat zij hier als een Goliaths zwaard meenden gevonden te hebben, om al de voorstanders der Drie-eenheid en de Godheid van Zoon en Geest, mede uit het veld te slaan. Maar, hoezeer het verstompt is op het schild des geloofs, en hoe zwak het is tegen het zwaard des Geestes; zo hebben in latere tijden Socinianen en anderen het wederom opgevat, om niet alleen de rechtzinnige Kerk, maar inzonderheid de Zone Gods daarin te bestrijden. Zij menen dat Jezus hier middagklaar de eer der Godheid alleen aan de Vader toeschrijft, en van Zichzelf ontkent. Doch niets minder beoogt Hij

in dit zeggen. Ik zal niet opnoemen of overwegen de verschillende wijzen waarop men loffelijk getracht heeft de onbestaanbaarheid van dat goddeloos gevolg aan te tonen. Maar zeg alleen maar:

* Dat in de grondtaal, en zo ook in onze overzetting, het woord enig niet gevoegd is met het onderwerp, maar met het gezegde daarvan. Het is niet, Gij alleen zijt de waarachtige God; maar *Gij zijt de enige ware God*. Zodat niet geleerd wordt, dat er maar één Persoon God is, maar dat er maar één God is. Zo is ook de Zoon (eenswezens met de Vader) de enige waarachtige God, en de Heilige Geest van gelijke. De reden waarom dit hier juist aan de Vader wordt toege-eigend, zal straks volgen.

** Dat dit nu niet uitsluit de andere Personen, is uit honderd klare getuigenissen der Heilige Schrift zeker, waarin niet alleen de ware Godheid van Hen getuigd wordt, maar ook alles, wat alleen het oneindige Goddelijke Wezen eigen is, aan Hem toegeschreven. Ik zal hier niet bijbrengen de gewone krachtige bewijzen uit hun Goddelijke Namen, eigenschappen, werken en eer. Ziet nu alleen maar, dat onze apostel, die dit zeggen van Jezus heeft aangetekend, zijn Meester en zichzelf op de domste wijze zou tegenspreken, als hij in 1 Joh. 5: 20 zegt: *Wij zijn in den Waarachtige, namelijk in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige Leven*.

*** Ja, zou de Heere Jezus hier Zichzelf niet tegenspreken, als Hij de Goddelijke natuur en majesteit van Zichzelf ontkennende, en Zich dan maar een schepsel Gods te zijn belijdende, Zich Gode evengelijk durft maken, en de kennis van Hem in gelijke rang en noodzakelijkheid met de kennis van de ware God stellen? Hoe kon Hij Zich dan toe-eigenen hetgeen des Vaders is? vers 10. En zo sterk van Zijn eenheid met de Vader spreken? vers 21, enz.

**** Daarboven wordt dit uitsluitende woord alleen of enig meermaals zo gebruikt, dat het maar in enig opzicht uitsluit. Als Christus gezegd wordt dat Hij alleen was op het land, is het in tegenstelling tot Zijn discipelen, die op zee waren, maar niet tot andere mensen, Mark. 6: 47. Zo wordt meermaals iets Goddelijks aan de Vader alleen toegeschreven om Hem van schepselen te onderscheiden, maar niet van de Zoon, van Wien hetzelfde getuigd wordt. *Ik ben de Eerste, en Ik ben de Laatste, en behalve Mij is er geen God*, Jes. 44: 6. Vergelijk nochtans daarmee Openb. 1: 17, daar ook de Zoon des Mensen van Zichzelf getuigt: *Ik ben de Eerste en de Laatste*. Ziet ook 1 Tim. 6: 15, waar de Vader wordt genoemd: *De zalige en alleen machtige Heere, de Koning der koningen, en Heere der heren*. Evenwel heeft de Zoon diezelfde Naam op Zijn kleed en op Zijn dij geschreven, Openb. 19: 16. Laat ik er nog bijvoegen dat aan de Zoon iets dat der Godheid is, ook wel alleen wordt toegekend; (waaruit men dan naar de Sociniaanse redeneerkunde eenzelfde besluit tegen de waarheid van des Vaders Godheid zou moeten maken) als Judas vers 25: *Den allen wijzen God onzen Zaligmaker*. En Openb. 19: 12: *En Hij had een Naam geschreven, dien niemand wist dan Hijzelf*.

***** Men zegge niet, waarom spreekt Jezus niet wat klaarder, dat er geen aanleiding zij tot zulk een misduiding? Want er was een gewichtige reden om zo te spreken, en het opmerken daarvan zal alle oorzaak van misverstand doen verdwijnen. De Heere Jezus, hoewel de Eenwezige met God de Vader, is niet alleen als Middelaar van God

onderscheiden, gelijk Hij overal zo voorkomt; maar dat moet ook in de huishouding der zaligheid tussen de Goddelijke Personen wel in het oog gehouden worden. God de Vader komt in dit werk altijd voor als alles doende wat eigenlijk des Godheids is in het zaligen van zondaars. Als het recht der geschonden Majesteit te handhaven; de ellendige zondaar vrijmachtig tot de zaligheid te voorschikken; het Goddelijke middel, de genoegdoening van de Zoon, daartoe te beramen; het vonnis van vrijspraak over de verlosten om des Zoons wil te vellen; de gelovigen tot een God te zijn van zaligheid, en hen met alle geestelijke en hemelse zegeningen te zegenen in de Zoon en door de Heilige Geest, enz. Hetgeen nu de Zoon als Middelaar verricht in deze huishouding, is eigenlijk het waarnemen van die dingen, die voor de mensen bij God te doen waren. Gelijk de Heilige Geest dat alles aan de mensen doet, waardoor ze tot God gebracht, en voor de zaligheid in Zijn gemeenschap bekwaam gemaakt worden.
Deze aanmerking dient ook tot nadere bepaling van de zin van onze tekstwoorden. Die spreken van een zaligmakend kennen Gods. Dat moet niet zomaar in het gemeen genomen worden van alles wat mensen weten kunnen van de Goddelijke Namen, Wezen, eigenschappen, enz. Maar hier wordt een kennen Gods verstaan, zoals Hij Zich in het Evangelie openbaart in Zijn Goddelijkheid, en al Zijn volmaaktheden tentoon stelt in het opluisteren der gehoonde Goddelijke majesteit, en in het genadig zaligmaken van rampzalige mensen.
Dit moest nu Jezus hier sprekende, ook in het oog houden. Want Hij komt hier niet voor om Zijn Godheid te bewijzen; dat deed Hij elders onweerlegbaar. Hij komt hier niet voor, om Zich als God te gedragen, maar als Middelaar der mensen bij God, Die na een diepste vernedering in de gestalte van een dienstknecht bidt om Zijn eigen verheerlijking, en om zegen voor Zijn volk. Dat kon Hij niet doen, Zichzelf als God gedragende, maar Hij moest Zich houden in die onderscheiden betrekking van God als Middelaar. *Zo leerde Hij gehoorzaamheid, hoewel Hij de Zoon was*, Hebr. 5: 8. En hoewel Hij de gestaltenis van een dienstknecht aannam, en Zich zozeer vernederde, kon men evenwel van Hem zeggen, *dat Hij in de gestaltenis Gods zijnde, het geen roof achtte Gode evengelijk te zijn*, Fil. 2: 6, 7.
Nu zullen de andere twee eigenschappen wat klaarder zijn. Men zou het woordje enig kunnen samenvoegen met waarachtig, zeggende dan, de alleen Waarachtige; in tegenstelling van anderen, die wel goden genoemd werden, maar daarin van Hem onderscheiden waren, dat zij het niet van nature en in waarheid waren. Doch alzowel kan elk onderscheiden worden.

b. Dan is de tweede onderscheiding van Jezus' Vader, dat Hij is *de enige God.* Gelijk de verstandigste heidenen dat erkend hebben; de overgebleven kundigheden uit de natuur de onmogelijkheid van een veel godendom leren; en de Heilige Schrift dit buiten bedenken stelt. Zo had de Heere Jezus veel reden om van deze eenheid, als nodig in de zaligmakende kennis, te gewagen. Temeer, omdat de boodschap, door de Zoon te doen, waarvan zo aanstonds zal gesproken worden, ook onder de heidenen tot aan de einden der aarde toe moest worden bekend gemaakt. Nu bestond het gros daarvan zo, dat zij vele goden, tot duizenden toe, dienden, en elk volk en land zijn bijzondere had. Dus zouden die blinden nog wel te bewegen zijn om bij hun eigen goden ook de God der Joden aan te nemen en te dienen.
Gelijk de nieuwe inwoners van Samaria. *De lieden van Babel maakten Sukkoth Benoth; en de lieden van Chut maakten Nergal; en de lieden van Hamath maakten Asima, enz. Ook vreesden zij den Heere*, 2 Kon. 17: 30- 33. Doch tegen zulk een gedrochtelijk mengelmoes leert de Heiland dat men deze ware God alleen dienen moest, met verlating van alle andere afgoderij en bijgeloof Gelijk die van

Thessalonica tot God bekeerd waren *van de afgoden, om den levenden en waarachtigen God te dienen*, 1 Thess. 1: 9.

c. Daarop kan ook zien het derde deel van de omschrijving, als den *waarachtigen* God. Waarachtig kan in het kort iets gezegd worden te zijn, dat aan zijn naam beantwoordt, of dat is, hetgeen het wordt gezegd en gehouden te zijn. Zo is Jezus Vader, omdat Hij niet is een ingebeelde of enkel zo genaamde God, gelijk der heidenen goden of blote hersenschimmen waren of vergode schepsels. Die van nature geen goden waren, beschrijft hen Paulus, Ga1. 4: 8. Maar Deze is en bestaat waarlijk. *Die tot God komt, moet geloven dat Hij is*, Hebr. 11: 6. Hij is dat alles, en bezit op de volstrektste wijze al die oneindige volmaaktheden, die tot het begrip van God als van een oneindig volmaakt Opperwezen behoren. De afgoden zijn *uitgerekt zilver van Tharsis en goud van Ufaz. Maar de Heere God is de Waarheid, Hij is de levende God en een eeuwig Koning*, Jer. 10: 9, 10. En als zodanig moet Hij ook het Voorwerp van onze kennis en dienst zijn. Socinianen zijn niet vrij te spreken van afgoderij, als zij Christus Goddelijke eer aandoen, Hem nochtans maar voor een ambt of gemaakte god houdende.
Ook kan de eigenschap van waarachtig betrekkelijk tot iemands woorden gemaakt worden, wanneer het die deugd aanwijst, dat iemand spreekt zoals hij oprecht meent, en zoals de zaak wezenlijk is. In die zin wordt hetzelfde Griekse woord bij *getuige* gevoegd, Openb. 3: 14. Als wij het hier zo van God opvatten, zal het de onfeilbare waarheid van al Zijn spreken aanwijzen, dat generlei veinzing, bedrog, feil of verandering onderworpen is. En dan is het opzichtelijk tot het volgende zenden. Gelijk God de Vader de boodschap tot de wereld de gezonden Zoon in de mond gelegd heeft, zo moet men weten en geloven hetgeen Jezus verklaart: *Die Mij gezonden heeft is waarachtig*, Joh. 7: 28. Dat dus de ganse openbaring van Gods Raad tot het zaligen van zondaars zeker is. Dat het getuigenis, hetgeen de Vader van de Zoon geeft, een getrouw woord is, en aller aanneming waardig. *En dit is het getuigenis, namelijk dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft; en ditzelve leven is in Zijn Zoon*, 1 Joh. 5: 11. Dat ook alle beloften en bedreigingen onfeilbaar haar vervulling zullen hebben, *ja en amen zijn*, 2 Kor. 1: 20.

2. God in dit laatste opzicht als waarachtig te kennen, in het getuigenis van en door de Zoon gegeven, sloot ook noodzakelijk de kennis in van die Gezant des Vaders; daarom voegt Jezus Zichzelf als het tweede Voorwerp van kennis hier bij: ***En Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.***
De Joden waren omtrent het eerste Voorwerp niet zo onkundig als de heidenen. En hoewel zij omtrent dit tweede in het algemeen van een Christus of Messias wisten, waren zij in de bijzondere kennis van de Persoon zo blind en ongelovig als de heidenen. Waarom dit Voorwerp bijzonder nodig had aan beiden recht bekend te worden. De Heiland van Zichzelf sprekende, acht het niet genoeg Zichzelf alleen met het voornaamwoordje te benoemen, en Mij, die Gij gezonden hebt; maar met een bredere omschrijving, gelijk Hij ook van de Vader gaf. Omdat Hij in de kracht van al die benamingen van ons moet gekend worden tot zaligheid.

a. De Naam van Jezus is door Hem tot twee einden gedragen. eerst om Hem volgens het algemeen gebruik van andere mensen, waaronder Hij verkeerde, te onderscheiden. Gelijk er meer geweest zijn die ook deze naam zonder enige geheimzinnige betekenis, alleen tot dat burgerlijk gebruik droegen. In dit opzicht moest de bekende Jezus van Nazareth erkend worden voor de beloofde Messias, en Gezant van God. Dat was, en is

nog, de rampzalige onkunde van het Jodendom. Dit ganse Evangelie is door onze Johannes tot dat einde geschreven: *Opdat gij gelooft dat Jezus is de Christus, de Zone Gods; en opdat gij gelovende het leven hebt in Zijn Naam*, Joh. 20: 31. Maar Jezus droeg ook op Gods bevel, door de engel aan Jozef bekend gemaakt, deze Naam, omdat de kracht van de betekenis als Zaligmaker in Hem in de hoogste nadruk zou plaats hebben, Matth. 1: 21. Zo moest Hij dan gekend worden als de enige Behouder en Verlosser, Die door verdienste en krachtdadige toepassing Zijn volk volkomen zou zaligmaken van de zonde en alle schandelijke en droevige gevolgen, en in de volmaakte bezitting stellen van het hoogste goed, de zielverzadigende gemeenschap Gods.

b. Als de Christus moest Hij ook gekend worden, zoals Hij van eeuwigheid door de Vader was geordineerd, en overvloedig door de Heilige Geest in de tijd gezalfd, om als Profeet, Priester en Koning alles te doen voor en aan Zijn volk, wat tot verwerving en toepassing van hun zaligheid vereist werd. Deze gewichtige zaken, als bekend, breid ik niet verder uit.

c. Men moest ten derde Hem ook kennen als van de Vader hiertoe gezonden: Dien Gij gezonden hebt. Dit zenden, onderscheiden van de even aangeroerde zalving, kan best verstaan worden van het dadelijk doen verschijnen in de wereld. Wegens het bestaan des Zoons van de Vader kon dit geschieden. Hoewel eigenlijke plaatsverandering niet vallen kan in een Goddelijk Persoon; zo wordt Hij, Die vóór de verschijning in het vlees bestond, gezegd in de wereld te komen en gezonden te worden, als Hij Zijn tegenwoordigheid en Goddelijke uitwerking op een bijzondere wijze in de aangenomen mensheid op aarde vertoonde. Het heet anders een zenden in de wereld, Joh. 3: 17, en in vers 18 een zenden *als de volheid des tijds gekomen is*, Ga1. 4: 4. Maar dit zenden sluit voornamelijk ook in een komen met last en gezag van de Vader, om alles te zeggen, te doen en te lijden, wat dat eeuwig welbehagen vordert; ziet Jes. 61: 1, 2, Joh. 10: 18: *Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen*.
Deze zending gewaagt Christus ook als nodig gekend te worden, omdat het ganse werk der zaligheid in orde oorspronkelijk van de Vader moet aangemerkt worden; en omdat men derhalve, in het beschouwen van alle heerlijke hoedanigheden van de Middelaar Zijn grote verrichtingen, Zijn voortreffelijke weldaden, enz. niet in Zijn Persoon moest eindigen, maar daarin ook des Vaders wijze bestelling en onwaardeerlijke gift moest aanmerken; als Die ons geworden is wijsheid van God, enz. 1 Kor. 1: 30.

3. Deze twee Voorwerpen van zaligmakende kennis voegt de Heere Jezus samen; en Jezus, enz. Zij moeten ook beide samen gekend worden, anders wordt geen van Beiden recht gekend.

a. Want vooreerst, de enige waarachtige God heeft een eeuwige eigen Zoon, Die Hij tot Middelaar verordineren en geven kon. Die Hem zo niet kent, kent de ware God niet. Want er is geen God, Die niet Drie-enig is. Zij moeten allen de Zoon eren gelijk zij de Vader eren. *Die den Zoon niet eert, eert den Vader niet Die Hem gezonden heeft*, Joh. 5: 23.

b. Gelijk God ons niet onmiddellijk bekend wordt, maar bijzonder uit Zijn werken en openbaringen; zo is er niets, waarin Hij Zijn heerlijke volmaaktheden zo ontdekt als in het werk der verlossing en in de Middelaar. In vers 6 zullen wij kunnen zien dat het

Christus is, Die des Vaders Naam de mensen openbaart. Men heeft geen of een zeer gebrekkig begrip van vele deugden Gods, indien men Zijn heerlijkheid niet beschouwt *in het aangezicht van Jezus Christus*, 2 Kor. 4: 6. Daarbuiten kent men niets dan een gebrekkige heiligheid, een te slappe rechtvaardigheid, een onheilige barmhartigheid, enz.

c. Zoals de zaligmakende kennis Gods verkregen wordt door genadige openbaring Gods aan onze ziel en door toenadering daarvan tot Hem; zo kan dit beide niet geschieden dan in en door de Middelaar. Want zo lezen wij, Jes. 59: 2: *Uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God, en uw zonden verbergen het aangezicht van ulieden*. En Joh. 14: 6: *Niemand komt tot den Vader, dan door Mij*.

B. Die beide Voorwerpen moeten dan door ons gekend worden. ***Het is het eeuwige leven Die te kennen.*** Zoals de kennis Gods, naar de verscheidenheid der onderwerpen en de verschillende staat waarin dezen zich bevinden, kan onderscheiden worden, zo is het hier niet nodig daarop te staan. Alleen, omdat de zaligmakende kennis verkeert omtrent God en Jezus Christus, bijzonder zoals Zij Zich bekend maken in het werk van zondaars te zaligen; zo ziet men klaar dat geen natuurlijke Godskennis, hoever gevorderd door naarstigheid in de school der natuur, toereikend kan zijn om er het leven door te vinden. Vermits geen oog daar ooit gezien of geen oor gehoord heeft, wat God in Zijn Zoon doen wil tot redding van het rampzalige mensdom. In het begin der verklaring van deze woorden is reeds getoond dat zulken de ware God niet kennen. Welke kennis vordert Christus hiervan?

a. Zeker wel een kennis en historisch geloof van hetgeen aangaande deze verborgenheid in het Evangelie is geopenbaard. Doch die kan ook zijn, en is soms groot in onbekeerden die het leven niet zien zullen, en in duivelen die het niet hopen kunnen.

b. Gelijk men dan kan gezegd worden kennis te hebben aan een persoon, als men hem gezien en ontmoet heeft, zo is hier ook nodig een verlichting des Heiligen Geestes, Die de geestelijke blindheid der ziel moet genezen, en als een Geest des geloofs hen in de nabijheid Gods brengen, om Hem zo te doen zien. Als de Heere, anders voor het oog des zondaars verborgen, Zichzelf aan de ziel openbaart, verschilt die kennis zoveel van de klaarste letterkennis, als de begrippen van een blinde van een ander die de zaken met ogen zag; of als Job eens zeide, hoofdstuk 42: 5: *Met het gehoor des oors heb ik U gehoord; maar nu ziet U mijn oog*. Van zulk een kennis als zaligmakende spreekt de Schrift; als zij meldt van de Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis; namelijk verlichte ogen des verstands, Ef. 1: 17, 18. van een *openbaren van Gods Zoon in ons*, Ga1. 1: 16, enz.

c. Zulk een kennen is ook een zeker weten. En zodanig is en moet zijn de zaligmakende kennis. Wonderlijke dingen, die wij bij een ander lezen of horen, ontmoeten dikwijls veel onzekerheid bij ons; maar die wij met eigen ogen gezien hebben, daaraan kunnen wij niet twijfelen. Grotere, onbegrijpelijkere wonderen zijn er niet, dan die men in deze verborgenheid van God de Vader en Christus vindt. Geen wonder dan dat een blote letterkennis zoveel twijfelingen onderhevig is. Maar als de ziel God bij Zijn eigen licht ziet, is zij van de waarheid van dit Evangelie onfeilbaar overtuigd, en ruim zo zeker als van dingen die wij met onze ogen aanschouwd hebben.

Het geloof toch *is een bewijs van zaken die men niet ziet*. Een weerleggend bewijs dat alle tegenwerping van het eindig verstand doet afstuiten. Al zijn het zaken die men niet kan zien met lichamelijke ogen, of met de natuurlijke rede. Gelijk dat de mening is van dit zeggen, Hebr. 11: 1.

d. Eindelijk verstaat de Heere Jezus zulk een kennis welke een beoefenende erkentenis is. Het gezegde tot nu toe hiervan kan niet missen zulk een kennis voort te brengen. Het is naar de spreekstijl van Gods Woord dat de woorden van kennis insluiten die wilsdaden, welke door de hoedanigheden van het gekende voorwerp gevorderd worden, of uit die betrekking van welbekend vloeien. Ik zal niet spreken van dat wegzinken in verwondering over de onbegrijpelijke majesteit, de ondoorgrondelijke wijsheid, de hemelhoge barmhartigheid, enz. die in de ziel ontstaat, als zij licht krijgt in deze zalige verborgenheid. Ook niet van die innige en onverzettelijke begeerte van een heilzoekende en in deze heilweg inziende ziel, om gemeenschap aan die God en Christus te hebben. Dit vloeit uit het rechte kennen, volgens Jezus zeggen tot de Samaritaanse: *Indien gij de Gave Gods kendet, u zou van Hem begeerd hebben*, Joh. 4: 10. Maar bijzonder kennen of erkennen wij dan God en Christus zoals Die ons geopenbaard worden, als wij in de gemeenschap van die God alleen ons hoogste heil stellen; als wij Hem als het hoogwaardigste Voorwerp van onze dienst verkiezen; als wij die gezonden Zaligmaker voor onze Middelaar omhelzen, en op het getuigenis Gods onze zielen en eeuwige belangen Hem in handen stellen. Dat is die rechte geloofskennis, waardoor men rechtvaardig wordt gemaakt, Jes. 53: 11. Ik zal niet verder staan op die innige liefde, wilvaardige gehoorzaamheid, vrolijke zielsberusting, gemeenzame omgang en dagelijks kennishouden, enz. welke alles uit die kennis vloeit en in de rechte erkentenis opgesloten ligt. Als de Heere het godvruchtig leven en regeren van koning Josia beschreven heeft, laat Hij volgen: *Is dat niet Mij te kennen, spreekt de Heere*, Jer. 22: 16. Maar het wordt tijd dat ik overga:

II. tot het andere stuk, hoe men het moet opvatten als Jezus verklaart dat dit kennen het eeuwige leven is; dit is, enz.
Als men het eeuwige leven in de hoogste volmaaktheid hiernamaals wil verstaan, zou het kunnen zeggen, dat zulk een kennis des geloofs daartoe de enige en zekere weg is. Dat is ook duidelijk. Want die verloren gaan, zijn zulken, *die God niet kennen, en het Evangelie van onze Heere Jezus Christus ongehoorzaam zijn*, 2 Thess. 1: 8. Men zou kunnen begrijpen, dat de Heere verklaart, waarin dat leven der heerlijkheid bestaan zal; wanneer de kennis in haar hoogste trap en van het onmiddellijk aanschouwen zou moeten genomen worden; dat *zien van aangezicht tot aangezicht*, 1 Kor. 13: 12, en *gelijk Hij is*, 1 Joh. 3: 2; waarvan ook nader gesproken zal worden, over het aanschouwen van Jezus heerlijkheid, als zij zijn daar Hij is, vers 24. Het eerste dan niet geheel uitsluitende, vat ik het liefst zo op, dat het eeuwige leven, hier in genade begonnen, bestaat in deze kennis, en daaruit vloeit. En dat in verschillende opzichten.

A. Dat gelovig zien en erkennen geeft het eeuwige leven in recht, terwijl het doodvonnis vernietigd wordt, waaronder elk om de zonde ligt. *Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven*, Joh. 3: 36. ziet ook hoofdstuk 6: 40.

B. Eveneens als de doodbrakenden, door vurige slangen gebeten, op zijn voorbeeld de koperen slang ziende, weer leven en krachten kregen, zo komt uit dit zien op Christus een nieuwe levenskracht in de ziel. Want het geloof de ziel zo wonderlijk met Hem verenigende, komt uit dat levend Hoofd een Geest des levens in allen die leven. Zij

worden levend gemaakt met Christus, Ef. 2: 5. Zij kunnen zeggen *Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods*, Ga1. 2: 20. Zelfs door de gehele tijd van het genadeleven wordt het onderhouden en voortgezet door zulk een aanschouwend kennen, 2 Kor. 3: 18: *Wij de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest*.

C. Eindelijk liggen in dit kennen en de vruchten daarvan de echte beginselen van het leven der heerlijkheid. God in Christus te kennen in Zijn heerlijkheid en zielvervullende algenoegzaamheid, en daaraan gemeenschap te hebben, zal het voornaamste deel zijn van de hemel. Dit is hier in geloof; het zal onmiddellijk en volmaakt daarboven zijn. *Ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen*, Ps. 17: 15. *Wij zullen Hem zien gelijk Hij is*, 1 Joh. 3: 2. Ontstaat in de hemel hieruit zulk een verzadiging van vreugde; die ontdekking wat God is, wat Hij in Christus en voor zulke zondaars is, kan een gelovige zulk een alles overtreffende vreugde in het hart geven, dat hij, hoewel niet ziende, maar gelovende, in Hem zich kan verheugen met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, 1 Petrus 1:8. Zal in de heerlijkheid hieruit nog al verder volgen een volmaakt liefhebben van God en Christus; dit kennen sluit ook in en brengt voort in het genadeleven een innigste liefde tot Hem. Zodat deze liefde de proeve is, waaraan geweten kan worden of men God kent. *Een iegelijk die liefheeft, is uit God geboren, en kent God. die niet liefheeft, die heeft God niet gekend; want God is liefde*, 1 Joh. 4: 7, 8. Zal het bedrijf der heerlijk levenden een rusteloos God verheerlijken zijn; deze geloofskennis maakt hiertoe de ziel al bekwaam en werkzaam. Hoe werd de geest van de oude Simeon levendig, als hij Jezus met lichamelijke en geestelijke ogen zag, en zijn tong als de pen van een vaardige schrijver, om zijn lofzang te uiten, Luk. 2: 28-30. Derhalve ligt in dit kennen hetzelfde leven opgesloten, dat in de eeuwige heerlijkheid plaats zal hebben; zijnde maar in trap van volmaaktheid onderscheiden.

TWEEDE DEEL

Deze woorden nu op zichzelf verklaard zijnde, blijft ons tweede hoofddeel nog overig, om na te gaan in welk verband en tot welk oogmerk de Heere Jezus deze beschrijving bij de vorige gezegdens voegt. Het Griekse woordje, door en vertaald, wordt ook veeltijds overgezet door doch of nu; en dient om een reden samen te binden, en daaruit vervolgens een besluit af te leiden. De redenering en het verband met vers 1, 2 is dus te bevatten, dat door wettig gevolg deze beschrijving van het eeuwige leven dient tot aandrang van des Zoons verzoek om verheerlijkt te worden, tot heerlijkheid des Vaders.

Eerst lag hierin klaar genoeg dat het uitvoeren der gegeven macht om de uitverkorenen het eeuwige leven te doen bezitten, zoveel was als een bekwaammaking van hen tot verheerlijking van Vader en Zoon; omdat het eeuwige leven bestaat in een rechte erkenning van die Beiden, zoals Zij Zich heerlijk in het werk der verlossing openbaren.

Ten andere; gelijk de Zoon op de verklaarde wijze moest verheerlijkt worden, zou Hij die gegeven macht gelukkig te werk stellen; zo diende Hij in die heerlijkheid door de Vader gesteld te worden, zouden de gelovigen rechte kennis hebben van de enige waarachtige God en van de gezonden Zaligmaker. Want die kennis kon zo klaar niet zijn, zolang als de Middelaar Zich onder zulk een diepe vernedering bevond. Verhoogd zijnde werd de waarheid van Zijn gezantschap van de Vader, en heerlijkheid van deze Beiden, in volle luister openbaar. Want een Verlosser, alleen in

vernedering beschouwd, kon geen Voorwerp van zaligmakende geloofskennis en vertrouwen zijn. Om niet te zeggen dat het van het verheerlijken bij de Vader ook afhing het uitstorten van de Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis, die hen het verstand moest geven om de Waarachtige te kennen.
Dit was wederom, indien de discipelen het recht verstonden, een grote troost, dat hun kennis, die nu zo donker en onder het lijden zo bestreden was, haast bij Jezus verheerlijking een grotere toeneming zou ontvangen. Het verzoette Zijn heengaan, dat Hij naar de hemel haastte, om die aanwas van zielzaligende kennis te bevorderen; en dat Hij, als zij Hem niet meer met lichamelijke ogen zagen, zoveel heerlijker en dierbaarder aan het oog des geloofs zich zou ontdekken, waardoor de ziel de voorsmaak van het eeuwige leven reeds hier zou ondervinden.

TOEPASSING
Doch ook ons kan de verklaarde stof in vele opzichten nuttig gemaakt worden. Zij is nuttig tot weerlegging van het lichthatend pausdom, dat vreest zijn leer en werken aan het licht der Heilige Schrift te laten toetsen, en daarom zo heilschendig de Gemeente beroven van het vrij gebruik daarvan, prijzende een blind en ingewikkeld geloof als een moeder van godsdienstigheid. Daar Jezus hier de kennis zo noodzakelijk stelt. Doch hier mag Jezus woord ook gelden, Matth. 15: 14: *Laat ze varen, zij zijn blinde leidslieden der blinden*.
Hoe noodzakelijk in het bijzonder het leerstuk der heilige Drie-eenheid, bleek in de verklaring der woorden. Moet men dan niet gerust Socinianen en anderen die het loochenen, buiten het eeuwige leven sluiten? Gelieven de Remonstranten hen zover in te volgen, dat zij de noodzakelijkheid van de kennis van deze verborgenheid loochenen; zij mogen zien, hoe zij het zullen staande houden voor de Rechter, Die deze verklaring gedaan heeft. Onze ziel kome niet in hun raad.
Maar het ware te wensen dat er binnen ons geen grote redenen van beklag en vrees waren nopens deze kennis.

1. Zulke dwalingen vinden onder genaamde Hervormde belijders meer ingang en machtiger voorstand dan men denkt. Ik zal niet spreken van zovelen die de leer der Drie-eenheid en andere verborgenheden, waarin zulke diepe afgronden van zaligheid als Goddelijke wijsheid zijn, verloochenen en bestrijden; of die deze heimelijk ondermijnen of schandelijk verwringen. Alleen omdat het natuurlijk verstand deze niet bevatten kan. O arme aardwormen! Vernuftige dwazen! Hoezeer u bij uzelf en bij uw soort voor betweters en hoge geesten doorgaat; weet vrij, dat u u bij de hemel en bij alles wat voor Gods Woord beeft op de aarde, even bespottelijk maakt alsof u de wateren van de oceaan met uw vuist meten, en van de hemelen met uw span de maat nemen, en de bergen op uw schalen wegen wilde. Ziet Jes. 40: 12, enz. Wat zeg ik; bespottelijk? Het zal zulk een ernstig en zielverschrikkend spotten zijn, als God, Die u in Zijn Woord tot een leugenaar gemaakt hebt, eens zal antwoorden uit een geducht onweder dat dit ganse heelal ontplooien zal: *Wie is hij, die de raad verduistert met woorden zonder wetenschap? Gordt nu als een man uw lendenen, zo zal Ik u vragen, en onderricht Mij*, Job 38: 1-3.
Als men ook vele mensen, al hebben zij zulke goddeloze grondbeginselen niet, evenwel eens hoort spreken, waarop zij zichzelf en andere mensen al het eeuwige leven toedenken; het is remonstrants of heidens. Die in het gemeen een ware God erkent, en die wèl leeft zal wèl zalig worden. Dat wèl leven nu eens van nabij beschouwd zijnde, is niet anders dan wat burgerlijke en zedelijke deugden te betrachten, waartoe ook de heidenen, die zichzelf een wet waren, gekomen zijn. Als

dat de weg is tot het eeuwige leven, had God die zending van Zijn Zoon op de aarde wel kunnen nalaten, en de moeite van het Evangelie te openbaren, kunnen sparen. Ja, gelukkig waart u, gaat u voort op deze weg, had u nooit gehoord een woord, dat u tot een reuke des doods ter dood zal zijn.

2. Niet minder groot is het getal van zulken die God niet kennen. De onkunde van God en Zijn volmaaktheden; van Christus, wat Hij is, wat Hij deed, wat Hij geeft voor zondaars om die ten leven te brengen; is zo groot dat men zich niet genoeg verwonderen en bedroeven kan. Dat onder zoveel middelen van onderwijs, en na zoveel jaren van leven velen zoveel niet weten, als een opmerkende in een uur zou kunnen leren. Het is een jammerlijk bewijs van dodelijke onverschilligheid der mensen omtrent hun eeuwig leven, dat zij nooit zoveel hebben kunnen of liever willen leren, om een eenvoudige belijdenis te doen; of dat zij die eens gedaan hebbende, er nu niet meer in staat toe zijn, omdat in plaats van opwassen in de kennis, alles verwaarloosd en vergeten is. U wijt het aan gebrek van vermogens, tijd en middelen; maar u hebt tijd, bekwaamheid en zin om te leren hetgeen u voor dit leven dient; omdat dit bij u meer dan het eeuwige weegt.
Velen uwer kunnen dit niet voorwenden. Wat wordt er tijd, geld en dikwijls moeite besteed, om onnutte, ijdele, ja zondige oefeningen te leren; waardoor u dan voor wellevend wilt gehouden worden. Maar oordeelt zelf of het u zal helpen tot welsterven? Of het iets geven zal om in een eindeloze eeuwigheid wèl te leven.

3. Nu zijn er ook nog al, waarvan men betere dingen kan zeggen, doch niet met de zaligheid gevoegd. Men kan ook tot sommigen uwer zeggen, als Rom. 2: 18: *Gij weet Zijn wil, en beproeft de dingen die daarvan verschillen, zijnde onderwezen uit de wet*. Doch het is in velen nog niet een kennis van het eeuwige leven, maar een blote verstandsbeschouwing, die geen invloed heeft op het hart of op het leven, tenzij om dat hart opgeblazen en twistgierig te maken, zijnde de vrucht van een *wijsheid die niet van boven is*, Jak. 3: 14. Laat ons toch zorgvuldig zijn, want het leven hangt er aan om deze kennis te oefenen, of ze de rechte is.

a. Die een zaligmakende kennis van God en Christus heeft ontvangen, en nog gedurig zal ondervinden, die kan met alle inspanningen en oefeningen deze niet zichzelf geven, of van het beste onderwijs van mensen ontvangen; maar moet daartoe gedurig instraling hebben van de Heilige Geest, en voorkomende openbaring des Heeren aan zijn ziel. Zonder dat, is de recht verlichte ziel met al haar bevattingen duister en onvoldaan. Dat wij zo van de Heere moeten geleerd zijn en van Zijn Geest, leert Zijn Woord overal.

b. Die de rechte kennis heeft, kan zich niet verlustigen in vernuftige, oordeelkundige en verheven uitvindingen van ons verstand in Gods Woord; maar meest als hij een klaarder, geestelijker en geloviger inzien heeft van de Heere Jezus en van de heerlijkheid Gods in Hem. Het is als Hos. 6: 3: *Wij zullen kennen, wij zullen vervolgen den Heere te kennen*.

c. De rechte kennis, zo bleek in de verklaring, dat levende begeerten verwekt in de ziel en haar werkzaam maakt, om de innigste geloofsgemeenschap te hebben met die Drieenige God; om die gedurig hier met Hem te oefenen, en om bevinding te hebben van de Goddelijke uitlatingen, welke Hij in Zijn woord openbaart aan Zijn volk te willen geven.

d. Die levende kennis baart zoveel verwondering, aanbidding, verootmoediging en blijdschap in de ziel, over zulk een God, zulk een Middelaar, zulk een Raad, zulk een heilweg, en dat voor zulke helwaardigen. Wij hebben de verheven en vrolijke lofzangen nog van de heiligen, niet alleen die bij de openbaring van Christus in het vlees daarvan inzien kregen, maar zelfs ook van die, die dat van verre gezien en omhelsd hebben.

e. Eindelijk veroorzaakt het zalig kennen Gods in de ziel zulk een hartelijke liefde, zulk een oprechte zucht om Hem te verheerlijken, zulk een tedere toeleg om Hem in alles onderdanig en gehoorzaam te zijn. Als elk zich hierbij eens onbevooroordeeld beschouwde, wat zullen er weinigen zijn die God kennen. En immers kan alle andere kennis niet alleen niet behouden, maar moet het oordeel verzwaren, en alle voorwendsels benemen. Zoveel gezien te hebben van een weg ten leven, en evenwel de paden des verderfs verkoren, zal een dubbel wroegen onder het eeuwig en onophoudelijk sterven zijn.
Ach! dat u eens blind waart; anders, zolang u zegt, wij zien; zo blijft uw zonde. En weet gij wat door gemene overreding van die geestelijke blindheid? Blijft daar zo onverschillig en werkeloos niet onder liggen. Uw leven, uw eeuwig leven loopt gevaar, ja is verloren, indien de Heere u niet ziende maakt. Maakt wel naarstig gebruik van die middelen, welke Hij daartoe gebruiken wil; het lezen en horen van Zijn Woord, het vragen aan vromen; maar denkt evenwel, dat die u zomin uit zichzelf genezen kunnen, als het slijk de blindgeborene. De machtige Wonderwerker Jezus moet deze middelen toepassen. Roept Hem, terwijl Hij u nog voorbij gaat, na met die blinde, Matth. 20: 30, 32: *Heere, Gij Zone Davids, ontfermt U onzer. Die wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt*, Jak. 1: 5. De Zoon is daartoe van de Vader gezonden en nu verheerlijkt, *om te openen der blinden ogen*, Jes. 42: 7. En de Heere Jezus is er zo gereed toe. Hij raadt dezulken als een Vriend, dat zij van Hem *ogenzalf kopen*, Openb. 3: 18.
En wat u betreft, die deze koop gedaan hebt, gij zult alle reden hebben om er u over te beroemen.

a. Ten ware dat uw geestelijke ogen thans ook donker waren, en u nu niet zien kunt, of Christus in u is. Het kan wel wezen dat al de dierbare voorwerpen van kennis thans voor u donker en verborgen zijn; dat het deswege alles van binnen zo koud, naar en werkeloos is; dat geen vruchten van kennis, geen blijken van leven in u bespeurd worden. Een hart zo onverstandig is ook traag om te geloven. In zulke nachten komt ook het licht schuwende gedierte voort; ik bedoel uw geestelijke vijanden. De een helpt hier de ander, om uit deze tegenwoordige ongestalte een besluit op te maken, dat hetgeen u van de genoemde kentekenen voorheen dacht te hebben, maar enkel verstand en hartstochtelijk werk is geweest, enz. Laat ik alleen hierop maar zeggen, was het een licht geweest, dat u zelf door eigen sterke inspanningen ontstoken had, zo zou u dat immers nu ook kunnen doen. Maar dat is u zo onmogelijk, als de natuurlijke doodschaduw in een morgenstond te veranderen.
Of vreest u, dat het iets van dat gemene licht is geweest van Hebr. 6: 4, 5. Hebt u wel ooit van zulken gehoord, die dat hadden, en die zich wilden laten overtuigen dat het niet zaligmakend was, en die zo innig verlegen waren om geestelijke ontdekking? Gewis neen.
Vraagt naar de weg van alle vromen, of er niet gedurige afwisseling van dag en nacht plaats had, en wel eens een *wandelen in duisternis zonder licht te zien*, Jes. 50: 10,

enz. Zou het niet onverstandig zijn, als iemand in de nacht zich verbeeldde bij de dag gedroomd te hebben, dat hij de zon zag, omdat hij ze nu niet ziet?
Denkt ook, dat uw kennen hier geloofskennen is, en geen aanschouwen; hetwelk zich behelpen moet met het profetisch Woord, als een licht schijnende in duistere plaatsen. U zult wel doen, dat u daarop acht geeft, en ondertussen wacht en hoopt op Zijn Woord, meer dan de wachters op de morgen. Die op Zijn tijd, maar ook zeker komen zal.

b. Wat u hebt van deze geestelijke kennis, welk goed en zoet u in dat licht vindt; schrijft niet teveel toe aan getrouwe onderwijzers, maar alles aan de Vader der lichten. Het was God Dien het *behaagde Zijn Zoon in u te openbaren*, Ga1. 1: 15, 16.

1. Maar ik vrees dat op sommige gelovigen wel past, d*at gij, daar gij leraars behoorde te zijn vanwege de tijd, wederom van node hebt dat men u lere, welke de eerste beginselen zijn der woorden Gods*, Hebr. 5: 12. Hetzij dat te grote nieuwsgierigheid in minder nodige dingen, of teveel genoegen en zorgvuldigheid omtrent de dingen van dit leven, teveel tijd en hart wegnemen. Hetzij omdat u te laag op letterkennis valt. U kunt daarvan nooit teveel hebben, maar wel te weinig. Gods Woord is het boek, en de Heilige Geest het Licht, waarbij u dagelijks lezen moet. Scheidt die twee niet van elkaar, of u zult geen dageraad hebben. Vooral in een tijd waar men alle list gebruikt om u van die twee enige wegwijzers naar de hemel af te trekken. Maakt vooral veel werk om de volle verzekerdheid des geloofs te hebben van de grondwaarheid, waar de tekst van spreekt. U kunt wel een tijd beleven dat u geroepen wordt om daarvoor te strijden en te lijden. De vijanden van het Evangelie komen erop af als een stroom, en steken stoutelijk de banier omhoog, terwijl anderen dit stuk bedektelijk ondermijnen. En daarin is de eerste fontein des levens voor uw ziel.

2. Evenwel dan eerst recht, als zij in gelovige erkentenis zich hierop gronden kan. Mocht uw geloof, uw blijdschap, uw sterkte en uw leven niet zozeer gegrond zijn op enige afwisselende gestalten, die gedurig wankelende maken; maar op Hem, Die de enige God is, en zijn wil voor de Zijnen alles wat Hij als God is. Op die waarachtige God, Wiens getuigenis van de Zoon zo getrouw, en Wiens beloften in Dezelve alle ja en amen zijn; Die dus met uw ontrouw en veranderlijkheid niet verandert. Is de Zoon gezonden en aan u gegeven, niet om iets in u; hoe zal ook God met Hem niet alle dingen schenken? Rom. 8: 32. Grondt u toch op Zijn zaligmaken, en wat er tot verwerving en toepassing van volkomen zaligheid is in Zijn drie ambten, die Hij als Christus heeft. Het rechte erkennen daarvan, het rusten, leven en roemen daarop, zal uw leven, en zal tot heerlijkheid zijn van Vader en Zoon. Daar van nabij in te zien, daarin zich met verwondering te verliezen, daarover volmaakt te loven en te lieven, zal uw leven zijn in een zalige eeuwigheid.
AMEN

VIJFDE PREEK

Johannes 17:4, 5:
Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen. En nu verheerlijk Mij, Gij Vader, bij Uzelven met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was.

4 ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω.
5 καὶ νῦν δόξασόν με σύ, Πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

INLEIDING
Het is wel noodzakelijk dat een mens een goed einde beoogt in zijn bedrijf, hetgeen voordelig, betamelijk en mogelijk is; maar even nodig is het dat hij de bekwaamste en geoorloofde middelen gebruikt, welke tot het bereiken van dat einde dienen. Hetzij dat tussen die beide een natuurlijk, hetzij zedelijk verband is, naar de aard van het goede, hetgeen hij bedoelt; of anders kan hij nooit tot zijn oogmerk komen. Want die de middelen niet wil, die wordt ook met recht gezegd het einde niet te willen. Het is anders ook een ongehoorzaamheid tegen, en een verzoeken van God, Die of door Zijn algemene voorzienigheid, of door Zijn zedelijk bevel, dat verband voor ons gemaakt heeft, en Die dus gevergd wordt Zijn orde te verbreken om onze eigenzinnigheid in te volgen. Zomin als dat te verwachten is, zomin mogelijkheid is er voor iemand om tot zijn gewenst einde te komen, die weigeren zich in de weg te stellen, welke van God daartoe geschikt is. Zal iemand leven en gezondheid begeren, hetgeen hem geoorloofd, en waartoe de neiging hem ingeschapen is, hij zal niet weigeren levensonderhoud en geneesmiddelen te gebruiken; of hij zou de rede en het ingeven van de natuur verkrachten, en gehouden worden voor een gedrocht der natuur, dat zijn eigen vlees haat, dit niet voedende en verzorgende, volgens Ef. 5: 29. Die ook de zaligheid van zijn ziel wenst, dat het noodzakelijkste en grootste goed is, moet insgelijks de middelen en voorwaarden, hem daartoe van de Heere voorgeschreven, in gehoorzaamheid waarnemen, of anders moet men van zulkeen zeggen, dat hij zich *des eeuwigen levens onwaardig oordeelt, en de vloek liefheeft*, Hand. 13: 46, Ps. 109: 17. De redelijke kundigheden, ons ingeschapen, leren ons dat er iets moet gedaan worden om het eeuwige leven te hebben, Matth. 19: 16. De genade vernietigt die indrukken niet, maar bevordert die, en maakt veeleer gewillig tot alle voorwaarden, zoals recht ontwaakte zielen in hun vragen wat zij doen moeten om zalig te worden, tonen. Ziet Hand. 2: 37, 9: 6, 16: 30.
Zelfs de Overste Leidsman der zaligheid is ons met zulk een gedrag voorgegaan, als onder andere te zien is in de tekst, daar Hij, als een tweede beweegreden tot Zijn verzoek om verheerlijkt te worden opgeeft, Zijn getrouwheid in het gebruiken van de middelen en volbrengen van de voorwaarden waarmee Zijn verheerlijking verknocht was.

VERDELING
Daarin moet men onderscheiden letten:
1. Op de grond van Zijn verzoek, zijnde het volbrengen van het gegeven werk, waardoor de Vader verheerlijkt was.
2. Op de herhaling en nadere verklaring van de daarop rustende bede tot Zijn eigen

verheerlijking.

EERSTE DEEL

De grond van Zijn verzoek is in deze woorden begrepen: ***Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen.*** Gelijk met recht het grote doel van al Gods daden is, Zijn heerlijkheid te openbaren en te doen erkennen; zo is ook inzonderheid dat Zijn einde in het ganse werk van zaliging van de zondaar. Daarom was de verhoging des Zoons verzocht tot toekomstige verheerlijking des Vaders. En hier gewaagt Hij van een afgedaan werk, dat in Zijn vernedering volbracht was, en waardoor des Vaders heerlijkheid in de voorleden tijd was bevorderd. Wanneer Hij van twee dingen spreekt die Hij had verricht, het verheerlijken van de Vader, en het voleinden van het gegeven werk, denk ik niet, dat Hij op een tweeërlei onderscheiden bedrijf van Zichzelf oogt, maar door die twee uitdrukkingen verslag doet van zijn ganse middelaarsverrichtingen op aarde. Zodat de eerste leert de vrucht van Zijn werk en de andere het werk zelf, waaruit die vrucht geboren is. Het is alsof Hij zeide: *Ik heb U op de aarde verheerlijkt door het voleindigen van het werk, dat Gij Mij gegeven had om te doen*.

I. Van het eerste heb ik op zichzelf weinig te zeggen, te weten wat het is, God te verheerlijken; na hetgeen over vers 1 daarvan gezegd is, dat het was, die voortreffelijkheid van Gods volmaaktheden of Zelf naar behoren te erkennen, of die tot roem aan anderen te openbaren en te doen erkennen. In vers 1 zou dit de Zoon doen, als Hijzelf verheerlijkt was in de hemel; hier heeft Hij het reeds gedaan op de aarde. Zo men de aarde begreep als die plaats waarop dit werk van verheerlijken was verricht, zou men kunnen zeggen, dat hiertoe behoort alles wat de Middelaar aan de Kerk op aarde gedaan heeft van het Paradijs af. Doch dit werk, een Kerk te vergaderen, bezorgen, bewaren, enz. was nog niet afgedaan, maar zou duren totdat Hij het Koninkrijk God zou overgeven. En hier spreekt de Heere Jezus van een werk dat voleindigd was. Derhalve moet men de aarde liefst bevatten als de plaats waarop Hij tot nog toe geweest is, en dit werk volvoerd had, in tegenstelling tot een andere plaats, bij de Vader, daar Hij nu begeert het loon van dit werk te ontvangen. Dus getuigt Hij van Zichzelf zonder ijdele roem, dat Hij in Zijn ganse leven en bedrijf, zolang als Hij in de aangenomen mensheid op de aarde heeft verkeerd, Zijn Vader had verheerlijkt. Hij had, terwijl Hij hier was, niet gezocht door enige laffe vleierij mensen te eren en te behagen. Gelijk Zijn vijanden van Hem moesten getuigen dat *Hij naar niemand vroeg en de persoon des mensen niet aanzag*, Matth. 22: 16. Het was ook al, omdat Hij geen eer van mensen heeft bejaagd, maar ontvlucht; al wilde men Hem tot de hoogste koninklijke eer verheffen, Joh. 6: 15. Doch met voorbijzien van eigen eer had Hij maar alleen geoogd op die van Zijn Vader. Dat Hij Die zou onteren, daarvoor wilde Hij niet bekend staan; maar willen de vijanden Zijn eigen eer verdonkeren, dat geeft Hij over, Joh. 8: 49, 50, als Hij de lasterende Joden antwoordt: *Ik heb de duivel niet, maar Ik eer Mijn Vader, en gij onteert Mij. Doch Ik zoek Mijn eer niet*. Hoe nu de Heere Jezus des Vaders eer op aarde bevorderd heeft, zal terstond blijken als wij:

II. Verklaard hebben het voleindigen van het gegeven werk.

A. Vooreerst maakt de Heere Jezus gewag van een werk, dat Hij nader omschrijft; en dan verklaart Hij daarvan dat Hij het voleindigd had.

1. Het zal niet duister zijn van welk werk de Heiland hier spreekt. De omschrijving die

Hij daarvan doet, zal terstond, en de beloning die Hij daarop verwacht, tonen dat het in het gemeen is het Middelaarswerk, zover dat op aarde door Hem te verrichten was. Waartoe dan moet gebracht worden het werk dat Hij als Borg voor mensen te doen had, en als een Gezant en Leraar, van God gezonden, ook aan mensen. Tot het eerste behoort Zijn dadelijke gehoorzaamheid, of de vervulling van alle gerechtigheid, die Hij, gekomen zijnde onder de wet, moest opbrengen, om degenen die onder de wet waren te verlossen, en voor hen een eeuwige gerechtigheid aan te brengen; alsmede Zijn gehoorzaamheid in het gewillig opnemen, heilig dragen en geduldig doordragen van al dat lijden, dat volgens Gods rechtvaardigheid tot voldoening voor de zonde der uitverkorenen vereist werd. Van dit werk, als een voorwaarde van Zijn volgende heerlijkheid spreekt Hij, Ps. 40: 9: *Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands*. Door het andere deel van het werk, dat aan mensen te doen was, moet verstaan worden Zijn gehele profetische bediening op aarde; het verkondigen van die grote zaligheid in het Evangelie der vervulling, het bevestigen van Zijn leer door al die wonderen, het oprichten van een nieuwe kerkstaat, door de krachtdadige toebrenging van levende leden, aanstelling van de nodige kerkelijke ambtenaren, instelling van de bondzegelen, en voorschrijven van de wetten en reglementen in dit kerkbestuur te volgen, enz. Van dit werk, door de Vader Hem gegeven, spreekt de Messias Zich aanmerkende als *des Vaders Knecht, om Jakob tot Hem weder te brengen*, en Die hierin had gearbeid en Zijn kracht toegebracht, Jes. 49:4, 5. Zo noemt Hij ook het geven van zaligmakend onderwijs aan de Samaritaanse vrouw en haar medeburgers, *een doen van de wil Desgenen, Die Hem gezonden had, en volbrengen van Zijn werk*, Joh. 4: 34.

2. Nu omschrijft de Zaligmaker dit werk, als Hem van de Vader gegeven om te doen.
De spreekwijze van iemand werk te geven zou kunnen gerekend worden als een gift of gunstige gelegenheid om loon te verdienen. Zo voordelig merkte ook wel de Heere Jezus Zijn werk met genoegen aan. Doch ik denk dat dit liever uitdrukt een daad van gezag van een heer en meester, die zijn dienaar gebod en voorschrift geeft om enig werk te doen. *Gelijk een mens buitenslands reizende - zijn dienstknechten - elk zijn werk geeft*, Mark. 13: 34. Gelijk Hij als Middelaar des Vaders Knecht genoemd wordt, zo merkt Zich dan hier de nederige Bidder aan
Hoe en wanneer is Hem dat werk gegeven? Dat is al geschied in de eeuwigheid, in het beramen van het werk der verlossing tussen de Goddelijke Personen. Want toen de uitverkorenen aan de Zoon gegeven zijn, is tegelijk Hem de hand opgelegd, en van Hem gewillig aangenomen, al het werk dat er aan vast was, om die Raad ter uitvoering te brengen. Het was Hem ook gegeven wanneer de Vader Hem het lichaam, waarin dat werk voornamelijk moest uitgevoerd worden, toebereidde; als *God Zijn Zoon zond, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet*, Ga1. 4: 4, 5. Ja, maar ook denk ik dat de Heere Jezus dit werk ontvangen en gewillig aangenomen heeft bij de dadelijke uitvoering in het vlees; in die openbare en verborgen onderhandelingen, die er geweest zijn tussen de Vader en de Persoon van de God en Mens. Immers, Ps. 40: 7-9 ziet op zulk een aannemen van het werk in de tijd, als Hij zegt, nadat God Hem de oren doorboord of volgens de verklaring, Hebr. 10: 5, *het lichaam toebereid had; ziet, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen*, enz.
Deze nadere beschrijving van Zijn volbracht werk voegt Christus hier niet zonder rede bij. Hij toont daarin dat Hij in al Zijn Middelaarsverrichtingen tot hiertoe niet had gedragen naar eigen oordeel en verkiezing; maar Zich geheel geschikt naar des Vaders welbehagen en bestek. Ik zoek, zeide Hij, Joh. 5: 30, *niet Mijn wil, maar den wil des*

Vaders, Die Mij gezonden heeft. Waarom dan ook het werk den Vader volmaakt behagen moest, en gevolgd worden van het beloofde loon.

B. *Dit werk heb Ik voleindigd,* zegt Christus. Het Griekse werkwoord zegt soms blotelijk *ten einde brengen.* Luk. 2: 43 wordt in die zin gezegd dat Jezus ouders *de dagen van het Paasfeest te Jeruzalem voleindigd hadden*. Soms ziet het niet alleen op de mate, maar op de wijze en trappen waarin iets *volmaakt* wordt. Zo wordt het gebruikt van *de geesten der volmaakt rechtvaardigen*, Hebr. 12: 23. In de grootste nadruk kon de volmaakte Hogepriester dit getuigen van Zijn werk. Niet alleen dat Hij het afgedaan en ten einde gebracht had, in welke zin ook Paulus zeggen kon, 2 Tim. 4: 7: *Ik heb den loop geëindigd*, hoewel het onder vele onvolmaaktheden en struikelingen geweest was; maar ook dat Hij het in alle delen, en op alle manier, zonder enig gebrek volmaakt had volbracht. Sprak Hij bijzonder van Zijn priester- en leraarswerk, zo was het van beide waar. Aan die borgtochtelijke gehoorzaamheid kwam niet één kwadrantpenning tekort, en deze was zo volkomen, dat *er geen verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn*, Rom. 8: 1. En zij *met die offerande in eeuwigheid volmaakt werden*, Hebr. 10: 14. Zijn profetisch ambt had Hij ook zonder enig gebrek waargenomen. Kon Paulus in zijn afscheid aan de opzieners der Gemeente van Efeze zeggen: *Ik heb niets achtergehouden van hetgeen nuttig was, dat ik u niet zou verkondigd, en u geleerd hebben, in het openbaar en bij de huizen. En, dat ik u niet zou verkondigd hebben al de raad Gods*, Hand. 20: 20, 27. Met hoeveel meer recht mocht deze Leraar der gerechtigheid Zich in deze nacht voor Kajafas beroepen, dat Hij *vrijuit gesproken had tot de wereld, en allen tijd geleerd in de synagogen en in den tempel*, Joh. 18: 20, en hier voor Zijn Vader verklaren, vers 8, dat Hij de ganse boodschap, Hem in last gegeven, had volbracht, zodat er niet een ziel verzuimd of gemist werd, vers 12.
Doch hier kon men bij zichzelf denken, hoe de Heere Jezus zeggen kon, dat Zijn priesterwerk afgedaan was, daar het zwaarste stuk, de gehoorzaamheid tot den dood, ja tot den dood des kruises, nog te volbrengen was? Doch daarin is de minste zwarigheid niet. Want het werk van Zijn ganse leven was zoverre voleindigd, dat Hij nu tot de laatste dag was gevorderd. Er waren nog maar weinige uren werken over. Dat werd door Zijn vijanden gereed gemaakt, en die waren reeds op de weg om Hem dat op te leggen. Hij was zowel bereid om het te willen en verzekerd van het te zullen afmaken, dat Hij het als reeds voleindigd kon aanmerken. Zijn werk was zo, zo gedaan. Zo spreekt men meer, als tegenwoordig, wanneer iets zo nabij en zeker toekomende is. Ziet Joh. 20: 17: *Ik vaar op tot Mijn Vader*, dat is, Ik zal binnenkort opvaren. Zo ook Luk. 24: 49: *Ziet, Ik zend de belofte Mijns Vaders op u*. Bijzonder sprak ook de apostel Paulus zo, 2 Tim. 4: 8: *Ik heb den goeden strijd gestreden*, enz. hetgeen hij in vers 6 verklaart, *de tijd mijner ontbinding is aanstaande*.
Behalve dat wij al meer dan eens hebben aangemerkt en in het vervolg nog meer zullen zien, dat de Heere Zich in dit gebed gedraagt en aan Zijn discipelen vertoont als reeds van hen vertrokken, om hen te leren wat Hem, na dit gevreesde vertrek, voor heerlijkheid zou overkomen, en hoe Hij hun zaak zou behartigen. Gelijk dan Christus met het hoogste recht zo mocht spreken; zo mocht Hij ook:

III. Dit afgedane werk wel samenvoegen met ***het verheerlijken des Vaders,*** als zijnde die eer daardoor op het meeste bevorderd. Dat is van beide hoofddelen van dit werk klaar.

A. Ziet u op Zijn borgtochtelijke gehoorzaamheid voor de uitverkorenen, zo was het

in die twee opzichten Gode verheerlijkende.

1. Het stoffelijke van die gehoorzaamheid bestond eigenlijk in een gedurig verheerlijken Gods. Want het volbrengen van Gods geboden en het oefenen van alle plichten van Godzaligheid, als zulks voortkomt uit een levendige overreding en hoogachting voor Gods hoogheid en oneindige volmaaktheid, waardoor Hij als alleswaardig erkend wordt, dat is en heet in de Heilige Schrift een verheerlijken Gods; ook zelfs die gehoorzaamheid die men uit zulk een beginsel oefent in het gewillig ondergaan van lijden. Zo worden alle gelovigen gezegd God te verheerlijken. Ziet alleen Joh. 15: 8: *Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij vele vruchten draagt* En hoofdstuk 21: 19, daar Petrus voorzegd wordt, *met hoedanige dood hij God verheerlijken zou*.

2. Maar op een oneindig voortreffelijker wijze had Christus God verheerlijkt door Zijn gehoorzaamheid, als wij deze voornamelijk aanmerken als een gehoorzaamheid van God en Mens, Die daardoor aan de Goddelijke gerechtigheid voor Zijn volk voldeed. De Goddelijke majesteit was door de zonde onteerd, waarvan herstelling moest zijn, die door een Gode verheerlijkend leven van alle heilige engelen en mensen niet kon geschieden. Nu was dit gedeelte van Jezus Middelaarswerk niet alleen met dat oogmerk door Hem verricht, om die geschonden eer der Godheid te herstellen, maar het was ook van zulk een oneindige waardij en gewicht, dat volkomen aan dat einde voldaan werd; volgens Jes. 5: 16: *De Heere der heirscharen zal verhoogd worden door het recht; en God die Heilige zal geheiligd worden door gerechtigheid*. Er werd in dat gehoorzaam lijden en bloed storten van de Zone Gods alles geleden wat de strenge gerechtigheid vorderde tot voldoening aan de gehoonde majesteit. Er was in die dadelijke gehoorzaamheid, die Hij oefende hoewel Hij de Zoon was, zulk een volmaakte en allergewichtigste verheerlijking Gods, die evenredig was het eeuwige leven erdoor te verwerven, hetgeen in geen gehoorzaamheid van schepsels, hoezeer het alles ter ere Gods deed, ooit kon gevonden worden. Ja, zo gewichtig, dat al de uitverkorenen daardoor tot *rechtvaardigen gesteld werden*, Rom. 5: 19. Maar was God te verheerlijken, dat te doen, of Zijn eer aan anderen te openbaren, opdat zij die ook erkennen; zo was ook in dit Middelaarswerk een zakelijk schilderij van al de Goddelijke volmaaktheden. Want in dat gehoorzamen van die rechtvaardige en Goddelijke Middelaar, zelfs tot zulk een dood toe, was voor alle gelovigen een krachtige betoning der Goddelijke wijsheid, gerechtigheid, heiligheid, macht, waarheid, liefde, genade, enz. zodat alle schepselen roepen moesten: *Hem Die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht, in alle eeuwigheid*, Openb. 5: 13.

B. Het andere voorname stuk van Zijn werk was *Zijn leraarsambt*, *dat Hij volbracht had.* Ook daardoor had Hij de Vader verheerlijkt.
Hoe Hij in Zijn prediken altijd Zijn werk heeft gemaakt om Gods deugden en volmaaktheden, bijzonder ook in het werk der verlossing heerlijk doorstralende, de mensen te openbaren, zal in vers 6 nader moeten blijken. In Zijn menigvuldige en genoegzaam altijd voordelige wonderwerken, beoogde Hij niet Zijn eer, maar dat de Vader mocht geloofd en gerechtvaardigd worden in de boodschap die Hij uit Zijn Naam aan de wereld bracht; en merkte die Goddelijke werken aan, als waarin des Vaders eer ook moest erkend worden. Als Hij onder andere zegt, Joh. 5: 36: *De werken die Mij de Vader gegeven heeft om te volbrengen, dezelve werken die Ik doe, getuigen van Mij, dat de Vader Mij gezonden heeft*. En door het volbrengen van deze

werken heeft Hij anderen opgewekt en overreed om God eer te geven, zowel zulken die het voordeel daarvan hadden, gelijk die vrouw, die van haar achttienjarige krankheid was genezen, en de blinde die ziende werd; als zij, die getuigen waren van zulke bovennatuurlijke wonderen, Luk. 13: 13, 18: 43.
Kon de Heere Jezus met zoveel vrijmoedigheid Zich beroepen op volmaakte getrouwheid in Zijn plicht, niet alleen in de tegenwoordigheid van Zijn discipelen, die gedurig als getuigen en aanschouwers waren tegenwoordig geweest; maar ook voor het aangezicht van Zijn Vader in dit gebed tot Hem; zo had Hij ook grond en vrijheid om daarop Zijn loon te vragen.

TWEEDE DEEL
Dat doet Hij in de herhaling en nadere verklaring van de bede om Zijn eigen verheerlijking, die hieruit vloeit; in het tweede gedeelte der tekstwoorden.
In dit verzoek is gedeeltelijk een herhaling van hetgeen in vers 1 was gebeden: ***Vader, verheerlijk Uw Zoon.*** Doch alle herhaling in het bidden van dezelfde zaak is geen *ijdel verhaal van woorden*, waartegen Hij waarschuwt, Matth. 6: 7. Het behoort ook tot het sterk aanhouden in het gebed van iemand die een zaak ernstig begeert en met veel aanhoudendheid durft vragen. Heeft Hij daar getoond dat Zijn verheerlijking verband had met het beoogde voornemen om de uitverkorenen te zaligen; hier zal Hij tonen dat ze eveneens vloeide uit de reeds opgebrachte gehoorzaamheid. En Hij zal een nadere verklaring geven van de trap en soort der heerlijkheid die Hij begeert. Derhalve zullen zij eerst het verzoek op zichzelf bezien, en dan het verband dat het met Zijn afgedane werk heeft.

I. In het verzoek op zichzelf zijn drie dingen op te merken, de aanspraak, de bede, en de uitbreidende verklaring daarvan.

A. De aanspraak is wederom, *Vader.* Van welke nadruk dit is in het bidden van Christus is over vers 1 gezegd. Hetzelfde heeft ook hier plaats. Behalve dat die liefdebetrekking alle vrijmoedigheid gaf om zo aanhoudende deze begeerte voor te stellen; zo was er ook een natuurlijke reden, waarom Hij zo ernstig verlangde om in de heerlijke nabijheid van de Vader te zijn. Als Hij het woordje Gij met kracht uitdrukt, kon het aanwijzen dat de Heere Zijn Vader alleen machtig kent om Zijn begeerte te voldoen. Zij is ook van die aard, dat, daar anders nog wel schepselen als middelen dienen kunnen om tot de vervulling van onze gebeden mee te werken; hier des Vaders algenoegzaamheid alleen in bedenken kan komen. Bijzonder staat dit Gij over tegen het uitgedrukte Ik, vers 4, alsof Hij zeide: ‘Ik, als Zoon of als Bondgenoot, of als Knecht heb het Mijne gedaan; zo heb Ik immers recht om te vragen en te verwachten dat Gij als Vader, Belover en Heere het Uwe doen zult’. En dat is:

B. In die bede te zien, ***verheerlijk Mij bij Uzelven.*** Om welke heerlijkheid Christus verzoekt, kan over vers 1 nagezien worden. Ik let hier maar op het bijvoegsel, dat al enigszins tot verklaring van de bondige bede dient. *Bij Uzelven* betekent:

1. In de derde hemel, daar God op een bijzondere wijze wordt begrepen te zijn, en Zich ook vertegenwoordigt. Verwacht en vraagt de Heere Jezus zulk een heerlijkheid, zal het niet zulkeen zijn, die de duivel Hem aanbood in de gift van *de koninkrijken der wereld en al haar heerlijkheid*, Matth. 4, of die de schare Hem toedacht, als zij *met geweld Hem wilden Koning maken*, Joh. 6. En waarvan de discipelen nog teveel verbeelding maakten. Het zal zulk een heerlijkheid zijn die van Zijn vijanden niet

meer zal kunnen bestreden of verdonkerd worden, maar die onveranderlijk en eeuwigdurend wezen zal. Het zal eindelijk een staat van heerlijkheid zijn, die alleen zal gezien en gekend worden van de inwoners in dat hemelgewest, en die voor de wereldbewoners met geen lichamelijke ogen zichtbaar, of met hun lage verbeelding niet begrijpelijk is. Het was, Joh. 16: 10: *Ik ga heen tot Mijn Vader, en gij zult Mij niet meer zien*. De gelovige kinderen Gods zullen Hem daar eens gelijk wezen; maar wat zij dan zijn zullen, is hier nog niet geopenbaard; derhalve ook niet, wat Hij daar is, voordat Hij eens zal geopenbaard worden, 1 Joh. 3: 2.

2. Ten andere leert deze uitdrukking, verheerlijk ***Mij*** bij Uzelven, dat die heerlijkheid niet alleen bestaat in de alleruitmuntendste gaven die inwendig in de menselijke ziel gelegd worden; of in de luisterrijkste eigenschappen van een verheerlijkt lichaam. Want dit beide kon Christus hebben, al bleef Hij op de aarde en ging Hij niet tot de Vader in de hemel. Derhalve betekent een heerlijkheid in die nabijheid Gods zulkeen, die met de hoogste gelukzaligheid gepaard gaat, met de onmiddellijke en allerheuglijkste genieting van Zijn onmiddellijke tegenwoordigheid en gemeenschap. waarvan Hij zong, Ps. 16: 11. *Verzadiging van vreugde is bij Uw aangezicht, lieflijkheden zijn in Uw rechterhand eeuwiglijk*. Heeft nu de meest verlichte gelovige zo weinig bevatting wat hijzelf in die heerlijkheid eens zijn zal; nog minder van die, die de Middelaar naar Zijn menselijke natuur nu heeft. Zo moeten wij met schemerende ogen en stamelende tongen onze aandacht vestigen op de nadere omschrijving, die:

3. De Heere Jezus daarvan geeft, in die woorden: ***Met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was.*** Wij moeten daarin, zover wij kunnen, eerst onderzoeken welke die heerlijkheid is, en hoe Hij die had, eer de wereld was; en dan, hoe Christus die hier voor Zichzelf bidt.

a. In het eerste stuk bepaalt ons de Spreker Zelf enigszins tot de aard van die heerlijkheid, als Hij:

* De tijd bepaalt, of liever die bezitting stelt, eer er nog tijd was, eer de wereld was. Toen was er niets, dan de eeuwige God. Toen was er ook nog geen tijd. Want die kon eerst beginnen met het aanzijn van schepselen die begin hadden, en kon eerst afgemeten worden door opvolgende during en beweging van zulke schepselen. Daarom betekent deze uitdrukking hetzelfde als volstrekt eeuwig en zonder begin; gelijk ze ook met de benaming van eeuwigheid verwisseld wordt. Ps. 90: 2, wordt *van eeuwigheid God* te zijn gelijk gesteld met deze bepaling, *eer de bergen geboren waren, en Gij de aarde en de wereld voortgebracht had*. Het is hetzelfde, Spr. 8: 23, 26: *Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest*, met hetgeen volgt, *voor de aanvang der aarde*. 1 Kor. 2: 7, wordt van Gods voornemen gezegd, dat het was *eer de wereld was*; en Ef. 3: 11, dit genoemd *Zijn eeuwig voornemen*. Dit mag men in het voorbijgaan wel in acht nemen tot weerlegging van de goddeloosheid der Arianen, als zij stellen dat Jezus een schepsel is, en een begin gehad heeft eer de wereld was.

** Toen, dat is dan, voor het begin van alles wat begin heeft, had de Heere Jezus heerlijkheid bij de Vader. Doch nu zal de vraag zijn, hoe Hij die had, als Mens, als Middelaar, of als God en Gods Zoon?
De Socinianen, die Christus niet hoger erkennen dan voor een gemaakte ambtgod, maar van nature een bloot schepsel, dat niet was, eer Hij uit Maria geboren werd;

zeggen dat Hij deze heerlijkheid derhalve niet anders dan naar Zijn menselijke natuur had. En dat dit hebben alleen betekent dat zij Hem voor het zijn der wereld door Gods besluit was toegeschikt. Het enige wapen dat wat schijnt te zijn om deze boosaardige verklaring te begunstigen, is uit 2 Tim. 1: 9 genomen, daar de apostel zegt, *dat de genade ons gegeven is in Christus Jezus voor de tijden der eeuwen*. Dat leert klaar, zeggen zij, dat de gelovigen die genade ook hadden van eeuwigheid, doch alleen bij voorverordinering, en niet eerder in bezitting, voordat zij in de tijd geboren waren. Doch er staat niet dat zij die genade toen bij God hadden, maar dat ze hen gegeven was. Het eerste wordt nooit gezegd en kan niet gezegd worden. Want het geven in een testament geschiedt, als dat gemaakt wordt. Maar het hebben als erfgenaam, wanneer men in de dadelijke bezitting is. Indien dat één en hetzelfde was, kon men met gelijk recht zeggen dat de schepselen van eeuwigheid hun aanzijn hadden, omdat God toen al besloten had het hen te geven.

Het voldoet ook niet aan de spreekwijze, en kan dienen om ongezonde begrippen aangaande de Drie-eenheid eronder te verbergen, als men zegt, dat de heerlijkheid die de Middelaar na Zijn dood eigenlijk zou deelachtig worden, hier bedoeld is. En dat dus het hebben daarvan niet is een dadelijk bezitten, maar een hebben in recht, wegens de onderhandeling tussen Vader en Zoon van eeuwigheid, waarbij die aan de Zoon is toegezegd, en met genoegen tegemoet gezien. Deze gedachte verschilt wel geheel van de sociniaanse laster aangaande de eeuwige Godheid des Zoons, maar behelst niet veel onderscheid van hun verdraaiing van deze woorden.

Ik voeg mij volkomen bij de gedachten van de meeste uitleggers, dat Christus spreekt van die heerlijkheid, die Hij dadelijk had als Zone Gods bij de Vader van eeuwigheid. Het was het voomame oogmerk van Johannes in dit Evangelie, tegen de vroegere bestrijders van Jezus eeuwige Godheid te betogen, dat Hij die had als de eigen en eniggeboren Zone Gods. Waartoe hij onder andere verscheidene redevoeringen van Jezus heeft aangetekend, daar Hijzelf dat tegen de lasterende Joden betoogd heeft, en tot onderrichting van de Zijnen, als hoofdstuk 5, 8, 10, enz. Ik denk dat men in dit hoofdstuk hetzelfde op vele plaatsen zien kan. Als men ook de spreekwijze, die heerlijkheid te hebben bij God, recht verstaan wil, en vergelijken met andere plaatsen, worden wij ook daartoe geleid. Ziet Joh. 1: 1, 2: *In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God*. Spr. 8: 23, 30: *De Heere bezat Mij in het beginsel Zijns wegs. Toen was Ik een Voedsterling bij Hem*, enz. Nooit zal ik geloven dat zulke gezegdens alleen betrekkelijk gemaakt moeten worden tot de huishoudelijke handelingen tussen Vader en Zoon, maar voornamelijk, indien niet alleen, tot de natuurlijke betrekking tussen die Personen. Dat zijn bij God duidt wel aan een eeuwig mede zijn, maar niet alleen. Anders zou de Vader ook bij de Zoon worden gezegd te zijn, hetgeen nooit geschiedt. Het ziet op de natuurlijke orde der Personen, waarvoor de Tweede als ondergeschikt aan de Eerste moet worden aangemerkt, en de Eerste de Tweede bezat, Spr. 8. En Die als een Voedsterling bij Hem had Welke ondergeschiktheid overal als een eigenlijk Zoonschap wordt verklaard. Gevolglijk is die heerlijkheid, die de Zoon bij de Vader had, een heerlijkheid des Eniggeborene van den Vader, Joh. 1: 14.

Nu kunnen wij geen verbeelding maken, hoe groot en zalig die is. Een eenwezige heerlijkheid met God te bezitten. Welke Goddelijke gelukzaligheid er is voor de Goddelijke Personen in die onbegrijpelijke Eenheid, in dat onmiddellijk en volmaakt kennen van elkaar, in die innigste liefde tot elkaar; wat het voor de Zoon bijzonder was, als het uitgedrukte Beeld van des Vaders Zelfstandigheid en Afschijnsel Zijner heerlijkheid, zulk een Vaderliefde te hebben; welke wonderbare vergenoeging en samenstemming er is over Hun onderlinge eeuwige voornemens met de uitvoering

daarvan, enz. Spr. 8: 24-31 wordt van dit laatste iets geschilderd. Hoe weinig wij van dit alles weten, kan men er genoeg uit besluiten, om te zeggen dat de Zoon van eeuwigheid bij de Vader uitnemende heerlijkheid had, en dat die voor Hem zeer begeerlijk was.

b. Dit gezien hebbende, zal het ook niet volkomen klaar zijn, en misschien als een zwarigheid tegen het even gezegde voorkomen, als wij ten andere zeggen moeten hoe Christus deze heerlijkheid thans voor Zichzelf kan verzoeken. Als Zone Gods, in het afgetrokkene beschouwd, had Hij deze, en was ze nooit kwijt geweest. Als Mens was Hij voor die oneindige Goddelijke heerlijkheid niet vatbaar. De broeders van de Augsburgse belijdenis weten wel raad, om deze knoop te ontbinden, en menen dat zij hier een sterk bewijs hebben voor hun stelling dat er enige Goddelijke eigenschappen aan de menselijke natuur van Jezus zouden zijn medegedeeld. Doch hoe dit begrip tegen alle rede, tegen de Heilige Schrift en verschillende geloofsartikelen strijdt, wordt bij een andere gelegenheid en bij onze schrijvers over de Godgeleerdheid overal getoond. Die zwarigheid kan beter op een andere wijze opgelost worden. Men kan en moet, denk ik, zeggen, dat de God en Mens bidt, als Middelaar die heerlijkheid te ontvangen die Hij als Zone Gods van eeuwigheid gehad heeft. De wijze hoe, is wel zo klaar niet, omdat de personele vereniging van Zijn twee naturen een onbegrijpelijke verborgenheid is; maar dit kan men er op schriftuurlijke gronden van zeggen:

* Zoals de Goddelijke natuur vatbaar was voor vernedering (Gode betamelijk verstaan zijnde) zo is zij het ook wederom voor verhoging. Verborgen te zijn achter een nederige menselijke natuur in de gestaltenis van een dienstknecht, moest nu ophouden, en plaats maken voor de openbaring in een heerlijke mensheid.

** Maar ook, zoals uit kracht van de personele vereniging van de twee naturen aan de Godheid toegeschreven wordt hetgeen der mensheid eigen is, als bloed storten, enz. ***omdat de Persoon, Die God was, gestorven is;*** zo komt de menselijke natuur, wegens die vereniging, ook op haar wijze in het aandeel van hetgeen eigenlijk der Godheid is. Voorheen was de Zone Gods in die Goddelijke heerlijkheid en zalige gemeenschap bij de Vader. Nu moest de Persoon des Middelaars, Die ook Mens was, in die heerlijkheid komen. Hetgeen de Zone Gods van eeuwigheid had gehad, zou Hij nu hebben als de Persoon van God en Mens. De Zone Gods nu ook een Mens, zou God genoemd, als God in de hemel gezien en geprezen worden, die zaligste liefde en nabijheid als zodanig ondervinden, met die hoogste macht de Kerk en wereld regeren, en daarvan aangebeden worden, enz. Dit stelt evenwel niet, dat de mensheid in het afgetrokkene iets eigenlijk ontvangt van de Godheid, maar wel dat zij een heerlijkheid en zaligheid heeft, die voor ons niet te begrijpen is.

II. Hebbende gezien dit gewichtig verzoek van de Heere Jezus, blijft nog overig iets te zeggen van *het verband* dat het heeft met het voorstel van Zijn afgedaan werk tot heerlijkheid des Vaders. Hij toont dat, voegende die twee stukken samen door de woordjes en nu. Het kan hier ook wel als tijdbepalend aangemerkt worden. Nu Ik Mijn werk gedaan heb, is het tijd voor de Vader om te werken; of als vers 1: *De ure is gekomen*. Ik zal nu niet verder uit de Profeten tonen dat de Vader door Zijn Geest had laten voorzeggen, dat die heerlijkheid voor de Messias volgen zou op Zijn afgedaan werk; dan met de algemene woorden van Petrus, 1 Petrus 1: 11, zeggende dat *de Profeten verkondigd hadden het lijden dat op Christus komen zou, en de heerlijkheid daarna volgende*, maar dit gevolg was allerwettigst door het verdrag dat van

eeuwigheid op die voet tussen Vader en Zoon gemaakt was, waarop Deze zeggen kon: *Gewisselijk, Mijn recht is bij den Heere, en Mijn werkloon is bij Mijn God*, Jes. 49: 4. ziet ook Ps. 2, Jes. 53, enz.
Die laatste omschrijving der heerlijkheid diende ook tot aandrang. Het was een heerlijkheid die hij van eeuwigheid gehad had, en die Hem natuurlijk als de Zone Gods toekwam; welke maar voor een tijd als afgelegd en verborgen was, om dit werk van de Vader te kunnen doen. Was nu dat werk afgedaan, zo was het billijk dat Hij die heerlijkheid wederom aannam.
Wederom moesten de toehorende discipelen hieruit Ieren dat zij geen werk of heerlijkheid van de Christus op de aarde meer te verwachten hadden, aan de ene zijde; en aan de andere, dat zij alle hulp en heil konden hopen van een Meester, Die, al ware Hij niet meer zichtbaar bij hen, stond in te gaan in zulk een Goddelijke heerlijkheid, en die Hem zo natuurlijk was.

TOEPASSING
Is dit woord voor Jezus discipelen die tegenwoordig waren tot lering gesproken, het is ook tot onze lering geschreven, die naderhand leven zouden. In het bijzonder kan het tot ontdekking en besturing zijn op de weg naar de eeuwigheid. Er is niemand die geen volslagen vrijgeest en ongodist is, of hij zal met Christus wel willen verheerlijkt worden. Ware het maar de rechte heerlijkheid die wij begeren, en zochten wij die maar langs de rechte weg. Edoch, dat zal bij weinig mensen zo zijn.

1. Ik vrees dat er meer zijn die wel eer zoeken, maar tijdelijke eer uit mensen. Met een Saul *geëerd te worden voor de oudsten van hun volk en voor Israël*, is veler hoogste doel, 1 Sam. 15: 30. En daarnaar moet het ganse werk van de dienst Gods geschikt worden. Menigeen doet belijdenis van de Hervormde godsdienst, en maakt gebruik van de prediking des Woords en van de Bondzegelen, omdat die godsdienst de heersende nog is; maar die ondertussen een Deïst, een Sociniaan, of Pelagiaan, of snode spotter in zijn hart is. Men maakt ware vromen dikwijls voor geveinsden uit; maar dat zijn verfoeilijke bedriegers van God en mensen. Hoe haast zouden zulke eerlozen, indien de godsdienst van de mode hier eens algemeen de overhand kreeg, het zeil naar andere wind van leer wenden, of al waren zij anders in het geweten overreed, hoe zouden velen zich schuil houden met die Joodse oversten, die *de eer der mensen liefhadden, meer dan de eer van God*, Joh. 12: 42, 43. Hoe dikwijls God onteerd wordt, gehoorzaamheid geweigerd, de vijanden van Zijn Naam meer ontzag dan Hem bewezen, alleen maar om heerszuchtige oogmerken te voldoen, of smaad te ontwijken, is al te bekend.

2. Indien u zegt hemelheerlijkheid te zoeken en te hopen; zo weet, dat dit alleen kan geschieden door een God verheerlijkend leven. Want zo spreekt de Heere: *Die Mij eren, zal Ik eren; maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden*. En waar zult u dan blijven, smaders Gods, die Zijn Naam zo schandelijk onteert door lichtvaardig misbruik, vloeken, zweren? Wat hebt u te wachten, schenders van Zijn dag, als u eens leest, Jes. 58: 13, dat het verlustigen in de Heere vastgemaakt is aan deze voorwaarde: *Indien gij uw voet van de sabbat afkeert, van te doen uw lust op Mijn heiligen dag; en indien gij de sabbat noemt een verlustiging, opdat de Heere geheiligd worde, Die te eren is, en indien gij Dien eert, dat gij uw wegen niet doet, noch uw eigen lust niet vindt, noch een woord daarvan spreekt*. Welk werk doet u toch voor de Hemel? Denkt eens na, hoeveel tijd voor tijdelijk beroep en bezigheid besteed wordt. Rekent eens waartoe de overige tijd wordt gebruikt, tot welk aards genoegen, vleselijke

begeerlijkheden, zondige ijdelheden. Loopt het niet alles uit op werelds, vleselijk, zoal geen duivels werk? Verwacht niet, als uw werk op aarde voleindigd is, dat de Hemelkoning aan uw eer een welbehagen zal hebben, maar eens deze uitspraak doen: Die God, in Wiens hand uw adem is, en bij Wie al uw paden zijn, hebt u niet verheerlijkt. Waarop het vonnis van te licht bevonden u nog anders zal doen sidderen dan Belsazar, Dan. 5: 25, onder *versmaadheid en eeuwig afgrijzen*, Dan. 12: 2.

3. Er zijn er die beter zijn, en vrij wat werk doen in het zedelijke en godsdienstige. Maar is het wel een werk waardoor God verheerlijkt wordt?
Zoekt u dat ook wel te voleinden, is het wel een werk dat u gegeven is om te doen?
a. Ik zeg eerst, is het wel een Godverheerlijkend werk? Vindt uw hart zoveel waardigheid in God, zoveel verplichting op uzelf liggende; is de begeerte uwer ziel zo uitgaande *tot Zijn Naam en gedachtenis*, Jes. 26: 8, dat dit u tot werken drijft? Of is het om geen verachting of bestraffing van mensen te ontvangen? Om in uw geweten, als u het verzuimt, niet benauwd te worden? En als u sterft niet in het verderf geworpen te worden?
b. Hebt u, ten andere, wel lust om uw werk te voleindigen? U weet wel dat zulks ons bevolen is, *de heiligmaking te voleindigen in de vreze Gods*, 2 Kor. 7: 1. In plaats van nu met Paulus te *jagen naar de volmaaktheid*, Fil. 3: 12, bent u tevreden met zoveel van deugd en godsdienstigheid te hebben, als naar uw gedachten genoeg is om in de hemel te komen. U maakt zelf uw taak, en die niet te groot, omdat het u een lastig werk is. Al is het niet vol voor God, u schaamt u daarover het minste niet, maar stelt u volkomen gerust met de algemene onvolmaaktheid van alle mensen. God walgt van dat gedwongen hoopwerk.
c. Vroeg ik u, die zo al wat deugd en goede werken hebt, of het werk u wel gegeven is, om te doen? Ja, stoffelijk wel. Maar zodra u daardoor denkt iets tot vergeving van zonden toe te brengen, of tot verwerving van uw zaligheid te doen, of God tot barmhartigheid te bewegen, zo rukt u het werk uit Christus handen, en matigt u iets aan, waartoe aller schepselen kracht en waardigheid oneindig tekort schieten; en waarom de Heere u in uw beste doen met evenveel afkeer aanziet, als die stoffende farizeër, Luk. 18: 11, 12.

4. Eindelijk is er ook een grote menigte mensen, als zij over de veelheid van boos, of gebrek van goed werk, ongerust zouden worden, die dan zichzelf weer vleien met Christus voleindigd werk, dat zij vaststellen voor hen gedaan te zijn. Maar hoe weet u, dat het voor u is? Bent u het wel ooit eens geworden met Hem over dit werk? Als dat geschied was, zo zou u u daartoe voor God rechtvaardig zelf verbonden hebben gezien, dat is, om de eeuwige vloek voor de zonden te dragen, en om een volmaakte gehoorzaamheid te moeten opbrengen. u zou onder alle woelen in eigen kracht, onder alle plichten en middelen, ondervonden hebben dat het u te zwaar is, en zo onmogelijk, dat u voor God uitriep: Het is buiten hoop, ik kan het leven mijner hand niet vinden. u zou met geestelijker ontdekking de Heere Jezus hebben moeten kennen als die alleen sterke God en machtige Verlosser, zo alleen bekwaam, zo dierbaar en gepast om u te kunnen helpen, en tevens de Goddelijke eer en eis, die ongeschonden moest blijven, te bewaren, dat uw ziel niet rusten kon zonder deze Goddelijke Helper. u zou weten van zo vermoeid en belast, ja, afgewerkt te komen hijgen en hulp roepen bij de Heere Jezus. u zou geen verlichting van die last hebben kunnen vinden, zonder dat Hijzelf die van u afnam, en u die door geloofswerk op Hem overdragen kon. U zou de eer, Hem om dat werk van de Vader toegeschikt, met zoveel hartelijkheid Hem nu en eeuwig te willen geven; en zoveel smart hebben dat u dat zo weinig en nooit

genoeg deed. De hemelheerlijkheid die u nu ook voor uzelf zocht, zou nu ook in uw keuze bestaan, niet in een onbekende algemene bevatting van vreugde, maar voornamelijk in dat zijn bij de Vader, in het kennen en genieten van God, en gemeenschap oefenen met Hem.
Wat dunkt u? Zijn dit geen onbekende dingen voor u, tenminste in de oefening en bevinding? Dan moet ik u zeggen dat al uw zondige werken nog tot uw last liggen, dat u nog nooit begonnen hebt iets te doen waarin God genoegen nemen kan. Dat u er ook in eeuwigheid niet bekwaam toe bent, al deed u nog zozeer uw best. En dan, als de avond eens komt, om rekening met de arbeiders te houden, alles ongedaan zijn zal, en geen ander loon gegeven worden, dan *het eeuwig verderf van het aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte*, 2 Thess. 1: 9.
Tenzij deze Christus uw Borg wordt, Die nog, hoewel verheerlijkt, al het werk dat voor en aan u te doen is, voor Zijn rekening wil nemen; en Die u daardoor nog zoudt verheerlijken, wilde u het uit uw hand aan Hem geven. De grootste oneer die u God en Zijn Zoon aandoet, is Hem niet te erkennen en voor uzelf niet te willen hebben in dat Middelaarswerk. Hoe onmogelijk het u voorkomt, zulke schulden als de uwe af te doen; zulk een werk als aan u te doen is, te volbrengen; ik kan u van deze Losser zowel verzekeren als Naomi van Boaz, Ruth 3: 18, als u het aan Hem maar oprecht overgeeft: *Die Man zal niet rusten, tenzij dat Hij deze zaak voleind zal hebben*.
En wat u betreft, die deze Borg voor uzelf hebt leren zoeken en kiezen, tracht te tonen dat u Hem in deze vrijmoedige betuiging voor Zijn Vader gelooft, en Hem in uw mate zoekt na te volgen.

a. U moest ruime bevatting, aanbiddende verwondering en diepe indrukken van dankbaarheid hebben over deze onnaspeurlijke rijkdom van Gods barmhartigheid. Dat dit werk, u eindeloos te zwaar, u is uit de hand genomen; en dat dan die God, Die het met een onbetwistbaar recht van u eiste; en dat Hij daartoe Zijn van eeuwigheid zo heerlijke en innigste geliefde Zoon als tot uw Knecht wilde maken. Aanbidt die lengte, breedte, hoogte en diepte van de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat; dat Hij (om zo te spreken) die hemelheerlijkheid en zaligste nabijheid van Zijn Vader wel wilde verlaten, een knechtelijke gestalte aannemen, om dat allermoeilijkste werk, voor alle geschapen kracht te zwaar, voor u te kunnen uitvoeren. En ziet in deze woorden van Hem, dat Hij in het doen van deze rekenschap en gronden van het gewichtig verzoek daarop, de Persoon was, Die u bij de Vader verbeeldde. Hier mag ik ook wel met Elihu zeggen, Job 36: 24: *Gedenkt, dat gij Zijn werk groot maakt*.

b. Als hieromtrent recht inzien en geloof geoefend wordt, zal het geen werkeloos geloof zijn, of luie dienstknechten maken. Leest 1 Kor. 6: 20, tot welk werk u deze arbeid van Christus verplicht: *Gij zijt duur gekocht; zo verheerlijkt God dan in uw lichaam, en in uw geest, welke Godes zijn*. God te verheerlijken op aarde, was Zijn werk, en moet ook het uwe zijn. Het bestaat niet enkel in het spreken van Christus werk, maar ook in doen van het uwe, volgens Zijn eigen verklaring, Joh. 15: 8: *Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt; en gij zult Mijn discipelen zijn*. Als men Christenen tot werken opwekt, wordt dat wel eens voor wettisch handelen uitgemaakt. Is het misvatting of luiheid? Hoort Paulus wel tegen wettische, maar ook Jakobus tegen wetteloze mensen.

c. Nochtans moet elk Christen ook bijzonder zoeken getrouw te zijn in dat werk dat hem gegeven is om te doen. Er is wel een algemeen werk, dat alle gelovigen ten allen tijden ten laste ligt, zijnde alle plichten van het Evangelie en de daaraan

ondergeschikte wet; waarvan tot allen gezegd wordt, 1 Kor. 15: 58: *Zijt standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren*. Maar de Heere roept Zijn volk in bijzondere staten en gelegenheden tot bijzondere plichten; gelijk *de heer zijn dienstknechten macht gaf, en elk zijn werk*, Mark. 13: 34. Men heeft wel te letten tot welke bijzondere plicht en werk de Heere ons roept; en wel toe te zien dat wij ons niet met eens anders doen bemoeien, en daarover oordelen, latende het onze staan. Men moet zeer voorzichtig zijn, in ons niet te steken in posten en bezigheden naar onze verkiezing en buiten onze roeping. Het is zo nodig veel te vragen: *Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?* Hand. 9: 6. En zet de Heere door Zijn voorzienigheid ons aan enig werk; één die zo welmenend gezegd heeft: *O Heere! zekerlijk, ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht*, Ps. 116: 16, moet tegen Hem over zijn post niet twisten. Al ware die zo aanzienlijk niet, al ware die zeer lastig, al ware het, gelijk Jezus te werk gesteld werd, een zwaar lijdenswerk. Immers geschiedt u geen ongelijk, al moet u *de last des daags en de hitte dragen*, Matth. 20: 12, 13. Het zal de Heere zo behagen, als Hij eens tot u zeggen kan, Openb. 2: 3: *En gij hebt verdragen, en hebt geduld. En gij hebt om Mijns Naams wil gearbeid, en zijt niet moede geworden*.
Zijt ook niet tevreden met een deel van het werk, of, met daaraan begonnen te zijn. Het lopen en jagen moet zijn om uw *heiligmaking te voleindigen*, 2 Kor. 7: 1. En al zult u zo weinig als Paulus, die zo *overvloedig gearbeid* had, 1 Kor. 15: 10, ooit kunnen zeggen dat u alrede volmaakt zijt; dat tenminste zal nog uw zaligheid zijn, als de Heere komende, u alzo doende vindt.
Komt hier geen loon op het werk, maar dikwijls tijdelijk nadeel, smaad, spot, verdrukking; wacht u van dergelijke klachten als de norse broeder van de verloren zoon deed, Luk. 15: 29: *Ziet, ik dien u nu zoveel jaren, en gij hebt mij nooit een boksken gegeven, opdat ik met mijn vrienden mocht vrolijk zijn*. Want het is hier de tijd en plaats der vergelding nog niet. Die zal zijn als u uw werk hier voleindigd hebt. En die wordt hier niet gegeven, maar hierboven, bij de Vader. Uw loon zal groot zijn in de hemelen.

d. Indien nu een oprechte zijn bedrijf, dat hij voor de Heere gedaan heeft, met licht beschouwt, zal hij kunnen wanhopen aan dat loon, en moedeloos worden onder het werk; omdat er nog zoveel ongedaan is, het verrichte zo gebrekkig, ja het schijnt wel eens meer te verachteren dan te vorderen. Het is Sardisch werk, waarvan Jezus moet zeggen: *Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God*, Openb. 3: 2; doch weet, dat de heerlijkheid niet zal gegeven worden om uw, maar om Jezus werk, en dat al het Zijne u toegerekend zal worden. Daarom, omhelst in alles alleen de eeuwige gerechtigheid, en grondt u daarop alleen voor de Heere, dat u *in Hem gevonden wordt, niet hebbende uw rechtvaardigheid die uit de wet is, maar die door het geloof in Christus is, namelijk de rechtvaardigheid die uit God is door het geloof*, Fil. 3: 9.
In dit geloof kunt u, hetzij nog met de dagloner hijgende naar de schaduw, hetzij van uw post door de dood afgeroepen wordende, zeggen: *Die ons heeft zalig gemaakt, en geroepen met een heilige roeping; niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus, voor de tijden der eeuwen*, 2 Tim. 1: 9.
AMEN

ZESDE PREEK

Johannes 17:6:
Ik heb Uw Naam geopenbaard den mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven, en zij hebben Uw woord bewaard.

6 ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.

INLEIDING

De leer van Gods vrijmachtig en onveranderlijk besluit, aangaande het eeuwig uiteinde der mensen, heeft zoveel beschuldigers en bestrijders, als er mensen zijn, die van Gods oppermacht te kleine, en van hun eigen vrijheid en vermogen te grote verbeelding maken. Onder verschillende hatelijke gevolgen, die men daaruit trekt, en waardoor men de onbestaanbaarheid van dit leerstuk tonen wil, is niet het minste, dat daardoor het gebed en gebruik van alle middelen wordt weggenomen. Bijna als Job verweten werd, hoofdstuk 15: 4: *Gij vernietigt de vreze, en neemt het gebed voor het aangezicht Gods weg*. De ongegrondheid van deze beschuldiging is overvloedig aangewezen bij allen die hun Schepper gerechtigheid hebben getracht toe te wijzen tegen Zijn twisters. Ik merk nu maar alleen aan dat die ook aan elkeen zou blijken, die zonder vooroordeel alleen met de Heilige Schrift wilde raadplegen, en alle gedachten, welke zich tegen die duidelijke openbaring verheffen, gevangen leiden. Als men maar elk eens let, dat dit zogenaamde schrikkelijke besluit in Gods Woord wordt genoemd een voornemen, Rom. 9: 11, Ef. 1: 11, 2 Tim. 1: 9, enz. Een Raad Gods, Ef. 1:11, Hebr. 6: 17, enz. Welke benamingen immers tonen dat door dit besluit de uitkomst niet wordt voortgebracht; of anders zou die reeds daar moeten zijn, zodra als het besluit wordt gesteld te zijn. Maar hier moet nog een andere daad tussen komen, waardoor dat voornemen werkstellig gemaakt wordt; hetzij een daad van God, of van het schepsel. Is dat voornemen daarboven een wijze raad, als het ware met overleg en bedachtzaamheid genomen; wie zal kunnen loochenen, of de eeuwige Wijsheid heeft tot haar betamelijke eindens, die Zij voornam, ook zulke middelen beraamd, die de betamelijkste en bekwaamste zijn om dat voornemen ten uitvoer te brengen? Hetzij dat de Heere Zelf die middelen gebruikt, of die voorschrijft aan schepselen, welke in afhankelijkheid van Hem moeten werkzaam zijn. Zo klaar en sterk dan als de Heilige Schrift spreekt van zulk een vast voornemen dat naar de verkiezing is, zo krachtig dringt zij ook aan op het gebruik van de voorgeschreven middelen tot de zaligheid. Is dat zo in mindere gevallen, als wanneer Gods voornemen werd geopenbaard aan Paulus, dat allen die met hem op de Adriatische Zee voeren zouden behouden worden, en dat evenwel wanneer de scheepslieden met de boot wilden vluchten, de onmogelijkheid van de voorzegde uitkomst wordt verklaard, als deze in het schip niet bleven, Hand. 27: 22, 31. Het is niet minder noodzakelijk dat de middelen en voorwaarden worden waargenomen in dit gewichtigste stuk.

Wij kunnen daarvan geen overtuigender bewijs zien, dan in het gedrag, dat de Heere Jezus houdt in de bevordering van de zaligheid van Zijn volk. Hij merkt hen in mijn tekst, en doorgaans in dit hoofdstuk aan, als die door een eeuwige verkiezing des Vaders eigendom waren. In plaats van nu, volgens de laster van onze tegenstanders, het daarop, met verzuim van alle middelen, te laten aankomen; zo toont Hij hier dat er nog een daad Gods en een werk van Hem is bijgekomen, ja ook van henzelf, als

middelen tot uitvoering van die Raad. De Vader had die aan Hem gegeven; Hij had hen des Vaders Naam geopenbaard, en zij hadden Zijn woord bewaard. En dit legt Hij tot een grond van Zijn voorbidding voor hen.
Volgens de gemaakte afdeling van dit hoofdstuk is nu het eerste deel van het gebed afgehandeld, waarin de grote Hogepriester voor Zichzelf gebeden heeft. Zo volgt het tweede, zijnde de verzoeken die Hij voor Zijn discipelen doet, die reeds gelovigen waren, begrepen in vers 6-19. In dit tweede stuk onderscheid ik wederom: 1. De grond van Zijn voorbidding, die ook als een beweegreden tot verhoring zijn kan, vers 6-11a. 2. Een tweeledige bede om hun bewaring, vers 11b-16, en heiliging, vers 17-19. De grond van dit gebed vertoont aan de Vader de hoedanigheden van de personen waarvoor Hij bidt; en wel deze: a. Dat de Heere Jezus het Zijne met vrucht aan hen gedaan had, vers 6-8. b. Dat het even dezelfden zijn waarvoor volgens des Vaders oogmerk moest gezorgd worden, vers 9. c. Dat de Zoon er dezelfde betrekking op heeft, vers 10. d. Wordt vertoond als zo de grond, de staat waarin Hij hen laat, vers 11a. In het eerste, dat Christus van de staat der personen voor welke Hij bidt, verklaart, vers 6-8, zegt Hij eerst in mijn tekst, wat Hij aan hen gedaan had, en op welke grond; en ten andere, welke vrucht dit bij hen had, en op welke grond; en ten andere, welke vrucht dit bij hen had voortgebracht, vers 7, 8.

VERDELING
In de tekstwoorden horen wij:
1. Eerst zeggen wat Hij gedaan had, *Ik heb Uw Naam geopenbaard den mensen die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt*.
2. En dan, uit welke grond en oorzaak Hij dit gedaan had, *zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven, en zij hebben Uw woord bewaard*.

EERSTE DEEL
In het eerste deel komen voor:
I. De voorwerpen, **de mensen die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt.**
II. Het werk dat Christus aan hen verricht heeft, *Ik heb Uw Naam geopenbaard*.

I. De voorwerpen worden in het gemeen genoemd, en dan van des Vaders daad omtrent hen beschreven.

A. Zij worden genoemd mensen. Redelijke schepselen, die voor zulk een openbaring vatbaar waren. Geen redeloze dieren, voor welke Franciscus, de roomsgezinde grote heilige, wordt gezegd als tot zijn broeders gepredikt te hebben. Zulk een uitzinnig mens mocht met meer recht zulker broeder, dan Jezus gelijk geacht worden, zoals zijn aanbidders godslasterlijk doen. Doch onder de redelijke wezens had Zich de Heere Jezus alleen bepaald tot mensen, waaronder ook alleen zulken waren, die tot een zalig eigen worden aan God geschikt waren. De volmaakte engelen hadden geen middelaarswerk tot herstelling nodig; de verlaters van hun hemelwoonstede waren er voor eeuwig van verstoken. *Want waarlijk, Hij de neemt de engelen niet aan*, Hebr. 2: 16. Dat de Heere verder door deze benaming nog een bijzonder soort onder de mensen zou bedoelen, durf ik niet te zeggen met sommigen. Te weten zulken, die betere geschiktheid hadden dan anderen om deze openbaring te ontvangen, en die zich daaromtrent menselijker en redelijker gedroegen dan anderen, spotters en lasteraars, die Hij bij hinden en zwijnen vergelijkt, en voor welke Hij niet wil dat Zijn dienaars de kostelijke waarheden van het Evangelie zullen ten spot stellen en ter verachting, Matth. 7: 6. Nog liever wilde ik dan denken dat Hij erdoor aanwijst zulke voorwerpen

waarop Hij volgens des Vaders oogmerk een bijzondere betrekking had aangenomen in het vlees worden, en die dus Zijn broeders waren, waarvan Hij zegt, zoals Hij hier gedaan had, Ps. 22: 23: *Ik zal Uw Naam Mijn broederen vertellen*. Wil men onder deze benaming denken aan de ellende en behoeftigheden van mensen, waarom zij des Zoons en des Vaders hulp zo nodig hadden; er is niets ongerijmds in.

B. Hij maakt geen onderscheid onder dit ganse menselijk geslacht van enige rang, staat of leeftijd, dan alleen dit, in de nadere omschrijving; dat de voorwerpen van Zijn onderwijs waren die uit de wereld aan Hem waren gegeven. In vers 2 is gezien dat al de uitverkorenen die leefden en nog leven zouden, en aan wie de Heere Jezus Zijn macht tot inbrengen in het eeuwige leven oefenen moest, door de gegevenen aan Hem verstaan worden. Die gehele menigte daarvan kan hier niet bedoeld worden, maar alleen zulken uit die eeuwig verkorenen, aan welke de grote Leraar Zijn onderwijs reeds geoefend had, en die dit met geloof aangenomen hadden; zoals het overige van dit en vers 7, 8 zal tonen; die ook reeds in de wereld waren en daarin door Hem bewaard zijn, vers 11, 12. Gelijk zij ook in vers 20 onderscheiden worden van zulken die nog geloven zullen, en dus ook tot de verkorenen behoren. Hier zijn dan die gegevenen de uitverkorenen Gods, geroepen heiligen.
Men kan niet loochenen dat de Voorbidder bijzonder oogt op Zijn apostelen, op welke het gezegde, vers 18, 20, het meest toepasselijk is, dat Hij hen in de wereld gezonden heeft, en dat anderen door hun woord in Hem geloven zullen. Doch daarom moet men niet denken op een bloot geven tot de bediening van het apostelschap; want hetgeen Hij als Leraar aan hen gedaan had, en de vrucht die dat in hen uitgewerkt had, is iets, dat meer alle gelovigen in het algemeen, dan de apostelen in het bijzonder eigen is. Maar van hen maakt Hij hier onder de gegevenen wat bijzonder melding, omdat zij als voorgangers en geroepen tot een zwaarder werk, Zijn onderwijs en des Vaders bewaring en heiliging voornamelijk nodig hadden; omdat zij thans maar alleen de toehoorders waren, die tegen Zijn vertrek onderricht en getroost moesten worden; en die als getuigen van hetgeen zij van Jezus gehoord hadden tot troost van Zijn volk, kennis aan de medegelovigen moesten geven. Derhalve aan Christus uit de wereld gegeven te zijn, wordt hier wel in een eerste bedoeling gezegd van de apostelen; doch niet als apostelen, maar als zulke schapen van Hem, die even dierbaar geloof met de overige bekeerden ontvangen hadden.

1. Wat eerst dan dit geven betreft. Wij zagen in vers 2 dat er een tweeërlei geven des Vaders van de voorgekenden aan de Zoon geschied is. Een eeuwig geven van die allen tegelijk in het verbond der verlossing, opdat de Zoon voor hen deed in de volheid des tijds, wat het recht Gods vorderde. Maar dan is er een geven des Vaders in de tijd, en dat van tijd tot tijd, als elk uitverkorene dadelijk tot de gemeenschap van Christus gebracht wordt. Dit is zulk een geven des Vaders dat tot een gevolg heeft een dadelijk komen tot de Zoon, en dat verwisseld wordt met trekken, Joh. 6: 37: *Al wat de Vader geeft*, (in de tegenwoordige tijd) *zal tot Mij komen*. En vers 44: *Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke*. Een geven, dat ook in de tijd beloofd wordt, Ps. 2: 8: *Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting*. Dit is het, dat hier bedoeld wordt, en met recht zo genoemd.
a. Want, hoewel die eerste gift voor de grondlegging der wereld geschied is, en een zeker recht en eigendom aan Christus op de uitverkorenen insluit; zo komt elk van die gegevenen in de wereld, en leeft zolang als hij niet dadelijk bekeerd is, in gehele vervreemdheid van, en vijandschap tegen Christus, onder de macht van zonde en

duivel. Zo moet er nog een nader werk Gods geschieden, waardoor zij dadelijk eigendom van Christus worden en onder Zijn macht komen; hetwelk geschiedt, als zij door de Geest Jezus hun Heere noemen, en met de hand schrijven: Ik ben des Heeren. Zo worden zij de Zijnen nader.
b. En met recht en nadruk heet dat een geven des Vaders aan de Zoon. Want zij ook zelf komen, hun vorig volk en vaders huis verlaten, voor Hem als hun Heer zich nederbuigen, en zo zichzelf aan de Heere geven, vergel. 2 Kor. 8: 5, zo zijn zij in dit opzicht eerst lijdelijk, en worden gegeven. Zij zouden in eeuwigheid niet kunnen of willen afgaan van hun vorige heren, en afstaan van die lieve zelfheerschappij; als een krachtige hand Gods hen niet aangreep, uittrok en overbracht. Gelijk zo-even uit Joh. 6: 44 gehoord is.
Dit is een werk dat daar ook aan de Vader wordt toegeschreven, en Kol. 1: 12, 13: *Dankende den Vader, Die ons getrokken heeft uit de macht der duisternis, en overgezet in het Koninkrijk des Zoons Zijner liefde*.
En zoals een gift zelf niets doet tot zijn overgang in een anders eigendom, en daartegen niets doen kan; zo kan het almachtige en onwederstandelijke van die daad Gods ook door dit geven aangeduid worden; zodat zij niet langer onverschillig zijn in, of zich verzetten kunnen tegen deze verandering van heer en meester; gelijk nog klaarder in de bovengemelde uitdrukking van trekken en andere meer te zien is. Andere bedenkingen op dit geven, vers 2, gemaakt, zover die hier ook plaats kunnen hebben, kunnen daar nagezien worden.
Zulk een krachtdadig geven, en dat maar van enigen, zal de voorstanders van een algemene en niet krachtdadige genade niet behagen. Doch de Mond der Waarheid zal dat beide nader bevestigen, als Hij:

2. Ten tweede verklaart uit welke staat en gemeenschap dezen zijn genomen en tot Hem gebracht, uit de wereld. Het woord wereld wordt in verschillende betekenissen in de Heilige Schrift genomen, hetgeen wij in het vervolg nog zullen moeten tonen. Ik oordeel het klaar genoeg dat de wereld hier niet kan betekenen het geschapen heelal, of onze bewoonde aarde, want dan was dit bijvoegsel overtollig. Elk wist wel dat de bekeerde mensen in het heelal of op deze aarde geleefd hadden voor de bekering. Maar het moeten hier zijn de overige mensen in deze wereld levende, en wel aangemerkt in hun onbekeerde natuurstaat. Onze apostel noemt hen, 1 Joh. 5: 19, *de wereld die in het boze ligt*. En in dit Evangelie, hoofdstuk 1: 10: *De wereld heeft Hem*, (Christus) *niet gekend*. En hoofdstuk 14: 17: *De wereld die de Geest niet kan ontvangen, want zij ziet en kent Hem niet*. Nog, hoofdstuk 15:18, 19: *Indien de wereld u haat, zo weet dat zij Mij eer dan u gehaat heeft*, enz. Hetzelfde zegt Hij ervan hier in vers 14, welke hoedanigheden zo algemeen op alle natuurlijke mensen passen en in des Heeren Woord daaraan toegeschreven worden, dat ik geen reden genoeg vind, om er alleen het vleselijke Jodendom door te verstaan. Ook zie ik geen grond waarom de Bidder zulke bekeerden, die niet uit de Joden waren, als Samaritanen, Joh. 4, uit deze voorbidding zou uitsluiten. De reden dan van deze benaming, zo algemeen genomen zijnde, is niet duister.
Mensen, die nog in de staat der natuur zijn, worden genoemd de wereld; omdat zij allen geen ander geestelijk beginsel hebben, waaruit zij leven en werkzaam zijn, dan hetgeen de wereld hier geeft. Er is nu in hen geen hemelse oorsprong, geen hemels beeld, maar zij zijn allen uit de aarde aards.
Omdat zij in al hun betrachtingen derhalve geen andere voorwerpen, richtsnoer en bedoeling hebben, dan van deze wereld. Al de werkzaamheden van ziel en lichaam verkeren omtrent de dingen van deze wereld; als *mensen die aardse dingen bedenken*,

en daarom anders wandelen dan de Christenen, *welker wandel in den hemel is*, Fil. 3: 18-20. De lieden van deze wereld zijn hun beste bekenden, vrienden en medeburgers; naar de gewoonte en gebruiken van dezen schikken zij zich; hun taal verstaan zij; en wandelen dus *naar de eeuw van deze wereld*, Ef. 2: 2. Met die andere burgers van de hemel kunnen zij zich niet verenigen, hun zeden zijn zo vreemd en onaangenaam, de taal Kanaäns zo onverstaanbaar. Zij beogen niet anders dan de verkrijging van hetgeen in de wereld is, en de voldoening der drie hoofdbegeerlijkheden, *die niet uit de Vader, maar uit de wereld zijn*, 1 Joh. 2: 15, 16. Derhalve hebben zij ook geen ander deel, goed of verwachting, dan aards en vergankelijk, als *lieden, die van de wereld zijn, welker deel in dit leven is*, Ps. 17: 14.
Omdat de gehele wereld, alle mensen hoofd voor hoofd, in diezelfde ellendige staat van nature zijn; en ten allen tijde het gros van het menselijk geslacht, in tegenstelling van de weinige vromen, zo bestaat.
c. Wanneer Christus verklaart dat de uitverkorenen Hem uit deze wereld zijn gegeven, kunnen wij daarin verschillende zaken opmerken.
l. Dat zij allen door die dadelijke gift van overbrenging ook tot de tegenwoordige boze wereld behoord hebben. Gelijk Paulus herinnert aan de gelovigen, Ef. 2: 2, 3, *dat zij* en hij allen tezamen *eertijds* ook *gewandeld hebben naar de eeuw dezer wereld, en in de begeerlijkheden huns vleses*.
2. Dat Gods genade in het geven aan Christus niet algemeen is, maar alleen bepaald tot enigen uit de wereld.
3. Dat die enigen niets hadden waardoor zij verdienden of geschikt waren of God bewogen werd om hen van de gemene hoop der rampzalige wereldlingen af te zonderen.
4. Dat zij nu evenwel daarvan onderscheiden waren en moesten zijn tot een andere staat, betrachtingen, oogmerken, voorrechten, enz.
Dat de Heere Jezus Zijn werk ook alleen tot dezen had bepaald, had zijn reden, en diende tot aandrang bij Zijn gebed, als wij in de volgende woorden moeten zien.

II. Laten wij nu maar zien wat Hij gedaan heeft, in deze woorden: ***Ik heb Uw Naam geopenbaard aan dezen.*** Daarin maakt de Heiland:

A. Gewag van des Vaders Naam. Hoe God Namen worden toegeschreven, welke die zijn, en in welke verschillende betekenissen Zijn Naam al voorkomt, is tot opening van mijn woorden niet nodig te melden. Ik neem die hier, gelijk de Heere Zelf die voor Mozes uitriep, Ex. 34: 6, 7, als *barmhartig, genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en waarheid*, enz. Of voor Zijn volmaaktheden, waarvan Hij benoemd, en waardoor Hij aan ons bekend en van andere wezens onderscheiden wordt. En wel allerbijzonderst van die Goddelijke volmaaktheden, waarin de Vader zou bekend en verheerlijkt worden in het Middelaarswerk van de Zoon. Als, hoe heilig en rechtvaardig Hij was, in het onverzoenlijk haten van de zonde, en vorderen van zulk een rantsoen tot boete daarvan. Welk een veelvuldige wijsheid in Hem is, Die zulk een middel uitgevonden heeft waarin de zo strijdige belangen van Hem en de zondaar op het heerlijkste bevorderd worden. Hoe groot Zijn genade is, in het verschonen van zulke kinderen des toorns. Hoe onbegrijpelijk Zijn liefde, in het overgeven van Zijn eigen Zoon voor Zijn vijanden. Hoe ongeschonden Zijn trouw en waarheid, in het vervullen van alle beloften, voorzeggingen en schaduwen, die van de aanvang der wereld gegeven, enz.
Ik denk dat men hier wel mag opmerken, waarom de Heere Jezus van Zijn leraarswerk aan Zijn discipelen verricht, juist deze beschrijving geeft; en niet zegt, Ik heb hun de

weg der zaligheid geleerd, of Uw ware dienst, of hun rechte plicht, of dergelijke; dat beter met de gemene denkbeelden van de evangelieprediking overeenkomt. Er schijnt mij gewichtige redenen toe te zijn. Eerst, omdat een recht verkondiger van het Evangelie tot zijn eerste einde moet hebben, gelijk het Gods hoogste einde is in de ganse huishouding der genade, dat de Naam Gods in het zaligen van zondaars verheerlijkt wordt. Christus, de Uitlegger, Eén uit duizend, de volmaakte Liefhebber Zijns Vaders, had zeker dit tot Zijn hoogste doel; en dat maakte dan ook Zijn werk de Vader aangenaam. Ten andere, zo geschiedt ook in Zijn zaligmakend onderwijs aan de zielen niet blotelijk een kennis geven van geloof, bekering, zaligheid en plicht der mensen, maar vooral ook een klare openbaring van God en Zijn volmaaktheden. De ziel ziet bij haar eerste ontdekking en overtuiging deze zo, weshalve zij om hun zonde tegen zulk een God, om het vonnis van zulk een God, zo benauwd en bedroefd wordt. Het klaar beschouwen van die volmaaktheden doet, dat zij zich zo onmachtig tot voldoening vindt, en zo verlegen en begerig wordt om zulk een middel te hebben. Dat middel is haar zo dierbaar, niet alleen omdat er alles in is wat tot hun zaligheid nodig is; maar ook omdat het zo tot opluistering van Gods heerlijkheid dient. Dat omhelzende en haar aandeel daaraan kunnende opmaken, ziet zij zoveel beminnelijke eigenschappen Gods daarin, dat zij tot verheerlijking daarvan gedrongen wordt. En zo heet de zaligmakende ontdekking van het Evangelie met nadruk een openbaren van des Vaders Naam.

B. Maar de benaming van *openbaring,* of zulk een klare bekendmaking, dat die mensen daarvan kennis en een rechte bevatting kregen, dient ook van ons wat nader beschouwd te worden.

1. Dit veronderstelt voorgaande onkunde van die Naam. Dit is waarlijk bij alle mensen. Ik zal nu niet tonen welke gebrekkige, verwarde en tegenstrijdige begrippen de mensen, die niets dan het licht der rede hebben, maken van Gods volmaaktheden; en dat zij van die Naam, zoals die in het verlossingswerk bekend wordt, gans niets weten. Ook zal ik niet zeggen dat zulken, die de rechte bekendmaking hiervan al hebben door het licht der Heilige Schrift, echter wegens de geestelijke duisterheid des verstands geen zaligmakende en geloofskennis hebben van de Naam Gods. Zodat alle zulken evenwel een inwendige openbaring nodig hebben.
Want hier wordt van mensen gesproken, die reeds door een genadewerk des Vaders aan de Zoon gegeven waren. Hoe kan van dezen gezegd worden, dat des Vaders Naam aan hen geopenbaard is? Hadden zij, hoewel reeds gegeven, dan daarvan geen kennis? Jawel; maar zij hadden daarvan nadere openbaring nodig door Christus.
a. Want hoewel de meesten van die gegevenen behoorden tot Israël, waarvan gezongen werd, Ps. 76: 2: *God is bekend in Juda; Zijn Naam is groot in Israël*; zo is dat bij allen toegestaan, dat deze waarheden ten allen tijden donkerder geleerd en begrepen zijn onder het Oude Testament; en bijzonder in deze laatste tijd van die huishouding, wanneer de sleutel der kennis door de wetgeleerden weggenomen was, Luk. 11: 52. Men zie maar een voorbeeld in Petrus, die Matth. 16: 16, zulk een heerlijke belijdenis van Christus doet, en nochtans, vers 21, 22, zo diep onkundig is van de leer der verzoening door Zijn Borglijden. Hadden dezen, hoewel reeds aan Hem gegeven, dan geen nadere openbaring nodig van Gods Naam in dit Middelaarswerk?
b. Ja wie het zij; dan krijgt hij eerst een recht geestelijk en gelovig inzien van des Vaders Naam, als Christus Zichzelf van nabij aan de ziel openbaart en die verlicht. *Niemand kent den Vader, dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaren*, Matth. 11:

27. Men krijgt die verlichting der kennis der heerlijkheid Gods *in het aangezicht van Jezus Christus*, 2 Kor. 4: 6, niet alleen bij een eerste klare geloofsoefening met Christus, maar door gedurig verkeren met Hem en toenemen in het geloof, ontvangen de gelovigen van Hem al klaarder, uitgebreider en vaster kennis van Gods heerlijke volmaaktheden, en leren hoe langer hoe meer gelovig die erkennen en zich daarop gronden. Volgens de roem der Kerk, Hos. 6: 3: *Dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen den Heere te kennen; Zijn uitgang is bereid als de dageraad*. Zodat de noodzakelijkheid van nadere bekendmaking met reden ook voor dezen ondersteld wordt in dit openbaren.

2. Het zal dan niet duister zijn wat de Zoon aan dezen gedaan had, als Hij hen des Vaders Naam openbaarde. De Vader had hen wel door het onderwijs der profeten en de stem van de voorloper, gevoegd met des Geestes inlichting, getrokken tot Christus, en zo dadelijk aan Hem gegeven. Maar dat geschiedde, opdat de Zoon hen nader onderwijzen zou. Die heeft dat gedaan:
a. Uitwendig. Wanneer Hij steeds Zijn werk maakte om klaarder dan ooit onder de vorige bedeling, het te onderwijzen van de verborgenheid der Drie-eenheid, van des Vaders liefde in het zenden van Zijn eniggeboren Zoon, van de noodzakelijkheid der genoegdoening door het lijden en sterven van de Middelaar, van de zaligheid die daarin voor zondaars was, enz. Alles strekkende om deze weg Gods, en Zijn heerlijkheid daarin doorstralende, nader te openbaren. Men zie onder andere de hoofdstukken 3, 5, 10, 14, 15, 16 van dit Evangelie; daar u dit onderwijs overvloedig vindt.
b. Zegt niet, dat het ook gegeven is aan zulken, die niet aan de Zoon gegeven waren. Want de gegevenen hadden dit vooruit, dat Hij aan hen de zaken klaarder voorstelde en nader verklaarde hetgeen duister was; dat de anderen niet mocht gebeuren. Daarom, als de discipelen vroegen: *Waarom spreekt U tot hen door gelijkenissen?* was Zijn antwoord: *Omdat het u gegeven is, de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te weten; maar dien is het niet gegeven*, Matth. 13: 9, 10. Gelijk Hij ook na het wegzenden van de schare, Zijn discipelen de gelijkenis van het onkruid verklaarde, vers 36. Maar voornamelijk was deze openbaring aan de gegevenen alleen geschied, met uitsluiting van alle anderen, door Zijn Geest inwendig, door opening van hun verstand en overbuiging van de wil, dat zij de zaken verstaan, geloven en omhelzen konden, naar de mate van kennis die zij toen moesten hebben. Want hetgeen Hij na Zijn opstanding deed, hun verstand openende, dat heeft Hij voorheen ook gedaan; als uit hun voorbeeld blijkt, dat verschillenden van hen met een woord bewogen werden om alles te verlaten, en Hem te volgen. Waarom zij Hem dan ook de lof gaven, dat *Hij een Profeet was, krachtig in werken en woorden*, Luk. 24: 19, 45.
Niemand kan twijfelen, of de Heere Jezus heeft bij de mondelinge onderrichting van Hem en Zijn werk, Zich ook geestelijk bij Zijn licht en uitlating van genade aan de zielen van Zijn volk geopenbaard. Wel, dat was ook een inwendig openbaren van des Vaders Naam. Want als Filippus verzoekt: *Heere, toon ons de Vader*; antwoordt Hij: *Die Mij gezien heeft, heeft den Vader gezien. Gelooft u niet, dat Ik in den Vader ben, en de Vader in Mij is?* Joh. 14: 8-10.
Zo heeft de Voorspraak wel getoond, wat Hij gedaan had aan de gegevenen, maar om te bewijzen dat dit een goed werk was dat de Vader moest behagen, en dat dus een drangreden bij Zijn bidden voor hen zijn moest, zal Hij nu verklaren de gronden en oorzaken waarop Hij dit had gedaan.

TWEEDE DEEL
Dit is begrepen in het tweede hoofddeel van de tekst, in deze woorden: *Zij waren Uwe, en U hebt Mij dezelve gegeven, en zij hebben Uw woord bewaard*. Er is een oorzaak van des Vaders zijde, en één van der gelovigen zijde.

I. De eerste van des Vaders zijde is tweeledig; de betrekking die de Vader Zelf op hen had, en dan die Hij op hen aan de Zoon gegeven had.

A. De Vader had deze betrekking op hen: ***Zij waren Uwe.*** Het eigendom dat God de Vader had op deze gegevenen, moet men niet blotelijk afleiden uit kracht van de schepping, zoals zij Zijn leem waren, waaruit Hij vaten ter eer geven mocht aan de Zoon naar Zijn welbehagen. Maar het moet een eigendom zijn dat alleen behoort tot deze gegevenen en verlichten, in tegenstelling van de wereld, waaruit zij genomen waren. Welk eigendom, zijnde voorgegaan voor het geven aan de Zoon, zij waren Uwe, dan niet anders kan ontstaan, dan uit de eeuwige voorkennis in liefde, of voorverordinering om den beelde des Zoons gelijkvormig te zijn. Daardoor worden zij Godes, 2 Tim. 2: 19: *Het vaste fundament Gods staat, hebbende dezen zegel, de Heere kent degenen die de Zijne zijn*. Zo aan God toebehoren, is oneindig zaliger. Want daardoor wordt dat volk bij Hem aangemerkt als Zijn bijzondere kostelijke schat, die Hij zo hoog waardeert, en met zoveel nauwkeurigheid bewaart. Zulk een *eigendom*, als Mal. 3: 17, daar het Hebreeuwse woord een kostelijk *kleinood* betekent, en zo vertaald wordt, Pred. 2: 8. Daardoor komen zij in de nauwste en onverbrekelijkste liefdebetrekking met God, zijnde *verordineerd tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus*, Ef 1: 5. En om dus al die voorrechten bij God te hebben, die een kind bij een liefhebbend vader heeft.
Zulk een eigendom gaf gewis grond aan de Middelaar om des Vaders Naam aan hen bekend te maken. Want uit kracht van Gods eeuwige verkiezing kwamen zij niet dadelijk in Zijn bezitting. Zoals ze geboren werden, waren zij in de rampzalige macht der duisternis, en van de Heere vervreemd. Dus moest in de tijd worden teweeg gebracht dat zij volgens dat eeuwig voornemen dadelijk Gode toegebracht werden; en zo een genegenheid van hun zijde ook kregen om niet langer zichzelf eigen, maar des Heeren te willen zijn.
Daartoe was dit het enige middel, des Vaders Naam op de gezegde wijze aan hen bekend te maken. Dat zulk een heerlijk God op zulke vervreemde en vijandige mensen zien, en en derzelver God en Vader worden wilde; "t geestlijk inzien daarvan moest dezen hun hart met de hoogste verwondering vervullen, al de genegenheden overhellen om daarin toe te stemmen, en de onoverkomelijke zwarigheid, hoe dat zijn kon, wegnemen.

B. Dit doen van Christus wordt ook gebillijkt door de andere daad des Vaders, Die ook een eigendom op deze aan de Zoon gegeven had, in die woorden: ***En Gij hebt Mij dezelve gegeven.*** Dit is boven verklaard geschied te zijn in de dadelijke toebrenging tot Christus. Zoals dit geven des Vaders aan de Zoon een bewijs was van Zijn eigendom aan dat volk, zo moet men niet begrijpen, dat de Vader daardoor van alle eigendom afstond, en dat geheel aan de Zoon overdroeg; neen, het bleef in Zijn volle kracht; maar dat geven geschiedde alleen, opdat de Zoon dit aan hen zou doen, hetgeen hen tot die zalige bezitneming en gemeenschapsoefening kon bekwaam maken. Gelijk een natuurlijke vader zijn kind aan een leermeester overgevende, aan deze wel enig meesterlijk gezag geeft over het kind in het doen leren van één of andere wetenschap, maar niets overgeeft van Zijn vaderlijke macht. Nu zou men licht

denken, was het nodig dat dit volk des Vaders Naam kende, om op die macht dadelijk te kunnen en te willen komen, waarom openbaarde Hij Zichzelf niet in Zijn heerlijkheid? Doch het is bekend, dat, niettegenstaande die genadige verkiezing, God wegens Zijn heiligheid en rechtvaardigheid geen gemeenschap met zulke walgelijken en verdoemelijken, als zij van nature waren, kon oefenen. De uitvoering van dat voornemen moest door een Middelaar geschieden. Zij zijn uitverkoren in Hem, en tot het kindschap verordineerd door Jezus Christus, Ef 1: 4, 5. Zo zijn zij dan eerst aan de Zoon gegeven, om niet alleen hen te kopen en voor hen te betalen, maar ook om hen dadelijk te vervormen, en zo tot God te brengen.
Dit dient wederom om des Zoons verrichte werk aan te prijzen. Het openbaren van des Vaders Naam was het enige middel om hen zo dadelijk in Zijn gemeenschap te brengen Maar ook dit had Hij nog niet naar eigen goeddunken en verkiezing gedaan, maar naar des Vaders last, Die dezen daarom aan Hem ter onderwijs besteld had.

II. Zoals dan van des Vaders kant gewichtige reden was geweest, waarom Christus deze Naam aan de Zijnen had geopenbaard; zo was er ook nog een reden van hun zijde: ***En zij hebben Uw woord bewaard.*** Doorgaans wordt dit opgevat als een vrucht van Christus evengemelde openbaring en als een grond van de voorbidding die in vers 9 volgen zal; alsof Hij zeide: Gelijk Ik naar Uw bestek in die openbaring gehandeld heb, zo is die ook niet tevergeefs geweest; zij hebben Uw woord, dat Ik hen openbaarde, bewaard.
Maar ik begrijp het liever als een gedrag in de discipelen, hetwelk Jezus openbaring meer voorging, en dat een vrucht was van des Vaders geven aan de Zoon, waardoor dan gebillijkt werd het openbaren van die Naam aan hen. Het schijnt in de eerste opslag wat gedrongen, maar niet, als men met aandacht let op het verband. Want als men het in de eerste zin neemt, zo zal genoegzaam dit herhaald worden, vers 8, als Hij zegt: *De woorden die U Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, en zij hebben ze ontvangen*. En zulk een herhaling schijnt mij in dit kort en zinrijk gebed te overtollig. De Spreker geeft ons ook reden genoeg door Zijn uitdrukkingen om onderscheid te maken tussen Uw woord, dat is des Vaders, én de woorden *die Gij Mij*, en *Ik hen gegeven heb*. Waarbij nog komt, dat het woordje nu, vers 7, aanleiding geeft om te denken dat Hij vers 7, 8 beschrijft het gedrag der discipelen, dat zij nu bij het eindigen van Zijn onderwijs gehouden hebben, of de vrucht van Zijn leren; en dat het hier een vroeger gedrag betekent, dat een vrucht was van des Vaders woord. Op deze voet zullen deze woorden een bijzondere nadruk hebben en passen in 't verband.

A. Het getuigenis dat Christus geeft van degenen die de Vader aan Hem gegeven had, is, *zij hebben Uw woord bewaard.*
1. Het woord Gods, om van geen andere betekenissen die hier niet te pas komen, te melden, is een zeggen, dat oorspronkelijk van God is, hetzij onmiddellijk door Hem, of op Zijn last en ingeven door anderen gesproken; en dat dus ook van Goddelijk gezag en ontwijfelbare zekerheid is. Volgens mijn begrip van het redenbeleid versta ik erdoor dat woord, dat het middel is geweest, waardoor zij tot Christus zijn gekomen, en Hem voor de enige Middelaar, om hen tot God te brengen, hebben erkend. Want dat dit geven des Vaders, of het trekken, zodat zij tot de Zoon kwamen, door middel van Gods Woord, en van het getuigenis dat Hij van de Zoon gaf, geschied is, is buiten twijfel. Dan mag men denken op het profetisch woord, dat God aan dezen had gegeven, *de Schriften die van Jezus getuigden*, Joh. 5: 39. Zo waren er die uit dat Woord de rechte graveerselen van de Messias begrepen, en daardoor bevestigd werden dat Hij die was, als zij Hem ontmoetten. Gelijk als Filippus tot Nathanaël zegt,

Joh. 1: 46: *Wij hebben Dien gevonden, van Welke Mozes in de wet geschreven heeft, en de profeten, namelijk Jezus, de Zoon van Jozef van Nazareth*. Nog kan men tot het woord, dat diende om dezen tot Christus te doen komen, ook brengen het woord van de voorloper, of het getuigenis dat Johannes de Doper van Jezus gaf. Zo ziet men op het prediken van deze, aangaande het Middelaars- en Zoonschap van Jezus, dat twee discipelen gelegenheid nemen om Jezus te volgen en zaligmakende kennis van Hem te krijgen, Joh. 1: 29-42, waarbij men nog voegen kan des Vaders onmiddellijk getuigenis, dat Hij met een hoorbare stem uit de hoogwaardige heerlijkheid gaf bij de doop van Christus, Matth. 3: 17: *Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Welke Ik Mijn welbehagen heb*. Met welk Goddelijk woord Johannes zijn bovengemelde getuigenis heeft bevestigd. Dit was het woord des Vaders, en het middel dat Hij gebruikte om de uitverkorenen aan de Zoon te geven.

2. *Dit woord*, zegt de Heiland, *hebben zij bewaard*. Het onderstelt dat zij dat woord verstaan hadden, voor waarheid dat getuigenis aangenomen, dat gehoorzaamd, en daarvan openbaar bewijs geven in Hem te belijden en Hem te volgen. Wij hebben daar uit Joh. l een voorbeeld van gezien. Doch het bewaren zegt ons nog iets meer, gelijk er iets meer vereist werd, te weten hetgeen Hij in Luk. 11:28 zegt: *Zalig zijn degenen die het Woord Gods horen, en datzelve bewaren*. Er waren er velen die op het getuigenis van de Doper of door kenmerken der voorzeggingen, die zij in Jezus leer en wonderen vervuld zagen, schenen te geloven, tot Hem kwamen, Hem enige tijd volgden, en dus waarlijk schenen van de Vader aan Hem gegeven te zijn; doch die naderhand Hem verlieten. Maar het tegendeel had in dezen plaats gehad. Het bleek dat het hen een zalig en dierbaar woord was, hunner en aller aanneming waardig. Dat het niet op een steenrots gevallen was, *maar in een goed en eerlijk hart bewaard werd, om in volstandigheid vruchten voort te brengen*, Luk. 8: 15. Niets dat zij in Jezus zagen of van Hem hoorden; niets dat Hij van hen vorderde, of van hetgeen zij in Zijn dienst ontmoetten, deed hen twijfelen aan dat getuigenis Gods van de Zoon, of een weerzin krijgen in Hem.

B. Dit was derhalve een echt bewijs dat zij zich in oprechtheid en met een volkomen hart hadden laten geven aan de Zoon. En dat zij waarlijk het eigendom des Vaders waren, aan welken Hij die Goddelijke trekking had geoefend. Gevolglijk waren zij de rechte voorwerpen waaraan de Zoon des Vaders Naam moest openbaren.
Het oogmerk van dit voorstel aan de Vader is niet duister. Hij vertoont de staat en hoedanigheden dergenen waarvoor Hij bidt. Dit is er het eerste stuk van. Dat Hij het Zijne aan hen gedaan had, en het werk dat aan hen te doen was, om hen tot de dadelijke bezitting bekwaam te maken; en aan de eigen personen, aan welken het volgens des Vaders oogmerk moest geschieden. Worden nu deze personen daarom zo beschreven, om de grond aan te wijzen waarop Hij hun Voorspraak bij God is; zo dient dit gedeelte daar krachtig toe. Want had de Heere Jezus als des Vaders Knecht alles aan dat dierbaar eigendom gedaan, dat volgens het gemaakte bestek moest geschieden; zo had Hij alle vrijmoedigheid om te bidden en te verwachten, dat de Vader nu ook het Zijne zou toebrengen, wat verder vereist werd tot de volmaking van dat eigendom.
Hierin konden ook de treurige discipelen sterkte vinden. Uit Jezus mond te horen dat de Vader Zelf hen zo liefhad, en daarin die liefde had betoond, als Hij Zijn Zoon in hen openbaarde; dat kon en moest doen hopen dat zij geen wezen zouden worden gelaten, al ging hun gewenste Meester heen.
Ja, moest het hen niet leren, hoe betamelijk dit vertrek was volgens de wijze en

genadige schikking der Goddelijke Personen, nadat de Middelaar Zijn werk aan hen had afgedaan? En zo konden zij ook tot troost en onderrichting zien, dat zij vrijheid hadden om met de Vader gemeenschap te oefenen, dewijl de Zoon verklaart dat zij daartoe door Hem waren toegerust.

TOEPASSING

Om nu ook voor onszelf, geliefden, deze stof tot gebruik over te nemen, kunnen wij op deze gronden handelen, dat het de natuurlijke gevolgen en echte blijken zijn waaraan mensen kunnen weten, of zij het gelukzalig eigendom van God zijn; indien zij uit de wereld aan de Zoon gegeven zijn, dat woord bewaren, en openbaring van Gods Naam door Christus ontvangen hebben. Als men op deze ontwijfelbare waarheden in de tekst let, zullen velen overtuigd moeten worden, dat zij tot nog toe van dit dierbaarste voorrecht ontbloot zijn.

1. In het bijzonder zulken, die met een Godskennis tevreden zijn, welke hen niet door Christus geopenbaard is.

En dat zijn eerst alle naturalisten, onder welke naam of sekte zij hun vijandschap tegen dit bovennatuurlijk Evangelie oefenen, en de wereld daartegen ook in het harnas trachten te jagen. Laten zij God al geen andere naam geven dan Hem toekomt; in het loochenen van enige volmaaktheden of toeschrijven van onvolmaaktheden, dat nochtans velen tot hoon der Hemelmajesteit doen. Laten zij al, volgens het kennelijke Gods ons allen ingeschapen, gezonde begrippen van Zijn voornaamste eigenschappen maken, en voortreffelijke beschrijvingen daarvan geven. Laat er nog bijkomen een nuttig afleiden van de aard en noodzakelijkheid van vele plichten, die mensen aan zulk een volmaakt God te bewijzen hebben. Die dat genoeg acht te zijn, en het Evangelie voorts verwerpt of niet anders daaruit zoekt, die dient alzowel als het wijze Athene met al zijn wijsheid een onbekende God. Ja die leeft, zowel als de vroegere heidenen, bij welke deze genoemde dingen al zeer voortreffelijk gevonden zijn, *zonder hoop en zonder God in de wereld*, Ef. 2: 12.

Ten andere kunnen ook deze mensen met hun Godskennis niet behouden worden, al is die zuiver volgens het geopenbaarde Woord Gods, die deze kennis bij zichzelf, bij leraars en andere onderwijzers hebben kunnen vinden. Nochtans gaan er zovelen, anders niet onverstandigen in de Goddelijke waarheden, daarop gerust heen. Kent niemand de Vader, dan de Zoon, en die, die het de Zoon wil openbaren, zo kent u Hem ook nog niet, ongelukkigen, zolang u die openbaring van de Zoon niet ontvangen hebt. Zou ze dat zijn, die u door natuurlijke vermogens uit de Heilige Schrift gehaald hebt? Immers nee. Dit is algemeen voor allen die het Woord lezen kunnen. Er moet een bijzondere zijn, alleen de gegevenen eigen, en die bij Christus gezocht en gevonden is. O, die niet als een blinde in de kennis der heerlijkheid Gods bij deze hoogste Profeet heeft leren bedelen om ziende gemaakt te worden; die dat licht van Zijn Geest nooit in het hart kreeg, dat hij met Job moest zeggen: *Nu ziet U mijn oog*, die kent tot hiertoe noch de Vader, noch de Zoon.

2. En die deze rechte openbaring van Christus ontvangen hebben, zullen ook moeten behoren tot diegenen, die uit de wereld aan de Zoon gegeven zijn. Niemand wordt dat door een uitwendig opdragen in de Doop, door het doen van belijdenis, door een ijdele waan, hetgeen hij geloof noemt, dat Christus uw Zaligmaker is; want tot al zulken zal Hij eens zeggen: *Ik heb u nooit gekend*, Matth. 7: 22, 23. Maar indien wij het eigendom van Christus zijn geworden, zullen wij deze dingen bij ondervinding moeten kennen:

A. Dat de Vader ons getrokken heeft, en wij gewillig uitgegaan zijn uit de tegenwoordige boze wereld. Wij zullen door Goddelijke ontdekking en overtuiging hebben moeten zien, dat wij *met de gehele wereld voor God verdoemelijk waren*, Rom. 3: 19, afkerig en vervreemd van Hem.
B. De Vader geeft de Zijnen aan de Zoon, opdat zij bekwaam worden om op een Gode betamelijke wijze Zijn dadelijk eigendom te worden, kunnende dat nooit zonder een Middelaar geschieden. Derhalve zullen wij ook moeten overtuigd zijn geworden dat wij in onszelf nooit tot zalige gemeenschap met God konden komen, wegens onze schuld, dodelijke onmacht en afkerig hart, en wegens het onkreukbare van Gods heiligheid en rechtvaardigheid.
C. In deze verlegenheid zal het Gode moeten behaagd hebben Zijn Zoon in ons te openbaren; zodat wij de gerechtigheid, genade en Geest van de Heere Jezus, het enige Goddelijke middel, zo hoog noodzakelijk en overdierbaar voor onszelf zagen, om uit die onherstelbare vervreemdheid gered te worden.
D. Dat zal, onder gedurig uitzien naar, en roepen om deel te hebben aan Christus, onze ziel hebben moeten losmaken van alle eigendom, dat zonde, wereld en wijzelf over ons hadden; doen lopen naar Christus, door opdragen en aanbieden aan Hem, en door gulhartig en onbepaald overgeven om eeuwig de Zijne te zijn.

3. Deze dingen door middel van het getuigenis Gods aangaande Zijn Zoon hebbende leren verstaan en oefenen, zal ook het bewaren van dit Woord bij ons plaats moeten hebben. Sommige mensen schijnen wel eens dat getuigenis aan te nemen; doch het is alleen eens in een schielijke optocht, waarbij geen bestendigheid is; in een geducht doodsgevaar, of onder een benauwende gewetensontwaking, of dergelijke; en het is alleen dan maar, om niet in het verderf te zinken. Maar die het Woord gaarne aannemen, bewaren het ook; want het is hun zaligheid, van nu af aan en voor eeuwig het eigendom des Heeren te zijn. Zij hebben Christus tot verzoening, onderwijs besturing, bewaring, vervorming, enz. voor hun ganse leven nodig; ja hoe langer hoe nodiger. En Hem alleen toe te behoren, is zo alleen en volkomen hun waar geluk, dat zij, (de verzoekingen en zwakheden mogen nog zover gaan) nooit besluiten kunnen, om lief of leed, van de Heere Jezus af te gaan, of hun vorige weg te kiezen.
Als elk zich hierbij getrouw mocht onderzoeken, of hij deze dingen niet enkel bij bevatting maar bij ondervinding kent, zouden de meesten moeten overtuigd zijn van hun vervreemding van God en Christus. En wat bent u dan diep rampzalig! En kent de Naam van die God niet, Die u dient, indien u al godsdienstig bent; ja kunt Hem niet overeenkomstig die heerlijkheid dienen. En behoort Hem niet toe. En wie dan? De wereld, die maar haar deel in dit leven heeft. Of liever, u ligt nog onder een macht van duisternis, waaraan God Zich nooit dan in ondraaglijke toorn zal openbaren. Deze rampzaligheid hebt u met de overige wereld gemeen. Maar boven de meesten wordt de uwe zo verzwaard, omdat u zo klaar en krachtig het getuigenis Gods hebt horen voorstellen, aangaande Zijn Zoon. Het versmaden daarvan, is God tot een leugenaar te maken, en de rijkdom van Zijn goedertierenheid te verachten. *Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, en u op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden*, Ps. 2: 12.
Voor zulken die daartoe aandrang en lust vinden, kan de verklaarde stof moed geven in sommige zwarigheden, en een middel zijn om hen krachtiger te trekken.

A. Merkt die overtuiging, die aandoening over uw vervreemde staat aan, als Goddelijke trekkingen en pogingen om u tot Christus te brengen. O, gelukkigen boven anderen, die ongevoelig en bedrogen verloren gaan! Maar rampzalig boven anderen,

indien u die raad Gods tot uw zaligheid wederstaat of niet opvolgt.
B. Vat aan de ene kant zo niet aan het werk in eigen kracht, om te komen tot die openbaring van Gods heerlijkheid en de gemeenschap met Hem. Het zou niet alleen vergeefs zijn, maar Christus Zijn werk uit de handen nemen. Zo verdwaald, blind en verloren als u bent, moet u zich tot Hem wenden, en Hij Zijn hand aan u leggen.
C. En welke zwarigheden aan de andere kant in het hart opkomen, wegens onwaardigheid, lang uitstel, diepe afwijking en sterkte van uw banden; het is nog het ambt van de Middelaar, zulke gevangenen *te prediken loslating, en den blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid*, Luk. 4: 19. Het kan Hem nooit aan macht of wil ontbreken om te hopen, die Zijn hulp begeren.
D. Ziet u zichzelf zo onmachtig, ja onwillig om tot Christus te komen en uzelf aan Hem te geven; de Vader wil hiertoe ook Zijn Geest geven, om u te trekken, en als een Geest des geloofs tot de Zoon te brengen. Welgelukzalig volk, wiens God de Heere is, en dat Hij Zich ten erve verkoren heeft, dat ook aanvankelijk bekwaam gemaakt zijt, om deel te hebben aan de erve der heiligen in het licht.

A. Mocht het steeds de stof van uw blijde verwondering en nederige aanbidding zijn, dat u het dierbaar eigendom bent van zulk een algenoegzaam God. Wat was er in u, waarom dat zalig Opperwezen lust kreeg om u te bezitten? U laagt immers met de overige wereld in het boze, en had dus niets, dan hetgeen Gods toorn en afkeer tegen u ontsteken kon. Waarom bent u uit een ganse wereld, met voorbijgaan van zovelen, aangeslagen? Waarom op u gezien, daar wel geschiktere voorwerpen schenen? Hier moet u zich in dat vrije en oppermachtige der eeuwige liefde verliezen. En nog meer, als u eens aanmerkt wat het de Heere kosten moest, eer Hij u in dadelijke bezitting kon aannemen, zonder krenking van Zijn heerlijkheid. Wat de eeuwige Zoon van God al voor en aan u doen moest. Wie weet hoelang u belast is u tot die Middelaar te wenden, hoe dikwijls u daartoe gebeden bent, opdat Hij u tot die zalige Godsbezitting bekwaam maakte. Maar u wilde niet, de Heere moest er u door overmacht als toe dwingen. En als u zich eindelijk liet overreden om dat getuigenis Gods aan te nemen, zou u dat Woord geen dag hebben kunnen bewaren, had niet diezelfde goedertieren Heere voor die bewaring willen instaan, door deze verbondsbelofte, Jes. 59: 21: *Mijn Geest, Die op u is, en Mijn woorden die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken, zegt de Heere, van nu aan tot in eeuwigheid*. Dit alles eens met gelovige aandacht beschouwende, mocht u zichzelf wel opwekken, als Ps. 100: 2, 3: *Dient den Heere met blijdschap; komt voor Zijn aanschijn met vrolijk gezang. Weet, dat de Heere is God; Hij heeft ons gemaakt (en niet wij) Zijn volk en de schapen Zijner weide*.
B. Dit moest ook de sterkste aandrang geven, bent u door zulk een sterke hand, door zulke liefde en genade, uit de nare slavernij der wereld verlost, om dan niets, geen klauw zelfs voor haar over te hebben; en om uzelf geheel van haar te onderscheiden. Maar beter zal vers 6 gelegenheid geven om daarvan wat meer te zeggen.
C. Bent u het eigendom Gods; heeft Hij alleen de macht om u te geven aan wie Hij wil; (en u wilt van Zijn goedheid wel geloven dat Hij u nergens vertrouwen zal daar het u kwalijk zal vergaan) zo wilt u wel erkennen, dat Hij u in geen betere handen kon stellen, dan in die van uw getrouwe Zaligmaker; ook, dat nu niemand enig recht heeft op u, dan Hij. O, wat strijdt dan die droevige zelfheerschappij hiertegen; alsof u recht had, om over uzelf en uw zaken bestelling te maken naar eigen begrip en keuze; en Hem voorschrift te geven, hoe Hij het met u maken moet. Hoe menigmaal begaat u die stoutheid, tot uw schande en schade. Waar geeft u uw hart al niet aan, zonder de Heere! Waaraan maakt u zich al niet dienstbaar! En al ware het nog zo groot, nog zo

goed of vreselijk; foei! dat u des hemels recht zo wegrooft; dat u het goed van een Drie-enig God zo weggeeft aan anderen. Wat waart u ongelukkig, indien de Heere zo licht afstand van u deed, als u het menigmaal door oefening toont te willen. Wat bent u gelukkig, dat Jezus woord waar is, Joh 10: 29: *Mijn Vader Die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen, en niemand* (uw wispelturig hart dan ook niet) *kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders*.

D. Het voornaamste bewaarmiddel om bij de Heere met een voornemen des harten te blijven, zou zijn het gelovig beschouwen, bij Christus verborgen onderwijs, van de grote Naam des Vaders. Het zou zo betamelijk en voordelig zijn, daaromtrent meer in geloofserkentenis te verkeren. Mocht u de woorden van dat Middelaarsonderwijs gedurig waarnemen, *om te vrezen deze heerlijke en vreselijke Naam, de Heere uw God*, Deut. 28: 58. Wat zou er niet gedurig ruime stof zijn, om te zeggen: *O mijn God, Gij Koning; ik zal U verhogen, en Uw Naam loven in eeuwigheid en altoos*, Ps. 145: 1. Wat moest niet meer in alle noden en gevaren een vluchten tot die volmaaktheden Gods zijn. *De Naam des Heeren is een sterke Toren; de rechtvaardige zal daarheen lopen, en in een hoog Vertrek gesteld worden*, Spr. 18: 10. U behoort zo gerust en vrolijk in alle gevallen, en onder alle bekommerlijke uitzichten, u op zulk een God te verlaten. *Die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen, omdat U Heere, niet hebt verlaten degenen die U zoeken*, Ps. 9: 11. Immers heeft de Heere Jezus u daartoe openbaring van des Vaders Naam gegeven, opdat u Hem daarbij kennen, en boven alles erkennen zoudt.

E. Ziet u dikwijls zo weinig van die Goddelijke heerlijkheid; gelooft vrij, dat hieraan voornamelijk uw meeste misdragingen en treurige ongestalten zijn toe te schrijven. Het is wel nodig dat men getrouw gebruik maakt van al die middelen, waaronder de Heere gewoon is Zich aan de ziel te openbaren; maar verbeeldt u niet dat u door dit bedrijf of sterk ingespannen aandacht u kunt indringen in de beschouwing van die heerlijkheid. De eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, moet die openbaring geven. Gedenkt dan, dat u in zulk een stand niet in Christus ambt treedt, maar Hem daarin erkent. Toont aan Hem, wat er aan u te doen en te leren is. En weet, dat het gedurig zien op Hem, het komen tot Hem, het geloofsverkeren met Hem, de enige weg is om tot de rechte beschouwing van de Vader te komen. Men ziet Gods heerlijkheid maar in *het aangezicht van Christus*, 2 Kor. 4: 6. *Die Hem gezien heeft, heeft de Vader gezien*, Joh. 14: 9.

F. Kunt u niet ontkennen, al ware nu die glans nog zozeer voor u bewolkt, of Christus heeft zaligmakende openbaring van die Naam aan u gedaan; zo ligt eindelijk ook hierin een sterke vertroosting en goede hoop in de genade. Het is, volgens het verband van zaken in de verklaring gegeven, u een bewijs dat u het rechte volk bent, waarvoor de grote Hogepriester bidt; terwijl u zoveel nodig hebt, en dikwijls niet bidden kunt. Het is een bewijs dat de Vader Zelf u liefheeft; en een vrucht van die eeuwige liefde, dat Hij u bij Zijn Zoon ter school besteld heeft. U mag er veilig uit besluiten dat u niet meer tot de wereld behoort, hoewel u dikwijls met smart en schaamte zo weinig onderscheid zien kunt tussen u en haar. En dat u eens uit die verleidende en kwellende wereld voor eeuwig zult afgezonderd worden, en gebracht voor de troon, waar Zijn dienstknechten Vader en Zoon *zullen dienen, Zijn aangezicht zullen zien, en Zijn Naam op hun voorhoofd hebben*, Openb. 22: 3, 4.

AMEN.

ZEVENDE PREEK

Johannes 17:7, 8:

Nu hebben zij bekend, dat alles wat Gij Mij gegeven hebt, van U is. Want de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, en zij hebben ze ontvangen, en zij hebben waarlijk bekend, dat Ik van U uitgegaan ben, en hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt.

7 νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν·
8 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

INLEIDING

Wij geloven, dat de leer van de apostel Jakobus, in zijn brief, hoofdstuk 2: 17-26, waarachtig en uit God is, en zo nodig tot zaligheid betracht te worden, als enig leerstuk van de apostelen ons overgegeven. Wanneer hij toont dat er geen waarachtig levend geloof is, hetgeen niet werkzaam is in goede werken; en dat niemand zal behouden worden door een geloof, waaraan dit ontbreekt. Maar wij loochenen even sterk, en de apostel heeft het nooit in het hart gehad te leren, dat het die werken zijn, welke ons genade en vergeving van zonde bij God doen verkrijgen. Het is niet vreemd dat Pelagiaans-gezinden buiten onze Kerk dit laatste evenwel gevoelen en drijven, ten koste van hun aandeel aan de vrije genade; maar onverdraaglijk, dat zulken zich met die dodelijke dwaling verenigen, welke onze Hervormde leer beleden en ondertekend hebben. Die verleiders schijnen zo sterk te ijveren voor deugd en goede werken, en ondertussen verbreekt men Woord en Schrift, bedriegt de Kerk, en wandelt in snode arglistigheid, en dat in dingen die de dienst Gods en de zaligheid van zielen betreffen. Wee zulke patronen van de deugd! Als iemand op het oogmerk van Jakobus, en de aard van het Evangelie let, kan hij niet minder dan dat beoogd hebben. Het is klaar genoeg uit de voorbeelden welke hij bijvoegt, en uit de personen waarmee hij te doen heeft, dat hij niet wil bewijzen enige verdienste of waardigheid in ons geloof bij God; maar de echtheid van dat geloof, waardoor zij vooraf genade bij God vonden, of voor gaven genade gevonden te hebben, van achteren voor de mensen te doen blijken uit de goede werken. Het andere gevoelen dat men hem aanwrijft, zou strekken tot verwoesting van het ganse Evangelie. Het vemietigt geheel of grotendeels de borggerechtigheid van Christus. Het verloochent de rechtvaardigmaking uit enkele genade. Het maakt de heiligmaking niet meer een goed, maar een voorgaande plicht van het genadeverbond, veranderende dit dus in een werkverbond. Het is ook in staat om recht overtuigde zondaars in wanhoop te storten. En welke dergelijke schadelijke gevolgen meer zijn. Derhalve is het alleen het geloof in de Middelaar waardoor wij in Gods gunst hersteld worden; zijnde de werken of zaden van deugd in het geloof niet het middel om ons tot de genade te brengen, maar het geloof. En wel zo, dat het geloof die vruchten niet zozeer voortbrengt als het ons brengen zal tot de gunst Gods, maar als het ons daar gebracht heeft. Want het geloof is niet de naaste oorzaak van de werken, maar ons aandeel aan de genade en liefde Gods, door dat geloof verkregen,

brengt die werken voort. Weshalve zij geen oorzaken kunnen zijn om genade te ontvangen, maar alleen vruchten van genade die ontvangen is. De Heilige Schrift leert immers, dat door het ontvangen van genadige vergeving van zonden, en door een gelovige bewustheid daarvan, de krachtigste aandrang gegeven wordt om God te vrezen en lief te hebben. Ik doel op Ps. 130:4 en Luk. 8:47. Het geloof verenigt ons met Christus, en als in Hem zo ingelijfd dan, en niet eerder, kan ik vruchten voortbrengen, Joh. 15:4, 5. Het geloof hoewel ook een genadegave Gods, als een voorwaarde van het genadeverbond begrepen zijnde, volgt daarop de belofte van heiligmaking, als een goed dat eigenlijk eerst gegeven wordt aan de rechtvaardige door het geloof.
Ik mag dit niet verder uitbreiden, maar moet tot mijn stof overgaan, en daarin aantonen dat Christus de orde van het gebed voor Zijn discipelen klaar op deze gronden richt.
Hij begon, vers 6, tot een grond van voorbidding te leggen de hoedanigheden der personen waarvoor Hij bad. Zijnde de eerste, vers 6-8; dat Hij met vrucht het Zijne aan hen gedaan had, en zij daarvan een betamelijk gebruik gemaakt hadden. Wat Hij gedaan had, is in vers 6 verklaard. Welke vrucht dit bij hen gedaan had, volgt nu in vers 7, 8; te weten, zij waren daaraan gelovig geweest. En dit geloof der discipelen merkt Hij niet aan als een goed werk, maar als zulk een hoedanigheid, waarop Hij hen aan des Vaders liefdezorg aanbeveelt, en de heiliging, of bekwaammaking tot goede werken, vers 17, voor hen verzoeken zal. Zijnde derhalve de heiligheid niet iets waardoor men in Gods gunst komt, maar een beloofd goed aan, en zekere vrucht van het geloof, waardoor men daartoe gekomen is.

VERDELING
In de tekstwoorden vermeldt de Voorbidder aan Zijn Vader:
1. De vrucht van Zijn prediking, vers 7: *Nu hebben zij bekend, dat alles, wat Gij Mij gegeven hebt, van U is*.
2. Verklaart en bevestigt Hij dit nader, vers 8: *Want de woorden die Gij Mij gegeven hebt*, enz.

EERSTE DEEL
De woorden van vers 7 worden in enige afschriften en vertalingen anders gelezen; ***nu heb Ik bekend*,** in plaats van *zij*. Doch de onze is de meest algemene lezing en zeker recht. Want het kan zowel niet gezegd worden van Christus, dat Hij nu eerst bekend had, dat alles van de Vader was, hetgeen Hem gegeven was. Dat wist Hij altijd en volkomen bij het ontvangen. Ook bewijst Hij in de volgende bevestiging, vers 8, niet Zijn bekentenis, maar de hunne: *Zij hebben waarlijk bekend en geloofd*.

I. Het voorwerp of de zaak die de discipelen bekend hebben, is, dat *al wat Gij Mij gegeven hebt van U is*. Men moet in deze beschrijving van het goed gedrag van Zijn leerlingen acht geven, dat Christus het niet opgeeft als een gedrag dat Hem eer aandoet, maar dat naar het genoegen des Vaders is, en tot beantwoording van Zijn oogmerk. Want Hij doet verslag van de vrucht van Zijn dienst, waartoe de Vader Hem gesteld had, om de gegevenen recht toe te rusten voor God als Zijn eigendom.

A. In de eerste woorden dan moeten wij eerst onderzoeken wat het is, *al wat Gij Mij gegeven hebt*. Maar in het maken van deze bepaling, wat dit al insluiten kan, denk ik, moeten wij in het oog houden dat de Heere van mensen spreekt, welker kennis in vele opzichten nog niet klaar en uitgebreid was, bijzonder ook in dingen, waarvan zij tot

nog toe de vervulling niet gezien hadden. Neem eens, als men denken wil, wat in de eeuwige onderhandeling tussen Vader en Zoon aan deze al gegeven was, en waarvan ook openbaring in de profetische Schriften is geschied; zo behoort daartoe vooral ook het geven van die heerlijkheid des hemels, van de heidenen tot Zijn erfdeel, enz. Maar dat zij nu nog daarvan weinig kennis hadden, toont hun zeggen, ten aanzien van Zijn hemelvaart: *Heere, wij weten niet waar Gij heengaat*, Joh. 14: 5. En *de droefheid die hun hart vervulde, als Hij daarvan sprak*, hoofdstuk 16: 6. En ten aanzien van de roeping der heidenen, hun bevreemding zelfs nog naderhand, als *God ook de bekering en de Heilige Geest aan deze gaf*, Hand. 10, 11, enz. Om dan zo na als wij kunnen (want wij weten zo wel niet als Hij wat in deze mensen was) te zeggen wat tot dit gegevene behoorde, en om tegelijk te voldoen aan de ruime uitdrukking van alles, mag men ertoe brengen dat alles, wat Hem als Zoon Gods en Middelaar tot die tijd toe reeds was gegeven, en waarvan deze discipelen enige kennis des geloofs hadden. Het wordt mijns oordeels veel te eng genomen, als men door *al wat Gij Mij gegeven hebt*, verstaat alleen uit vers 6, de mensen, *die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt*. Want zeer klaar brengt het Christus in vers 8 tot de woorden *die Gij Mij gegeven hebt*. Derhalve behoort hiertoe alles, wat de Heere ook woordelijk verklaard had, dat Hem van de Vader gegeven was.

a. Eerst dan, hetgeen Hem zo als de tweede Bestaanlijkheid in de aanbiddelijke Drieeenheid, of als de Zoon Gods gegeven was, door een eigenlijke, eeuwige en voor alle mensen onbegrijpelijke eeuwige generatie. Onder die benaming, buiten welke geen beter of veiliger kan gebruikt worden, drukte de Heiland Zelf dit uit, Joh. 5: 26: *Gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelven, alzo heeft Hij ook den Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelven*. Voegt hier nu bij:

b. Ten andere, alles wat aan Hem als Mens en Middelaar was gegeven. Als daar was dat voortreffelijke werk en Middelaarsambt, dat Hij als Profeet, Priester en Koning, met zoveel gezag en vrucht reeds geoefend had omtrent mensen, en voorzegd had, verder te zullen oefenen. Dat noemde Hij, vers 4, *het werk dat Hem gegeven was om te doen*. De overvloedige gave des Geestes, die op Hem tot uitvoering van die ambten waren. *Want God geeft Hem de Geest niet met mate*; zegt de Doper, Joh. 3: 34. *Zo ontzetten zich velen over Hem, zeggende: Wat wijsheid is dit, die Hem gegeven is*, Mark. 6: 2. Zo spreekt de Heere Jezus Zelf van die verbazende macht tot het doen van wonderwerken, noemende die *de werken die Mij de Vader gegeven heeft om die te doen*, Joh. 5: 36. Hij zal ook, vers 8, Zijn leer noemen *de woorden die Gij Mij gegeven hebt*. Verder had Hij dit voorrecht bij de Vader, dat Die Hem alles gaf wat Hij begeerde. Dat verklaart Hij voor Zijn vriendinnen en de overige Joden, Joh. 11: 42: *Ik wist dat Gij Mij altijd hoort*. Of gelijk het Martha, vers 22, uitdrukt, dat *alles wat Gij van God begeren zult, God U het geven zal*.
Voegt er nog bij al die heerlijke getuigenissen, die de Vader aan Hem had gegeven, ten aanhore van Zijn discipelen: *Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb*, Matth. 3: 17, 17: 5, enz. Eindelijk kan men er ook toe brengen zonder ongerijmdheid, al die mensen, die Hem reeds gegeven en als onderdanen toegebracht waren.

B. Gelijk *alle goede gaven en giften zijn van boven, van de Vader der Lichten*, zo moest in dit geval niet alleen op de grote gaven, maar ook op de grote Gever gelet worden. Christus zegt van dit gegevene: *Het is van U*. Was dit wel nodig te zeggen? Dewijl Hij reeds ervan getuigde: *Gij hebt het Mij gegeven*. Ja; Hij moest dus

onderscheiden, wat waarlijk zo was en van Hem geloofd werd, en wat er de discipelen van gevoelden. Want er waren er velen onder de Joden (en hun tegenwoordig verstokt nageslacht is niet beter) die van die grote dingen, welke de Vader aan Jezus gegeven had, geheel andere oorzaken lasterlijk verzonnen. Gelijk zij in Matth. 12 de macht der wonderen te doen voor een gift van Beëlzebul verklaarden; zo hebben de lateren die aan toverkunst toegeschreven, welke Hij in Egypte zou geleerd hebben (zou een Spinozist niet hetzelfde van hun Mozes kunnen zeggen?). De minder kwaadaardigen oudtijds waren onkundig van de oorzaak der grote gaven, die zij in Jezus zagen, vragende: *Vanwaar komt dit?* Matth. 13: 54, 56. Van al zulke mensen onderscheidt de Heere hier Zijn discipelen, die de ware oorsprong van dit goede kenden. Zeker was alles wat aan Jezus gegeven was, van de Vader.
Want gelijk de Zoon door geboorte van de Vader bestond, zo is ook in de huishouding der zaligheid, het gehele voornemen der verlossing, met het aanstellen van de Verlosser, in orde eerst van de Vader. En alles wat de Middelaar had, was volgens die eeuwige onderhandeling een gift des Vaders. *God heeft de wereld alzo liefgehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft*, Joh. 3: 16. En *het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou*, Ko1. 1: 19.

II. Dit dan hebben de gelovigen van die tijd gezien en geloofd; gelijk Jezus zegt: *Nu hebben zij bekend*.

A. Deze daad van bekennen is niet een blote bevatting van die waarheid, maar een klaar zien en overtuigd zijn dat het zo was, uit zekere blijken; een kennis des geloofs, als in vers 3, gelijk men het woord gebruikt vindt, Joh. 8: 52, 13: 35: *De Joden dan zeiden tot Hem: Nu bekennen wij dat Gij den duivel hebt*. En: *Hieraan zullen zij allen bekennen dat gij Mijn discipelen zijt, zo gij liefde hebt onder elkander*. Het betekent ook een erkennen in betrachting, gelijk onder andere Luk. 19: 42, 44: *Och of gij ook bekendet, hetgeen tot uw vrede dient. Daarom, dat gij de tijd uwer bezoeking niet bekend hebt*. Derhalve verklaart de Heere van Zijn leerlingen dat zij die waarheid, aangaande de Goddelijke oorsprong van alles wat aan Hem gegeven was:

a. Geloofd hebben. Zo deed Petrus uit aller naam belijdenis des geloofs aangaande het Goddelijk Zoonschap, Joh. 6: 69: *Wij hebben geloofd en bekend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods*. Zij bekenden dat deze Verlosser een dierbaar geschenk was van de hemel, *een hoorn der Zaligheid door God opgericht*, waarover Zacharia Die ook loofde, Luk. 1: 68, 69. Zij wisten dat de Heere Jezus Zijn bediening ontvangen had van boven, als het antwoord van Johannes de Doper, aan de verwonderden over de grote toeloop tot Jezus, leert, Joh. 3: 27: *Een mens kan geen ding aannemen, zo het hem uit de hemel niet gegeven is*. Zij hadden overtuigende bewijzen dat des Heilands grote hoedanigheden van God waren; zodat zelfs een Nikodemus zeggen moest: *Rabbi, wij weten dat Gij zijt een Leraar van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen, die gij doet, zo God niet met hem is*, Joh. 3: 2. Dat ook Jezus als een bijzonder Man Gods, alles van de hemel op Zijn bidden verkreeg, erkende zelfs een blinde, toen ook zijn ziel nog maar schemerende zag, Joh. 9: 31, 33: *Wij weten dat God de zondaars niet hoort; maar zo iemand godvruchtig is en Zijn wil doet, dien hoort Hij. Indien Deze van God niet ware, Hij zou niets kunnen doen*. Zij hadden eindelijk ook deze gezonde bevatting, dat allen die Jezus aannamen, (en dat waren de gegevenen) door Gods genade daartoe bewrocht werden, en uit God geboren waren, Joh. 1: 12, 13. Van dit alles hadden zij klaar onderwijs uit de profeten en Jezus krachtige leer. Zij hadden daarvan de sterkste verzekering, zo door Zijn

hemelse wandel en bovennatuurlijke wonderen, als door het licht en de kracht die Zijn Geest daarbij aan het hart gaf. Derhalve kon het niet missen, of bij zulk een overtuiging moest gepaard gaan:

b. Een praktikaal erkennen. Met waarheid kon Christus dit ook van Zijn discipelen getuigen.
Zij tonen immers metterdaad zich volgens die bekentenis omtrent Hem te gedragen; als zij Zijn woord zo gereed aannamen, zo verliefd waren op dat gehoor, Zijn dienst zo oprecht omhelsden, Hem zo onafscheidelijk navolgden, en alles wat in de wereld dierbaar was, verlieten. Dit bleek op de proeve die Jezus hen voorstelde, vragende: *Wilt gijlieden ook niet weggaan?* als zij daarop antwoordden: *Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens. En wij hebben bekend en geloofd dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods*, Joh. 6: 67- 69. Die dadelijke erkentenis oefenden zij ook, wanneer zij alle Goddelijke genade en zegeningen bij Jezus zochten, en van Hem verwachtten. Daarop zag Martha, toen haar broeder was gestorven, zeggende: *Maar ook nu weet ik, dat alles wat Gij van God begeren zult, God U het geven zal*, Joh. 11: 22.
Zij bekenden met de daad, dat alles wat Jezus gegeven was van de Vader was, wanneer zij Hem over het zenden van de Zaligmaker, en over al de weldaden die zij door Hem ontvingen, verheerlijkten. Daarover prezen de herders en Simeon in zijn lofzang God, als zij de Messias in het vlees gezien hadden, Luk. 2: 20, 30, 31. Zo verheerlijkte de schare God, over het genezen van de geraakte, Matth. 9: 8, en over het opwekken van de zoon der weduwe te Naïn, Luk. 7: 13, een vrouw over haar eigen genezing, Luk. 13: 13, een der tien gereinigde melaatsen, Luk. 17: 15, de genezen blinde, Luk. 18:43, enz.

B. Het verdient nu nog enige opmerking dat de Heere Jezus dit prijselijk gedrag der discipelen nader bepaalt door het woordje nu; *nu hebben zij bekend*, enz. Elk weet dat dit woordje soms gebruikt wordt als een gevolgtrekking uit het vorige; en soms als een aanwijzing van de tegenwoordige tijd. Het voegt hier beide niet kwalijk.
a. Vat u het op, dat het gezegde hier een gevolg is van het vorige, dan kan het met vers 6 een goed verband geven. Zo namelijk, dat uit de openbaring van des Vaders Naam dit bekennen der discipelen gevloeid was. Want bestond die openbaring en een verklaring, dat de Vader Zijn heiligheid, rechtvaardigheid, liefde, genade, enz. wilde betonen in het overgeven van Zijn eigen Zoon voor zondaars; zo werd niet alleen Jezus Zoonschap en bestaan van de Vader daardoor bekend; maar ook dat het was een allerkostelijkst geschenk van de Vader, zulk een Middelaar, en Die zo toegerust met alle volheid voor ellendigen, te hebben.
b. En wilt u dat door dit nu de tegenwoordige tijd bedoeld wordt; het zal ook wel vleien. Toen Jezus Zijn discipelen eerst riep, waren zij in alles en ook in dit stuk zeer onbedreven; maar door langdurig onderwijs van Hem, hadden zij nu, nu Hij Zijn werk op aarde geëindigd had, vers 4, daaromtrent meer onderscheiden kennis en geloof. Zelfs had deze laatste afscheidsrede nog al klaarder licht toegebracht. Dus zeggen zij zelf, Joh. 16: 30: *Nu weten wij dat Gij alle dingen weet, en Gij hebt niet van node dat u iemand vraagt. Hierom geloven wij dat Gij van God uitgegaan zijt*. Welke nadruk tot het algemene oogmerk hierin ligt, zal ik na het verklaren van het volgende vers tonen.

TWEEDE DEEL
En dus kom ik tot het tweede gedeelte der tekstwoorden in vers 8, behelzende een

nadere verklaring en bevestiging van het gezegde in vers 7. Daarin wordt eerst verklaard de wijze hoe zij die kennis hadden verkregen: ***De woorden die Gij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, en zij hebben ze ontvangen.*** En ten andere, waarin de kennis bestond, die zij door het aannemen van dit onderwijs gekregen hadden, in deze woorden: *En zij hebben waarlijk bekend dat Ik van U uitgegaan ben, en hebben geloofd dat Gij Mij gezonden hebt*.

I. In de verklaring van de wijze, hoe zij tot de voorgemelde bekentenis zijn gekomen, komt voor, èn Christus daad, èn de hunne.

A. In Christus daad, welke Hij aldus uitdrukt: *De woorden die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven*:

1. Gewaagt Hij van de woorden die de Vader Hem gegeven heeft. En daardoor kan elk licht vatten dat Hij niet anders verstaat, dan die blijde boodschap van het Evangelie, de verkondiging van die grote zaligheid, de woorden des eeuwigen levens, welke Christus als Profeet gepredikt heeft.
a. Als u op de benaming let, die hier aan deze heilleer wordt gegeven, zegt de Heere dat het woorden waren, in het veeltal. Hetzij om de veelheid van grote zaken, die in de leer der zaligheid waren opgesloten; hetzij om de verschillende redevoeringen die Hij houden moest en gehouden had. Dan eens onderwijzende, dan eens voorzeggende, dan eens tot vermaning, waarschuwing, bestraffing, vertroosting, enz. Gelijk nog *de Schrift van God ingegeven, is nuttig tot lering, wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is*, 2 Tim. 3: 16. Doch de omschrijving van deze woorden verdient ook enige uitbreiding, als Jezus zegt, *die Gij Mij gegeven hebt*. Wanneer en hoe is dit geschied? Zeker al van eeuwigheid ook. Wanneer Hij van eeuwigheid af gezalfd geworden is, om als Opperste Wijsheid ook Gods grote Profeet bij de mensen te zijn, zijn Hem die woorden gegeven te spreken. Maar ook in de tijd bij de dadelijke uitvoering van het Middelaarswerk. Na het aannemen van de menselijke natuur heeft de Heere Jezus vele verborgen en gemeenzame onderhandelingen met de Vader gehad, en heeft naar die mensheid daarin buiten twijfel vele inwendige onderwijzingen daarvan ontvangen. Gelijk Hij ook door de Heilige Geest een uitnemende mate van wijsheid heeft verkregen en aanvoering om in alle gepaste gelegenheden te spreken. Van die profeet als Mozes, had de Heere al voorzegd, Deut. 18: 18: *Ik zal Mijn woorden in Zijn mond geven, en Hij zal tot hen spreken alles, wat Ik Hem gebieden zal*. In Jes. 61: 1 wordt de Messias ook dus sprekende ingevoerd: *De Geest des Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft, om een blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen*, enz.
b. Doch deze omschrijving van de leer van het Evangelie kan ons in het voorbijgaan ook nog deze dingen doen opmerken:

* Dat die woorden niet konden gezocht of verstaan worden door de rede, maar alleen bekend worden uit de afgrond der Goddelijke wijsheid, en door de mond van Gods Zoon. Het was toch een wijsheid, niet van deze wereld, noch van de overste van deze wereld, die teniet wordt; maar *een wijsheid Gods, bestaande in verborgenheid, die bedekt was, welke God tevoren verordineerd heeft tot onze heerlijkheid, eer de wereld was. Welke niemand van de oversten dezer wereld gekend heeft*, 1 Kor. 2: 6-8.

** Dat de Heere Jezus niet alleen ten aanzien van de voorwerpen, als in vers 6 bleek, maar ook ten aanzien van de inhoud der openbaring des Vaders bestek nauwkeurig

had gevolgd. Gelijk Hij in hoofdstuk 12: 49 verklaart: *Ik heb uit Mijzelven niet gesproken; maar de Vader Die Mij gezonden heeft, Die heeft Mij een gebod gegeven, wat Ik zeggen zal, en wat Ik spreken zal*.

*** Dat de Heere Jezus het geloof dergenen, die Hij wilde brengen tot de kennis van de weg der zaligheid, niet heeft willen gronden op onmiddellijke openbaringen en inspraken van Zijn Geest, waartoe Hij machtig was; maar alleen veroorzaken door, en gronden op het middellijk onderwijs van Gods Woord. Tot dat einde zegt Hij dan:

2. Van deze woorden die Hem gegeven waren, die heb Ik hun gegeven. Het was geschied door de bekendmaking en gedurige prediking uitwendig. Doch ook voornamelijk door opening van het verstand en hart, waardoor zij overreed werden om deze aan te nemen. Het was hun gegeven, *de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te weten*, Matth. 13: 11. Dingen, die ik niet uitbreid, als voorheen reeds, wat de zaken aangaat, verklaard. Noemt Christus dit een geven; deze toehoorders mochten er wel uit begrijpen, dat zulk een bekendmaking van deze woorden een vrij genadegeschenk was. Ja *het was alleen des Vaders welbehagen, dat het deze kinderkens was geopenbaard, met voorbijgaan van de wijzen en verstandigen*, Matth. 11: 25. Zij mochten wel toezien, wat een kostelijke gift het was, die hen van de Vader door de hand des Zoons werd toegereikt. Onder deze uitdrukking mochten zij de Opperste Wijsheid zich wel verbeelden, tot hen roepende: *Neemt Mijn tucht aan, en niet zilver; en wetenschap, meer dan het uitgelezen uitgegraven goud. Want deze wijsheid is beter dan robijnen, en al wat men begeren mag, is met haar niet te vergelijken*, Spr. 8: 10, 11.

B. Trouwens, zij hadden zo hieromtrent gehandeld, als blijkt in hun daad, die uitgedrukt wordt: En zij hebben ze ontvangen of aangenomen, gelijk het woord ook betekent en meermaals vertaald wordt. Het is bekend genoeg, dat dit aannemen van het woord des Evangelies eerst zegt die daad des verstands, waardoor men dat woord voor waarachtig en van een Goddelijke onfeilbaarheid houdt.
En dan ook die werkzaamheid van de wil, waardoor de zaken hoogst begeerlijk gekeurd en als nuttig, nodig en betamelijk met de volle genegenheid der ziel omhelsd worden, hetwelk dan al veel overeenkomt met het bewaren van het woord, vers 6.
Dit meen ik, dat Christus bij Zijn genoemde geven voegt, niet alleen om te tonen het betamelijk gebruik dat zij van deze gift gemaakt hadden, maar ook om te verklaren de krachtige uitwerking van Zijn geven, hetwelk met zoveel aanprijzing, overredingskracht en licht vergezeld ging, dat zij de boodschap uit Zijn mond gaarne aannamen. Door dit middel waren zij gekomen tot die bekentenis van vers 7.

II. Laat ons nu ten andere ook zien, welke kennis zij verkregen hadden door het geven en aannemen van dit onderwijs. Dit wordt beschreven in deze woorden: ***En zij hebben waarlijk bekend, dat Ik van U uitgegaan ben, en hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt.***

A. Het voorwerp van hun bekentenis en geloof wordt tweezins voorgesteld, zijnde een daad des Zoons en des Vaders in een zelfde geval.

1. Die des Zoons is, *dat Ik van U uitgegaan ben*. Wil men het verstaan van die eeuwige uitgang door de Goddelijke geboorte, zal er geen ongerijmdheid in liggen; onder zulk een benaming wordt die verborgenheid ook voorgesteld, Micha 5: 1: *Zijn*

uitgangen zijn vanouds, enz. En dan zou in deze tweeërlei uitdrukking op twee onderscheiden zaken van dezelfde Persoon des Middelaars worden gezien, welke beide door de discipelen geloofd waren; te weten op Zijn natuurlijke uitgang als Zoon, en op Zijn huishoudelijke als Middelaar, Die van de Vader gezonden was. Zeker, die twee dingen paren zij zo samen, als zij Hem belijden te zijn de Christus en de Zone Gods; en de Zone Gods, de Koning Israëls, Joh. 11: 27, 1: 50, enz. Veel redelijker zou deze verklaring zijn, dan dat men het uitgaan alleen verstaat van de Goddelijke zending tot Zijn profetisch ambt. Want dan zouden de volgende woorden, *dat Gij Mij gezonden hebt* even hetzelfde zeggen en een nutteloze herhaling zijn. Ook zou men dan van alle profeten, die waarlijk van God gezonden zijn, met hetzelfde recht kunnen zeggen dat zij van God zijn uitgegaan. Hetwelk nooit geschiedt. Ook leren de plaatsen, waar deze zelfde uitdrukking ook voorkomt, iets verhevens. Ziet hoofdstuk 8: 42, 13: 3, 16: 27, 28, 30. Nochtans, omdat dit uitgaan van den Vader, hoofdstuk 13: 3, 16: 28, staat tegenover het heengaan tot den Vader; kan ik mij niet zo wel verenigen met het begrip, dat het ziet op de uitgang door geboorte. Maar het betekent, mijns oordeels, Zijn komen in de wereld, door het aannemen van de menselijke natuur en aanvaarden van Zijn bediening. Zo nochtans heet dit een uitgaan van God, dat er zeker in verondersteld wordt Zijn vóórbestaan eer Hij mens werd, en Zijn eeuwig zijn bij, en medebestaan met God in evengelijke heerlijkheid, vers 5, waarvan is gesproken. In die zin wordt ook elders gezegd, *dat Hij eerst is nedergedaald*; *dat Hij van boven is*, en *uit de hemel nedergekomen*, enz. Ef, 4: 9, Joh. 3: 13, 31, 4: 38, enz. Gelijk het ook zo samengevoegd wordt, Joh. 1: 1, 2, 9, 11, 14. *Dat het Woord bij God was, en in de wereld gekomen en vlees geworden is*. Dit eeuwig voortbestaan dan in dit zeggen ondersteld zijnde, geeft Christus er hierdoor te kennen die daad van gewilligheid ook in het verlaten van Zijn hemeltroon, tot opneming van alles wat hier beneden aan het verlossingswerk vast was; overeenkomstig dat zeggen, Hebr. 10: 7: *Toen sprak Ik: Zie, Ik kom, om Uw wil te doen, o God*. Dus zien wij dat dit eerste gezegde wel degelijk onderscheiden is.

2. Van het andere, *dat Gij Mij gezonden hebt*. Hetwelk ziet op die genadedaad des Vaders in de aanstelling van de Zoon tot dit werk, en in Hem daartoe bekwaam te maken en last te geven; waarvan in vers 3 is gewaagd. Wanneer dan deze twee uitdrukkingen van Zijn komst als Middelaar samengevoegd worden, zien wij dat Hij op des Vaders roeping tot dat moeilijk werk niet geaarzeld had; en dat Zijn volkomen gewilligheid tot dit heerlijk werk, van des Vaders Afgezant te zijn, Hem niet had doen lopen zonder zending. *Gelijk niemand zichzelf die eer van het hogepriesterschap aanneemt zonder Goddelijke roeping*, zo had Zich Christus ook in dezen gedragen, Hebr. 5: 4, 5.

B. Omtrent dit gewichtig stuk verklaart Hij nu hoe Zijn discipelen verkeerd hadden, zeggende: *Zij hebben waarlijk bekend, en hebben geloofd*, dat het zo was. Die twee woorden gaan ook dus samen, Joh. 6: 69, 10: 38. En hoewel ze in betekenis onderscheiden zijn, moeten zij omtrent dit voorwerp gepaard gaan. Van het kennen, bekennen en daarin opgesloten geloven van Goddelijke waarheden is boven meermaals gesproken.

1. Derhalve zeg ik er hier niets anders van, dan:
a. Dat er geen recht geloof van enige waarheid zijn kan, zonder voorafgaande kennis. Dat derhalve deze discipelen gehad hadden het rechte verstand van Jezus woorden. Wanneer Hij hen verklaart te zijn *de Zone Gods, Die uit de hemel gekomen en van de*

Vader gezonden was, om zondaars te zaligen. Dat ook de blijken van de Goddelijke geloofwaardigheid deze verklaring met licht aan hun gemoed waren bekend geworden; zodat zij deze waarheid hadden kunnen bekennen.
b. Dat uit zulk een bekennen het geloof, of de vormelijke daad van het geloof geboren wordt. En dat is dan niet alleen een aannemen van dit getuigenis voor een ontwijfelbare waarheid, hoewel ze nooit door een eindig verstand te begrijpen of uit de rede te bewijzen is; maar het praktikaal geloven van een getuigenis dat ons ter betrachting wordt overgebracht; en sluit voornamelijk in, daaromtrent met hart en daden volgens deszelfs oogmerk te verkeren. Dat is dan hier, dat eerbiedigen van het Goddelijk gezag en last van deze grote Gezant; dat hartelijk ontvangen van Zijn boodschap; dat gereed involgen daarvan door het aannemen van het aangeboden heil, en involgen van de weg daartoe, enz. ziet, hoe hun geloof, dat Hij van God uitgegaan was, gegrond is op zulke Goddelijke bewijzen, en voortgebracht heeft een oprechte liefde tot Jezus. Zij zeggen, hoofdstuk 16: 30: *Nu weten wij dat Gij alle dingen weet. Hierom geloven wij dat Gij van God uitgegaan zijt*. En Jezus van hen, vers 27: *Want de Vader Zelf heeft u lief, dewijl gij Mij liefgehad hebt, en hebt geloofd dat lk van God ben uitgegaan*.

2. Ja, in onze woorden geeft de Heere ook een nader getuigenis van de echtheid van hun geloof, als Hij zegt, dat *zij waarlijk bekend hebben*. Niettegenstaande hun kennis in die tijd in veel opzichten nog zeer gebrekkig was, en hun geloof zeer zwak; nochtans, wat het wezenlijke aangaat, getuigt Jezus ervan, dat zij oprecht en zaligmakend was. Op Zijn zeggen mochten zij, en mogen wij het wel aannemen zonder verder bewijs; evenwel zijn er van hen verschillende blijken van waarheid aangetekend, die in anderen niet gevonden werden, en die men uit tegenstelling uit zulken het best kan opmaken.
a. In tegenstelling tot geveinsde belijders, die zeiden: *Meester, wij weten dat gij waarachtig zijt, en de weg Gods in der waarheid leert*, Matth. 22:16, met een goddeloos oogmerk; zo hadden dezen uit overtuiging des harten Zijn woorden aangenomen.
b. Daar anderen tegen dank door Zijn verstommende redenen enigszins overtuigd werden van waarheden, die zij haatten en vreesden; en waartegen zij zich kwaadaardig verzetten met allerlei uitvluchten, lasteringen, ja dodelijke voornemens tegen Zijn Persoon, gelijk in vele farizeeën en schriftgeleerden is gebleken; daar hadden dezen de leer van Christus met liefde aangenomen en met zachtmoedigheid ontvangen (al was er al een scherp woord onder) en hadden daarom alle gelegenheden gezocht, om al meer van Hem te leren en daarin gesterkt te worden.
c. Velen mag men denken, als Judas en anderen, die wel volkomen verstandig overreed waren van de waarheid van deze leer, maar door gebrek aan verlichte ogen des verstands nooit een geestelijk gezicht hadden gehad van de zaken, die door de woorden werden voorgesteld. Maar die waarlijk geloofden, hadden onder dezelfde middelen tot gemene overreding, Geesteslicht gehad om de Persoon en de zaken die Hij sprak, te kennen, en hadden de kracht der Goddelijke leer aan het gemoed ondervonden. Waarom zij zulke sterke belijdenissen en met zoveel aandoening deden; als Nathanaël, hoofdstuk 1: 50: *Rabbi, Gij zijt de Zone Gods, Gij zijt de Koning Israëls*. En de Samaritanen, hoofdstuk 4: 42: *Wij geloven niet meer om uws zeggens wil, want wijzelven hebben Hem gehoord, en wij weten dat Deze waarlijk is de Christus, de Zaligmaker der wereld*. Van dit onderscheid kan men aan een natuurlijk mens, 1 Kor. 2: 14, evenmin een recht denkbeeld geven, als aan een blindgeborene het onderscheid recht leren begrijpen tussen hem en anderen die zien, zolang hijzelf niet

genezen wordt.
d. De waarheid eindelijk van dit kennen en geloven bleek ook uit de gevolgen en uitwerkingen. De algemene overreding en het historische geloof van enigen bracht geen praktikale erkentenis voort. Het hart werd er niet door vernieuwd. Het aanschouwen van des Heeren heerlijkheid bracht geen verandering van gedaante in de aanschouwer voort, 2 Kor. 3: 18. En daarom hadden de wereldse en vleselijke inzichten nog zoveel macht op het hart, dat zij de waarheid niet gehoorzaamden. Waarvan een voorbeeld is in zulken, die wel geloofden; maar om der farizeeën wil het niet beleden, opdat zij uit de synagogen niet zouden geworpen worden. *Want zij hadden de eer der mensen lief, meer dan de eer Gods*, Joh. 12: 42, 43. Deze oprechten integendeel waren door hun kennis overreed tot gehoorzaamheid aan de Heere Jezus, zij hadden Hem zo lief gekregen, dat zij als niet van Hem af te scheuren waren, en alles bij Hem hadden opgezet, Matth. 19: 27. Dit zijn zo enige bewijzen dat zij *waarlijk bekend en geloofd* hadden. En zeker, met minder konden de discipelen niet volstaan. Want was dit zulk een gewichtige boodschap, en die zo statelijk van de God des hemels aan de mensen gebracht werd; zou het niet voldoen, algemeen te geloven dat Christus die Gezant van God was en de waarheid sprak. Maar hetgeen Hij sprak moest met de hoogste eerbied ontvangen worden, en elk zich bereid tonen om zich volgens de last van de Gezant te gedragen.
Er is nog overig, dat wij de verklaarde woorden in haar verband en oogmerk beschouwen.

1. Hebben de twee tekstverzen dit verband tot elkaar, dat het laatste dient tot nadere bevestiging en verklaring van het eerste. Dat is er ook in te zien. Zij bekenden immers, dat alles wat de Zoon gegeven was van de Vader was, niet alleen als zij de boodschap, Hem van de Vader gegeven, aannamen als een Goddelijk woord in het algemeen; maar daaruit hadden leren erkennen in het bijzonder, dat Jezus was de Gezant, Die gewillig van de Vader was uitgegaan, en de Vader de grote Heere, Die Hem met zulk een bezending had verwaardigd. Gevolglijk, alles wat zij in Jezus gezien hadden, zagen zij aan als hoedanigheden Hem van de Vader gegeven, om dit grote gezantschap te bekleden.

2. Deze twee verzen behelzen de vrucht van hetgeen de Heere Jezus volgens vers 6 aan de gegevenen gedaan had; hetwelk dan de eerste grond is, waarop Hij dezen aan de Vader aanbeveelt. Als men nu op deze vrucht let, blijkt daarin, dat aan het grootste oogmerk Gods voldaan is Want het eerste einde van het ganse verlossingswerk is, dat *de Zoon de Vader verheerlijke*, vers 1. Derhalve moesten de verloste mensen niet alleen of voornamelijk bekwaam gemaakt worden, om de Middelaar te lieven en te gehoorzamen, maar om de Godheid te verheerlijken. Jezus, Die ook waarachtig God, Eenwezen met de Vader was, beoogde dit ook eerst in het overbrengen van Zijn boodschap. Wanneer dan nu deze discipelen niet geëindigd hadden met hun liefde, geloof en gehoorzaamheid in Jezus Persoon; maar het algenoegzame, wijze en goedertierene der Goddelijke genade hierin erkend, zo hadden zij aan Gods hoofdbedoeling voldaan, en getoond een volk te zijn, door Christus geformeerd, om des Heeren lof te vertellen.

3. Dit gaf de grond aan de Voorspraak om dezen bij Zijn vertrek van de wereld aan te bevelen aan de Vader en Zijn liefdezorg, als een volk dat wel toegerust was, om voor de Heere te zijn, Wiens eigendom zij waren.

4. Dit behoefde de Vader niet herinnerd te worden, maar werd zo luidbaar aan Hem voorgesteld, opdat het de discipelen hoorden, en daaruit troost en onderrichting ontvangen mochten. Zijn heengaan moest draaglijker worden, als zij hieruit begrepen, dat Zijn tegenwoordigheid bij hen maar gediend had, om hen voor de Vader te bereiden, en dat Die nu, na het scheiden van Christus, hen als Zijn eigendom bezorgen en bewaren zou.
De zwarigheid die zij nu omtrent deze liefdezorg des Vaders mochten maken, uit aanmerking van hun kleine kennis, zwak geloof en andere zedelijke gebreken, waarvan zij zich als oprechten wel bewust waren, werd in deze woorden weggenomen. Wat is het groot en geruststellend, dat de Hartenkenner hun kennis en geloof, hoe gebrekkig en dikwijls door Hemzelf berispt, voor oprecht verklaart, en voor een recht bewijs van hun zaligste betrekking op God; welke betrekking Hijzelf ook houdt voor een vaste grond, dat God hunner steeds ten goede zal gedenken.

TOEPASSING
In zulk een waarachtige geloofserkentenis zal ook onze zaligheid gelegen zijn. De Heere Jezus heeft ons dezelfde woorden, naderhand nog door de Heilige Geest verklaard en vermeerderd, ook gegeven. Wij leven niet meer, gelijk vele volkeren der aarde, onder de zielsdwingelandij van zulke valse profeten die des Heeren woorden van het volk stelen. Het gezegende werk der Kerkhervorming heeft ons dit wederom gegeven. Mochten wij dat kostelijkste geschenk, beter dan duizenden van goud of zilver, maar ontvangen, en daardoor tot erkentenis der waarheid komen. Daar zou aanleiding in mijn woorden zijn tot weerlegging van verschillende schadelijke gevoelens buiten onze Kerk; doch het is niet nodig die daar te zoeken. Wij kunnen die, tot onze schande voor God, tehuis wel vinden.

1. Mag de Heere niet wel zeggen thans van velen onder ons, als van Zijn oude volk, Jer. 6:19: *Hoor toe, gij aarde, zie, Ik zal een kwaad brengen over dit volk, de vrucht hunner gedachten; want zij merken niet op Mijn woorden, en Mijn wet verwerpen zij*. Want men hoort en leest thans maar al te klaar, dat het Goddelijk gezag van deze woorden bestreden en geloochend wordt. Het gaat zover, dat die Goddelijke en menslievende Jezus gelijk gesteld wordt met Mohammed en zulke snode bedriegers, die uit de hel zijn uitgegaan. (Wie schrikt niet, die eraan denkt?) Of, om de wraak van Gods dienares en de vervloeking van alle Christen natiën te ontgaan, zal men Hem wel voor een deugdzaam Zedenleraar houden, maar niet geloven, dat Hij als de eeuwige Zoon van God is uitgegaan. Van Wiens woorden niets ontvangen wordt, dan hetgeen met de natuurlijke godsdienst overeenkomt. Dit dreigt de godsdienst, of liever de godsverzaking, de mode te worden. Ik spreek niet te hard. Leest wat in 1 Joh. 2: 22, 23 onze evangelist zegt: *Wie is de leugenaar, dan die loochent dat Jezus is de Christus? Deze is de antichrist, die de Vader en de Zoon loochent. Een iegelijk die den Zoon loochent, heeft ook den Vader niet*. En wederom, hoofdstuk 4: 3: *Alle geest die niet belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God niet; maar die is de geest van de antichrist*. En wat is de reden van dit verwerpen? Niet de overtuiging van de onwaarheid of schadelijkheid van deze leer; maar de vijandschap van het verstand des vleses met de opgeblazenheid daarvan, die wil zich niet laten gevangen leiden onder het gezag van een hogere Goddelijke wijsheid. En de overgegeven drift tot een werelds en vleselijk leven, wil zich niet laten beteugelen of pijnigen door het nauwe voorschrift van Jezus Evangelie.

2. En hoewel men nog dat Evangelie belijdt Gods Woord te zijn; die zich met de

gruwelleer der Socinianen en Arianen hebben laten verpesten, lopen hard naar deze gruwel heen. Zij geloven toch alleen dat Jezus van God gezonden is, maar niet dat Hij van God uitgegaan is, een voorbestaan, ja een eeuwig Goddelijk bestaan met de Vader had. Hoevelen dergenen die zich Remonstranten noemen en zich te verdraagzaam omtrent zulke snode mensen gedragen hebben, met die goddeloze ketterij besmet zijn, zullen zij best weten. En gaat het verder met de verdraagzaamheid omtrent dwalingen der laatsten in onze Kerk, (ik veroordeel verdraagzaamheid omtrent dwalingen, en niet omtrent dwalende mensen) de tijd, vrees ik, zal het leren, dat wij van alles wat aan Jezus gegeven is en van alle zalige woorden, die Hij ons gegeven heeft, niet veel meer zullen overhouden dan een laffe zedenleer, die men omtrent zo goed in de geschriften der heidenen kan vinden. O, dat dierbaar pand van het enig zalig Evangelie, ons overgegeven, loopt zoveel gevaar!

3. Het is waar, dat er nog velen in onze Kerk zijn, die met deze dwalingen niet besmet zijn, en rechtzinnige Gereformeerden heten willen Maar welk gebruik maken velen van Jezus woorden? Er is zulk een grote menigte van zulke mensen, die Christus houden voor een Leraar van God gezonden, voor de enige Zaligmaker, en Zijn woorden van Goddelijk gezag. Maar ondertussen is er een dagelijks verzuim in het lezen en zuchten naar het rechte verstand van die woorden in het eigen huis. Er is een openbaar verachten daarvan in het schandelijk verwaarlozen van de openbare godsdienst, daar Zijn Woord gehoord wordt. Of zit men daar, velen luisteren en verstaan niet eens wat er gezegd wordt. Het verveelt daar te zijn. Zij haken naar het einde. Er is niets van dat beven voor Gods Woord, als voor een boodschap van de hemel, waarin over eeuwig zielsbelang gehandeld wordt. Indien vele mensen de waarheid wilden zeggen, zij zouden moeten bekennen dat de vertellingen van wat nieuws, de gesprekken over burgerlijke zaken, ja dikwijls de redenen van toneelspelen en dergelijk soort, waardoor de hartstochten bewogen en de lachlust gestreeld worden, met veel meer smaak van hen gehoord worden, of in zulk soort van boeken gelezen, dan die allerwichtigste waarheden van het Evangelie. Waarachtig, mensen, u gelooft niet dat Jezus van God tot u gezonden is, om woorden van zaligheid te spreken. Van u moet men zeggen, Jer. 6: 10: *Tot wien zal Ik spreken en betuigen, dat zij het horen? Ziet, hun oor is onbesneden, dat zij niet kunnen toeluisteren; ziet, het Woord des Heeren is hun tot een smaad, zij hebben geen lust daartoe*.

4. Is er nu nog al een soort dat redelijk ervaren is in het Woord der gerechtigheid; ziet toch, of u wel waarlijk bekentenis en geloof daaromtrent ooit geoefend hebt.
Is het Goddelijke van deze boodschap u wel ooit zo gewichtig op het hart gekomen, daar u de woorden van Christus met niet meer eerbied en aandoening behandelt in horen, spreken en onderzoeken, dan andere gemene wetenschappen?
Vond u in de gift van deze woorden wel ooit zoveel dierbaarheid en zulk een schat voor uzelf, omdat daarin niet zozeer was oefening voor uw weetgierig verstand, maar openbaring van een heilweg voor uw ellendige ziel? Hebt u door dat Woord wel ooit zulk een Goddelijke volheid gezien in deze Middelaar, Die zo betamelijk was tot opluistering van Gods heerlijkheid, zo noodzakelijk en zo begeerlijk voor uw ziel in het bijzonder?
Kent u wel door oefening bij uzelf dat innig omhelzen van de Heere Jezus en Zijn last, die Hij bracht; dat overgeven van uzelf aan Hem, en van al uw eeuwige zielsbelangen, op Zijn woord?
Indien ook de Heere Jezus ooit Zich recht aan u heeft geopenbaard en gehoor gevonden heeft bij uw ziel; zo zal het niet gebleven zijn bij enige aandoening van

blijdschap, want een tijdgelovige kan ook het Woord met vreugde ontvangen; maar zij zal ook ingeleid zijn in dat oneindig wijze, en goedertierene van de Vader, Die Hem gezonden heeft. Zij zal ook in de Zoon gemeenschap met God gezocht en enigszins gevonden hebben. Zij zal zulk een aandrang in zich gevoeld hebben, en lust, om God in en om die Zoon te verheerlijken.
Bij wie deze dingen niet zijn, die is blind, en heeft nooit de Zoon of de Vader gekend; nooit het Evangelie verstaan of geloofd. Nu is dat niet alleen een zeer rampzalige staat, zonder Christus en zonder God in de wereld te zijn; maar onder al uw zonden is deze de zwaarste, en die Gods toorn op het hevigste zal doen blaken, dat u die woorden des eeuwigen levens versmaad hebt, deze Gezant gehoor geweigerd, God, die Hem aan u zond met zulk een volheid van genade, veracht. Op deze zonde van ongeloof is in het bijzonder bedreigd, dat God *met vlammend vuur wraak doen zal*, 2 Thess. 1: 8. Zwaar en onvermijdelijk stelt Paulus het oordeel over zulken voor, Hebr. 12: 25: *Ziet toe, dat gij Dien Die spreekt niet verwerpt; want indien dezen niet zijn ontvloden, die dengenen verwierpen welke op aarde Goddelijke antwoorden gaf, veelmeer zullen wij niet ontvlieden, zo wij ons van Dien afkeren, Die van de hemelen is*.
Tot nog toe wordt u aangewezen te ontvlieden van die toekomende toorn. Denkt toch dat, zo dikwijls u van deze zending hoort of leest, het nog is een aanklopping van de Heere Jezus, om des Vaders last en aanbod van genade aan u te openen. Is er dan nog geen gehoor voor de Heere van hemel en aarde? Moet nu, nu het nog een dag van zaligheid is, Hij al wederom heengaan, bedroefd over uw ongeloof? Zou u een leraar onder de mensen, een aardworm als u, wel zo dikwijls durven wegzenden, als hij u uit liefde zocht te spreken? En durft u dat de Zoon van God te doen, Die Zelf is God bovenal te prijzen in der eeuwigheid? Wilde u maar horende gemaakt worden; deze krachtige Profeet kan *de blinde ogen openen, doven doen horen de woorden des Boeks, murmureerders de lering doen aannemen*, Jes . 29: 18, 24.
Hebt u de vervulling van zulke beloften zo nodig voor uzelf, en Jezus zo algenoegzaam en dierbaar voor u gezien; bracht Hij het Woord wel eens met bijzonder licht en kracht op het hart, dat u waarlijk geloven moest; blijft Zijn onderwijs u even noodzakelijk en dierbaar, en u zonder Zijn geven onmachtig om het te ontvangen:

1. Houdt het dan daarvoor, dat u behoort tot *die beminde volken, die heiligen, die ontvangen zouden van Zijn woorden*, Deut. 33: 3. Als de Heere Jezus van u, als hier van de discipelen, eens verslag aan Zijn Vader zou doen, en Hij vroeg u aangaande Zijn Goddelijk gezantschap, gelooft u dat? Antwoordt met Martha, Joh. 11: 27: *Ja Heere; ik heb geloofd, dat Gij zijt de Christus de Zone Gods, Die in de wereld komen zou*. Durft u niet; vraagt Hem om Zijn onderrichting en licht, uzelf bij de kentekenen neerleggende, die boven tot ontdekking zijn voorgesteld. En hoewel uw kennis klein en dikwijls zeer donker ten aanzien van het geestelijk inzien is; hoewel uw geloof zwak en soms zeer bestreden is, zelfs omtrent de allergewichtigste waarheden; houdt in het oog uit het voorbeeld van deze discipelen, dat de onfeilbare Keurmeester van oprechtheid, de bekentenis en het geloof van Zijn volk voor waarachtig verklaart, hoeveel gebrek Hij er Zelf in ziet.

2. En kunt u niet anders besluiten, of hebt u al het Goddelijke mogen bekennen dat er in Jezus is, en Zijn woorden waarlijk geloven; ziet dan met blijdschap, verwondering en tot prijs der heerlijkheid van Gods genade, waardoor Hij u begenadigd heeft in de Geliefde, hoe onschatbaar groot die genade is; dat de God van de hemel aan u, nietig schepsel, walgelijk zondaar, kwaadaardige weerspanneling, een Afgezant zond, en dat

wel Zijn enige en van eeuwigheid geboren Zoon. Men moest Hem toegerust verwachten met de instrumenten van Zijn gramschap tegen de vijanden van Zijn Vader; maar Hij komt, voorzien met al die hoedanigheden en volheid, tot hulp van die diep ellendigen en hulpelozen. Hij komt om voorslagen van vrede te doen en allersterktste blijken van liefde te geven. Denkt erbij, dat u deze niet kon verstaan, niet wilde horen of aannemen; maar dat het u boven de meesten gegeven is, die te verstaan, en een open hart daarvoor te hebben. En nog meer; daarop staat u nu in de gunst van de hemel; daarop heeft de Goddelijke Middelaar in de hemel grond om u gedurig in die gunst aan te bevelen, gelijk Hij hier Zijn discipelen deed, en al het verdere nodige voor u te zoeken, zolang u hier Zijn tegenwoordigheid missen moet. Was de komst en groetenis van de moeder des Heeren zo inwendig verheugende aan Elisabeth, Luk. 1: 41-44; hoeveel meer moest deze komst met zulk een boodschap aan uw Heere Zelf, het hart van vreugde doen opspringen.

3. Verder hebt u uit deze stof tot lering op te merken, dat de Heere Jezus wel is de Persoon, waardoor de Vader tot u spreekt, en door Wie u handelen moet met God; maar dat u niet moet eindigen in Hem. Alles wat u van die Middelaar hebt ontvangen, alles wat uw ziel daarin vindt tot leven, gerechtigheid, blijdschap, enz. Alles wat u van wijsheid, almacht, liefde, enz. in Hem ziet, dat is ook van de Vader De ganse Godheid laat Zich in Hem uit, om u te vereren, te helpen, te verblijden en zalig te vervullen. Zo moet ook God in de Zoon het Voorwerp zijn van uw aanbidding, dankzegging, vertrouwen, enz. Gelijk ook doorgaans de recht onderwezen apostelen zich gedroegen. Ziet alleen Ef. 1: 3: *Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Christus*.

4. Maar naar de weg en de wijze van onderhandeling die deze Middelaar met u houden zal, hebt u zich ook te schikken. Zoals Hij Zijn discipelen leerde, bestuurde, bewerkte, door de woorden die Hem gegeven waren; op diezelfde wijze zal de Heere omtrent u verkeren. Hij kan nu in Persoon niet tot u spreken; maar heeft daarom zorg gedragen, dat al zulke woorden, als elke ziel tot aan het einde der eeuwen nodig zal hebben, door Zijn Geest in schrift gesteld zijn; en heeft heengaande, *gaven uitgestort en gegeven herders en leraars tot volmaking der heiligen*, enz. Ef. 4: 11, 12. In alles wat u tot onderwijs, troost, geloof en hoop nodig hebt, hebt u van deze middelen getrouw gebruik te maken, en u te verbeelden dat Jezus daardoor tot u spreekt. Ziet toe, dat u niet haastiglijk bewogen wordt van verstand of verschrikt door zulke geesten, die zo laag op deze middelen vallen, en ondertussen hoog opgeven van onmiddellijk licht. *Zij zullen geen dageraad hebben, zo zij niet spreken naar deze woorden*, Jes. 8: 20. De uitkomst heeft het aan velen doen blijken voor, en in onze dagen.
Is het waar, dat Christus door die woorden tot u spreekt, hebt u met dat heilig beven en eerbiedig onderwerpen deze aan te horen. Maar ook met uw geloof en eerbied vooral niet eindigen in de mensen, die gezanten zijn van Christus wege. Het moet u ook niet genoeg zijn dat u door hun onderwijs en eigen oefening, verstandige bevatting van die woorden ontvangt. Dat alleen zal niet veroorzaken dat overtuigend weten, dat hartelijk erkennen, dat waarlijk geloven, en dat werkzaam leven naar en op dat woord. Er moet nog altijd bij zijn een geven van de Heere Jezus, Die dat door Zijn licht en kracht levendig en krachtig aan ons gemoed maakt. En dat is het werk van de Heilige Geest, Die in Zijn afwezen Zijn plaats vervangt. Daarom hebt u onder alle middelen gedurig te bidden, en daaraan alleen toe te schrijven alle zegen, die u daaronder ontvangt. Al is uw kennen hier nu maar ten dele; de Heere Jezus zal door

deze Leraar u blijven onderwijzen, elk naar zijn mate. Zijn Geest Die op u is, en Zijn woorden, die Hij in uw mond gelegd heeft, zullen van u niet wijken; totdat u volleerd zijt, en uw geloof in aanschouwen zal veranderen. Dan zult u eens beter erkennen al het Goddelijke en zalige, dat er in elk van deze drie Hemelgetuigen voor u geweest is en eeuwig zijn zal, onder een volvrolijk, volmaakt en eindeloos prijzen.
AMEN.

ACHTSTE PREEK

Johannes 17:9:
Ik bid voor hen; Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn Uwe.

9 ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι.

INLEIDING
Het is een bekende les: *Ora et labora; bidt en werkt.* Die twee dingen moeten in al onze handelingen samengaan, hetzij natuurlijke of zedelijke, omtrent onszelf of anderen. Die het eerste nalaat onder vlijtige verrichting van het andere, is een naarstige goddeloze. Die het laatste verzuimt, veel bezig zijnde in het eerste, is een godsdienstige luiaard. Om in het natuurlijke te leren werken, gaat ons de Goddelijke voorzienigheid voor; gevende wel alles overvloedig in de schepselen, dat ons tot allerlei gebruik dienstig is; maar evenwel zo, dat onze arbeid erbij moet komen om het daartoe bekwaam te maken. *De landman als hij arbeidt, moet alzo eerst de vruchten genieten*, 2 Tim. 2: 6. De Heere verleent ons, om zo te spreken, alleen de materialen of bouwstoffen, waaruit door mensen kunst en vlijt de meeste dingen tot ons gebruik eerst bekwaam worden. Nochtans moet men onder deze arbeid ook bidden, omdat het God is, Die ons die stoffen en onze vermogens om te werken moet geven en gedurig onderhouden; en omdat het alleen aan Hem staat, onze arbeid voorspoedig te maken of niet. Missen wij Zijn zegen, gaat het als Hagg. 1: 6: *Gij zaait veel, en gij brengt weinig in*, enz. Hetzelfde moet ook plaats hebben in onze zedelijke betrachting, waardoor wij het welzijn van onze geest trachten te bevorderen. Alhoewel het werkverbond niet meer stand grijpt, zeggende: *Doe dat, en gij zult leven*; en schoon onze krachten tot het daar vereiste werk weg zijn; zo zijn gelovigen, die niet onder de wet, maar onder de genade zijn, daarom niet ontslagen van alle werk. *Werkt uws zelfs zaligheid*, staat nog tot aller last, Fil. 2: 12. De Heere heeft verschillende middelen verordineerd, waaronder Hij Zijn genade wil schenken en toepassen. En hoewel die ons niet waardiger of geschikter voor Hem maken, moeten wij naarstig in het waarnemen daarvan wezen. Vergeefs zal iemand bidden om genade, die dat weigert; en hij zal zelfs met zijn bidden de Heere vertoornen, als waardoor men Hem verzoekt Zijn instellingen te verbreken, in geval van onze luiheid of eigenzinnigheid. Doch zoveel minder als dit werken machtig is, om ons het begeerde geestelijke goed te doen verkrijgen, dan wel onze lichamelijke arbeid het tijdelijke; zoveel meer is het bidden ook hierbij nodig. Daarom volgt terstond, Fil. 2: 13: *Het is God Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen*. Derhalve moeten die twee lessen niet gescheiden worden in alles wat wij voor onszelf begeren; maar ook niet in onze betrachting, waardoor wij enig goed aan anderen zoeken toe te brengen; èn in lichamelijke, èn in geestelijke belangen. Bijvoorbeeld in het eerste opzicht, Jak. 2: 15, 16: *Indien er nu een broeder of zuster naakt zou zijn, en gebrek zou hebben aan dagelijks voedsel; en iemand van u tot haar zou zeggen*: (biddende en wensende) *Ga heen in vrede, wordt warm, en wordt verzadigd; en gijlieden* (de arbeid der liefde onttrekkende) *zoudt haar niet geven de nooddruftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat?* En ten opzichte van het zielsnut, dat wij voor onze naasten zoeken, moeten ook die twee plichten waargenomen worden. Bidden om de bekering en andere geestelijke zegeningen zijn wij schuldig voor alle mensen; maar wij moeten door onderwijzing,

vermaning, vertroosting, voorbeeld en dergelijke, daartoe ook trachten mede te werken. Christus, het volmaakte Voorbeeld van onze wandel, toont in het redenbeleid van dit gebed, zulk een gedrag gehouden te hebben. Want in de gronden van voorbidding voor Zijn discipelen heeft Hij eerst gewag gemaakt van Zijn werk, dat Hij met vrucht aan hen verricht had, vers 6, 8. Nu laat Hij daarop volgen in de tekst Zijn uitdrukkelijk bidden daarvoor, als Hij zegt: *Ik bid voor hen*, enz.
De hoedanigheden der discipelen begreep ik, dat de gronden van voorbidding waren. De eerste is nu afgehandeld; zijnde dit, dat Hij het Zijne met een goed gevolg aan hen gedaan had, vers 6-8. In dit negende vers is de tweede, dat zij waren de rechte personen, voor welke Hij bidden mocht en moest.

VERDELING
In welke woorden wij zien:
1. Dat de Heere Jezus Zich uitdrukkelijk als Voorspraak van dezen verklaart: *Ik bid voor hen*.
2. Dat Hij de betamelijkheid daarvan toont uit hun betrekking die zij op de Vader hebben, in tegenstelling der wereld: *Ik bid niet voor de wereld*, enz.

EERSTE DEEL
In dat eerste gedeelte heeft elk woord zijn bijzondere nadruk; het Onderwerp dat bidt, Ik; de voorwerpen, voor welke Hij bidt, voor hen; en de daad zelf, bidden.

I. Niet zonder reden wordt het woordje ***Ik*** in het Grieks uitgedrukt, dat anders volgens de aard van die taal niet nodig was, gelijk het ook in vers 15, 20, 24 niet geschiedt, indien er niet een bijzondere nadruk in moest gezien worden. Hetgeen ook de Syrische overzetting klaar aanwijst, gevende het bij verdubbeling, Ik, Ik bid. Zo toont de Heere Jezus aan Zijn Vader, opdat de toehoorders het opmerken, welke kracht dit aan de voorbidding gaf, dat Hij die deed. Alles wat tot hiertoe door Hem was voorgesteld, diende tot aanprijzing van de Persoon des Voorsprekers. “Ik, Die Uw Zoon ben, vers 1. Welke vader zal aan een kind wat weigeren? Bijzonder zulk een Vader aan zulk een Zoon. Ik, Die geen ander oogmerk heb in alles wat Ik van U begeer, dan dat Ik U verheerlijke, vers 1. Ik ook, Die U het hoge en algemene gebied gegeven hebt, om aan Uw keurvolk het eeuwige leven te bezorgen, vers 2, 3. Ik bid voor dat volk. Ik, nog eens, Die U zo volmaakt gediend heb, vers 4. Zal een man zijn zoon verschonen die hem dient, wat mag Ik niet verwachten? Allernaast echter kan de aanprijzing van Zijn Persoon genomen worden uit het laatst gezegde, vers 6, 8. Was het een vreemde, die geen betrekking op deze mensen had, het verzoek zou minder klem hebben; maar, Ik doe het, aan Wie Uzelf die zo duur hebt aanbevolen. Had Ik het Mijne, dat U Mij belast hebt, verzuimd te doen; het zou Mij de vrijmoedigheid benemen om U te verzoeken, dat U het Uwe deed. Maar Ik vraag U, nadat Ik Mij getrouw gekweten hebt in alles wat U van Mij vorderde, en dat met een gewenste uitslag.”
Zulk een moest ingang vinden met Zijn verzoek. Nochtans zou de persoon van een voorspraak aangenaam kunnen zijn, dat hij evenwel afgewezen werd, omdat de verzochte zaak niet voegzaam kon toegestaan worden; als in het verzoek van Bathséba voor Adonia, 1 Kon. 2: 16-23, of dat de personen, voor welke gesproken werd, hatelijk waren. Gelijk aan Jeremia, wel een geliefd profeet, eens gezegd werd, Jer. 7: 16: *Gij dan, bidt niet voor dit volk, want Ik zal u niet horen*. Geen van beide had plaats in dit geval. Dat de begeerde zaken terecht verzocht worden, zal in vers 12-19 blijken. En dat er voor behaaglijke personen gesproken wordt, toont hier de Heere, als Hij:

II. Die bepaalt, ***voor hen.*** In de volgende woorden zal de Heere tonen dat die de geschikte voorwerpen zijn. Hoewel het Griekse woordje hier voor vertaald, wel eens blotelijk zegt aangaande iemand, of iets; als Ko1. 4: 10: *Markus de neef van Barnabas, aangaande welken gij bevelen ontvangen hebt*. Zo vleit dat gans niet wel bij voorbidden, en zou in het onzekere laten, of iets tot hun voor- of nadeel gebeden wordt. Ook schikt het niet wel: Ik bid om hunnentwil, gelijk het gebruikt wordt, Hand 25: 15, als Festus van de gevangen Paulus zegt: *Om wiens wil . . . de overpriesters*, enz. *verschenen*. Het is in zoverre wel waar, dat Jezus zeggen kon: Ik bid niet om Mijns Zelfs wil, alsof Ik U zocht te bewegen tot verhoring; ook niet om Uwentwil, om U iets bekend te maken; maar om hunnentwil, opdat zij het mogen horen, tot hun onderrichting en blijdschap. Omtrent als in Joh. 11: 41, 42 (hoewel daar een ander woordje in het Grieks gebruikt wordt) *Vader, Ik dank U dat Gij Mij gehoord hebt. Doch Ik wist dat Gij Mij altijd hoort; maar om der scharen wil, die rondom staat, heb Ik dit gezegd*. En dit zou dan ook overeenkomen met vers 13: *Ik spreek dit in de wereld, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven*. Nochtans kan men het hier zo niet voeglijk nemen, omdat het ongepast luiden zou, hetgeen volgt: Ik bid niet om der wereld wil; want die was er toch niet tegenwoordig. Liever neemt men het voor een plaatsstelling, als onder andere 1 Joh. 2: 2: *Hij is een Verzoening voor onze zonden*. Zo is het. Jezus bidt in de plaats van Zijn volk, Hij verbeeldt hun personen, Hij neemt hun zaak voor hen op. Dewijl zij in hunzelf ongerechtigden zijn, en geen grond, bekwaamheid of vrijmoedigheid vinden kunnen om tot God te naderen. Of in het gemeen zegt voor ook wel ten goede, en dat kan men bekwaam bij het laatste voegen en onderschikken. Zo komt het ook dikwijls voor. Ziet alleen Joh. 10: 13: *De huurling . heeft geen zorg voor de schapen*. Dat zal niet alleen waar zijn van de uitdrukkelijke verzoeken die Jezus doen zal tot hun bewaring en heiligmaking, vers 11, enz. maar was ook waar van hetgeen reeds gebeden was, vers 1, 5, voor Hemzelf. Daar bad Hij om verheerlijkt te worden, bijzonder op dat Hij de macht had om hen het eeuwige leven te geven. Zo is al het bidden van de Hogepriester van onze belijdenis tot voordeel van Zijn volk. Temeer belang hebben zij dan ook om een klare bevatting te hebben van de aard van dit gebed.

III. Die is enigszins op te maken uit het woord dat de Heere daarvan gebruikt, ***Ik bid.*** Het Griekse werkwoord wordt maar eens van Goddelijke aanbidding door mensen gebruikt, 1 Joh. 5: 16, alleen in het laatste lid. Maar meest van begeren door woorden, of vragen. Ook dikwijls van gemeenzamere verzoeken, die aan Christus in het vlees zijn gedaan, Luk. 8: 37, van de Gadarenen, die Hem baden, *dat Hij uit hun land wilde gaan*, van de discipelen, die Hem baden *dat Hij eten zou*, enz. Er zijn taalkenners, die het Griekse werkwoord afleiden van een naamwoord dat liefde betekent; wanneer het zoveel zou zeggen volgens zijn oorsprong, als een vriendelijk verzoek te doen; een vriendschapsbewijs van iemand te begeren; uit kracht van vriendschap vragen. Hetwelk dan zeer wel tussen gelijke personen kan plaats hebben.
Al mag deze taalafleiding niet gelden, kan ik evenwel niet zien, dat het woord uit zijn aard aanleiding geeft om daarin te vinden een soort van bidden, dat meer met de tegenwoordige nederigheid van Jezus staat overeenkomt. Want voorheen is gebleken, dat Hij Zich in dit gebed gedraagt als reeds de gehele staat van vernedering doorgestaan hebbende. De uitdrukking, *Ik wil*, vers 24, bevestigt dat ook. En ons eigen grondwoord wordt meer gebruikt van des Middelaars voorbidding in de hemel, Joh. 14: 16, 16: 26.
Ook moeten wij dit bidden niet beschouwen als een daad van liefde en godsvrucht, die elk vroom mens verplicht is te oefenen voor zijn evenmens of medegelovige. Of enkel

als een voorbidding, die een leraar voor zijn volk doet, gelijk Ex. 18: 19, Jethro Mozes raadde: *Wees gij voor het volk bij God; en breng gij de zaken voor God*. Maar het is een gebed dat Hij doet uit kracht van Zijn ambt, waartoe Hij van God geroepen is, want *Christus heeft Zichzelf niet verheerlijkt om Hogepriester te zijn*, Hebr. 5: 5. Hij was de Priester, de Man van toenadering, Die genoegzaam tot God mocht naderen, en aangesteld was tot waarneming van de dingen des volks, die bij God te doen waren. Derhalve kon het niet anders dan aangenaam en krachtig bij de Heere zijn; vooral, omdat de offerande, waarop deze voorbidding rust, kon aangemerkt worden als reeds volbracht; ziet vers 4.
Doch daar het hier voornamelijk op aankwam, was te tonen de welgevoeglijkheid van dit gebed uit aanmerking van de personen, welker belangen Hij voordraagt.

TWEEDE DEEL
Dit geschiedt in het tweede deel der tekstwoorden: *Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn Uwe*. Hij laat eerst ontkennende voorafgaan, voor welke Hij niet bidt, omdat Hij dan verkeerd zou bidden en geen verhoring kunnen wachten. Dan laat Hij volgen, stellig, wie ze zijn, voor welke Hij spreekt, met de reden daarvoor.

I. Ontkennende: ***Ik bid niet voor de wereld.*** Over deze woorden hebben wij een gewichtig verschil met alle voorstanders van de algemene genade. Zo moeten wij eerst de rechte zin daarvan bepalen, en dan de redenen daarvoor zien.

A. Het komt hier voornamelijk daarop aan, wie men door de wereld moet verstaan, en hoe de geweigerde voorbidding daarvoor begrijpen. Zoals elk rechtzinnige en die onbevooroordeeld de woorden inziet, moet geloven dat de wereld tegen deze gegevenen overstaande, de gemene hoop van natuurlijke en verworpen mensen betekent, gelijk in vers 6 is getoond, en daar reden gegeven van deze benaming. Zo ziet men wel, dat de dwaling van Christus algemene voldoening voor alle mensen een dodelijke slag krijgt. Want dan ligt er dit krachtig wederleggend bewijs in; al dezulken die door Christus, als Hogepriester biddende, volstrekt worden uitgesloten van Zijn voorbidding, voor die heeft Hij het andere deel van Zijn Hogepriesterwerk ook niet verricht, en Zich daarvoor niet opgeofferd. Want die twee daden van dit ambt strekken zich even ver uit. Ja, het was veel lichter voor hen te bidden dan voor hen te sterven. Ook kon het bidden van Jezus nog verder uitgestrekt zijn, dan het offeren. Omdat Hij als een heilig Mens, Die Zich onder de wet gesteld had, kon bidden uit kracht van deze wet-verplichting, die van ons vordert ook voor onze vijanden te bidden, voor zulken die niet onder het zegel der verkiezing waren. Gelijk in die beklaaglijke wens over diegenen, die Hij tegelijk voorziet en voorzegt dat onverbeterlijk zullen verloren gaan, Luk. 19: 42: *Och! of gij ook bekendet*, enz. Om deze slag te ontwijken wringen de voorstanders van bovengenoemde dwaling zich in alle bochten, en maken allerlei verdraaiingen van deze woorden, waarvan ik alleen enige voorname noemen en weerleggen zal; zonder verder in bewijs voor het leerstuk der bijzondere voldoening te treden.

1. Verschillenden volgen de vermaarde Grotius, en willen dat Jezus door hen, die Hem gegeven zijn alleen verstaan de discipelen; en door de wereld de overige mensen uit de wereld, die reeds gelovig zijn of nog zullen worden. Bidt Hij nu niet voor de wereld, zal bij hen de mening zijn, nog niet, maar straks, hierna in vers 20. Ik zeg hierop:

a. Het is te grote vrijheid dit volstrekte niet zo in een geheel andere zin te bepalen.
b. De Heere Jezus kan dit zo niet menen; want zeker is dit bidden van vers 1-19, niet alleen voor de elf discipelen, maar behelst ook algemene voorrechten voor alle gelovigen tot aan het einde der wereld, gelijk Zijn volbracht verzoeningswerk, waarop dit plechtig gebed gegrond wordt, zich tot die allen uitstrekt. En zo is ook de zin niet, vers 20, dat Hij nu eerst begint te bidden voor die nog zullen geloven, en dat dus de zaken, vers 21-26, alleen tot die behoren; maar Hij verklaart Zich, dat Hij de dingen, tot hiertoe voor deze discipelen begeerd, ook begeeft voor al die anderen; en zo bidt Hij hier ook voor allen die geloven zullen.
c. Behalve dat het een erbarmelijk redeneren zou zijn, als dit hier tussenbeide vermeld werd, Ik bid nog niet voor de overige gelovigen, dat zal Ik straks doen. Welk nut, nadruk of oogmerk kan dat hebben voor de discipelen, bij de Vader; of in de Bidder?
d. Ook loopt het opnemen van het woord wereld in deze zin rechtstreeks aan tegen de zin, die Jezus daaraan gaf, vers 6, en wederom, vers 11-14, 16, 25. Want al neemt men de zin enigszins onderscheiden in al die plaatsen, zo zal nergens de wereld betekenen de menigte van gelovigen, maar wel de menigte van onbekeerde mensen, of hun verblijfplaats op de aarde.

2. Anderen willen dat de wereld hier zal betekenen, het onbekeerlijk Jodendom, dat Christus woord verworpen en Zijn Persoon vervolgd heeft. Hoewel nu rechtzinnige en vermaarde uitleggers hier ook deze zin verkiezen, maken zij er dit onwettig gevolg niet uit, om te zeggen, dat Jezus alleen deze verstokten uitsloot, en zo ook doen moest omdat zij in die boosheid volhardende, de Vader niet konden aangeprezen worden. Doch dit is een ongegronde uitvlucht. Want:
a. Indien de tegenwoordige boosheid der onbekeerde mensen hen uitsluit van Jezus voorbidding, dan zouden zij allen moeten uitgesloten zijn, en dan kon niemand van hen ooit tot genade komen, als die deze alleen op Zijn verdienste en voorspraak kunnen deelachtig worden.
b. Hij bidt dan wel, als in vers 20 leren zal, voor zulken die nog onbekeerd zijn. Waarom nu niet voor deze wereld der ongelovige Joden? Wist Hij, dat die moedwillig ongelovigen nooit bekeerd zouden worden? Dan wist Hij het ook van alle andere niet verkorenen onder het ganse mensdom, voor welke Hij derhalve ook niet bidden kon. Want onze tegenstrevers zullen nooit kunnen bewijzen, dat Jezus alleen wist wie uit de Joden niet geloven zouden, maar van alle andere volkeren onkundig was; wist Hij van de eersten ook niet, zo moest Hij voor hen zowel als voor het overige mensdom bidden.

3. Anderen, toestaande dat door de wereld de overige mensen, in tegenstelling van de gelovigen verstaan moeten worden, zoeken, om de kracht van deze plaats te ontzenuwen, het onderscheid tussen die twee soorten, of in de zaken, die daarvoor begeerd worden, of in de aard van het gebed.
a. In de begeerde zaken. Zij willen, dat Jezus niet zou ontkennen te bidden voor de wereld, die nog in het boze lag, maar alleen zeggen, dat Hij deze zaken voor hen niet begeerde, die Hij voor de discipelen verzoekt, de bewaring in het geloof en verdere heiligmaking. Dat kon Hij voor de wereld nog niet bidden, maar moest eerst bekering en vergeving der zonden voor hen verzoeken. Doch elk kan wel zien, dat dit geenszins in de woorden of het oogmerk van de Bidder, Die Zijn aandrang niet neemt van de zaken, waarom, maar van de personen waarvoor Hij vraagt, en van de betrekking die zij op de Vader hebben. Ook zal Hij, vers 20, wel degelijk dezelfde zaken verzoeken voor die nog niet geloven.

b. In de aard van het gebed zoeken anderen het onderscheid tussen de wereld en de gelovigen; maar zonder dat er enige schaduw van bewijs voor is in de Heilige Schrift, en op geen andere grond, dan Pelagiaanse vooroordelen. Wanneer de ene zegt: Er is een tweeërlei voorbidding, één die algemeen en genoegzaam is voor allen; en een bijzonder krachtdadige voor de uitverkorenen. Een ander: Christus bidt als Priester voor alle mensen, maar als Profeet alleen voor boetvaardigen en gelovigen. Breder kan men van deze en andere ongegronde verdraaiingen van de tekstwoorden en van de auteurs daarvan zien in de geleerde uitlegging van de Heer Lampe over dit Evangelie, en bij andere schrijvers.

B. Hoewel ik mij niet wil inlaten om het gewichtig stuk der niet algemene genoegdoening te bevestigen, en de tegengestelde dwalingen te weerleggen; zo moet ik nochtans reden geven, waarom de Hogepriester niet bidt voor de wereld, in die zin als boven opgegeven is, en zich eenvoudigst voordoet.

1. Kan een algemene voorbidding, om zaligheid en zaligmakende genade te verwerven voor alle mensen, niet bestaan met Zijn alwetendheid, waardoor Hij onfeilbare kennis heeft, wie uit de wereld ooit geloven zullen en behouden worden, en wie niet. Hij kent de Zijnen, ook die Hij nog moet toebrengen, Joh. 10: 14, 16. Nu zou het omtrent even onbetamelijk zijn, alsof Hij voor de gevallen engelen bad, als Hij bad voor zulken, die Hij wist dat onfeilbaar zouden verloren gaan. Want men moet de biddende Hogepriester, Wiens Goddelijke alwetendheid en andere volmaaktheden zoveel invloed hebben op de oefening van dit ambt, niet begrijpen als ons mensen. Wij bidden uit medelijden en onbewustheid van Gods Raad voor bekering van zulken, die nooit zullen bekeerd worden. Maar Hij bidt hier eisende, en als Die daartoe het recht verkregen heeft; hoe kan Hij dat doen voor diegenen, die Hij weet dat Hem niet gegeven zijn?

2. Zulk bidden voor alle mensen zou strijden tegen verschillende gezegdens en gedragingen van de Heere Jezus. Bijvoorbeeld, Joh. 11: 42, zegt Hij: *Ik wist dat Gij Mij altijd hoort*. Dit zeggen zou Hij liever moeten veranderen naar der mensen onrechtzinnige bevatting, en zeggen: Ik weet, dat U Mij ten aanzien van de meesten niet horen zult. Verder vinden wij, Matth. 11: 25, 26, dat Hij de Vader dankt, omdat Die met Zijn zaligmakende verlichting *de wijzen en verstandigen* voorbijgegaan is. Hoe kan Hij om die genade welmenend bidden, en om de weigering danken? Ziet nog eens Matth. 13: 10-15, daar geeft de Heere reden, waarom Hij tot de ongelovige Joden door gelijkenissen spreekt, die zij niet verstonden, en wel dezen, *omdat het hen niet gegeven was, de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te weten*, volgens het oordeel van verblinding en verharding, door Jesaja over hen bedreigd. Hoe kan dat nu samen bestaan, dat Hij zou bidden om hun heilzame ontdekking, en in de weg Zijner voorzienigheid Zich zo gedragen, dat Hij als tegen Zijn eigen bidden inwerkt?

3. Voegt hier ten laatste bij, dat op andere plaatsen de Messias ook voorkomt gelijk hier, niet voor allen biddende, maar enigen van Zijn voorspraak uitsluitende. Gelijk meer uitdrukkingen van Ps. 16 met dit gebed overeenkomen, zo verklaart Hij Zich ook, vers 4: *De smarten dergenen die een andere god begiftigen, zullen vermenigvuldigd worden. Ik zal haar drankoffers van bloed niet offeren, en haar namen op Mijn lippen niet nemen*. Ziet ook Ps. 69: 23-29, die reeks van vreselijke vloek-wensen over Zijn wrede vijanden. En al moet men die opvatten als voorzeggingen wat geschieden zal, zo kunnen die niet bij wijze van wens en bede in

des Middelaars mond gelegd worden, als men Hem moest geloven deze Voorspraak bij God te zijn. Zal zo in één adem uit dezelfde mond zegening en vervloeking voortkomen? Hetzelfde kan men ook vinden in Ps. 109: 6-20.
Niemand denke dat een andere Godsspraak hier tegen, en voor het weersproken gevoelen pleit, te weten, Jes. 53: 12, daar getuigd wordt dat *Hij voor de overtreders gebeden heeft*. Want dit is niet voor allen geweest, maar voor enigen, gelijk in de vervulling is gebleken, als Hij Zijn bede om vergeving bepaalt tot zulken, die niet wisten wat zij deden, Luk. 23: 34. Dat kon Hij van allen niet zeggen, die tegen licht en overtuiging uit enkele nijdigheid Hem ter dood brachten. Duizenden zijn er ook van deze onwetenden bekeerd, terwijl er de oversten tegen opstonden, Hand. 2-5. Zo onbetamelijk als het dan zijn zou, dat Jezus de voorbiddende Priester der gehele wereld was; zo betamelijk was het te bidden, gelijk Hij:

II. Nu stellig toont voor welken Hij bidt, met aanwijzing van hun betrekking op de Vader, als de grond van deze betamelijkheid; maar voor ***degenen die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn Uwe.***

A. Hij noemt hen wederom, *degenen die Gij Mij gegeven hebt*. Ik heb in het vorige getoond dat er een tweeërlei geven der uitverkorenen aan de Borg geschied is; een van eeuwigheid, wanneer zij in de overeenkomst tussen Vader en Zoon aan Deze zijn gegeven om hen vrij te kopen en dan in eigendom te bezitten. Het andere geven geschiedt uit kracht van dat eeuwige, en uit aanmerking van des Zoons betaling voor hen, als zij in de tijd door roeping getrokken worden tot Hem. In vers 2 werd van het eerste gesproken; maar in vers 6 meer van het laatste. Zo meen ik dat ook hier wel van het laatste geven wordt gesproken; doch zo, dat deze niet overgesteld worden tegen de uitverkorenen, die nog niet door dadelijke trekking gegeven waren, (want in vers 20 zal Hij die uitdrukkelijk in Zijn voorbidding insluiten) maar tegen de niet verkoren wereld. Deze hoedanigheid nu, dat zij reeds waren overgebracht tot het Koninkrijk des Zoons van Gods liefde, is een grond waarop Hij voor hen bidt, en op de verhoring aandringt; doch dit zal klaarder blijken, als wij reden horen geven waarom deze hoedanigheid zulk een grond is. Die geeft Jezus:

B. *Want zij zijn Uwe*. Het was in vers 6, zij waren Uwe; te weten door eeuwige vrijmachtige verkiezing, en dat was de reden waarom zij in de tijd tot de Zoon gebracht waren. Uit dien hoofde wegens de onveranderlijkheid van deze Raad, zijn en blijven zij nog wel Gods eigendom; doch ik denk dat het spreken in de tegenwoordige tijd aanleiding geeft om een nadere betrekking van deze te verstaan, die nu is, maar toen nog niet was. Het blijkt, gelijk voorheen al aangemerkt is, dat des Vaders eigendom op deze niet ophoudt door het geven aan de Zoon, maar dat het eigenlijk zulk een geven is, opdat de Zoon ook wat voor en aan hen doen zou, om hen tot de dadelijke bezitneming voor de Vader te bereiden, en waardoor Hij dan ook een zeker eigendom op hen zou krijgen. Om dan te verstaan hoe de uitverkorenen in Christus nu nog op een bijzondere wijze des Vaders waren, nadat zij dadelijk tot de staat der genade waren overgebracht; zo moet men aanmerken, dat God met de mensen, hoewel zij de Zijnen waren door voorverordinering, geen dadelijke gemeenschap oefenen kon wegens Zijn heiligheid en rechtvaardigheid, zolang als zij nog onder de schuld en overheersende smet van hun zonden lagen. Dat zijzelf ook, gedurende dat zij in die vervreemde natuurstaat, wegens de verdorvenheid en afkerigheid des harten, des Heeren niet wilden zijn, en gevolglijk nog waren in de macht der duisternis. Zo waren zij aan de Verlosser gegeven, niet alleen om die verwijderende schuld weg te nemen,

maar om hen ook kennis van des Vaders Naam en omhelzing van de ganse heilweg dadelijk te geven; volgens het gezegde, vers 6-8. En zo worden zij door dadelijk overgaan in, en oefenen van de gemeenschap met God, in volle kracht de Zijnen. Zo verstaat het de Heere Jezus, als Hij zegt: *Zij zijn Uwe*. En zo verklaart Hij dat voor hun zonden, die scheiding maakten tussen God en hen, volkomen betaald was, zullende de laatste kwadrantpenning op deze dag geleverd worden, waarom Hij het reeds als afgedaan kan rekenen, vergelijk vers 4. Hij verklaart, dat zij door Zijn onderwijs zover gebracht waren om hartelijke toestemming te geven tot dit eigen worden aan Vader en Zoon, volgens vers 6-8, hebbende Christus, als het enige middel van God gezonden om deze vereniging te maken, omhelsd. Zij hadden volk en vaders huis en vorige weg verlaten om voor de Heere te zijn. Zij hadden zich bij die keus gehouden, tot heden toe, hebbende *het Woord bewaard*, vers 6. Derhalve kon Hij nu in volle kracht zeggen: *Zij zijn Uwe*.
Dan kan men licht zien met hoeveel recht Christus voor deze gegevenen bidt, omdat zij dadelijk des Vaders waren; en door want dit laatste lid aan de vorige woorden hecht.

a. Hoe eigenaardig is het, dat iemand bezorgd is voor zijn lieve vrienden, broeders en kinderen; en dat hij het goede voor hen zoekt. Zij zijn Hem gegeven. Het kan niet anders dan de Vader aangenaam zijn, dat voor dezen bij Hem gesproken wordt, Die dezen gegeven en aan de Zoon zo duur aanbevolen had. Vooral moest die Voorspraak ingang vinden, omdat ze geschiedde voor zulken, die nu dadelijk zo nauw in vriendschap met de Vader stonden. Zij zijn Uwe. In het natuurlijke behaagt het aan elk redelijk mens dat de broederliefde iemand dringt om voor zijn broeder te spreken. Een vreemde moet dat prijzen. Maar als die voorspraak bij de Vader Zelf geschiedt, Die Zelf zulk een tedere betrekking heeft op hem, voor wie gunst verzocht wordt, klemt het meer. Het zielroerend pleiten van Juda voor zijn vader en broeder Benjamin heeft misschien de omstanders wel bewogen, maar niemand zo als Jozef, die zich niet bedwingen kon, omdat hij geen mindere tederheid voor die personen had, Gen. 44 en 45.

b. Voornamelijk klemt deze beweegreden, omdat daardoor wordt vertoond, dat alle hinderpalen tegen des Vaders liefde oefening met deze weggeruimd waren. Zolang als zij nog maar alleen de Zijnen waren door voorverordinering, kon Hij nog geen gemeenzaamheid met hen oefenen. Maar nu zij door genoegdoening en aanvankelijke heiligmaking dadelijk tot het eigendom Gods gemaakt waren; nu kon, ja moest de Vader hen als *een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig en verkregen volk*, erkennen, behandelen, bewaren en weldoen. Zodat dit met alle recht wordt gebeden door hun Voorspraak. Indien Hij voor de wereld bad, die niet is uitverkoren, niet vrijgekocht, en vervreemd, ja vijandig tegen God, dan zou de Heere Jezus iets verzoeken dat tegen de onveranderlijke Raad en de heilige volmaaktheden Gods aanliep; en kon geen verhoring hopen.
Zoals dan de Heiland Zich hier gedraagt, gelijk Hij, Ps. 16: 3, 4, al sprekende was voorgedragen, hebbende al Zijn lust tot de heiligen die op de aarde zijn, en de heerlijken; maar niet willende de naam van anderen op Zijn lippen nemen; zo was dit wederom een bepaling en verklaring, waarin het gemoed der toeluisterende discipelen een sterke vertroosting kond vinden. Als zij bespeurden, dat de Waarachtige hen, hoezeer aan het eigene verknocht en tot afzwerven van de Heere geneigd, verklaart voor het dadelijke eigendom Gods, dat op die gunst en bescherming staat kon maken. Temeer, als zij dit geluk nu eens vergeleken bij het tegenoverstaande ongeluk van de

wereld, tot welke zij van nature ook behoord hadden, en die van die zaligste betrekking en machtige voorbede van de Zaligmaker was uitgesloten. Niet, dat een anders ongeluk een godvruchtig gemoed genoegen kan geven, maar de beschouwing daarvan maakt het gevoeliger voor zijn voorrecht, die daarvan verschoond is. Ja dit ongeluk was, aan de ene zijde beschouwd, blijdschapsstof; omdat die wereld, als in vers 14 zal blijken, met haar geduchte macht tegen dit klein kuddeke in de wapenen was. Hoorden zij nu, dat Jezus en Zijn Vader voor hun waren, en niet voor die vijandin, wie zou dan tegen hun zijn?

TOEPASSING

Dat troostrijke, om ter toe-eigening over te gaan, ligt hierin voor alle gelovigen, ook die nu leven. Maar evenzeer dient deze uitspraak tot verschrikking van een onbekeerde wereld; en moest bewegen om daarvan uit te gaan, en zich tot dat andere welgelukzalige volk te voegen, als men hoort dat God met deze is.
Doch daarvan vindt men zo weinig besef, en nog minder die gezegende uitwerking.

1. Ik spreek nog niet eens van de bittere vijandschap tegen de Heere Jezus en Zijn volk, die op de grond des harten ligt van allen, die nog vrienden der wereld zijn, en die in velen thans openbaar genoeg geuit en geoefend wordt. Van dit stuk zal in vers 14 rechtuit gewaagd worden. Laat elk zichzelf eens afvragen, of dat gevoelen in u zij, hetwelk ook in Christus Jezus was; te weten van het met Gods volk te houden, en niet met de lieden, die van deze wereld zijn. Beschouw de plaatsen en personen eens van uw meeste verkering en aangenaamste verlustiging; zijn het de Godzaligen, die ook in hun omgang tonen voor de Heere te zijn? Of is het een ander soort van mensen? Het oude bekende spreekwoord zegt: Waar u mee verkeert, wordt u mee vereerd. Al houdt u zich niet op in tenten van goddeloosheid, of bij de snoodsten der mensenkinderen; hebt u de aard wel van één die ooit met God verkeren zal? *In Wiens ogen de verworpene veracht is, maar Hij eert degenen die de Heere vrezen*, Ps. 15: 4. Komt de geest van dat volk niet meer met de uwe overeen, waarvan men leest in het boek der wijsheid, hoofdstuk 2: 12-16: En laat ons op de rechtvaardige loeren, want hij is ons nadelig, en stelt zich tegen onze werken, en verwijt ons de zonden begaan tegen de wet, en beruchtigt ons vanwege de zonden onzer wandeling. Hij wendt voor dat hij kennis Gods heeft, en noemt zichzelven een kind des Heeren. Hij is ons geworden tot een wederlegging onzer gedachten. Hij is ons bezwaarlijk ook zelfs om aan te zien, want zijn leven is de anderen ongelijk, en zijn paden zijn gans zeer andere. Wij worden van hem geacht als vals zilver, en hij houdt zich af van onze wegen als van onreinigheden; hij prijst zalig het einde der rechtvaardigen, en pocht dat God zijn Vader is.

2. Ziet men maar op het openbaar bedrijf en vertoning van velen in onze dagen; de wereld wordt er zo in top gediend, als onder enig volk, hetwelk Jezus om het begiftigen van een andere god met vermeerdering van smarten dreigt en van Zijn voorbidding uitsluit. De ijdele vertoningen bij te wonen, die door het schuim van lichtvaardige Franse en ontuchtige Italianen gemaakt worden; vaste gezelschappen houden tot dans en dobbelspel; alle ijdele, bespottelijke en oneerbare modens, die bijna met de week veranderen, na te apen; alle vertoning van wereldse pracht, zover of verder dan het vermogen reiken kan, te maken; dat heet eerst, zijn wereld te verstaan. Zo doet de grote wereld. En dat staat zo fraai (hoewel in het oordeel van onze Rechter Christus, zo rampzalig) dat middelbare en mindere soort van mensen menen, met dat na te volgen, eerst recht voor lieden van fatsoen te kunnen gehouden worden. Arme

dwazen! De groten verachten en haten u daarom; de schande en laagheid van u en uw geslacht wordt daardoor levendig gemaakt; u maakt zich naar de wereld dikwijls ongelukkig, en vooral walgelijk in de ogen van een Zaligmaker, Die u op het sterfbed zo nodig zult hebben.

3. Indien u met mij die onzinnigheid al bespot en verfoeit, gelijk elk redelijk en bedaard mens moet doen, ziet evenwel of u het in andere opzichten niet met de wereld houdt. Leest eens 1 Joh. 2: 15, 16: *Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is; zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses, en de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens, is niet uit den Vader, maar is uit de wereld*. Beschouw daarbij eens uw hart en daden, en maakt dan het besluit van uzelf. Is uw lust en leven niet in de wellusten en begeerlijkheden des vleses? Zo nee; is het dan niet in het bejagen van tijdelijke goederen? *Vermoeit u niet om rijk te worden? Laat gij uw ogen niet vliegen op hetgeen dat niet is?* Spr. 23: 4, 5. Of heeft de zucht om groot en aanzienlijk te worden, en daarin van een ander aangebeden te worden, het hart niet vervuld? Dit zijn de drie afgoden, die de wereld in plaats van een Drie-enige God dient. Ziet, of het niet deze, tenminste één daarvan, zijn, waarmee hart en mond vervuld zijn, waaraan genoegzaam al uw tijd en bezigheid besteed wordt, en waarover al de lust of onlust van uw leven ontstaat. Het besluit is dan, de liefde des Vaders is niet in u.

4. Nog zijn er mensen die *door de kennis van de Heere en Zaligmaker Jezus Christus de besmetting der wereld ontvloden zijn*, 2 Petrus 2: 20; of die door filosofische bespiegelingen het zover gebracht hebben, en in godsdienstige en zedelijke betrachtingen zo onderscheiden zijn van de gemene hoop der wereldlingen, dat men hen daaronder niet meer schijnt te kunnen tellen. Ja, sommigen hebben, of door aandrang van een verlicht geweten, of om tijdelijke inzichten, zich van zulken afgescheiden, bij Gods volk gevoegd, houden het daarmee, weten eveneens te spreken, en stoten het met het zichtbaar gedrag niet omver. Hoewel wij zulken niet doorgaans met zekerheid kunnen beoordelen, waar zij horen; hoewel zij zelfs van vromen voor vroom gehouden worden; zo leert de ervaring en uitkomst, zowel als de gemelde plaats van Petrus, dat er onder deze ook zijn kunnen, die zich geveinsd aan de Heere onderworpen hebben, zichzelf en anderen bedriegende. Omdat het van zoveel belang voor elk is, of men in de gunst of ongenade van de enige Verlosser is, en daarvan op goede gronden bewustheid hebbe, is het hoog nodig zichzelf daaromtrent nauwkeurig te beproeven. Schuwt u zulke gelegenheden, die u op de grond van het hart leren zien ter ontdekking, is het een dodelijk teken; maar bent u daaromtrent zorgvuldig, om in dezen niet bedrogen te worden, zoekt u daartoe de onderscheidenste middelen, vraagt u zo welmenend de Heere dat Hij u doorgronde en kenne, als Ps. 139: 23, 24, is het een bewijs van oprechtheid. Dit kenteken heeft de onfeilbare Hartenkenner ons Zelf gegeven, Joh. 3: 20, 21: *Want een iegelijk die kwaad doet, haat het licht, en komt tot het licht niet, opdat zijn werken niet bestraft worden. Maar die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn*. Is het u ernst, om recht te mogen zien, wie u toehoort? Ziet, opziende om des Geestes licht, naar hetgeen tot beproeving aangaande onze afscheiding van de wereld gezegd is over vers 6, en voegt er uit de nu verklaarde woorden bij, deze vragen:

a. Of dat ooit de grootste zaligheid was, waarom het uw ziel boven alles te doen was, dat u des Heeren eigendom mocht worden.

b. Of u zich daarom ook aan Christus moest en wilde overgeven; niet alleen, dat Hij in het sterven uw ziel bij God bracht, maar nu in het leven haar met Zijn bloed en Geest bekwaam maakte, om in die alleen vergenoegende gemeenschap te leven.
c. Of het de bedaarde, plechtige en herhaalde verklaring voor God is geweest, dat uw ziel dit verkoor, volgens dat zeggen en onherroepelijk schrijven met de hand, *ik ben des Heeren*, of voor de Heere, Jes. 44: 5.
d. Of het nog steeds is de blijvende lust en toeleg, om zo alleen voor Hem te zijn; en de gevoeligste smart, al kunt u uw betrekking op Hem vasthouden, als u uw veelvuldig tekort daarin ziet.

Moet uw geweten zeggen, dat deze dingen u vreemd zijn; al bent u nog al van de beste soort, behoort u evenwel tot die ongelukkige hoop, tot de wereld. En wie zal hier dat ongeluk zwaar genoeg kunnen begrijpen of voorstellen? U leeft buiten God en bent, o schrik! het eigendom van hem, die de overste dezer wereld genoemd wordt, de duivel, die niet rusten zal, totdat hij u zo onherstelbaar rampzalig gemaakt heeft, als hijzelf is; indien vrije en almachtige genade het niet belet; want u kunt het niet voorkomen. Hetzij dat u eens met benauwdheid deze staat van lijfeigenschap gedenkt, hetzij dat u zich eens in andere hulpeloze ellenden of gevaren bevindt; hetzij dat u zich eens op een treurig doodbed verbeeldt, daar uw krachten bezwijken, daar een geduchte eeuwigheid moet ingetreden worden, daar de akelige dood u voortsleept naar die geduchte vierschaar. Hoe naar is het, dan de voorbidding van de Heere Jezus te missen. *Roep nu; zal er iemand zijn, die u antwoorde, en tot wien van de heiligen zult gij u keren?* Job 5: 1. Al wilden alle leraars en Godzaligen voor u bidden, het is tevergeefs, als Jezus zegt: *Ik bid niet voor de wereld*. Het zal u dan op een andere en vreselijker wijze waarachtig zijn, hetgeen staat, Jes. 59: 16: *Hij ontzette zich, omdat er geen Voorbidder was*.
Mocht de lankmoedigheid Gods u eens ernstig maken om naar bekering te staan; daar Hij u niet alleen van zulk een hulpeloze benauwdheid tot nog toe verschoont, maar daar u nog van Christus wege gebeden wordt, om u met God te laten verzoenen, en zo de Zijne te worden. Zal die Goddelijke Zaligmaker, Die van Zijn Vader altijd gehoord wordt, bij u geen gehoor krijgen? Zal Hij nog langer versmaad worden? Kunt u er iets tegen hebben, het eeuwig zalig eigendom Gods te worden? Kunt u niet los komen, om de overstap te doen; blijft zo als een gebondene roepen tot Hem, Die u losmaken kan en wil. *Die Zichzelven gegeven heeft voor onze zonden, opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige boze wereld, naar de wil onzes Gods en Vaders*, Ga1. 1: 4.
O, volk van God, dat grond hebt om dit woord van Paulus met insluiting van uzelf te zeggen, wat lopen hier wonderen van Goddelijke genade samen, om te voorkomen dat u met de wereld zoudt verloren gaan Daar is die hoge God en Vader, Wiens ingewanden in eeuwige en vrije liefde rommelen over u, en Die een onveranderlijk voornemen maakt om u te behouden. Belet Zijn heiligheid en uw walgelijke afkerigheid de uitvoering van die liefderaad, die zal evenwel bestaan. Om dat op een Hem betamelijke wijze uit te voeren, en vrije genade nog groter te maken, voorziet Hij Zich van dat wondermiddel, Zijn eigen Zoon, Die kan deze onoverkomelijke beletselen wegruimen. Die is zo gereed, om Zijn bloed tot losgeld te geven; Die zendt Zijn Woord en goede Geest, om zulke wederhorigen tot God te brengen. Daar staan zij nu op de hoogste top van gelukzaligheid; maar gans onmachtig om zichzelf daarin wel te gedragen en te bewaren. Wat doet nu verder de barmhartige Hogepriester? Hij wil niet dulden, dat iemand hen uit dat geluk stoot, of dat zijzelf daaruit lopen. Hij neemt hen op, draagt hen op Zijn hart en armen voor de troon der genade, en bespreekt hen des hemels hulp, dat zij nooit uit Zijn of des Vaders handen weer gerukt worden.

a. Uw ziel gedenke hieraan wel terdege, en zie erbij, dat er niets in u was waarom de Heere u dit lot toeschikte. U hebt er niets toe gedaan, maar waart zo vervreemd, zo verdoemelijk en afkerig als de overige wereld, die verloren gaat. U mag wel zingen, Ps. 100: 3, 5: *Weet dat de Heere is God; Hij heeft ons gemaakt, en niet wij, Zijn volk en de schapen Zijner weide. Gaat in tot Zijn poorten met lof; in Zijn voorhoven, met lofzang; looft Hem, prijst Zijn Naam. Want de Heere is goed, Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid, en Zijn getrouwheid van geslacht tot geslacht*.

b. Hoe behoorde meer een kennelijk onderscheid tussen u en de wereld te wezen; daar de Heere Jezus er zulk een groot onderscheid in maakt. Hoe kunt u in de ganse wandel naar buiten u dikwijls zo gelijkvormig aan deze wereld maken? U maakt u zo onbehaaglijk voor Christus, en berooft u van de bewijzen van Zijn gunst; ja hebt blijken te verwachten van het mishagen, dat Hij heeft in het werelds wezen. Hoe kunt u nog zoveel liefde tot de wereld en hetgeen daarin is hebben, daarin zoveel gewicht stellen? Zij is bij Jezus zo weinig waard. Zoveel als van deze liefde plaats krijgt in het hart, zoveel wordt er van de liefde des Vaders uitgedreven, 1 Joh. 2: 15.

c. Immers behoorde integendeel alles wat u bent, hebt en vermoogt, voor de Heere te zijn, en voor Hem alleen; Wiens u bent door zulk een prijs, door zulk een genadewerk en door zulk een vrije keuze, die zo dikwijls hartelijk vernieuwd is. Laat toch daartoe Christus veel gezocht worden, om niet alleen de vruchten van deze heerlijke betrekking van des Heeren kant aan uw ziel tot verkwikking te brengen; maar om ook de hoedanigheden, die u in dit opzicht betamen van uw kant, in u te werken en meer te volmaken.

d. Bent u door zoveel liefde en genade tot het eigendom Gods gemaakt, en is in deze staatsverwisseling alleen uw heil; wel, laat dan de Heere doen met het Zijne naar Zijn welgevallen. En hoe Hij het met u make, laat het nog zozeer tegen uw eigen keuze en oordeel zijn; u hebt daarvan voor eeuwig afstand gedaan; en toen u daarnaar leefde, was het allerellendigst. Wees verzekerd, Vader en Zoon menen het zo wel met u; Zij zullen het ook wel met u maken, vertrouwt het Hen maar toe.

e. In al deze betamelijke plichten zult u zeer veel gebrek vinden; het behoort ook zo. Het mag en moet de stof van uw beklag, van uw verootmoediging voor de Heere zijn; maar het moet geen oorzaak zijn van ongeloof en moedeloosheid. Want u hebt een Voorspraak bij de Vader, Die niet alleen dan uw zaak aantrekt, als die goed is, en als u het wel bij Hem maakt; maar zelfs die uw kwade zaken terecht brengt, en uw belang blijft voorstaan, als u het u onwaardig maakt. Wat was de grond, waarom Jezus hier voor Zijn discipelen bad? Was het hun getrouwheid? Neen. Hij heeft in deze zelfde nacht voorzegd, en voorziet dat het ook nu zal gebeuren, dat zij allen Hem trouweloos verlaten zullen, Joh. 16: 31, 32. Was het hun ernstig zijn in de plichten voor zichzelf? Ook niet. Na weinig ogenblikken zal Hij hen moeten beschuldigen over dat verzuim van waken en bidden, Matth. 26: 40, 41. Wat is dan de grond van Zijn genegen voorbidding? Want zij zijn Uwe. Heeft Hij u ook gemaakt tot des Vaders eigen volk, zo moogt u Zijn voorbede verzoeken, als u zoveel zonden tot uw last ziet. *Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij den Vader*, 1 Joh. 2: 1. Als er zware en onweerlegbare beschuldigingen tegen u opkomen; *wie is het, die verdoemt? Christus is het Die gestorven is, ja dat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt*, Rom. 8: 34. Als er geen invloed of

vrijmoedigheid bij u is om voor uzelf te bidden, wil Jezus op Zijn voorspraak u nog die Geest bezorgen, Die de zwakheden te hulp komt, Rom. 8: 26. Ja, als u nalatig bent in deze plicht, het zal een oorzaak zijn van die bedroefde staat, Jak. 4: 2: *Gij hebt niet, omdat gij niet bidt*. Maar Christus zal evenwel niet ophouden om te bidden tegen algehele afval, en voor herstelling uit die gevaarlijke slaapziekte.

f. Eindelijk moet ik u dit ook tot troost zeggen. Heeft de wereld zoveel vooruit boven u in dit leven; ontsteekt u niet en benijdt haar niet. Zij mist het liefdehart van Jezus. En dat is u beter dan alles wat in de wereld is. Schijnt zij u en de Kerk wel eens te machtig te zullen worden, daar u bij uzelf geen kracht vindt; daar is geen gevaar. Jezus is niet aan haar zijde, maar aan de uwe. *Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?* Rom. 8: 31. U zult er wel doorkomen. De poorten der hel zullen de Gemeente niet overweldigen. Het zal maar een kort verblijf op deze verdrietige en gevaarlijke wereld zijn. Haast gaat u haar, en haar kwellingen en verleidingen verlaten, om eeuwig bij de Heere te zijn.
AMEN

NEGENDE PREEK

Johannes 17:10:
En al het Mijne is Uwe, en het Uwe is Mijne; en Ik ben in hen verheerlijkt.

10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.

INLEIDING

Wanneer der heidenen apostel de rampzaligheden optelt, waarin de Efezische heidenen voor hun bekering geleefd hadden, Ef. 2: 12, kan men begrijpen dat de eerste als de bron gerekend wordt, waaruit al de anderen voortvloeiden. Te weten, het zijn in die tijd zonder Christus, was de hoofdoorzaak van hun vervreemding van het burgerschap Israëls, van de verbonden der belofte, van hun wanhopende staat, en van hun zijn zonder God in de wereld. Ik beoog nu alleen maar dat verband tussen het eerste en laatste te tonen. Paulus beschrijft hen in het Grieks als atheïsten of ongodisten; en dat, omdat zij zonder Christus waren. Dat zal te hard luiden in de oren van een volk, dat thans het heidendom weer zoekt te doen zegepralen boven het Evangelie. Hetgeen Mozes en Christus zowel verwerpt als Mohammed, en de personen van deze drie omtrent op dezelfde wijze schat. Zij, immers die nog niet de snoodsten onder hen zijn, geven voor, te geloven in een God, Schepper, Regeerder en Wetgever van de wereld, (namelijk alleen ten opzichte van een ingeschapen wet) licht erkennen zij dus ook loon en straf na dit leven. In het kort, de besten van deze godslasteraars zijn nauwelijks zo goed als de heidenen. Evenwel willen zij geen atheïsten heten, maar noemen zich Deïsten, van het Latijnse woord Deus, alsof men zeide, Godisten. Nochtans zagen zij daar, dat zij in Paulus Evangelie, naar hetwelk ook God zal oordelen, in Rom. 2: 16 ongodisten worden genoemd. Dit is in die hatelijke zin niet te verstaan, alsof alle heidenen in belijdenis godsverzakers zijn geweest, of zo ongoddelijk geleefd hadden. Vele voortreffelijke mensen hebben zulke gezonde begrippen van God, en krachtige bewijzen voor Zijn aanwezen gehad, ook in redelijke betrachting omtrent Hem zo uitgeblonken, dat niemand van onze Deïsten hen overtreffen kan. Maar het is, omdat zij God niet recht kenden, Hem daarom niet recht konden dienen, en met Hem geen gemeenschap hadden. Dit allerongelukkigst bestaan vloeide alleen uit hun gemis van Christus, gelijk Hij hun herstelling daarop volgende, vers 13, wederom afleidt uit hun vereniging met Christus. *Maar nu in Christus Jezus, gij, die eertijds verre waart, zijt nabij geworden door het bloed van Christus*. En zeker, die Christus mist, kent God niet, want in Hem en in Zijn verlossingswerk worden de meeste volmaaktheden Gods eerst openbaar, en door het licht van Christus Geest aan een gelovige ziel alleen bekend. *Want niemand kent den Vader, dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaren*, Matth. 11: 27. Waarom Paulus, Ga1. 4: 8, ook tot die heidenen zegt dat zij God niet kenden. Hieruit volgt dat de rechte erkentenis, liefde en gehoorzaamheid aan zulk een onbekende God noch bij de schranderste Athenen, noch bij die hedendaagse filosofen kan geoefend worden. En voornamelijk hebben ook alle mensen, die geen deel aan Christus hebben, geen eigendom aan God als hun Verbondsgod en zalig Deel. Want die deze Gezant, door Wie God alleen met mensen handelen wil, gehoor weigert, die weigeren dat aan God. *Wie Mij verwerpt, die verwerpt Dengene Die Mij gezonden heeft*, verklaart Jezus, Luk. 10: 16. Die de enige Middelaar mist, door Wien de heilige en rechtvaardige God alleen met zondige mensen handelen kan, voor dien is God ongenaakbaar, en een verterend Vuur. *Niemand komt tot den Vader, dan door Mij*, Joh. 14: 6. *Een iegelijk*

die den Zoon loochent, heeft ook den Vader niet, 1 Joh. 2: 23. Het verband van die twee rampzaligheden is ook klaar in mijn tekst, daar de tegenovergestelde gelukzaligheid van gemeenschap aan God te hebben vast gemaakt wordt aan het hebben en eren van de Zoon; Die daar toont de nauwe betrekking die Hij heeft op allen die des Vaders zijn, en dat dezen alle voorwerpen van Gods gunst zijn, in welken de Zoon verheerlijkt wordt.
De Heere Jezus is nog bezig in het voordragen van de gronden waarop Hij voor de discipelen bidt, zijnde de hoedanigheden en staat, waarin zij zijn. Die twee eerste zijn verklaard. Nu moet de derde volgen, zijnde de nauwe betrekking die Hij op hen heeft. En die is tweeërlei.

VERDELING
1. In gemeenschap met de Vader: *En al het Mijne is Uwe, en het Uwe is Mijne*.
2. Bijzonder voor Hemzelf: *En Ik ben in hen verheerlijkt*.

EERSTE DEEL
Die eerste woorden moeten eerst op zichzelf verklaard worden, en dan onderzocht met welk oogmerk de Heere die hier voordraagt.

I. De woorden zelf zijn van een verheven betekenis, maar schandelijk wordt er de nadruk uit weggeroofd van Socinianen en anderen. Zij willen, dat de onderwerpen waarvan Christus spreekt, alleen personen zijn, en dat Hij zeggen wil, *al Mijn discipelen of gegevenen zijn Uwe.* Maar zo klaar als hun vijandig oogmerk tegen de Zaligmaker in zulk een verklaring doorschijnt, zo onbestaanbaar is deze ook. Want:
1. Het woord alles, niet alle, leidt naast tot de zaken, en niet tot de personen, immers niet tot de personen alleen.
2. Volgens hun andere onrechtzinnige gronden is het niet waar, dat alle mensen die des Vaders zijn, ook des Zoons zouden zijn; dewijl zij geloven dat de mensen ook behouden worden, die Christus nooit gekend hebben, of Hem toebehoord.
3. Zou het een ongezouten redenering van Jezus zijn, en hetzelfde beweren met hetzelfde. Hij had reeds gezegd, vers 9: *Degenen die Gij Mij gegeven hebt, zijn Uwe*, en zou hier niets anders bij herhaling zeggen.
Wat beschaafder, maar niet eerbiediger voor Gods Zoon, is de uitlegging van een vermaard man, die deze voetstappen gewoon is te volgen. Volgens hem zal Jezus willen zeggen, dat Hij met al het Zijne aan de Vader onderworpen is; en dat alles wat de Vader heeft, wederom ten behoeve van de Zoon is. Doch zo wordt de Zoon met alle gelovigen gelijk gesteld, die toch ditzelfde voorrecht bij God hebben. En hoe weinig komt dat overeen met de voortreffelijkheid, die de Heere Jezus in dit gebed Zichzelf aanmatigt boven Zijn volk. Ja, hoe zou een enig schepsel stout genoeg zijn, om Gode in het aangezicht te zeggen: Al het Uwe is Mijne, zowel als het Mijne Uwe is?
Gans anders en beter heeft het de rechtzinnige oudheid begrepen, en daaruit tegen de vijanden van Christus Godheid gestaafd Zijn Éénwezigheid met de Vader en oneindige Goddelijkheid. Dat dit bewijs ook doorgaat, zal nu nader blijken, als wij de zin der woorden inzien. Die is wel in het algemeen deze, dat al het Goddelijke en Middelarige aan al de Drie Personen gemeen is. Doch als Jezus niets anders daarmee had willen leren, had Hij liever gezegd: Alles is Ons gemeen. Maar omdat Hij zo onderscheiden gewag maakt van het Mijne en het Uwe, wil Hij ons, denk ik, onderscheiden bevatting van zaken geven ten aanzien van de bijzondere Goddelijke Personen. En dus:

A. Zegt Hij: ***al het Mijne is Uwe.*** Let wel, dat Hij Die spreekt, de Zone Gods en tevens de Middelaar Gods en der mensen is, Zich in die beide opzichten steeds bij de Vader gedragende. Derhalve kan al het Zijne ook in die twee opzichten beschouwd worden.
1. Als de waarachtige God en Gods Zoon heeft Christus het Goddelijke Wezen met al die wezenlijke volmaaktheden op de volstrektste wijze in Zichzelf, als het Zijne. Maar even datzelfde Wezen is ook des Vaders, Die het in Zichzelven heeft; en Die aan de tweede Persoon in de eeuwige generatie gegeven heeft, het leven te hebben in Zichzelven, zijnde dit de reden van het eigenlijke Zoonschap, Joh. 5: 26. Op dit hebben van het Wezen steunen die verheven uitdrukkingen dat *Christus in de gestaltenis Gods zijnde, het geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn*, Fil. 2: 6. *Dat Hij is het Afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner Zelfstandigheid*, Hebr. 1: 3. *Het Beeld des onzienlijken Gods*, Kol. 1: 15. En Jezus zeggen tot Filippus: *Die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien*, Joh. 14: 9, enz.
2. Als Middelaar is ook al het Zijne des Vaders. Het ambt zelf heeft Hij aangenomen, en het is Hem gegeven van de Vader, gelijk in vers 8 gezien is. Al de bekwaamheden tot de bediening van dat ambt, die Zijn menselijke natuur had, waren Hem ook gegeven van de Vader, *Die Hem het lichaam had toebereid, en de Geest gegeven niet met mate*, Hebr. 10: 5, Joh. 3: 34. De goede boodschap die Hij aan de wereld bracht, en de Goddelijke werken die Hij tot bevestiging daarvan deed, schrijft Hij ook al aan Zijn Vader toe. Ziet het wederom in vers 8, en Joh. 14: 10, 11: *Gelooft gij niet dat Ik in den Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden die I k tot ulieden spreek, spreek Ik van Mijzelven niet, maar de Vader Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken. Gelooft Mij, dat Ik in den Vader ben, en de Vader in Mij is, en indien niet, zo gelooft Mij om de werken zelve*. Al die volheid van genade, die Hij heeft voor en geeft aan Zijn volk, zijn ook des Vaders geschenken. *Want het des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou*, Kol. 1: 19. Al de eer, die ook de Zoon wegens dit alles ontving, was ook des Vaders, en eindigde daarin, als in vers 1 is gezien, en meermaals getuigd wordt, Joh. 13: 31; *Nu is de Zoon des Mensen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt*, hoofdstuk 14: 31, enz. Ten aanzien van de personen, die Jezus eigendom waren, en tegelijk des Vaders, is voorheen in vers 2, 6, 9, gebleken.

B. Het draaft nog hoger, als de Heere Jezus laat volgen: En *het Uwe is Mijne*. Het woordje al wordt hier niet uitgedrukt, maar moet uit het vorige eronder verstaan worden. In de laatste redevoering heeft Hij het erbij gedaan, hoofdstuk 16: 15: *al wat de Vader heeft, is Mijne*. Derhalve mogen wij niets uitsluiten.
1. Hetzelfde Goddelijke Wezen met al die oneindige volmaaktheden dat de Vader heeft, niet een ander in soort of getal, heeft ook de Zoon. Gelijk de bovengemelde en overal vastgestelde eenheid der Personen leert.
2. Alles wat de Vader heeft buiten zichzelven in de natuur, dat is ook des Zoons, Ps. 34: 1: *De aarde is des Heeren, mitsgaders haar volheid; de wereld, en die daarin wonen*. Heeft God daarop zulk een eigendom uit kracht van Zijn Goddelijke natuur en oneindige uitmuntendheid, datzelfde heeft ook de Zoon, en uit dien hoofde hetzelfde recht. Leidt men dit recht af uit de schepping en onderhouding, uit diezelfde grond komt het ook aan de Zoon toe. *Alle dingen zijn door Hetzelve* (zelfstandig Woord) *gemaakt, en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is*, Joh. 1: 3. De woorden van Ps. 102: 26 zijn, naar Paulus onfeilbare verklaring, Hebr. 1: 10, tot de Zoon gesproken: *Gij Heere hebt in den beginne de aarde gegrond, en de hemelen zijn werken Uwer handen*. Nadat hij vers 2 had gezegd: *Welken Hij gesteld heeft tot een*

Erfgenaam van alles, door Welken Hij ook de wereld gemaakt heeft.
3. De eer, die de Vader wegens al dit genoemde toekomt, moet eveneens van engelen en mensen toegebracht worden aan de Zoon. *Opdat zij allen den Zoon eren, gelijk zij den Vader eren. Die den Zoon niet eert, eert den Vader niet Die Hem gezonden heeft*, Joh. 5: 23. Alle schepselen, in alle gewesten van het heelal, hoorde onze evangelist zeggen: *Hem die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid*, Openb. 5: 13.
4. Bijzonder eindelijk is alles wat de Vader in genade voor de uitverkorenen heeft, ook des Zoons. Al die zegeningen, welke God aan Zijn volk door de Heilige Geest schenkt, zijn zowel geschenken van de Zoon als van de Vader, omdat de Geest, de Auteur van alle genadegaven, zowel de Geest van Christus en van de Zoon is, als van de Vader. Ik behoef dit niet in bijzonderheden aan te tonen. Neemt eens, roeping, rechtvaardigmaking, heiligmaking, bewaring en verheerlijking, worden in de Heilige Schrift zonder onderscheid aan de Goddelijke Personen toegeschreven. Ziet maar in het algemeen dit bevestigd door Jezus getuigenis aangaande de Heilige Geest, Joh. 16: 14, 15: *Die zal Mij verheerlijken; want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen. Al wat de Vader heeft, is Mijne. Daarom heb Ik gezegd, dat Hij het uit het Mijne zal nemen, en u verkondigen*.
Uit de bijgebrachte bijzonderheden, welke het Evangelie leert dat aan de Vader en de Zoon gemeen zijn, blijkt hoe beledigende voor Jezus Godheid de verklaring van dit zeggen is, die sociniaansgezinden daaraan geven. Maar laten wij nu verder zien, hoe en met welk oogmerk deze woorden aan de vorige verknocht zijn.

II. Dit is het andere stuk van ons eerste deel. De samenhechting geschiedt door en: **En** *al het Mijne,* enz. Dat het Griekse koppelwoordje meermaals de betekenis van het redengevend want heeft, en wel zo vertaald wordt, als in 1 Joh. 1: 2, 3:4, is niet onbekend.

A. Zo nemen dan sommige uitleggers onze woorden alleen als een reden van de laatste uit vers 9: *Want zij zijn Uwe.* Dat de gegevenen aan de Middelaar des Vaders zijn, zal dan bewezen worden daaruit, omdat de Vader en de Zoon alles gemeen hebben. Deze verklaring behoeft geenszins uitgesloten te worden. Want omdat Vader en Zoon dezelfde Goddelijke uitmuntendheid bezitten, dezelfde Goddelijke werken doen, dezelfde algenoegzaamheid van genade voor mensen hebben, en de hand samen in de verlossing van zondaars; daarom hebben Zij een evengelijk recht vanzelf over alles wat buiten Hen bestaat. En daarom gaan deze gegevenen aan de Zaligmaker niet over uit des Vaders macht in de Zijne, maar zijn en blijven het eeuwig eigendom van de Eenwezige, Drie-enige God, hebbende Christus alleen een bijzondere Middelaarsbetrekking hierboven op hen gekregen, om hen een bekwaam eigendom voor de Godheid te maken.

B. Dan ziet men ten andere, dat hier ook in ligt een krachtige reden tot de voorbidding voor dezulken, die in vers 9 gemeld was. Want nam de Zoon de belangen van diegenen, die des Vaders eigendom waren, zozeer ter harte, omdat zij dat waren, en omdat Hij er ook zulk een nauwe betrekking op had; met reden kon Hij verwachten en eisen van de Vader, dat Die wederom van Zijn kant de discipelen van Zijn Zoon bezorgde, dewijl Hij er zoveel eigendom had als de Zoon. Zo ziet men elk Persoon in de Godheid als om het zeerste belang nemen in het heil der uitverkorenen.

C. Doch doordat de verklaarde woorden niet alleen leren het onderlinge eigendom dat de Vader en de Zoon hebben, aan personen, maar bijzonder ook aan zaken; zo dunkt mij, dat hier nog meer nadruk daarin ligt, en dat ze niet alleen bijgebracht worden tot aandrang om te bidden voor de personen der gegevenen, maar ook bij het bidden om de zaken die Hij voor hen begeert. Wanneer dan de Heere Jezus zegt: *Al het Mijne is Uwe*; kunnen onze woorden krachtig dienen, om het verzoek dat Hij voor Zichzelf gedaan heeft, vers 5, te veraangenamen. alsof Hij zeide: 'Bidt Ik voor Mij om die heerlijkheid bij U te hebben; wegens onze Goddelijke Eenheid zal Mijn heerlijkheid de Uwe zijn, en U zult in de Zoon des Mensen verheerlijkt worden'.
Zegt Hij verder: ***En het Uwe is Mijne*;** kan het bij enige uitbreiding begrepen worden: 'Al die onwederstandelijke almacht, die rijkdom van genade, die volheid van zegeningen, die U hebt, heb Ik ook wegens onze wezenlijke Eenheid. En, hoewel Ik nu gehoorzaamheid wil leren oefenen als Middelaar, nochtans ben Ik Uw Zoon, éénwezig God met U, en kan over dat alles nevens U bestelling maken tot voordeel van dat volk, dat Wij in eeuwige liefde tot ons erfdeel verkoren hebben'. Het zal op zulk een grond zijn, als Hij in vers 24 zal zeggen: *Vader, Ik wil*.

D. Nu geschiedt dit voorstel niet tussen Goddelijke Personen, opdat de Èèn de Ander zou noodzaken of bewegen; maar om de discipelen die dit horen, te onderwijzen tot hun vertroosting, gelijk *Jezus wist dat de Vader Hem altijd hoorde, maar om der schare wil bij het graf van Lazarus bad*, Joh. 11: 42. Zij moesten hieruit opmerken, al vertoonde hier hun Meester de gestalte van een dienstknecht, al zouden zij Hem in deze zelfde nacht zien mishandelen als een verachte ziel, als Èén aan welke het volk een gruwel had, dat Hij het evenwel geen roof achtte Gode evengelijk te zijn. Dus konden Zijn smaadheden en smarten aan de ene zijde hen tot geen aanstoot zijn, en zij aan de andere zijde daarop een zekere hoop bouwen, dat zulk een Persoon door de dood niet kon gehouden worden, en dat Zijn Vader *deze Heilige geen verderving zou laten zien*.
Hierbij konden zij ook wettig besluiten, dat een Voorspraak, Die zoveel macht en volheid om te geven met de Vader had, niets vruchteloos voor hen verzoeken zou. Doch dit was het nog niet alles. Behalve deze betrekking die de Heere Jezus in gemeenschap met de Vader had tot de uitverkorenen, had Hij nog een bijzondere, waarop Hij ook Zijn voorbidding grondt.

TWEEDE DEEL
Die volgt nu in deze woorden: ***En Ik ben in hen verheerlijkt.***

1. Wat het is in het algemeen verheerlijkt te worden, is voorheen gezien. Het is, als hem enig overwicht van voortreffelijkheid die hij niet had, wordt gegeven; of als die, die hij heeft, met hoogachting erkend wordt en bij anderen aangeprezen. ziet vers 1. Hier zegt Christus, dat Hij is verheerlijkt in of door de discipelen. Dit kan zeggen, of dat zij de voorwerpen zijn, waarin de Heere Zichzelf verheerlijkt heeft; of de onderwerpen, die Zijn heerlijkheid erkend hebben. In de eerste zin zegt Paulus van de gelovigen in Judea, dat *zij God verheerlijkten in hem*, Ga1. 1: 24. En in de laatste zin, of in beide opzichten zegt dezelfde apostel, 2 Thess. 1: 10, 12, dat *God zal verheerlijkt worden in Zijn heiligen*. En, dat *de Naam van onze Heere Jezus Christus verheerlijkt worde in u*. In die beide betekenissen kan het hier plaats hebben.

A. In een dadelijke zin is het waar, dat Christus Zichzelf verheerlijkt heeft in Zijn volk; of de glans van Zijn Goddelijke en Middelaars-volmaaktheden geopenbaard. Dit

is zelfs al geschied in de eeuwigheid, bij het opnemen van de borgtocht, en bijzonder bij het dadelijk aanvaarden van het werk, wanneer Hij in het vlees verscheen, en Zich door leer en wonderen bekend maakte. Toen toch is de heerlijkheid des Heeren geopenbaard geworden, Jes. 11: 5. Toen kon men zeggen, Joh. 1: 14: *Het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond; en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid*. Doch omdat juist de Heiland bepaald zegt, in hen, waarom Hij ook voor hen met uitsluiting van anderen bidt, zal Hij bijzonder zien op een verheerlijking in deze gelovigen, en om hetgeen Hij aan hen gedaan had.
a. Hij had Zich in dezen verheerlijkt in het vrije van Zijn genade; als Hij hen tot Zijn en Zijns Vaders gemeenschap riep, daar zij zowel als andere mensen dood- en doemwaardige zondaren waren, gelijk Petrus aan Jezus knieën liggende, bekennen moest, Luk. 5: 8: *Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens*. Ja, zondaars boven anderen waren eronder. Was Simon Zelotes al niet van dat soort, die enigen denken deze naam droeg, omdat hij onder de goddeloze Zeloten van die tijd behoord had; tenminste Levi, naderhand Mattheus genoemd, een tollenaar, was één van Jezus voornaamste discipelen, Matth. 10: 3, 4.
b. Hij heeft Zich in dezen verheerlijkt in Zijn almachtige genade. Wanneer Hij zulke mensen, zo afkerig van nature, zo dood in de misdaden, het hart kon overbuigen om alles te verlaten om Zijnentwil wat dierbaar was, en om Hem te volgen, Die geen gedaante of heerlijkheid had, en hen in plaats van tijdelijke voordelen niets dan armoede, kruis en lijden voorspelde. En dat vermocht Hij in een ogenblik, met een woord spreken, volg Mij, Matth. 4: 19-22, 9: 9. Waarlijk, een almacht, niet minder dan God in de eerste schepping oefende, als *Hij sprak en het was er*. De kracht van die genade toonde Hij ook in de Goddelijke bewaring, waarvan in vers 12 moet gesproken worden; als Hij hen onder zoveel verdorvenheden van binnen, verzoekingen en zwarigheden van buiten, weerhouden had, dat zij Hem niet hadden verlaten. Zeker was de Heere Jezus in dezen de heerlijkheid hunner sterkte.
c. Niet minder had Hij in hen Zijn wijsheid heerlijk geopenbaard, doordien Hij hun verstand had weten te openen, om de verborgenheden van Zijn Koninkrijk te verstaan en te geloven, die voor zoveel wijzen en verstandigen verborgen bleven. Wie was een leraar als Hij, Die de algemene geestelijke blindheid van de natuur, de ingewortelde vooroordelen van het Jodendom van die tijd, en de bijzondere domheid, de mensen van hun Galilese landaard en van hun beroep eigen, had kunnen overwinnen.
d. Hij had Zich ook verheerlijkt aan hen in de oefening van Zijn onveranderlijke trouw en goedheid. Hoe menigmaal gaven zij Hem reden om hen als onwaardigen, onverbeterlijken en ondankbaren van Hem weg te jagen, of over te geven aan het goeddunken van hun hart; door onkunde, ongeloof, driften en menigvuldige verkeerdheden. Nochtans bleef Hij dezelfde liefde tot hen behouden en dezelfde zorg aan hen besteden, als Joh. 13: 1 is gezegd, dat *Hij de Zijnen die in de wereld waren, liefgehad heeft tot het einde*. Het tegenwoordige hartelijke bidden voor hen is nog een bewijs, dat Hij hun barmhartige en getrouwe Hogepriester is.

B. In deze en andere opzichten ***had de Heere Jezus Zichzelf verheerlijkt in Zijn discipelen.*** Maar ook was Hij door hen verheerlijkt in een lijdelijke zin.
a. Wanneer zij met het hart Zijn heerlijkheid geestelijk erkenden, door geloof Hem volstandig aankleefden, en de belangen van het eeuwige leven Hem zo toevertrouwden, dat zij om lief of leed, wie ging of bleef, niet van Hem af te scheuren waren, Joh. 6: 68, 69. Over vers 8 is daarvan meer gezegd. Dit was een hartelijk erkennen van die heerlijkheid, die Hij als Middelaar en God van volkomen zaligheid

had. Want *die gesterkt wordt in het geloof, geeft God de eer*, Rom. 4: 20.
b. Met de mond hebben zij niet alleen Zijn heerlijkheid voor Hem menigmaal op een nadrukkelijke wijze beleden, Matth. 16: 16, Joh. 6: 69, enz. als *de Christus, de Zoon des levenden Gods*. Maar ook Hem als zodanig door het Joodse land gepredikt, aan elkeen aangeprezen, door de verkondiging van Zijn Evangelie, Luk. 9: 6.
c. Met de daden hebben zij Hem ook eer toegebracht; wanneer die overreding en hoogachting van Zijn minder geziene heerlijkheid bij hen overwogen heeft alle blijken van Zijn uitwendige nederigheid, en al de belangen van de wereld. Dit getuigenis heeft de Meester hen wel willen geven, Luk. 22: 28: *Gij zijt degenen die steeds met Mij gebleven zijt in Mijn verzoekingen*. Jezus had hen zoveel waardig geweest, dat zij de haat der wereld om Zijnentwil wel hadden willen dragen. Joh. 15: 19: *Omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld*. Dit zal in vers 14 nader blijken. Zij hadden Hem, al was het onder veel gebrek geweest, de eer van dienst en gehoorzaamheid in oprechtheid bewezen, als hun Heere en Meester.

C. Is nu de betekenis van verheerlijken, dat de roem van Christus geopenbaard wordt en bekend aan anderen; wie zijn ze hier, aan welke deze openbaring geschied is?
a. Aan de Vader was het niet nodig, Die oneindig beter kennis had van Zijns Zoons voortreffelijkheid dan zij. Nochtans had God met goedkeuring gezien, hoe de Zoon in en van deze gelovigen werd verheerlijkt. Zij waren ook in dezen *Gode een goede reuk in Christus*, 2 Kor. 2: 15.
b. Zeker hebben de engelen voor de troon, wanneer zij kennis kregen dat de Zaligmaker der mensen Zijn werk in Persoon tot behoud van zondaars met voorspoed had begonnen uit te voeren, zich niet minder in het prijzen van Hem Die op de troon zit en van het Lam uitgelaten, dan Johannes hen hoorde doen, toen het Lam het boek met zeven zegelen in de hand kreeg, Openb. 5. En hebben zich ook verblijd over de bekering van deze zondaars.
c. Ook is Christus heerlijkheid in en door deze discipelen geopenbaard aan Israël, en bijzonder hebben de gelovigen onder dat volk, die het Koninkrijk Gods verwachtten, hierin de gangen van hun Koning met blijdschap gezien.

II. Gezien hebbende hoe dus Christus in de Zijnen verheerlijkt is, moeten wij nog met een woord tonen, tot welk einde Hij dat hier vermeldt.

A. Het is wederom een gewichtige grond van voorbidding. Als Hij voor zulken bidt, handelt Hij maar naar de Goddelijke uitspraak, 1 Sam. 2: 30: *Die Mij eren, zal Ik eren*. En naar Zijn belofte, Matth. 10: 32: *Een iegelijk die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader Die in de hemelen is*. En dit gedrag van Christus moest de Vader daarom behagen; deels omdat al de heerlijkheid die de Zoon daardoor ontving ook op de Vader kwam; volgens het even gezegde, *al het Mijne is Uwe*. Deels, omdat dit het welbehagen en hoge bevel des Vaders was, Ps. 2: 12: *Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne*, enz. Die ook tot tweemaal toe met een stem uit de hoogwaardige heerlijkheid belast had, deze Zoon Zijner liefde te horen, Matth. 3: 17, 17: 5.

B. Het was ook een dubbele stof van blijdschap voor Zijn discipelen te horen, dat de grote God en Zaligmaker Zich vereert rekent in de bewijzen van genade die Hij aan hen gedaan had, en in de zo gebrekkige bewijzen van liefde en gehoorzaamheid door hen Hem toegebracht. Dat niet alleen, maar dat dit bij Hem voor een voegzame grond

gelegd wordt, om hen in des Vaders gunst te bevelen.

TOEPASSING

En zijn dit de gronden, waarom Jezus mensen een genegen hart toedraagt, en hun Voorspraak bij de Vader is. Zo moeten deze ook van ons erkend en betracht worden, opdat ook wij met deze discipelen gemeenschap hebben, en *deze onze gemeenschap zijn moge met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus*, 1 Joh. 1: 3.
Het is beklaaglijk, dat wij er zo weinig van zien, ja veel meer van het tegendeel. Ik spreek niet van een blind Jodendom, of Socinianen buiten onze kerkgemeenschap. Maar hoevelen zijn daarbinnen uiterlijk, daar het zo ellendig mee gesteld is.

1. Wat wordt die waardige en dierbare Heiland onteerd van velen. Hij heeft nogmaals reden van tegen velen te klagen, als Ps. 69: 20: *Gij weet Mijn versmaadheid ... al Mijn benauwers zijn voor U*. En in plaats van hun Voorspraak te wezen, om tegen hen te bidden, als Hij doet, vers 23-29. Ik meen zulken, die Hem en Zijn discipelen, waarin Hij verheerlijkt is, voor verleiders uitmaken durven, gelijk zij allen doen, al gebruiken zij dat godslasterlijk woord niet, die de waarheid van het Evangelie niet geloven.
Ik meen ook zulken, die de Goddelijke Eénheid van Vader en Zoon, en de zalige verborgenheid der Heilige Drie-eenheid verloochenen. De hoogste eer die men Hem geeft, is dat Hij een goed Zedenleraar is geweest, die leer wel beleefd heeft, of laat men Hem al voor een groot Profeet houden. Wat meer eer ontvangt Jezus van zulke rampzaligen, dan van het ongelovig Turkendom? Die ijselijke zonde van godsverzaking, al wordt ze maar tegen één der Goddelijke Personen begaan, is een verwoesting van het gehele Evangelie.
Het mag ook wel onder de openbare ontering van Jezus Naam, en onder de roepende zonden geteld worden, als die heerlijke Naam, en die heilige leer van Hem op de onreine lippen genomen wordt van een lichtvaardig toneelgeboefte, alleen tot tijdverdrijf en vermaak van een deel ijdele mensen.
Hoe gruwelijk is ook het ijdel misbruik van deze Naam bij allerhande soorten van mensen, die deze in alle gelegenheden in de mond hebben, hetzij zij vertoornd, verwonderd, verschrikt, verblijd worden. Het is een algemeen woord van vloeken en uitroepen bij velen, zelfs zo dom en zo jong, dat zij niets van Jezus weten dan Zijn Naam, om Hem daarin bij ogenblikken te smaden.

2. Hooggaande wordt Hij ook onteerd door schandelijke daden als u Zijn Naam belijdt, u voorgeeft Christenen te zijn, en ondertussen allerlei zonden gierig bedrijft, geheel naar de vleselijke leest, en wandelt naar de eeuw van deze wereld, zodat afgodische papisten en zedelijke heidenen u dikwijls ver in gedrag overtreffen. Zo weet dat u niet beantwoordt, niet alleen aan dat opschrift, 2 Tim. 2: 19: *Een iegelijk die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid*; maar dat u de ongelovigen belet het goede van Christus te denken, ja reden geeft dat zij Zijn Naam om uwentwil lasteren.

3. En al was uw wandel uitwendig onberispelijk, zo weet dat evenwel Jezus niet te eren, u buiten des Vaders gunst zal sluiten. Er is een menigte, die de minste achting niet toont voor Zijn Woord, hetgeen u nooit of zelden inziet. Ziet, het Woord des Heeren is hen tot een smaad, *zij hebben geen lust daartoe*, Jer. 6: 10. Zou het een aards koning niet als een uiterste verachting houden, als u zijn brief, aan u uit zucht tot uw voordeel geschreven, niet verwaardigde te lezen?
Zeer velen tonen hun ongeneeslijke wanlust, ja verachting omtrent Zijn dienst. Eerder

wilt u alles doen, ziel en lichaam in zondendienst en slaafse arbeid afsloven, of met niets te doen uw tijd verdrietig doorbrengen, dan Zijn dag u bezig te houden in de in- of uitwendige betrachtingen van godsdienstigheid. U bent niet tot Zijn eer en om Zijn Naam te vermelden.
Ook u bent niet recht, hoewel u in dit laatste opzicht het beter maakt, wanneer u meent te voldoen met een burgerlijk eerlijk gedrag en het waamemen van de uiterlijke plichten van de godsdienst, zonder dat Christus Zich aan uw ziel en door Zijn krachtig verlossingswerk aan u geopenbaard heeft in heerlijkheid, en u daardoor herschapen en bewogen tot Zijn eer. Waart u niet blind in de kennis van Hem en van uzelf, zou u zien, dat Zijn heerlijkheid en waardigheid u nooit tot enige goede daad bewogen heeft, maar dat het niet dan zelfbelang is, dat al uw beste doen bezielt. u zou weten dat het beste, hetwelk aan u is, ook kan plaats hebben in een huichelachtig werkheilig volk; volgens Jes. 58: 2: *Hoewel zij Mij dagelijks zoeken en een lust hebben aan de kennis Mijner wegen, als een volk dat gerechtigheid doet, en het recht zijns Gods niet verlaat, vragen zij naar de rechten der gerechtigheid, zij hebben een lust tot God te naderen*. Ja u zou uw beste doen als walgelijk en God onterende aanzien, en uzelf als onmachtig om het ooit beter te maken, zolang als de Heere Jezus Zichzelf niet eens bij Zijn eigen licht aan uw ziel openbaarde, zolang als Hij niet eens heerlijke wonderen aan u deed, in het redden van zulk een schuldige, blinde, machteloze en onwaardige; zolang u niet eens door een Goddelijke daad *geschapen werd in Christus Jezus tot goede werken*, Ef. 2: 10. Zo zou u u aan Zijn voeten moeten neerwerpen, om zulk een hart te krijgen, dat Hem hoogachten, liefhebben, zich aan Hem onderwerpen en tot algehele gehoorzaamheid overgeven kon.
Gelooft vrij, dat u zonder dat Christus Zich eerst zo in vrije en almachtige genade aan u verheerlijkt, nooit iets doen of spreken kunt, hetgeen tot Zijn eer is. Gelooft dat het niet ernstig en gedurig zoeken van deze genade, een blijvende versmading van Hem, van Zijn bevelen en toegenegen aanbieding is Zo onteert u ook de Vader Die Hem gezonden heeft. Zo bent u zonder Christus en zonder God in de wereld, missende Beider gunst. Die Hem versmaden zullen licht geacht worden, en tot versmaadheid en eeuwig afgrijzen gesteld, wanneer Hij Zichzelf zal verheerlijken *in de vuurvlammige wraak over allen, die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus ongehoorzaam zijn*, 2 Thess. 1: 8.
Ongelukkige mensen, onbekeerde zondaars, hoort toch nu nog, dat de Zoon, en de Vader in Hem, Zich willen verheerlijken door u te rukken uit die vreselijke rampzaligheid, en door u eindeloos gelukkig te maken. Zal die Hemelmajesteit er genoegen in vinden, eer in stellen, en u niet? Dit voorstel zelf, kan het geen ingang vinden in uw gemoed, is een nieuwe verachting en bewijs van onoverwinnelijke afkerigheid, die u moest doen schrikken van uzelf?
En als dat door des Geestes overtuiging eens bij u plaats had, zou het u als onmogelijk voorkomen, dat God ooit op zulk een vertreder van Zijn eer in gunst zou willen zien; en wonderlijk, dat Hij u niet allang als een schandvlek uit Zijn huis heeft weggeworpen *met een mannelijke wegwerping*, Jes. 22: 17, 18. Het is ook zo, maar van de zijde Gods is er mogelijkheid toe, en deze lankmoedigheid is daarvan nog een bewijs. Dit te geloven, zou Gode nog eer geven. Met zo komen, zult u Hem niet onteren, maar wel Hem, dat Hij u dit eens doe geloven.
U volk, dat de Heere Zich geformeerd heeft Om aan dat einde Gods te voldoen:

a. *Wie dankbaarheid voor ontvangen genade dankoffert, zal Mij eren*, Ps. 50: 23. Doch sommigen kunnen en durven dat niet doen, uit vreze van zich een farizeeër gelijk te maken, die dankte voor een ingebeeld goed. De reden van die vrees zal onder

andere ook zijn, omdat u niet ziet, waarin u een eer in Christus zijt, en veeleer, dat u zo dikwijls tot Zijn oneer zijt. Omdat die allesoverwegende hoogschatting van de Heere Jezus nu zo niet op het hart ligt, als u het wel eens vond; omdat anderen meer vertonen van Zijn beeld dan u; omdat zij deswege Zijn goedkeuring ook ontvangen door gevoelige genieting van de uitlating van Zijn liefde; hetgeen u mist. Zulke en dergelijke dingen zijn de redenen, waarom u vreest nooit genade gehad te hebben, en daarom er niet voor danken kunt. Het is wel waar, dat die dankt voor genade welke hij niet heeft, zichzelf jammerlijk bedriegt. Maar het is niet minder zeker, dat men de Heere zwaar beledigt, ontkennende hetgeen men van Hem ontvangen heeft. Schroomt zowel voor dit laatste als voor het eerste. En, kunt u, ziet eens bedaard, of hetgeen u voorheen van Christus wel eens gezien hebt, en voor Hem in uw hart gevonden, en welke tedere zucht dat dit toen voortbracht tot Zijn verheerlijking; of dat een wijsmaking van een vijand kon zijn, die alles doet om Christus voor u te verbergen; dan of het een uitwerking is geweest van een eigen sterke bespiegeling, waartoe u uzelf dan ook nu wederom zou kunnen brengen. En indien u nu al omtrent het voorledene geen licht hebt om te beoordelen, of geen besluit durft nemen; als u nu nog eens voor de Heere uzelf kon afvragen, of dat niet blijft uw hoogste heil en innigste zielsverlangen, wilde Jezus Zich in zulk een rampzalige nog verheerlijken; mocht Hij in alles door u groot gemaakt worden. Of dat niet zou blijven uw hartelijke droefheid en veroordeling, al waart u van de hemel verzekerd, dat u Hem niet genoeg eren, lieven en dienen kunt. Uw hart zou zeggen, het is zo; en Gods Woord, dat dit geen dingen zijn die Hij aan Zijn vijanden geeft. Tenminste bidt om licht, dat u het zien mag en biedt u met die gemoedsgesteldheid aan, om meer tot Zijn eer bewerkt te mogen worden.

b. U, die niet kunt loochenen de Zijne, en tot toonbeelden van Zijn heerlijkheid gemaakt te zijn; het is zalig, als u dat zeggen kunt door de Geest. Maar als dat zomaar in het gemeen bij onderstelling op vorige proeven geloofd wordt, en als u, zolang u dat niet benauwende door de vijand betwist wordt, daarop gerust en lauw kunt heenleven, zonder veel hartelijk werk of verkering omtrent Christus te hebben; het is niet wel met u gesteld. Bent u de Zijne, u bent ook des Vaders, en al wat in u is moet voor de Drie-enige God zijn. Keert eens ernstig naar binnen, en vraagt, hoe het in dezen in uw leven en doorgaans bestaan met u gesteld is. Heeft de Heere Jezus Zijn vrije liefde en genade in u willen openbaren; de Vader, de engelen en de mensen moesten dat aan u kunnen zien. Indien u steeds onder die indruk leeft, dat de ogen van die allen op u waren, zou het gemoed niet tederder bestaan, de wandel omzichtiger zijn? Des hemels oog ziet uw wegen en telt al uw treden. Die zuivere hemelgeesten zijn uw lijfwacht. Der mensen ogen zijn meer op u dan op anderen. Zij nemen aanleiding uit uw bedrijf om Christus te eren of te lasteren. Dat kan, dat mag u niet onverschillig zijn. Vindt u veel gebrek in dit opzicht, geeft toch de God Israëls de eer, en doet voor Hem belijdenis.

c. Voor alles wat u hebt, bijzonder in de genade, hebt u de Vader en de Zoon beide te danken, en des Vaders Geest, Die de Zoon voor u verworven heeft. Al de Goddelijke Personen, hoewel in onderscheiden betrekkingen, hebt u aan te zien als de Gevers van alle heil, dat u had, hebt of hoopt. O! wat is daarin een zaligheid en eer voor een verdoemelijk sterveling, dat de gemeenschap aan een Goddelijk Persoon deel geeft aan de liefde en algenoegzaamheid van allen. Wat is dat wonderlijk, dat de Goddelijke Zaligmaker daar een eer voor Hem in stellen wil, als Hij u gelukkig maken kan! Wat is dat een onbegrijpelijke goedertierenheid, dat dan die eerste genade, hoe weinig

dikwijls tot Zijn eer door u aangelegd, de grond wordt om u tot de bezitting van alle volgende bij de Vader aan te prijzen! Hier moest de ziel in de ruimte van dankens en roemensstof haarzelf verliezen. Ziet u uzelf daartoe dikwijls zo traag en onbekwaam; u hebt vrijheid, om alles wat u tot roem der vrije genade nodig hebt, bij de Heere te verzoeken, en ook op deze grond te pleiten, dat de Middelaar Zich wilde verheerlijken in uw bekering. Mocht het ook veel doen verlangen naar die tijd en staat, waarin u eens volmaakt en onophoudelijk prijzen zult; wanneer Hij zal gekomen zijn om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, en wonderbaar te worden in allen die geloven, in die dag, 1 Thess. 1: 10.
AMEN

TIENDE PREEK

Johannes 17:11 (eerste deel):
En Ik ben niet meer in de wereld, maar dezen zijn in de wereld.

11 καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς.

INLEIDING
Onder de bewijzen der machtige en goedertieren voorzienigheid Gods, waarom het beter is op Hem te vertrouwen, dan op de meest vermogende schepselen, wordt ook dit gemeld, Ps. 146: 9, *dat Hij de vreemdelingen bewaart*. Mensen die door vijandelijk geweld uit hun vaderland verdreven zijn, of genoodzaakt zijn dat te verlaten om zwaardere ellende te ontvluchten, of zelfs om nodige zaken voor hen of het algemene belang te bevorderen in vreemde gewesten; die dus als vreemdelingen in een ander land zich ophouden. Dezen missen aan de ene zijde de voorrechten, hulp, bescherming en aangename verkering van hun volk en maagschap, zijn uitgesloten van de voorrechten van deze vreemde plaats, ja staan dikwijls bloot voor de verachting en verongelijking van de inwoners daarvan. Te midden in welke ongelegenheid zij zich bevinden, daar zijn er doorgaans geen of weinigen, die zich om hen zo bekommeren, als eigen medeburgers zouden doen. Zulke mensen zijn dan ongelukkig en worden daarom hier en elders bij wezen, weduwen en andere hulpelozen gevoegd. Maar God, Die allen goed is, en Wiens barmhartigheid over al Zijn werken zijn, oefent omtrent dezen ook Zijn goedheid, in hen te bewaren. Hij behoudt wel in het algemeen mensen en beesten, maar bijzonder Zijn ogen over zulke ongelukkigen open. Hij heeft verschillende wetten gegeven tegen de mishandeling van zodanigen, en tot hun welzijn, Ex. 22: 21: *Gij zult ook den vreemdeling geen overlast doen, noch hem onderdrukken*. Israël moest van hun akkers en wijngaarden een nalezing laten blijven. *De armen en de vreemdeling zult gij die overlaten, zegt de Heere*, Lev. 23: 22, enz. Hij neemt hun verongelijkingen euvel op. Onder de gruwelen, die Ezechiël aan het volk moest bekendmaken, telt de Heere ook deze: *Met den vreemdeling hebben zij in het midden van u door verdrukking gehandeld*, Ez. 22: 2, 7. Hij verwekt ook wel medelijdende mensen, die aan zulke lieden de hand bieden; gelijk de Moabietische Ruth te Bethlehem een Boaz vond, Ruth 2, en die reizende Leviet een goede oude man te Gibea, Richt. 19. Immers mogen de vreemdelingen op de Goddelijke hulp en ondersteuning hopen, bijzonder als zij die bij Hem zoeken. Doch het zij mij geoorloofd, dit eens over te brengen in het geestelijke tot zulken, die ook in de Heilige Schrift vreemdelingen genoemd worden. Namelijk tot de gelovigen, die allen zeggen kunnen, als in Ps. 119: 19: *Ik ben een vreemdeling op de aarde*. Zij toch hebben hun vaderland en burgerschap in de hemel. Zij moeten voor een tijd uitwonen van de Heere om op de aarde te verrichten hetgeen van het belang van hun Koning en van hun ziel is. In zoverre zijn zij ook van de vrienden en voordelen, die in het huis huns Vaders zijn, afgescheiden. Zij genieten doorgaans weinig van de voordelen, die de lieden van deze wereld hebben. Zij zijn niet zelden van dezen aan haat, smaad en verdrukking blootgesteld. Doch ook van dezen is het waar, dat zij onder de bijzondere Goddelijke bewaring zijn, en dat Hij voor hen zal zorgen, zolang zij buiten hun vaderland in dit land der vreemdelingschap moeten omzwerven. Hij laat niemand toe, hen te onderdrukken, ook bestraft Hij koningen om hunnentwil; zodat die hen

aanraakt, Zijn oogappel aanraakt. Ja, zelfs hebben zij aan de Zoon van God een getrouwe Voorspraak, Die niet alleen Zelf met zoveel liefde voor hen zorg droeg, toen Hij op de aarde verkeerde, maar als Hij heen zal gaan beveelt Hij hen aan Zijn Vader met zoveel ernst, dat Die hen in deze staat van vreemdelingschap op de wereld bewaren wil. Gelijk in de tekst te zien is, beschouwd zijnde in deszelfs verband met de volgende woorden, als Jezus zegt: *Ik ben niet meer in de wereld, maar dezen zijn in de wereld, en Ik kom tot U, Heilige Vader, bewaar ze in Uw Naam*, enz.
Wij hebben sedert vers 6 drie gronden gezien, waarop de Hogepriester voor Zijn volk bidt. Nu volgt de vierde en laatste, zijnde de bekommerlijke staat, waarin Hij hen bij Zijn vertrek in de wereld laat. Wanneer Hij in de volgende woorden tot de verzoeken zelf zal komen, die Hij voor hen doet.

VERDELING
Twee zaken verdienen onze opmerking.
1. De beschrijving van het gevaar waarin de discipelen zijn, die in de wereld blijven, terwijl Hij deze verlaat. *En Ik ben niet meer in de wereld, maar dezen zijn in de wereld*.
2. Een verklaring van het eerste lid, Zijn afwezen betreffende. *En Ik kom tot U*.

EERSTE DEEL
De beschrijving welke de Heere Jezus van de staat en hoedanigheden van Zijn discipelen gegeven heeft, van vers 6 tot hiertoe, zag alleen op hun inwendige geestelijke staat. Maar dit gedeelte ziet op de uitwendige. Het kon zijn, dat het daarom, als van minder gewicht, laatst geplaatst was; immers het zou in geen aanmerking komen zozeer, als de vorige prijselijke hoedanigheden in hen niet gevonden werden. Waren zij geen uitverkorenen Gods en geroepen heiligen, zou hun gevaar in de wereld minder zijn, en hoe groot het was, het zou geen grond zijn om hen aan de ontferming Gods aan te prijzen.
Het is wel waar, dat alle zoet en zuur in deze wereld naar de uitwendige mens bij des Heeren volk weinig in aanmerking behoort te komen; volgens het bevel van Paulus en zijn eigen betrachting, 1 Kor. 7: 29-31: *Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd voorts kort is; opdat ook die vrouwen hebben, zouden zijn als niet hebbende; en die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; en die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende. Want de gedaante dezer wereld gaat voorbij*. En 2 Kor. 4: 18: *Dewijl wij niet aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet. Want de dingen die men ziet zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet zijn eeuwig*. Evenwel kunnen die dingen veel invloed hebben op het geestelijk bestaan, en het welzijn daarvan veel bevorderen of grotelijks hinderen. Daarom, hoewel Christus oog en zorg voornamelijk gaat over de inwendige gesteldheid der ziel en haar belang, zo verzuimt Hij niet ook acht te geven, hoe het Zijn volk uitwendig heeft. Niet zozeer om hen in dat opzicht ruimte en weelde te beschikken, (daarvan meldt Hij geen woord in dit gehele gebed) maar zo, dat hun staat en ontmoetingen naar de wereld het welzijn van hun ziel niet benadeelt, maar bevordert. *Ik weet . . waar gij woont, namelijk daar de troon des satans is*, Openb. 2: 13, enz. De Heere ziet en weet, bestuurt ook met de hoogste wijsheid, billijkheid en goedheid alle staten en gevallen van alle andere mensen, maar alleen in Zijn algemene voorzienigheid. Door een bijzondere voorzienigheid slaat Hij alleen gade de toestand van Zijn volk, om hen daarin tot hun meeste zielsnut te besturen. Het zijn dezen, die in de wereld zijn, waarvan Hij spreekt, en die in alles op de Goddelijke bewaring hopen kunnen. Dezen, die waarlijk geloofd hebben, vers 6-8. Die dadelijk van de wereld

voor God afgezonderd zijnde, op Vader en Zoon een nauwste betrekking hebben, vers 9, 10. En die ook in die staat een eer van Christus zijn, vers 10.
Dit vooraf hebbende aangemerkt, ga ik over tot het eerste deel van de tekstwoorden. Waarin tweeërlei gevaar wordt gesteld voor Jezus discipelen; eerst Zijn afwezen, en dan hun verblijf in de wereld zonder Hem.

I. Het eerste drukt de Heiland uit: ***En Ik ben niet meer in de wereld.*** Wij kunnen daarin zien, wat Hij zegt, of de zin der uitdrukkingen; en wat Hij daarmee zeggen wil.

A. Wederom moeten wij eerst zien, wat Hij hier door *de wereld* verstaat, en ten andere, hoe Hij zeggen kan, *Ik ben niet meer in de wereld*.

1. Gelijk het woord wereld verschillende betekenissen heeft in Gods Woord, en ons taalgebruik, zo zal het hier ook enigszins anders moeten genomen worden dan in vers 9. Dewijl de wereld daar tegen andere personen overgesteld wordt, en aan haar, in vers 14, personele daden van haat toegeschreven worden, is het klaar dat het woord daar personen betekent en wel zulken die tegen de uitverkorenen overstaan. Hier wordt de wereld gesteld tegen een andere plaats bij de Vader in de hemel, zo dienen wij ook hier een verblijfplaats erdoor te verstaan; niet van alle schepselen, maar van mensen. Het kan hier zo ruim niet genomen worden als in Joh. 1: 10: *De wereld is door Hem gemaakt*. En hoofdstuk 17: 5: *Eer de wereld was*. Maar als in hoofdstuk 16: 28, 33: *Ik verlaat de wereld*, enz. *In de wereld zult gij verdrukking hebben*. Te weten voor de aarde, die God de mensenkinderen te bewonen gegeven heeft. Echter is de eerstgenoemde betekenis niet geheel uit het oog te verliezen. Deze wereld wordt nog ondersteld te zijn het toneel, waar zonde, ellende en verzoeking ten kwade hun rol spelen. Anders kon het verblijf der gelovigen aldaar niet voorgedragen worden als een staat van gevaar, gelijk straks blijken zal.

2. Nu zegt de Heere Jezus: *Ik ben niet meer aldaar*. De gewone weg voor mensen om uit de wereld uit te gaan, is sedert dat de zonde daarin gekomen is, de dood. De doden *hebben geen deel meer in deze eeuw, in alles dat onder de zon geschiedt*, Pred. 9: 6. Het lichaam wordt van het gezicht der levenden weggenomen en tot stof ontbonden, terwijl de ziel naar een andere verblijfplaats, het gewest der geesten, heengaat. Nochtans zijn er twee bekende voorbeelden, Henoch en Elia, die zonder de dood te smaken de wereld verlaten hebben. En van die wordt zowel, als van anderen die door de gewone weg van sterven verhuisd zijn, dezelfde uitdrukking gebruikt: *Hij was niet meer*, Gen. 5: 24, Ps. 37: 36. Men kan in beide opzichten van Christus zeggen, dat Hij de wereld verlaten heeft. Het zou op deze dag geschieden door de dood, wanneer Zijn lichaam in het graf gelegd zou worden, en Zijn ziel in het paradijs zijn. Het zou na veertig dagen geschieden, als Hij met ziel en lichaam ten hemel voer. Ik denk, dat Hij het voornamelijk in de laatste zin meent; omdat Hij dit heengaan vastmaakt hier en in hoofdstuk 16: 28, met een komen en heengaan tot de Vader. Alsmede, omdat de zwarigheid, die in Zijn vertrek lag voor Zijn discipelen, voornamelijk eerst plaats had na Zijn hemelvaart. Het kan geen moeilijke bedenkingen geven, hoe Jezus zeggen kan in de tegenwoordige tijd: *Ik ben er niet meer*, daar Hij nog van Zijn vrienden gehoord en gezien wordt. Want iets dat zeer nabij is, zo, zo staat te geschieden, zeggen wij met recht dat reeds daar is Zo zal Paulus zeggen, 2 Tim. 4: 6, 7: *De tijd mijner ontbinding is aanstaande*; en nochtans merkt hij die in een adem als reeds vervuld aan: *Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd*. Het was hier ook zo nabij. De Heere Jezus had Zijn laatste afscheidsmaal reeds met Zijn discipelen gehouden. De

verrader met de vangers waren al in de weer. Hij ging nu naar de plaats waar Hij ter dood zou gegrepen worden. Zodat er thans maar een schrede tussen Hem en de dood was. Daarboven was de Heiland zowel tot sterven bereid, en zo vol van geloofsvertrouwen, dat Hij over schande, kruis en dood heenzag op de heerlijkheid die Hem voorgesteld en nu zo nabij was. Ook heb ik over vers 1, 4 getoond, dat Hij Zijn discipelen tot troost en onderwijs meer leert zien op de nabij zijnde heerlijkheid, dan op het kortstondig lijden. En dat Hij hen wil doen begrijpen, hoe Hij na het volbrachte offerwerk Zich als hun biddende Priester gedragen zal, om door Zijn voorspraak zulke gezegende vruchten van dit lijden te verwerven.
Ik zal nu niet aandringen op de kracht van bewijs, die ook in deze woorden tot weerlegging is van de dwaling aangaande de alomtegenwoordigheid van Jezus menselijke natuur. Liever:

B. Onderzoek ik, wat Jezus hiermee wil zeggen, of tot welk einde Hij hier in het gebed van dit Zijn afwezen gewag maakt. Ik heb in het algemeen reeds gezegd, dat Zijn heengaan een grote zwarigheid voor Zijn discipelen meebracht, waarom Hij des Vaders hulp voor hen verzocht.

1. Hier zou men dan wagen mogen, of Hij lichamelijk afwezig, ja verheerlijkt zijnde minder voor hen zou kunnen of willen zorgen? Gewis neen. Maar volgens de aanbiddelijke huishouding der Goddelijke Personen, zou na het afgedane werk en vertrek van de Zoon, de Heilige Geest, als een vrucht van de verdienste van de Middelaar, de Zoon vervangen in Zijn afwezigheid, als de blijvende Leidsman der vrijgekochten, en als de almachtige Toepasser van al de verworven genadens. Ging dan de Heere Jezus heen, Hij moest ook zorg dragen voor de komst van Zijn opvolger, als ik zo eens spreken mag. En volgens Zijn ondergeschiktheid als Middelaar moest Hij de Vader bidden om die Geest, Die hen zou bewaren en heiligen. Gelijk hoofdstuk 14: 16: *En Ik zal den Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven*. Met dit zeggen dan, *Ik ben niet meer in de wereld*, vertoont Hij aan de Vader, dat de tijd daar is om de Geest, Die Hem vervangen moet, te zenden.

2. Nu zal men wel zien kunnen, dat er, bijzonder voor deze discipelen, gevaar was bij Jezus heengaan, in verschillende opzichten.
a. Hoewel er wat teveel van het vleselijke onder liep, was evenwel Zijn lichamelijke tegenwoordigheid met recht hun overdierbaar. Het was zolang de reine zucht van vele profeten en koningen geweest, dat te zien en te horen, hetgeen deze mensen vergund werd; en hun ogen, die dit zagen, zijn zalig gesproken, Luk. 10: 23, 24. Mochten zij op deze zaligheid niet gezet zijn? Abraham had naar die dag zo verlangd, Joh. 8: 56. Het was het toppunt geweest van Simeons wensen, die dat verkregen en de Zaligmaker in het vlees gezien hebbende, nu wel wilde sterven, omdat de wereld hier buiten niets meer waarde voor hem had om aan te zien, Luk. 2: 29, 30. Dat nu voor altijd te missen, na zulk een lang en verkwikkelijk genot, was hard; hun droefheid daarover niet te laken; en dat maakte een andere Trooster nodig.
b. Een ander nadeel in Jezus heengaan was, dat zij voortaan die vloed van woorden des eeuwigen levens, waarom zij hun Meester niet konden verlaten, nu zouden moeten missen. Waar zouden zij nu heengaan? Joh. 6: 68. Dat krachtig, zielinnemend onderwijs, die getrouwe onderrichting in alle zwarigheden en duisterheden niet meer te hebben, was nog wel een ander verlies, dan hetgeen ooit enige gemeente heeft geleden, een Godzalig leraar kwijt rakende. Daar werd te Milete een groot geween van allen, en men hing Paulus kussende aan de hals, *als hij gezegd had, dat zij zijn*

aangezicht niet meer zouden zien, Hand. 20: 37, 38. Meer dan Paulus gingen deze discipelen verliezen, en hadden daarom zulk een andere Leraar nodig, *Die hen alles leerde en indachtig maakte al wat hun gezegd was*, Joh. 14: 26.
c. Ook leden zij dit verlies bij des Heilands vertrek, dat zij die krachtige steunsels voor hun zwak geloof niet meer zouden hebben; maar integendeel daarop heftige stormen bij deze gelegenheid zouden aanlopen. Ik meen, die gedurige Goddelijke wonderwerken, welke Hij deed, en die als zoveel schitterende glanzen van Zijn Goddelijke macht en goedheid telkens nieuw voedsel voor hun geloof waren, en het hart ontvonkten tot Zijn liefde en vrees. Die krachtige hulpmiddelen zouden ophouden; en daartegen zou dit heengaan, met zoveel akelige omstandigheden vergezeld, en door zulk een schandelijke dood, niet zonder gevaar voor hun eigen personen, zeer strekken tot schudding van hun geloof. Deswege hadden zij ook nodig, in de kracht Gods bewaard te worden door het geloof tot de zaligheid.
d. Hier zouden nog kunnen bijkomen verschillende ongelegenheden, waarin zij waren of stonden te komen; waarin Jezus tegenwoordigheid zo nodig was, en het gemis daarvan zo nadelig; maar die kunnen beter worden voorgesteld in het andere deel van hun gevaar.

II. Hetwelk nu volgt, ***maar dezen zijn in de wereld.*** Het komt al op hetzelfde uit, of men het Griekse koppelwoordje in zijn gewone betekenis van ***en*** neemt, om beide deze opzichten van hun hachelijke toestand samen te voegen; dan of men het met onze overzetters vertaalt door ***maar,*** om tegenstelling tussen des Heilands en hun verblijf te maken.
Heeft de Heere, zeggende: *Ik ben niet meer in de wereld*, te kennen gegeven, dat Hij er maar een zeer korte tijd zal zijn; zo zal het onderscheid of de tegenstelling ten aanzien van de discipelen, die in de wereld zijn, tonen dat hun verblijf aldaar langduriger zijn zal. Zo is het; zij zullen na Hem een geruime tijd, de één korter dan de ander, op aarde verblijven. En dit verblijf zonder Christus was een voornaam deel van de zwarigheid, hetzij men het in het gemeen beschouwt als gelovige leerlingen, gelijk zij tot nog toe aangemerkt zijn; hetzij als leraars door Hem in de wereld gezonden, gelijk zij in vers 18 zullen voorkomen.

A. Beschouwt men dezen als gelovigen, zo was het verblijf in de wereld, terwijl Jezus de wereld verlaten had, een hachelijke staat, in meer dan één opzicht.

1. Zij hebben met al Gods volk, zolang zij in het vlees zijn, hun lichamelijke belangen ook te bezorgen; waarin dikwijls veel moeite, verlegenheid en smartelijke toevallen bejegenen. En daarin hebben zij dan ook Goddelijke raad, hulp, bewaring en uitredding nodig. Hoewel dit nu het voornaamste voorwerp niet geweest is van Jezus zorg, terwijl zij met Hem omwandelden, zo heeft Hij dat niet geheel buiten Zijn bezorging gesteld. Menigmaal hebben Zijn vrienden daarin Zijn trouw, liefde en hulp ondervonden. Ontbrak er geld om schatting te betalen, Hij gebiedt een vis om een stater in de mond te brengen uit de diepte, Matth. 17: 27. Was er voor een hongerige schare niet te eten, en de weg te ver en het geld te weinig om te kopen; Hij legde zulk een wonderwezen in de broden en vissen, dat men overhield, Matth. 14, 15. Had men kranken en andere ellendige vrienden, men kon die maar tot Jezus brengen, en was verzekerd dat rijk en arm onfeilbaar, en voor niet zouden geholpen worden. Verschillenden hebben zelfs hun doden wederom gekregen. In een wereld, vol van zulke ellende, te blijven, en daarin zulk een algemeen Helper niet meer te hebben, was een groot verlies.

2. En nog meer is de wereld een plaats vol gevaar, als men het oog slaat op de welstand van hun ziel. Het is een verkeren op des vijands bodem, die als een briesende leeuw rondom gaat om te verslinden, en die als de overste dezer wereld alle listen en aanvallen tegen dat volk van Christus oefent, om hen te ziften als de tarwe. Zelfs de mensen, de dingen, de gevallen in de wereld zijn vol verzoekingen, en geven gedurige aanleiding, om met het hart van de Heere af te zwerven, in plicht gehinderd en tot zonde vervoerd te worden. Zodat niemand van hen noch wijsheid, noch moed, noch kracht genoeg had, om zich van al die strikken te hoeden en zich daaruit te ontwarren. Wat was het veilig bij Jezus oog en licht hier te verkeren! Maar hoe gevaarlijk zonder Hem!

3. Zolang als de vromen in de wereld zijn, hebben zij nog die leden die op de aarde zijn, welke soms zo levende en machtig zijn. Zij hebben het beginsel van alle zonden, en een kracht van verdorvenheid binnen in zich. Doorgaans spannen deze inwoners met die vijanden van buiten samen, waarom zij klagen moeten, als Ps. 38: 18: *Ik ben tot hinken gereed*; en Rom. 7: 23, 24: *Ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonden, die in mijn leden is. Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?* Moet dat Jezus Christus onze Heere doen, en gaat Die heen; hoe zullen zij staande blijven?

B. Nu moet hier nog bijkomen, dat deze discipelen daarboven een andere betrekking tot de wereld hadden, die het gevaar grotelijks vermeerderde. Zou Jezus niet meer in de wereld verkeren, om des Vaders Naam aldaar bekend te maken, zij die Hem gehoord hadden bleven over, om dat werk op te nemen na Hem, en *Jezus Naam te dragen voor de heidenen, en de koningen en de kinderen Israëls*, als in Hand. 9: 15. De beste zal altijd met die grote heilgezant moeten zeggen: *Wie is tot deze dingen bekwaam?* 2 Kor. 2: 16. Maar vooral was het voor deze discipelen wat te zeggen, die geringe, vreesachtige mensen, onbekwame Galileërs waren. Moesten zij zich gaan verzetten tegen de algemeen en verouderde vooroordelen van het Jodendom, waarop de Heere Jezus Zelf zo weinig gewonnen had? Moesten zij, zo ongewapend, gaan bestrijden de ingekankerde afgoderij en goddeloosheid van de heidense wereld aan de ene zijde en aan de andere hun diepe onkunde en vijandige wijsheid? Met meer recht mocht men tot hen zeggen, dan Jethro tot Mozes, Ex. 18: 18: *Deze zaak is u te zwaar, gij alleen kunt ze niet doen*. Dat niet alleen; maar als zij zich al op des Heeren last daartoe aangordden, welke krachtige tegenstand, welke dodelijke vijandschap en bloedige vervolging zou daartoe tegen hen verwekt worden. Dat was geen ijdele vrees, maar een zekere voorzegging van hun Meester Zelf, als Hij zeide, Matth. 10: 16: *Ziet, Ik zend u als schapen in het midden der wolven*. En in deze zelfde nacht, Joh. 16: 2, 33: *Zij zullen u uit de synagogen werpen; ja de ure komt, dat een iegelijk die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen. In de wereld zult gij verdrukking hebben*. In de wereld te moeten blijven tot zulk een zwaar werk, en de gehele wereld tegen hen in het harnas te zijn, was gewis een gewichtige zwarigheid; maar onoverwinnelijk, als zij Jezus tegenwoordigheid daaronder moesten derven. Want niet alleen misten zij Zijn raad, troost en hulp; maar de vijanden zouden te stouter worden tegen de zwakke leerlingen, als het hen gelukt was, de grote Meester in hun macht te krijgen en van kant te maken.
In dit alles waren dan bergen van zwarigheden, die niet te overzien waren; en had Jezus de gewichtigste reden om te bidden voor deze arme hoop, die des Vaders en van

Hem uit de wereld uitverkoren was.
Niet zo klaar was voor de discipelen het heengaan van de Heere Jezus. Als Hij, hoofdstuk 14: 5, 6 ook van dit weggaan gewaagde, antwoordde Thomas: *Heere, wij weten niet waar Gij heengaat*.

TWEEDE DEEL
Daarom zal Hij hen hier daarvan enige nadere opening geven, als Hij in het tweede deel van de tekstwoorden, het eerste lid van Zijn zeggen, verklaart in deze woorden: ***En Ik kom tot U.*** Laten wij eerst de woorden op zichzelf en dan in haar oogmerk zien.

I. Ik behoef niet te zeggen, dat geen schepsel ooit in enige afstand van God kan begrepen worden, wanneer men Hem aanmerkt in Zijn wezenlijke alomtegenwoordigheid, als *die God van nabij en van verre, Die hemel en aarde vervult*, Jer. 23: 23, 24. Het is ook bekend, dat iemand nader tot de Heere gezegd wordt te komen, als zijn ziel bijzondere geloofs- of liefdewerkzaamheden omtrent Hem oefent; of als hij verwaardigd wordt op aarde of in de hemel, in genade of in heerlijkheid toegelaten te worden tot de bevinding van de bijzondere uitlating der Goddelijke tegenwoordigheid. Laten wij maar zien, hoe Christus dit van Zichzelf verstaat.
Wanneer het een komen tot God is, dat gevoegd wordt bij het verlaten van de wereld, zal het kunnen betekenen die volmaakte gelukzaligheid van Zijn menselijke ziel, in het genot van verzadiging van vreugde voor Gods aangezicht, welke elk rechtvaardige terstond ondervindt na zijn dood, en die Jezus Zich toe-eigent, als Hij gewaagt van een zijn in het paradijs, daar Hem de moordenaar zou vergezellen, en als Hij Zijn geest in des Vaders handen beveelt.
Wij kunnen er ook bijvoegen, gelijk het verlaten van de wereld, ook van een plaatselijk heengaan van het lichaam verstaan wordt, dat Hij ook lichamelijk tot de Vader zou komen door een eigenlijk ingaan in de derde hemel. Gelijk Hij na de opstanding aan de discipelen liet zeggen, Joh. 20: 17: *Ik vaar op tot Mijn Vader en tot uw Vader, en tot Mijn God en uw God*, waarbij men dan ook begrijpen moet, dat het een komen is, om de bezitting van die heerlijkheid te nemen, die Hij in vers 5 gebeden had. Bijna als Daniël eens in een ander gezicht vertoond werd, hoofdstuk 7: 13, 14: *Verder zag ik in de nachtgezichten; en ziet, daar kwam Een met de wolken des hemels, als eens Mensen Zoon, en Hij kwam tot de Oude van dagen*, (eveneens als hier ook een komen tot de Vader is) *en zij deden Hem voor Dezelve naderen. En Hem werd gegeven heerschappij, en eer, en het Koninkrijk*, enz.
Merkt men nu nog verder aan, dat Christus hier als Hogepriester bidt, Die Zich aan de Vader voorstelt, als hebbende die volmaakte en volmakende offerande reeds volbracht; zo kan Hij wel voornamelijk zien op dat priesterlijk toenaderen tot God, om daar de personen van Zijn volk te verbeelden en uit te voeren de dingen die bij God voor hen te doen zijn. Daarvan wordt meer zo gesproken: *Ik zal Hem doen naderen, en Hij zal tot Mij genaken*, Jer. 30: 21. *Christus is ingegaan . . in den hemel zelve, om nu te verschijnen voor het aangezicht Gods voor ons*, Hebr. 9: 24.

II. Deze woorden kunnen hier ook wel te pas komen tot het oogmerk.

A. Als een verklaring beschouwd zijnde *van Zijn niet meer zijn in de wereld,* waren die nodig er bijgevoegd voor de discipelen. Zij moesten Jezus weggaan door de dood niet aanmerken alleen in dat treurig opzicht, of als het verscheiden van andere mensen, die geen deel hebben of nemen kunnen in de tegenwoordige eeuw. Maar zij

moesten het voornamelijk ook begrijpen als een uitnemende zaligheid voor Hem, en als de weg tot de bezitting van die grootste heerlijkheid. Vooral ook moest Zijn heengaan geloofd worden te zijn, een deel van dat voor hen zo zalig priesterdom, een ingaan met Zijn eigen bloed in het binnenste heiligdom, om daar voor hen verzoening te doen, en eeuwig aan de rechterhand Gods voor hen te bidden.

B. En in het gehele voorstel kan men zien dat de Heiland zeer wel voldoet aan Zijn algemeen oogmerk, de vertroosting van Zijn discipelen. Dat werd hierdoor krachtig bevorderd. Hij bewijst, dat Hij hun belangen boven alles ter harte neemt. Want hetzij dat u dit verlaten van de wereld aanziet aan die vreselijke kant van een vervloekte dood; hetzij aan die begeerlijke van een ingaan in de hemelvreugde; Hij wordt voor het één of het ander zo niet aangedaan, of Hij heeft bijzonder het oog op het belang dat Zijn vrienden in dit gewichtig geval hebben, die Hij hier laat. En wel zo, dat alle vooruitlopende bekommeringen, die zij niet ongegrond kunnen maken over Zijn vertrek, bij Hem ook voorzien zijn. Hij weet die, eer die zwarigheden daar zijn. Hij zorgt al vooruit, eer ze komen; dewijl Hij die in de handen van Zijn Vader geeft. Dus leert Hij hen, dat zij, in die hachelijke omstandigheden komende, vrijheid hebben, volgens dit voorbeeld, om al hun bekommernissen op de Heere te wentelen.

TOEPASSING

Het was op dezen, die toen nog in de wereld waren, maar nu ook al bij God zijn, alleen niet, dat de Heere Jezus het oog had; alle volgende gelovigen in de wereld mogen en moeten van deze voorbidding gebruik maken. Wij die leven zijn nog in de wereld; zijn wij er als discipelen, zo is het ook een woord van vertroosting voor ons. Christus merkte hun zijn aldaar aan als een staat van droefheid en zielsgevaar; gevoelen wij nu wel hetzelfde van ons aards verblijf? Anders kunnen wij weinig noodzakelijkheid en nut vinden in deze voorbidding van de Middelaar.
Zeker, zeer veel discipelen in belijdenis oordelen er anders van.

1. Hoe menigeen is er, die het hier zo wel vindt, dat hij gaarne, kon het zijn, er eeuwig blijven zou; als het ware zonder ziekte, pijnen, wederwaardigheden, last van ouderdom, en dergelijke onaangenaamheden meer, die het vrolijk gebruik van de tegenwoordige wereld storen; die zonder weerzin voor God de hemel zouden laten, mochten zij de aarde maar voor altijd bezitten. Dat heeft meest plaats en is minder wonder in mensen, die hun dagen verslijten in het goede, groot en geweldig zijn in vermogen; dezen vinden meer overeenstemming met de taal van de rijke dwaas, Luk. 12: 29: *Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren; neemt rust, eet, drinkt, zijt vrolijk*; dan met die van Paulus, Fil. 1: 23: *Hebbende begeerte om ontbonden te worden, en met Christus te zijn, zijnde dat zeer verre het beste*. Maar van datzelfde oordeel vindt men ook vele van zulke mensen, waarvan men zeggen moet als Pred. 2: 23: *Al zijn dagen zijn smart, en zijn bezigheid is verdriet; zelfs des nachts rust zijn hart niet*. Die heersende wereldliefde is niet alleen in zulken, die nog in de bloei des levens zijn, en de boze dag verre stellen, maar zelfs afgeleefde mensen mogen van geen sterven en eeuwigheid horen. Men acht het voor onhoffelijk en een soort van belediging, aan iemand te zeggen dat zijn aanzien enig doodsgevaar voorspelt. Het is de zielverdervende praktijk van sommige geneesheren, om het lichaam te behouden, dat gevaar voor de zieken te verbergen, en elkeen van het ziekbed te houden, die daarvan gewag zou maken. Elke bode des doods, die van het naderend heengaan komt waarschuwen, is als een Jobsbode voor de ongelukkig verwezenen, wiens boodschap men zoekt op alle wijzen buiten aanmerking te houden.

Het is een dodelijk bewijs, waar uw schat is en waar niet. Dat u geen schatten hebt in de hemel, dewijl er uw hart niet is. Dat de eeuwige en onzienlijke dingen bij u onbekend en onbegeerd zijn. U moet ook tot uw schrik weten, dat het vonnis des doods, uw vertrekbrief uit de wereld, reeds getekend ligt, onherroepelijker voor allen, dan een wet der Perzen en Meden. Het zal haast van ons allen, en wie weet hoe haast van enigen, gezegd worden: Dezen zijn niet meer in de wereld. Die luister, dat vermaak, dat goed is uit, is eeuwig voorbij, is nu voor anderen, ook al tot spoedig weder opzeggens toe. En ware het dat nog alles; maar als de vege ziel, gescheurd van het lieve vlees en nauw verbonden wereld, dan ook zeggen moet: 'Ik kom tot U, die ik nooit gekend, gezocht en verheerlijkt heb; tot U, Die ik versmaad heb om een bedrieglijke wereld, als U mij Uw kind en erfgenaam in Jezus wilde maken. Tot U, voor Wie ik verstommen moet op de afgeperste rekening. Tot U, Die mij dwingt het ijselijke doemvonnis te horen, om eeuwig te blijven in een plaats der pijniging, daar nooit een druppel water van al mijn overvloed, de verschroeide en gekauwde tong zal mogen laven.' O, wat zal dat een vreselijk komen zijn! Wat vreselijk heengaan tot zulk een oneindig verblijf.

2. Sommigen denken licht, dat zij daarvoor niet behoeven te vrezen, omdat het verblijf in deze wereld u zo niet behaagt. Tenminste, u geeft dit voor, en denkt het. Is het zo, het is goed, als het uit de rechte grond voortkomt, en als u de rechte weg inslaat om uit de wereld te gaan.

a. Het kan wel zijn dat zware tegenspoeden en droefheden u soms de dood zouden doen kiezen boven het leven, en dat u wegens de kwade dagen des ouderdoms en zwakheden het genot van deze wereld zo niet hebben kunt als anderen hebben, of u voorheen ook had. Maar is dat de voornaamste reden van uw reisvaardigheid; dan is het een vrucht van een wereldlievend hart, dat onlijdzaam is, en gemelijk om het missen van zijn begeerlijk genot. Dit valt wel, en wel meest in de blindste of goddelooste mensen, die weinig indruk hebben van een ander leven en een ontzaglijke eeuwigheid. Men vindt het bij die, die als een boos geslacht gebrandmerkt staan, Jer. 8: 3: *En de dood zal voor het leven verkoren worden, bij het ganse overblijfsel der overgeblevenen uit dit boos geslacht*. De weerzin, die u in deze wereld hebt, doet uw oog en hart niet verheffen tot de onzichtbare wereld, die dingen die men niet ziet, die eeuwig zijn. Uw wens strekt zich zozeer niet uit tot de genieting van een allerbegeerlijkst goed, maar tot de verlossing alleen van een vervelend kwaad.

b. Daar integendeel dan de onlust over deze woning in de wereld uit een rechte grond zou voortkomen, als ze daaruit ontstond, omdat Jezus er niet is, en onze ziel nergens recht lust en vreugde vinden kan dan in Zijn nabijheid. Als dat onze voorname kwelling was, dat de dingen van deze wereld de ziel dikwijls van de Heere Jezus afleiden en doen kleven aan het stof; als onze grootste bekommering was over het gevaar van door de verzoekingen, die wij gedurig in de wereld ontmoeten, tot zonden en ergemis vervoerd te worden; als dat lichaam der zonde, dat de beste nog omdraagt, ons zulk een zwaar pak was om ermee door de wereld te komen, en *ons in deze tabernakel deed zuchten, bezwaard zijnde*, 2 Kor. 5: 4.
Als het goed, de staat en het bedrijf van een andere wereld, ons naar die overstap deed zuchten en verlangen, en wij daarom onder het beste dat de tegenwoordige heeft, zo onvoldaan bleven; te weten het altijd zijn bij de Heere, het volmaakt heilig zijn, en dienen zonder gebrek in Zijn tempel. Indien het zo met u is, dan is dat gevoelen in u, hetwelk ook in Christus Jezus was; dan bent u de rechte discipelen; maar anders

behoort u nog tot de lieden die van de wereld zijn, welker deel alleen maar is in dit leven, en die geen deel noch lot hebben in de toekomende eeuw. Dan is uw staat, als u het op aarde bitter hebt, dubbel rampzalig; omdat u in deze ellendige en gevaarlijke wereld geen oog van liefde van Jezus en geen machtige Voorbidder hebt. Ja, hoe uw staat uitwendig ook is, dit missende, is er voor u geen doorkomen aan, dat u uw ziel veilig als een buit kunt uitdragen.
Wenst dan niet, om door de dood de wereld te verlaten, maar alleen om er door bekering uit getrokken te worden. Dankt veeleer de Goddelijke lankmoedigheid, dat Hij er u nog laat, en dat Hij eensdeels door de nodiging van het zalig Evangelie, anderdeels door gevoelige smarten leren wil, het hart eens los te maken van de dingen die beneden zijn, om te zoeken die boven zijn, daar nu Christus is. Bidt daarom temeer, hoe dieper u met de wereld in het boze ligt.
Doch u, die gezind bent, gelijk boven is gezegd, moet wel acht geven op dit korte zeggen, tot uw besturing en vertroosting.

a. Gedenkt altijd, dat u in de wereld bent, een plaats vol verzoekingen, strikken en gevaar voor uw ziel, *vol doornen en distelen, dat men met pijlen en met de boog aldaar zal moeten gaan*; als eens van het verwoeste Kanaän gezegd werd, Jes. 7: 24. Niet alleen dan, als u scherpe doornen in het vlees moet voelen en pijnlijke rampen ondergaan; maar ook dan, en dan wel meest, als u alles in deze woning toelacht, als uw huizen vrede hebben zonder vrees, en de roede Gods niet op u is. Dan vleit en streelt de wereld het gevaarlijkst, om u een afwezende Jezus uit het hart te doen vergeten. U hebt nodig *de wapenen der gerechtigheid aan de rechter- en de linkerzijde*, 2 Kor. 6: 7. U hebt rondom ogen nodig, *dat de bedachtzaamheid over u de wacht houde, de verstandigheid u behoede, om u te redden van de kwade weg*, Spr. 2: 11, 12. U hebt gedurig bidden nodig om bewaring: *Mijn ogen zijn geduriglijk op de Heere. Laat oprechtheid en vroomheid mij behoeden*, Ps. 25: 15, 21.

b. Gedenkt uw ziel hieraan wel terdege, vindt zij een gedurige strijd op aarde, over al de moeite en verdriet, en de gelegenheden tot afwijking zo menigvuldig; laat zij zich niet te moedeloos neerbuigen in u. Het is hier de discipelen voorspeld. Het is wel goed, dat uw eerste keuze is, ontbonden te worden en met Christus te zijn; maar ook moet zij gewillig zijn, om in het vlees te blijven, als Jezus zegt: Dezen zijn in de wereld, en moeten daar nog blijven. Het is geen vragen uit wijsheid, maar uit gebrek van geloof en lijdzaamheid. *Waarom geeft Hij de ellendigen het licht, en het leven de bitterlijk bedroefden van gemoed? Die verlangen naar de dood, maar hij is er niet*, Job 3: 20, 21. Christus heeft ook wel lust om u bij Hem te hebben, als in vers 24 zal blijken; maar als Hij het beter voor u en heerlijker voor Hem oordeelt, dat u nog een kleine tijd hier rusten moet, omdat Hij nog wat aan en door u te doen heeft, zo mag u uit uw werk niet lopen, en zal het uw zaligheid zijn, aan Zijn schikking te gehoorzamen. Als het tijd is, dat u ook tot de Vader komt, zal Hij u wel roepen.

c. Het is waar, u bent zo onbekwaam om iets te doen voor Hem. U vindt niet dat u beter wordt, maar vreest veeleer voor erger: omdat de zwakheden zo groot zijn voor het tegenwoordige, de dreigenden zullen het nog hachelijker maken, en de kracht der verzoeking schijnt onoverkomelijk. Doch ziet tot uw moedgeving, dat de Heere Jezus niet alleen de tegenwoordige moeite en verdriet aanschouwde, maar ook alle toekomende gevaren beter voorziet dan u, en eer u er nog in komt. God is getrouw, Welke u niet zal laten verzocht worden boven hetgeen u vermoogt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat u ze kunt verdragen, 1 Kor. 10: 13. De

barmhartige en getrouwe Hogepriester is nu ook evenzeer bezig, om de nodige hulp voor u te bidden, opdat u er door komt. Ja, die is al voor u besproken, eer u eens in het gevaar komt. Eer Petrus van gevaar wist, en daarvoor vrezen of zich wapenen kon, had Jezus al gezorgd: *Simon, Simon, ziet, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe; maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude*, Luk. 22: 31, 32. Schroomt dan niet uw weg maar voort te gaan, en u in des Konings werk bezig te houden; u gaat voor Zijn rekening. Zijn bidden tot uw bewaring geeft u vrijheid en last, om biddende en gelovende al uw zwarigheden, van buiten en van binnen, in de hand des Heeren te geven. Hij zorgt voor u. Met die verzekering besloot Hij Zijn afscheidsrede, Joh. 16: 33: *In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen*. Zo is de overwinning voor u zeker. Het zal ook maar voor een korte tijd zijn. Haast zult u ook zeggen: *Ik ben niet meer in de wereld*. En al ware het, dat de Heere u ook door een smartelijke weg daaruit riep, gelijk Jezus; ziet ook als Hij, niet zozeer op de weg, maar waar Hij heen leidt, om u te brengen bij de Vader.
AMEN

ELFDE PREEK

Johannes 17:11 (tweede deel):
Heilige Vader, bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn gelijk als Wij.

INLEIDING

Het is niet van de minste erenamen, die aan Christus worden gegeven, als Paulus Hem noemt: *De oversten Leidsman en Voleinder des geloofs*, Hebr. 12: 2. Door het geloof verstaat hij hier niet de geloofsleer, maar die deugd des geloofs, waartoe hij de Hebreeën opwekt, en waar hij in hoofdstuk 11 zoveel voorbeelden heeft gegeven. Daarvan is de Heere Christus de Overste Leidsman, of Vorst, als het woord wel vertaald wordt, Hand. 3: 15, enz. hetgeen voornamelijk zeggen kan, dat Hij de eerste Besteller en Auteur is des geloofs; terwijl de andere naam van Voleinder ook kan zeggen Volmaker. Wanneer men de twee uitdrukkingen samenvoegt, zullen zij insluiten een getuigenis, dat het geloof in zijn eerste veroorzaking, onderhouding, voortgang en voltooiing alleen afhangt van Zijn genade, die Hij bewezen heeft in het opbrengen van Zijn verdienste, en nog steeds bewijst in de toepassing. Want:

1. Hij geeft het beginsel aan het geloof, dewijl Hij die leer, waardoor ons wordt belast en geleerd wordt te geloven, heeft geopenbaard, en die genadekracht des Heiligen Geestes, Welke de Werkmeester des geloofs is in het hart, een vrucht is van Zijn verdienste en voorbidding. Zodat het dan de uitverkorenen gegeven wordt in de zaak van Christus, in Hem te geloven, Fil. 1: 29.
2. Christus is ook de Onderhouder en bewaarder van dat geloof, zodat elk aan het eind van zijn loop zal mogen zeggen: Ik heb het geloof behouden. Dat verklaart Hijzelf, wanneer Hij het niet ophouden van Petrus geloof aan Zijn voorbidding toeschrijft, Luk. 22: 32.
3. Zal het geloof wassen en sterker worden, het moet ook al door Hem gegeven worden. Dat begrepen de apostelen, als zij tot de Heere zeiden, vermeerder ons geloof, Luk. 17: 5.
4. Eindelijk is de voleindiging of volmaking van het geloof, die met recht begrepen wordt dan te zullen geschieden, wanneer alles wat door het geloof gekend en gehoopt was, eens zal gegeven worden onmiddellijk te aanschouwen en volop te genieten, ook een uitwerking van Jezus liefde tot Zijn volk. Het einde des geloofs is de zaligheid der ziel, 1 Petrus 1: 9. Maar dat *eeuwige leven is een genadegift Gods, door Jezus Christus onze Heere*, Rom. 6: 23. Derhalve komt die dubbele eretitel Hem met het hoogste recht toe.

En waarlijk, als wij het gedrag van Hem omtrent Zijn discipelen in dit gebed beschouwen, zal in alle genoemde bijzonderheden blijken, dat Hij is *de Overste Leidsman en Voleinder van hun geloof*. Hij heeft in vers 68 verklaard, dat Hij hen tot het geloof gebracht had door het bekendmaken van de geloofsleer, en krachtig overreden van hun hart tot de geloofstoestemming. Nu waren zij wel Gods eigen volk, maar in veel gevaar van verleiding en afval in de wereld, waarom Hij voor hen bidt, vers 9-11a. En dat wel omtrent de drie andere bestellingen die omtrent het geloof te doen waren; dat zij daarin mogen bewaard worden, vers 11b-16. Dat zij mogen toenemen in heiligmaking des geestes en geloof der waarheid, vers 17-23. En ten laatste dat hun geloof volmaakt worde in een zalige verheerlijking, vers 24-26.

Tot nog toe hebben wij van vers 6 af gezien de staat en de hoedanigheden der discipelen, als gronden waarop de Heere Jezus voor hen bidt. Nu moeten volgen de

verzoeken, of de zaken welke Hij voor hen begeert. Deze zijn, terwijl Hij nog bepaald voor hen bidt tot vers 19, twee grote weldaden: De bewaring, vers 11b-16, en de heiligmaking, vers 17-19. Het verzoek om bewaring wordt (1) voorgesteld in de tekst, en (2) aangedrongen door drie redenen. De eerste is genomen van het gehouden gedrag Desgenen Die het verzoek doet, vers 12, 13. De andere van de staat dergenen voor welke Hij bidt, vers 14. En de derde van de aard van het verzoek zelf, vers 15, 16. De meerdere klaarheid en klem van die redenen zal van elk op zijn plaats blijken.

VERDELING

In het verzoek om bewaring voor de discipelen is:
1. De aanspraak *Heilige Vader.*
2. De bede zelf. *Bewaar ze in Uw Naam*, enz.

EERSTE DEEL

Over vers 1 is gezegd, in welke nadruk Christus God Zijn Vader noemt, welke klem het voorstellen van deze betrekking in het bidden geeft, en welke troost de discipelen dit horende daaruit kunnen trekken. Ik zal dat niet herhalen. Even ernstig en krachtig geschiedt ook deze bede. Ik sta alleen maar wat stil bij de nadere omschrijving van het Voorwerp des gebeds, als Hij het Zelf noemt: ***Heilige Vader.*** Laat ons eerst deze heiligheid kort beschrijven, en dan zien van welke kracht de melding daarvan hier is.

I. Heiligheid is die volmaaktheid Gods, waardoor Hij Zichzelf als het allervolmaaktste Wezen, om zichzelf alleen beminnelijk, met de hoogste en zuiverste liefde onveranderlijk bemint; Hetwelk Hij ook vertoont in al Zijn woorden en werken, waarin Hij beoogt de luister van Zijn beminnelijke volmaaktheden te openbaren, en niets doet, dat daarin niet eindigt. Gelijk Hij dan ook niet dan met afkeer kan zien alles wat tot enige ontluistering van die volmaaktheden strekt. Dat die heiligheid God zo eigen is en Hem van alle onvolmaaktheden vrijstelt, blijkt genoeg in Zijn uitdrukkingen, Ps. 89: 34, 35: *Ik zal in Mijn getrouwheid niet feilen. Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen*. Dat ze geoefend wordt in de openbaring van Zijn heerlijkheid, leren de serafijnen, Jes. 6: 3: *Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen; de ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol*. En dat ze Hem zo afkerig maakt van alle zonden die tegen Zijn volmaaktheden strijden, leren wij uit Hab. 1: 12, 13: *Zijt Gij niet vanouds af de Heere mijn God, mijn Heilige? Wij zullen niet sterven . Gij zijt te rein van ogen dan dat Gij het kwade zoudt zien, en de kwelling kunt Gij niet aanschouwen*. Het is hier niet nodig aan te tonen, dat deze volmaaktheid Gods zich in al Zijn werken, zo der natuur als bijzonder der genade, openbaart.

Deze heiligheid, als een eigenschap van het Goddelijke Wezen, is de Drie Personen algemeen, waarom de serafijnen in de even aangehaalde plaats, Jes. 6: 3, tot driemaal toe die uitroep van heilig doen, weshalve de Vader niet met uitsluiting van of verheffing boven de Anderen zo genoemd wordt Maar deze eerste Persoon is, volgens de huishouding der zaligheid, de eerste Auteur van deze weg der verlossing tot handhaving der Goddelijke Majesteit en opluistering van Zijn heerlijkheid. En de Middelaar had op Zich genomen, te boeten voor de schending van die Majesteit, des Vaders heerlijke Naam de mensen bekend te maken, en alles teweeg brengen hetgeen vereist werd om het uitverkoren volk weer bekwaam te maken, dat God, behoudens Zijn vlekkeloze heiligheid, een welgevallen daarin nemen kon. Daarom wordt de erenaam van heilig zo bijzonder aan de Vader toegeschreven.

II. Doch het verdient nader onderzoek, waarom Christus hier deze erenaam des Vaders juist gebruikt, en niet een andere.

A. Het zou met enige terugblik op het gezegde, vers 6-11, kunnen begrepen worden, daar Hij de gronden heeft voorgesteld waarop Hij voor de discipelen bidt. Dan is het alsof Hij zeide: "Vader, deze redenen van voorbidding zijn zo betamelijk en billijk, dat daarin niets is hetgeen tegen een van Uw volmaaktheden strijdt. Ja, zij moeten zelfs bij u pleiten om verhoring, dewijl Gij heilig zijt. "
En het was ook licht van die alle te tonen, dat elk daarvan behaaglijk en krachtig moet zijn bij een God, Die overeenkomstig Zijn volmaaktheden altijd werkt, en de roemruchte openbaring daarvan beoogt en bemint.

B. Men behoeft dit niet uit te sluiten; maar vooral moet de melding van des Vaders heiligheid hier begrepen worden als een grond tot de volgende verzoeken, die wij zeiden tweeledig te zijn. Als de Heere Jezus bidt, dat de gegevenen van de Vader door Hem bewaard worden tegen het geweld der boze wereld en andere vijanden; zo is dat een weldaad, die een krachtig steunsel heeft in de Goddelijke heiligheid. Want hoe zou zulk een heilige Vader kunnen dulden, dat zij, die Hij lief gehad heeft met een eeuwige liefde, die door het bloed van Zijn Zoon vrijgekocht zijn, die door Zijn Gezant dadelijk toegebracht en toegerust zijn om Zijn Naam te verheerlijken; dat die Hem ontnomen werden, en dat enige vijand werd toegelaten Hem in Zijn hoog einde teleur te stellen? Nog meer als al de vijandige pogingen tegen dat volk begrepen werden te ontstaan uit haat van Gods heiligheid en van hetgeen zij daarvan in dat volk zagen; gelijk dat in vers 14 nader aangedrongen zal worden. Dus vorderde deze heiligheid dat de Vader hun belang tegen elk handhaafde. Daarop pleit ook de Kerk, Hab. 1: 12, 13.
En is het andere verzoek, dat zij mogen geheiligd worden; niets is klaarder, dan dat dit ook bij de heilige God ingang moet vinden. Want de gehele omslag van het werk der verlossing heeft dat tot doel, *Zich een eigen volk te reinigen, en een Gemeente te bereiden die geen vlek of rimpel heeft*, Tit. 2: 14. Ef. 5: 27. *Dit is de wil Gods, hun heiligmaking*, 1 Thess. 4: 3. Hieruit vloeit die herhaalde vermaning, Lev. 11: 44, 45;*Want Ik ben de Heere uw God; daarom zult gij u heiligen, en heilig zijn, dewijl Ik heilig ben*, enz.
Overwaardig zijn dan ook zulke Gode betamelijke verzoeken onze aandachtige beschouwing.

TWEEDE DEEL
Het eerste om bewaring maakt hier uit:
Het tweede hoofddeel van onze tekstwoorden: ***bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk als Wij.*** Als men eens terugdenkt, hoeveel deze mensen al hebben, Goddelijk onderwijs, zaligmakend geloof, de Heere toegebracht en Christus tot heerlijkheid te zijn; zo zou een tijdgelovige (die niet anders zoekt dan bij zijn sterven zalig te worden, en bij zichzelf en anderen voor een verwachting van die zaligheid gehouden) wel menen, dat hij nu maar voortaan gerust mocht zijn en voor zijn ziel niet meer te bezorgen hebben. Ja een oprechte heilzoekende ziel, die nog niets van haar genadestaat kan opmaken, zou ook wel denken: Had ik dat, en daarvan verzekering uit Jezus eigen mond; dan zou mij geen zorg of kwelling meer deren kunnen; dan was mijn moeilijke strijd en arbeid afgedaan; dan zette ik mijn reis voorspoedig en vrolijk naar de hemel voort. Doch uit de gewichtige verzoeken, welke de Heiland voor deze zo gezegenden nog verder doet,

blijkt wel, dat dit rijke volk blijft een ellendig en arm volk; dat zij alle gevaren nog gans niet te boven zijn; dat hun zwaarste werk geenszins is afgedaan, maar veeleer aankomt; en dat zij steeds een biddende Middelaar en almachtige Vader nodig hebben, zullen zij behouden hetgeen zij hebben, en ontvangen hetgeen zij nodig hebben om als verlosten te wandelen. In deze eerste bede moet eerst verklaard worden het verzoek op zichzelf, *bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt*; en dan de vrucht of het einde, *opdat zij één zijn, gelijk als Wij*:

I. In het verzoek op zichzelf komen wederom eerst voor de voorwerpen, *die Gij Mij gegeven hebt*; en dan de verzochte weldaad, *bewaar ze in Uw Naam.*

A. Meermaals is dat geven voorheen verklaard. Alleen merk ik nu maar aan, dat de weldaad van bewaring alleen is voor de gegevenen aan Christus, en dat alle anderen hiervan zijn uitgesloten, welke de Heere laat wandelen in hun wegen en het goeddunken van hun hart; waarvoor zij voor alle gevaren en verzoekingen bloot staan en eindelijk ellendig omkomen.
Ook omschrijft de Heere het volk, dat Hij aan des Vaders bewaring aanbeveelt, zo, opdat deze betrekking de billijkheid van de bewaring als insluit. Het was Uw eigendom, dat U Mij ten duurste aanbevolen had, dat U lief had met een eeuwige liefde, dat U zo dierbaar is als Uw erfdeel, als een sierlijke kroon, een koninklijke hoed, ja als het zwart des oogappels. Met die en andere soortgelijke uitdrukkingen wordt Gods volk in de Heilige Schrift genoemd; en zou de Vader dan geen nauwe zorg daarover oefenen?

B. De zorg die Jezus voor hen vordert is: *Bewaar ze in Uw Naam,* enz.

1. De daad zelf is bewaren. Het grondwoord wordt gebruikt van die waakzaamheid en oefening van kracht, waardoor men iets poogt in zijn macht te houden tegen alle list en geweld, dat van buiten aangewend wordt, om het ons kwijt te maken, of dat het bewaarde zelf doet, om zich uit onze macht te onttrekken. Zo wordt het wel gebruikt van een bewaring tot nadeel van de persoon die bewaard wordt. Gelijk van Petrus, die in de gevangenis bewaard werd; en van de wachters, die voor de deur de gevangenis bewaarden, Hand. 12: 5, 6. Maar ook uit genegenheid en tot zijn voordeel, 2 Tim. 4: 7: *Ik heb het geloof behouden*, enz. Het is klaar dat het hier alleen in het laatste opzicht wordt genomen. Verschillende zaken liggen hierin opgesloten.

a. Wat de zaak zelf betreft, door deze bewaring uitgedrukt, die is niet de algemene onderhouding of bewaring Gods van al het geschapene. Het is ook niet zozeer die bijzondere uitwendige, waardoor dezen in het leven zouden gespaard worden en van hooggaande vijandelijke mishandelingen verschoond. Want dit te bidden zou strijden tegen de voorzegging die Jezus zo kort geleden gedaan heeft, hoofdstuk 16: 2, 33: *Zij zullen u uit de synagogen werpen; ja de ure komt, dat een iegelijk die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen. In de wereld zult gij verdrukking hebben*. De volgende vrucht van deze bewaring leert ook, dat er meer op een geestelijke gezien wordt. *Opdat zij één zijn, gelijk als Wij*. Het is waar, dat onze evangelist deze, vers 12, als vervuld aanhaalt, bij gelegenheid dat Jezus lichamelijk vrijgeleide bezorgt voor de apostelen, bij degenen die Hem kwamen vragen, hoofdstuk 18: 8, 9. Maar dat neemt niet weg, dat onze woorden voornamelijk zien op een geestelijke bewaring; want om die te bevorderen, diende deze lichamelijke veiligheid. Volgens de kleine mate des Geestes die de apostelen in die tijd nog maar hadden, waren zij niet bestand tegen

deze verzoeking, of zij Jezus in levensgevaar ook getrouw zouden blijven. Gelijk uit hun schandelijke vlucht en de zware val van Petrus op zulk een geringe aanstoot is gebleken. Want hoewel Gods genade krachtdadig en onveranderlijk is volgens Zijn Raad, zo sluit die geenszins de bekwame middelen uit. Derhalve kan men zeggen, dat de Heere Jezus door hen naar het lichaam te beveiligen, hen bewaard heeft naar de ziel voor afval, gelijk hier gezegd was. Dus zegt het hier, een doen volharden in de staat der genade en in de gunst Gods, zodat zij nooit wederom kunnen komen onder de vorige macht der duisternis, en dienstknechten der zonden worden, waardoor zij eeuwig zouden verloren gaan. Het is een bewaard worden in de kracht Gods door het geloof, tot de zaligheid: 1 Petrus 1: 5. Of gelijk het de Heiland uitdrukte, Joh. 10: 28, 29: *En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken. Mijn Vader Die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen, en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders*. Dat Hij ook hier hetzelfde bedoelt, is af te nemen uit hetgeen Hij even tevoren tot Petrus tegen zijn gevaarlijke verzoeking gezegd had, Luk. 22: 32: *lk heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude*. En omdat Hij deze bewaring hier overstelt tegen het geestelijk en eeuwig verderf van Judas, vers 12.

b. Het tweede dat hierin ligt opgesloten, is een onderstelling dat er gevaar is van verliezen. Gewis, gehele vijandige heirlegers leggen het daarop toe. De satan gaat rondom met allerlei soorten van verzoekingen, om te ziften als de tarwe. De wereld gebruikt dan eens al haar bekoorlijkheden om de vromen, naar Demas voorbeeld, op haar te doen verlieven. Is het hart door kuise huwelijksmin te vast aan Christus, verandert haar gevlei in woede en razernij, en tracht ze dat volk door het vreselijkste dreigen en uitgezochte wreedheden met geweld van de Heere af te scheuren, waarvoor het gevaar loopt, om verschrikt te worden van degenen die tegenstaan, Fil. 1: 28. Nog andere vazallen en bondgenoten gebruikt de god dezer eeuw, in hem in deze krijg te dienen; bedorven filosofen en gehele ketterzwermen; waardoor reden van vrees komt, *dat de zinnen der gelovigen bedorven worden, om af te wijken van de eenvoudigheid die in Christus is*, 2 Kor. 11: 3. Dit gevaar heeft Jezus voorspeld, Matth. 24: 24: *Want daar zullen valse christussen en valse profeten opstaan, en zullen grote tekenen en wonderen doen, alzo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden*. Daartegen heeft ook Paulus de gelovigen gewaarschuwd, Ko1. 2: 8: *ziet toe, dat niemand u als een roof vervoere door de filosofie, en ijdele verleiding*: Hierbij komt nog de gevaarlijkste van alle vijanden, de menigvuldige verdorvenheid die in elks hart woont, die heimelijk raad met die andere houdt, en die de beste der heiligen nog stof tot klagen geeft: *Ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is*, Rom. 7: 23. De hoogste noodzakelijkheid is er dan om gedurig Goddelijke bewaring te hebben.

c. Nog ligt in het verzoek om bewaring ondersteld, dat deze niet is een werk van der gelovigen eigen kracht. Moest zij daarvan verwacht worden, dan bleef er niet één staande. Zij hebben geen wijsheid genoeg, om al die lagen die hen gelegd worden te ontdekken, en te staan tegen de listige omleidingen des duivels. Zij hebben geen moed genoeg, om tegen zoveel dreigementen en geweld in te lopen. Zij hebben geen kracht genoeg, om tegen dat groot vermogen en aantal van zoveel vijanden bestand te zijn. Maar moeten met Josafath zeggen: *in ons is geen kracht tegen deze grote menigte, die tegen ons opkomt; en wij weten niet, wat wij doen zullen; maar onze ogen zijn op U*:2 Kron. 20: 12.

d. Eindelijk, als Jezus bidt, *bewaar ze*; zo worden verschillende genadewerkingen Gods begeerd, waardoor zij belet worden af te vallen, welke of alleen een uitwerking van Gods macht en goedheid zijn, en waaronder zij enkel lijdelijk zijn; of die de gelovigen ook werkzaam maken om tot hun heiligheid mede te werken. Van de eerste soort zijn die krachtdadige afwendingen of verminderingen van het gevaar der verzoekingen. Als Hij de kerker openzet, en de banden losmaakt van Petrus, daags voor zijn terechtstelling, Hand. 12. Als Hij de vervolgers wegneemt, gelijk Herodes in datzelfde hoofdstuk, of immers hun woede zo fnuikt, dat Gods volk met Hanna zingen kan: *De boog der sterken is verbroken; en de struikelenden zijn met sterkte omgord*, 1 Sam. 2: 4. Als Hij door een krachtig genadewerk mensen bekeert, die of ophouden van gevaarlijk geweld te gebruiken, als Saul, Hand. 9, of machtige beschermers van het verdrukte volk worden; gelijk van koningen en vorstinnen voorzegd was tot opbeuring van het moedeloze Sion, Jes. 49: 23, en vervuld in Sergius Paulus en andere aanzienlijken, die van tijd tot tijd tot het Christendom bekeerd zijn.
Niettemin laat de Heere dikwijls Zijn volk in grote noden en verzoekingen komen, maar dan geeft Hij hen ook zulke genade, die hen werkzaam maakt om staande te blijven, en in die zin zichzelf te bewaren; gelijk hen als een plicht wordt voorgeschreven, Judas vers 21: *Bewaart uzelven in de liefde Gods*. En als een daad van en gemeld, 1 Joh. 5: 18: *Die uit God geboren is, bewaart zichzelven, en de boze vat hem niet*: De Heere laat dan de wijsheid in hun hart komen; *Zodat de bedachtzaamheid over hen de wacht houde; de verstandigheid hen behoede. Om hen te redden van de kwade weg, van den man die verkeerdheden spreekt*, Spr. 2: 10- 12. Hij wekt de beginselen van het genadeleven op, dat zij, overeenkomstig de toestand waarin zij zijn, *standvastig, onbeweeglijk en overvloedig in het werk des Heeren* mogen zijn; welke tegenstand zij ook vinden. Zij worden *krachtig in de Heere en in de sterkte Zijner macht*, en ontvangen een wapenrusting Gods, *opdat zij kunnen wederstaan in den bozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven*, Ef. 6: 10-13. *Zij worden met alle kracht bekrachtigd, naar de sterkte Zijner heerlijkheid, tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid met blijdschap*, Ko1. 1: 11. Dat is zo het voornaamste, hetwelk ik in dit bewaren zelf had aan te merken. Nu laat de Heere Jezus nog een bijzonderheid volgen, als Hij bidt:

2. Dat dit geschiede in des Vaders Naam; *bewaar ze in Uw Naam*. Van de Naam des Vaders is in vers 6 gesproken. Gelijk in de Heilige Schrift dit woord verschillend gebruikt wordt, zo ontstaan hieruit ook verschillende verklaringen van deze plaats. De meeste in aanmerking komende, en waarvan ik wel de keus wil laten, zijn deze:

a. Dat des Vaders Naam hier zegt Zijn volmaaktheden, die Jezus aan Zijn volk geopenbaard had; wanneer het bewaren in of door die Naam betekenen zou, hoe God in het openbaren en uitoefenen van die volmaaktheden de sterkte en zekerheid van Zijn volk bevordert. De zin is goed; want *de Naam des Heeren is een sterkte Toren; de rechtvaardige zal daarheen lopen, en in een hoog vertrek gesteld worden*, Spr. 18: 10.

b. Of men verstaat het, om Uws Naams wil. Bewaart ze tot roem en bekendmaking van Uw Naam. Gingen zij verloren door des vijands overmacht, men mocht ook zeggen, gelijk Jozua 7: 9: *Als de Kanaänieten ons omsingelen, en onze naam uitroeien van de aarde; wat zult Gij dan Uw groten Naam doen?* Integendeel, in de krachtdadige bewaring der gelovigen wordt Gods heerlijkheid roemruchtig bekend en

van hen erkend. Doch de eerste verklaring vlijt zo wel niet met vers 12, daar Jezus hen bewaard had in des Vaders Naam; dat kan niet zeggen door des Vaders volmaaktheden. De andere zou hiermee beter kunnen schikken; maar kan in de uitdrukking van 'in' niet wel gevonden worden. Meer zou mij behagen,

c. Een derde bevatting, dat *in Uw Naam* zegt is de erkentenis van Uw Naam: of in het geloof en de dienst van U, waartoe Ik hen gebracht heb, vers 6-8. Zo wordt de spreekwijze omtrent gevonden, Mich. 4: 5: *Wij zullen wandelen in den Naam onzes Gods, eeuwiglijk en altoos*. En Zach. 10: 12: *Ik zal ze sterken in den Heere, en in Zijn Naam zullen zij wandelen, spreekt de Heere*.

d. Nochtans komt het mij allereenvoudigst voor dat het zoveel betekent als, door Uw gezag, van Uwentwegen, voor Uw rekening. Dat is de natuurlijke betekenis van iets te doen in iemands naam. Joh. 5: 43: *Ik ben gekomen in de Naam Mijns Vaders, en gij neemt Mij niet aan; zo een ander komt in zijn eigen naam, dien zult gij aannemen*. En hoofdstuk 12: 13: *Gezegend is hij, die komt in de Naam des Heeren*. En Jak. 5: 10: *De profeten die in de Naam des Heeren gesproken hebben*, enz. Dit komt ook hier in het verband zeer te pas. Want de Heiland had, vers 9, 10, getoond dat deze gegevenen des Vaders eigendom waren, zowel omdat Hij hen door Zijn onderwijs dadelijk tot deszelfs gemeenschap had gebracht, als om de onderlinge gemeenschap in alles, tussen de Vader en Hem. Derhalve bidt Hij nu, dat de Vader deze gegevenen, niet alleen omdat ze des Zoons zijn, maar bijzonder omdat ze Zijn eigendom zijn, voor Zijn eigen rekening nemen wil, en in Zijn eigen Naam bewaren, dewijl Hij als des Vaders knecht in deze niet langer bij hen kon blijven. Dus verklaart Christus hiermee, dat Hij Zijn discipelen nu in des Vaders handen stelt, en als voor Zijn rekening laat, als zulken, waaraan de Zoon het Zijne gedaan had, om hen dadelijk in Gods eigendom te brengen; hebbende hen verzoend door genoegdoening, en dadelijk toegebracht door geloof en bekering. Nu kon de Vader daarmee als met Zijn eigendom in genade handelen, zonder enige krenking van die heiligheid, Hem voorheen toegekend.
Dit is het verzoek op zichzelf. Nu volgt de zeer opmerkelijke vrucht of het einde daarvan.
In deze woorden, *opdat zij één zijn gelijk als Wij*. Eerst moet deze beoogde eenheid beschreven worden, en dan hoe die in de verklaarde bewaring beoogd en bevorderd wordt.

A. Jezus begeerte is, ***dat zij één zijn gelijk als Wij;*** waarin wij onderscheiden de zaak zelf, en de trap of wijze.

1. De zaak zelf is, dat zij één zijn. Volgens de aard der onderwerpen is er eenheid van velerlei soort, waarin ik niet nodig vind uit te weiden. Hier wordt van mensen gesproken, die met andere mensen in een lichamelijke, huishoudelijke en burgerlijke vereniging staan En welk onderscheid de genade maakt tussen bekeerde en onbekeerde mensen, verbreekt zij die natuurlijke banden niet, maar maakt ze eerder vaster en beter. Doch, dat hier in aanmerking moet komen, er is nog een vereniging tussen deze mensen wegens hun geestelijke staat en bijzondere roeping. Als gelovigen hadden zij zeer nauwe betrekking op elkaar, als leden van een lichaam, stenen van een huis, en wat meer gelijkenissen in het Woord daartoe gebezigd worden. Ik zal er geen andere uitbreiding in bijzonderheden van maken, dan die Paulus geeft, Ef. 4: 3-6: *U benaarstigende te houden de enigheid des Geestes door de band des vredes. Eén lichaam is het, en één Geest, gelijkerwijs gij ook geroepen zijt tot één hoop uwer*

roeping; één Heere, één geloof, één doop; één God en Vader van allen, die daar is boven allen, en door allen, en in u allen. Wegens hun bijzondere roeping tot het apostelambt hadden zij ook nog een bijzondere betrekking tot elkaar als ambtgenoten in één werk en voor dezelfde Meester. In zoverre waren zij één. En dat zij in deze opzichten met elkaar overeenstemmen, en in alle gelegenheden zich overeenkomstig deze vereniging mogen gedragen, is het voorname stuk dat hier begeerd wordt.

2. Doch dat wordt nadrukkelijk uitgebeeld door het bijvoegen van de trap of wijze, waarin de Heere wil dat deze eenheid zal plaats hebben; gelijk als Wij: Oude en latere bestrijders der Heilige Drie-eenheid dringen uit deze plaats krachtig aan, dat, gelijk de eenheid der discipelen niet wezenlijk, maar alleen zedelijk is, er ook zo tussen de Vader en de Zoon niet anders is, dan een eenheid van overeenstemming. Ik zal niet eens hierop zeggen, dat er in de gelovigen meer is dan een blote eensgezindheid, zij zijn, en als mensen, en als uit God geboren mensen, eenzelfde natuur in soort. Zo mag ik ook besluiten, dat Jezus met de Vader ook één zelfde Goddelijke natuur heeft, hoewel dat Wezen ook maar Eén in getal is. Maar al stond men toe, dat de Heiland hier ter plaatse alleen zag op de overeenstemming tussen de Vader en Hem, is nog hun lasterlijk besluit ongegrond. Zegt Jezus daarom, dat er geen andere eenheid tussen de Goddelijke Personen plaats heeft? Loochent Hij daarom die Wezenlijke? Immers wordt deze op vele plaatsen zo klaar getuigd en onweersprekelijk bevestigd. Ziet alleen maar in dit boek, hoofdstuk 1: 1, 2, 5: 19-29, 14: 9, 10, enz. Is dat wettig en verstandig geredeneerd, als men veronderstelt dat het vergelekene met het voorbeeld altijd evengelijk is, en dat het voorbeeld, waarbij een andere zaak vergeleken wordt, niets meer of verhevener heeft dan de zaak? Het tegendeel is waarachtig. Of anders moeten partijen ook zeggen, dat er in God niet meer is, dan in Adam was of in de gelovigen is; en dat zulke mensen der Godheid volmaakt evengelijk zijn. Nu is niemand dwaas of goddeloos genoeg, om dit besluit te maken, als de ene wordt gezegd *geschapen te zijn naar Gods beeld en gelijkenis*, Gen. 1: 26, of als de anderen vermaand wordt om *volmaakt te zijn, gelijk hun Vader in de hemelen volmaakt is* Matth. 4: 48; ja gezegd wordt *der Goddelijke natuur deelachtig te zijn*; 2 Petrus 1: 4. Hoewel dan die onbegrijpelijke eenheid der Goddelijke Personen het model niet zijn kan, waarnaar die tussen mensen gericht moet worden; zo vloeien daaruit, en uit de eenstemmigheid van de Vader en de Middelaar verschillende dingen, die tot nadere opheldering van de eenheid tussen de discipelen dienen. Ik zal de voornaamste maar kort noemen.

a. Vader en Zoon zijn Eén in kennis en oordeel van alle dingen. Zo moesten de gelovigen ook zijn, volgens 1 Kor. 1: 10: *Ik bid u, broeders, door de Naam van onze Heere Jezus Christus, dat gij allen hetzelfde spreekt, en dat onder u geen scheuringen zijn, maar dat gij tezamen gevoegd zijt in één zelfde zin, en in één zelfde gevoelen*.

b. De volmaakte liefde tussen Vader en Zoon moest hun tot een voorbeeld strekken; om *eensgezind te zijn, dezelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde*, Fil. 2: 2, gelijk *de menigte van degenen die geloofden was één hart en één ziel*, Hand. 4: 32.

c. Vader en Zoon werken eenparig en tot één einde in de werken der natuur en der genade. Dit voorbeeld moesten zij ook in hun werk volgen, om de Heere te dienen met een eenparige schouder, Zef. 3: 9. De waardigheid van het Evangelie vorderde, dat zij stonden in één geest, met één gemoed gezamenlijk strijdende voor het geloof des Evangelies, Fil. 1: 27.

d. Die twee Goddelijke Personen werken door de Heilige Geest; zo moesten zij van die enen Geest zich laten besturen, hulp zoeken, en alle onderscheidene gaven en

genadens tot Hem brengen. *Want daar is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest*; 1 Kor. 12: 4.
e. Vader en Zoon zoeken elkanders eer, als in vers 1 bleek. Hoe nodig was dan aan het volk des eigendoms de vermaning, Fil. 2: 3: *Doet geen ding door twisting, of ijdele eer; maar door ootmoedigheid achtende de één de ander uitnemender dan zichzelve*: En Rom. 12: 10: *Met eer de een den anderen voorgaande*.
f. Zij hebben alles gemeen, zagen wij in vers 10. De gemeenschap der heiligen vordert ook, dat elk zijn talenten en vermogens tot geestelijk en lichamelijk nut van medegelovigen gewillig aanlegge. De Kerk in haar eerste liefde voldeed daaraan, Hand. 4: 32: *Niemand zeide dat iets van hetgeen hij had, zijn eigen was, maar alle dingen waren hun gemeen*. Zonder dat daardoor een altijd durende en onbepaalde gemeenschap van goederen wordt aangeprezen; die toen zelfs geen plaats had, en nooit hebben kan, zonder schending van Gods bestelling, Die arm rijk maakt, en zonder verwoesting der menselijke maatschappij.
g. Men zou hier nog kunnen bijvoegen verschillende eigenschappen van deze eensgezindheid. Bijvoorbeeld: In de Drie-eenheid heeft elk Persoon evenwel Zijn onderscheiden orde, eigenschappen en werk. Tussen de leden van Jezus Kerk moest het onderscheid evenwel ook blijven van rang, hoedanigheden, gaven, ambtsverrichtingen, enz. als waardoor de vereniging vaster gemaakt werd, gelijk Paulus gelijkenis van een menselijk lichaam, dat vele en zeer verschillende leden heeft, leert, 1 Kor. 12. De Goddelijke eenheid is zo heilig; die onder mensen moest ook zuivere gronden en uitwerkingen hebben. Die is zo onafscheidelijk; zo moest ook deze zijn, enz.

B. Doch het wordt tijd, om het verband te zien, hoe en waarom de Heere Jezus daartoe des Vaders bewaring bidt.

1. Goddelijke bewaring tegen zonde en kracht van verzoeking was voor elk nodig, zouden zij eensgezind onder elkaar blijven. Volmaakte vereniging kan er niet zijn of blijven, dan in God. Zodra enige zonde heerschappij in het gemoed krijgt, komt daarin ook zoveel van het albeheersend eigen, dat de hoofdvijand van de ware eensgezindheid is. Waarom Paulus, Fil. 2: 4, niet alleen als een vrucht, maar ook als een hulpmiddel tot de aangeprezen eensgezindheid, vers 2, aanbeveelt: *Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen dat des anderen is*.

2. En de Heiland had zeer gewichtige redenen, om deze eenheid voor Zijn discipelen te bidden.
a. Die is altijd noodzakelijk, zo tot eigen vergenoeging des harten, aangename samenleving, onderlinge sterkte en bevordering, als tot verkrijging van Gods verdere zegen: *Ziet, hoe goed en lieflijk is het, dat broeders ook tezamen wonen*; enz. *Want de Heere gebiedt aldaar den zegen, en het leven tot in der eeuwigheid*, Ps. 133. De apostelen, dienaars van de ware Salomo, moesten Zijn Rijk oprichten, en Sion bouwen, Zijn huis richten; het werk zou blijven steken, werd hun taal, als die van de Babelbouwers verward. *Want een ieder koninkrijk, dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest; en een ieder stad, of huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, zal niet bestaan*: Matth. 12: 25.
b. Ten allen tijde is er veel waakzaamheid nodig en Goddelijke bewaring tegen verdeeldheid der gelovigen, omdat er in elk hart zoveel zaden liggen van die schadelijke zonden: Onkunde, eigenliefde, hoogmoed, drift, enz. waarbij de duivel niet verzuimt het vuur aan te blazen. Behalve zoveel andere voorbeelden daarvan, zag

men verbittering ontstaan tussen Paulus en Barnabas, mensen die hun zielen overgegeven hadden voor de Naam van onze Heere Jezus Christus, Hand. 15: 25, 26, 39. Kreeg tussen twee zulken de duivel plaats, wie is dan veilig? Vergelijk Ef. 4: 27.
c. Nimmer ontbreekt het Gods volk aan uitwendige vijanden, die op hun verderf en nadeel, en op de ondergang van Christus Koninkrijk toeleggen. Die zijn de meeste en de machtigste van de wereld, en van vele soorten. Maar hoe zou dat klein en weerloos kuddeke bestaan kunnen, als zij ook elkaar bijten en vereten?
d. Ten opzichte van de discipelen in deze tijd was er nog al bijzondere bewaring toe nodig. Zij maakten thans nog maar zulk een arme hoop uit. De ganse wereld van Joden en heidenen zou haast tegen hen in de wapenen komen. Zo ooit, was het nu nodig, door eendracht macht te zoeken. Hierbij kwam, dat Jezus, als er een vonk van tweedracht begon te smeulen, die door Zijn tegenwoordigheid en bestraffing haast wist te dempen; en zij werden door Zijn ontzag beteugeld, gelijk als Hij hen in Kapernaüm vroeg: *Waarvan had gij woorden onder elkander op de weg? Doch zij zwegen; want zij waren onder elkander in woorden geweest op de weg, wie de meeste zou zijn*. Hij bestraft en beschaamt hen door het voorstellen van een kind, Mark. 9: 33-37. Die beginsels van verdeeldheid in hen, liepen gevaar om onbelemmerd uit te bersten, als nu Jezus niet meer bij hen was. Waarom des Vaders bewaring recht tijdig voor hen gebeden werd.
De ganse bede in de verklaarde woorden is ook wederom wel ingericht tot moedgeving en lering der discipelen, zijnde het algemeen oogmerk.

1. Bij het treurig heengaan van hun liefhebbende en bezorgde Meester, konden zij hier tot blijdschap verstaan, dat de Vader Zelf nu diezelfde liefde en nauwe betrekking tot hen had, als Jezus tot nog toe getoond had te hebben; en dat Hij derhalve hen nu voor Zijn rekening nam, en niet minder getrouw bezorgen en bewaren zou: *De Vader Zelf heeft u lief*, zei Jezus: hoofdst. 16: 27.
2. De zorgvuldigheid van Christus tegen alle gevaarlijke tweespalt onder hen, en de voorspraak die Hij daartegen bij de Vader doet, kan hen ook doen hopen op een genadige bewaring tegen dat kwaad; maar leert tevens, dat *zij zich moesten benaarstigen te behouden de enigheid des Geestes door den band des vredes*, Ef. 4: 3. Dat zij daartoe ook te waken en te bidden hadden.

TOEPASSING
Voor waarachtige discipelen onder ons kan en moet hetzelfde gebruik van deze stof gemaakt worden. Zeer ongelukkig zijn zij, die buiten deze bewaring en buiten deze eenheid zijn. Ook kan men uit de vereniging die velen hebben en zoeken, eerder een loslating tot verderf van zichzelf en van anderen, dan een bewaring Gods tot zaligheid voorzien.

1. Er is een genootschap in de wereld, wiens geheimen wel niet algemeen openbaar zijn, en wiens ware oogmerk geloof ik dat aan de minste leden van dat rot bekend is; maar waarvan men met veel reden moet geloven, dat die maatschappij een zielverdervende vereniging heeft. Hoe sterk en plechtig hun verbintenis onder elkaar is, welke nauwe gemeenschap zij met elkaar oefenen, is bekend genoeg. Zo het grote doel al niet is, om alle mensen in het burgerlijke gelijk te maken, en dus een samenzwering tegen alle burgerlijke macht, zo blijkt ten minste klaar genoeg, dat men alle onderscheid van godsdienst zoekt weg te nemen. Om dat als nauwst verbonden broeders samenwonen, mensen, niet alleen uit alle sekten van genaamde Christenen, hoe goddeloos en afgodisch in belijdenis, maar zelfs ook Turken, Joden en openbare

verzakers van alle godsdienst. Men zou niet tot medeleden aannemen zulken, die bekend zijn voor nauwgezette belijders van een innig Christendom. Het is ook openbaar genoeg, dat verre de minste van die rampzalige bende zich meest met de Gemeente van Christus verenigen en werk maken van Zijn instelling. Al wist men niets anders, dan dit algemeen bekende van die gemengde hoop, mag men veilig besluiten, dat het een raad der goddelozen is, en een samenzwering tegen Christus. En elk, die nog enig deel of gedachtenis wenst te hebben in Jeruzalem, mag God wel ernstig bidden om bewaring voor de Kerk tegen die geduchte maatschappij.

2. Nog wordt er thans gewerkt tot een vereniging, welke, hoewel als nog zo gruwelijk niet, ik vrees dat mettertijd zal dienen om die genoemden in de hand te werken; en die ondertussen alle schutsmuren omver werpt, om de verwoesters van Christus Koninkrijk de vrije ingang te doen hebben. Onder de schone naam van verdraagzaamheid, van vrijheid, om zich door geen menselijk gedrag te laten verslaven, wil men alle kerkelijke verbintenis door de formulieren van enigheid, losmaken, en mensen in onze gemeenschap toelaten en houden, die met de ketterij van Pelagius, ja met de gruwel van Socinus vergiftigd zijn. Ik verwonder mij, dat men thans zo beducht kan wezen, dat de regels van Dordrecht veranderen zullen in de slaafse boeien van Trente. Als iemand zelfs rechtzinnig was, en maar met een half oog de staat der wereld ten aanzien van het godsdienstige, en vooral de staat der protestantse Kerk beschouwde, zou hij moeten overtuigd zijn, dat er nooit minder gevaar was om te nauw in de leer gebonden te worden; en nooit groter, om alle ongebondenheid in gevoelens te zien heersen. Is het dan thans tijd, om zo te schreeuwen tegen de kerkelijke bepalingen in gevoelens, die niemand dwingen bij ons te komen, of te blijven? En niet leren, dat men anders gevoelenden vervolgen moet, maar wel, dat men ze van onze kerkgemeenschap hebbe uit te sluiten.
En dat is volgens de bevelen der Heilige Schrift, met zoveel ernst aangebonden; als in Rom. 16: 17: *Ik bid u broeders, neemt acht op degenen die tweedracht en ergernis aanrichten tegen de leer, die gij van ons geleerd hebt; en wijkt af van dezelve*. En 2 Joh.: 10: *Indien iemand tot ulieden komt, en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in uw huis, en zegt tot hem niet, zijt gegroet*. Wanneer men ook op vele protestantse gemeenten, die ik niet noem om niet hatelijk te zijn, acht geeft, zo zal men zien tot welk zielverdervend verval in de leer, de verdraagzaamheid omtrent de inbreuken van haar zuivere belijdenis, hen gebracht heeft. Zoveel vond ik nodig thans van de schadelijke eenheid in gevoelens te zeggen.

3. Maar gaan wij voort om op de betrachting en het hart te letten, zo is er ook bij velen een overeenstemming, die niets van het Goddelijke heeft. Het is die, die ons in de rechte zedenleer van het Evangelie verboden wordt, Rom. 12: 2: *Wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds*. Denkt zelf eens na, in welke ijdelheden, zondige gewoontens, tijdverdrijven, en ganse bedrijf, pracht en praal, het livrei van de tegenwoordige wereld bestaat. Beziet dan uzelf eens, waarnaar u gelijkt, welk onderscheid er is tussen u en hen; en waaronder u moet geteld worden; hoewel u in gemeenschap en uiterlijk met ware gelovigen voor Christus aangezicht in Zijn huis en aan Zijn tafel zit.
Vraagt uzelf eens daarentegen, hoe het staat met de hartelijke vereniging tussen u en dat volk, dat door de Vader uit de wereld aan Jezus gegeven is, en Zichzelf overgegeven heeft, dat zichzelf tracht onbesmet te bewaren van de wereld. In oordeel, zin, lust, oogmerk, bedrijf, enz. verschilt gij hemelsbreed daarvan. U kunt u niet verenigen met de gesprekken en gezelschappen der Godzaligen, die lust hebben om

des Vaders Naam te vrezen en Die te heiligen, en die daartoe bij elkaar komen en daarvan spreken. Het is immers een klaar bewijs, dat u nog buiten de gemeenschap der heiligen bent.

4. Of meent u het beter gevonden te hebben? U houdt het met Jezus discipelen, voegt u daarbij, schikt u daarnaar zoveel u kunt, praat mede (dat sommigen al vrij wel geleerd hebben) kunt goed doen aan hen, en wat dies meer is Maar is er wel zulk een vereniging als tussen Vader en Zoon? Is het wel zulk een innigste genegenheid? Bent u wel tot zulk een Gode verheerlijkend einde met hen verenigd? Is het wel zo algemeen? Is het wel uit zulk een heilig beginsel, om het Goddelijke beeld dat u daarin ziet? enz. Nee. Het is ten dele uit drang van het geweten, hetgeen getuigt dat dit volk hoog te achten is. Of u acht hen minst om heiligheid, maar om enige andere beminnelijke hoedanigheden of voordelen. Of u zoekt hieruit een kenteken op te maken voor uw ingebeelde genadestaat. Of u hebt tijdelijke redenen en inzichten, waarom u ook voor vroom wilt gehouden worden. En ondertussen kunnen velen van de zodanigen tegelijk het hart verenigen met de wereld, en in haar gezelschappen, vermaken en gewoontens, als het niet te buitensporig toegaat, met genoegen meedoen; ja beter dan anderen. Doch zulk een gemeenschap is louter geveinsdheid, immers zeer tot oneer van Christus. *Want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? En wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? En wat samenstemming heeft Christus met Belial? Of wat deel heeft de gelovige met de ongelovige?* 2 Kor. 6: 14, 15.
Al de gemelde dingen geven treurige bewijzen, dat u niet bent onder de nodigste bewaring van de heilige Vader; maar (hoe hard het klinkt) onder het zielmoordend opzicht van *de vader de duivel*, Joh. 8: 44. Aan die verleidingskracht en aan het goeddunken van uw dwaalziek hart bent u dan overgegeven. En waar staat u dan al niet aan bloot? Hoe vreselijk zal eens die eeuwige scheiding gemaakt worden, gelijk een herder de schapen van de bokken scheidt, wanneer u u ter linkerhand ten jongsten dage ziet afgezonderd van dat volk, dat blinken zal als de zon in het Koninkrijk van Zijn Vader? Hoe schrikkelijk en onverdraaglijk zal het zijn, u verwezen te zien, om in wening der ogen, knersing der tanden, lasteren van God, vervloeken van uzelf, de schare der duivelen en verdoemden eeuwig gezelschap te houden.
IJst u van zulk een gezelschap, zo moet u er hier van afgezonderd worden. Wenst u uw lot te hebben onder de heiligen, zo moet dit volk uw volk, hun God uw God worden. Die vereniging moet in Christus en door Zijn Geest gemaakt worden, door een Goddelijke inenting. Mocht u er eens hartelijk om leren bidden; ja eens zien, dat die heilige Vader met zulke onreinen geen gemeenschap hebben kan en hun bidden niet horen, opdat Christus als een verzoenende en voorbiddende Middelaar u dierbaar worde.
U die aan Christus gegeven en het met Hem eens geworden zijt, kunt tot uw troost, en onderwijs in plicht, dit volgende leren:

1. Stelt toch veel gewicht op dit deel der voorbidding en het daaruit vloeiende voorrecht van des Vaders bewaring. Want dat u niet allang Christus en Zijn volk hebt verlaten en in vijanden bent veranderd, is niet, omdat uw hart er te goed voor was, of uw vijanden minder beoogden; maar alleen omdat de Bewaarder Israëls u met Zijn oog bewaakt, en met Zijn hand vastgehouden heeft. Gelooft u dat, zult u misschien angstvallig denken: Ik zal één der dagen nog eens vallen onder zulke gevaren, vijanden en verzoekingen; bijzonder als u ziet op de menigvuldige ondervinding van uw kleine kracht. Doch het mag en moet u tot opbeuring dienen, dat deze Jezus aan

des Vaders rechterhand om elks bewaring nog evenzeer in het bidden aanhoudt. En *de Heere heeft het recht lief, en zal Zijn gunstgenoten niet verlaten, in eeuwigheid worden zij bewaard*, Ps. 37: 28. Let u op uw eigen achteloosheid en veelvuldige ontrouwheid, kan het u toeschijnen, dat de Vader, omdat Hij zo heilig is, wel reden heeft, om Zijn hand van u los, en aan uzelf te laten. Ten opzichte van uw kant is het waar. Doch even diezelfde heiligheid is, met opzicht tot Christus en tot hetgeen Hij voor en aan u deed, daarvoor verbonden om u van struikelen te bewaren. U gaat en staat voor des Vaders rekening. *Die zal de voeten Zijner gunstgenoten bewaren*, 1 Sam. 2: 9.

2. Nochtans, gelijk Jezus hiervoor bad, zo leerde Hij ook Zijn discipelen, dat zij niet zorgeloos omtrent hun eigen veiligheid moeten zijn, en dat zij daarvoor ook te bidden hebben. Er mag wel steeds een levendige bevatting zijn van velerlei gevaar. De gedurige vermaningen, om te waken, te staan, te strijden, zich te wapenen, enz. staan niet tevergeefs in Gods Woord, waarom wel dagelijks de zucht mag zijn: *houdt Uw knecht ook terug van trotsheden, laat ze niet over mij heersen*, Ps. 19: 14 *En bewaar mijn ziel, en red mij; laat mij niet beschaamd worden, want ik betrouw op U*; Ps. 25: 20. Nodig is het, veel uw keus te vernieuwen en te bevestigen, dat u des Heeren wilt zijn; wanneer gij ook vrijmoedigheid hebben kunt tot pleiten om bewaard te worden in Zijn Naam, als in Ps. 86: 2: *Bewaar mijn ziel, want ik ben Uw gunstgenoot*.

3. Ziet u dat de Heere Jezus zo ernstig die heilige eenheid voor Zijn volk gezocht heeft, zo moet van uw kant ook alle naarstigheid toegebracht worden om de vrede te bewaren, of gebroken zijnde, te herstellen. Ik mag hier ook zeggen, als 2 Kor. 2: 10: *Opdat de satan over ons geen voordeel krijge*. Want waar de vijand op de Kerk afkomt als een stroom, en daar zijn volkwervers op onze eigen bodem zoveel toeloop hebben; hoe zal ze bestaan, als Juda Efraïm benijdt, en Efraïm Juda benauwt?
Eerst dienen zij door de liefde, de band der volmaaktheid, hartelijk verenigd te zijn, die één Vader, één Middelaar en één hemel hebben. Of anders moet uw vrede van binnen gestoord en de Geest bedroefd worden. Schrikt toch van die verwijdering, die ontstaat uit bijzondere namen, mindere verschillen in gevoelens, onderscheid van leiding en dergelijke dingen, die de gronden der zuivere Hervormde waarheid en daaruit vloeiende Godzaligheid niet benadelen.
En ziet, welke schuld ook anderen hebben, of die verdeeldheid bij u niet voortkomt uit onmatige zelfliefde, hoogmoed, nijdigheid, gebrek van zachtmoedigheid en andere vruchten van een wijsheid, die aards, natuurlijk en duivels is. Leest Jak. 3: 11-18. Het is geen wonder, dat vleselijke mensen in boosheid en nijdigheid leven. De goddelozen hebben geen vrede. Maar de onderdanen van de Vredevorst in zulke partijschappen verdeeld te zien, dat de één voor Paulus, de ander voor Apollos, de derde voor Cefas is, en dat in de dienst en het werk van hun vrede lievende Heere; o! de Heere ziet het, en het is kwaad in Zijn ogen. Als men het wel bedacht, hoe zou men zijn ogen voor Christus durven opslaan? Daar Hij zo ernstig in de hemel om eensgezindheid voor Zijn volk bidt, en wij er op aarde zo tegenaan woelen. Ziet en denkt dagelijks waartoe ontvangen genade u verplicht, Kol. 3: 12-15: *Zo doet dan aan, als uitverkorenen Gods, heiligen en beminden, de innerlijke bewegingen der barmhartigheid, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid. Verdragende elkander, en vergevende de een den anderen, zo iemand tegen iemand enige klacht heeft; gelijkerwijs als Christus u vergeven heeft, doet ook gij alzo. En boven dit alles doet aan de liefde, dewelke is de band der volmaaktheid. En de vrede Gods heerse in uw harten, tot welke gij ook geroepen zijt in één lichaam; en weest dankbaar*.

Ten andere moet ook al eensgezindheid bejaagd worden, al is het niet in die hartelijkheid en gemeenzaamheid, met degenen die in één zin met ons staan ten opzichte van de zuivere leer van Christus, die zij belijden en voorstaan hoewel men vrezen moet, dat hun hart door de kracht van die waarheid niet verenigd is tot de vrees van Zijn Naam. Zulke mensen kunnen de Kerk en de zaak van Christus ook nuttig zijn. Eveneens als hulptroepen of huurbenden in een heirleger, die wel geen deel hebben in de voorrechten van het land, en het nochtans helpen beschermen. Men moet niet al te laag op zulke mensen vallen, of denken dat men enig voordeel doet, met hen van ons afkerig te maken.
Maar vooral moet een Christen nauw zorg dragen, dat hij eensgezind met de Heere is, en dat er geen verwijdering tussenbeide kome of blijve; dewijl Die alleen hem kan staande houden. Die zal het ook doen, volgens Ps. 121: 7, 8: *De Heere zal u bewaren van alle kwaad; uw ziel zal Hij bewaren. De Heere zal uw uitgang en uw ingang bewaren, van nu aan tot in der eeuwigheid!*
AMEN

TWAALFDE PREEK

Johannes 17:12:
Toen Ik met hen in de wereld was, bewaarde Ik ze in Uw Naam. Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon der verderfenis, opdat de Schrift vervuld worde.

12 ὅτε ἤμην μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι, ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ.

INLEIDING

Het is in de eerste opslag een wonderlijke taal, die Paulus aangaande de prediking van de apostelen voert, 2 Kor. 2: 15: *Wij zijn Gode een goede reuk in Christus, in degenen die zalig worden, en in degenen die verloren gaan*. Ik behoef hier niet te onderzoeken, of de figuurlijke spreekwijze ontleend is van de offeranden der gelovigen, die meermaals in het Woord voorkomen als een liefelijke reuk voor de Heere; dan of hij zinspeelt op de gewoontens der Romeinen, omdat hij even tevoren daarop scheen te zien, gewagende van het triomferen, vers 14. Er werden voor de zegepralende overwinnaars aangename reuken verwekt door bloemen, specerijen, enz. ook reukwerken aan de goden tot dankbaarheid voor oe verleende zege geofferd. Dit, en welke nadruk dit aan des apostels zeggen geeft, is hier de plaats niet van onderzoek. Het is niet duister, dat de getrouwe leraars aangenaam bij God waren als een goede reuk, en wel een reuk van Christus. Omdat zij Zijn woord spraken, op Zijn bevel, voor Zijn rekening. Die daarom moest geacht worden door hen te spreken, en al de kracht en vrucht bij hun werk te geven. Ook is het algemeen bekend, dat van allen die deze verkondiging van het Evangelie horen, sommigen, welken het woord met zachtmoedigheid ontvangen en gaarne aannamen, zalig worden; en dat anderen, daar het niet met geloof gemengd is, of die zelfs zich aan het woord stoten, verloren gaan. Doch dit kan vreemd voorkomen, dat in zulke uitkomsten, zo hoog verschillende als de hemel van de aarde ja van de hel, de apostel zonder onderscheid de prediking aanmerkt als die goede reuk van Christus in die beide. Nochtans zal het niet duister zijn, dat hij zo spreken kan van de evangeliedienaars op zichzelf aangemerkt.

Want, omdat het van hen niet afhangt of mensen bekeerd worden of niet; zo min als de wasdom van het gezaaide van hem *die plant en nat maakt*, 1 Kor. 3: 6, 7, zo zijn zij niet te schatten naar de vrucht van hun arbeid, maar naar de wijze. En als zij daarin getrouw zijn, zijn zij Gode aangenaam, hoewel mensen onbekeerd blijven en hun oordeel verzwaren. Ja, ziet de leraars vrij aan als blote werktuigen van Christus; zo wordt het beleid van Christus door hun dienst evenwel Gode welbehaaglijk gemaakt, niet alleen in degenen die zalig worden tot prijs van Gods genade, maar ook in degenen die verloren gaan. Want dat er enigen en welke, zullen verloren gaan, is ook door Gods eeuwige Raad bepaald. Dat zijn zulken, *die zich aan het woord stoten, ongehoorzaam zijnde, waartoe zij ook gezet zijn*, 1 Petrus 2: 8, of gelijk Judas zegt in zijn brief, vers 4: *Die eertijds tot ditzelfde oordeel tevoren opgeschreven zijn*. Hetzij in het boek des besluits, ten aanzien der bijzondere personen; hetzij in het geschrift der waarheid, waarin iets van dat besluit is aangetekend, ten aanzien van de soort. Dit eeuwig welbehagen Gods daar liggende, wordt die Raad op een Gode betamelijke wijze uitgevoerd, den ongelovigen door die prediking alle voorwendsel benomen, God gerechtvaardigd in hun moedwillig verderf, en Christus als de Dienaar van deze Raad

Gode een goede reuk.
Zegt niet, deze reden van Paulus is hard. Want hij spreekt volgens het oordeel en de taal van Zijn Meester Christus, in mijn tekst. Die vertoont daar als een aangename beweegreden bij de Vader de betrachting en de uitkomst van Zijn dienst op aarde, welke Gode behagen moest, niet alleen in degenen die Hij bewaard had, en die zalig zouden worden; maar ook in enen, die was verloren gegaan, zijnde ook tot dit oordeel tevoren opgeschreven, zodat in zijn verderf de Schrift vervuld werd, waarin de opening was van des Heeren Raad.
Het eerste der twee verzoeken, die Christus voor Zijn discipelen doet, om bewaard te worden, is in vers 11 verklaard.
Onder de drie redenen tot aandrang daar gemeld, komen wij nu tot de eerste, die in vers 12, 13 wordt opgegeven, zijnde het gedrag van Hem, Die dit verzoek doet, hetwelk Hij gehouden heeft met opzicht tot de begeerde zaak Dit gedrag wordt tweezins voorgesteld; het voorledene in mijn tekst, en het tegenwoordige in vers 13. Hoe nauwkeurig de Heere Jezus het Zijne gedaan had ter bewaring der gegevenen, en hoe dit dient tot aandrang van het verzoek om des Vaders bewaring, moet hier gezien worden.

VERDELING
In de tekstwoorden zal ik twee hoofddelen onderscheiden.
1. De weldaad in het gemeen tot hiertoe aan hen bewezen: *Toen Ik met hen in de wereld was, bewaarde Ik ze in Uw Naam*.
2. De uitbreiding daarvan in enige bijzonderheden: *Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand*, enz.

EERSTE DEEL
In het vernielden van het liefdewerk dat Christus tot hiertoe aan Zijn volk gedaan had, bepaalt Hij eerst de tijd, ten andere de weldaad, en ten derde de betrachting waarin Hij die aan hen bewezen had.

I. De tijd, dat de Heiland voor de Zijnen zorg gedragen had, bepaalt Hij in deze woorden: ***Toen Ik met hen in de wereld was.*** **Tot** welk oogmerk en met welk recht Hij Zich reeds als van de wereld gescheiden en ter heerlijkheid ingegaan aanmerkt, is in vers 1, 4, 11 gezien. Hij doelt niet op een tegenwoordigheid door Zijn Godheid, Geest en genade; zo is Hij met hen *alle dagen, tot de voleinding der wereld*, Matth. 28: 20; maar op Zijn lichamelijke en zichtbare. Zo nochtans, dat dit plaatselijk zijn met hen in de wereld tevens was een genadige tegenwoordigheid, als een Vriend in gemeenzaamheid, en als een machtig toegenegen Helper in al hun noden. Gelijk aanstonds in de bewaring blijken zal. Het verdient (dunkt mij) opmerking, dat Christus onderscheid maakt, of Hij bij Zijn volk, dan of zij bij Hem zijn; hoewel in beide een onderlinge tegenwoordigheid met elkaar plaats heeft; gelijk als tussen twee vrienden, die elk hun bijzondere woonplaats hebben, onderscheid is als zij bij elkaar zijn, in wiens woning de een bij de ander gekomen is. Nu zegt Christus van Zijn verblijf op aarde bij Zijn volk, dat Hij met hen is. Maar in vers 24 zal Hij zeggen van hun samenzijn in de hemel, dat zij zijn daar Hij is; gelijk het ook genoemd wordt, *met Christus te zijn*, Fil. 1: 23, *met de Heere te zijn*, 1 Thess. 4: 17. Toen Hij in het vlees verkeerde met Zijn volk, verliet Hij Zijn heerlijke woning, terwijl zij in hun ellendige bleven. Hierna zullen zij hun armoedige verblijfplaats verlaten, om met Christus in Zijn eigen Vaders huis te verkeren. Het is beide wel een groot voorrecht, met Christus in een gezelschap te zijn; doch, gelijk de hemel hoger is dan de aarde, zal het zulk een

onbedenkelijk verschil geven, of zij Jezus in deze lage hutten ontvangen, of Hij hen in Zijn koninklijk paleis. Zolang nu als deze omgang hier beneden had geduurd, had de Heere Jezus zorg voor hen gedragen, en wel daarin, dat Hij hen had bewaard.

II. Zoals Hijzelf de weldaad uitdrukt: ***Ik bewaarde hen.*** De zaak zelf, hetzelfde woord in het Grieks, is vers 11 gezien. Dat het was, een doen volharden in de staat der genade en in de Goddelijke gunst. Welke gevaren en eigen onvermogen dat onderstelde; en welke genaden daartoe van de Vader begeerd werden, kan daar nagezien worden. Gelijk straks in de verdere uitbreiding zal blijken, wat de Heiland daartoe gedaan heeft; als Hij dat met een ander grondwoord zal uitdrukken.

III. Vooraf moeten wij horen, in welke betrekking Christus deze weldaad hen heeft toegebracht: ***In Uw Naam.*** Zo was ook verzocht in vers 11, dat de Vader hen wilde bewaren in Zijn Naam. Ik verkoor daar uit verschillende verklaringen deze, dat het zegt, voor Uw eigen rekening, op Uw eigen gezag. Het moet hier hetzelfde zeggen, van Uwentwegen, op Uw last, voor Uw rekening. Zo schrijft de Heiland dikwijls Zijn werk toe aan de Vader, Joh. 5: 43: *Ik ben gekomen in den Naam Mijns Vaders*. En hoofdstuk 10: 25: *De werken die Ik doe in den Naam Mijns Vaders, die getuigen van Mij*. Zo was het ook al in de oude voorzeggingen; in Deut. 18: 19 noemt God de verkondiging van deze grote Profeet: *Mijn woorden, die Hij in Mijn Naam zal spreken*. Zo verwelkomt de Kerk Hem, Ps. 118: 26: *Gezegend is Hij, Die daar komt in den Naam des Heeren*. Dit zegt dan in het algemeen, dat iemand als een gezant tot zulk een werk last heeft; dat Hij met gezag daartoe bekleed is; en dat hij in het volbrengen beoogt het welbehagen te doen desgenen die hem daartoe gezonden heeft.
Gelijk nu de Vader huishoudelijk wordt aangemerkt als de eerste Aanlegger in het zaligen van zondaars, en Die daartoe Zijn Zoon gezonden heeft, *in Wiens binnenste Zijn Naam was*, Ex. 23: 21, zo is het klaar, dat de Middelaar in des Vaders Naam gehandeld heeft in het sterven voor hen, in het brengen van hen tot de Vader, en hier in de bewaring. Daartoe had Hij last en gezag, daarin beoogde Hij ook de wil te doen Desgenen Die Hem gezonden had Ziet dit uitdrukkelijk, Joh. 6: 39: *Dit is de wil des Vaders Die Mij gezonden heeft, dat al wat Hij Mij gegeven heeft, Ik daaruit niet verlieze, maar hetzelve opwekke ten uitersten dage*. Wanneer Hij dan dit als een bijzonder werk van Hem verklaart met nadruk zeggende in de grondtaal, Ik heb ze bewaard, onderscheidt Hij dit Zijn doen wel van het verzochte des Vaders, doch zou bedenking kunnen doen rijzen, of dan de Zoon in de hemel zijnde, met die bewaring ophoudt. Gewis neen. Alleen is maar onderscheid in de wijze daarvan, die de discipelen zo niet begrepen. In het vervolg van deze woorden zullen wij zien, dat de Heere Jezus bij Zijn lichamelijke tegenwoordigheid verschillende middelen in den Naam des Vaders gebruikt heeft tot hun bewaring, welke met Zijn hemelvaart zouden ophouden. Dan zou de Vader de Heilige Geest zenden, Dien zij in die mate nog niet hadden ontvangen, om hen op een meer geestelijke wijze te bewaren. Dewijl nu de genadens van de Heilige Geest door Jezus verdiensten en voorbidding verworven worden, en die Geest in orde van bestaan ook van Hem uitgaat, en door Hem gezonden wordt van de Vader; zo blijft die bewaring zowel Zijn daad als die des Vaders, en dus ook Zijn weldaad zowel na als voor de hemelvaart. Waarom Hij, de eeuwige zekerheid van Zijn schapen voorstellende, hen stelt in Zijn hand en in die des Vaders beide, *waaruit niemand dezen rukken zal*, Joh. 10: 28, 29. Deze weldaad is van dat gewicht en waardij voor Gods volk, dat het niet onnut of onaangenaam zijn kan, die omstandiger te beschouwen.

TWEEDE DEEL

Gelijk Christus dit met nadere uitbreiding voorstelt in deze woorden: *Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand uit haar is verloren gegaan, dan de zoon der verderfenis, opdat de Schrift vervuld worde*. Daarin komen drie zaken voor: 1. De voorwerpen, die Gij Mij gegeven hebt. 2. Zijn daad, die heb Ik bewaard. 3. De hoogste nauwkeurigheid hierin, blijkende in de gelukkige uitkomst, en niemand uit haar, enz.

I. De voorwerpen van Christus beveiligende liefdezorg zijn geweest: ***Die Gij Mij gegeven hebt.*** Voorheen is dat geven verklaard. Als de Heere er dit zo uitdrukkelijk bijdoet, toont Hij dat dit geluk alleen voor die is. Zo wij dit geven onderscheiden als reeds geschied in het eeuwige voornemen der verlossing, en in de tijd der minne door krachtdadige trekking, behoeven wij het eerste opzicht wel niet geheel uit te sluiten. Jezus liefdehart verkeert ook al omtrent de schapen die nog niet toegebracht zijn, Joh. 10: 16. Zij zijn niet geheel uitgesloten van een bijzondere bewaring, die dodelijke rampen van hen afwendt, opdat zij voor het zalige ogenblik van hun bekering niet sterven en verloren gaan; en waardoor zij dikwijls krachtig worden ingeteugeld, onder kloppingen van het hart wakker gehouden, en hun bedrijven en gevallen zo bestuurd, dat die toeleidende middelen worden om hen op Zijn tijd tot de toegebrachte genade te brengen. Evenwel zijn zij al die tijd, in hunzelf aangemerkt, nog in een verloren staat Daarom zal Christus hier bedoelen de reeds toegebrachten en door Hem in het Koninkrijk Gods onderwezenen. Doch zeker worden uitgesloten allen die buiten die eeuwige gift waren. Omtrent gans verlorenen en kinderen der verderfenis kwam geen bewaring te pas. Had de Middelaar willen werken tot zaligheid derzulken, Hij kon niet handelen uit des Vaders Naam, maar tegen het oogmerk en verdrag, waarin Hij met de Vader was overeengekomen. Deze bepaling dan tot die alleen, leert, dat Hij omtrent de rechte voorwerpen had verkeerd.

II. Even getrouw had Hij geweest in Zijn betrachting daaromtrent: ***Die heb Ik bewaard.*** In het Grieks wordt een ander woord gevonden, door *bewaren* vertaald, dan in vers 11. En daarom moet men vaststellen dat de Heere Jezus iets verschillends door die twee woorden heeft willen uitdrukken. Waarin het onderscheid van betekenis daarvan gelegen is, wordt van taalkenners verschillend bepaald. Mij komt best voor, dat het eerste uit vers 11 kan uitdrukken de weldaad van bewaring zelf; en het andere meer de daad of werkzaamheid van degene die bewaart; of die nauwkeurige opmerking en waakzame bezigheid, die geoefend wordt tot beveiliging van een persoon of zaak. Immers de zogenaamde 70 Griekse overzetters van het Oude Testament hebben dit onderscheid gemaakt, Spr. 13: 3: *Die zijn mond bewaart*, (hier is ons Phulassein) *behoudt zijn ziel*, (en hier het andere Teerein) Spr. 16: 17: *Hij behoedt* (Teerei) *zijn ziel, die zijn weg bewaart*, (Phulassei) Ziet ook Spr. 19: 16, enz. Zodat de Heere met dit woord te bezigen, de Vader inzonderheid onder het oog brengt Zijn werk, dat Hij gedaan heeft als des Vaders Afgezant. Die andere bewaring, welke Hij van de Vader begeerde, zag meer op de weldaad zelf voor Zijn volk, dan op het werk, dat hiertoe de Vader zou doen. Laat ons dan iets zien van des Middelaars bezigheid in deze bewaring van Zijn volk.

A. Hij kan hieronder verstaan de gedurige waakzaamheid en aandacht van Zijn liefdehart over Zijn volk, om te letten op hun staat, noden gevaren, bedrijf, enz. Waar zij waren, en hoe weinig zij het dachten, Zijn oog was op hen. Waren zij in gevaar van het leven op zee, terwijl Hij alleen op het land gebleven was, Hij ziet hen in de nacht,

komt tijdig bij hen en bestraft de dreigende baren, Matth. 14: 22-32. Was er een verborgen kwaad van hoogmoed in de ziel, hetgeen ook tot heimelijke twist aanleiding had gegeven, wie de meeste zou zijn; al verbergen zij het voor Hem, Hij heeft het gezien, Hij ontdekt het, en waakt ertegen door een leerzame gelijkenis, Mark. 9: 33, 34. Zitten twee vriendinnen Maria en Martha in bittere rouw om de daad van een waarde broeder; Jezus is wel afwezende, maar Hij aanschouwt hun moeite en verdriet, zal naar Judea gaan, hoe gevaarlijk het daar voor Hem is, *om aan deze treurigen te beschikken sieraad voor as*, Joh. 11: 15, 16. Is de duivel op de been tegen Petrus, om hem in een gevaarlijke verzoeking en tot een dodelijke val te brengen, eer Petrus zelf het weet, en er zich voor wachten kan, voorziet Jezus dit gevaar en zorgt voor krachtige voorbidding, *dat zijn geloof niet ophoude*, Luk. 22: 31, 32. Zit Nathanaël alleen onder de vijgeboom, waarschijnlijk in stille gebeden of andere godvruchtige overdenkingen bezig; *daar zag de Heiland hem al, eer Filippus hem riep*, Joh. 1: 49. In deze en andere gevallen blijkt dan, hoe Jezus waakzaam oog gedurig open was over Zijn volk.

B. Ook in dit opzicht heeft Hij tot deszelfs bewaring gearbeid, dat Hij gestadig voor hen als Middelaar gebeden heeft. Het leven van de Heiland op aarde, was veel een biddend leven. Alhoewel Hij in die staat der vernedering veel voor Zichzelf bad, is wel af te nemen uit het evengemelde voorbeeld van Petrus, dat Zijn discipelen daarin ook veel door Hem gedacht werden.

C. Voegt er nog bij, dat Hij door Zijn Geest, Goddelijke macht en bestuur ook dadelijk gewerkt heeft tot hun bewaring. Hetzij inwendig, door verborgen ondersteuning en invloed aan hun hart, en door almachtige beteugeling van het vijandig geweld der vijanden en verzoekingen. Hetgeen Hij klaar genoeg te kennen geeft, zeggende van Zijn schapen, Joh. 10: 28: *Ik geef hen het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal ze uit Mijn hand rukken*. Hetzij uitwendig; zo had Hij ook voor al de noodzakelijkheden naar het lichaam gezorgd, dat het gebrek daarvan geen nadeel aan hun gemoed of hindering in het goede kon veroorzaken.
Hij doet hen dat zelf belijden, Luk. 12: 35, wanneer Hij tot hen zeide: *Als Ik u uitzond zonder buidel en male en schoenen, heeft u ook iets ontbroken? En zij zeiden: Niets*.
In al deze opzichten heeft de getrouwe Zaligmaker voor Zijn discipelen gezorgd; maar zo zal Hij ook blijven zorgen, al is Hij met Zijn lichaam niet meer bij hen.

D. Doch er zijn in deze lichamelijke tegenwoordigheid enige middelen door Christus tot hun bewaring gebruikt, die nu zo geen plaats hebben, en waarop nochtans deze kleinwetende en zwakgelovige discipelen meest letten en gezet waren; als daar was:
1. Zijn mondeling onderwijs, vermanen, troosten, bestraffen, enz. Dit was zo wijs, zo getrouw, zo krachtig op hun hart, dat het gemis daarvan hen scheen gelijk te maken aan schapen die geen herder hebben, en dus niet missen konden te verdwalen; zelfs Zijn stomme tegenwoordigheid diende veel, om hen in ontzag en bij elkaar te houden.
2. Dit prediken was des te krachtiger, omdat het vergezeld ging met Zijn volmaakt voorbeeld van wandel. Dat onberispelijk voorbeeldig leven van de Heere Jezus, dat volmaakt en beminnelijk patroon van alle deugd in Zijn woorden en werken, vermocht zoveel om hen te leren wandelen gelijk Hij gewandeld heeft, en hen te doen blijven in het midden van de paden des rechts. Hij kon zeggen: *Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben, en nederig van hart*, Matth. 11: 29.
3. Hierbij kwamen nog gedurig Goddelijke wonderen, die niet alleen zoveel krachtige helpende blijken waren van Zijn goedheid, maar ook de sterkste getuigenissen van

Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid. Zodat daardoor telkens het geloof gesterkt werd onder velerlei verzoekingen.
Deze middelen waren zeer nuttig en krachtig tot bewaring van hun geloof en tot sterkte in het genadeleven, maar zouden nu geen plaats meer hebben, zodat Hij in dit opzicht hen wel bewaard had, maar het nu niet meer zou doen.

III. Doch laat ons ten derde nu nog letten op de nauwkeurigheid en kracht van deze bewaring, in deze woorden: ***En niemand uit haar is verloren gegaan, dan de zoon der verderfenis, opdat de Schrift vervuld worde.***

A. Eerst ontkent Jezus van alle gegevenen, dat zij zijn verloren gegaan. Niemand uit haar is verloren gegaan. Het grondwoord verloren gaan vertaald, of elders vergaan, wordt wel gebruikt van een lichamelijk verderf, gelijk als de discipelen in storm op zee riepen: *Heere, behoudt ons; wij vergaan*, Matth. 8: 25. En Kajafas in schijn bezorgd was, *dat het gehele volk niet verloren* ga, Joh. 11: 50. Het betekent ook wel een geestelijk en eeuwig verderf. Dat verstond de Heiland, als Hij van Zijn schapen zegt: *Zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid*, Joh. 10: 28. En Paulus, sprekende van *degenen die zalig worden en verloren gaan*, 2 Kor. 2: 15. Indien wij nu letten op het beloop van Jezus redenering, en op vers 2, daar Hij Zijn macht moest aanleggen om de gegevenen het eeuwige leven te geven, dienen wij hier zulk een verderf te verstaan, dat tegen dit eeuwig leven overstaat, namelijk ook eeuwig. Doch deze uitspraak wordt op de lichamelijke behoudenis der discipelen, die Jezus vrijgeleide verzorgt bij Zijn vangers, toegepast, Joh. 18: 8, 9. Als Jezus aldaar zegt: *Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan*; laat er onze evangelist op volgen: *Opdat het Woord vervuld zou worden, dat Hij gezegd had: Uit degenen die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik niemand verloren*.
Om dit samen te vereffenen, dunkt mij, dat ook de laatste plaats op de geestelijke en eeuwige behoudenis der apostelen kan zien, zo te weten, dat deze lichamelijke beveiliging daartoe het middel was. De Heere Jezus, wetende dat Zijn vrienden met de tegenwoordige kleine mate van geloof en Geest nog niet sterk genoeg waren, als wel in het vervolg, om banden, verdrukkingen en een gewelddadige dood te ondergaan om Zijns Naams wil, kan daarom dit vrijgeleide voor hen besproken hebben, opdat zij onder de al te zware verzoekingen niet mochten bezwijken en uit de genade uitvallen. Want, hoewel de afval der heiligen uit de genade volgens Gods Raad onmogelijk is, evenwel is ze zeer mogelijk, of liever onvermijdelijk, volgens de gesteldheid der vromen onder de verzoekingen; en Petrus voorbeeld leert, hoe nabij hij was onder een minder gevaar. Nademaal nu de Goddelijke wijsheid die Raad door middelen uitvoert, zo moet de Heere een van beide doen, onder gevaren die voor kleine kracht te groot zijn, òf de genade inwendig vermeerderen, òf de kracht der verzoekingen uitwendig verminderen. Behaagt het Hem niet, het eerste te doen, en wilde de Heiland de Geest nog niet overvloediger schenken, omdat Hij nog niet verheerlijkt was, zo was de andere weg noodzakelijk, en moest dit middel van verschoning en bepaling van het gevaar naar hun zwakheid, hun geestelijke bewaring bevorderen.
Indien dit iemand niet voldoet, die kan zonder enige zwarigheid stellen, dat onze woorden een tweeërlei uitzicht hebben, op een lichamelijke en geestelijke behoudenis. Gelijk de woorden, Jes. 53: 4: *Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen*, worden toegepast op het genezen van lichamelijke kwalen, Matth. 8: 16, I7. Wij hebben ook zo-even gezien, hoe nauwkeurig de Heere geweest is, om te zorgen voor het lichamelijk belang en de veiligheid der Zijnen. Nochtans behaagt mij het eerste beter. En in die zin is het zeker, dat niemand der

gegevenen is verloren gegaan. Want hoewel in Joh. 6: 66 gezegd wordt *dat vele Zijner discipelen terug gingen, en niet meer wandelden met Hem*, kan men met geen schijn van reden stellen, dat die waarlijk gegevenen, of uitverkorenen Gods en geroepen heiligen geweest zijn. Of anders zou dit volstrekt tegen des Vaders wil en des Zoons verklaring inlopen, die even tevoren was gemeld, vers 39, 40, ja vers 64 wordt dit onweersprekelijk geleerd, daar de Heiland zegt: Maar er zijn sommigen van ulieden die niet geloven. En de evangelist doet erbij: *Want Jezus wist van den beginne, wie zij waren die niet geloofden, en wie hij was die Hem verraden zou*.

B. Doch deze zelfde zwarigheid schijnt groter te liggen in de uitzondering, die de Heere Jezus Zelf maakt in de volgende woorden: *dan de zoon der verderfenis*, enz. Zij zal bij het openen der woorden voorgesteld en weggenomen worden.

1. Laten zij eerst het onderwerp beschouwen, genoemd *de zoon der verderfenis*. Het behoeft geen onderzoek of bewijs wie bedoeld wordt. Het is Judas Iskariot, één der twaalf apostelen, wiens gruwelijk verraad en rampzalig uiteinde bekend is. Maar deze omschrijving heeft enige verklaring nodig. De wijze van spreken is uit de Hebreeuwse taal genomen, en wordt verschillend gebruikt. Soms zegt het een blote eigenschap of hoedanigheid. Zo vindt men gewaagd van gijzelaars, 2 Kon. 14: 14, eigenlijk staat er zonen des pands, dat is pandslieden. Soms drukt het uit hetgeen iemand verdiend heeft of waardig is. Gelijk die man, die het enige ooilam zou gestolen hebben, verklaard wordt te zijn *een kind des doods*, 2 Sam. 12: 5, zo ook *kinderen des toorns*, Ef. 2: 5, enz. Het geeft ook wel te kennen, waartoe iemand geschikt is. Gelijk de onschuldig verdrukten en gevangenen genoemd worden *kinderen des doods*, Ps. 102: 21. Andere gebruiken kunnen hier minder in aanmerking komen. Het komt er nu op aan, welke hier te verkiezen is; als waaromtrent men het gans niet eens zal zijn, bijzonder met de Pelagiaans gezinde vijanden der volstrekte besluiten. Het is wel waar, dat deze Judas in de eerste zin genoemd kan worden een zoon des verderfs, wegens zijn zeer verdorven aard; zijnde een huichelaar, een dief en verrader, overgegeven aan snode geldzucht. Uit dien hoofde kan hij ook, volgens het tweede gebruik der spreekwijze, deze naam dragen, omdat hij wegens die boosheid het tijdelijk en eeuwig verderf verdiend had. Maar voornamelijk denk ik, dat hij in de laatste zin heet een *zoon der verderfenis*, omdat hij door Gods vrijmachtig besluit was voorbeschikt, om te blijven liggen in zijn natuurlijke boosheid, en wegens zijn rechtvaardig verloren gaan. Deze verklaring, hoezeer ze gehaat, verdraaid en gelasterd wordt, vloeit hier uit de tegenstelling van Judas met de gegevenen. Anders waren alle mensen en de beste discipelen evenzeer wegens de natuurlijke hoedanigheid en verdiensten kinderen des verderfs, als Judas. Maar uit die waren enigen vrijmachtig van de Vader aan Jezus gegeven. Judas was dan een zoon der verderfenis, omdat hij niet gegeven, maar in de Goddelijke ontferming voorbijgegaan was. Dit zal ook bevestigd worden in de volgende woorden: Opdat de Schrift vervuld worde; welke klaar tonen, dat zolang tevoren een voorschikking Gods was tot zulk een ellendig verderf En dat deze ongelukkige omschrijving in die zin moet begrepen worden, leert dat getuigenis der Heilige Schrift, die de gruwelijke bedrijven van Herodes, Pilatus, met de heidenen en de volkeren Israëls, tegen Jezus, verklaart geschied te zijn: *Om te doen al wat Gods hand en Raad tevoren bepaald had dat geschieden zou*, Hand. 4: 27, 28.

2. Van deze rampzalige wordt gezegd dat hij is verloren gegaan. Alhoewel men niet behoeft uit te sluiten een schrikkelijk verderf naar het lichaam, zijn zij zulk een afgrijselijke dood gestorven, als men in Matth. 27, Hand. 1 kan zien; zo zal bijzonder

gezien worden op het eeuwige verderf van zijn ziel. Waarvan in Hand. 1: 25 gezegd wordt, dat *hij heenging in zijn eigen plaats*. Stelt nu Jezus dit verderf als reeds geschied, hoewel Judas nog de mate van zijn ongerechtigheid niet had vol gemaakt en in leven was; Hij kon zo spreken, om het onverbeterlijk ongeloof van deze meermaals gewaarschuwde. Want *die niet gelooft, is alrede veroo*rdeeld, Joh. 3: 18. En omdat de tijd zo nabij was. Want binnen weinig uren zou Judas zonde en straf haar volle beslag hebben. En bijzonder, omdat Christus in dit gebed Zich doorgaans aanmerkt, als hebbende Zijn lijden en werk op aarde afgedaan. Gelijk meermaals en ook in ons tekstvers is gezien.

3. De zwarigheid, waarvan gemeld is, zal nu hierin liggen, hoe de Heere, ten derde, Judas in dit verderf uitzondert van de gegevenen, die niet verloren zijn gegaan, als Hij zegt: *Niemand dan de zoon der verderfenis*. Pelagiaans gezinden willen dat Judas ook een uitverkorene en bekeerde genoemd wordt, en evenwel is verloren gegaan, hoewel hij daaronder had behoord. Dat derhalve de afval der heiligen hier ten klaarste gezien wordt. Die dwaling zelf zal ik hier niet weerleggen, hoewel er vele en krachtige getuigenissen der Schrift en gewichtige redenen voor de hand zijn. Moest men deze verkeerde zin aan de woorden geven, zou de Heere Jezus Zichzelf zeer ongepast tegenspreken in dit eigen gebed; als Hij zegt, vers 2, dat Hij het eeuwige leven moest geven, en daartoe met zulk een grote macht bekleed was, aan alle gegevenen, vers 6. Die hadden des Vaders woord bewaard. In vers 9 bidt Hij voor hen met uitsluiting van anderen. In vers 10 is Hij in hen verheerlijkt. Hoe kon Hij dat zeggen, indien daaronder zulk een schandvlek was van den huize Zijns Heeren? Het zou ook rechtstreeks tegen Jezus oogmerk inlopen, wanneer Hijzelf voor de Vader moest belijden, dat iemand door Zijn verzuim of mislukking van Zijn poging was verloren gegaan Wat dan?

a. Sommigen, om deze schijnzwarigheid weg te nemen, verstaan het geven van een uitwendig toebrengen tot Christus, of die gegeven schenen, en daarvoor gehouden werden. Doch dit lijdt het gebruik van het woord geven in dit gehele hoofdstuk niet. Dan kon Hij het ook van Judas alleen niet zeggen, dat hij verloren was gegaan. Velen van zulken zijn afgevallen en hebben zich onttrokken ten verderve.
b. De weg, die anderen inslaan, schijnt rechter; willende dat Jezus alleen zou spreken van een geven tot het apostelambt. Dan zou gewis de redenering van partijen alle kracht verliezen. Want iemand kan dat ambt hebben, en geen uitverkorene of begenadigde zijn. Doch de evengemelde zwarigheid blijft hierin ook, dat Jezus het woord geven in dit gebed in een ruime en zaligmakende zin gebruikt; ziet alleen maar vers 2, dat het is een geven ten eeuwigen leven.
c. De oplossing van zulke uitleggers behaagt mij dan best, die de Griekse woordjes ei mee niet uitzonderend begrijpen, gelijk ze de onzen door dan vertaald hebben, maar tegenstellende, doch, maar. Zo vindt men het in Matth. 12: 4. Van de toonbroden mocht David niet eten, noch ook die niet rein waren, maar de priesters alleen. Daar worden de priesters niet van uitgezonderd, maar gesteld tegen David en zijn mannen. Eveneens Openb. 21: 27: *En in haar* (het nieuwe Jeruzalem) *zal niet inkomen, iets dat verontreinigt en gruwelijkheid doet, en leugen spreekt; maar die geschreven zijn in het Boek des Lams*. Indien men het daardoor uitzonderende dan wilde vertalen, zou de zin zijn, dat zulke gruwelijken, onreinen en leugenaars zouden zalig worden, die verkoren waren; en de anderen niet; ziet ook 1 Kor. 7: 17, Ga1. 1: 7. Dus wordt Judas gesteld tegen de gegevenen en daarvan uitgesloten; en moet men lezen: Niemand van deze is verloren gegaan, maar *de zoon der verderfenis*. Christus voorkomt dus een

tegenbedenking, die iemand horende of lezende mocht opvatten. Hoe? is iemand der gegevenen verloren gegaan? Judas, een voornaam discipel, die Hem altijd gevolgd heeft, kwam zo rampzalig om. Dit wordt dan beantwoord. Hij mocht uit dien hoofde een gegevene schijnen; hij was niet van die, maar *een zoon der verderfenis*. Deze verklaring, gelijk ze met de grondtekst zeer wel bestaat, komt met de ganse leer der Heilige Schrift overeen; met Jezus zeggen onlangs, dat Hij volgens des Vaders wil uit al het gegevene niet verlieze, Joh. 6: 39, met het oogmerk in dit gebed; met de naam van *zoon der verderfenis*; en met de volgende woorden, die:
d. Reden geven, waarom deze is verloren gegaan, opdat de Schrift vervuld worde. Want dat zij behelzen een reden van het verderf van de ene, en niet van de bewaring der anderen, is uit de plaatsing daarvan klaar. Tenminste, al wilde men deze opzichtelijk tot de gehele uitspraak maken, wordt ook door deze woorden geleerd, dat het rampzalig uiteinde van die ene in de profetische Schriften was voorzegd, en moest vervuld worden. Dat woord der voorzegging, een ontdekking zijnde van Gods Raad aangaande het toekomende, kon deze ongelukkige niet zijn verkoren in die Raad, wiens verderf daaruit eeuwen van tevoren was voorzegd. Het zal genoeg zijn, enige klare plaatsen aan te wijzen. In Matth. 17: 6-10 worden wij gewezen op een gevolg van deze treurgeschiedenis, die evenwel zonder ander verhaal niet veel van de persoon van de verrader leren zou. Onze kanttekenaars noemen: Ps. 69: 23-29, Ps. 109: 8. Dat in de eerstgenoemde psalm van de Messias en Zijn lijden, vijanden, enz. geprofeteerd wordt, hoewel David soms als voorbeeld op zijn geval ziet, is uit de inhoud daarvan en verschillende aanhalingen in het Nieuwe Testament zeker. Hoewel de Messias aldaar vloekwensende profeteert van Zijn vijanden in het gemeen, kan men met goed recht besluiten, dat de hoofdman van het vloekgespan in deze straffen zijn deel moest hebben. Gelijk de woorden van vers 25 en 29 bijzonder op Judas passen: *Stort over hen Uw gramschap; en de hittigheid Uws toorns grijpe ze aan. Laat ze uitgedelgd worden uit het Boek des Levens; en met de rechtvaardige niet aangeschreven worden*. Zo wordt vers 26 op Judas in het bijzonder toegepast door Petrus, Hand. 1: 20: *Zijn woonstede worde woest, en daar zij niemand die in dezelve wone*.
In Psalm 109 zal men tenminste David wederom als een voorbeeld van de Messias aanmerken moeten. Ook ziet men daar van vele vijanden, vers 2-5, 20. Gemeld in vers 6-19 wordt in het enkelvoudige gesproken; maar alles kan evenwel alleen met geen bewijs op Judas gepast worden, als u vers 9-12 maar leest. Derhalve, wanneer het enkele met het meervoudige verwisseld wordt, moet men dikwijls elkeen van hen daardoor verstaan, hetgeen de onzen ook wel gewoon zijn in te voegen. Ziet Job 6: 20, 30: 15, Ps. 49: 15, 141: 10, enz. Als men het hier ook zo begrijpt, zal het zeggen, dat elk van die vijanden zijn deel in deze vloeken zal hebben, de ene dit, de andere wat anders. En zo moest Judas, die de Messias deze rampen gebrouwen heeft, en de leidsman is geweest dergenen die Jezus vingen, ook zijn deel vooral hebben. Veel daarvan past op hem, en van vers 8, *dat zijn dagen weinig zijn, een ander neme zijn ambt*, wordt het laatste uitdrukkelijk aan hem toegeëigend, Hand. 1: 20.
Het is dan zeker, dat het verderf van die ene door Gods Raad bepaald, en door Zijn Geest voorzegd was, waarom dat niet kon strekken als een bewijs van verzuim of zwakheid; maar zo moest geschieden, zou de waarheid Gods ongeschonden blijven, en Zijn heilig oogmerk voldaan worden. Derhalve dient het ganse voorstel krachtig tot het oogmerk van de Bidder.

1. Het is een blijk van Zijn uiterste nauwkeurigheid in de uitvoering van des Vaders Raad, niet alleen ten opzichte van al de gegevenen, maar ook van die ene, die zich daaronder gemengd had, doch naar des hemels hoog bestek daartoe niet behoorde.

2. Deze nauwkeurige getrouwheid gaf Hem dan ook vrijmoedigheid om te eisen, dat de Vader nu het Zijne deed in de bewaring van dezen, volgens de bede, vers 11.
3. En zeer voorzichtig is het ganse voorstel ingericht tot geruststelling van Zijn discipelen. Wanneer zij in deze nacht en vervolgens zagen, tot welke gruwelijke schennis en rampzalig uiteinde hun ambtgenoot verviel, hadden hun harten kunnen bezwijken van vrees voor hunzelf, waartoe zij misschien ook nog vervallen zouden. Doch daartegen worden zij hier gewapend, dat Judas niet was onder het zegel der verkiezing gelijk zij; en dat zij derhalve voor zulk een val zouden bewaard worden door Jezus en Zijn Vader.

TOEPASSING

Zeer gelukkig is dan dat volk (want dit is ook tot onze lering geschreven) hetwelk aan Christus is gegeven; zijnde zij allen, niemand uitgesloten, bewaard van een eeuwig verderf, en dat door het toebrengen van allerlei genade, waartoe elk Goddelijk Persoon het Zijne met zoveel zorgvuldigheid doet. Een voorrecht des te groter, omdat het niet aller is, maar zovelen kinderen der verderfenis zijn, daarvan uitgesloten. En omdat het zonder enige verdienste of toedoen is van deze gelukkigen, die alleen daarom onderscheiden zijn van die anderen, omdat de Vader in eeuwige vrije liefde, en door krachtdadig trekken in de tijd hen aan de Zoon heeft gelieven te geven. Moest niet elk wensen en zoeken onder dat welgelukzalig volk te behoren.
Doch dat is het bestraffelijk ongeluk der meesten, dat zij tonen hiervan vervreemd te zijn, en er niet eens recht werk van maken, om ertoe te komen.

1. Daar de grote God en Zaligmaker zo bezorgd is voor het behoud van mensenzielen, is het niet te begrijpen, dat vele mensen zo onbekommerd leven kunnen omtrent de bewaring van hun eigen ziel van eeuwig verderf. Hoe weinigen zijn er, die dat ooit eens als een stuk van het eerste belang op het hart gekomen, immers met enige bestendigheid gebleven is, hoe te vlieden van de toekomende toorn. Er mag eens bij sommigen een korte benauwdheid voor dat verderf oprijzen, onder een bestraffend woord, ziekte of ander gevaar; maar het is als een vroeg-komende dauw die heengaat, eer dit werk eens recht begonnen, ik laat staan afgedaan, is. En u keert met meer genoegen tot uw vorige gerustheid. De zorg voor tijdelijke dingen, om leven, gezondheid, goederen, ambten en wat dies meer is, te bewaren, is zeer algemeen, en gaat bij velen zeer ver. Geen tijd, moeite en kosten is daartoe te dierbaar. Zij gaat soms zover, dat men niet ontziet daartoe ongeoorloofde en goddeloze wegen in te slaan. Maar hoe de schade van een ziel, waartegen geen gehele wereld op te wegen is, te voorkomen, daar wordt nauwelijks aan gedacht; immers daaromtrent is men oneindig geruster, dan omtrent het minste van die tijdelijke belangen. Ja, bij hoevelen moet de zorg voor dit laatste de voorrang hebben, ook op des Heeren dag, als het tijd is om dat eeuwig belang der ziel te behartigen, en God daartoe met Zijn genade komt aanbieden.
Het is een dodelijk teken, dat u geheel vleselijk bent, afkerig van alle zielswerk, en dat u, wat de betrachting aangaat, de onsterfelijkheid der ziel, een eeuwig wel of kwalijk zijn na dit leven, niet gelooft.

2. Is zielsbehoud bij anderen een stuk waarop zij menen wel degelijk acht te geven. Hetgeen evenwel daartoe in uw oordeel nodig is, kunt u zelf wel af. U bent dies aangaande gerust, wanneer u burgerlijk eerlijk leeft, uitwendige godsdienstplichten waarneemt, en van grove zonden u onthoudt. Als dat genoeg was om van het eeuwig verderf te bewaren, had Jezus zo zorgvuldig niet hoeven te waken, en zo ernstig om

des Vaders bewaring aan te houden. Hij leert dat er een Goddelijke kracht toe nodig is. Moest u dit niet tot nadenken brengen, of u niet met alle eigen kracht en werk zult tekort schieten? O mijn vrienden, hebt u uw onmacht tot eigen behoud niet bevindelijk leren kennen; bent u niet overtuigd, volstrekt buiten staat te zijn om te staan tegen enige verzoeking; bent u niet verlegen geworden om door de kracht Gods geholpen te worden; is dat niet dagelijks een voornaam deel van uw hartelijk roepen voor de troon; zo is uw kracht uw god, die u bedriegen zal. En zo gaat u alleen door een gevaarlijkste woestijn, waar niemand uitkwam, maar allen in de handen der moordenaars zijn gevallen, welker rechterhand de Heere niet gevat heeft.

3. Hoe gerust de mensen gewoonlijk in deze grote zaak zijn, hebben velen de blijken in zich en vertonen die naar buiten, dat zij nog niet zijn onder de Goddelijke bewaring, maar tot nog toe kinderen der verderfenis. Zulken *die nooit waarlijk ontvloden zijn het verderf dat in de wereld is door de begeerlijkheid*, 2 Petrus 1: 4. Die nooit geloofd hebben, dat zij op een weg des verderfs waren, en daarom niet met vreze hebben leren vluchten tot Christus, om behouden te worden van de toekomende toorn. Die nooit wilden geloven dat het opvolgen van die begeerlijkheid de mensen *doet verzinken in verderf en ondergang*, 1 Tim. 6: 9, en dus niet bewogen zijn geworden tot een verlaten van die weg en bekering. Ziet u op de wandel van velen, u zult moeten zeggen: *Welker einde is het verderf, welker god is de buik, en welker heerlijkheid is in haar schande, dewelke aardse dingen bedenken*, Fil. 3: 19. Is de brede weg, waarop velen wandelen, eindigende in het verderf, Matth. 7: 13, zo zullen velen van hun verwachting ook kunnen oordelen. Ja die overgegevenheid aan een werelds en vleselijk leven heeft zo de overhand, dat deze Evangelieleer, die een nauwe weg vordert om ten leven in te gaan, daarom thans zoveel bestrijders heeft. De Bijbel moet weg, om plaats te maken voor een algemene godsdienst, die in niet anders zal bestaan, dan in enige weinige plichten van burgerlijke eerlijkheid. Indien men thans kinderen der verderfenis in kracht zal vinden, zullen het zulke gedrochten zijn. Het is of Petrus van dezen had geprofeteerd, 2 Petrus 2: 1, 2, als hij spreekt van *zulken, die verderfelijke ketterijen bedektelijk invoeren zullen, ook de Heere die hen gekocht heeft verloochenende, en een haastig verderf over henzelven brengende. En velen zullen haar verderfenis navolgen, door welke de weg der waarheid zal gelasterd worden*.
Ten minste alle onbekeerde mensen, die niet zaligmakend geloven, zijn alrede veroordeeld en verloren. Het eeuwig verderf is onvermijdelijk voor allen die niet zijn onder deze Goddelijke bewaring. Want hoever u komen mag in zedelijke betrachting en inteugeling van het kwaad, niemand is machtig tegen geweld en list van geestelijke vijanden zich te beveiligen. De laatste bede van het volmaakte gebed leert dat. Mislukt het de vijanden de ziel ten verderve te brengen door een weg van goddeloosheid, zij zullen het beproeven door een weg van uitwendige deugdzaamheid, die niet minder gevaarlijk is. En wat is dat verderf? *Onder de wraak van een vlammend vuur te liggen, en tot straf te lijden het eeuwig verderf van het aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte*, 2 Thess. 1: 8, 9.
De oorzaak van zulk een verderf wordt daar aangewezen te zijn, de ongehoorzaamheid aan het Evangelie van onze Heere Jezus Christus. Indien het nog iemand ernst mocht wezen dat te ontvlieden, die zie dan hier de weg. Door gehoorzaamheid aan de wet naar vermogen, zal niemand behouden worden, maar aan het Evangelie. Begrijpt het wederom niet, dat u door onderhouding van de zedenlessen van het Evangelie de gunst van Vader en Zoon tot u brengen moet; maar dat u op het getuigenis en bevel Gods, Die het leven in Christus wijst, u moet geven en laten geven aan de Zoon tot vrijmaking van het verderf. Wat is het een ziel innemend bericht voor

ellendigen, dat Jezus geeft, Luk. 19: 10: *Want de Zoon des Mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was*. Zo verloren als u zijt, komt Hij u nog zoeken, en mag u, die Hem niet recht zoeken kunt, *tot Hem roepen, dat Hij Zich wil laten vinden van degenen die Hem niet zochten*, Jes. 65: 1. Laat u daarin niet stremmen, door dat vruchteloos redeneren over het besluit der verkiezing. Treedt niet in dat doolhof, dat geen uitkomst heeft, dan in bekering of eeuwige rampzaligheid. Of u verkoren zijt, weten u en ik niet van voren. Die niet tot Christus komt, weten wij zeker dat hij onfeilbaar omkomt. Het niet komen, is gewis verderf. Het komen, al kon het tevergeefs zijn, zal vooral de staat niet erger maken.
Des Heeren volk kan onder andere dit gebruik maken van deze stof.

A. Bent u tot nog toe bewaard van met de hond weder te keren tot zijn uitbraaksel, ja zelfs van zware struikelingen, waartegen u weet uit uzelf niet bestand te zijn. Zoekt erin te zien en te erkennen, de liefde des Vaders, de voorbidding des Zoons, met de krachtige en gedurige tegenwoordigheid des Heiligen Geestes. En dat u derhalve uw veiligheid tot hiertoe aan de waakzaamheid van de Drie-enige God verschuldigd zijt.

B. Of is er iemand onder u, die weleens gedacht heeft het eigendom van Christus te zijn, doch naderhand in enige zware zonden vervallen of diep afgezakt is, en die nu vreest een onvergeeflijke zonde begaan te hebben, en een kind des verderfs te zijn. Die zie nu (niet tot zorgeloosheid, of uw vrees zou meer grond hebben) in een Petrus, die wel onder de bewaarden was, en nochtans zo schrikkelijk zondigde, hoever iemand vallen kan, die nog niet weggeworpen wordt, omdat de Heere zijn hand ondersteunt. Die vrage zich, of Hij de Heere Jezus, naar zijn weten, gevolgd heeft met een geveinsd oogmerk, gelijk Judas. Of hij (hoewel misschien tegen licht) met dat volkomen overleg trouweloos is geworden. En of nog zijn hart die zelfde zaligheid in de gemeenschap en dienst van Christus niet stelt, als voorheen. Erkent wel uw waardigheid om eeuwig aan uzelf gelaten te worden; ziet wel het gevaar, waarin u uzelf door dwaasheid en verkeerdheid gebracht hebt; maar laat deze vrees u niet van Christus afhouden, hetwelk door de vijand beoogd wordt, en hem in Judas gelukt is. Gaat vrij heen met een schreiende Petrus, of een biddende dichter, Ps. 119: 176: *Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten*. Gelijk zo-even gezegd is, afblijven stelt voor alle gevaren bloot. Tot Jezus om behoudenis te gaan, wordt elk belast, en kan nooit nadelig zijn.

C. Hoe u in het vervolg zult bewaard worden, kan uit de verklaarde woorden worden opgemaakt.
a. Het was het voorrecht dergenen die aan Jezus gegeven waren. Geeft u veel bij vernieuwing aan Hem over, en stelt u, met afzien van eigen kracht, en besef van der vijanden overmacht, veel tot bewaring in Zijn handen. Biddende als in Ps. 25: 20: *Bewaar mijn ziel, en red mij; laat mij niet beschaamd worden, want ik betrouw op U.*
b. De Voorspraak bad de Vader dat Hij het in Zijn Naam wilde doen. Het zal veel moed en sterkte geven, als u gelovig bidden kunt op die betrekking, waarin u met de Vader staat. Gelijk de Kerk, Jes. 63: 16: *Gij zijt toch onze Vader, want Abraham weet van ons niet, en Israël kent ons niet; Gij, o Heere, zijt onze Vader, onze Verlosser, van ouds af is Uw Naam*.
c. Zoals Jezus hier de Voorspraak om die bewaring was, zo blijft Hij nog. Daarop hebt u ook te zien, en daarom des Vaders machtige hulp te verzoeken. *Bezoekt de stam die Uw rechterhand geplant heeft; en dat om de Zoon, Die U Zich gesterkt hebt*, Ps. 80: 16.

d. De Persoon, waardoor de zekerheid der gelovigen dadelijk zou worden uitgevoerd, zou de Heilige Geest zijn, die de plaats van Jezus stond te vervangen. Bidt veel om de Geest, en draagt zorg van Hem niet te wederstaan, uit te blussen of te bedroeven. Volgt Zijn onderwijs en leiding.

e. U kunt en moet ook gebruik maken van diezelfde middelen, welke de Heere Jezus heeft aangewend voor Zijn discipelen. Zijn bestraffende, onderrichtende en opwekkende leer, Zijn Goddelijke wonderen, Zijn leerzaam voorbeeld van wandel, u nu in het Woord voorgesteld, moeten veel zijn de voorwerpen van uw aandachtige beschouwing en overdenking. *Die Hem volgt, zal in de duisternis niet wandelen*, Joh. 8:12.

D. Op deze voorzorg en liefde van de Drie-enige God, Die nog Dezelfde is, moest u meer vertrouwen; welke onmacht bij u zij, welk gevaar van verzoekingen van binnen en van buiten; en welke afval van sommigen. Al zijn er, die van de Waarheid zijn afgeweken. *Evenwel, het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel, de Heere kent degenen die Zijne zijn*, 2 Tim. 2: 18, 19. Ja, zelfs in lichamelijke gevaren en noden bent u onder die bewaring; immers zo, dat niets van alle uitwendige ontmoetingen tot nadeel van uw ziel zal strekken.

E. Ziet u anderen zwaar vallen, oordeelt u er aan de ene kant niet te hard over, even alsof u in uzelf zoveel beter waart, en niet tot dergelijks zou kunnen komen. Ik mag des apostels woord toepassen, Rom. 11: 20: *Het is wel; zij zijn door ongeloof afgebroken, en gij staat door het geloof. Zijt niet hooggevoelende, maar vreest*. Maar aan de andere zijde, laat het u niet teveel schudden, en angstvallig doen vaststellen, dat zulks u ook nog zal overkomen. *De Heere bewaart de eenvoudigen*, Ps. 116: 6. En van Zijn gunstgenoten wordt verzekerd, Ps. 37: 28: *In eeuwigheid worden zij bewaard*. Het moet u ook zo vreemd niet voorkomen; zijn er velen die zich onttrekken tot hun verderf, en hoort u van zulken die verderfelijke ketterijen en zeden invoeren en voorstaan; zo moet ook de Schrift aangaande deze laatste boze dagen vervuld worden, 2 Tim. 3: 2, 2 Petrus 3, enz. Het zal de gegevenen niet aftrekken, hoewel het voor zulke ongelukkigen een bewijs is van het verderf. U mag uw hoofden opheffen, en eens uw tijd tegemoet zien, dat het beest uit de afgrond opkomende, ten verderve gaat, Openb. 17: 8. *En om te verderven degenen die de aarde verderven*, Openb. 11: 18. Terwijl u in de kracht Gods bewaard wordt, door het geloof, tot de zaligheid die bereid is om geopenbaard te worden in den laatsten tijd, 1 Petrus 1: 5. Amen.

DERTIENDE PREEK

Johannes 17:13:
Maar nu kom Ik tot U en spreek dit in de wereld, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven.

13 νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

INLEIDING

Onze evangelist getuigt naar waarheid van de Heere Jezus, dat Hij *de Zijnen die in de wereld waren, liefhad tot het einde toe*, hoofdstuk 13: 1. De Zijnen waren diegenen, die uit de macht der duisternis getrokken, tot Zijn Koninkrijk overgebracht, met Hem door het geloof verenigd waren, en Hem als een vrijwillig volk dienden. Zij worden omschreven als die in de wereld waren. Het kon zijn om hen te onderscheiden van dat gedeelte van Zijn volk, dat er al uit, en ter heerlijkheid ingegaan was, En die dus zulk een liefdezorg niet meer nodig hadden. Of liever worden zij zo genoemd in tegenstelling tot Hemzelf, Die nu de wereld stond te verlaten, en heen te gaan tot de Vader; terwijl Hij hen daar nog liet, blootgesteld voor vele ellenden, gevaren en verzoekingen. Dezen had Hij lief. Zijn genegen wil was tot hun welzijn, waarvan Hij de allesoverklimmende blijken gaf, in het stellen van Zijn leven voor hen, toonde Hij ook een gedurige zorg en weldadigheid om alles te verrichten en te bestellen, wat tot hun tijdelijk en eeuwig heil vereist werd. En deze liefde oefende Hij tot het einde toe. Dat zal zeggen, tot Zijn dood toe, zolang als Hij bij hen in de wereld verkeerde. Doch met recht zegt Augustinus: Het zij verre, dat de liefde van Hem, Die in de dood geen einde nam, door de dood zou eindigen. Het einde van Jezus, was Zijn heerlijkheid. Het einde der gelovigen is de zaligheid van hun ziel. Of het einde is in het gemeen de uitkomst van de zaak zelf. Zolang dan, totdat Zijn liefde alles verricht en bezorgd had, dat daarvan werd vereist om hun geluk te volmaken. En zeker; Zijn liefdezorg strekte zich niet alleen uit om hun heil te beschikken tot Zijn laatste adem toe; maar ook voor al die tijd die zij na Zijn vertrek uit de wereld zouden leven, opdat zij veilig en getroost door de wereld zouden komen, en het einde van hun geloof verkrijgen.
Zonderling legde Hij daarop toe aan het einde van Zijn leven. Daartoe strekte de instelling van dat plechtig gedenkmaal tot troost en bevestiging van hun geloof Daartoe diende de uitvoerige afscheidsrede, hoofdstuk 14-16, zo vol lering, waarschuwing, besturing en moedgeving, tegen die tijd als Hij van hen zou weggenomen zijn. Datzelfde beoogde Hij ook in dit laatste gebed in het algemeen, en bijzonder in onze tekstwoorden, in haar verband beschouwd zijnde. Niet alleen heeft Hij hen zo nauwkeurig bewaard zolang als Hij bij hen was, als laatst in vers 12 is gehoord; maar doet hier ook alle naarstigheid, dat zij zelfs na Zijn uitgang een sterke vertroosting en goede hoop in de genade mogen hebben. Hetwelk alles dient tot aandrang van het verzoek, dat de Vader hen wilde bewaren als de Heiland niet meer bij hen zijn zal.
Want dat was het eerste bijzondere verzoek, dat Hij voor Zijn vrienden doet, om bewaring, vers 11. Dat dringt Hij aan met redenen. De eerste was genomen van Zijn bedrijf. En dat was tweeledig. Eerst van hetgeen Hij tot hiertoe gedaan had voor hun veiligheid, vers 12. Nu volgt, ten andere, hetgeen Hij nog in dit ogenblik bij Zijn afscheid deed, om hun blijdschap te volmaken.

VERDELING
In de tekstworden maakt Jezus gewag:
1. Van de tijdsomstandigheid, waarin Hij deze zorg draagt: *Maar nu kom Ik tot U.*
2. Van hetgeen Hij doet tot hun voordeel: *En spreek dit in de wereld, opdat zij*, enz.

EERSTE DEEL
In het eerste gedeelte zegt de Heere Jezus biddende tot de Heere, zodat het Zijn discipelen horen: ***Maar nu kom Ik tot U.*** Hij gebruikte dezelfde uitdrukking in vers 11, wanneer Hij de uitwendig gevaarlijke staat van Zijn volk beschrijft. Hij herhaalt niet zonder reden deze hier wederom. Wij moeten, om schijn van nodeloze herhaling te vermijden, het komen niet verklaren van een komen met de ziel, of toenadering tot God in het gebed; want de tegenstelling, maar nu, overstaande tegen de woorden, vers 12, toen Ik met hen in de wereld was, leert, dat het een komen is, waardoor Hij de wereld verlaat met Zijn menselijke natuur, en overgaat tot de onmiddellijke tegenwoordigheid Gods in de derde hemel. Hoewel wij niet geheel behoeven uit te sluiten de beoging van het einde in dit komen, te weten, om in de hemel te bezorgen de belangen voor Zijn volk, of die dingen die bij God te doen zijn. En kunnen het dus ook beschouwen als een priesterlijke toenadering. Deze herhaling nu kan deze redenen hebben:
A. Om te vertonen, niet zozeer aan de Vader als wel aan Zijn discipelen, dat deze bewaring, geoefend toen Hij met hen in de wereld was door lichamelijke tegenwoordigheid, nu zal ophouden, en dat de Vader door andere middelen, en op een andere wijze voor hun veiligheid dient te zorgen.
B. Om aan Zijn vrienden, zo gezet op dit lichamelijk nabijzijn, zo onkundig van een Koninkrijk dat enkel hemels is, en haast zo beklemd en bestreden over Zijn bitter sterven, door een herhaalde melding van Zijn vertrek toch te verzekeren, dat dit vast stond, en nabij was. Ja, al zal dat door zulk een onverwachte en voor het vleselijk begrip een aanstotelijke weg geschieden, opdat zij dat heengaan toch leren bezien aan die heerlijke zijde, zoals Hij het aanziet. Dat dit gaan naar het benauwde Gethsémané en vervolgens naar het dodelijke Golgotha, eigenlijk maar is een heengaan tot de Vader.
C. Als men ook dit zeggen, Ik kom tot U, in samenvoeging begrijpt met het volgende, en Ik spreek dit, enz. zal het kunnen dienen tot een bewijs van Jezus zonderlinge aandacht op het belang van Zijn vrienden, welke Hij zelfs nu nog, in deze akelige en gewichtige omstandigheid voor Zichzelf, heeft. Het is alsof Hij zei: Hoewel Ik Mij nu in dit hachelijk en allergewichtigst tijdstip bevind, dat alle aandacht alleen op Mij schijnt te vorderen; liggen dezen Mij zo na aan het hart, dat Ik hunner ook nu nog niet vergeten kan. En waarlijk, de liefde tot Zijn volk moet het hart van de Heere Jezus ongemeen vervuld hebben, dat Hij thans niet zozeer van Zichzelf, maar inzonderheid van en voor hen spreekt. Van welke kant u dat heengaan beschouwt, moet er een uitstekende tederheid voor Zijn volk en sterkheid van geest bij Hem zijn geweest, dat Hij zo ernstig en bedaard Zich kan bemoeien met dat volk, in zulk een tijd. Zag Hij op die vreselijke beker, waarmee de Vader Hem in Gethsémané, waar Hij naartoe ging, wachtte; en op al die smarten, smaadheden en verschrikkingen, die Hem rondom stonden aan te grijpen als water; zou een ander gemoed zeker minder hebben gelet op het kleinere gevaar van Zijn vrienden, dan op het grootste voor Hemzelf. En kon Hij dit kruis en alle schande verachten, om de vreugde die Hem bij de Vader was voorgesteld, gelijk daarheen Zijn uitdrukkingen leiden; zo zou de ziel van een ander met dat verrukkend voorgevoel van de hemel, binnen weinige uren te ondervinden, zo zijn ingenomen, dat zij veeleer daarover elkeen zou onderhouden, dan op zaken van

anderen letten. Maar nee; niettegenstaande Hij Zich in zulk een gelegenheid bevindt, nochtans schijnt Zijn hart alleen vervuld met het welzijn van Zijn volk. Dit zet dan ook in de aandrang tot het bidden kracht bij, en toont de uiterste vlijt in Zijn bedrijf tot heil van deze gegevenen van de Vader.

TWEEDE DEEL
Nu laat Hij dit bedrijf volgen. *En spreek dit in de wereld,* enz.

I. Eerst moet ik verklaren hetgeen Hij doet. *En spreek dit in de wereld.*
II. Het voordelig oogmerk voor Zijn volk, *opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven.*

I. Eerst zeggende, ***Ik spreek dit in de wereld,*** moet men:
A. Wederom eerst aanmerken, dat Jezus een woord gebruikt, dat doorgaans door spreken vertaald wordt, en terecht. Hij gebruikt de benaming van bidden hier niet. Die geeft wel geen grond voor de gedachten van Chrisostomus, alsof dit meer een prediken dan bidden was. Want vers 9, 15, 20, geeft er Christus uitdrukkelijk de naam van bidden aan Nochtans mogen wij er ook uit opmaken, dat het tegelijk een leren voor de discipelen is. Want om van de Vader gehoord te worden, had Hij niet nodig zo luid te bidden. Hij kon het ook doen met onuitgesproken zuchtingen, of als Hanna, waarvan wij lezen, 1 Sam. 1: 13: *Hanna sprak in haar hart, alleenlijk roerden zich haar lippen, maar haar stem werd niet gehoord*. Doch Hij spreekt zo duidelijk en verstaanbaar voor de toehoorders, niet om wegens wijsheid en Godzaligheid geroemd te worden als farizeesche veinzaards, maar om als een liefhebbend Leraar en Voorbidder naar het hart van Zijn volk te spreken.
B. Laat ons nu ten andere zien, wat Hij spreekt. Het is alleen gemeld door het woordje dit. Zo ruim als enigen het nemen voor de ganse afscheidsrede in de vorige hoofdstukken, zo eng bepalen het anderen alleen voor het verzoek, vers 11 voorgesteld, om des Vaders bewaring. Ik kies liefst de middenweg, dat het ziet op het ganse gebed. En dan geeft het nadruk als Hij:
C. Ten derde, de plaats van Zijn verrichting aanwijzende, daarvan zegt, dat Hij dit spreekt in de wereld. Dat is te zeggen, ten aanzien van Hemzelf terwijl Hij nog in de wereld is, hoewel reeds als met de ene voet in de hemel zijnde, vers 11. En ten aanzien van de toehoorders, spreekt Hij voor zulken, die nog in de wereld leven. Eigenlijk was anders de plaats tot zulk een bidden de wereld niet. Maar het zou behoren tot Zijn werk, dat Hij na de volbrachte offerande, en bij het ingaan met Zijn bloed in het binnenste heiligdom, voor het aangezicht Gods te doen had. Dit gebed is ook in vele opzichten een schets van dat bidden, dat Hij in de hemel voor Zijn volk doet; en daarom zo ingericht, alsof de Spreker Zijn werk op aarde al had afgedaan, de wereld al verlaten had, en bezitting nam van die heerlijkheid daarboven, als in vers 1, 4, 11, 12 gezien is. Het is dan alsof Hij zeide: Dit gebed, dat Ik voornamelijk eerst zal moeten bidden voor de toehoorders die Uw troon omringen, wanneer Ik als de Voorspraak van Mijn volk voor Uw aangezicht verschijn, spreek Ik nu nog eens hoorbaar voor Mijn vrienden in de wereld uit, terwijl Ik afscheid van hen neem; opdat zij daaruit troost scheppen, en na Mijn heengaan voor bezwijken bewaard mogen worden. Dit zal klaar worden, als wij:

II. Wat nader beschouwen het toegenegen oogmerk van de Zaligmaker in dit spreken: ***Opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven.*** Ik moet eerst het goed zelf verklaren, en dan hoe het in dit spreken beoogd wordt.

A. In het goede zelf gewaagt Jezus:

1. Van Zijn blijdschap; Mijn blijdschap. Die aangename en van elk begeerde aandoening van het gemoed over enig voordelig of vermakelijk goed, hetwelk men geniet of hoopt, behoeft in het algemeen niet beschreven te worden. Het is niet zo klaar wie wij door dit onderwerp daar van verstaan moeten, als Jezus zegt, Mijn blijdschap. Velen houden de discipelen daarvoor, en de blijdschap voor diegenen, die zij hadden; en dat de Heiland die noemen zou Mijne, omdat Hij het Voorwerp was, waarin zij zich zouden verheugen, en de oorzaak van de vreugde, die Hij hen in het hart gaf. Anderen voegen Christus met Zijn vrienden samen, en de blijdschap, die Hij en zij hadden; vergelijkende daartoe hoofdstuk 15: 11: *Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat Mijn blijdschap in u blijve, en uw blijdschap vervuld worde*.
Doch het komt mij, alles overwegende, het beste voor de blijdschap van Christus gemeld, te nemen voor Zijn eigen, of waarmee Hij Zich verblijdde. Daartoe leidt ons eenvoudigst de betekenis van het woordje Mijne. Meende Hij het anders, Hij zou gevoeglijker zeggen hunne of onze. In dit spreken of bidden heeft Hij het oog gedurig gehad *op de vreugde die Hem was voorgesteld*. Ziet vers 1, 2, 5, 11; ook nog zo terstond in dat komen tot de Vader. En zulk een verzoek, dat zij deelgenoten mochten zijn van de vreugde die Hij gevoelde, zal zeer wel overeenkomen met de volgende bede, waardoor Hij ook de gemeenschap van Zijn volk begeert met al zijn voordelen; Zijn eenheid met de Vader, de liefde des Vaders, en de heerlijkheid des hemels, vers 21-26. Derhalve moeten wij zien wat deze blijdschap van Jezus is.
a. Zij zou vloeien uit de genieting van de heerlijkheid en gelukzaligheid voor Zijn eigen Persoon. Want om de arbeid Zijner ziel en het volkomen volbrengen van het werk, dat Hem gegeven was om te doen, stond Hij nu Zijn werkloon bij Zijn God te ontvangen; hetwelk zou bestaan in een verheerlijking bij de Vader, *met die heerlijkheid die Hij bij Dezelve had eer de wereld was*, vers 5. En in een hoogste trap van genieting der Goddelijke gemeenschap. Waarin Hij een vreugde zou smaken, die alle verstand te boven gaat. Ziet daarvan, Ps. 21: 7: *Gij vervrolijkt Hem door vreugde met Uw aangezicht*. Ps. 16: 11: *Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; lieflijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk*. Ps. 45: 8: *Daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met vreugdeolie boven Uw medegenoten*, enz.
b. Zijn blijdschap zou ook zijn over de gelukkige voortgang van Zijn Koninkrijk in de harten der mensen, als Hij zaad zag en het welbehagen des Heeren door Zijn hand gelukkiglijk voortging. *Over elke zondaar die zich bekeert, is er zoveel blijdschap in de hemel*, Luk. 15: 5, 6, niet alleen voor de engelen Gods, maar ook voor de goede Herder, Die Zijn verloren schaap vindt, op Zijn schouders legt, Zich verblijdt, en Zijn vrienden tot blijdschap met Hem nodigt. Wanneer het bekeerde volk broeit en bloeit in het genadeleven, als zij toenemen in de oefening van alle deugden, van geloof, liefde, lijdzaamheid, enz. Dat is de Heere tot zulk een grote blijdschap; volgens Zijn eigen verklaring, Jes. 62: 5: *Gelijk de bruidegom vrolijk is over de bruid, alzo zal uw God over u vrolijk zijn*. En Zef. 3: 17: *Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap, Hij zal zwijgen in Zijn liefde, Hij zal Zich over u verheugen met gejuich*.
c. Het zou de verheerlijkte Koning ook een bijzondere stof van vreugde zijn, als Zijn onbekeerde vijanden beteugeld of vernield werden, en dus volgens de belofte van Ps. 110, gezet tot een voetbank Zijner voeten. Zulk een blijdschap wordt aan de Heere toegeschreven, Deut. 28: 63: *De Heere zal Zich over u verblijden, u verdoende en u verdelgende*. Men moet niet denken, dat de barmhartige Hogepriester in het afgetrokkene genoegen heeft in het verderf van mensen; neen, zo kan Hij het van Zijn ergste vijanden bewenen, Luk. 19: 41. Maar voorzover Zijn onteerde Naam niet

anders kon verheerlijkt, en Zijn benauwde volk in de ruimte gesteld worden, zou Hem dit ook verheugen. Ziet Hem alzo *een vrolijk Overwinnaar, wanneer de dag der wrake in Zijn hart was, en het jaar Zijner verlosten was gekomen*, Jes. 63: 1-6.
d. Eindelijk, dewijl het hier Zijn spijze was, des Vaders wil te doen, moet men besluiten, dat Hij Zich ook zou verblijden, omdat in al dit genoemde de Naam van God zozeer verheerlijkt werd. Er is in vers 2 gezien, hoewel die verheerlijking wel geschiedde door lijden en gehoorzaamheid van de Zoon in de staat der vernedering, dat ze doorluchtiger zou bevorderd worden door de verheerlijking van de Middelaar. Immers dat Jezus Zich verheugde in de Geest, wanneer de zalige evangelie-verborgenheden de wijzen verborgen en de kinderkens geopenbaard werden, was alleen om de heerlijke uitvoering van het welbehagen des Vaders, Luk. 10: 21. Dit zijn zo enige voorname redenen van Zijn blijdschap, die Hij stond te ondervinden in het bezit nemen van Zijn heerlijkheid.

2. Laat ons nu onderzoeken, wat het zegt, dat de discipelen deze Zijn blijdschap vervuld mogen hebben in haarzelven. Ik begrijp dit niet, dat de blijdschap van Christus volkomen mag worden, door de voorspoed en volstandigheid der discipelen; omtrent als Fil. 2: 2: *zo vervult mijn blijdschap, dat gij moogt eensgezind zijn*, enz. Dan zou Hij zeggen: Dat Ik die vervuld heb in hen; of: Dat die in hen vervuld worde. Maar nu moesten zij het zijn, die deze blijdschap in zich hadden. Dus wil Hij zeggen in het gemeen, dat zij zich eveneens en volkomen mogen verblijden als Hij. Bijzonderder dan.

a. Is Zijn blijdschap te hebben, te zeggen, ook als Jezus in diezelfde zaken zich te verblijden. Dergelijke uitdrukkingen vindt men in die zin, Ps. 106: 5: *Opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volks; opdat ik mij verheuge met Uw erfdeel*. Het zegt nog al iets anders, dan zich te *verblijden met de blijden*, Rom. 12: 15. Dit geschiedt, al heeft men voor zichzelf geen bijzondere stof tot blijdschap, wegens het belang dat de liefde ons doet nemen in het geluk dergenen die wij beminnen. Van deze sprak de Heere Jezus, Joh. 14: 28: *Indien gij Mij lief hadt, zo zou u u verblijden, omdat Ik gezegd heb, Ik ga heen tot den Vader*. Maar hier zegt het, in diezelfde zaken ook voor zichzelf stof van geluk en blijdschap te vinden.
b. Zulk een blijdschap wenst Hij voor hen vervuld. Hetwelk in het gemeen geschiedt, alsof de oorzaak van blijdschap groter wordt en haar volkomenheid krijgt; of als de bevatting en vrolijke aandoening over enig geluk aanwast en het toppunt bereikt. Ik neem het voornamelijk in het laatste opzicht. En dan wordt in dit zeggen iets verondersteld, en iets groter gesteld.

* Er wordt verondersteld, dat zij reeds een blijdschap van die aard hadden. Want Jezus zegt niet, dat zij die ontvangen mogen of iets dergelijks, maar vervuld hebben. Dat is, dat er een grotere mate tot volkomenheid toe moge worden bijgedaan. Nu is het zeker, dat alle gelovigen, gelijk dezen waren, in de genoemde opzichten als Christus zich verheugen, zelfs al is hun geloof, gelijk in dezen, nog zwak en donker.
Zij gunnen de Heere Jezus Zijn heerlijkheid zo wel, en hoe die groter en meerder opgeluisterd wordt, hoe het hen meer verheugt. Wat was Petrus opgetogen, als hij er iets ongemeens van zag, toen Jezus zo heerlijk van gedaante veranderd werd op de berg, Matth. 17: 4: *Heere, het is goed dat wij hier zijn*.
Het is hen tot zulk een wezenlijk genoegen, zelfs van anderen te horen, of zulken te ontmoeten die aan Christus gehoorzaam zijn geworden. Daaruit zou die blijdschap en verheuging, die aan Zacharias voorspeld wordt over Johannes de Doper, ook geboren

worden, omdat *hij velen der kinderen Israëls tot den Heere hun God bekeren zou*, Luk. 1: 14, 16. En nog veelmeer, als Christus genadewerk in hun eigen zielen openbaar wordt en toeneemt. Hem te ontvangen in het hart, is dezelfde blijdschap die Zacheus voelde, als hij Hem daar en in zijn huis ontving, Luk. 19: 6. Om deel aan Hem te hebben, zouden zij alles geven, verlaten en ondergaan, Matth. 19: 27. *Als zij in het licht van Zijn aanschijn mogen wandelen, kunnen zij zich de ganse dag verblijden in Zijn Naam*, Ps. 89: 16, 17. *In de weg van Zijn getuigenissen zijn zij vrolijker dan over alle rijkdom*, Ps. 119: 14, enz.
Dat de vijanden van de Heere Jezus en Zijn volk ten onder gebracht worden, verblijdt de rechtvaardigen, Ps. 58: 11, 12: *De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt; hij zal zijn voeten wassen in het bloed des goddelozen. En de mens zal zeggen: Immers is er een God Die de aarde richt*. En het kwam uit die grond voort, hoewel er vreemd vuur onder liep, als Jakobus en Johannes vuur van de hemel wilden doen nederdalen, om de Samaritanen te verslinden, die Jezus herberg weigerden, Luk. 9: 53, 54. En als Petrus het zwaard voor zijn Meester trok. Gelijk eindelijk de rechtvaardigen kunnen zeggen: *Tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel*, Jes. 26: 8. Zo is het hen een stof van vreugde, dat Gods Naam verheerlijkt worde. Hetzij dat Hij het Zelf doet, of dat het van anderen, inzonderheid van henzelf geschiede. In Ps. 34: 2, 3, wordt in de rijm niet ongerijmd gevolgd: *Ik heb geen meerder vreugd, dan dat geprezen zij den Heer*; ziet, dit is dezelfde blijdschap, die de Heere Jezus had, en die Hij in Zijn volk onderstelt; waarvan Hij nu:

** De vermeerdering of vervulling begeert in hen. Ik bepaal mij thans alleen maar tot deze discipelen, die daarvan haast de heuglijke ondervinding zouden hebben.

Zij, die heerlijkheid voor Jezus wensten, moesten uitnemend verheugd zijn, wanneer zij Hem alle smaad en smart ontworsteld, met eer en heerlijkheid gekroond zagen, en alles onder Zijn voeten gesteld. Daar zij nu zo weinig blijdschap konden oefenen op het gewagen van Zijn heengaan, omdat zij het alleen maar van de droevigste en schandelijkste kant beschouwden. Het was hen even tevoren voorzegd, hoofdstuk 16: 22: En *gij dan hebt nu wel droefheid, maar Ik zal u wederom zien, en uw hart zal zich verblijden, en niemand zal uw blijdschap van u wegnemen*.
Het is ook kort hierna gebleken, als zij Hem ten hemel hadden zien invaren. *Zij aanbaden Hem, en keerden weder naar Jeruzalem met grote blijdschap. En zij waren allen tijd in den tempel, lovende en dankende God*, Luk. 24: 51-53.

Was de voortgang van des Heeren Koninkrijk tot vreugde, hoe zou die aanwassen, met opzicht tot anderen en tot henzelf. Tot anderen; als drieduizend op één leerrede bekeerd werden, en dagelijks tot de Gemeente werden toegedaan die zalig werden; zelfs ook uit de blinde heidenen. Als de broeders te Jeruzalem de eerste mare daarvan hoorden, verheerlijkten zij God, zeggende: *Zo heeft dan God ook den heidenen bekering gegeven ten leven*, Hand. 11: 18. Het was ook volgens de voorzegging, wanneer er van dezen zovelen te Sion geboren werden, Jes. 66: 10, 14: *Verblijdt u met Jeruzalem, en verheugt u over haar, al haar liefhebbers; weest vrolijk over haar met vreugde, gij allen die over haar zijt treurig geweest. En gij zult het zien, en uw hart zal vrolijk zijn, en uw beenderen zullen groenen, als het tedere gras*. Alle uitdrukkingen, die ons de grootheid van deze blijdschap vertonen. Niet minder moet men stellen dat die zeer vermeerderd is met opzicht op henzelf; wanneer zij door die ruime uitstorting des Heiligen Geestes hun kennis, geloof, liefde, kloekmoedigheid, standvastigheid om alles te doen en te lijden voor de Naam van Jezus, ook om met blijdschap, smaadheid

en geseling te ondergaan, Hand. 5: 41, zo zagen aanwassen. Wat moet dat hun zielen ongemeen verheugd hebben. *Toen konden zij drinken, en een gedruis maken als van de wijn. Toen maakte hen koorn en most sprekende*, Zach. 9: 15, 17.

Thans liet Christus Zijn vijanden straffeloos tegen hen woeden; maar hoe vrolijk zouden Zijn vrienden het hoofd opheffen, als dat woord vervuld werd, Ps. 68: 2: *God zal opstaan, Zijn vijanden zullen verstrooid worden; en Zijn haters zullen van Zijn aangezicht vlieden*. Wanneer zij de slagen van Zijn ijzeren staf eens zichtbaar zagen treffen de hoofden dergenen die tegen het Rijk van de Gezalfde woedden. Wanneer de een *met blindheid werd geslagen*, Hand. 13: 11, een ander *van de wormen gegeten*, Hand. 12: 23. En eindelijk het ganse vijandige Jodendom ten onder gebracht werd. Dan zouden zij vrolijk kunnen zingen met de citers Gods, gelijk de overwinnaars van het beest, omdat *Zijn oordelen openbaar waren geworden*, Openb. 15: 2-4.

In al deze opzichten zouden zij zich ook meer dan ooit kunnen verheugen over de roem van Gods Naam, omdat Die langs die wegen groot zou worden van de opgang der zon tot haar ondergang. Ja een laatste en allervolledigste vervulling van hun blijdschap zou plaats hebben zonder vermindering of ophouden; wanneer al die genoemde zaken haar volkomen beslag zouden krijgen ten jongsten dage, en zij ingaan in de vreugde huns Heeren.

c. Het verdient onze opmerking nog, dat de toegenegen Heiland die blijdschap vervuld wenst in hunzelven. Het kan vooreerst zijn, omdat zij niet alleen om Christus wil zich zouden verheugen over al Zijn vreugde en heerlijkheid, waarin zij uit liefde veel deel namen; maar inzonderheid ook over het eigen groot belang, dat zij daarin voor hunzelf hadden. Want dat was erin. Werd Jezus verheerlijkt, het was hun nut, als Die nu de Geest overvloedig zenden, hun machtige Voorspraak zijn, en een plaats daarboven voor hen bereiden zou. Had het Evangelie des Koninkrijks een ruime loop; zij zouden er zulk een groot voordeel voor hunzelf in vinden, als die ook gebruikt zouden worden tot zulke blinkende leraars, die er velen rechtvaardigden. Werden de vijanden beteugeld, het gaf een aangename vrede voor de Gemeente, die anders het naaste ongelukkige voorwerp van hun woede was, enz. Maar ten andere toont Hij dus ook te wensen een dadelijke, bevindelijke, innige vreugde, die het hart gevoelig verruimde.

B. Nu is er nog overig dat wij de verklaarde woorden nog kort in hun verband beschouwen.
1. Ten aanzien van de leden der tekstwoorden tot elkaar. De Heere Jezus, dit gebed uitsprekende ten aanhore van Zijn vrienden, geeft daarin op al de stoffen en gronden van hun even gemelde blijdschap. Hij merkt Zich aan als ingaande in de heerlijkheid, vers 1, 5. En leert, dat daardoor hun zekere bewaring, volkomen heiligheid en eeuwig zalig leven zal bevorderd worden. Dat Hij dus over alle vlees zal macht gaan oefenen, zodat Hij de wereld Hem onderdanig kan maken, of de vijanden met een ijzeren staf verpletteren, vers 7. Dat ook dan Zijn heerlijkheid op het meeste dienen zal tot verheerlijking des Vaders, vers 1. Daarin was Zijne, en hunne blijdschap vervuld.
2. Een goed verband heeft dit ook met Zijn verzoek om des Vaders bewaring voor dezen. Dat Hij het Zijne daartoe volkomen gedaan hebbende, mocht verwachten dat de Vader ook nu zou volbrengen hetgeen Hem toekwam; is boven gebleken. Nu had Hij bij hen zijnde niet alleen zo nauwkeurig gezorgd, vers 12, maar houdt Zich daarin nog bezig in deze laatste ogenblikken.
3. Het spreekt dan ook vanzelf, dat hier een nuttig en troostvol onderwijs voor de

discipelen in lag, terwijl de goede Herder Zijn schapen scheen te verlaten.

TOEPASSING
En voor onszelf is er ook in op te merken, indien wij grond zullen hebben, om ons waarlijk voor discipelen van Jezus te houden, dat de bekendmaking van Zijn verheerlijking, tot bevordering van de belangen van Zijn volk, een stuk voor ons gemoed moet zijn, dat wij verheffen boven het hoogste van onze blijdschap; en dat wij ons in dezelfde zaken met Hem moeten verheugen. Ik zal hieruit geen besluit opmaken, wat dan te denken zij van die sekte, die zoveel gerucht en ergernis in de wereld verwekt heeft; welke niet dan van een nederige Heiland spreekt, en een Man van Nazareth, van Zijn bloed en wonden, enz. En daarin kan men zich onheilig, immers ijdel genoeg, verblijden, zonder dat men van deze even nuttige verhoging hoort gewagen. Ik behoef dat niet uit te breiden. Het schrijven van rechtzinnige mannen, en het goddeloos leven van hun voornaamste hoofden en aanhangers, heeft genoeg geleerd, dat deze sekte uit God niet was, en tot verwoesting van het ware Christendom. Laat elk, die voor een rechtzinnig belijder van het Evangelie te boek staat, zichzelf eens afvragen, hoe zijn hart omtrent dit stuk gesteld is. Het zal bij velen recht anders zijn, en een geheel andere blijdschap.

1. Hebt u wel ooit zoveel beminnelijke waardigheid, zoveel zaligheid en gepastheid voor uzelf in een verheerlijkte Jezus gezien, dat uw ziel van blijdschap opgenomen werd, omdat er zulk een heerlijke Middelaar was? Hij laat dit nog voor ons spreken in de wereld, en door de prediking, Zijn grootheid, en de volheid van genade daar in en voor Zijn volk, uitroepen. Maar hoe onverschillig worden die waarheden gehoord, beleden en alleen met een koud historisch geloof toegestemd. Wat zeg ik, toegestemd? Die leerstukken zijn voor velen, aan een vlees- en wereldsgezind leven overgegeven mensen, zo hatelijk, dat zij thans hun best doen, om dat Goddelijk spreken leugenachtig te maken. Nooit kon des duivels beeld zich klaarder vertonen, dan in het sidderen op en bestrijden van de openbaring van de dierbaarste genadewonderen.

2. Bent u u wel blijde, als er pijlen van Jezus treffen in het hart van Zijn vijanden? Kunt u daarom wel hartelijk bidden en danken'? Er zullen er meer zijn, wier hart daaromtrent gans anders is gesteld. De één, als hij de blijken van ernstige overtuiging en doorslaand bekeringswerk in iemand ziet, zal veeleer verschrikt en benauwd worden, vrezende dat het voor hemzelf, die hieraan geen bevindelijke kennis heeft, niet wel zal uitkomen. Een ander, nog slimmer, (of om zo niet gepijnigd te worden, of waarlijk omdat hij met alle geleerdheid en letterkennis in dat blinde vooroordeel staat) zal dat werk voor naargeestigheid, dweperij, geestdrijverij, geveinsdheid, en wat niet al, uitmaken; en zo zal men dikwijls op alle wijzen dat werk van Jezus overtuigende Geest zoeken tegen te gaan en uit te doven, als in Hand. 2: 13, 13: 8.
En wat is toch voor uw eigen ziel het berustende genoegen? Is het, dat Christus meer gebied, meer liefde, meer gelijkvormigheid in uw hart krijgt? Of is uw meer strelende blijdschap, in de genieting der zonde te hebben, die tot verzadiging der begeerlijkheden dient? Is ze niet dikwijls over een nietig ding; over zulke laffe en ijdele dingen, waarvan zelfs een verstandig en achtbaar heiden walgen zou? Is ze niet als die der goddelozen, Ps. 4: 7, 8, in de voordelen en vermaken van dit leven?

3. Zou u u ook hartelijk kunnen verblijden, als Jezus vijanden gesteld worden tot een voetbank Zijner voeten; niet omdat ze de uwe, maar de Zijne zijn? Het is immers de meesten op zijn best onverschillig, al hoort en ziet men, dat er thans zovelen met

hoogverheven schilden de hemel bestormen, en de hoogste smaadheid brengen op Jezus door hun godslasterlijke leringen en hemeltergende gevoelen. Als u het minste vonkje van ware liefde voor Hem had, en uw hart ooit de keus gedaan had van aan Jezus zijde te staan tegen allen die tegen Hem zijn, u zou u in wandel, spreken en verkeren zo niet gelijk kunnen maken met Zijn openlijke tegenpartijders, of uit een eigen boze grond, of uit andere vleselijke beginselen. Die zich oprecht in Jezus zegepraal verblijden zal, moet deze belijdenis kunnen doen, Ps. 139: 21, 22: *Zou ik niet haten, Heere, die U haten? En verdriet hebben in degenen die tegen U opstaan? Ik haat ze met een volkomen haat, tot vijanden zijn ze mij*.

4. Is daarin uw vermaak, dat Gods Naam groot gemaakt wordt, en in het tegengestelde uw gevoelige smart? Hebt u voor uzelf zulk een lust tot een Gode verheerlijkend leven? Zou dat het recht vrolijk leven van uw ziel zijn, en is uw gebrek daarin, de stof van uw treuren en klagen in het verborgen? Men kan van velen het tegendeel oordelen uit hun woorden, die openbare lasteraars en ijdele misbruikers van Gods en Jezus Naam zijn. En al bent u aan die goddeloosheid onschuldig, oordeelt over uw eigen hart, hoe koel het in dit opzicht is. En ziet, of in al uw doen, ook zelfs het beste godsdienstige, uw enige einde niet is, eigen eer, eigen tijdelijk belang, en eigen zaligheid. En of u zich niet daarin alleen verheugt, naar de mate dat u dat einde bereikt, of u vleit te zullen bereiken. Indien u bij dit alles voor Hem, Die de harten doorzoekt en weegt, uzelf eens bedaard en onbevooroordeeld neerlegt, zullen de meeste mensen zien moeten, dat of uw blijdschap is in het kwade, en dus duivels; of dat ze is een vreugde der wereld, waarvan Salomo verklaart, Pred. 2: 2: *Tot het lachen zeide ik: Gij zijt onzinnig. En tot de vreugde: Wat maakt deze?* Immers dat al uw blijdschap niets gemeen heeft met die van de Heere Jezus, maar veel met die, waarvan Zofar zegt, Job 20: 5: *Dat het gejuich der goddelozen van nabij geweest is, en de vreugde des huichelaars voor een ogenblik*. U kunt dan ook geen ingang hopen in de vreugde des Heeren na dit leven; maar het laatste van al uw blijdschap zal droefenis moeten zijn; wening der ogen en knersing der tanden tot in eeuwigheid. Wordt hier uw lachen niet eens veranderd in recht treuren, zo zal de verschijning der heerlijkheid van deze Zaligmaker, Die u hier niet verblijden kon, in Zijn grote dag eens zo verschrikkelijk op de wolken geopenbaard worden, dat u met meer recht, dan van een vroegere verschijning, zult moeten zeggen, Ma1. 3: 2: *Wie zal de dag Zijner toekomst verdragen? En wie zal bestaan als Hij verschijnt?*
Denkt niet, hoewel u de gemelde dingen in de bevinding vreemd zijn, dat u evenwel de blijdschap van Christus in uzelf hebt; omdat u zich wel eens verheugen kunt in Zijn zaligheid, die u uzelf door een stijve doch ongegronde verbeelding toe-eigent. Het is een vreugde van dat soort, als in Matth. 13: 20:21: *Die in steenachtige plaatsen bezaaid is, deze is degene die het Woord hoort, en dat terstond met vreugde ontvangt. Doch hij heeft geen wortel in zichzelven, maar is voor een tijd*. Grondt u zich op zulk een hartstochtelijke en voorbijgaande aandoening, uw staat is te meer traanwaardig en onverbeterlijk. Het ware u zalig, mocht u eens recht treuren en u gedragen als ellendigen; mocht dat ontstaan uit een klare bewustheid van uw rampzalig gemis. Al zulken konden wij met ruimte nog een grote blijdschap verkondigen, dat er zulk een heerlijke Zaligmaker is, *gezonden en gezalfd, om dezulken vreugde voor treurigheid te beschikken*, Jes. 61: 1-3. En kan er ooit heuglijker boodschap aan een bedrukte ziel geschieden, dan dat u Jezus een voornaam genoegen zoudt geven, indien u zich, zo ellendig als u bent, door Hem laten zaligen? Zoals onbekeerde mensen zich teveel en te los verblijden, zo is er integendeel bij des Heeren volk dikwijls teveel treuren. U denkt niet genoeg, dat u deze genegen en weldoende Meester, Die zo hartelijk bidt,

dat u zich met Hem moogt verblijden, waarlijk oneer en smart toebrengt. Dat u uzelf kwelt, daar God u geen smart aandoet. Dat u aan de onbegenadigden een akelig denkbeeld geeft van de wegen der Opperste Wijsheid, Die alle wegen der lieflijkheid zijn. Tweezins kan men de al te bedroefden onderscheiden.

1. Of u behoort tot dat soort dat in gedurige vrees leeft, dat u zich deerlijk zoudt bedriegen, indien u zich ook wilde verblijden in de Hope der heerlijkheid Gods; omdat u zo niet vindt als anderen die vreugde in het hart door de gevoelige instraling van het licht van Gods aangezicht. Maar integendeel ziet u van binnen en van buiten zoveel gebrek, dat niet alleen uw staat zo beschreienswaardig maakt, maar verdacht, of wel ooit ware genade en gemeenschap met Christus aan u geschonken is. Ik zal alle bijzondere zwarigheden niet oplossen, maar deze gemene zaken in overweging geven, of de Heere u daarin licht wilde schenken, en een recht oordeel van uzelf leren vellen.
a. Indien uw vreugde hebbelijk in de boven aangehaalde stukken is, hoewel de gevoelige aandoening gestremd wordt; en indien treuren in het verborgen voor de Heere is over het tegengestelde; zo kan ik u verzekeren dat die belofte nog wel eens aan u vervuld zal worden, Jer. 31: 13: *Ik zal haarlieder rouw in vrolijkheid veranderen, en zal ze troosten, en zal ze verblijden naar haar droefenis*.
b. U moet ook gedenken, dat het altijd zo ruim niet staat met de ware discipelen van Jezus, om in een gedurige aandoening van die blijdschap te leven. Vraagt het vorige geslacht, welks ontmoetingen in de Bijbel staan aangetekend; en let op de vromen die u nog ontmoet. Deze zelfde vrienden, voor welker blijdschap de Heere hier zo bidt, moest u eens gezien hebben, eer deze nacht en de volgende dag om was, hoe dat zij moesten *schreien en klaaglijk wenen*, volgens het even voorzegde, hoofdstuk 16: 20. Doch er staat ook bij: *Uw droefheid zal tot blijdschap worden*.
c. Hapert het u ook niet daaraan, daar het dezen schortte? De Middelaar gedurig bij zich te hebben, met de zichtbare en hoorbare bewijzen van Zijn goedertierenheid en heerlijkheid, was hun grote genoegen. Maar zich gelovig te gronden en te verblijden op een ongeziene liefde, macht en heerlijkheid, hadden zij zo weinig van geleerd, dat zij het eerste missende, de hoop op de verlossing bijna opgaven, Luk. 24: 21.
d. Denkt niet alleen aan de ene kant, dat zich te vleien in dit stuk zeer ellendig is; maar ook aan de andere, dat ontvangen weldaden te loochenen niet minder zondig, en steeds klagen geen deugd is. Het zal geen bedrogen blijdschap zijn, die uw hart tot liefde en tederheid voor de Heere ontvonkt.
Denkt dat de blijdschap des Heeren uw sterkte zal zijn.
Denkt dat Jezus nog bidt, dat u zich moogt verheugen, en dat u derhalve door een vrolijk leven Hem Zijn begeerte geven zult. Ik weet wel, dat de rechte vreugde een gewerkt is door de Heilige Geest, Rom. 14: 17. Maar komt dan met al uw klaagstoffen tot deze Hogepriester, Die u zo gaarne vrolijk ziet. Stort uw hart voor Hem uit, als Hanna voor de priester Eli. Hij zal nog veel genegener zijn, om een bedroefde naar het hart te spreken, 1 Sam. 1: 15-17.

2. Of, ten tweede, is er zulk een geslacht van Gods kinderen, hetgeen wel niet durft ontkennen, of zij zullen Jezus blijdschap hierna eens vervuld hebben in hunzelven; maar ondertussen wordt die hier teveel gestoord, en er is geen toename tot vervulling.
a. Het komt sommigen daarvandaan, dat er teveel genoegen en belang nemen is in de dingen daarbuiten. Kan het aardsgezinde hart zich daarin eens gevoelig kittelen, het is vooral bij een Godzalige waar, dat het hart ook in het lachen smart zal hebben; en *het laatste van die blijdschap droefheid is*, Spr. 14: 13. Of omdat voor een vernieuwd gemoed vooral in die dingen niets voldoende is, en omdat alle weelde van de wereld

met zoveel doornen omzet is, is het geen wonder, dat hieruit geboren wordt een droefheid naar de wereld.
b. Maar laat uw droefheid al over wezenlijke dingen, en beter gegrond zijn; zo blijft het evenwel waar, dat onder de oorzaken van te gedurige treurigheid ook is, de al te enge bevatting van Jezus liefdehart; en dat Hij nu nog in Zijn heerlijkheid zo genegen is om u deelgenoten van Zijn vreugde te maken. Niettegenstaande Hijzelf volmaakt bewust was, hoeveel redenen tot droefheid bij Zijn volk zouden overblijven, van Hem uitwonende onder vele droevige en schandelijke kwaden, heeft Hij evenwel deze bede gedaan.
c. Hierbij komt nog, dat u dit spreken in de wereld niet aandachtig en gelovig voor het oog hebt in uw bijzondere gevallen. U ziet zo alleen op het droevige, hetgeen u daarin voorkomt; maar niet tegelijk, hoe Zijn liefde, hoogste macht, hemelheerlijkheid, altijd durende voorbidding, en bewaring van de Vader, steeds tot uw heil zijn in alle gelegenheden. Had dit meer plaats, men zou meer van u zeggen kunnen, als 1 Petrus 1: 8: *Denwelken gij niet gezien hebt, en nochtans liefhebt; en Denwelken gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde*.
d. Het komt eindelijk ook al, omdat u van de wegen der voorzienigheid teveel naar uw bevatting en verkiezing oordeelt; en daarom denkt, dat die niet kunnen uitlopen tot Zijn eer en uw zaligheid. Dit was in de discipelen ook de oorzaak van hun ongelovige droefheid over het lijden en sterven van hun Meester.
Nochtans blijft het waar, treurigen Sions, en beurt uw hoofd ook al eens op onder dat heuglijk vooruitzicht, hetgeen staat, Ps. 126: 6: *Die het zaad draagt dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende; maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijn schoven*. En Ps. 97: 11: *Het licht is voor de rechtvaardigen gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van harten*. Uw blijdschap mag hier nog zo kort en zeldzaam zijn; de bede van Jezus zal volkomen vervuld worden, en u dus eens ook Zijn blijdschap vervuld hebben in uzelven. Wanneer volgens Jes. 35: 10, *de vrijgekochten des Heeren zullen tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofden wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchtingen zullen wegvlieden*. AMEN.

VEERTIENDE PREEK
Voorbereiding Heilig Avondmaal

Johannes 17:14-16:
Ik heb hun Uw woord gegeven, en de wereld heeft hen gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk als Ik van de wereld niet ben. Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den boze. Zij zijn niet van de wereld, gelijkerwijs Ik van de wereld niet ben.

14 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
15 οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ᾽ ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.
16 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.

INLEIDING
Het moet als een wonderspreuk in de oren van vele mensen geklonken hebben, wanneer Christus tot Zijn leerlingen zei, Luk. 6: 22: *Zalig zijt gij wanneer u de mensen haten, om des Zoons des Mensen wil*. Dat is te zeggen, om hun aankleving aan de Heere Jezus en om de belijdenis van Zijn Naam, als de ware beloofde Verlosser. Vlees en bloed konden zeggen: 'Het ware zaliger en betamelijker, daarom van alle mensen geëerd en geliefd en aangehaald te worden'. Doch behalve dat die algemene liefde niet mogelijk is, sedert de verklaarde vijandschap tussen het slangen- en vrouwenzaad, en zolang die twee strijdige soorten ondereen vermengd leven; zo is het ondergaan van die haat een groot voordeel, dat gemist werd, indien alles in liefde en vrede leefde. Vele deugden en genadens worden in dit strijdperk ter beoefening gebracht, die anders niet openbaar zouden worden.
Doch de Heiland geeft Zelf nog een andere reden van deze zaligspreking, vers 23: *Want ziet, uw loon is groot in den hemel*; wegens het genadig verband, dat de Heere gelegd heeft tussen lijden met Christus en verheerlijkt te worden met Hem. Ondertussen is evenwel het ondergaan van die haat en de bittere uitwerkingen daarvan, niet alleen moeilijk, maar brengt in groot gevaar om van de hope des eeuwigen levens uitgedreven te worden. Doch de uitdrukking van Christus in de tegenwoordige tijd, *gij zijt zalig*, niet gij zult zijn, geeft vrijheid om te zeggen, dat daaronder ook al het geluk is voor het tegenwoordige. Niet alleen is het deze gehaten een bewijs, dat zij niet behoren tot de boze mensen, die verloren zullen gaan, volgens Joh. 15: 19: *Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld*. Maar het is zelfs ook een eer en voorrecht, voor een Persoon zo oneindig groot en goed als de Zoon des Mensen, Zijn liefde en trouw in een harde proeve te mogen tonen. Verschillende voorbeelden zijn ervan, die daarnaar verlangd, en de wreedste dood daarom vrijmoedig tegemoet gelopen hebben. En wat is dan anders van Zijn goedheid, macht en trouw te verwachten, dan dat zij in deze strijd Hem aan hun zijde en tot hun hulp zullen hebben? Zalig zijn ze dan zeer ver boven die vijandige mensen. Oneindig gelukkiger is het, voor de beste zaak en de waardigste Persoon haat te ondergaan, dan Hem met Zijn vrienden zo onrechtvaardig te bestrijden. En zij kunnen zich gerust stellen, dat zij onder Zijn beleid in deze wettige oorlog zoverre nooit de nederlaag zullen krijgen, dat zij het beloofde loon in de hemel verliezen zullen. Immers daarvan geeft de Zaligmaker verzekering in onze tekstwoorden, en dus een bewijs dat zij om deze haat der wereld zalig zijn; wanneer Hij wel vertoont aan de Vader, dat Zijn discipelen om Zijnentwil van de wereld gehaat

worden, doch even daaruit grond neemt, om hen aan des Vaders gunstige bewaring ten eeuwigen leven aan te bevelen. In dat verband komen deze woorden voor:
De eerste reden van aandrang bij het verzoek om die bewaring was vers 12, 13 genomen van de nauwkeurige zorg, die Jezus Zelf tot hiertoe gedragen had.
De tweede is, vers 14, tonende de noodzakelijkheid van die bewaring uit de gevaarlijke staat waarin deze mensen waren, wegens de haat der wereld tegen hen om Zijnentwil. En de derde beweegreden bij deze bede is van de aard van het verzoek genomen, hetgeen niet teveel, maar alleen bewaring van het boze vergt, vers 15, 16.

VERDELING
Deze twee drangredenen, waarop om des Vaders bewaring voor de discipelen aangehouden wordt, zullen de twee hoofdzaken zijn, die verklaard moeten worden.

EERSTE DEEL
Het eerste stuk is in deze woorden, vers 14: *Ik heb hen Uw woord gegeven, en de wereld heeft ze gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk Ik van de wereld niet ben*. Daarin onderscheid ik twee zaken, de onschuldige aanleiding die Jezus gegeven had tot dit ongeluk van Zijn vrienden; en het goddeloos gevolg dat daaruit bij de wereld was ontstaan.

I. De aanleiding tot deze boosheid is, ***Ik heb hen Uw woord gegeven.*** De zaak hierin uitgedrukt is wezenlijk in vers 8 verklaard.
A. Alleen vindt men dit onderscheid. Daar waren Uw woorden, (rheemata) en hier alleen Uw woord (logos). Dat eerste betekende alle bijzondere stukken van Zijn onderwijs en leringen, vermaningen, waarschuwingen, voorzeggingen en wat dies meer is. Dit, in het enkelvoudige, ziet op de boodschap van het Evangelie in het gemeen, of op de leer, (zo wordt ons woord in Hebr. 6: 1 vertaald) hoofdzakelijk aangemerkt. Veeltijds wordt de benaming van woord zo gebruikt in het Oude en Nieuwe Testament. De grote Leraar denk ik dat hier wijselijk deze uitdrukking verkiest; omdat de wereld zich toch zozeer niet stoot aan alle bijzondere woorden van Hem, of aan alle leringen van het Evangelie. Bijvoorbeeld, Zijn snoodste vijanden, de gruwelijkste bespotters van dat woord, die wij hedendaags hebben, zullen vele van Zijn geboden en zedenlessen prijzen; heidenen hebben dit gewaardeerd. Maar de vijandige mensen hebben het op de leer in het gemeen geladen, die de weg van zaligheid voor zondaars door de genadige verlossing van het vleesgeworden Woord openbaart.
B. Dit woord heeft Jezus aan hun gegeven door uitwendige prediking en inwendige verlichting; zodat zij het voor hunzelf gelovig zouden ontvangen en erdoor behouden worden, als om in betrekking van Zijn gezanten dit ook aan anderen bekend te maken door openbare prediking. In deze laatste zin vindt men het geven ook Ef. 6: 19: *En voor mij, opdat mij het woord gegeven worde in de opening mijns monds met vrijmoedigheid, om de verborgenheid des Evangelies bekend te maken*.
Hierin nu had de Heere des Vaders last volbracht, en ook al het Zijne gedaan om die gegevenen te bewaren volgens het deszelfs oogmerk. Nochtans had hieruit het vergiftig slangenzaad vergif gezogen. Ziet welke onbillijke oorsprong de haat der wereld tegen deze mensen had.

II. Gelijk Hij verklaart in het strafbaar gevolg hiervan: *En de wereld heeft ze gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk Ik van de wereld niet ben*. Het Griekse koppelwoordje kon door maar vertaald worden, gelijk in vers 11, om te tonen dat de

wereld hier een strijdig gedrag had gehouden omtrent deze onderwezenen; dewijl deze openbaring veeleer vorderde een eerbiedige liefde omtrent hen, en genegen ontvangen van hun boodschap. Doch het kan ook en blijven, en enkel samenvoegende genomen worden, als iets dat met het vorige verknocht was, en daaruit vloeide. In deze woorden moeten wij eerst letten op dat boze gevolg, en dan op de verdoemelijke reden.

A. Het gevolg moeten wij eerst op zichzelf zien, en dan hoe het verbonden is met, en vloeit uit het geven van dat woord.

1. Op zichzelf luidt het gevolg: ***De wereld heeft hen gehaat.***
a. Voorheen is bewezen, en het is hier klaar, dat de wereld betekent de onbekeerde menigte der mensen, die nog in het boze liggen, en Christus niet toebehoren.
b. Dezen zijn de onderwerpen van de haat tegen de discipelen van Jezus. Haat is bij elk mens, als een onderwerp en voorwerp, al te bekend, dan dat die een brede beschrijving nodig heeft. Zij is die afkerigheid des harten tegen iemand, om iets daarin dat ons tegenstaat, en gaat vergezeld met een neiging tot deszelfs beschadiging. Zo moet men hier die gemoedsdrift begrijpen, in zulke zondige onderwerpen. (Anders kan er een onzondige haat zijn, die wel het kwade wil tekeer gaan, maar de liefde tot de persoon niet benadeelt) Zulk een ondeugende haat heeft de wereld tegen de apostelen gehad. Die heeft nog plaats in alle lieden die van deze wereld zijn, nadat de vijandschap tussen het zaad der vrouw en der slang begonnen is. Het eerste broederpaar gaf daarvan het eerste bewijs, hetgeen door duizenden naderhand gevolgd is. Het voorbeeld van Ismaël en Izak, Gen. 21, past de apostel op de Joden van deze tijd en de vervolgde gelovigen toe, Ga1. 4: 29. Er waren ter tijd als Christus dit sprak al verschillende blijken van deze boosheid. Men verklaarde de schare, die Jezus aanhing, voor een onwetende hoop en vervloekten, Joh. 7: 49. En hoofdstuk 9: 22, lag het besluit al bij de Joden, zo iemand Hem beleed Christus te zijn, dat die uit de synagoge zou geworpen worden. Gelijk zij het ook werkstellig maakten tegen die blinde, die vrijmoedig voor Hem uitkwam, vers 34. Het vragen de volgende dag van Kajafas aangaande Jezus discipelen en leer, hoofdstuk 18: 19, had waarschijnlijk ook ten doel, die mensen in Zijn lijden in te wikkelen. Hieruit nu, en nog meer door Zijn alwetendheid, wist de Heere, dat dit vuur welhaast zou uitbarsten in een woedende en algemene vervolging. Gelijk voorzegd was door Jesaja, hoofdstuk 66: 5, sprekende tot de gelovigen: Uw broeders, die u haten, die u verre afzonderen, om Mijns Naams wil. En door Christus, even tevoren, hoofdstuk 16: 2: *Zij zullen u uit de synagogen werpen; ja de ure komt, dat een iegelijk die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen*.

2. Deze wrede afkerigheid vloeide uit het geven van des Vaders woord door Jezus aan deze mensen. Het is gemakkelijk na te gaan; hetzij u het woord zelf inziet, of let op de personen waaraan het gegeven is.
a. Wat aangaande het woord zelf, dat Jezus leerlingen van Hem geleerd en aangenomen hadden; daarin was de voornaamste inhoud geheel strijdig tegen de vooroordelen en genegenheden der wereld. Denkt men aan de verborgenheden daarin begrepen; de Drie-eenheid, het eigenlijk Goddelijk Zoonschap van Jezus, Zijn borglijden, de wedergeboorte, en dergelijke, waren voor de blinde rede zo onbegrijpelijk, dat de geleerdsten zich daaraan ergerden, en men zulke dingen voor doodwaardige godslasteringen uitmaakten. De verzaking van wereldse eer en voordelen, het tegengaan van een aards koninkrijk van de Messias, de verloochening van zichzelf, het kruis opnemen, enz. waren zulke hatelijke lessen. De ontdekking van

oe geveinsdheid van vele mensen, verdoemelijkheid voor God, verborgen hartzonden, enz. was een onverdraaglijk ding, niet alleen voor dat boos geslacht, maar voor de natuurlijke mens in het gemeen. Volgens het getuigenis van Jezus, Joh. 3: 19, 20: *De mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht; want haar werken waren boos. Want een iegelijk die kwaad doet, haat het licht, en komt tot het licht niet, opdat zijn werken niet bestraft worden*. Daarom was al in vroeger tijd gezegd: Bestraft de spotter niet, opdat hij u niet hate, Spr. 9: 8. En Amos 5: 10: *Zij haten in de poort degene die bestraft, en hebben een gruwel van die oprecht spreekt*.
b. Niet alleen gaf dus het woord zelf voedsel aan de haat der onbekeerde wereld, maar dat kwam ook voort uit de aanmerking der personen, aan wie het gegeven was. Het was voor die waanwijzen en hoogmoedigen ondraaglijk, dat zulke geringe en ongeleerde mensen, als vissers, tollenaars en dergelijke, wijzer zouden zijn dan zij, en zich onderwinden hen te leren en te berispen. Het was, Joh. 7: 48: *Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de farizeën?* En tot de straks gemelde blinde, hoofdstuk 9: 34: *Gij zijt geheel in zonden geboren, en leert gij ons?* Dat was dan het gevolg van Christus onderwijs aan de Zijnen.

B. Nu voegt er Christus nog een nadere reden bij van deze haat, ***omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk Ik van de wereld niet ben.*** Wederom moeten wij twee dingen hierin onderzoeken, en wat Jezus van hen getuigt, en hoe dit een reden van de haat der wereld was.

1. Dit getuigenis verklaart ook eerst het bestaan der discipelen op zichzelf, en dan in overeenkomst met hun Meester.
a. Op zichzelf zegt Hij, *dat zij van de wereld niet zijn*. Of wil men het liever vertalen, uit de wereld, het zal omtrent op één uitkomen, ook geen brede verklaring nodig hebben, als het gezegde over vers 6 wordt ingezien. Deze begenadigde mensen behoorden van nature ook tot de wereld; maar Jezus had door een vrijmachtige en genadige onderscheiding hen uit de wereld uitverkoren, Joh. 15: 9. En door een krachtdadige inwendige roeping waren zij *getrokken uit deze tegenwoordige boze wereld*, Ga1. 1: 4. Derhalve hadden zij ook nu:
Een hoger beginsel en afkomst naar de Geest, zijnde een hemelse roeping deelachtig, en uit God geboren, Hebr. 3:1, Joh. 1:13.
Zij hadden nu die betrekking niet meer op de wereld, als medeburgers of huisgenoten. Zij behoorden nu tot een ander gemenebest en huisgezin, als *medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods*, Ef. 2: 19. Zodat de wereld hen niet meer voor het hare erkennen kon, Joh. 15:19.
Zij hadden een geheel ander goed en andere belangen dan deze wereld*, welker deel in dit leven is*, Ps. 17: 14. God was het deel in eeuwigheid. Hun schat was boven in de hemel.
In hun beoging, taal en ganse bedrijf, was nu een wezenlijk onderscheid, volgens de plicht, aan allen, die voorwerpen der Goddelijke ontferming zijn, voorgeschreven, Rom. 12: 2: *Wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven welke de goede, welbehagende en volmaakte wil Gods zij*. Zij wandelen nu niet meer, gelijk eertijds, *naar de eeuw dezer wereld*, Ef. 2: 2.
Als deze grote verandering wordt toegeëigend aan diegenen, die Jezus Gods woord gegeven had, kan men begrijpen, dat zij door het ontvangen en geloven van het Evangeliewoord ontstaan was. Dat toch, met licht en kracht aan hun ziel geopenbaard, was het middel geweest van hun roeping en wederbaring. Dat woord, gelovig

omhelsd, had de wereld kunnen overwinnen, en de ziel het besluit doen nemen, om zich voor eeuwig aan haar heerschappij te onttrekken, niet alleen; maar daardoor ook hadden zij leren kennen en kunnen kiezen een andere heer, een ander goed en weg, oneindig dierbaarder. Zodanig was het bestaan der discipelen op zichzelf. Nu moet volgen:

b. Hoe zij hierin enigszins gelijk stonden met Christus: *Gelijk Ik van de wereld niet ben*. Indien men dit van een evengelijkheid zou verstaan, gelijk sommigen tot ontering van Christus, vers 11, willen, deed men Hem veel tekort.

Hij is niet van de wereld, in veel verhevener opzicht. Als de Zoon Gods was Hij *de Heere uit den hemel*, 1 Kor. 15: 47. Zelfs als Mens was Zijn oorsprong hemels boven andere mensen, door die heilige en Goddelijke ontvangenis verklaard zijnde de Zone Gods te zijn, Luk. 1: 35. Ten aanzien van Zijn zedelijke betrekking als Mens had Hij nooit tot de gemeenschap der verdorven wereld behoord. En in Zijn ganse bedrijf, waarin nu enige gelijkheid tussen Hem en Zijn vrienden was, was Hij vrij van alle zweem des verderfs dat in de wereld was, zijnde *heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren*, Hebr. 7: 26. Evenwel kan hier enige gelijkheid gesteld worden.

Dat Hij, hoewel verschenen zijnde in de gelijkheid des zondigen vleses, en soms verkerende met wereldlingen, om hen tot Hem te nodigen, nochtans niet tot hun maagschap behoorde. Niettegenstaande Zijn lasteraars Hem deswege voor *een vraat en wijnzuiper, een vriend van tollenaren en zondaren* uitmaakte, Matth. 11: 19. Maar Hij kon al Zijn vijanden uitdagen. *Wie overtuigt Mij van zonden?* Joh. 8: 46, nadat Hij in hetzelfde gesprek, vers 23, gezegd had: *Gijlieden zijt van beneden, Ik ben van boven. Gij zijt uit deze wereld, Ik ben niet uit deze wereld*.

Hoewel Hem als Heere van hemel en aarde, de aarde met alle volheid Hem toekwam, was Zijn deel der ziel niet op aarde. Daar zocht Hij het niet, en weigerde het te ontvangen. Dat getuigde Zijn vrijwillige armoede. En niet alleen deed Hij de duivel met verachting weg, wanneer die Hem *alle koninkrijken der aarde met haar heerlijkheid* aanbood, Matth. 4: 8-10, maar zelfs wanneer Zijn vrienden Hem met geweld wilden koning maken, ontweek Hij naar het gebergte, Joh. 6: 15.

En in al Zijn daden en woorden onderscheidde Hij Zich volmaakt van alle zonden en ijdelheden der wereld; waarschuwende gedurig Zijn leerlingen, om zich de kinderen dezer eeuw niet gelijk te maken; en bestraft anderen daarover met ernst, hoewel Hij daardoor ook in hun haat verviel, Joh. 7: 7: *De wereld kan ulieden niet haten, maar Mij haat zij, omdat Ik van dezelve getuig, dat haar werken boos zijn*.

Dit is genoeg om aan te wijzen, dat ook de Heere Jezus van de wereld niet was, en Zijn discipelen overeenkomst met hun Meester hadden. Maar in deze hun prijselijke hoedanigheid vond nu de wereld stof om hen te haten.

2. Gelijk de Heere het daaraan vast maakt, door omdat. Wij hebben voorheen gezien, dat het geven van het woord aan de discipelen de aanleiding tot deze haat geweest is, en dus ook al een oorzaak; hoe kan dan hier het niet zijn van de wereld de oorzaak zijn? Die twee dingen lopen hier zeer wel samen, en zijn aan de anderen ondergeschikt. Gelijk reeds gezegd is, hoe de discipelen door het ontvangen van dit woord tot die staat der afscheiding van de wereld zijn gebracht. Zo zal hier ook blijken, dat het woord, door deze personen beleden en geleerd, daarom hen ook hatelijk bij de wereld maakte, omdat het niet naar de smaak van de wereld was en de gevoelens en zeden daarvan veroordeelde. Daarboven werkten die twee oorzaken samen tot meerder haat. Die werd ten dele geboren uit de hoedanigheid van het woord zelf, door zulke mensen gesproken. Evenwel zou dit de bitterheid niet zo groot

gemaakt hebben, als de sprekers, hoewel anders lerende, in hun eigen gedrag zich naar de aard en zin der wereld geschikt hadden. Het ernstig bestraffend prediken is zeer onaangenaam aan zorgeloze wereldlingen, maar doen zoveel niet zeer, als de sprekers in hun verkeer evenwel met de wereld komen mee te doen. Het gedrag beneemt dan de geloofwaardigheid en scherpte van het zeggen. Doch in deze discipelen was beide, woord en bedrijf, tegenstrijdig aan de wereld geweest. Laat ons nu zien, waarom dit verstaan en bedrijf zoveel haat bewerkte.

a. Dit op zichzelf aangemerkt kan niet nalaten de wereld zeer tegen de borst te zijn. Want de zichtbare wandel van degenen die *zoeken dat boven is en niet dat op de aarde is*, is een zakelijke veroordeling van de staat en het bedrijf der wereldlingen. Een van beide is toch waar, zij geloven dat die mensen het wel hebben, of dat zij mistasten. Indien de vromen het recht hebben, gelijk de onbekeerden al dikwijls tegen hun wil en voorgeven moeten geloven, dan zijn zulke Godzalige voorbeelden tot gedurige pijniging van het veroordelende geweten, en tot stoornis van de vleselijke gerustheid. *Die recht is van weg, is de goddelozen een gruwel*, Spr. 29: 27. Daarom waren degenen die op de aarde wonen, zo verheugd over de dood der twee getuigen, *omdat deze twee profeten, degenen die op de aarde wonen, gepijnigd hadden*, Openb. 11: 10. Of stelt ten andere dat de wereld zich met moeite kan wijs maken, dat deze vromen op een dwaalweg zijn. Dan acht zij het voor een onverdraaglijke hoogmoed, kwaadaardigheid of stijfzinnige verbeelding, wanneer zulke mensen zich boven hen verheffen, en hen ten onrechte veroordelen durven. Beide deze bronnen van haat tegen de rechtvaardige zijn beschreven in het Boek der Wijsheid, hoofdstuk 2: 12-20. Daar dus de goddelozen sprekende worden ingevoerd: En laat ons op de rechtvaardige loeren, want hij is ons nadelig, en stelt zich tegen onze werken, en verwijt ons de zonden, begaan tegen de wet, en beruchtigt ons vanwege de zonden van onze wandeling. Hij wendt voor dat hij kennis Gods heeft, en noemt zichzelven een kind des Heeren. Hij is ons geworden tot wederlegging onzer gedachten. Hij is ons bezwaarlijk ook zelfs om aan te zien, want zijn leven is de anderen ongelijk, en zijn paden gans andere. Wij worden van hem geacht voor vals zilver, en hij houdt zich af van onze wegen, als van onreinigheden; hij prijst zalig het einde der rechtvaardige, en pocht dat God zijn Vader is. Laat ons zien of zijn woorden waarachtig zijn, en laat ons verzoeken welke uitkomst hij hebben zal. Want indien de rechtvaardige een zoon Gods is, zo zal Hij hem te hulp komen, en zal hem verlossen uit de hand dergenen die hem tegenstaan. Laat ons hem met smaad en pijniging onderzoeken, opdat wij zijn bescheidenheid mogen weten, en zijn verdraagzaamheid beproeven. Laat ons hem tot een schadelijke dood verwijzen, want daar zal op hem opzicht genomen worden, gelijk hij zegt.

b. Dat dit gedrag niet alleen op zichzelf zo hatelijk voor de wereld is, maar ook daarom temeer, om de gemeenschap die de gelovigen daarin met Christus hebben, is af te nemen uit de samenvoeging die de Heere daarvan Zelf maakt. Het is ook zo. De natuurlijke vijandschap des vleses tegen God is de oorzaak van de haat tegen de Godzaligen. Hoe meer van Gods beeld in hen afstraalt, hoe afkeriger de wereld van hen is. Omdat zij Jezus haat, zijn allen, die tonen het met Hem te houden, ook voorwerpen van hun vijandschap. Bijzonder nog als de blindheid en boosheid zover gaat, dat men hem voor een verleider houdt. Ziet Joh. 15: 18, 19: *Indien u de wereld haat, zo weet dat zij Mij eerder dan u gehaat heeft. Omdat Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld*. En, als van de ban- en doodvonnissen tegen de gelovigen gesproken was, Joh. 16: 2, is het in vers 3: *En deze dingen zullen zij u doen, omdat zij de Vader niet gekend hebben, noch Mij*. En Matth. 24: 9: *Gij zult gehaat worden van alle volkeren, om Mijns Naam wil*.

Deze prijzenswaardige, doch daarom aan de haat der wereld blootgestelde staat der discipelen, brengt Christus bij tot een reden, om de bewaring des Vaders voor hen te verzoeken, en wel in die nauwe eenheid, vergelijk vers 11. Het is ook krachtig:

* Die haat van een gehele wereld maakt de Goddelijke bewaring hoogst noodzakelijk. *Ten ware de Heere, Die bij ons is*, moesten ook dezen zeggen, *als de mensen tegen ons opstaan; dan zullen zij ons levend verslinden, als hun toorn tegen ons ontsteekt. Dan zullen ons de wateren overlopen; een stroom zal over onze ziel gaan*, in navolging van Ps. 124: 1-4. Ook was deze bewaring zeer betamelijk, omdat dit volk niet alleen ten onrechte gehaat werd, maar zelfs om de gelijkheid met het beeld van Gods Zoon, waartoe zij van eeuwigheid verordineerd waren, Rom. 8: 29. Zo lag er de eer Gods ten hoogste aan gelegen, deze zaak als Zijn eigen zaak tegen die onrechtvaardigste vijanden te handhaven.
** Ook was wegens deze haat zeer nodig de bewaring bij zulk een onverbrekelijke eensgezindheid; omdat anders de wereld over hen zoveel voordeel krijgen zou uit verdeeldheden; volgens de listige spreuk: Verdeel ze, en maak u meester. Hetgeen hierin verder tot aanprijzing en moedgeving der discipelen ligt, zal over de volgende woorden gezegd worden.

TWEEDE DEEL
Laten wij die nu openen, en zien wat bijzonder te wensen is voor deze in gevaar gestelden. Hadden zij, inziende de grootheid daarvan, voor hunzelf mogen wensen, het zou de vervulling geweest zijn van dat dreigement over de vijanden van de Messias, Ps. 89: 24: *Ik zal Zijn wederpartijders verpletteren voor Zijn aangezicht; en die Hem haten zal Ik plagen*. Of gelijk Elia onder de wrede vervolging van Izébel bad, 1 Kon. 19: 4: *Het is genoeg, neem nu, Heere, mijn ziel*. Minst zou hun keuze gevallen hebben op Jezus bede; en die is juist de beste, hoewel zij geheel wat anders behelst: *Ik bid niet, dat Gij*, enz. In welke woorden twee hoofdzaken zijn: Een verklaring van hetgeen verzocht wordt, en een aandrang met dezelfde beschrijving als in vers 14 voorkwam.

I. De verklaring wat Christus voor de Zijnen in deze omstandigheden verzoekt, wordt ontkennender en stellender wijze voorgedragen.

A. Ontkennender wijze: ***Ik bid niet dat Gij hen uit de wereld wegneemt.*** Daarin komt voor:
1. De zaak, die anders in dit geval het veiligste middel tot bewaring der discipelen kon schijnen: Dat U hen uit de wereld wegneemt. Men kon de benaming van wereld hier nemen als zo terstond geschied was; dan zou het wegnemen daaruit, betekenen een wegvoeren uit de samenwoning, macht en bereik van die boze wereldse mensen. Maar alzo wel betekent het hier als in vers 11 de verblijfplaats van deze vijanden. Zodat daaruit weggenomen te worden meteen insluit van dat beschadigend geweld verlost te worden. De natuurlijke weg voor alle mensen om de wereld te verlaten, is de dood. En daarvan wordt meermaals dezelfde uitdrukking gebruikt, Ps. 102: 25: *Neem mij niet weg in het midden mijner dagen*. Ez. 26: 16: *Ik zal den lust uwer ogen van u wegnemen door een plaag*. Nochtans wordt die buitengewone weg, waardoor Henoch zonder sterven met lichaam en ziel ten hemel voer, ook een wegnemen genoemd, Gen. 5: 24. Deze zou voor des Heeren volk nog allerbegeerlijkst zijn, als mensen die niet van deze wereld zijn, welker vaderland in de hemel is. Zo naar des Vaders huis te gaan, en altijd bij de Heere te wezen, zou verre het beste zijn; vooral, nu Christus ook

derwaarts stond te vertrekken.
2. Maar door welke weg het mocht zijn, om een wegnemen uit de wereld verzoekt Hij niet. *Ik bid niet*, enz. In vers 9 is over het woord en de aard van Jezus hogepriesterlijke voorbidding gesproken. Zo ook hier, bidt Hij niet als een toegenegen mens of voorbiddend leraar, maar als de ware Hogepriester, Die hun belangen bij God waarneemt. Is dat van hun belang, mocht men denken, dat zulk een arme hoop, van des Meesters tegenwoordigheid beroofd, aan de dodelijke haat van een geweldhebbende wereld blootgesteld blijft? Mochten zij niet liever bidden als Jona, hoofdstuk 4: 3: *Nu dan, Heere, neem toch mijn ziel van mij; want het is mij beter te sterven dan te leven*. Neen. Christus bidt recht. Hij wil niet, dat zij voor altijd in deze ellendige wereld blijven zullen. Op het einde van dit gebed zal Hij Zich nader verklaren, Zijn wil te zijn, dat de gegevenen ook zijn mogen daar Hij is, vers 24, maar vooralsnog kan Hij dit niet voor hen begeren, om verschillende redenen.
De dagen van een ieder zijn bestemd, en *het getal zijner maanden is bij God*, Job 14: 5. Elk moet blijven en willen blijven zolang als die vrijmachtige bepaling het vordert. Jezus was ook niet van deze wereld, nochtans wilde Hij deze niet verlaten, voordat Zijn bepaling daar was, en Hij zeggen kon: Vader, de ure is gekomen, vers 1.
De Heere heeft aan elk van Zijn knechten hun werk op aarde gegeven, korter of langer, zwaarder of lichter; en zo mag niemand van zijn post afgaan, al is die moeilijk, voordat zijn taak afgedaan is. Zo was de Meester voorgegaan, vers 4, 5: *Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen. En nu verheerlijk Mij*, enz. Zo was voor deze discipelen, als gezanten en getuigen van Christus, een groot werk besteld. Gelijk Hij van de Vader gezonden was, en nu het bestek volbracht had, heeft Hij hen gezonden, vers 18. En hun werk was nauwelijks begonnen. Derhalve moesten zij, al was het onder vele verdrukkingen gevaren, zeggen als Paulus, Hand. 20: 24: *Ik acht op geen ding, noch houd mijn leven niet dierbaar voor mijzelven, opdat ik mijn loop met blijdschap mag volbrengen, en den dienst, welken ik van den Heere Jezus ontvangen heb, om te betuigen het Evangelie der genade Gods*.
Het is de gelovigen wel toegeschikt en beloofd dat zij ook met Christus zullen verheerlijkt worden, doch dan moeten zij ook eerst *lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan*, volgens Rom. 8: 17. De enige weg was dan hier te blijven, en de wrange vruchten van de haat der wereld te smaken.
In die genoemde heerlijkheid zijn voor elk ook onderscheiden trappen bepaald, evenredig met de trap van genade en heiligheid waartoe hij hier gekomen is. Zo moet wederom elk zolang hier blijven, totdat hij bereikt heeft die trap van vordering en vruchten in de genade, die hem als bekwaam maakt om zijn bijzonder deel te ontvangen in het erfgoed der heiligen. Deze mensen waren tot een hoge trap van hemelheerlijkheid geschikt, *bij Christus te zitten op twaalf tronen*, Matth. 19: 28. Eer zij daartoe kwamen, moesten zij ook door veel groter gaven des Geestes voor de hemel als meer rijp gemaakt worden.
Zolang als er nog uitverkorenen voor de hemel in te zamelen zijn, zal de verdorven wereld nog staande gehouden worden. Maar dan moeten er ook nog vrome mensen en godvruchtige leraars in de wereld blijven, al hebben zij het er nog zo kwaad; ten dele om de middelen tot toebrenging der eeuwig geliefden te zijn, en ten dele om nog het steunsel te zijn, waarom God een boze wereld verschoont, en als het zout der aarde, hetgeen een verder verderf voorkomt. Christus ging niet heen, voordat Hij Zijn werk gedaan had aan de gegevenen van de Vader, vers 6. Deze vissers der mensen moesten eerst nog gehele heirscharen van rampzalige wereldlingen als middelen overbrengen tot het Koninkrijk van Gods Zoon; welken hun blijdschap en kroon eens zouden zijn in die dag. Derhalve was er overvloedige reden, waarom Christus niet bidt dat de

Vader dezen uit de wereld wegneemt, niettegenstaande zij door de haat der wereld hard gedrukt zouden worden.
Evenwel, hoe gewichtig en aangenaam de redenen waren, scheen het dat de woede der vervolgers hen beletten zou om die einden te bereiken, waartoe anders hun blijven in het vlees nog nuttig kon zijn. Tegen die bedenking voorziet de bezorgde Zaligmaker, als Hij:

B. Stellender wijze verklaart wat Hij voor hen in dit gevaar begeert: ***Maar dat Gij hen bewaart van den bozen.*** Wij moeten hier:
1. Eerst de boze recht verstaan. Die naam wordt aan de duivel, Matth. 6: 13, en elders, met recht gegeven. Maar ook wordt hetzelfde woord wel genomen van het boze, gelijk 1 Joh. 5: 19: *De gehele wereld ligt in het boze*. En dit laatste schijnt mij hier alzo wel te vleien, omdat er in het Grieks niet staat apo, van; maar ek, uit. Hetgeen beter op een staat of hoedanigheid past dan op een persoon. Hoewel ik toesta dat de duivel ook zijn macht gebruikt in de kwellingen, die de boze wereld aandoet, en in de verzoekingen der gelovigen tot het boze.
Men weet, dat er een schandelijk en droevig kwaad, of der zonde en der straf is. Wij moeten hier niet het laatste verkiezen, en verstaan allerlei smartelijke kwaden en benauwdheden van dit leven. Want die waren onvermijdelijk, zolang zij in dit lichaam der zonde en in het midden van een vijandige wereld moesten verkeren. Daarvan zouden zij niet bewaard worden, naar luid der voorzegging, even gedaan, hoofdstuk 16: 33: *In de wereld zult gij verdrukking hebben*. Ook wordt het woord penecros niet anders in de Heilige Schrift, dan van het zedelijk kwaad gebruikt. Maar Christus spreekt van het kwaad der zonde, dat zij niet wederom tot de vorige heerschappij der zonde mochten vervoerd worden; en niet vallen in zulk een zondige staat en bedrijf, gelijk de wereldliefde, waaruit zij getrokken waren.
2. Daarvan bidt Hij de Vader, dat Die hen beware. Dit sluit in:
a. Dat er in dat blijven op de wereld, en ondergaan van de haat der wereldlingen veel gevaar was, om in dat zondig kwaad te vervallen. Daarvan is niemand onbewust. De overste van deze wereld gebruikt al zijn listen, vurige pijlen, verschrikkelijke brullingen, enz. zijnde zeer begerig om hen te ziften als de tarwe. Zijn onderdanen zoeken zijn haat door woeden uit te voeren, of door bedrog te bedekken, alleen om de Godzaligen mede te doen lopen tot dezelfde uitgieting van ongerechtigheid. In de zichtbare dingen van de wereld, in allerlei ontmoetingen van voor- en tegenspoed is verleidingskracht; omdat, zolang als zij leven, het bedorven vlees nog leeft, waarin de beginselen van alle zonden zijn, en dat genegen is om het goede van de wereld te genieten en het zware te ontwijken; al ware het door een weg van zondigen. ziet Rom. 7: 23, Ga1. 5: 17.
b. Wordt de bewaring van de Heere verzocht, onderstelt het dat zij zichzelf in deze omstandigheden niet kunnen bewaren, maar Hij alleen, Die machtig is hen van struikelen te bewaren, en in Wiens kracht zij bewaard worden tot de zaligheid, Judas vers 24, 1 Petrus 1: 5. Gewis liggen de gelovigen onder vijandige verdrukkingen, open, om door onkunde verschalkt, door vrees verschrikt en bewogen, door lusten ontwapend, door toorn vervoerd, en door ongeduld moede te worden. En tegen dit alles is alle eigen en vleselijke hulp ijdelheid.
c. Derhalve wordt hiertegen van God begeerd, dat Hij aan de ene zijde het kwaad beteugelt, dat het hen niet te sterk worde; zowel de uitwendige kracht der verdrukking als de inwendige der verzoeking; gelijk beloofd wordt, 1 Kor. 10: 13: *God is getrouw, Welke ulieden niet zal laten verzocht worden boven hetgeen gij vermoogt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat gij ze kunt verdragen*. Aan de

andere zijde wordt ook verzocht de machtige invloed van Zijn Geest, om het geloof en andere genadens levendig te houden, en te sterken naar evenredigheid van de tegenstand. Wederom beloofd, 2 Thess. 3: 3: *Maar de Heere is getrouw, Die u zal versterken en bewaren van den boze*. Ja, wie is de volmaakte man, die in woorden of daden niet struikelt? Bijzonder als de verdrukking zo hoog gaat, dat ze wel een wijze zou dol maken. Dus zal tot de gewenste bewaring ook behoren de hulp tot weder opstaan als zij vallen, opdat zij niet uitvallen. Ook dit is het voorrecht der rechtvaardige, Ps. 37: 24: *Als hij valt, zo wordt hij niet weggeworpen; want de Heere ondersteunt zijn hand*. In het kort, dat niets hen scheide van de liefde van Christus, maar dat zij in alle verdrukkingen en andere vruchten van de haat der wereld, meer dan overwinnaars mogen zijn door Hem, Die hen liefgehad heeft. Gelijk de geloofsroem is, Rom. 8: 35-39.

II. Nog is overig, iets te zeggen van de aandrang bij deze bede, die in vers 16 staat, en woordelijk dezelfde is, als vers 14: ***Zij zijn niet van de wereld, gelijkerwijs als Ik van de wereld niet ben.*** Opdat dit niet schijne een overtollige herhaling, voegen sommige uitleggers het samen met vers 17, als een grond tot het verzoek om heiligmaking. Maar beter verbindt men het aan het voorgaande. Christus herhaalt deze beschrijving niet tevergeefs. Hetzij tot bevestiging, dat deze mensen waarlijk zo waren, gelijk ze van de wereld werden aangezien en daarom gehaat. Niet alleen in het oordeel der mensen die alleen van buiten kunnen zien; maar ook in dat van Christus, Die harten en nieren beproeft, zijn het lieden die van de wereld niet zijn. Bijzonder kan ook daarom dit getuigenis vernieuwd worden, om de onbillijkheid van de haat, en de billijkheid der bewaring daartegen, aan te dringen. Het is alsof Jezus zeide:
Vader, datgene, dat Mijn volk zo hatelijk in het oog der wereld maakt, even datzelfde is het, dat hen bij U en Mij dierbaar doet zijn. Worden zij als vreemdelingen van de wereld, waartoe zij niet behoren, vervolgd; zo moeten zij op de bescherming van U, Wiens zij zijn, immers hopen. Deze derde beweegreden, begrepen in vers 15, 16, is gevoegd bij het verzoek dat in het laatste van vers 11 voorkwam: *Bewaar ze in Uw Naam*, enz. Zij voldoet ook zeer aan het oogmerk.

1. Zij maakt het verzoek aannemelijk, als verklarende de rechte wijze der begeerde bewaring. Indien Hij naar blote genegenheid bad, of naar de zin van Zijn volk, zou Hij hen in de veilige hemelrust wel willen meenemen; doch dat kwam met des Vaders Raad en oogmerk niet overeen; en dan zou Hij, niet biddende naar Gods wil, niet verhoord worden. Maar nu alleen voor hen zoekende veiligheid tegen het zondig kwaad; dat mocht begeerd worden, ja was hoog nodig, zouden zij in hun verblijf op aarde de Raad Gods getrouw dienen.
2. Hierin lag onderwijs voor de toehoorders, niet alleen van nakend gevaar in hun volgende weg, hetgeen hen moest leren op de hoede te zijn; maar ook dat, al ging de Meester heen, zij niet moesten verwachten Hem vooreerst nog te volgen, ja dat niet eens volstrekt begeren; veel minder hoop- en roekeloos zoeken. Gelijk daarvan wat was in het zeggen van Thomas, Joh. 11: 16: *Laat ons ook gaan, opdat wij met Hem sterven*. Dit heeft de Heere ook verhoed door een verborgen voorzienigheid, hen overlatende aan een lafhartige vrees voor de dood, als het erop aankwam.
3. Nochtans was dit ook wederom tot moedgeving, dat zij in het midden van een krom en verdraaid geslacht hun licht wel vrijmoedig mochten laten schijnen, hoewel zij daarom de ongenade van de wereld over zich zouden halen; want zelfs dat zou de gunst en machtige bescherming Gods aan hun kant doen zijn.

TOEPASSING
Deze woorden kunnen ons ook in veel gelegenheden nuttig zijn; en bijzonder in deze, dat wij ons zouden voorbereiden tot het gebruik van het Heilig Avondmaal. Want dit Bondzegel is ook ingesteld tot troost van des Heeren volk, terwijl zij vertoeven moeten in een wereld vol gevaar en ellende. En tot een bewaarmiddel tegen alle verleiding die in de wereld is. En als een zeker onderpand van de eeuwige bewaring Gods, gelijk Hijzelf verklaart, Jer. 32: 40: *En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal Mijn vreze in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken*. Als wij nu maar de rechte hoedanigheden van dat volk in ons kunnen vinden. Het zal in het hoofdzakelijke daarop aankomen, of wij, gelijk Christus, niet meer van de wereld zijn, omdat Hij ons Zijn woord gegeven heeft; dan of wij nog daartoe behoren.
Bij velen, zelfs genaamde lidmaten, is niet eens een nauwkeurig onderzoek nodig, om te besluiten dat zij van het laatste soort zijn.

1. De vijandschap tegen innige godsvrucht en ware godvruchtigen is in velen zeer openbaar. Ik weet wel, dat niemand toestaan zal zulk een vijand te zijn, of hij zou meteen belijdenis doen van des duivels te zijn. Maar u zoekt wat op, en verzint wat, om de vromen onder een hatelijke gedaante voor te stellen, opdat uw haat billijk schijne, het zijn geveinsden in uw oordeel. Maar wie gaf u de kennis der harten, daar u niet wilt, dat een ander u om openbare goddeloosheid voor onbekeerde zondaars houden zal? Het zijn dwepers, geestdrijvers, enz. zegt u; doch daarmee verklaart u uzelf voor blinde natuurlijke mensen, die de dingen die des Geestes Gods zijn, voor dwaasheid houden, en niet verstaan kunnen, 1 Kor. 2: 14. De machtigste Festus hield Paulus ook voor een geleerde dwaas, Hand. 26: 24. Of u haalt vele gebreken van de Godzaligen op, die sommige waar, maar nog meer verzonnen of zeer vergroot zijn. Doch al was alles waar; daarom haat u hen niet, of u zou immers van openbare zondaars, vloekers, ongodsdienstigen, dronkaards, ontuchtigen, en vele anderen zulk een walging hebben. En nochtans kunt u daarmee verkeren, die nog prijzen en voorspreken. Het is een onfeilbaar kenmerk, dat u nog tot de vijandige wereld behoort, die God en Zijn volk haat; en dat het bestraffend licht van woord en wandel verveelt.

2. Is aan degenen, die van de wereld niet zijn, Gods woord gegeven, waardoor die verandering in hen gewerkt werd; wat moet men dan van u besluiten? Die zo schandelijk onkundig zijt in dat woord, en nooit iets gehad hebt van dat edele bedrijf der gelovigen te Berea, Hand. 17: 11: *Die het woord ontvingen met alle toegenegenheid, onderzoekende dagelijks de Schriften, of deze dingen alzo waren*. En van u, die dit woord alleen in de oren ontvangt, maar nooit zo gaarne aangenomen hebt, als in Hand. 2: 41. Zodat uw ziel de weg des heils daarin geopenbaard, met volle goedkeuring kon kiezen en omhelzen. Het is enkel verstandswerk.

3. Indien de Heere Jezus u dit woord zaligmakende in het hart gegeven had, zou het die grote verandering in u gemaakt hebben, dat u erdoor getrokken waart uit deze tegenwoordige boze wereld. Maar wat blijkt daarvan?
Wij zijn in dat land des verderfs allen geboren, en hebben niets anders dan de aard van dat volk in onze natuurlijke geboorte gekregen. Weten wij nu wel van zulk een almachtige trekking, en gewillige uitgang, om te vlieden van de toekomende toorn? Hebben wij enige kennis van een nieuwe geboorte, waardoor ons een gans andere bevatting, zin, genegenheden en aard werd ingestort; om te zoeken de dingen die boven zijn, daar Christus is, en niet die op de aarde zijn? Zulk een verandering wordt

van velen tegengesproken, bespot, of niet eens in de letter verstaan; immers voor u niet nodig geloofd, indien u een burgerlijk, geschikt en godsdienstig leven doorgaans geleid hebt.
Ik zou u verder ter overtuiging en onderzoek kunnen vragen, met welk volk u het houdt; met de wereld, of met de hemelsgezinde Godzaligen, en wel daarom omdat zij hemelsgezind zijn, en omdat zij het beeld van Christus vertonen.
Ook, waar uw schat is, waarover uw hart, zorg, verlangen, hoop, vrees, blijdschap en droefheid gaat; of over de goederen en belangens van dit leven, of over de onzichtbare en eeuwige dingen, waarbij de ziel leeft? Eindelijk ook, waarmee uw levensgedrag overeenkomt; of het een wandelen is naar de eeuw dezer wereld, gelijk de grote hoop, al is het niet in openbare zonden; dan of u daarop gezet bent, om uw wandel in de hemelen te hebben, en als een vreemdeling op aarde te verkeren. Doch deze dingen zal ik niet uitbreiden. Over vers 9 is daarvan breder gesproken; daar kan men die nazien.
Die met zichzelf getrouw zoekt te handelen, en zichzelf te beproeven, eer hij ete van het brood, zal het besluit licht kunnen opmaken; en dat zal van verre de meesten zijn, dat u nog bent lieden, die van deze wereld zijn. En dan moet ik u waarschuwen, dat u voor God zult komen liegen, indien u aan deze vriendenmaaltijd uzelf onder dat eigen volk van Christus stellen zoudt. Ziet liever met schrik en met smart, dat u vervreemd bent van het burgerschap Israëls, gans vervreemd van Christus beeld, en daarom onder de vijandige macht der zonde, en mist de Goddelijke bewaring en gunstige voorspraak van Christus; zodat u bloot staat, om door het gruwelijkste kwaad van zonde vervoerd te worden. Vooral, indien er eens vervolging kwam om des Woords wil, zou u geërgerd worden, en openlijk tot de vijanden van Jezus overgaan En al behoefde u voor zulk kwaad niet te vrezen; God zal u evenwel eens wegnemen uit de wereld. Waarheen dan? Daar raakt u uw lieve vaderland, goed, vrienden, en lieve lust eeuwig kwijt. Daar hebt u nu geen deel in de toekomende eeuw. Daar zult u, tot verzwaring van bittere kwelling, dat gehate volk, waarmee u hier niet wilde te doen hebben, hun hoorn verhoogd zien in eer. Daar zult u het zien en u vertoornen, op de tanden knersen en versmelten, niet alleen van spijt over dit gemis, maar ook van ondraaglijke ondervinding, wat het is, hetgeen van de vijanden van de Messias en Zijn volk gezegd wordt, Ps. 21: 9, 10: *Uw hand zal al Uw vijanden vinden; Uw rechterhand zal Uw haters vinden. Gij zult ze zetten als een vurige oven ter tijd Uws toornigen aangezicht; de Heere zal ze in Zijn toorn verslinden, en het vuur zal ze verteren*.
Indien u op die wijze niet met de wereld wilt verloren gaan, zal er zulk een verandering van hart en weg in u moeten plaats hebben. U kunt daartoe wel iets doen als een middel; dat is, u afscheiden van het gezelschap der ijdele wereldlingen, daar toch uw banden maar vaster gemaakt worden, en alle opwekking om wat anders te zoeken, verwoest. U te voegen bij dat volk dat van de wereld niet is, maar navolgers van Christus zoekt te zijn; of zij nog middelen in des Heeren hand werden, om u tot Hem te brengen. En daarvan moet haat en smaad van de wereld, die spottende zegt dat u ook fijn wilt worden, u niet terug houden. U hebt veel gebruik te maken van Jezus woord, en vooral dat zo biddende te onderzoeken, dat Hij het ware verstand, en de hartveranderende kracht daarvan Zelf in uw hart wil geven. O, u bent nog in de wereld, en in een land daar Christus Zijn volk heeft, en daar Hij Zijn woord nog zo ruim en klaar geeft. Mocht het als een goedertierenheid en verdraagzaamheid worden aangezien, waardoor God u tot bekering leidt.
Uit de boven voorgestelde proeven moesten de burgers van Jeruzalem, dat boven is, zich thans ook van hun deel, gerechtigheid en gedachtenis daarin trachten te vergewissen.

a. Is er nog zoveel van de verdorven wereld, dat u aankleeft, zodat u daardoor wel zoudt besluiten, dat u daartoe geheel behoort. Alles wat van die ondeugende aard is, mag wel degelijk als een gebrek, in Jezus ogen hatelijk, worden verfoeid. Maar het gaat te ver, als het tot dat besluit zou komen. Indien het niet uw lust, maar last is, waartegen u strijdt en in het verborgen klaagt. Indien uw ziel in de verkering omtrent Christus en de hemelse dingen, al ware het zelfs in beklag dat u er te weinig van kent, ondervindt en mede op hebt, nog meer haar rechte leven vindt, dan in al het blinkende en strelende dat de wereld heeft; zo mocht u wel denken, dat u geen vreemdelingen in de onzichtbare wereld zijt. Indien u dat nochtans niet durft vaststellen, en daarom ook u niet voegen onder de genoden, vraagt evenwel uw hart bedaard, als onder Jezus oog, of u die keuze en overgang op heden welmenende en zonder enig uitbeding zoudt willen doen, al ware die nooit geschied. Doe die dan nu nog; u hebt er vrijheid toe, ja hoog bevel van de hemel. En komt morgen met deze plechtige verklaring aan Zijn tafel, smekende om van Hem als een medeburger der heiligen aangenomen te worden.
b. Misschien zou iemand wel moeten bekennen, dat hij niet anders wist, of dat was zijn ongeveinsde keus; maar hij schroomt die zo statelijk te verklaren, wetende wat een ontrouw hart hij heeft, dat door gunst of ongunst, smaad en spot, geweld of gezag van de wereld, zo licht te vervoeren is, om tegen zulk een betuiging trouweloos aan te gaan. Maar uw hart zal nooit beter, en de afleidingen in de wereld nooit minder worden; en evenwel moet die keuze eens geschieden, het hoge woord moet er eens uit. Doe het maar, hoe eerder hoe liever. Het zal nooit berouwen. Want dan is de wereld haar eigendom op u kwijt; dan staat u onder Christus, en voor Zijn rekening; dan hebt u Zijn voorbidding tot uw beveiliging, en kunt u van des Vaders bewaring verzekeren.
c. Zijn er onder des Heeren volk, die het niet zozeer bestreden wordt, of zij nog van de wereld zijn, maar die met schroom thans evenwel van verre zouden blijven staan, omdat er zoveel van dat boze dat er in de wereld is, steeds in hart en daden bovenkomt, en daar staat: *Die uit God geboren is, bewaart zichzelven, en de boze vat hem niet*, 1 Joh. 5: 18. Doch daar staat ook in diezelfde brief, hoofdstuk 1: 8, 9: *Indien wij zeggen dat wij geen zonden hebben, zo verleiden wij onszelven, en de waarheid is in ons niet. Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid*. En hoofdstuk 2: 1, 2: *Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. En Hij is een Verzoening voor onze zonden*. O ja! wenst u hartelijk van dat kwaad verlost en bewaard te worden; hier is het enige gepaste middel, dat bloed des Nieuwen Testaments. *Dat bloed van Christus zal uw consciëntie reinigen van dode werken, om de levende God te dienen*, Hebr. 9: 14 Staat daarnaar, *dat gij van uzelven een walging hebt, over al uw boosheden die gij gedaan hebt*, Ez. 20: 43. Hoort het zalig bevel, Jer. 4: 14: *Wast uw hart van boosheid, o Jeruzalem, opdat gij behouden wordt*. Er is geen ander middel tot dit wassen, dan het bloed van Jezus Christus, des Zoons Gods. Daarheen beveelt u de Heere dan te gaan. Het zal niet alleen de schuld wegnemen, maar heeft ook zoveel kracht om u te bewaren van de boze.
d. Derhalve, al bent u bewust, en getuigen over uzelf dat u zich de Heere verkoren hebt om Hem te dienen; vernieuw thans wederom uw keuze, om Zijne te zijn. En dat daartoe, om onder Zijn voorbidding in des Vaders bewaring te staan tegen al het boze, dat in en om u is.
e. Voor u, welker verblijf in de wereld boven anderen zo onaangenaam, armoedig en smartelijk is. Laat het u moed geven, dat Jezus zegt: *Ik weet uw werken, en verdrukking en armoede, (doch gij zijt rijk)* Openb. 2: 9. Aan deze verbonds- en liefdemaaltijd wordt u zulk een koninklijke erfenis, die in uw vaderland voor u

bewaard wordt, verzegeld, en ondertussen alle nodige genade van een Drie-enig God voorgesteld, om u zeker tot die bezitting te brengen. Betracht die tekenen zo gelovig. En weest tevreden, al hebt u zo weinig voorrecht hier. Het is u een land van vreemdelingschap. U mocht er anders verleid en te vast worden. Jezus verblijf hier was nog ellendiger dan het uwe.

f. En zijn er onder de gelovigen, die boven anderen redenen hebben tot klagen, als Ps. 25: 19: *Aanziet mijn vijanden, want zij vermenigvuldigen; en zij haten mij met een wreveligen haat*. Draagt toch zorg, dat u door zondig gebrek daartoe geen aanleiding geeft. Indien het is, omdat Christus u Zijn woord gegeven heeft, en omdat dit iets van Zijn heiligende kracht in u naar buiten vertoont, dan lijdt u als een Christen, en om Zijns Naams wil; dan bent u zalig. Wordt er derhalve niet moedeloos over. Laat dit, of andere moeite die u op aarde ontmoet, u niet te onlijdzaam doen wensen en bidden, om uit de wereld weggenomen te worden, want dan zou Jezus niet met u meebidden. Biedt u liever bij deze gelegenheid opnieuw de Heere aan, om in een werk en post gesteld te worden, daar, en zolang het Hem behaagt. Vraagt nu liever bij de barmhartige Hogepriester, en uit een welgeordineerd verbond, als onmachtigen in uzelven, de nodige genade, die u gewillig en bekwaam maakt om te blijven, totdat de Heere komt ter aflossing, en Die u beware van het boze. Als u daarom bidt, dan bidt Jezus met u mede, en dan bidt u hetzelfde, dat Hij nu voor de troon voor u begeert. Zulk bidden zal verhoord worden, hetgeen naar Zijn wil geschiedt, en aangedrongen wordt door Hem Die de Vader altijd hoort. Dat mag u tot ondersteuning geloven, bij het ontvangen van het Bondzegel, hetgeen Paulus in zijn grootste nood uitdrukte, 2 Tim. 4: 18: *De Heere zal mij verlossen van alle boos werk, en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk. Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid*. AMEN.

VIJFTIENDE PREEK

Johannes 17:17:
Heilig ze in Uw waarheid; Uw woord is de waarheid

17 ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι.

INLEIDING

Het is een zeer nuttige staatsles, en noodzakelijk in alle gemenebesten behartigd te worden, die ons gegeven wordt, Jes. 33: 6: *En het zal geschieden, dat de vastigheid uwer tijden, de sterkte van uw behoudenissen, zal zijn wijsheid en kennis; de vreze des Heeren zal zijn schat zijn*. Het schijnt dat in vers 1-5 de ondergang van Sanherib en zijn leger wordt voorzegd. En dan moet men begrijpen dat de koning Hiskia, of het volk ook onder zijn regering, wordt aangesproken, en een heilzame raad tot bestendige veiligheid ontvangen. Het onderwerp is wijsheid en kennis. Niet een natuurlijke, maar geestelijke; als die met de vreze Gods verwisseld wordt. Een kennis van God en onszelf, en van al hetgeen wij in onze betrekking tot God en tot ons geestelijk belang te weten, te geloven, te doen en te hopen hebben. En dat wel een kennis met een beoefenende erkenning en gehoorzaamheid des geloofs. Zulk een wijsheid zal zijn de vastigheid uwer tijden. Tijd is wel een gelukkige tijd, of bestendige during in tegenstelling van ondergang. Ps. 81: 16: *Haarlieder tijd zou eeuwig zijn geweest*. Zo is hier de vastigheid der tijden, de veilige bestendige during van hun gemenebest en kerkstaat, die door geen Assyrische heirmachten of andere vernielende oordelen zou afgebroken worden. Een ander voordeel van deze wijsheid is, de sterkte van uw behoudenissen. Chosen, sterkte vertaald, zegt ook schat, Spr. 15: 6, enz. Hoe men het neemt, het vleit hier wel. Of een sterkte, bestendige zekerheid van geluk zal daarin zijn; of een schat van zaligheden, die uit die wijsheid en kennis vloeit, en waarin de ware wijsheid bestaat, zal zijn schat zijn. Op wie ziet dat betrekkelijke voornaamwoordje zijn? Enigen, niet lettende op de klinkerstippen in het Hebreeuws, lezen niet, vastigheid der tijden, maar in het enkelvoudige, des tijds, en brengen het dan daartoe, dat de tijd des volks niet alleen vast zou zijn, maar ook een bijzondere schat uitleveren door de vreze des Heeren. Maar als wij bij de grondtekst blijven, kan het woordje zijn tot de Heere gebracht worden, Die onmiddellijk van tevoren genoemd was. Dus is het de schat, die de Heere geven zal aan die Hem vrezen. Anderen willen dat Hiskia, wordende aangesproken, tot hem gezegd wordt van het volk en elk onderdaan, dat het in die vreze zijn schat zal vinden.

Hoe het zij; wij leren hierin, dat door de betrachting en handhaving van de ware godsdienst, van de kennis Gods en innige Godzaligheid, de regering der vorsten en de staat der volkeren bestendig, voorspoedig en met overvloed gezegend zullen worden. Men mag er ook wel dergelijke geestelijke voordelen insluiten. Immers de Opperste Wijsheid, waarvan wij de ware wijsheid om God te vrezen, alleen kunnen leren, verzekert haar liefhebbers van zulk geluk, Spr. 8: 18, 19. En uitwendig, *rijkdom en eer is bij Mij*. Dit zijn anders dingen, die zeer onbestendig zijn, en meest onrechtvaardig verkregen en buiten een geheiligd recht bezeten worden. Maar als men die zegeningen uit Christus handen ontvangt, zijn ze een duurachtig goed, en met gerechtigheid bezeten. Doch er wordt ook een beter geestelijk en eeuwig goed bijgevoegd, vers 19: *Mijn vrucht is beter dan uitgegraven goud, en dan dicht goud; en Mijn inkomen dan uitgelezen zilver*. Koning Hiskia, die Godzalige hervormer van de godsdienst, en andere godvrezende vorsten van Juda en van latere tijden, hebben deze voordelen van

die regeringsles ook ondervonden.
Ik wens dat alle overheden van dit land en deze stad, en al het volk van het land, God op Zijn woord zullen geloven. Indien wij zullen kunnen hopen, dat ons gemenebest in volgende tijden staande blijven en voorspoedig zijn zal; het zal ook moeten zijn door het recht belijden en beleven van onze zuivere Hervormde godsdienst, en door het verdedigen daarvan tegen zoveel zwijnen en vossen, die de ondergang daarvan thans beogen. Door de onverdiende goedertierenheid Gods mogen wij die zuivere leer nog horen voorstellen volgens de leiding van de Heidelbergse Catechismus, waarvan, naar jaarlijkse gewoonte, na acht dagen wederom een begin moet worden gemaakt. Mocht deze inleiding de lust tot oefening daarin opscherpen. Ik wens dat het ook de tegenwoordige stof doet; als waarin de onfeilbare Leraar ons ook te kennen geeft, dat de vastigheid van Zijn volk en de sterkte van deszelfs behoudenis een zeker verband heeft met de heiligende kennis van Gods waarheid, die alleen in Zijn woord begrepen is. Want zo laat Hij terstond op het bidden om bewaring voor Zijn discipelen, dat in de laatste verhandeling aangedrongen werd, volgen een verzoek om heiliging in de Goddelijke waarheid. Volgens onze gemaakte schikking, was het tweede hoofddeel van dit gebed, zijnde een bidden voor de discipelen, begrepen in vers 6-19. En daarin waren wederom eerst als een grond van deze voorbidding een beschrijving van hun hoedanigheden, vers 6-11a, en ten andere een tweeledig verzoek voor hen. Het ene om bewaring kwam in vers 11b-16 voor, en is nu afgehandeld. Het andere verzoek is om hun heiliging, vers 17-19. En dat wordt voorgesteld, vers 17, en met twee redenen aangedrongen, de ene genomen van het werk waartoe zij gezonden waren, vers 18, en de andere van Christus offerande voor hen, vers 19.

VERDELING
In onze tekst is te onderscheiden:
1. Het verzoek: *Heilig ze in Uw waarheid*.
2. Een nadere verklaring: *Uw woord is de waarheid*.

EERSTE DEEL
In het eerste deel, of het verzoek, moet eerst verklaard worden, wat het verzochte goed is, en dan welke de wijze, of het middel daartoe moet zijn.

I. De verzochte weldaad is ***heiliging van hen.*** Wat heiligheid in God is, is in vers 11 geleerd. In de redelijke schepselen, waartoe wij hier bepaald worden, is ze als een afdruksel van die Goddelijke. *Gelijk Hij Die u geroepen heeft heilig is, zo wordt ook gijzelven heilig in al uw wandel. Daarom dat er geschreven is: Zijt heilig, want Ik ben heilig*, 1 Petrus 1: 15, 16. Derhalve is zulk een mens heilig, die een zuivere liefde heeft tot Gods hoogste volmaaktheden boven alles, en die in al zijn daden beoogt dat die erkend en opgeluisterd worden, die daarentegen ook haat en zorgvuldig tracht te vermijden alles wat tegen die heerlijke volmaaktheden strijdt, en tot ontluistering daarvan strekt. Naardat nu de verschillende toestand der onderwerpen is, de gevallen waarin, en de wijze waarop zij voor God en tot Zijn eer moeten dienen, liggen er in de oefening van deze heiligheid verschillende zaken opgesloten, waarvan hier geen uitbreiding nodig is. Het is uit de samenhang van de woorden en zaken klaar, dat de personen, waarvoor deze heiligheid wordt verzocht, de discipelen van Christus zijn, die beschouwd moeten worden als gelovigen in het gemeen, en als de aanstaande verkondigers van het Evangelie; gelijk dit laatste uit het volgende 18de vers zal blijken. Laten wij dan eerst zien, welke heiligheid voor hen verzocht wordt, en ten tweede, welke nadruk erin is, dat Jezus dat goed van de Heere vraagt.

A. De heiligheid die voor hen verzocht wordt, is zulkeen, die hen als gelovigen, en als leraars van het Evangelie nodig is.

1. Als gelovigen was voor hen en elk begenadigde heiligheid nodig. Niemand werpe mij tegen, dat zij reeds geheiligden waren, gelijk in die beschrijving van vers 6-10 bleek, daar zij Gods woord en waarheid hadden aangenomen, de Vader en de Zoon erkend hadden, en Christus in hen verheerlijkt was, enz. In hoofdstuk 15: 3 had de Heere Jezus uitdrukkelijk gezegd: *Gijlieden zijt nu rein, om het woord dat Ik tot u gesproken heb*; en hoe dan hier kan gebeden worden, *heilig hen*; want dit leert niets anders, dan dat wij hier niet moeten verstaan het allereerste beginsel der heiligmaking, dat bij de wedergeboorte in de uitverkorenen gewerkt wordt. Maar anders zal dit bidden voor alle heiligen die op aarde zijn moeten duren tot de laatste adem toe; omdat hier nooit de volmaakte trap van heiligheid bereikt wordt, en daarom elk vatbaar en verplicht is, om voortgang in de heiligmaking te zoeken. Dit wordt bij een andere gelegenheid breder bewezen. Ziet nu alleen maar de Goddelijke bevelen daartoe. Door de engel, Openb. 22: 11: *Die heilig is, dat hij nog geheiligd worde*. Door Paulus, Hebr. 12: 14: *Jaagt na . . de heiligmaking*. En 2 Kor. 7: 1: *Laat ons onszelven reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods*. En als één, die geestelijke gaven ontvangen heeft, om ware van schijnheiligheid te onderkennen, zichzelf wat nauwkeurig beziet, o wat vindt de beste in al zijn vermogens en bedrijven niet veel gebrek van deze heiligheid! Zeer klein, ja zelfs zeer verkeerd zijn veeltijds de begrippen, die men van de uitmuntende volmaaktheid Gods heeft, en van hetgeen tot verheerlijking daarvan meest kan dienen. Inzonderheid zou dit licht van de discipelen te dier tijd getoond kunnen worden. De wortels van alle begeerlijkheden zitten nog in het hart, waardoor zo menigmaal iets uitspruit, dat tot ontering Gods strekt. De tomeloze eigenliefde drijft zo dikwijls voort, om eigen zin, eer en belang boven de eer Gods te doen gelden. Immers kleven zulke verkeerdheden de beste Christen, en in het beste en hartelijkste van zijn verrichtingen aan; zodat hij zeer wel amen kan zeggen op het gebed van Jehiskia, 2 Kron. 30: 18, 19: *Zeggende, de Heere, Die goed is, make verzoening voor dien, die zijn ganse hart gericht heeft, om God den Heere, den God zijner vaderen te zoeken; hoewel niet naar de reinigheid des heiligdoms*.
Diensvolgens hadden ook dezen nog verdere heiligmaking nodig, en zal de weldaad daarin bestaan, dat al die gebreken door de Heilige Geest steeds mogen beteugeld, en hoe langer hoe meer ondergebracht worden, en zij *afgewassen, geheiligd en gerechtvaardigd in de Naam des Heeren Jezus, en door den Geest onzes Gods*, 1 Kor. 6: 11. En daarin, dat zij, hoewel reeds herschapen naar Gods beeld, die trekken al dieper en klaarder in zich mogen ingedrukt hebben; gelijk tot zulk aandoen van de nieuwe mens de gelovigen vermaand worden, Ef. 4: 24, Kol 3: 10, dat zij klaarder en geestelijker inzien mogen hebben van de heerlijkheid Gods, zelfs als een kennis die hun eigen ziel daarnaar vervormt; en waardoor dus God meer geheiligd wordt in het hart en door de ganse wandel. Gelijk 2 Kor. 3: 18: *Wij allen met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest*. Volgens Paulus bede, 1 Thess. 5: 23: *De God des vredes Zelve heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst onzes Heeren Jezus Christus*.

2. Merkt men deze aan gelijk in vers 18 geschiedt, als apostelen, zo hadden zij nog al een bijzondere soort en trap van heiligheid nodig, boven die zij met andere gelovigen gemeen hadden. Want die geschikt waren om in enig ambt tot dienst en verheerlijking Gods te zijn, dezen werden ook een bijzondere heiligheid toegekend. Mozes werd gelast Aäron en zijn zonen *te heiligen om den Heere het priesterambt te bedienen*, Ex. 28: 41. En tot Jeremia zegt de Heere, hoofdstuk 1: 5: *Ik heb u geheiligd; Ik heb u het volk tot een profeet gesteld*. Nu wordt hier niet gevraagd om een heiliging door voorschikking, of door een zichtbaar bewijs van afzondering tot dat ambt; gelijk oudtijds wel door een heilige zalving geschiedde; maar gelijk door die zalvingen verbeeld werden de gaven des Heiligen Geestes tot zulk een werk nodig, zo zal Christus hier ook het oog hebben op die bijzondere heiligende genadens, waardoor zij tot het werk der bediening werden toegerust; en op die grote mate van Geest, die zij kort hierna op het Pinksterfeest ontvangen hebben. Welke nu deze in het bijzonder waren, zal beter over het volgende vers blijken, daar de noodzakelijkheid hiervan uit hun zending wordt aangedrongen.

B. Maar ik moest nu aantonen, waarom Christus deze weldaad voor Zijn volk van de Vader verzoekt.

1. Onderstelt Hij het onvermogen in deze geheiligden tot de verdere heiligmaking. Wel is waar, dat het wel eens als een werk en plicht van gelovigen zelf voorkomt, als in 2 Kor. 7: 1: Laat ons onszelven reinigen, enz. En 1 Joh. 3: 3: *Een iegelijk die deze hope op Hem heeft, die reinigt zichzelven, gelijk Hij rein is*, enz. Doch dit leert niet anders, dan dat de verplichting daartoe op hen ligt, en dat het nalaten daarvan hun zonde is. Het dient om hen, die Christus van God geworden is tot heiligmaking, 1 Kor. 1: 20, en die de verbondsbelofte van heiliging ontvangen hebben, werkzaam te maken in het ernstig zoeken van die genade. Het geeft ook te kennen, dat zij die genade deelachtig wordende, niet enkel lijdelijk zijn, maar bedrijvig gemaakt worden in het najagen en oefenen van heiligheid. Nochtans is de eerste ontvangen hebbelijke genade niet genoeg, om staande te blijven en te vorderen in de heiligmaking. Er moet niet alleen bijkomen een gedurige Goddelijke invloed tot bewaring der vernieuwde vermogens; maar er moet tot de uitoefening van elke heilige daad telkens voorkomende en medewerkende genade des Geestes in de ziel werkzaam zijn. Daarom wordt de heiliging van Zijn volk zo dikwijls van de Heere aan Zichzelf geëigend, Ex. 31: 13, Lev. 20: 8, 21: 15, 23, Ez. 37: 28, en op vele plaatsen meer. Daarom leert Christus Gods kinderen in het volmaakte gebed bidden om alles wat tot heiliging van Zijn Naam dient. En daarom gaat Hij hen hier zo voor.

2. Zo merkt Hij dit aan als een geschenk des Vaders, Die Hij in vers 11 aansprak, *Heilige Vader*. Het is bekend dat volgens de huishouding der Goddelijke Personen dit werk doorgaans wordt toegeschreven aan de Derde Persoon. Doch gelijk in het voornemen der genade alle goed voor tijd en eeuwigheid de gelovigen in orde eerst door de Vader is toegeschikt, gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld, *opdat wij zouden heilig en onberispelijk voor Hem zijn in de liefde*, Ef. 1: 4, en gelijk, volgens de wijze van bestaan der Personen, de Vader de Heilige Geest op de verdiensten en voorbidding des Zoons zendt; zo geschiedt die heiliging dus, dat de Vader die schenkt in de Naam van Christus en door de werking van Zijn Geest. 1 Kor. 6: 11: *Gij zijt geheiligd in den Naam van den Heere Jezus, en door den Geest onzes Gods*. Zo beschrijft de apostel Judas ook de geroepenen als die door God den Vader geheiligd zijn, Judas vers l.

II. Zoals de oorzaak van deze weldaad Goddelijk is, zo moet ook het middel en richtsnoer zijn. Het is: *Heilig ze in Uw waarheid*. Omdat in sommige Griekse afschriften het woordje Uwe niet gevonden wordt, lezen sommigen alleen, in waarheid, en verstaan het, waarlijk. Gelijk in waarheid liefhebben, 2 Joh. vers 1, hetzelfde is, als waarlijk en oprecht. Doch dit welhaast onderstellen, alsof zij voorheen in schijn, alleen uitwendig of ceremonieel waren geheiligd geweest; dat zo niet was. En het volgende, *Uw woord is de waarheid*, zou hierbij niet zo welvoegende volgen. Liever volgen wij deze onze lezing, en verstaan door Gods waarheid niet die bekende deugd in Hem, maar, naar de verklaring der genoemde volgende woorden, de uitdrukking daarvan, zoverre Hij die ons ter kennis en ter besturing heeft gelieven te openbaren in het geschrift der waarheid, dat is Zijn Woord. Het is van Augustinus hier toch te ver gezocht, verstaande door Gods waarheid en woord de Zoon, Die de Waarheid en het Woord genoemd wordt, Joh. 14: 6, 1: 1,

A. Is op te merken, dat de woorden of het woord Gods, zoals Jezus sprak, vers 14, of de leer van het Evangelie, genoemd wordt Zijn waarheid; het is:
1. Omdat die leer van God is geopenbaard, hoewel zij naderhand door de mond of pen der mensen aan ons is overhandigd. Want, *al de Schrift is van God ingegeven*, 2 Tim. 3: 16. En: *De heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken*, 2 Petrus 1: 21.
2. Omdat zij onder andere zulke dingen behelst, die geheel Goddelijk zijn, en door geen eindig verstand kunnen bedacht, of zelfs geopenbaard zijnde, begrepen worden. Het is een *wijsheid Gods, bestaande in verborgenheid, die bedekt was . . welke niemand van de oversten der wereld gekend heeft*, 1 Kor. 2: 7, 8.
3. Omdat zij boven andere leringen (die ook een waarheid in haar soort hebben, doch omtrent andere voorwerpen en eindens verkeren) van God handelt; wat men van Hem kennen, hoe men omtrent Hem verkeren, wat men van Hem hopen moet. Zij brengt ons tot God; en eindigt in God met alles wat zij behelst. Dus is zij in de hoogste nadruk een Goddelijke waarheid.
4. En wil men bepaald op God als Vader zien, omdat de Bidder de Heere met die Naam en in die betrekking aanspreekt, niet zonder reden wordt deze waarheid aan Hem als zodanig toegeëigend. Alle waarheid is in zeker opzicht uit God, ook is er een openbaring van waarheid aangaande Goddelijke zaken in de harten van alle mensen, die Hem ook tot haar Auteur heeft, Rom. 1: 19, 10. Doch die ontdekt alleen Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, maar weet niets van dit wonderbestaan van drie onderscheiden Personen, en van de huishoudelijke werken daarvan Die natuurlijke waarheid heeft niets van een Vader van de Heere Jezus Christus, Welke in die Zoon de Vader van mensen worden wil, en *die zegenen wil met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Hem*, Ef. 1: 3. Daarvan weet het Evangelie alleen, en de openbaring van die waarheid is voortgekomen uit het liefdehart van Hem, Die als Vader en Verlosser van verloren kinderen deze wilde bekendmaken. Het is ook deze alleen, die het middel zijn kan tot het grote goed, dat Christus verzoekt, beogende een heiliging.

B. ***In deze waarheid.*** Het Griekse voorzetsel heeft onder andere vertalingen dikwijls die van *door* en *in*; welke hier beide zeer wel in aanmerking mogen komen.

1. Gelijk het gebruikt wordt van een middel of werktuig, waardoor iets geschiedt, als men leest ook van een *heiligen door het woord*, Ef. 5: 26, en van een *vermanen door de gezonde leer*, Tit. 1: 9, enz. Zo is de waarheid van het Evangelie ook het enige

middel, waardoor de heiligmaking wordt verkregen en voortgezet. Want hoewel de Vader die werkt als eerste Oorzaak door de Geest, zo wil Hij het niet onmiddellijk, maar op een redelijke wijze doen. En hoewel het werk dus niet aan het middel kan worden toegeschreven, zo is evenwel dit alleen geschikt om te heiligen, boven alle andere kringen, die daartoe niets hebben.
Is heiligheid die hartelijke en eerbiedige liefde tot Gods heerlijkheid, en lust om die te erkennen, zo kan men de rechte aard nergens dan hier leren. Want volkeren, *die Gods gerucht niet gehoord hebben, hebben ook Zijn heerlijkheid niet gezien*, Jes. 66: 19, en *dienen een onbekende God*, Hand. 17: 23. Hier alleen leert men Gods heerlijkheid kennen in Zijn aanbiddelijk bestaan als Drie-enig, en in al die volmaaktheden, welke in het zaligen van zondaars geopenbaard worden. Waarom het verheerlijken van God op aarde alleen door Christus kon geschieden, als in vers 4 gezien is, en derhalve de heilige erkentenis van die waarheid alleen in het Evangelie geleerd.
Alleen wordt daar ook gevonden, hoe men heiligheid tot het rechte einde en oogmerk zal oefenen. Alles wat de natuur van godsdienst door een ingeschapen wet weet, zet tot heilige betrachting aan, om daardoor Hem aan ons te verbinden, en van Hem ons arbeidsloon te hopen. Dat onteert Hem, en sluit een stille verloochening van vele van Zijn volmaaktheden in. Gelijk dat op zulk een verheven trant aan Job verweten wordt, wanneer zijn redenen tot zulke begrippen schenen heen te lopen, Job 35: 1-8. Doch het Evangelie onderwijst ons zulk een betrachting te oefenen voor God, omdat Hij het waardig is, en door Zijn voorgaande weldadigheden dat verdient.
Inzonderheid kan men daarom door deze waarheid alleen geheiligd worden, omdat de mens, zo onrein, zo onmachtig tot, ja afkerig van ware heiligheid, buiten de genadeleer nooit weten kan, of en hoe hij hulp zal krijgen tot verbetering van dit onherstelbaar onvermogen. Doch hier leert de onreine en hulpeloze zondaar, dat er een Christus is, Die hem van God tot heiligmaking is geworden, en door Zijn volmaakte gerechtigheid hem, die zich voor God met zijn beste werken als een onreine met wegwerpelijke klederen beschouwt, Jes. 54: 6, als volmaakt aan de Heere voorstelt. Hier hoort hij dat een Goddelijk Persoon de Heilige Geest met Zijn almachtig genadewerk in zijn hart wil komen, hoe gruwelijk en stinkende, en daar een rein hart scheppen, dat tot een heilige tempel Gode maken, 1 Kor. 6: 11, 19. Wie ziet dan niet dat deze waarheid alleen het middel is om mensen te heiligen? Hij leert het anders uit klare getuigenissen der Heilige Schrift, Joh. 8: 31, 32: *Indien gijlieden in Mijn woord blijft, zo zult gij de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken*. *God reinigt de harten door het geloof*, Hand. 15: 9; dat is, de zaligmakende toestemming aan deze heilleer.

2. Het gezegde wordt nog nader bevestigd, omdat wij hier ook alleen het rechte voorschrift hebben, naar hetwelk alle heiligen moeten gericht zijn. En zo kunnen wij zeer wel met onze overzetters ook behouden het heiligen in de waarheid, dat is zoveel, als in een weg of voorschrift. Zoals onze apostel verschillende malen gebruikt het wandelen in de waarheid, 2 Joh. vers 4, 3 Joh. vers 3, 4. Ik mag zeggen, dat de Heere Zelf Zich dit voorschrift voorstelt in Zijn bewerking van mensen tot heiligheid. Hij schenkt ze nooit door een andere weg, dan die Hij in Zijn woord geopenbaard heeft, dat ons daartoe brengen kan; wat voorstanders van algemene genade tot oneer van het Evangelie voor andere wegen verzonnen hebben. Hij werkt nooit een andere soort van heiligheid, dan die daarvoor in dat woord verklaard wordt. En voornamelijk is die waarheid ons richtsnoer, naar hetwelk al onze heilige betrachtingen moeten bestuurd worden. Geen daad van deugd of godsdienst, hoe heilig die schijnt, heeft iets van ware heiligheid, als ze niet gegrond is op, en overeenstemt met, en verricht wordt in

gehoorzaamheid aan *de wet en het getuigenis*, Jes. 8: 20: *Zovelen als er naar dezen regel wandelen, over dezelve zal zijn vrede, en barmhartigheid, en over het Israël Gods*, Ga1. 6: 16. Indien dit geloofd werd, zou men zien welke prijs te stellen is op de heiligheid der Roomsgezinden, en op de deugden der heidenen, en de hedendaagse naturalisten.
Is dan deze waarheid van zoveel belang tot onze nodige heiligmaking, mocht men ook wel met Pilatus vragen: Wat is waarheid? De Heere Jezus zal het beantwoorden:

TWEEDE DEEL
In het tweede gedeelte der tekstwoorden: ***Uw woord is de waarheid.*** Zeker vermaard uitlegger vat dit op als een beweegreden tot het voorgaande verzoek om heiliging, alsof de Bidder zeide: 'U hebt in Uw woord afgebeeld, voorzegd en beloofd dat U Uw volk heiligen zoudt, doe het dan nu, want Uw woord is altijd waarachtig, en zal nooit feilen'. Die verklaring is op zichzelf recht en nadrukkelijk. Nochtans, omdat van geen voorzegging of belofte wordt gewaagd, zou dit, volgens mijn gedachten, de discipelen vrij duister voorgekomen zijn om het zo op te vatten. Als men het met het gros der uitleggers neemt voor een nadere verklaring van die waarheid, die het middel en voorschrift van hun heiligmaking moest zijn, zal het voor deze zwakke toehoorders vatbaarder zijn; en in het oogmerk van de Spreker volmaakt wel vleien. Tot opening der woorden behoeft niet veel gezegd te worden.

I. Uw woord, zagen wij boven, is het woord dat aan Christus gegeven was, om aan de uitverkorenen bekend te maken; de leer van het Heilig Evangelie.
II. Daarvan wordt gezegd, dat het de waarheid is. Het is zo; het wordt daarom genoemd *het woord der waarheid*, enz. Ps. 45: 5, Jak. 1: 18. Het is alleen waarachtig, overeenkomstig met de andere zaken die daarin verhaald worden, en nauwkeurig uitdrukkende de mening Gods, die daarin wordt verklaard. Maar het is door een uitdrukking in het afgetrokkene zo volmaakt en geheel waarachtig, dat er niet het minste bedrog of dwaling van kan gedacht worden. Het is onfeilbaar waar en zeker. Dat betoog ik nu niet; omdat ik deze verklaring niet begrijp te strekken om de waarheid van Gods woord te leren, maar dat het die enige waarheid is, waardoor mensen kunnen geheiligd worden. En dat stuk heb ik boven breed genoeg aangewezen.
Alleen merk ik nog maar aan, dat de woorden hier in deze zin zeer wel vleien. Zij kunnen ingewikkeld een aandrang bij de bede zijn, op deze wijze:
Dewijl Uw woord dat U Mij gegeven hebt, om aan hen te geven, en dat zij ontvangen hebben naar behoren, die waarheid behelst, welke het enige en krachtige middel is tot bevordering van heiligmaking; zo bid ik, Vader, geef hun dan meer en meer de kracht van dat woord te ondervinden, in voortzetting van heiligmaking, hun als Uw huize zo sierlijk, en als Mijn rijksgezanten zo noodzakelijk. Dan dienen ook deze woorden zeer tot vertroosting en lering der discipelen, horende, dat zij die heiligende waarheid bij zich hadden, en verstaan hadden door Jezus onderwijs. Tot hetzelfde einde strekt ook het gehele verzoek. Om hen te onderwijzen van de noodzakelijkheid der heiligmaking, van hun eigen onvermogen daartoe, van de plicht tot bidden daarom, en van het middel waardoor ze uitgewerkt moest worden. Tegelijk konden zij tot moedgeving horen, welke machtige hulp zij tot dit zware werk in de voorbidding van hun Meester zouden hebben.

TOEPASSING
Indien wij ons nu zelf en onze kerkstaat beschouwen, hebben wij veel reden om over

onze voorrechten verheugd en dankbaar te zijn dat wij die waarheid, welke alleen heiligende en zaligende is, nog zo zuiver onder ons hebben, en deze zo vrij en openbaar mogen belijden. Maar ook moeten wij besluiten, zo enig volk behoorde een vrijwillig volk in heilige sieragiën voor Christus te zijn, wij het moesten zijn, aan welken zoveel kosten gedaan worden. Doch niet minder groot zijn de redenen van droefheid en vreze, als wij letten op de vruchten daarvan.
Ik zal niet blijven staan op zulken die buiten ons zijn, en zich verbeelden, dat het onderwijs der natuurwet genoeg is, om mensen tot ware heiligheid te brengen. Of anderen, die in het opvolgen van zondige en bijgelovige mensenvonden een grotere trap van heiligheid stellen. Welke allen Jezus rechtstreeks tegenspreken, Die zegt dat Gods woord alleen de heiligende waarheid is.
Wij hebben meer dan teveel stof, om ons over de onreinigheden van onze eigen tempel te schamen.

1. Daar vinden wij zoveel mensen, die de stoutheid hebben, van dit middel als onnodig te verwerpen, of anderen in eenzelfde rang daarbij te voegen; de Mond der Waarheid dus tot een leugenaar makende. Ik meen zulke goddelozen eerst, die alle geopenbaarde godsdienst verwerpende, of de hoge verborgenheden daaruit latende vallen, wederkeren tot een enkel natuurlijke religie of heidendom; achtende alles bijgeloof, wat boven zedelijke deugdbetrachting, volgens het algemene licht van elks geweten, gevorderd wordt. Hoewel ik tot zulke rampzaligen volgens hun verderfelijke verbeeldingen, met Job zeggen mocht, Job 12: 2: *Trouwens, omdat gijlieden het volk zijt, zo zal de wijsheid met ulieden sterven*; moet ik in emst van hen verklaren, als Jeremia van zijn tijdgenoten, hoofdstuk 8: 9: *Ziet, zij hebben des Heeren woord verworpen, wat wijsheid*, (doet erbij, wat deugd en heiligheid) *zouden zij dan hebben?*
En zou het niet belachelijk zijn, ware het niet zo God onterende en zielverdervende, als men van sommigen moet horen tot verdediging van die ijdele toneelspelen, dat zij ook deugd kunnen aan- en zonde afleren uit een treurspel of ander zedekundig stuk? Ik heb zelf eens iemand horen zeggen, dat een Molière (een bekend Frans toneeldichter) meer nut gedaan had dan vele predikanten. Die geen moedwillig spotter en godverzaker is, zal van zulk een taal schrikken, zonder dat ik er de goddeloze ongerijmdheid van toon; maar ik wilde alleen zulke in de komedie geheiligde Christenen, als zij met de angsten des doods en het vreselijk gezicht van een onherroepelijke eeuwigheid te worstelen liggen, Molière weleens in plaats van een Bijbel in de hand geven, en een acteur zijn rol voor het akelig sterfbed laten opzeggen, in plaats van een voorbiddend Leraar; en laat dan het eigen geweten oordelen.

2. Anderen verwerpen wel zo smadelijk niet de Goddelijke rechten, maar maken er geen gebruik van om er onderwijs van goed verstand, gerechtigheid, recht en billijkheid voor hunzelf in te zoeken. De onkunde van dat woord is onbeschrijflijk groot; en hoe zelden nemen velen dit in handen om er zich gezet in te oefenen. Welke voorwendsels u voor dit ongoddelijk verzuim hebt; het komt waarlijk daaruit voort, dat u meer prijs stelt op de voordelen van het lichaam, dan op de heiligheid der ziel, *zonder welke gij evenwel God niet zien kunt*, Hebr. 12.
Slimmer zijn zij, en veel worden zij onder het vermogendste soort gevonden, die verlegen met hun ledige tijd, zich liever aan de ijdelheden overgeven, waarvan op zijn best ziel noch lichaam enig voordeel hebben, en waarover een verstandig mens behoorde te blozen. Daarvandaan komt die grote onverschilligheid in de godsdienst, en die vervoering tot vrij- geestige zeden en gevoelens. U bent gewis beter, die lust tot wetenschappen hebt; maar drinkt vergif, dat zielen moordt, uit een vergulde beker, als

zij u van dit woord aftrekken en dat bij u in kleinachting brengen. U gaat tenminste met alle sierlijke en nuttige wijsheid verloren, indien dit woord niet heeft uw hoogste achting, lust en betrachting.

3. Er zijn er nog wel onder ons, die deze Goddelijke waarheden vlijtig onderzoeken, vrij wel verstaan, rechtzinnig verdedigen en anderen leren kunnen, maar waarin deze niet de minste uitwerking van wezenlijke heiligheid tot nog toe gehad hebben. Velen van die zijn openbare onheiligen, en worden in uitwendige zedelijkheid en godsdienstigheid overtroffen van zulke mensen, die de rechte heiligende waarheid missen. Welken ook tegen zulke rechtzinnigen ter veroordeling in het hoge gericht zullen opstaan, en het boven hen in die vreselijke dag verdraaglijker vinden; dewijl *die dienstknecht, welke geweten heeft de wil zijns Heeren, en zich niet bereid, noch naar Zijn wil gedaan heeft, met vele slagen zal geslagen worden*, Luk. 12: 47. Tenminste, wat zal alle kennis u baten, als u er niet door geheiligd bent? Ziet dan toch eens tot ware kennis van uzelf en van uw eeuwig belang:

A. Of dit woord u ooit een middel is geweest, om u aan uzelf bekend te maken in uw walgelijke onreinheid voor God, waarin wij allen door onze natuurlijke geboorte liggen; in zoverre dat al uw beste daden zelfs zo besmet waren, dat u een schaamte en walging over uzelf kreeg, en voor de Heere als een melaatse moest uitroepen: Onrein, onrein!
B. Bent u daarom wel ooit gedrongen tot, en verliefd geworden op een heilig en God verheerlijkend leven? Ik vraag niet, of uw consciëntie u aanzet tot beter gedrag, waardoor u de rampzaligheid vermijden mocht. Zo heilig konden heidense Ninevieten worden. Maar of u heiligheid des harten, in een eerbiedige liefde tot de Goddelijke heerlijkheid, als uw schat en lust verkoren hebt.
C. Hebt u, niettegenstaande al uw pogen tot verbetering, en een grote verandering in uw gedrag, wel bij ondervinding, met smart en tot uw schuldverzwaring gezien, dat u zo onmachtig waart om uzelf heilig te maken, als een Moorman om zijn huid, en een luipaard om zijn vlekken te veranderen?
D. Is de weg tot Christus bloed en Geest u door dit woord ook openbaar geworden? Hebt u zoveel noodzakelijkheid en dierbaarheid daarin gezien, om u van die gruwelijke schuld voor een heilig en rechtvaardig God te reinigen, en van dat vuile hart te verlossen? Bent u tot die *Fontein, geopend tegen de zonde en onreinigheid*, heen gelopen? Vond u daar weleens bijzondere opening voor u? Wilde Jezus, als tot de melaatse, weleens tot u zeggen: *Ik wil, wordt gereinigd*, Matth. 8: 3.
E. Indien u hiervan ooit kennis gehad hebt, al ware het nu weer donker en gesloten, zo zal uw hart, overeenkomstig Jezus bede voor Zijn heilig volk, steeds innig gezet en biddende zijn: Heilige Jezus, heilig mij; ik moet heilig zijn als U. En nooit zult u heiligheid genoeg hebben volgens uw begeerte, hoewel u genoeg ziet om behouden te worden, zolang u nog enige smetten vindt.
Indien u van deze dingen vreemd zijt, zo is al uw weten, spreken en horen van deze waarheid meer tot schuldverzwaring dan wezenlijk heil.
Ja, doet de Heere zoveel meer aan u dan aan anderen, om u voor Hem te heiligen, u loopt groot gevaar van onder dit vreselijk oordeel te vallen, Ez. 24: 13: *In uw onreinigheid is schandelijkheid. Omdat Ik u gereinigd heb, en gij niet gereinigd zijt, zo zult gij van uw onreinigheid niet meer gereinigd worden, totdat Ik Mijn grimmigheid op u zal hebben doen rusten*. U kunt God nooit zien. Dat is voor de reinen van hart, Matth. 5: 8, en kan *zonder heiligmaking* nooit geschieden, Hebr. 12: 14. En Hij, Die zo rein van ogen is, kan u nooit anders dan met walg en haat

aanschouwen. Doet het u niet aan, zo gedurig in die ongenade, en in het ongelukkig gevaar, dat ze tegen u uitbarst, te leven?
Indien iemand hieromtrent bezorgd wordt, en overreed van de noodzakelijkheid om heilig te wezen; die moet aan de ene zijde niet onbesuisd aan het werk vallen, om zichzelf zo te maken. Christus leert dat het des Vaders werk is. Ja, de Heere zal Zich in Zijn heerlijkheid moeten openbaren aan u, en wel in het aangezicht van de Zoon als Verlosser. Hem zo ziende bij licht des Geestes, zal de ziel recht verlegen kunnen worden over de ontering van zulk een God, en verliefd om Hem te heiligen. Derhalve zal het geloof moeten voorgaan dat het hart reinigt Maar bent u aan de andere zijde daarom niet werkeloos. Dit middel is in uw macht en staat ten uwen laste, dat u alle naarstigheid doet, om u te oefenen in deze waarheid, en veel biddende bent, dat de Heere Zijn licht en waarheid zendt, om u te leiden en te brengen tot de weg Zijner heiligheid. Zoekt ook eerst deel aan de Middelaar te krijgen tot rechtvaardigmaking, dan hebt u Hem tot hulp en Voorspraak in de heiligmaking.

A. Geroepen heiligen, dankt God en Christus, dat u dit woord ontvangen hebt, dat zo volstrekt noodzakelijk is, om u de ware heiligheid te leren verstaan, daartoe op te wekken en te besturen. En vooral erkent, dat de minste heilige begeerte, gestalte of daad, die u ooit daaronder bij uzelf vond, een uitwerking is geweest van Jezus toegenegen voorbidding en des Vaders machtige genade. Het is zo groot, dat tot u kan gezegd worden: *Maar nu van de zonde vrijgemaakt zijnde, en Gode dienstbaar gemaakt zijnde, hebt gij uw vrucht tot heiligmaking, en het einde het eeuwige leven*, Rom. 6: 22.
B. Naarmate nu ook van de nuttigheid van dit woord, en van het gevaar om dat te verliezen, wegens alle listen en geweld, waarmee het thans bestreden wordt, is het zo noodzakelijk, dat woord als op te eten, en te staan naar geoefende zinnen daarin, om te komen *tot allen rijkdom der volle verzekerdheid des verstands, tot kennis der verborgenheid Gods en des Vaders, en van Christus*, Ko1. 2: 2. Het is goed *kinderen in de boosheid te zijn, maar niet in het verstand*, 1 Kor. 14: 20. Anders zou u ook *kinderen zijn, die als de vloed bewogen en omgevoerd worden met alle wind der leer, door de bedriegerij der mensen, door arglistigheid om listiglijk tot dwaling te brengen*, Ef. 4: 14. *Die onervaren is in het woord der gerechtigheid, die is een kind*, Hebr. 5: 13. Die u van de voortgang ook in letterkennis afraden, handelen u zo onbarmhartig als de Filistijnen Simson, die zij eerst de ogen uitstaken en toen lieten malen in de gevangenis. Het is wel waar, dat de blote beschouwende kennis niet genoeg is, en velen daaronder geesteloos verloren gaan; maar dat ze daarom niet nuttig en nodig zou zijn, kan nooit in een welgesteld hart van een Godzalig mens opkomen. De vermaningen in de Heilige Schrift tot oefening in de kennis zijn teveel en te bekend, dan dat ik die behoef aan te halen. Zegt niet, dat er uw hart zo koud onder wordt. Dat wordt door uw vooroordelen en trage wanlust veroorzaakt, waarover u zich te schamen hebt; dacht u wat het is, een koud hart te krijgen, onder het luisteren als God spreekt om u wijs te maken tot zaligheid, en onder het lezen van de brieven u uit de hemel gezonden, al ware het in het eerste minder opleidende, dan het lezen van praktikale schriften.
C. Weest evenwel zo ijdel en hoogmoedig weetgierig niet, dat u laag vallen zoudt op de jaarlijkse herhalingen van bekende waarheden, bijzonder in het verklaren van onze Catechismus. Al zijn al de leerstukken daarin begrepen vrij klaar en vast in uw geheugen ingedrukt, daar zal hier, daar wij alleen ten dele kennen, altijd plaats overblijven om ze in nieuwe glans en gewicht te beschouwen. En is er wel één enige waarheid van onze belijdenis, waarvan de heiligende kracht volkomen en bestendig

genoeg in uw hart is overgedrukt? Dan hebt u die alle nog zo nodig, is het niet om te leren begrijpen, het is om te leren betrachten en bevinden. Zo zeggen wij ook met twee grote apostelen, wijzer en heiliger dan wij allen: *Dezelfde dingen aan u te schrijven is mij niet verdrietig, en het is u zeker*, Fil. 3: 1. En: *Daarom zal ik niet verzuimen u altijd daarvan te vermanen, hoewel gij het weet, en in de tegenwoordige waarheid versterkt zijt*, 2 Petrus 1: 12. En in alle gevallen, ware er een enkele, die dit onderwijs minder nodig is, er zullen er wel honderd en meer tegen zijn, die het hoogst noodzakelijk is.

D. Laat toch het voorname oogmerk van het woord niet uit het oog wijken, te weten, dat u er meer door moogt geheiligd worden. Laat de duivel u niet wijs maken, dat het aandringen en staan op heiligheid, deugden en plichten, altijd te wettisch is. Dan spreekt de Bijbel overal, en bidt Jezus hier ook wettisch. Het is ook al niet wel, als men onder allerlei gebruik van het woord alleen maar zoekt naar kentekenen tot vaststelling van de genadestaat, en naar verkwikkelijke gestalten en genietingen voor het gemoed. Denkt vrij, als de Heere daarvan nu en dan iets geeft, dat het niet is, om te eindigen in het genot voor uzelf, maar inzonderheid opdat het hart voor Hem gereinigd worde, en u door dit verkwikkelijke temeer opgewekt wordt om de heiligmaking na te jagen. Dat is het grote einde van alles dat God door Woord en Geest aan u doet. *Want dit is de wil Gods, uw heiligmaking*, 1 Thess. 4: 3. Wenst u wezenlijke troost voor uw gemoed, die is voornamelijk te vinden in, en te hopen op een ernstige betrachting, om teder en heilig voor de Heere te leven. Hetgeen de Heere in Ps. 16: 3 zegt, dat *Zijn lust is tot de heiligen die op de aarde zijn*; toont Hij ook hier, als Hij met zoveel aandrang de heiligheid voor u begeert. De deugdenketen om de hals van de Kerkbruid neemt Hem het hart.

E. Ontbreekt er zoveel aan, tot uw smart; wordt daarom niet moedeloos. De Heere versmaadt deze discipelen niet die geen heiligheid genoeg hebben, maar helpt hen strijden in den gebede, om naar voortgang te staan.

Strekt u dan ook uit, hoe weinig u gekregen hebt, en hoever u van de volmaaktheid bent, naar hetgeen voorwaarts is, en jaagt emaar, Fil. 3: 12- 14. U hebt Hulp voor de troon in een biddende Hogepriester; en Hij toont daardoor Zijn begeerte, om u heiliger te zien, Hij zal Zijn bloed en Geest daartoe niet weigeren, als u die maar dagelijks mocht zoeken in gelovig bidden tot Hem. De Heilige Geest, Die een goed werk in u begonnen heeft, zal bij u blijven in der eeuwigheid, en dat werk Zijner handen niet laten varen; maar voortzetten, als u Hem maar laat werken. Ja, het haast eens volmaken, u *als een reine maagd den Man voorstellende, en heerlijk voorstellen, een Gemeente, die geen vlek of rimpel heeft, of iets dergelijks, maar heilig en onberispelijk*, Ef. 5: 27. AMEN.

ZESTIENDE PREEK

Johannes 17:18:
Gelijkerwijs Gij Mij gezonden hebt in de wereld, alzo heb Ik hen ook in de wereld gezonden.

18 καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον.

INLEIDING

Het aangename en voordelige der broederlijke eendracht wordt eens krachtig voorgesteld aan degene die uit Babel optrokken, om de tempel en de stad te herbouwen, zoals het mij naast toeschijnt. Want dat deze vijftien liederen Hamaäloth, dat is, der trappen, of der opgangen van deze optocht zo kunnen genoemd worden, en op de staat van het volk van die tijd zeer wel pasten, komt mij uit de inhoud daarvan waarschijnlijkst voor. Dit eens ondersteld zijnde, ziet men dat die broedervrede hen zeer noodzakelijk was in die tijd. Doch dat ik thans beoog, is te letten op de gelijkenis, waardoor de aanprijzing daarvan geschiedt, Ps. 133: 2: *Het is gelijk de kostelijke olie op het hoofd, nederdalende op de baard, de baard Aarons; die nederdaalt op de zoom zijner klederen*. Uit Ex. 29: 1-7 blijkt, dat die eerste statelijke zalving van Aäron geschied is, wanneer hij met zijn priesterlijke plechtgewaden was gekleed, door zulk een uitstorting op zijn hoofd van die welriekende zalfolie. Dit geschiedde zo overvloedig, dat ze langs het aangezicht afvloeide tot in zijn baard, en verder afdroop tot in de zoom van zijn klederen. Sommigen verstaan het benedenste boord, zodat dan zijn gehele gewaad daarmee zou overstort zijn geweest. Doch het is niet denkelijk dat die kostelijke olie in zulk een kwistige overvloed is gebruikt; maar liever nemen wij de zoom, of mond in het Hebreeuws, voor de bovenste opening aan de mantel van de efod, die omboord was, om bij het aan- en uittrekken niet uit te scheuren; en welke met hetzelfde woord in de grondtaal wordt genoemd, Ex. 18: 32, dat de onzen vertalen het gat. Het was overvloedig genoeg, dat zijn gewaad ook enigszins werd gezalfd, al ware het niet in die mate als wel het hoofd. Ik spreek nu niet van het oogmerk en andere omstandigheden van deze zalving; ook niet hoe de broederlijke samenwoning daarbij wordt vergeleken, wegens het aangename, nuttige en het voordeel en aandeel, dat de leden aan elkaars gaven hebben. Maar gelijk Aäron een voorbeeld was van de Hogepriester van onze belijdenis, en zijn uitwendige zalving afbeeldde de gaven des Geestes, die de Messias tot Zijn ambt zou ontvangen; zo zal in die overvloedige zalving ook vertoond worden de overvloed des Geestes op dat Hoofd der Gemeente. *Want God geeft Hem de Geest niet met mate*, Joh. 3: 34. En wel zo, dat de gelovigen, die met Hem verenigd zijn en Hem aanhangen als een kleed, ook van diezelfde Geest ontvangen; waardoor zij de heilige dienst van God worden toegewijd, en een goede reuk van Christus worden, ook daarin, dat zij de reuk Zijner kennis openbaar maken aan alle plaatsen.

Dus zien wij hier de grote Hogepriester over het huis Gods, gereed staande om Zichzelf te offeren en met dat bloed in te gaan in het heiligdom, bezig, om van die Geest der heiligmaking voor Zijn discipelen te begeren, omdat zij zowel als hij geschikt waren tot een heilig priesterwerk in de Gemeente Gods.

Het tweede bijzondere verzoek, dat de Heiland voor hen deed, was om geheiligd te worden in de waarheid. Hierbij voegt Hij nu de eerste reden van aandrang, genomen van het werk, dat zij in navolging en op hoge bestellingen van hun Meester in de wereld te doen hadden, en waartoe hun die begeerde heiligheid zo nuttig en nodig

was.

VERDELING
In deze orde kan de verklaring van dit stuk worden ingericht, dat wij:
1. De woorden op zichzelf openen, en
2. Zien welke kracht zij geven aan de bede, vers 17.

EERSTE DEEL
In de tekstwoorden wijst Christus eerst aan, *het werk dat Hij de discipelen in de wereld gegeven had, om te verrichten;* en verklaart dat ten andere *nader door vergelijking met hetgeen Hij van Zijn Vader ontvangen had.*

I. Hun werk is in deze woorden voorgesteld: ***Ik heb hen in de wereld gezonden.*** Men zendt personen tot een ander met verschillende oogmerken; maar bijzonder om van onzentwege iets daaraan te boodschappen of te verrichten. In deze zin ziet men dat het hier moet genomen worden, als men ziet, dat zij door een heiliging in de waarheid van Gods woord moesten toegerust worden, vers 17. En als men de uitslag van hun last gadeslaat, vers 20, zijnde deze, dat mensen door hun woord in Christus zouden geloven. Derhalve zeg ik in het gemeen, dat de zending der discipelen tot het predikambt bedoeld wordt.
Nochtans durf ik alle gelovigen van die en volgende tijden, welke tot het werk der bediening niet eigenlijk geroepen waren, van dit gedeelte der voorbidding, en dus van deze zending, niet geheel uit te sluiten; omdat doorgaans is gebleken, dat al het gebedene tot al de gegevenen in genade behoort; als nog laatst de heiliging, vers 17, waarbij deze beweegreden gevoegd werd, vers 19, en omdat zij allen in zeker opzicht, en in een flauwere zin zo kunnen aangemerkt worden als gezondenen in de wereld, om het Evangelie van Christus tot nut van anderen bekend te maken. Het is een bevel aan alle gelovigen zonder onderscheid, Ko1. 3: 16: *Het woord van Christus wone rijkelijk in u in alle wijsheid; leert en vermaant elkander*, enz. Tot die allen wordt, 1 Thess. 5: 14 gezegd: *En wij bidden u, broeders, vermaant de ongeregelden, vertroost de kleinmoedigen, ondersteunt de zwakken, zijt lankmoedig jegens allen*. Dit wordt tot bijzondere gelovigen gezegd, in onderscheiding van hun leraars, tegen welken hun plicht vers 12, 13 was voorgesteld. Zij zijn allen uitverkoren en geheiligd, opdat zij zouden verkondigen de deugden Desgenen Die hen geroepen had, 1 Petrus 2: 9. Het is een bevel aan allen, die door God de Vader geheiligd zijn, en door Jezus Christus bewaard. *Strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is. Ontfermt u wel eniger, onderscheid makende. Maar behoudt anderen door vreze, en grijpt ze uit het vuur*, Jud. vers 1, 3, 22, 23. En veel meer zulke plaatsen, welke leren dat alle gelovigen enige last van de Heere hebben, het hunne toe te brengen, waardoor zij de mensen mogen brengen tot de kennis en gelovige betrachting van het Evangelie.
Ik denk ook, dat de ruime Godsspraak van de dagen van het Nieuwe Testament, aangaande het uitstorten van de Heilige Geest, waardoor mensen zouden profeteren, die in Joël 2 gevonden, en in Hand. 2 aangehaald wordt, niet alleen tot leraars kan bepaald worden. Ja dat die heiliging, vers 17, waartoe ik niet alleen zaligmakende, maar ook buitengewone gaven des Heiligen Geestes bracht, ook aan gemene gelovigen geschonken zijn, en ook daartoe, om hun talent op winst aan te leggen, en aan hun soort van roeping te kunnen voldoen. Ziet onder andere Hand. 10: 44- 46. Daar de Heilige Geest op het heidense gezelschap aan het huis van Cornelius viel, en men hoorde hen spreken met vreemde talen, en God groot maken. Waartoe die vreemde talen anders, dan om aan allerhande volkeren de weg Gods te kunnen

verklaren? Zo vindt men ook, dat de gelovigen van die tijd zich in dit werk ijverig en met veel vrucht gekweten hebben, Hand. 8: 1, 4. De apostelen bleven te Jeruzalem, maar van de Gemeente aldaar staat, dat *zij allen verstrooid werden door de landen van Judea en Samaria*. En *zij dan nu die verstrooid waren, gingen het land door, en verkondigden het Woord*.
Niemand denke, dat ik de geestdrijvers en andere onrechtzinnige mensen bijval, en het predikambt zoek te vemietigen of algemeen te maken. Gelijk ik mij aan de ene kant niet verenig met zulken, die uit verkeerde ijver voor de rechtzinnigheid of voor eigen glorie, wel alle bijeenkomsten van bijzondere godvruchtigen, daar tot stichting gesproken en gebeden wordt, zouden willen uitroeien; zo ben ik aan de andere kant ver van die tegengestelde dwaling. Het tevoren gezegde begunstigt die niet. Want, behalve dat het nog al anders gesteld was in die tijden van verstrooiing, wanneer zo geen vastgestelde gemeentes, bedienaars, plaatsen, enz. tot de godsdienst waren; zo blijft altijd nog een wezenlijk onderscheid, wat elke gelovige uit kracht der liefdewet en van het Evangelie, doet en verplicht is tot algemeen nut van zijn medemens, en voor de belangen van Christus Koninkrijk. En wat een wettig gezonden leraar, behalve dat, uit kracht van een bijzonder ambt, waartoe hij alleen van God is afgezonderd, nog heeft en te doen heeft, met ontvangen macht tot gebruik van beide sleutelen des Koninkrijks. Zoals elk burger verplicht is het welzijn en de veiligheid van een stad en alle inwoners daarvan naar vermogen te bevorderen, zo wordt hij daardoor geen magistraatspersoon, welker ambt dat bijzonder meebrengt, en die daartoe anderen bevelen geven en macht gebruiken mogen.
Vinden wij in het Grieks het woord apostelen, dat bepaalt ons ook niet noodzakelijk tot de apostelen alleen in deze zending. Want het is van een ruimer gebruik; van de zending van Johannes den Doper door de Joden, Joh. 5: 33, der dienaren tot Christus, hoofdstuk 7:32, door Martha en Maria aan Hem, Joh. 11: 3, enz. Dus geloof ik, dat de wereld, die woord en wandel van Gods volk bij hen tot overtuiging mag vernemen, moet aanmerken, dat aan hen een boodschap en middel van roeping, door bestelling van Jezus voorzienigheid, geschiedt. En in zoverre zijn zij dan ook in zekere zin door Christus in de wereld gezonden.
Nochtans wil ik wel toestaan, dat Hij hier in het eerste opzicht en in de grootste nadruk de apostelen in het bijzonder beoogt; als die tot hun zwaarder werk ook meest de verzochte hulp nodig hadden, en hier maar alleen de toehoorders waren van dit gebed. Maar ik begrijp dat evenwel ook elk gelovige, naar zijn stand en mate, in deze voorbidding is ingesloten geweest. Laten wij nu de nadruk der spreekwijze wat bijzonderder zien.

A. *Dezen zijn gezonden.* Van het werk waartoe, zullen wij nader spreken, als wij de vergelijking met Christus zending verklaren. Het zenden daartoe zegt, dat zij dit ambt en werk niet op eigen overleg, verkiezing en gezag zouden aanvaarden, maar op bevel en last Desgenen, Die hen zond. Trouwens het mag niet anders zijn. *Hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?* Rom. 10: 15. Het zegt, dat zij ook niets anders mochten overbrengen, dan hetgeen hun in last gegeven was. Zij moesten geen verandering maken, daar niet bij of afdoen. Zij moesten kunnen zeggen met Jesaja, Jes. 21: 10: *Wat ik gehoord heb van den Heere der heirscharen, den God Israëls, dat heb ik ulieden aangezegd*. En met Paulus, Hand. 20: 27: *Want ik heb niet achtergehouden, dat ik u niet zou verkondigd hebben al den raad Gods*. En met Micha tegen alle vleselijke bedenkingen, 1 Kon. 22: 14: *Zo waarachtig als de Heere leeft, hetgeen de Heere tot mij zeggen zal, dat zal ik spreken*. Ook ligt hierin, dat in het aanhoren van hun boodschap hun personen niet zozeer in aanmerking moesten komen,

of daarom min of meer geëerbiedigd worden; maar inzonderheid gelet, op hetgeen zij zeiden, en uit Wiens Naam zij spraken. Deswege prijst Paulus die van Thessalonica, en dankt er God over, dat, zegt hij, *als gij het woord der prediking Gods van ons ontvangen hebt, gij dat aangenomen hebt, niet als der mensen woord, maar, gelijk het waarlijk is, als Gods woord*, 1 Thess. 2: 13.

B. Het voorname gezicht van deze zending hing af van de Persoon Die ze hun gaf; Die is Christus. *Ik* heb hun gezonden, zegt Hij. Waren er boodschappen te doen aan de uitverkorenen ten leven, over zaken die daartoe betrekking hadden, het stond aan Hem om daarover bestelling te maken, *Die macht had over alle vlees, om aan hun dat leven te geven*, vers 2. *Hij Die opgevaren is, opdat Hij alle dingen vervullen zou, heeft gegeven sommigen tot apostelen*, enz. *Tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwing des lichaams van Christus*, Ef. 4: 10-12. Waarom de apostelen in hun brieven zich doorgaans noemen dienstknechten van Christus.
Nu waren er andere boodschappers nodig, omdat de voortreffelijkheid van Zijn Persoon en de aard van Zijn Middelaarswerk niet toelieten, dat Hij na het volbrengen van Zijn gehoorzaamheid langer op aarde bleef, en in eigen Persoon Zelf uitwendig leerde. Zegt men: Hij had het wel onmiddellijk door de Geest kunnen doen, en had de dienst van gebrekkige mensen daartoe niet nodig. Dat is waar; maar het is een daad van Zijn vrijmacht, waarin wij ook goedheid en wijsheid moeten erkennen, dat Hij met mensen wil handelen door zulke middelen van gelijke beweging, die naar menselijke vatbaarheid hun last bekend maken. Ook moest Christus, volgens het ondoorgrondelijke van Gods oordelen, in de Godsspraken ook bekend gemaakt, tot een val en opstanding veler in Israël, en tot een teken dat weersproken zou worden, worden gesteld. Zijnde het die Raad ook, dat sommigen om moedwillige verwerping van het Evangelie zouden veroordeeld worden. Wijs en heilig heeft Hij van zulke gezanten gebruikt, die wel bekwaam waren om mensen op een redelijke wijze te overtuigen, maar die ook door de hoorders vrij- en moedwillig konden verworpen worden.
Dat nu de Heere Jezus plechtig zulk een zending aan deze discipelen heeft gegeven, is bekend. Reeds al, toen Hij hen van het visserswerk tot Hem riep, zeggende: *Volgt Mij, en Ik zal u vissers der mensen maken*, Matth. 4: 19. Bijzonder Matth. 10. En bij Zijn afscheid van de wereld, die hier ondersteld wordt als reeds geschied, Matth. 28: 19: *Gaat dan henen, onderwijst al de volkeren*, enz.

C. Nog moest wel in acht genomen, aan welke personen hun last hield. Die worden met de gemene naam van *wereld* genoemd: *In de wereld.* Dit kan men, als vers 11, 12, 15, nemen voor de plaats die de mensenkinderen in dit leven te bewonen is gegeven. Maar, gelijk het hier ook dikwijls betekende die mensen, welke daar in hun verdorven natuurstaat verkeerden; zo zou men het gevoeglijk ook tot deze plaats dus kunnen nemen, en vertalen het Griekse woordje *eis* (door *in* overgezet) *tot* de wereld. Die betekenis heeft het menigmaal, ziet alleen Joh. 1: 11: *Hij is gekomen tot het Zijne*. Hoofdstuk 7: 35: *Zal Hij tot de verstrooide Grieken gaan?* Ook daar het bij zenden gevoegd wordt, Hand. 26: 17: *Verlossende u van de heidenen, tot dewelke Ik u nu zend*. Zeker was het dat tot de onbekeerde wereld hun zending voornamelijk lag, om daaruit de uitverkorenen tot Christus en de zaligheid te roepen. En niets verbiedt ons, tegelijk de betekenis van algemeenheid door dit woord dikwijls uitgedrukt, in het oog te houden. Want, hoewel zij Matth. 10: 5, 6, deze bepaalde last kregen, *gij zult niet heengaan op den weg der heidenen, noch gij zult niet ingaan in enige stad der Samaritanen. Maar gaat veelmeer henen tot de verloren schapen van het huis Israëls*;

zo leerde dat alleen, waar zij eerst hun werk beginnen moesten, terwijl Christus op aarde was, en totdat Hij door nader bevel en bestelling de weg tot andere gewesten opende. Want de Heere had door verschillende gelijkenissen en uitdrukkelijke bedreiging aan de boosaardige Joden ook geleerd, dat Zijn knechten, met voorbijgaan van hen, het Evangelie aan andere volkeren zouden verkondigen; en hunzelven dat naderhand openlijk verklaard, Mark. 16: 15: *En Hij zeide tot hen: Gaat henen in de gehele wereld, predikt het Evangelie allen creaturen*. En Hand. 1: 8: *Gij zult Mijn getuigen zijn tot aan het uiterste der aarde*.
Om nader begrip van de inhoud en hoedanigheid van hun bediening te krijgen, moeten wij de zending van de Zoon door de Vader wat meer van nabij bezien, waarbij deze der discipelen vergeleken wordt.

II. In dit tweede stuk der tekstwoorden letten wij kort eerst op de opening daarvan ten aanzien van de zending van de Middelaar, en ten tweede op haar samenvoeging door gelijkerwijs met het volgende stuk.

A. In het eerste zegt Christus tot de Vader: ***Gij hebt Mij in de wereld gezonden.***
1. Van die zending behoef ik niets meer te zeggen boven hetgeen ervan opgegeven is over vers 8.
2. Wanneer hier ook bijgedaan wordt de plaats waarheen, of de voorwerpen waartoe de Vader Hem gezonden heeft, is het ook in de wereld; en kan het ook zo, als bij de zending van de apostelen, in het gemeen betekenen de aarde, en onder de wereldbewoners. In die zin is *het Licht in de wereld gekomen*, Joh. 3: 19. Of het kan ook in die hatelijke betekenis genomen worden van de bedorven wereldlingen. Aan dezulken hield de last van de Messias ook, Joh. 3: 17: *God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden*. Hoewel velen geen geloof en gehoorzaamheid aan Zijn geopende last gaven, Joh. 1: 10: *Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem gemaakt; en de wereld heeft Hem niet gekend*. Maar wij mogen het ook in die laatste ruime betekenis nemen, van de gehele wereld. Want hoewel Hij ook Zijn zending tegen de Kananese vrouw zo bepaalt, Matth. 15: 24: *Ik ben niet gezonden dan tot de verloren schapen van het huis Israëls*; evenwel lag Zijn zending, die anderen op Zijn bevel en in Zijn Naam zouden uitvoeren, zo algemeen. Ziet Jes. 42: 1: *Hij zal het recht de heidenen voortbrengen*. Hfdst. 49: 6: *Ik heb U ook gegeven tot een Licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde*. Zo wordt Hij ook gezegd te zijn *gegeven tot een Getuige der volken*, hoofdstuk 55: 4, enz. Zelfs in zoverre was hier al enige gelijkheid.

B. Doch om deze vergelijking nader te beschouwen, moet ik vooraf zeggen, dat hier zowel als vers 11, 14, geen evengelijkheid kan begrepen worden, maar een grote ongelijkheid in verschillende opzichten.
De Persoon van Christus, hoewel gezonden, had een Goddelijk gezag en alle volmaaktheden tot dit werk in Zichzelf. Zij niets, dan hetgeen hun gegeven werd.
Hij leerde zo, dat het in Zijn vermogen was de harten voor Zijn woord te openen en de wasdom daaraan te geven. Zij vermochten niet anders dan planten en natmaken, en moesten dikwijls klagen dat hun *prediking niet werd geloofd, omdat de arm des Heeren Zich niet openbaarde*, Jes. 53: 1. Hij nam de harten dergenen, die Zijn woord aannamen, voor Hem in, om daarover het hoogste gebied te oefenen. Zij moesten de duizend zilverlingen aan Salomo opbrengen. Zij waren maar als vrienden van de Bruidegom, om de Bruid voor Hem op te sieren, tot Hem te brengen, en hen te leren

hun liefde alleen in Hem te bepalen; geen heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren.
Hierbij kwam nog een groot verschil, dat hoewel Hij en zij zowel door een marteldood de waarheid van hun zending verzegelden, Zijn dood evenwel voornamelijk diende om door een volwichtig Borglijden alles te verwerven wat vereist werd om de wereld met God te verzoenen. Daarvan hadden zij niets. Ziet, in deze en andere opzichten was deze Gezant des Vaders oneindig verheven boven deze gezanten van Christus' wege. Maar er was ook veel overeenkomst, ten aanzien van de inhoud van hun commissie, de manier van uitvoering en de uitkomst.

1. Ten aanzien van de inhoud van de boodschap, die was bij Christus en Zijn dienaars dezelfde. Zij moesten openbaring doen van het Evangelie des Koninkrijks, en de mensen vermanen om door geloof en bekering daar in te gaan; onder belofte van leven voor de gelovigen of straf van Gods eeuwige ongenade voor die dat Evangelie ongehoorzaam waren; en dan moesten zij de gelovigen verder tot besturing, opbouw en vertroosting zijn. Het is niet nodig uit getuigenissen der Schrift te bevestigen, dat Christus deze last uitgevoerd heeft, en zij die moesten uitvoeren.
2. Nuttiger kunnen wij met enige uitbreiding voorstellen, op welke wijze Christus Zich gedragen heeft, en zij zich gedragen moesten, om deze boodschap aannemelijk en tot al die genoemde einden vruchtbaar te maken.
a. Zij moesten dezelfde leer, zonder enig inmengsel van eigen vleselijk bedenken of wereldwijsheid of dergelijke voorstellen, die Christus, hen voorgaande, verkondigd had, Matth. 28: 18: *Lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb*. Zoals Paulus kon zeggen, Ga1. 1: 11, 12: *Ik maak u bekend, broeders, dat het Evangelie hetwelk van mij verkondigd is, niet is naar den mens. Want ik heb ook hetzelve niet van een mens ontvangen, noch geleerd, maar door de openbaring van Jezus Christus*.
b. Zij moesten geen andere beweegmiddelen gebruiken dan Jezus, om de mensen te overreden tot het geloof. Hoewel Hij de macht had om te dwingen, hele legioenen engelen te gebruiken tot overmeestering der tegenstanders, of ook door lichamelijke voordelen hen op Zijn dienst te doen verlieven; zo heeft Hij geen andere wapenen willen gebruiken dan leren, met tranen vermanen, bidden en dergelijke. Op dezelfde wijze moesten zij ook te werk gaan, als 2 Kor. 5: 20: *Zo zijn wij dan gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade; wij bidden u van Christuswege, laat u met God verzoenen*. En hoofdstuk 10: 4: *Want de wapenen onzes krijgs zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten*.
c. Of ja; de Heere Jezus heeft nog andere middelen gebruikt om mensen tot omhelzing van Zijn leer te bewegen. Door Zijn heerlijk deugdenvoorbeeld heeft Hij hen krachtig vermaand om Zijn navolgers te worden, als Die Zelf volmaakt betrachtte hetgeen Hij anderen leerde. Op dezelfde wijze moesten Zijn dienaren hun leer ook zoeken aan te prijzen, en in het gemeen kunnen zeggen, als 1 Kor. 11: 1: *Weest mijn navolgers, gelijkerwijs ik ook van Christus*. Het zal niet onnut zijn, enige bijzonderheden van Zijn gedrag, die hen ter navolging zijn voorgesteld, op te geven.
Zij moesten onder elkaar naar geen meesterschap staan, en geen heerschappij gebruiken, gelijk de oversten der volkeren; en niet groot willen worden, niet de eerste willen zijn. *Gelijk de Zoon des Mensen niet gekomen is om gediend te worden, maar om te dienen*, enz. Matth. 20: 25-28.
Zij waren verplicht alle liefdedienst, al was die nog zo laag en gering, te bewijzen. Gelijk Hij met Zijn voorbeeld hun voeten wassende, leert en zegt: *Indien dan Ik, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, zo zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven*, enz. Joh. 13: 12-17.

Hij was onder alle laster, tegenstand en verdrietelijkheden in het uitvoeren van Zijn last, zo onderworpen en zachtmoedig. Hoe men Hem smaadde voor *een vraat en wijnzuiper, een vriend van tollenaars en zondaars; hoe onbekeerlijk de steden waren, daar Hij Zijn meeste kracht gedaan had*; Hij kan Gods Raad met dankzegging aanbidden, Matth. 11: 16- 26. En Hij stelt Zich hier wederom Zijn discipelen tot een voorbeeld, vers 29: *Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben, en nederig van hart*. Zo moesten zij het zich getroosten, als zij getrouw, maar voor velen in hun werk onvruchtbaar waren, zeggende: *Wij zijn Gode een goede reuk in Christus; in degenen die zalig worden, en in degenen die verloren gaan*, 2 Kor. 2: 15. Zij moesten, volgens de gemelde les, *met zachtmoedigheid onderwijzen degenen die tegenstaan*, 2 Tim. 2: 25.

Jezus was ook, zonder aanzien van personen, evenwel altijd zo vrijmoedig, om voor de waarheid uit te komen. Zodat Zijn vijanden dit getuigenis moesten geven, Matth. 22: 16: *Meester, wij weten dat Gij waarachtig zijt, en den weg Gods in der waarheid leert; en naar niemand vraagt, want Gij ziet den persoon des mensen niet aan*. Datzelfde voetspoor hadden ook Zijn afgezanten te volgen, zodat de vervolgers zich over hun vrijmoedigheid verwonderden, Hand. 4: 13, gelijk de Gemeente aldaar om deze hoedanigheid bad, vers 29, zo werden zij ook allen, vers 31, *vervuld met de Heilige Geest, en spraken het Woord Gods met vrijmoedigheid*. Het moest aangenaamheid aan de boodschap geven, als men vernam, dat de brenger niet zichzelf zocht, maar het beste dergenen tot welke hij sprak. Zo heeft Jezus nooit aardse voordelen gezocht van mensen, een aangeboden koninkrijk versmaad, en diepe armoede gewillig ondergaan, opdat Zijn volk door Zijn armoede zou rijk worden. In dezen hadden Zijn knechten des Meesters voorbeeld te volgen. Zij hadden deze les: *Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet*. Ook om zich niet op te houden met *de zorgvuldigheden van dit leven*, Matth. 10: 8-10. Het gaat wel als een dienaar van het Evangelie van zichzelf in waarheid kan zeggen: *Niet zoekende mijn eigen voordeel, maar het voordeel van velen, opdat zij mochten behouden worden. Ik zoek niet het uwe, maar u*, 1 Kor. 10: 33, 2 Kor . 12: 14.

De leer die Christus gepredikt had, en Zijn dienaars verkondigen moesten, was de meesten een ergernis en dwaasheid; zo kon het niet missen, of dat moest haat en vervolging tegen de verkondigers verwekken. Die dit schroomde te ondergaan, was niet bekwaam tot dit werk. Jezus had reeds zoveel vijandschap en vervolging geleden, en stond nu Zijn leer met Zijn dood te bevestigen, en *onder Pontius Pilatus de goede belijdenis te betuigen*, 1 Tim. 6: 13. Hij gaf hun hierin ook een voorbeeld: *Dewijl ook Christus voor ons geleden heeft, ons een voorbeeld nalatende, opdat gij Zijn voetstappen zoudt navolgen*, 1 Petrus 2: 21. Sommigen van hen zouden daartoe geroepen worden, als in het gemeen voorzegd wordt, Joh. 16: 2, aan Petrus in het bijzonder, Joh. 21: 18; zo moest elk Paulus kloekmoedigheid in zulk een geval hebben, Fil. 2: 7: *Ja, indien ik ook tot een drankoffer geofferd worde over de offerande, en bediening uws geloofs, zo verblijd ik mij, en verblijd mij met u allen*.

d. Om kracht aan Zijn leer bij te zetten, had Jezus ook bovennatuurlijke bewijzen gebruikt, in die verbazende wonderen die Hij had verricht, als een Profeet krachtig in werken en woorden. Deze eerste afgezondenen zouden ook met dergelijke macht voorzien worden, volgens de voorzegging, die Hij bij hun zending doet, Matth. 10: 3: *Geneest de kranken, reinigt de melaatsen, wekt de doden op, werpt de duivelen uit*.

Was zoveel gelijkheid tussen de bediening van Christus en Zijn discipelen, ten aanzien van de stof van hun boodschap, en van de wijze en middelen van die aan te dringen; zo kan men ook enige overeenkomst vinden:

e. Ten aanzien van de uitkomst. Jezus had wel velen toegebracht op zichzelf

aangemerkt; maar weinigen ten aanzien van het getal dergenen die Zijn woord verstoten hadden. Volgens Zijn profetische klacht, Jes. 49: 4: *Ik heb tevergeefs gearbeid, Ik heb Mijn kracht onnut en ijdel toegebracht*. En volgens de uitkomst, Joh. 12: 37, 38: *Hoewel Hij zoveel tekenen voor hen gedaan had, nochtans geloofden zij in Hem niet. Opdat het woord van Jesaja de profeet, vervuld werd, dat hij gesproken heeft: Heere, wien heeft onze prediking geloofd?* enz. Ziet ook Joh. 9: 39, Matth. 13: 11-15, enz. Zijn dienaars werden ook wel gezonden om mensen te bekeren, maar hadden eenzelfde lot te wachten. Al was hun dit *een grote droefheid en hun hart een gedurige smart*, gelijk de onbekeerlijkheid van Paulus broeders naar het vlees hem was, Rom. 9:2, moesten zij evenwel in hun werk niet verflauwen. Zoals dit genoeg is, om het welgegronde van Jezus gelijkenis te tonen, zo zal het niet duister zijn, hoe zulk een zending, de voorbidding om geheiligd te worden in de waarheid, noodzakelijk maakte.

TWEEDE DEEL

Dit is het, dat wij nog kort in het tweede hoofddeel moeten aantonen.

I. Letten wij eens welke zwarigheden zich opdeden in deze zending. Zij waren *gezonden.* Het was geen werk dat in hun verkiezing stond. Zij hadden reeds hun commissie. De nood was hun opgelegd. *Wee hunner! indien zij het Evangelie niet verkondigden*. Geen aarzelen en tegenstreven met Mozes zou helpen.

Zij waren in of tot de wereld gezonden. Een wereld die in het boze lag, die zo vol verleiding was, die zo onvatbaar was, ja zo vijandig tegen deze nieuwe leer. De wereld nog eens, zo ruim en onbepaald. Welke uitgestrekte last, zoveel gemeentes te vergaderen en door de zorg daarvan dagelijks overvallen te worden, 2 Kor. 11: 28. Welke moeilijke en hachelijke last; huis, land en vrienden te verlaten, en gedurige zwervers op de aarde te zijn, en zoveel gevaarlijke tochten te ondergaan

Hun zending moest beantwoord en uitgevoerd worden naar het voorbeeld van die volmaakte Leraar der gerechtigheid. Wie is tot deze dingen bekwaam' Als zij zagen, hoevele deugden en bekwaamheden er vereist werden, om getrouw te zijn.

II. Zeer gepast dan doet Jezus dit verzoek voor hen, om geheiligd te worden in de waarheid van Gods Woord.

A. Zeker moest des Vaders Geest hun verstand ongemeen verlichten in die waarheid, om als schriftgeleerden in het Koninkrijk der hemelen onderwezen, uit hun schat oude en nieuwe dingen voort te brengen. En om naar de bijzondere voorwerpen en gelegenheden mond en wijsheid te hebben tot een spreken te rechter tijd. Vooral moest die geestelijke wijsheid uit die waarheid hun geschonken worden, waardoor zij hoge en levendige indrukken van Gods heerlijkheid hadden (want die te lieven en te erkennen, is heiligheid) om die, en de beste wegen tot opluistering daarvan voor zichzelf te kennen en aan de wereld te leren.

B. Sluit dan de heiligheid zulk een liefde en eerbied voor de heerlijke volmaaktheden Gods in; ziet men wel, dat het ganse hart en alle genegenheden daarmee moesten ingenomen zijn, of anders was geen mens in staat, om zulk een groot werk, naar zulk volmaakt voorbeeld, en onder zoveel tegenstand waar te nemen. Dit alleen kon hen toerusten met al die deugden, welke in de bediening van dat ambt vereist werden. Dit alleen was machtig om de ziel onder alle lijden en tegenstand staande te houden. Dit begrepen naderhand de apostelen een nodige toerusting te zijn, als *zij Barnabas uitzonden, dat hij het land doorging tot Antiochië toe. Want hij was een goed man, en vol des Heiligen Geestes en des geloofs*, Hand. 11: 22, 24. En als zij deze met Paulus

in een andere gelegenheid uitzonden, met deze aanprijzing van hun bekwaamheid, als *mensen die hun zielen overgegeven hebben voor de Naam van onze Heere Jezus Christus*, hoofdstuk 15: 26. Zij moesten door die heilige liefde tot de heerlijkheid Gods zo overmeesterd zijn, dat zij met Paulus konden zeggen, Fil. 1: 20: *Dit is mijn ernstige verwachting, dat Christus zal groot gemaakt worden in mijn lichaam, hetzij door het leven, hetzij door de dood*.

C. Voorzover als tot de heiliging ook kon gebracht worden een schenking van die buitengewone gaven des Heiligen Geestes, die thans tot dit ambt vereist werden, ziet elk klaar genoeg dat de bede uit kracht van deze zending nodig was. Er moest een buitengewone invloed zijn van de Geest, Die hen zonder studeren bekwaam maakte, om te aller tijd de grote werken Gods te spreken. Zij dienden de gave der talen te hebben, of het was hun onmogelijk de gehele wereld door te spreken tot alle volken en talen. De kracht der wonderwerken moest hun dienst vergezellen, zouden zij die bevestigen, gelijkerwijs Christus; en zouden zij bij de onvatbaarste mensen met vrucht arbeiden, volgens de last, Luk. 14: 23: *Gaat uit in de wegen, en heggen, en dwingt ze om in te komen*. En wat dergelijks meer is. Het ganse voorstel is in het gemeen ook zeer geschikt tot het algemene oogmerk.

1. Hierin lag veel onderwijs voor de discipelen. Niet alleen dat zij na Christus vertrek moesten gaan prediken, maar bijzonder ook, waar zij dat werk te doen hadden, en dat zij het volmaakte voorbeeld van hun Meester steeds in het oog te houden hadden.

2. Tot moedgeving konden zij hier ook zien, dat tegen alle zwarigheden, welke hen billijk in deze zending voorkwamen, de nodige genade besproken werd en aan hen zou geschonken worden. Het eerste hoorden zij uit Christus mond, dat Hij die riep, getrouw was. Het andere mochten zij veilig besluiten. Want, behalve andere gronden, die de verhoring van Zijn gebeden zeker maken, was het waar, dat de Vader, de Zoon zendende in de wereld, Hem daarin volmacht gaf, om dat werk op aarde door anderen in Zijn plaats te laten doen, wanneer Zijn tegenwoordigheid in de hemel vereist werd. Dus zouden deze apostelen zich moeten aanmerken als oorspronkelijk van de Vader Zelf gezonden, volgens Jezus eigen verklaring, Luk. 10: 16: *Wie u hoort, die hoort Mij; en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt Dengene Die Mij gezonden heeft*. Dit zo zijnde, konden zij niet twijfelen, of de Vader zou hen met het nodige toerusten tot een werk, waartoe de Zoon op Zijn bestelling hen riep.

TOEPASSING

Wanneer wij deze woorden nu tot ons eigen gebruik zullen overbrengen, zou ook voornamelijk daarop gestaan moeten worden, wat de plicht is van de dienaars van het Evangelie, hoe zij de dienst waar te nemen, wat zij daarin te zoeken, en onder gemoedelijke zwarigheden te hopen hebben. Doch ik zal daarop niet lang staan, omdat het meer het belang van mijn toehoorders is, hun eigen plicht en het gebruik dat zij van de dienst te maken hebben, te weten. Ik onderstel ook, dat mijn mededienaars hun werk weten, en sommigen beter dan ik.

Nochtans ware het te wensen, (zonder dat ik bijzondere personen of plaatsen bedoel)

1. Dat niet alleen werk gemaakt werd om de zonen der profeten in talen, andere nuttige wetenschappen, rechtzinnige begrippen der waarheid, de handeling van het zwaard des Geestes tegen de bestrijders daarvan, en de regels tot het opstellen van hun leerredenen, te onderwijzen in lagere en hogere scholen; maar dat ook meer werk gemaakt worde, om hun de noodzakelijkheid en aard der ware heiliging in deze waarheid, te leren.

2. Dat elk, die tot dit voortreffelijke werk zich overgeeft, zijn zending van Christus mocht zoeken, wil hij geen dief en moordenaar zijn, die door de rechte deur niet

inkomt; en dat er nooit daartoe bevorderd werden door gunst van maagschap, tot versterking van partij, door kuiperijen en andere kromme wegen. Welke grond kan men dan nog hebben, om hulp te zoeken of te wachten van de Heere? Die de zending alleen toekomt, en Die antwoorden mag, als Jer. 23: 21: *Ik heb die profeten niet gezonden, nochtans hebben zij gelopen*.

3. Wenselijk ware het, dat Christus altijd ons hoogste Einde ware, om aan des Meesters oogmerk in de gehele loop der bediening te voldoen. En dat men in het bejagen van tijdelijk belang, toejuichingen, mensengunst en wat dies meer is, minder zichzelf predikte en mensen zocht te behagen. Wat zou er minder verachting en meer kracht bij de dienst des Woords zijn, konden wij allen zeggen met Paulus, Ga1. 1: 10: *Want predik ik de mensen, of God? Of zoek ik mensen te behagen? Want indien ik nog mensen behaagde, zo ware ik geen dienstknecht van Christus*. Wat is dat een vreselijk woord?

4. Mochten wij ook altijd begrijpen, dat wij gezonden zijn in en tot de wereld. Deels, om op de wacht te staan, dat wij met de zondige begeerlijkheden en gewoontes der wereld niet mede weggesleept werden, en gevangen van haar, die met heilig bedrog vangen moesten. Deels om te geloven, dat wij *beide Grieken en Barbaren, beide wijzen en onwijzen, schuldenaars zijn*, Rom. 1: 14. Ik wil niet dat men in eens anders koren de zeis slaat, of zich *met eens anders doen bemoeit*, 1 Petrus 4: 15, maar dat wij, dienende Hem, *Die het aangezicht der vorsten niet aanneemt, en de rijke voor de arme niet kent*, Job 34: 19, zonder onderscheid het eeuwig belang te zoeken, van, en even trouw handelden met allerlei staten en soorten van mensen. Wat was Elihu bang voor het tegendeel, Job. 32: 21, 22: *Och, dat ik niemands aangezicht aanneme, en tot de mensen geen bijnamen gebruike. Want ik weet geen bijnamen te gebruiken; in kort zou mijn Maker mij wegnemen*. Laten wij ook het oog op Paulus houden, die zich in alle vormen als wist te gieten, en naar allerhande soorten van mensen te schikken, niet om als een kameleon alle kleuren aan te nemen, en met vroom en onvroom even gemeenzaam te kunnen zijn; maar, *opdat ik immers enigen behouden zou*, 1 Kor. 9: 19-22. Het zal anders wat te zeggen wezen, als God *het bloed van zielen die verloren gaan, van onze handen eisen zal*, Ez. 33:8.

5. Voornamelijk moesten wij in alle delen van ons werk en gedrag gedurig en enig het oog hebben op het volmaakte voorbeeld van Christus, hoe Hij geleerd en geleefd heeft; zonder daarmee enigszins gelijk te stellen de vroomste en wijste, die ooit in de Kerk uitblonken. Hielden wij met een leergierig hart daarop het oog, het zou ons tot twee dingen nuttig zijn: Eerst tot een ernstig pogen om zo te prediken en zo te wandelen, gelijkerwijs die grote Gezant en Uitlegger. En ten andere, om gedurig ons gebrek in alles te leren; opdat wij ons nooit over enige gaven, genadens of vruchten op de dienst zouden verheffen. Ja, dit zou ons ook gestadig aandrijven:

6. Tot het laatste, dat ik hier nog maar bij zal voegen, tot bidden voor onszelf, om geheiligd te worden in de waarheid. Wij hebben ons wel steeds te oefenen in het onderzoek van dat woord, dat boven alle menselijke schriften de schatkamer zijn moet om wijsheid, kracht en sieraad uit te ontlenen. Maar bidden is zo als studeren; en wel daarom, dat die waarheid, welke wij anderen verkondigen, aan onze zielen geheiligd zij. *Die dan een ander leert, leert gij uzelven niet?* Rom. 2: 21. Wat zou het naar zijn, anderen uit het verderf te trekken, en er zelf in te verzinken; wie beeft niet voor de verbeelding, wanneer er eens verantwoording van de geëindigde bezending geschiedt, onder het roepen: *Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd?* ten antwoord krijgen: *Ik heb u nooit gekend. Gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt*, Matth. 7: 22, 23.

Doch laat ik wat algemener gaan. En dan moet ik het voorrecht herinneren van de

Nederlandse Gemeentes, dat de Heere onder haar nog gaf te spreken, en der boodschappers van goede tijding een grote heirschaar is; waaronder verschillenden, die niet alleen machtig zijn in de Schriften, maar ook geheiligd in de waarheid. Dat wij ook in het midden van ons nog zulke heiligen hebben onder algemene gelovigen, die als *Aquilla en Priscilla de weg Gods bescheidenlijk kunnen uitleggen*, Hand. 18: 26.
Werd nu maar de boodschap, die wij in last hebben, meer geëerbiedigd en met meer toegenegenheid aangenomen.

A. Doch om niet te spreken van een grote menigte, die buiten het bereik van onze last blijft, en het oor uitwendig niet eens daaraan lenen wil; mensen, die zich door moedwillige afkerigheid bijna zo ongelukkig maken als de heidenen, die God laat wandelen in hun wegen; doch daarin oneindiger bloedschuldiger, omdat zij zulk een plechtige zending van de hemel tot hun eeuwig heil, geweigerd hebben. Wat zou het een aardse mogendheid euvel opnemen, als haar ambassadeurs geen audiëntie konden krijgen bij een andere vorst. Ziet hoe het Christus zal wreken, met een lachen in zulker verderf, Spr. 1: 24-32.
B. Doch die nogal tot het uitwendig gehoor komt, merkt u wel aan dat wij met een boodschap van God en Christus tot u komen? Is er wel dat beven voor dat woord, en dat eerbiedig aannemen? Velen horen het, redeneren erover, prijzen of verwerpen het met niet minder onverschilligheid dan of ze een nieuwspapier hadden horen voorlezen, of een toneelspeler zijn rol opzeggen. Wordt een aankondiging Gods zodanig ontvangen, die over zaken van ons eeuwig belang handelt?
C. Handelt u wel beter, wanneer u het meer of minder gewicht der prediking, of de achting en verachting daarvan doet afhangen van de waardij, daarin de persoon des sprekers bij u is? En mag men het niet onder de verachting van het Evangelie stellen, als u geheel geen lust hebt in het woord, wanneer het niet opgeschikt is met bij sieraden van andere geleerdheid, uitnemende woorden van menselijke wijsheid, en een wijze van voorstellen, die de zinnen en hartstochten aandoet? Gaat u dan wederom wel met een ander oogmerk naar de kerk, dan in de komedie?
D. Erkende u uw leraars als gezanten van Christus wege, u zou minder op de gebreken daarvan blijven staan. Nu zoeken velen die nauwkeurig op; (en de Heere weet hoevelen met zulk een duivels oogmerk in Zijn huis komen) u hoort die gaarne vertellen, u praat daarvan met vermaak voort. En dat het allerzielverderfelijkst is, u neemt die tot een voorwendsel voor gerustheid in de zonde, en voor ongehoorzaamheid aan de last van Christus. Maar is dit weleens redelijk, al waren de personen zo verachtelijk als u hen houdt en verklaart? De kerkelijke bediening is zowel van Goddelijke instelling als de burgerlijke. zou u nu vrijheid hebben om de personen der overheden te verachten, te lasteren, en u van hun gehoorzaamheid ontslagen te rekenen, omdat ze door gebrekkige mensen verkoren, en niet altijd door eerlijke wegen gekomen zijn tot de regering; en omdat zij soms in hun levenswijze zo zondig, en in hun regering niet vrij van grote gebreken zijn? Zozeer het ene een weerstaan van God zou zijn, is het ook het andere.
E. Doch er zijn er ook nog, en het getal in onze stad is niet klein, die naarstig toevloeien tot het gehoor, en veel achting en liefde bewijzen aan hun leraars, al is het dikwijls met te groot onderscheid te maken. Doch, lieve vrienden, ziet eens of het bij velen uwer wel anders gesteld is, dan bij sommige toehoorders van Ezechiël, waarvan de Heere zeide, Ez. 33: 30-32: *En gij, o mensenkind, de kinderen uws volks, die spreken van u bij de wanden, en in de deuren der huizen; en de een spreekt met de ander, een iegelijk met zijn broeder, zeggende: Komt toch, en hoort wat het woord zij,*

dat van den Heere voortkomt. En zij komen tot u, gelijk het volk pleegt te komen, en zitten voor uw aangezicht als Mijn volk, en horen uw woorden, maar zij doen ze niet; want zij maken liefkozingen met hun mond, maar haar hart wandelt gierigheid na. En *ziet, gij zijt hun als een lied der minne, als één die schoon van stem is, of die wel speelt; daarom horen zij uw woorden, maar zij doen ze niet*. Hoewel u hoort met aandacht en lust, de spreker lieft en prijst, met aandoening daaronder zit; het komt maar op het rechte aannemen van onze boodschap aan. Als wij daar, door Geestes inlichting, het rechte verstand niet van gekregen hebben; als het Goddelijk gezag daarvan de ziel niet overreed heeft om te moeten, en de zaligste inhoud om met alle genegenheid te willen toestemmen, als een getrouw woord en aller aanneming waardig; als er niet op gevolgd is een dadelijk uitgaan en afscheiden van de verdorven wereld, en een gans overgeven aan Christus, om door Hem behouden en voor Hem geheiligd te worden.
Dan zijn tot nog toe alle predikatiën die gehoord zijn, en alle vermaningen en waarschuwingen die u van bijzondere godvruchtigen ontvangen hebt, niet alleen vruchteloos geweest, maar liggen als verachte zendingen Gods tot uw last. Al had u geen andere zonde, dan dit ene soort; zoveel versmadingen van de Heere en van de rijkdom van Zijn goedertierenheid moesten alleen in staat zijn, om u van uzelf te doen walgen, en voor een schat van toorn, daardoor vergaderd, te doen schrikken, Rom. 2: 4, 5. Het past op u ook, als de Heere des huizes, verstaande het weigerig antwoord der genoden, toornig werd, en verzekerde, dat niemand van hen Zijn Avondmaal smaken zou, Luk. 14: 16-24. En er is geen ondraaglijker toorn, dan *de toorn des Lams*, Openb. 6: 16. Ziet u zelfs die vreselijke uitwerkingen in de tijd daarvan niet dagelijks in de menigte der verblinde en verharde Joden binnen onze stad?
Deze harde boodschap hebben wij ook tot u; doch nu nog, om u door de schrik des Heeren te bewegen tot het geloof. Moeten zoveel mensen van Jezus, ook zulken die Hij als het zwart des oogappels bemint, de krachten van ziel en lichaam afwerken, om uw zielen te behouden; en gaat het u niet aan? Zullen die, die met zoveel liefde u gelokt en gebeden hebben, dan eens tegen u moeten getuigen, de klederen afschudden, en zeggen, uw bloed zij op uw hoofd, wij zijn rein? Als Paulus te Korinthe, Hand. 18:6. Hoe kan het u van het hart, langer de liefdeaanbieding van uw ontfermende God en Zaligmaker te weerstaan? Laat het nooit in gedachten komen, dat het geen ernst is. Want Die ons zendt, bevestigt met een eed, dat Hij geen lust heeft aan uw dood, maar bekering heeft. En wij, *gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus wege, laat u met God verzoenen*, 2 Kor. 5: 20. Vreest ook niet, dat het te laat is. Want diezelfde welmenende barmhartigheid is nog in Jezus, als toen Hij Jeruzalem, dat tot het einde toe onbekeerlijk gebleven was, voor het laatst naderde, en met tranen in de ogen zeide: *Och! of gij ook bekende t in dezen uwe dag, hetgeen tot uw vrede dient*, Luk. 19: 42. Denkt dan dat op dit ogenblik nog een boodschap aan u geschiedt, en iemand van Godswege tot u zegt: *Ziet toe, wat antwoord ik Dien zal wederbrengen, Die mij gezonden heeft*, 1 Kron. 21: 12. Hebt u ooit dat woord gaarne aangenomen, en dat wel meer dan eens voor de Heere Zelf verklaard? Tot u hebben wij nog een nadere boodschap.

A. Aanbidt de wondere en liefderijke voorzienigheid omtrent u, dat de Heere Jezus Zijn boden zover heengezonden heeft in dit Noorderland, daar Zijn gerucht niet gehoord was. Dat zij niet allang, wegens verachting van het Evangelie bij de meesten, en eertijds bij u ook, last gekregen hebben, om naar elders te vertrekken. Dat het hen door vervolging niet belet wordt, vrij in de Naam des Heeren te spreken. En wat u in het bijzonder betreft; er was zulk een hoog en gunstig beleid in de weg van uw

bekering, die het Goddelijke der zending aanwees, en ook al in de verdere boodschappen, die tot uw onderrichting, troost, sterkte, redding en dergelijke, in bijzondere gevallen dienen moesten. Juist moest zulk een bode komen op die tijd, en met dat woord; u daar tegenwoordig zijn; zonder die bijzondere toeleg van beide zijden; en God maakte dat krachtig voor u in het bijzonder. Hoe menigmaal wordt een gestalte, of begeerte, of andere uitdrukking voorgesteld van die u of niet kent, of niets van u weet, of om u niet denkt; en u gevoelt het evenwel tot u in het bijzonder gezegd. Dit is immers een klaar bewijs van een Goddelijk zegel aan de lastbrief.

B. Wil Hij dan zulke middelen gebruiken, om goede woorden tot u over te brengen; wij mogen u dan ook wel bidden: *Broeders, erkent degenen die onder u arbeiden, en uw voorstanders zijn in den Heere, en u vermanen. En acht ze zeer veel in liefde, om huns werks wil*, 1 Thess. 5: 12, 13. U zult niet zondigen, als u ons *aanneemt als een engel Gods*, gelijk de Galaters Paulus, Ga1. 4: 14. Maar het mag niet hoger zijn. Engelen of boden der Gemeente zijn wij, doch niet meer. Ziet toch voornamelijk op de Heere, dewijl elk Goddelijk Persoon Zijn hand heeft in hun zending en bekwaammaking. *Wie is dan Paulus, en wie is Apollos, anders dan dienaars door welken gij geloofd hebt, en dat gelijk de Heere een iegelijk gegeven heeft?* 1 Kor. 3: 5. De ondervinding leert u dat telkens. Ziet alleen op Hem, Die u het woord en de zegen op het hart moet brengen. En als u wat ontvangt, Hij moet er alleen de eer van hebben.

C. Maar omdat wij uit onszelf zo onbekwaam zijn, als iemand uwer, en nochtans zulk een allerzwaarst werk op onze schouders is gelegd, moet u naar uw vermogen hulp toebrengen. Voornamelijk *met alle biddingen en smekingen, biddende ten allen tijd in den Geest, en tot hetzelve wakende met alle gedurigheid en smeking voor alle heiligen. En voor mij, opdat mij het woord gegeven worde in de opening mijns monds met vrijmoedigheid, om de verborgenheid des Evangelies bekend te maken, waarover ik een gezant ben*, Ef. 6: 18-20. Zulk een verzoek, dat Paulus aan de meeste Gemeentes doet, is ook een bevel aan u. En het voorbeeld van de medelijdende Heiland, voor Zijn dienaars hier biddende, roept u tot navolging. U hebt er zoveel belang in, en anders door hun middel geen zegen te verwachten. Maar ook kunt u helpen. Gelijk in deze volkrijke stad, zo is het doorgaans, dat de arbeiders te weinig zijn, om elk zijn bescheiden deel in het bijzonder genoegzaam te kunnen toedienen. Daarin kunt u de hand bieden, hetzij in stichtelijke bijeenkomsten, hetzij in bijzondere ontmoetingen van personen, waarover u macht oefent, of waarbij u aanleiding vinden kunt. U bent ook in de wereld, en daar nog door Hem, Die u in de waarheid heeft geheiligd, gelaten; niet alleen om uw eigen heiligmaking te voleindigen, maar ook opdat u zou schijnen als lichten in de wereld. Hetgeen u van Christus, en van de weg der zaligheid door geestelijk onderwijs hebt leren kennen, is ook daartoe gegeven, opdat u het tot onderwijzing, waarschuwing van zondaars, aanprijzing van Jezus, besturing van heilzoekenden, raad en troost in alle gelegenheden, zoudt mededelen aan hen, die met u tegelijk in de wereld verkeren. Dit is in de verklaring gebleken.

D. Veeltijds zal bewustheid van onbekwaamheid de mond sluiten van iemand, die wel verplichting erkent en genegenheid vindt, om zulk een rechtvaardige te zijn, wiens lippen velen voeden. Doch daardoor wordt niemand ontslagen. Zo ooit mensen dat hadden kunnen voorwenden, het waren deze Galileërs, als zij zagen op zulk een zending in de wereld. Doch Jezus leert door voorbidding, dat het werk om onvermogen niet moet achterblijven, maar hulp daartoe te zoeken en te hopen is. En al ware iemand door natuurvermogens en gemene gaven nog zo bekwaam om anderen te leren; die gedenke ook, dat de rechte toerusting door de Geest moet worden gegeven, en dat de goede uitwerking van zijn spreken niet van zijn bekwaamheid afhangt. In dit opzicht belijdt Paulus, 2 Kor. 3: 5: *Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te*

denken, als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God. Vooral hebben wij te geloven, hoe klaar en krachtig gewichtige waarheden voorgesteld worden, dat zij dan evenwel best ingang zullen vinden, als wijzelf geheiligd zijn in die waarheid; en als de spreker dat in zijn gedrag vertonen kan.

E. Ten laatste mag elk gelovige uit deze voorbidding van de Heere Jezus wel opmerken, om gereed te zijn tot alle werk waartoe hij geroepen wordt, en gemoedigd tegen alle zwarigheden, die daarin voorkomen; dat dezelfde Heere die tot enig werk zendt, wel weet hoever het onvermogen van Zijn volk gaat, en welke onderstand zij daartoe nodig hebben; dat Hij ook daarom zorg draagt, om dat nodige hen te beschikken. Zo is maar nodig een gehoorzaam aanbieden, zie hier ben ik, zendt mij henen; en een gelovig opzien naar Zijn beloofde hulp. Gelijk het deze discipelen ondervonden hebben, hebt u het zo menigmaal in zware posten ondervonden, als u in de mogendheden des Heeren heenging, dat de Heere boven verwachting doorgeholpen heeft. *Kent Hem maar in al uw wegen, en Hij zal Uw paden recht maken*. Al kunt u niet zien enige vrucht in de wereld van alles wat u tot stichting ooit hebt zoeken te spreken; licht verbergt de Heere dat voor u, opdat uw hart niet verheven worde; en zult u het eerst moeten weten, als het u beter dienen zal, om er God de eer van te geven. Zelfs al ware alles vergeefs; mag u maar getrouw des Meesters boodschap doen, u zult er geen voor niets doen, maar een vol loon uit genade ontvangen in de toekomende eeuw. AMEN.

ZEVENTIENDE PREEK

Johannes 17:19.
En Ik heilig Mijzelven voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid.

19 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

INLEIDING

De abt Bernardus, hoewel met dwalingen en bijgeloof van zijn tijd al zeer besmet, als geleefd hebbende in het begin der twaalfde eeuw, was een groot man van die tijd, en wordt als een voornaam heilige bij de Roomse kerk geëerd. Hij verklaarde zich eens nadrukkelijk over het stuk der verdiensten van onze goede werken, die bij het Pausdom zo hoog worden opgevijzeld: Dat wij daarover meer verplicht zijn aan God, dan Hij aan ons. En zeker, hoe genegen elk mens is, om ongemerkt of voorbedacht, streng zijn arbeid bij de Heere te eisen; wij zullen beide de leden van dat gezegde moeten toestemmen, indien wij zonder vooroordeel God, onszelf, en ons werk beschouwen. Het ene, dat God aan ons geen verplichting hebben kan wegens het beste dat wij verrichten kunnen, zal ik niet vertonen uit de aard van Gods volmaaktheden, van onze verplichting, en van ons werk. Hoewel Jobs vrienden in hun oordeel over hem uit wettische beginselen redeneerden, nochtans zei Elifaz recht: *Zal ook een man Gode profijtelijk zijn? Maar voor hemzelf zal de verstandige profijtelijk zijn. Is het voor de Almachtige nuttigheid, dat gij rechtvaardig zijt, of gewin, dat gij uw wegen volmaakt?* Job 22: 2, 3. Insgelijks vindt men van Elihu aangedrongen, hoofdstuk 35: 5.

Maar het andere stuk, dat wij deswege meer verplichting aan God hebben, zal ook niet duister zijn. Wel voor mensen, die deugdzaam leven als een lastige arbeid zwaar en onaangenaam valt, en daarom oordelen dat hen daarvoor grote betaling toekomt. Doch hiervan mag men ook zeggen met Jezus Sirach, hoofdstuk 37: 12: *Beraadt u niet met een luie van enige arbeid*. Iemand die gezonder oordeelt, die de deugd begrijpt als een loon van haarzelf, en recht heilig leven als het genoeglijkste en heerlijkste, waardoor wij enige gelijkheid met de Heerlijke God Zelf hebben; zo iemand zal wel verplichting zien, om de grote Schepper te danken, dat Hij ons, boven zoveel andere schepselen, gemaakt heeft tot zulke wezens die vatbaar zijn voor de indrukken van een wet en Wetgever; en dat wij een gemoed hebben, hetgeen zedelijk goed kan onderscheiden, omhelzen, en zo dat alleredelste leven deelachtig worden. Hoeveel meer zal die erkentenis moeten plaats hebben bij mensen, welke uit Gods woord en enige zelfkennis geleerd hebben, dat wij allen na de val liggen onder een wet der zonde en des doods; en een bedenken des vleses hebben dat vijandschap tegen God is, zich aan Zijn wet niet onderwerpt, ook niet kan. Zullen wij nu één enige goede daad verrichten kunnen, zo moet God ons hart veranderen, en een nieuw hart en een nieuwe Geest geven, maken dat wij in Zijn inzettingen wandelen, het willen en werken in ons werken, en wat meer zulke getuigenissen zijn van Gods woord. Zouden wij voor zulke Goddelijke geschenken, die ons tot een heilig leven toerusten, niet oneindig aan de Heere verplicht zijn? Temeer, omdat er een voldoening moet zijn aan de gerechtigheid Gods, opdat Hij ons deze genade schenke, bij Wien anders de deur voor alle gunst gesloten is voor ons, wegens al onze zondige daden.

Een farizeeër, hoe opgeblazen anders op zijn ingebeelde deugden, toont daarvan nog enig besef te hebben, als hij God dankt, omdat hij beter is dan andere mensen, Luk. 18: 11. Al de heiligen in de Schrift, die overal biddende voorkomen om wijsheid, lust

en kracht tot goed doen, tonen dit voor een weldaad Gods te schatten, als zij het kunnen doen. En de onfeilbare Leermeester van alle Christenen was van datzelfde oordeel, en heeft het ons allen willen opscherpen, niet alleen als Hij belast heeft te bidden om de Goddelijke hulp daartoe, maar als Hij hier de heiliging van Zijn discipelen Zelf als een weldaad van Zijn Vader bidt, vers 17, 18, en nu Zelf toont in de tekst, dat Hij die gunst door Zijn heilige zoenofferande heeft moeten verwerven.
Dit is dan de andere beweegreden bij het tweede bijzondere verzoek voor de discipelen tot hun heiliging in de waarheid, genomen van het heilig offerlijden, dat Hij ondergaan en de prijs die Hij daarvoor opgebracht heeft, om deze weldaad voor hen te verdienen.

VERDELING
Daarin zijn twee hoofddelen.
1. Christus zoenverdienste voor hen: *Ik heilig Mijzelven voor haar*. 2. Het oogmerk en de vrucht daarvan: *Opdat ook zij geheiligd worden in waarheid*.

EERSTE DEEL
Wij zien dat door het samenvoegende en deze tweede drangreden aan het vorige gevoegd wordt. Het kan enig onderscheid geven in het oogmerk van deze woorden, of men deze samenbindt als een andere daad van Christus bij de vorige van zending; dan of men dit verbonden acht met de gehele reden, vers 17, 18. Indien het eerste verkoren wordt, zou de Heere Jezus meer beogen, te vertonen aan de Vader en Zijn vrienden, het volmaakte en goedertierene van Zijn gedrag, om dezelve in dit geval alles toe te brengen, wat in Zijn vermogen was. Alsof Hij zeide: Ik heb hen tot deze moeilijke bediening gezonden; doch Ik laat hen daaronder niet hulpeloos staan zuchten. Nee; behalve deze voorbidding voor hen om nodige toerusting, ben Ik nu gereed, om als een barmhartig Hogepriester dat zwaarste deel van dit ambt ook waar te nemen, om hen die onderstand te beschikken.
Doch wil men liever de samenhechting begrijpen met de twee vorige verzen, bijzonder het 17de, dan zal Hij meer aan de Vader vertonen, dat de zwarigheid die tegen Zijn verzoek om heiligende genade kon aanlopen, wegens de onwaardigheid der personen in zichzelf, die deze weldaad zouden ontvangen, door Hem is weggenomen, als Hij door dit verdienstelijk offer die onwaardigheid doet ophouden, en alle genade en heerlijkheid voor hen verwerft. Hoe men het neme, het vleit wel. Elk kan kiezen, of beide samenvoegen.
Gaan wij voort tot de beschouwing van Christus gewichtigste en allervoordeligste daad tot heiliging der Zijnen.
Wij dienen bij elk woord stil te staan, als behelzende elk een stuk van groot belang; hetzij u op de heiliging zelf, of op de Persoon Die het doet, Ik, of op het onderwerp dat geheiligd wordt, Mijzelven, of op de voorwerpen waarvoor het geschiedt, voor haar, met aandacht let.

I. Het komt hier voornamelijk aan op de rechte zin en nadruk van het woord ***heiligen.*** Socinianen, en allen die met hen zo afkerig zijn van de grootste liefde en enige grond van zaligheid voor God aan zondaars gegeven, willen, dat het niet anders zegt, dan zich voor te bereiden tot Zijn ambt. Doch dat is een jammerlijke verklaring. Christus was daartoe allang geheiligd en bereid. Hetgeen tot die heiliging vereist werd, was door de Vader gedaan, Die Hem geheiligd en in de wereld gezonden had, Joh. 10: 36. En zulk een heiliging, als zij verstaan, kan nauwelijks gezegd worden voor hun te geschieden, en tot een vrucht te hebben hun heiliging in waarheid. Zegt men: Ja, Zijn

godvruchtige voordaad geeft hun een drangreden en voorbeeld, om ook zichzelf zo te heiligen. Maar dan is het wel een beweegreden voor de discipelen, dat zij de heiligheid voor hunzelf moeten betrachten, maar niet bij de Vader, dat Die hen de Geest der heiligmaking schenken wil.
De eigenlijke betekenis van heiligen is, dat zaken of personen van een gemeen gebruik worden afgezonderd, en plechtig aan de Heere en Zijn dienst toegewijd. Dat geschiedt nu op verschillende wijzen en met verschillende plechtigheden, naar de verschillende aard der onderwerpen die geheiligd worden. Zo werd de tabernakel met al zijn gereedschap geheiligd door zalving, Ex. 40: 9, 11. Micha's moeder heiligde het geld, dat haar ontnomen was, den Heere, dat bestedende tot een godsdienstig gebruik, Richt. 17: 3. Zo ook David al het goud en zilver, dat hij van naburige volkeren kreeg, 2 Sam. 8: 11, enz. Maar de gemeenste wijze onder het Oude Testament om iets den Heere te heiligen, was, dat aan Hem op te offeren. Zo belast God, Deut. 15: 19, dat Israël de eerstgeborenen der reine beesten den Heere heiligen moest. En dat wordt in vers 2 verklaard door offeren. Doch als enig gebrek daaraan zal zijn . . *zo zult gij het de Heere uw God niet offeren*. En 2 Kron. 30: 17: Daarom waren de Levieten over de slachting der paaslammeren . . om die den Heere te heiligen. Hoe kan men nu van Christus het heiligen en toewijden aan de Vader tot heil van Zijn volk anders verstaan, dan van zulk een opofferen? Bijzonder omdat Hij nu gereed staat om Zich als Priester op te offeren, en spreekt in de tegenwoordige tijd als iets, dat nu geschiedt. Van die offerande wordt met andere uitdrukkingen ook gezegd, dat Hij daardoor Zijn volk heiligt, Tit. 2: 14: *Die Zichzelven voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, en Zichzelven een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken*. Ef. 5: 25, 26: *Gelijk ook Christus de Gemeente liefgehad heeft, en Zichzelven voor hen heeft overgegeven; opdat Hij hen heiligen zou*. En uitdrukkelijk wordt de heiliging van Zijn volk aan Zijn offerande toegeschreven, Hebr. 10: 10, 14: *In Welken wil wij geheiligd zijn door de offerande des lichaams van Jezus Christus, eenmaal geschied. Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden*. Eindelijk zien wij ook, dat Zijn offerande of borgtochtelijk lijden meermaals een heiliging genoemd wordt; Hebr. 2: 10: *Het betaamde Hem . . dat Hij den oversten Leidsman hunner zaligheid door lijden zou heiligen*. Hoofdstuk 5: 9: *En geheiligd zijnde, is Hij allen die Hem gehoorzaam zijn een Oorzaak der eeuwige zaligheid geworden*. Hoewel in deze twee laatste plaatsen, niet, als in de andere en de onze, het woord hagiazein wordt gevonden, maar teleioun, dat een volkomen inwijding hier moet betekenen, geeft dat geen wezenlijk onderscheid. Die lust en gelegenheid heeft, om de Sociniaanse uitvluchten tegen die klare getuigenissen der Heilige Schrift gestuit te zien, kan de Nederduitse uitleggingen daarover nazien, en bijzonder de grote Owen over de brief aan de Hebreën.
Al onze boven aangehaalde bewijzen samen genomen zullen voldoende zijn, om een ieder te overtuigen, die door de god dezer eeuw of moedwillige boosheid niet ongemeen verblind is, dat deze heiliging niet anders kan betekenen, dan de opoffering van de Heere Jezus aan Zijn Vader, als Borg en Middelaar der uitverkorenen. Ik zal mij niet kunnen inlaten in een verdere verklaring van de aard en vruchten van deze eigenlijk gezegde zoenofferande, waarvan bij andere gelegenheden breedvoerig wordt gewaagd, in de verklaring van onze voorname leerstukken. Alleen kan ik hier aanmerken, dat Christus met het hoogste recht van deze Zijn volmaakte offerande de benaming van heiligen gebruikt; of van een toewijding aan de Heere tot erkenning van Zijn volmaaktheden en heerlijkheid. Want hierdoor werd Gods heiligheid, rechtvaardigheid en andere deugden in het helderste licht gesteld, en de geschonden eer der Goddelijke Majesteit volkomen hersteld; gelijk over vers 4 is getoond. En zo

blijft Hij bij dezelfde uitdrukking, hoewel in een andere en veel verhevener zin, als Hij gebruikt in Zijn verzoek voor hen. Ook spreekt Hij terecht in de tegenwoordige tijd, Ik heilig, omdat Hij bezig is Zichzelf naar de offerplaats te begeven, gaande naar het dodelijk Gethsémané, daar men Hem vangen en binden zal.

II. Zo gepast schrijft Hij ook de daad van offeren aan Zichzelf toe, ***Ik.***
Het woordje egoo wordt in het Grieks uitgedrukt, dat anders niet geschiedt, als er geen bijzondere bepaling en nadruk in ligt. Dit kon in de schaduwachtige offeranden geen plaats hebben; want in de redeloze dieren kon niet zijn een gewilligheid, om zich als een slachtoffer te laten verteren; ook niet een verstandige bewustheid en zedelijke genegenheid, om dit als een zondenstraf te ondergaan, en God in Zijn recht en deugden daardoor te heiligen. De offeraar was eigenlijk diegene, die het offerdier gaf en bracht; en onder de Mozaïsche huishouding inzonderheid verving de priester hem in de dadelijke opoffering. Geheel anders was het met die Heerlijke, waarvan de Heere zegt: *Ik zal Hem doen naderen, en Hij zal tot Mij genaken; want Wie is Hij, Die met Zijn hart Borg worde, om tot Mij te genaken? spreekt de Heere*, Jer. 30: 21. Hij stelde Zichzelf met bewustheid en volkomen gewilligheid onder die harde noodwet, welke door het strenge van de Goddelijke rechtvaardigheid werd gevorderd. Hij had, die dood en alle smarten ondergaande, in Zijn eerste oogmerk, *de Heere der heirscharen te verhogen door het recht, en God, die Heilige, te heiligen door gerechtigheid*, Jes. 5: 16. En zo kan men zeggen, dat Hij Zich als Offeraar en Priester beide gedroeg. Bracht de eerste zijn offerande tot de tent der samenkomst, men ziet Hem Zelf zo heengaan, en Zichzelf als brengen tot de offerplaats. Als Hij tot Zijn discipelen zegt, Luk. 18: 31-33, welk lijden en dood Hij weet, dat Hem nu te Jeruzalem zal aangedaan worden, daar Hij nochtans naartoe gaat. Het was ook, als Hij Zijn scheiden van de aarde voorzegd had: *Staat op, laat ons vanhier gaan*; te weten naar het dodelijk Gethsémané, Joh. 14: 31. Gelijk Hij in hoofdstuk 18: 1-5 Zich naar die plaats begeeft, waar Hij wist dat Zijn vijanden Hem zouden zoeken, hen op hun aankomst tegemoet gaat, en Zichzelf aangeeft, als zij zeggen Hem te zoeken. Volbracht de priester eigenlijk de slachting en verbranding, zo moet men niet menen, dat Zijn beulen eigenlijk als priesters aan te merken zijn, die Hem het leven geweldig afnamen, maar Hij gaf het hun, en liet het hun toe te nemen. *Niemand neemt hetzelve (leven) van Mij, maar Ik leg het van Mijzelve af. Ik heb macht hetzelve af te leggen, en heb macht hetzelve wederom te nemen*, Joh. 10: 18. Dit heeft Hij Zijn vangers gevoelig willen leren, als Hij hen met één woord, *Ik ben het*, doet achterwaarts gaan en ter aarde vallen, hoofdstuk 18: 6. Zo was Hij waarlijk ook de Priester, Die het leven van het offer overgaf met het oogmerk om dat te doen, hetgeen de Heere door Zijn eis wilde, Ef. 5: 2: *Hij heeft Zichzelven voor ons overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk*. En *door den eeuwigen Geest Zichzelven Gode onstraffelijk opgeofferd*, Hebr. 9: 14. Alhoewel ik liefst met voorname mannen in deze plaats door de eeuwige Geest des Middelaars Goddelijke natuur zou verstaan, behoeft men deze gewilligheid niet alleen in deze natuur te stellen, maar ook maakt die volkomen volvaardigheid der menselijke natuur het offer zo heilig. En waarom zou men dan die volmaakte lust en gereedheid van de God en Mens, tot ondergaan van dat borgtochtelijk sterven, niet mogen nemen voor het heilig vuur, dat deze offerande zowel heiligde als verteerde? Gelijk Hij zegt: *De ijver van Uw huis heeft Mij verteerd*, Ps. 69: 10. Het is waar, dat dezelfde Heiland zegt, Matth. 23: 19, *dat het altaar de gave heiligde*. Maar zou men moeten geloven, dat het altaar als altaar op zichzelf de heiligheid aan de gave toebracht? En niet liever, dat het altaar dit deed, als op zich hebbende het hemels vuur, waardoor de gave verteerd werd? Derhalve is het ganse

werk van offeren een daad van Christus alleen.

III. Eveneens is Hij ook Zelf de Offerande geweest, zeggende: ***Ik heilig Mijzelven.*** Eigenlijk was Zijn menselijke natuur de offerande; zo Zijn ziel, als het lichaam. Wij lezen van beide, als Hij gezegd wordt, *Zijn ziel te stellen tot een rantsoen voor velen*, Matth. 20: 28. En dat *Zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld heeft*, Jes. 53: 10. En 1 Petrus 2: 24: *Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout*. Hebr. 10: 10: *De offerande des lichaams van Jezus Christus, eenmaal geschied*. Beide die delen waren in de zondaar, voor wie Christus de schuld boette, de uitvoerders van de zonde; en dus niet alleen voorwerpen, waarin de Heere door strafoefening moest geheiligd worden; maar ook waren zij beide als een gevolg van de schuld besmet, en hadden beide tot wegneming van die smet heiligende genade nodig. Nochtans moet die menselijke natuur van de Middelaar bij het offeren, niet anders begrepen worden, dan in waarachtige personele vereniging met de Persoon des Zoons Gods. Anders was Hij niet bevoegd geweest, om als Heer van Zijn eigen leven bestelling te maken; ook niet in staat, om het eeuwig gewicht van Gods toorn te dragen; en zou ook het offer niet van die waardigheid zijn geweest, om een eeuwige gerechtigheid aan te brengen. Gelijk dit verder op andere tijden wordt geleerd. Nu zou door deze bloedstorting, waarachtige en volkomen vergeving kunnen geschieden, omdat het was het bloed van Jezus Christus, des Zoons Gods, 1 Joh. 1: 7. Dezelfde Persoon, Die ons vertoond is als *de Zone Gods, Die bij de Vader een heerlijkheid gehad heeft, eer de wereld was*, vers 1, 5, is hier de ware Offerande geweest. Het was evenwel niet voor Zijn zonden, gelijk nu blijkt:

IV. Uit de aanwijzing der personen, waarvoor Hij Zich zo heeft geheiligd, ***voor hen.*** Die Christus eigenlijke borgtocht en zoenofferande voor de zonde loochenen, willen dat dit voor hen (hyper in het Grieks) alleen zegt, tot hun voordeel; opdat zij daardoor van de zonde afgeschrikt, en door Zijn voorbeeld geleerd en opgewekt mogen worden. Men mag en moet deze nuttigheid van Christus lijden ook hier wel insluiten, maar niet als het enige oogmerk. Het zegt bijzonder hier zoveel, als in de plaats van hen. Want, boven bewezen zijnde, dat Christus spreekt van een eigenlijk zoen- en zondoffer, zo is het zeker dat de oude zond-offeranden, welke schaduwen waren van dit ware, niet zozeer tot lering zijn geweest van degenen, voor wie geofferd werd; maar het offerdier, dat hij bracht, bekleedde de plaats van henzelf. Die daar hij beleed, dat hij zulk een straf bij God waardig was, en dat hij daarvan, en van zijn schuld mocht bevrijd worden, omdat het bloed en leven van dit offerdier God werd geslacht. Dat dit het oogmerk der instelling was, en zijn moest van de offeraar, bleek uit zijn oplegging der handen op het hoofd van het slachtoffer, het belijden van zijn zonden daarbenevens, en uit de besprenging met het uitgestorte bloed. Ziet alleen Lev. 1: 4: *En hij zal zijn hand op des brandoffers hoofd leggen, opdat het voor hem aangenaam zij, om hem te verzoenen*. Zo moest de hogepriester op de grote verzoendag *beide zijn handen op het hoofd van de levende bok leggen, en al de ongerechtigheid der kinderen Israëls belijden, en die leggen op het hoofd van de bok*, Lev. 16: 21. Ook bleek dit, omdat de verzoening overal wordt toegeschreven aan het bloed van die offeranden. Ex. 30: 10: *Aäron zal eens in het jaar over deszelfs hoornen verzoening doen, met het bloed des zondoffers der verzoeningen*. Lev. 17: 11: *Want de ziel des vleses is in het bloed, waarom Ik het u op het altaar gegeven heb, om over uw ziel verzoening te doen; want het is het bloed, dat voor de ziel verzoening doen zal*. Hoewel dit nu maar een wegneming van schuld en bevrijding van enige tijdelijke straf insloot voor degenen die niet op het Tegenbeeld zagen; zo blijkt hieruit genoeg, dat in die

offeranden geschiedde een plaatsvervanging van de schuldenaar, die daardoor verzoening kreeg. En in datzelfde geval wordt het Griekse woordje voor, ook gebruikt, Hebr. 5: 1, 3, enz. Anders vindt men anti, ook voor; zeggende altijd een in plaats of tegenstelling, Matth. 10: 28, gelijk het vertaald wordt in plaats van, Matth. 2: 22.
De noodzakelijkheid van deze betekenis (ik sta hier wat meer op, omdat dit leerstuk de hoofdzuil van de Christelijke godsdienst, en de meest bestreden en ondermijnde waarheid is) zal klaar blijken, uit de staat, waarin de mensen zijn, voor welke Christus Zich heiligde, welke staat ook ondersteld wordt, in zulk een opoffering van de Zaligmaker voor hen. Deze, gelijk alle andere mensen, moeten (volgens het grote einde van hun schepping, en omdat het de oneindig heerlijke God waardig is) Hem altijd toegewijd zijn, en Hem in al Zijn bekendgemaakte volmaaktheden verheerlijken. Elke zondaar, dat niet, maar het tegendeel doende, wordt een voorwerp waarin God de schending van Zijn majesteit moet wreken en straffen, zal Hij heilig zijn, en niet worden gelijk wij, die het honen van de eeuwige Godheid van weinig belang achten, Ps. 50: 21. Derhalve hebben alle zondaars verdiend en te wachten, een offerande te moeten zijn tot heiliging van Gods geschonden eer. Diensvolgens was het ook niet genoeg, dat de Verlosser hen een voorbeeld en krachtige opwekking gaf tot oefening van heiligheid. Want eerst was die alleen niet machtig de onheilige natuur van de zondaar te verbeteren, en ten andere, al ware dit eens zo, de bovengemelde verbintenis tot straf; en tot genoegdoening voor de gepleegde majesteitsschennis bleef nog, en kon nooit weggenomen worden, dan door het opofferen van de zondaar zelf aan de eeuwige wraak, of door zulk een evenredig en volwichtig zoenoffer in zijn plaats, als dit van Christus is. Met een woord merk ik nog aan over de uitdrukking voor hen, dat Christus daardoor bepaald verstaat die allen, die Hem gegeven zijn, en waarvoor Hij thans bidt. Voor dezen alleen, hoewel ingesloten, als het volgende 20ste vers zal leren, die nog geloven zullen, heeft Hij Zichzelven geheiligd en opgeofferd. Niet voor de wereld, voor welke Hij niet bidt, vers 9.

TWEEDE DEEL
Dit zal ook blijken:
Uit het tweede gedeelte der tekstwoorden, opgevende het oogmerk en de vrucht van deze heiliging voor hen: ***Opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid.*** Wij zullen hier eerst moeten spreken van het goed zelf, en dan hoe het verknocht is met de heiliging van Christus tot een offerande Gode.

I. Doch van het goed zelf is breed genoeg gesproken, vers 17. En gezegd, dat het bestaat in een klare kennis, rechte liefde en erkentenis van Gods volmaaktheden, waardoor de ziel, naar dat beeld trapsgewijze vernieuwd, zich van al het onreine afzondert en de Heere toewijdt, om Hem in alle bedrijf te verheerlijken. Ook is daar getoond, dat die heiliging, zijnde een daad Gods, middellijk alleen uitgewerkt kan worden door de waarheid van het Evangelie, en naar dat voorschrift en die regel geoefend. Zodat alleen maar overblijft:

II. Te zien, hoe dit het oogmerk en de vrucht van Christus zoenofferande is. Opdat ook zij, enz.

A. Dat het oogmerk van Hem dusdanig was in Zijn ganse Middelaarswerk, en bijzonder in dat gewichtig borglijden, dat leert de Heilige Schrift op veel plaatsen klaar. *Hij heeft Zichzelven voor hen overgegeven; opdat Hij hen heiligen zou*, Ef. 5:

25, 26. *Die Zichzelven voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, en Zichzelven een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken*, Tit. 2: 14. Het kon ook niet anders zijn volgens de grote einden van het verlossingswerk.

1. Het eerste einde was, dat de Vader door de Zoon daarin verheerlijkt werd, als in vers 14 bleek. Wanneer dan de Zoon degenen die Hem ter verlossing gegeven waren, liet in die onheilige staat, waarin ze van nature zijn, zo zou het ganse leven der verlosten niet anders zijn, dan een gedurige God-ontering; en daarom slimmer dan de onbekeerden, omdat er de snode vlek van ondankbaarheid, en het schandelijk voorbeeld van straffeloosheid bij zou zijn. Derhalve moest het einde der verlossing zijn, dat de vrijgemaakten Zijn deugden verkondigden, of, als er in 1 Kor. 6: 20 staat: *Gij zijt duur gekocht; zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn*. Deze plicht bestaat hierin, volgens Christus verklaring, Joh. 15: 8: *Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt*.

2. Een ander einde van dit genadig voornemen Gods was, om de uitverkorenen, die door de zonde van God vervreemd waren, op een Gode betamelijke wijze wederom tot de bezitting en gemeenschap van Hem te brengen. Daartoe heeft de Vader hen aan de Zoon gegeven, als boven bleek. Nu moesten zij niet alleen vrijgekocht worden uit de macht van vreemde heren, maar ook dadelijk vrijgemaakt, om tot het eigendom Gods over te gaan. Hoe zou dat kunnen geschieden? De waarheid van het Evangelie moest hen niet alleen die enige weg vol verborgenheden om wederom tot de Vader te kunnen komen, ontdekken; maar ook die heiligende kracht op het hart en de genegenheden oefenen, dat zij verkiezen konden, niet meer zichzelf, maar des Heeren en voor de Heere te zijn. Gelijk Jezus tot de Joden zeide, Joh. 8: 31, 32: *Indien gijlieden in Mijn woord blijft, zo zijt gij waarlijk Mijn discipelen. En zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken*. Hoe zou ook God, Die te rein van ogen is, dan dat Hij het kwade zou zien, ooit anders gemeenschap met hen kunnen oefenen, en hen in Zijn heilige tegenwoordigheid verdragen, indien zij in hun walgelijke onreinheid bleven? Derhalve, om dat einde te bereiken, de uitverkorenen tot God te brengen, moesten zij geheiligd worden, zouden zij kunnen en willen komen, en zou de Heere hen willen aannemen.

3. Nog was een voornaam einde, aan de voorgeschikten ter verlossing het eeuwige leven te geven, hier al bij aanvang, en hierna in volmaaktheid, volgens vers 2. Dat einde werd niet voldaan, als de schuld des doods alleen weggenomen werd, en zij ondertussen in die dood der zonden en misdaden bleven liggen. De rampzaligheid van alle mensen, na de zondeval, is ook gelegen in het omdragen van een zondig en van God afkerig hart; en in die dodelijke onmacht, als een dienstknecht der zonden, om niet anders dan verkeerd te handelen. Zouden zij dan gelukkig zijn in de bezitting en werkzaamheid van dat rechte leven, moesten zij van dat onreine hart, en van die overheersende zondenmacht verlost worden door heiligmaking. En zonder deze was nimmer het leven der heerlijkheid te hopen. *Zonder heiligmaking zal niemand God zien*, Hebr. 12: 14. *In het nieuwe Jeruzalem zal niet inkomen dat ontreinigt, en gruwelijkheid doet, en leugen spreekt*, Openb. 21: 27. Zonder die nieuwe heilige natuur zouden zij ook het leven gedurig verbeuren, en de dood liefhebben. Ja zij zouden met het natuurlijk onveranderd hart dat leven met en voor God niet hebben willen, en het in de heilige hemel niet verdragen kunnen. Gelijk enigszins blijkt, als men ziet, hoe zwaar doorgaans de oefening van godsdienstige plichten de onbekeerden valt, en hoe de tegenwoordigheid en glans van heiligheid der Godzaligen hier hen verveelt en benauwd maakt. Wat zou het dan zijn, onder een onafgebroken werk van God verheerlijken, en bij het vlekkeloos heilige der hemelingen?

Gezien hebbende, dat het werk der verlossing des zondaars voornamelijk ten doel heeft zijn heiliging, en voor een groot deel daarin bestaat; was dit natuurlijk oogmerk van de Verlosser, dit uit te voeren.

B. Maar nu staat nog te onderzoeken, hoe dat deze heiliging juist bepaald een vrucht is van des Middelaars heiliging tot die tevoren verklaarde zoenofferande. Verschillende plaatsen daar die heiliging hieraan wordt toegeschreven, zijn boven al aangehaald; Ef. 5: 25, 26, Tit. 3: 14, Hebr. 2: 10, 5: 9, 10: 10, 14. Voegt er alleen bij, Hebr. 9: 14: *Hoeveel temeer zal het bloed van Christus, Die door de eeuwige Geest Zichzelven Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uw consciëntie reinigen van dode werken, om de levende God te dienen?* Maar laat ons zien welk verband er tussen beide is.
1. Het is wel waar, dat zulk een offer voor de zonde dienen kan en moet, tot afschrik daarvan. Dat ook Zijn liefde, daarin betoond, een krachtig beweegmiddel is om heilig voor Hem te leven. *Want de liefde van Christus dringt ons; als die dit oordelen, dat indien Één voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen die leven, niet meer zichzelven zouden leven, maar Die, Die voor hen gestorven en opgewekt is*, 2 Kor. 5: 14, 15. Ook worden wij opgewekt door Zijn voorbeeld om getrouw te zijn tot de dood, en die veeleer te ondergaan, dan de Heere of Zijn waarheid te verloochenen. Maar boven hebben wij getoond, dat Christus offerande veel gewichtiger reden had, gelijk ze ook veel krachtiger invloed heeft op onze heiligheid, dan in de genoemde opzichten. Ik heb reeds gezegd dat de verdorven en van alle heiligheid afkerige natuur des mensen veel krachtiger bijstand tot betrachting van heiligheid nodig heeft. Ziet nu ook eens op de uitdrukking die Christus Zelf gebruikt, of ze ons niet geheel wat anders, dan zulk een flauwe Sociniaanse zin leert. Indien Hij dat beoogde, een krachtige aansporing te geven tot oefening van heiligheid, zo had Hij moeten zeggen, *Ik heilig Mij*, opdat ook zij zich heiligen Maar nu is het in een lijdelijke zin, *opdat ook zij geheiligd worden*. Van wie? Van zichzelf? Neen, maar door de Vader, tot Wien Hij bad, vers 17: *Heilig ze in Uw waarheid*. Derhalve moet Zijn heilige offerande een beweegreden bij de Vader zijn, opdat Die hun deze weldaad van heiliging schenkt. Het is uit een Pelagiaans en werkheilig beginsel, dat de mensen de heiligheid alleen begrijpen als een plicht, en als een werk dat uit ons moet voortkomen. En het is eerst aan te zien als een weldaad van het genadeverbond, die door Christus de Middelaar moest verdiend, en door de Heilige Geest ons toegepast worden. Dood in zonden en misdaden te zijn, is een straf der zonde, en een deel van dat stervend sterven daarover gedreigd. Nu laat de rechtvaardigheid Gods niet toe, de mens van dat gedeelte der straf te ontslaan, en genade tot heilig geestelijk leven te geven, voordat voldaan is aan die gerechtigheid voor de schuld der zonden. Dit is nu geschied door Christus in deze offerande der verzoening, en de Heere zo als in staat gesteld, om de zondaar zonder krenking van Zijn recht, uit die jammerlijke overheersing van de zonde te verlossen. Gelijk er in Rom 8: 2 staat: *Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods*. Ook is de Heilige Geest met al Zijn zegeningen, waarvan heiligheid een voorname is, een vrucht van de verdienste van de Middelaar. Ziet Ga1. 3: 13, 14: *Christus heeft ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons, opdat de zegening Abrahams tot de heidenen zou komen in Christus Jezus, en opdat wij de belofte des Geestes verkrijgen zouden door het geloof.*
2. Uit de samenvoeging van Jezus offerande en de vrucht van heiligmaking in degenen, voor welke Hij Zich zo geheiligd heeft, kan men ook dit wettig besluit maken, dat allen voor welke Hij voldaan heeft, ook geheiligd worden; en daartegen,

dat zij, die der heiligmaking nooit zijn deelachtig geworden, ook nooit behoord hebben tot Zijn schapen, voor welke Hij Zijn leven gesteld heeft. Indien u met voorstanders van algemene verlossing wilt stellen dat de Heere Jezus Zich voor allen heeft opgeofferd, zo moet ook volgen, dat Zijn oogmerk is geweest, die allen te heiligen, en niet maar een zeker soort van algemene hulp en genade te beschikken, waardoor zij zichzelf kunnen heiligen, als zij daarvan recht gebruik willen maken. Maar, gelijk zulk een algemene, niet krachtdadige bijstand, buiten de Heilige Schrift verzonnen is; zo ziet men bij de uitkomst, in de meesten die nooit geheiligd worden, dat Christus Zijn oogmerk en de vrucht van Zijn offerbloed mist, en ook evenzeer geheel en in allen kunnen missen. Indien de heiliging geen wettige vrucht van Zijn offerande is, klemt de beweegreden geheel niet, als Hij daarop pleit om dit goed. Indien ze het al is, zo hoort de Vader de Zoon niet altijd, en wordt Zijn verzoek ten aanzien van het grootste getal der mensen Hem afgeslagen. Uit zulke ongerijmdheden kan men zich niet redden, en nooit een goede zin aan deze woorden geven, tenzij men vasthoude, dat de kracht van Jezus zoenoffer zich niet verder uitstrekt, dan de Geest der heiligmaking, uit welke vrucht de mensen voor zichzelf en anderen bekend worden als gekochten met Zijn bloed.
Het heeft geen omslag van woorden nodig, om te tonen, dat deze woorden zeer wel doel treffen. Eerst om het verzoek van vers 17 aan te dringen, heilig ze, enz. Want hierin blijkt dat de Zoon alles verricht heeft, wat volgens het eeuwig voornemen der Goddelijke Personen, voor Zijn rekening genomen was, waarop volgen moest het werk van toepassing, dat ten laste van de Heilige Geest stond. En alle beletselen, die de Heilige Vader stremmen konden, om die genade aan onreinen te bewijzen, waren nu weggenomen.
Ten andere, wanneer hier de discipelen hoorden, dat, om de genade der heiligmaking voor hen te verwerven, hun Meester Zich aan Zijn Vader tot een offerande en slachtoffer moest heiligen, hadden zij erin kunnen en moeten opmerken, dat die dood geen reden van aanstoot of moedeloosheid was, maar veeleer van blijdschap en dankzegging. Ook hadden zij, als aanvankelijk geheiligd zijnde, lust om hun heiligmaking in de vreze Gods te voleindigen, en viel dit werk hun in eigen kracht zo zwaar; hier hoorden zij tot troost, dat de almachtige hulp daartoe door zulk een volmaakte offerande was verworven, en hen zeker zou geschonken worden.

TOEPASSING
Het is, om tot bijzonder gebruik der verklaarde woorden over te gaan, niet nodig, mij op te houden met mensen buiten onze kerkgemeenschap, welke deze weg openlijk tegenspreken, zo ten aanzien van de oorsprong der heiligmaking uit Christus verdienste en Gods krachtdadige genade, als ten aanzien van de noodzakelijkheid daarvan, die van de slimste soort van wetsbestrijders en goddeloze vrijgeesten stout wordt tegengesproken; onder de schone dekmantel van een zuiverder evangelische weg te leren, en zich van werkers der eigen gerechtigheid te onderscheiden.
Onder degenen, die een zuivere Gereformeerde belijdenis gedaan hebben, en die voorgeven toegedaan te zijn, gaan de minsten in het midden van de paden des rechts; maar wijken ter rechter- of ter linkerhand ook af. Ik zal mij ter ontdekking maar alleen tot die twee soorten bepalen.

1. Een groot deel van onze Hervormde belijders wordt op de voldoening van Christus zorgeloos onder gepleegde zonden, en gaan moedwillig in bekende zonden voort; terwijl zij ijdel voorgeven, op de Zaligmaker en Zijn verdiensten te vertrouwen; elkaar dat voorpraten, om alle bekommering over de zonden tegen te gaan; en denken, dat zij

zich hoog zouden bezondigen, indien zij in het minste aan Gods genade en hun zaligheid twijfelden. Nooit kon de duivel groter hinderpaal tegen de zaligheid oprichten; of God door Zijn grootste weldadigheid ondankbaarder leren onteren. Het is uit deze tekst en vele andere getoond, dat het grote oogmerk van de vrijkoping van Christus is, en de echte vrucht zijn moet in alle vrijgemaakten, heiligheid. Niemand wordt van de schuld en straf der zonden verlost, of hij wordt tevens van de smet aanvankelijk gereinigd, en de heersende macht der zonde wordt in hem verbroken. In plaats dat deze genade meer vrijheid tot zondigen geven zou, of minder reden om erover te treuren; zo verdubbelt zij de verplichting om alle zonden te haten en te bestrijden, en maakt de zonde nog veel gruwelijker, als zijnde een vertreding van Wet en Evangelie beide. Zou men niet zeggen, dat het een goddeloos en bedorven kind was, dat zei, omdat mijn vader zeer goed tegen mij is, zal ik hem te geruster alle verdriet aandoen? Weet dan ook, alle zulken, dat u de genade onzes Gods verandert in ontuchtigheid, als die goddelozen, Judas vers 4; of diegenen, die in Jer. 7: 10 zeiden: *Wij zijn verlost, om al deze gruwelen te doen*. Paulus schrikt van zulke gedachten, Ga1. 2: 17: *Indien wij, die in Christus zoeken gerechtvaardigd te worden, ook zelf zondaars bevonden worden, is dan Christus een dienaar der zonden? Dat zij verre*. U bent oorzaak dat de heilige Naam en eer Gods gelasterd worden van die buiten zijn. En sluit de deur van genade en zaligheid zo zeker voor uzelf toe, als het zeker is, *dat de bozen niet bij God zullen verkeren, en Hij alle werkers der ongerechtigheid haat*, Ps. 5: 5, 6.

2. Een tegenovergestelde soort valt in een ander uiterste, en erkent de noodzakelijkheid der heiligmaking, maar leidt die uit een verkeerde bron af, en tot een ander einde heen. Waarom zij nooit uit hun grond heilig en zalig kunnen worden, hoewel zij veel beter zijn dan de eerstgenoemden; gelijk de sekte der farizeën beter en bescheidener was dan die der Epicureïsche sadduceën, Hand. 26: 5. Deze mensen zijn door godsdienstige opvoeding en door gemeen gewetenslicht gezet om zalig te worden. Dat is wel. Zij zijn overreed door de ingeschapen wet zowel als uit het geopenbaarde woord dat men heilig leven moet. Dat is ook waarheid. Deswege bevlijtigen zij zich en sommigen al naarstig en met enige voortgang, om matig, rechtvaardig en Godzalig te leven. Dat is op zichzelf zeer noodzakelijk. Maar hier zal zich nu de jammerlijke verkeerdheid van uw bevatting en betrachting openbaren.

A. De ware heiligheid is een krachtdadige uitwerking van de Geest van Christus, Die wij deelachtig worden in de waarachtige geloofsvereniging met Hem, zonder Wie wij niets doen kunnen in het dragen van vruchten, Joh. 15: 5. Maar al uw deugden en plichten zijn vruchten van uw eigen akker; u doet die in eigen kracht. Nooit hebt u uw dodelijke onmacht tot enige deugd bevindelijk leren kennen. Nooit heeft die overtuiging, dat de Vader als een onverdiende genade u om Christus wil een rein hart scheppen moest, daarom aanhoudend doen roepen. U weet ook nog het onderscheid niet van machteloos alleen te staan bij uw plicht, en van invloed te ervaren door Hem, Die het willen en werken in ons moet werken. U kunt genoegzaam altijd voort.
B. De rechte Evangelische heiligheid, gelijk ze een vrucht is van Christus verdienste en Geest, is een dankbare erkenning der verkregen verlossing in Hem. Maar al uw bedrijf in zonden laten en goed doen, is een grond en oorzaak waarop u de vergeving der zonden en zaligheid verwacht.
Dat is eigen gerechtigheid oprichten, die een gruwel is voor God. Even alsof de gehoonde Goddelijke majesteit voldaan kon zijn, en de duizendmaal verbeurde genade te verwerven was, als men in zulke wegwerpelijke klederen zijn arbeid kwam eisen.

Niemand wordt een deelgenoot van de verlossing, dan die als een goddeloze in al zijn daden, en als een onreine in al de bewegingen en hebbelijkheden van zijn hart, met een walg van zichzelf, buiten zichzelf tot Christus is gevlucht, om in Hem als een goddeloze gerechtvaardigd te worden. En zulkeen wil heilig leven, omdat hij zijn Verlosser zo waardig ziet door hem verheerlijkt te worden. Zijn heiligste verrichtingen voldoen het minste deel niet van zijn verplichtingen, en hij vindt die zo gebrekkig, dat verre van daarop iets te verwachten, hij integendeel de dood daarop moest stellen.
C. Hieruit zal nog een bewijs van onderscheid vloeien tussen rechte en valse heiligheid. Over vers 17 is gebleken, ook enigszins in de verklaring van deze woorden, dat zij bijzonder bestaat in een hartelijke liefde en eerbiedige erkentenis, door het ganse gedrag, van de heerlijkheid Gods, die Hij ons ontdekt heeft in het aangezicht van Christus. Vergelijkt u uzelf nu hierbij, zal blijken, dat niets van de aard der ware heiligheid in uw gehele deugdbetrachting is. Zolang als u de Zoon niet hebt, hebt u nooit de Vader gezien. Zolang aan u, die uzelf in een verloren staat voor God bevond, niet is toegestraald dat heuglijke licht in de weg der verzoening, hebt u nooit met enige rechte bevatting en aandoening iets van Gods voornaamste deugden, in die weg alleen kennelijk, aanschouwd, Zijn vlekkeloze heiligheid, onkreukbare rechtvaardigheid, veelvuldige wijsheid, oneindige barmhartigheid, enz. om de Heere in die deugden te heiligen. Indien u ook op uw beste daden let, zult u bevinden, dat die niet door de hoogachting en liefde van die heerlijke God bezield worden, maar alleen door zelfliefde; om van de kwelling van een veroordelend geweten, en van de straf van de hel bevrijd te zijn; en u hier in hoop, en hierna in de bezitting van eeuwige zaligheid te verblijden.
Werd u dan eens recht verlegen en arm, ziende dat al uw deugden en plichten, niet anders zijn dan blinkende zonden; en dat u, hoewel beter dan die anderen, evenwel niet behoort tot die reinen van harten, die God zullen zien; maar tot één van die vier *boze geslachten, die rein in zijn eigen ogen is, en van zijn drek niet gewassen*, Spr. 30: 12.
Daarom, hebt u nog lust om behouden te worden, en overreding, dat u heilig moet zijn; gelooft wel, dat heiligheid de plicht is van alle mensen, maar dat ze ook is een genadig werk Gods, hetgeen Christus met Zijn offerande en voorbidding voor ons moest verwerven, en de Heilige Geest in ons werken. Heilig moeten wij zijn, of wij gaan verloren. Heilig kunnen wij niet zijn, of de Geest moet het ons maken. Ja dat geluk van heilig te mogen zijn, kunnen wij nooit hebben, dan door deel aan de gerechtigheid van de Middelaar te krijgen. De schuld, waardoor wij alle straffen verdiend en alle gunst verloren hebben, en die ons waardig maakt om eeuwig in de zonde te versmachten, die schuld moet door het bloed van Jezus eerst van ons weggenomen worden.
Voor mensen, die bij zichzelf, wegens onbetaalbare schuld voor God, veroordeeld staan; die wegens walgelijke onreinheid wel van Hem zouden wegvluchten; en die wegens hulpeloze onmacht, om het ooit beter te maken, de moed wel geheel zouden opgeven; voor die is hier een moedgevend onderwijs, geliefde de Heere er licht bij te geven. Hoort toch uit de mond van Hem, Die gerechtigheden spreekt, Die machtig is te verlossen, dat er niet alleen in die enige offerande van Hem voldoening is tot wegneming van schuld en vloek, maar dat Hij ook verdienste heeft, om geëiste heiligheid te kopen voor allen die daarom verlegen zijn. Wat is dat zalig en voor een arme zondaar aannemenswaardig, dat hij niet alleen zo doemschuldig als hij is, mag komen tot Christus; maar ook zo onrein en machteloos ten goede. Ja, zo moet u komen, en moet niets van enige heiligheid meebrengen. Zo geworpen op het vlakke des velds, om de walgelijkheid van uw ziel, wil des Hemels oog medelijden over u

hebben, Ez. 16: 5, 6.
Wat u betreft, die immers zo schandelijk bezoedeld hebt durven en kunnen komen tot *die Fontein, die geopend is tegen de zonde en onreinheid*, en de Heere Jezus omhelzen, als zo nodig en dierbaar voor u in het bijzonder, gelijk Hij *van God geworden is tot wijsheid, en rechtvaardigheid, en heiligmaking en verlossing*, 1 Kor. 1: 30.

A. Misschien zult u vrezen, dat uw komen niet recht geweest is, en de biddende Hogepriester uw naam niet op Zijn hart had; nademaal heiligheid het wettig gevolg van de verlossing is, en u die in uzelf niet vindt. U kunt niet zien, dat u in enig opzicht tot ere Gods zijt. Integendeel vindt u zich zo onrein van hart en zo melaats in al uw doen. En in plaats van beter te worden, gelijk het behoorde, schijnt u hoe langer hoe ellendiger soms te worden, en vreest licht, dat u eerder tot die behoort, waarvan gezegd is, Openb. 22: 11: *Die vuil is, dat hij nog vuil worde*.
Tot uw onderrichting hebt u dit volgende op te merken uit onze woorden.
1. Dat voor de geheiligden nog aanwas in heiligmaking nodig is, gelijk het bidden voor deze discipelen leert. Derhalve is ze nog met veel gebrek en onreinheid vergezeld. Zult u dan uw staat beoordelen, u moet niet alleen zien, of er nog veel verkeerdheid in u over is, maar of er niets anders is dan dat. En ziet, of er in uw innigste zielsbegeertens en bewegingen niets is, dat niet uit de natuurlijke moddergrond van het hart, maar alleen uit de zuivere rivier van het water des levens kan opwellen.
2. Denkt ook, dat heiligheid waarlijk kan afnemen in oprechten, zonder dat zij daarom in het geheel met de gewassen zeug tot de wenteling des slijks zijn weergekeerd. En niet alleen afnemen; maar tegen waken en bidden en strijden kan de verdorvenheid wel schijnen hoe langer hoe meer kracht te krijgen, en dadelijk vallen in zonden, volgen. Wederom is op dit Voorbeeld der discipelen te zien. Hier bidt de Goddelijke Middelaar Zelf om hun heiligmaking, en binnen weinig uren daarna vallen zij allen in zulke schandelijke ontrouw tegen hun Meester. Indien u dit gebeurt, zal de Heere u willen leren, gevoeliger besef te hebben hoe diep het kwaad in u zit; hartelijke haat te hebben tegen vijanden die het u zo bitter maken; gedurige bewustheid omdragen van uw onmacht tegen dat geweld; te ernstiger te bidden om hulp; temeer te waarderen genade, die u staande gehouden heeft, en nog steeds bewaren moet. Wanneer dan het gezicht van uw gebrek in dezen niet zorgeloos maakt, omdat toch niemand volmaakt is, maar iets van die even genoemde uitwerkingen heeft, mag u veilig besluiten, dat er een heilig beginsel in u is.
3. U moet evenwel ook weten, dat het niet altijd een aanwas van het zondige is, hetgeen de gelovigen zo schijnt. Het is weleens een bewijs van vordering. In de eerste ontdekking en bekering krijgt de ziel zozeer nog geen klaar inzien in al de verborgen hartsgebreken, en in al het gebrekkige dat in haar hartelijkste werkzaamheden is Maar als de Heere Zijn volk verder wil louteren, schijnt er wat nauwkeuriger licht van binnen. Zodat zij nu vuil zien, dat er voorheen ook was, maar zo niet gezien was. Gelijk de zon in een vertrek schijnende, de anders onzichtbare stofjes ontdekt. Acht het dan voor genade, dat u meer en meer gebrek ziet; genade waardoor de Heere u wil aan het werk zetten, om wat algemener en in de grond aan het schoonmaken van uw hart te gaan.
B. En zulk schoonmaken zou het voornaamste voorrecht zijn, gelijk het de plicht is, van alle uitverkorenen Gods en geroepen heiligen.
In onze stof is veel, dat u daartoe bewegen moest. Die uw trouwe Zaligmaker is, en best weet wat zaligst voor u is, bidt er zo ernstig om. Zo moest heiligheid u ook een

allerbegeerlijkst goed zijn. Hij heeft zulk een allerbitterst lijden willen ondergaan, om u te heiligen. zou u dan voor uzelf niet wat doen en lijden willen? Al valt het hard, ogen uit te steken, handen en voeten af te houwen, het kan niet in vergelijking komen met hetgeen Christus erom heeft ondergaan. Zou een goed zo duur, dat het met het bloed van Gods Zoon alleen kon gekocht worden, bij u op zulk een geringe prijs staan?
Indien uw hart dan verliefd is, om uw heiligmaking te voleindigen in de vreze Gods, zo kunt u, om uw begeerte deelachtig te worden, het volgende ook tot uw besturing in acht nemen.

a. Dat de heiligmaking een vrucht is der rechtvaardigmaking voor God, door Christus verworven, en door de Geest geschonken. Derhalve hebt u het niet als een plicht alleen zelf bij de hand te vatten, wanneer u zich vruchteloos zoudt afwerken, maar ook als een gunst van de Heere te begeren. Kunt u dan ook uzelf aanmerken in een verzoende staat met God; zo heeft de gelovige recht om erom te vragen op de volwichtige heilverdienste en voorbidding van Zijn Borg. En indien u opnieuw in zonden valt, zoekt hoe eerder hoe liever op te staan; maar begint dat niet met in eigen wettisch woelen eerst de smet weg te krijgen. En u zult weer tot dit priesterlijk offer eerst moeten komen, om verzoening van de schuld te krijgen, en daarbij heiligende genade tot verbetering. In die orde voegt David het samen, als hij zich zo schandelijk besmet had, Ps. 51: 11, 12: *Verberg Uw aangezicht van mijn zonden, en delg uit al mijn ongerechtigheden. Schep mij een rein hart, o God; en vernieuw in het binnenste van mij een vaste geest*.
b. Omdat heiligheid zo een voornaamst oogmerk is van Jezus Borglijden, zo hebt u daarop ook inzonderheid te staan. Het hart van een verloste is soms zo gezet op troost, vrede, blijdschap, en allerlei verkwikkelijke genietingen en gestaltens, alsof er anders niet voor hem te zoeken was hier; of is te ongeduldig in verlangen, om maar boven in de volmaaktheid te zijn. Doch denkt, *hier hebt u uw vrucht tot heiligmaking, en het einde het eeuwige leven*, Rom. 6: 22. Het verkwikkelijke van het eeuwige leven is voor het einde bewaard. Hier op de weg zal uw hoogste doel moeten zijn, meer van die vrucht te hebben; al vond u spaarzaam iets tot gevoelige vreugde. Zijt zeer beschroomd en waakzaam tegen de opwellingen van het eigen verdorven hart, en tegen de besturing van mensen die onzuivere bevattingen hebben; wanneer u voorkomt, alsof aandringen op heiligheid en plichten (hoewel niet als oorzaken maar als vruchten van genade voorgeschreven) al te wettisch was; en het treuren over zonden en gebrek in plicht, te ongelovig. U hebt onze woorden maar in te zien, om van het tegendeel overtuigd te zijn; en op de vermaningen van Christus en de apostelen overal te letten; die dan ook te wettisch zullen zijn voor zulke onheilige evangelischen. Uw heiligheid zal in dit leven uw voornaamste zaligheid uitmaken. En troost er u mee, die veeltijds treurig heengaat, omdat u hier nog zo zondig zijt; het voornaamste van uw hemelse gelukzaligheid zal volmaakte heiligheid zijn. Haast zult u *als een reine maagd den Man voorgesteld worden, namelijk Christus*, 2 Kor. 11: 2. En mag met David zingen, Ps. 17: 15: *Ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken*. Onder het gedurig lofgejuich, Openb. 1: 5, 6: *Hem Die ons heeft liefgehad, en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed; en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader; Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid*.
AMEN

ACHTTIENDE PREEK

Johannes 17:20:
En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen.

20 οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ·

INLEIDING

In de vorige afscheidsrede, hoofdstuk 15, daar Jezus in vers 12 Zijn liefde tot een voorbeeld van navolging aan Zijn discipelen voorstelt, gebruikt Hij in vers 13-15 verschillende bewijzen van de uitnemende grootheid van Zijn liefde tot hen, en onder andere vers 16, dit: *Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren*. Deze verkiezing door Christus kan niet betekenen hun roeping tot het apostelschap; maar die als een onderscheiden daad van het volgende stellen begrepen te worden, die dat voorgegaan is. En het is een stellen niet tot ambt, maar tot heiligende en zaligende voorrechten die algemener zijn. Want zo volgt: *En Ik heb u gesteld, dat u zou heengaan en vrucht dragen, en dat uw vrucht blijve*. Dus zal Christus door Zijn verkiezen zelfs een vroegere daad dan de krachtdadige roeping verstaan; en wel die van de eeuwige verkiezing. Want hoewel die huishoudelijk aan de Vader doorgaans wordt toegeschreven, mag ze met vele andere huishoudelijke werken de Drie Personen gemeen geacht worden wegens Hun Eenwezenheid. Zodat al wat de Vader doet, hetzelfde ook de Zoon desgelijks doet, Joh. 5: 19. Deze gelukkigmakende keuze schrijft Christus niet aan Zijn gelovige vrienden, maar aan Zichzelf toe: U niet Mij, maar Ik u. Hun keus om Christus te hebben tot hun Heilig- en Zaligmaker, is wel gevolgd; maar de Zijne om hen te heiligen en te zaligen, vooraf gegaan Waardoor dan een nieuwe en sterke blijk van de grootheid Zijner liefde is, die zij ook hadden na te volgen; dat zij zo ongehouden en vrijwillig zijn geweest, zonder dat enige daad van liefde in hen is voorgegaan, die Hem bewogen heeft. Dit is in de uitvoering van dat voornemen ook wel gebleken, dewijl zij, als Hij hen aannam voor de Zijnen, Hem niet eens kenden; en sommigen hunner veeleer in een hatelijke toestand waren. Wil men een Remonstrantse voorkennis van hun geloof in de Heere Jezus stellen, waarom Hij hen zou verkoren hebben; dat loopt rechtstreeks tegen Jezus oogmerk en woorden in. Dan zou de voorgeziene vrucht en volstandigbeid de oorzaak der verkiezing zijn; en Hij zegt, dat ze een vrucht en gevolg daarvan is. *Ik heb u gesteld dat gij zoudt vrucht dragen.* Ja, zulk een stelling maakt de gehele uitspraak tot een leugen. Dan zou hun geloofsverkiezing, als voorgaande van Hem voorzien, een oorzaak of beweegreden van de Zijne zijn. En dan zou de Heere Jezus (hetzij met eerbied gezegd) *liefhebbende die Hem liefhebben,* hetzelfde met de tollenaars doen, Matth. 5: 46. Dan was er geen uitstekendheid in Zijn liefde, die Hij wil nagevolgd hebben, en van hen in hoger trap vordert bij Mattheus. Daarboven, als de liefde alleen gegrond was op beminnelijke hoedanigheden en bedrijven der mensen, kon zij niet eerder dadelijk plaats hebben, voordat die hoedanigheden ook daar waren. Tot een blijk derhalve, dat de liefde van Christus enkel in Zijn vrij welbehagen gegrond en daarom zo groot is, dient zeker, dat Hij liefhad, eer zij liefhebben konden; en dat Hij het gunstigste voornemen tot hun gelukzaligheid had, eer zij nog eens waren.

Zulk een hart en gedrag had de goede Herder niet alleen tot deze discipelen, maar tot allen die immer zouden behouden worden. Gelijk zulk een vrijwillige en voorgaande

liefde, tot zulken die nog niet waren, of nog vijanden van Hem waren, ook hier te zien is in dit gedeelte van het gebed en mijn tekstwoorden, daar Hij genade en heerlijkheid eist, inzonderheid voor diegenen, die nog niet geloven, maar hierna eerst geloven zullen; nadat Hij laatst Zijn liefdezucht uitgeboezemd had voor de reeds gelovigen, in twee verzoeken, dat zij vruchtbaar mochten zijn, en hun vrucht blijven.
Nadat de grote Hogepriester over het Huis Gods, eerst voor Zichzelf had gebeden, vers 1-5; en toen voor Zijn tegenwoordige huisgenoten des geloofs, vers 6-19; gaat Hij over tot het derde hoofddeel van het gebed, om voor het ganse volk, dat was en zijn zou, bij de Vader tussen te treden. Dit gedeelte kan men begrijpen twee verzoeken te behelzen; één, om weldaden in genade, vers 20-23; en het andere om verheerlijking, vers 24-26. Het eerste verzoek bevat twee zaken.
1. De verklaring van Zijn begeerte zelf, vers 20, 21.
2. Een reden van aandrang, genomen van Zijn bedrijf nevens hen, vers 22, 23.

In de verklaring van Zijn eerste begeerte dient men onderscheiden te letten:
a. Op de personen voor welke Hij bidt, vers 20: *En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen die door haar woord in Mij geloven zullen*.
b. Op de zaak, die Hij bidt, vers 21a: *Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn*.
c. Op het einde, waartoe Hij dit verzoekt, vers 21b: *Opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt*.

VERDELING
Hier neem ik nu maar alleen het eerste op, zijnde de personen voor welke Hij verklaart te bidden; en ik zal daarin twee stukken bijzonder verklaren:
1. De tweeërlei personen, waarvan hier gewaagd wordt.
2. En de voorbidding van Christus daarvoor.

EERSTE DEEL
Die tweeërlei personen worden dus voorgesteld: *Niet alleen dezen, maar ook die door hun woord in Mij geloven zullen*.

I. De eerstgenoemden zijn: ***Niet alleen dezen*.**
A. Dezen zijn naast de elf apostelen, die met Hem van het Avondmaal waren opgestaan en naar Gethsémané gingen. Doch, gelijk zij tot hiertoe niet alleen als apostelen, maar ook als algemene gelovigen werden aangemerkt, zo dient men ook allen die reeds geloofden erbij te verstaan. Want ik kan niet denken, dat de Hogepriester in deze plechtige voorbidding de namen van deze geestelijke Israëlieten niet op Zijn hart zou hebben. En tot de anderen die nog geloven zullen, behoren zij niet; zo moeten zij begrepen worden onder deze geestelijke hoofden der Gemeente, gelijk oudtijds al de bijzondere leden van elke stam onder de naam van de stamvader, wanneer de hogepriester onder de schaduwachtige huishouding de namen der twaalf stammen op zijn plechtgewaad vertoonde. Derhalve zijn dezen, allen die reeds een heilig en verkregen volk waren. Voor dezen heeft Hij tot nu toe alleen gebeden; maar nu is het:
B. *Niet alleen voor dezen*. Die zegswijze, niet alleen, maar ook, leert, dat de volgende verzoeken ook nog voor dezen geschieden, maar nu in samenvoeging met de volgende gelovigen. Of, dat het vorige gebedene hier verklaard wordt, niet alleen te behoren tot hen die reeds ware gelovigen waren, maar ook tot degenen die het in alle volgende tijden nog worden zouden. Het komt al omtrent op één uit. Dat de zaken, die Jezus in

het vervolg begeren zal, ook zijn voor dezen, die nu reeds discipelen waren, blijkt uit vers 24-26. Want bij de verheerlijkte Heiland te zijn, is de belofte aan, en de verwachting van alle gelovigen van alle tijden. Christus noemt hen met die algemene beschrijving, *die Gij Mij gegeven hebt*. En spreekt van het, dezen, die bekend hebben, dat Hij des Vaders Gezant was, en aan welken Hij des Vaders Naam bekend gemaakt heeft. Zo ook bidt Hij, vers 21, voor de toekomende gelovigen een eenheid in God, gelijk Hij ook voor dezen gedaan had, vers 11. Derhalve alles wat hier gebeden wordt, en door de Heilige Geest is te boek gesteld, is gesproken en geschreven tot lering en vertroosting van Gods volk in alle gewesten en in alle tijden tot aan het einde der wereld, om er hen in te doen zien, wat Christus aan de rechterhand Gods steeds voor hen verzoekt.

II. Bij dezen worden dan nu anderen gevoegd onder deze omschrijving, van ***degenen die door hun woord in Mij geloven zullen.*** Op twee stukken zal ik hier wat staan blijven. Eerst op de hoedanigheid die Jezus in deze gelukkige voorwerpen bepaalt, die in Mij geloven zullen. En ten andere, op het middel waardoor zij deze hoedanigheden zullen verkrijgen, door hun woord. Hoewel het tot verklaring van de tekst niet nodig is veel van deze zaken te zeggen, en deze bij vele en op verschillende tijden breedvoerig behandeld worden; oordeel ik het niet ondienstig mijn gedachten op het eerste stuk wat uitgebreider te zeggen; omdat het van groot gewicht is, en bij alle rechtzinnigen niet eveneens begrepen, of ten minste uitgedrukt wordt.

A. De hoedanigheid dan, die Christus bepaalt in degenen die Hij in Zijn voorbidding insluit, is deze, dat zij in Hem geloven. Verschillende afschriften lezen in de tegenwoordige tijd, die geloven. En dit zou dan leren, dat dezen alleen de apostelen zijn; en die door hun woord geloven zouden, zijn de andere nu nog levende gelovigen. Doch de minste van deze levendig gelovigen zijn door het woord der apostelen bekeerd, en verre de meesten door het onderwijs en de wonderwerken van Jezus Zelf; welken dan hier zouden uitgesloten worden, hetgeen gans ongerijmd is. Ook moet men Jezus zich hier verbeelden, gelijk doorgaans in het gebed geschiedt, als reeds verheerlijkt Wanneer Hij dan, aan des Vaders rechterhand zijnde, zegt, vers 24, *Ik wil dat daar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt*, enz. zo moet men zich dan ook voorstellen, dat de Middelaar altijd leeft, om zo te bidden; en spreekt Hij zo in alle tijden, dan moet men toch die allen verstaan, die in alle volgende tijden geloven; en zo komt deze lering in de zaak met de onze op één uit. Wij volgen dan de onze, die de gemeenste is.

1. Wat in het gemeen betreft die daad van *geloven.* Die is in onze taal een daad van het verstand, waardoor wij enig bericht voor waarheid aannemen op het getuigenis van iemand die in de hoedanigheden van zijn persoon of getuigenis blijken van geloofwaardigheid meebrengt. Maar geloven in iemand, waarvan de Heilige Schrift hier en elders spreekt, zegt nog iets bijzonders, te weten, zich op iemand verlaten, of op hem vertrouwen. In die zin komt het geloven in of aan de Heere in het Oude Testament voor, Gen. 15: 6: *Abraham geloofde in den Heere, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid*. Zo wordt aan Israël verweten, dat zij, hoevele wonderen en weldaden zij ondervonden hadden, nochtans niet geloofden aan de Heere hun God, Deut. 1: 32. En Ps. 78: 22: *Dat zij in God niet geloofden, en op Zijn heil niet vertrouwden*. Ons Griekse woord wordt daarom ook gebruikt, daar zozeer geen aannemen van een getuigenis te pas komt. En wel vertaald, betrouwen, Joh. 2: 24: *Jezus betrouwde hun Zichzelven niet, omdat Hij ze allen kende*. Vertrouwen, Luk. 16:

11: *Zo gij dan in den onrechtvaardigen Mammon niet getrouw zijt geweest, wie zal u het ware vertrouwen?* Toebetrouwen, Rom. 3: 2, *het voordeel der Joden is, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd*. Zij tasten dan mis, die op de eerste betekenis het Nederlandse woord *geloven* zich alleen gronden, zo een dorre en hoge beschrijving van het zaligmakend geloof geven, alsof het wezen daarvan alleen bestond in een vaststelling van het getuigenis van het Evangelie met betrekking tot mijzelf. Het is klaar, dat hier in dezelfde woorden van de Heere Jezus nog wat anders in het geloof gesteld wordt. Want behalve die verstandsdaad omtrent het woord der apostelen, stelt Hij nog een zielsdaad omtrent Zijn Persoon, waardoor zij in Hem geloven. Voegt hier nog bij, dat, volgens de spreektrant van de Heilige Schrift, de woorden, die enige daad van het verstand uitdrukken, dikwijls mede insluiten, ofwel alleen betekenen, die neiging van de wil of beoefende betrachting van onze daden, overeenkomstig zulk een kennis of de aard van het gekende voorwerp.
Bijvoorbeeld, kennen is dikwijls *liefhebben en erkennen,* Amos 12, Rom. 8: 29, en boven, vers 3. Zo ook gedenken, als God gedenkt Zijn verbond, of der mensen zonden, enz. Of als mensen de sabbat des Heeren gedenken, enz. En wat dies meer is. Dus meen ik, al het bovengezegde samengenomen zijnde, dat men het geloof in Christus wezenlijk best aanmerkt, als die praktikale erkentenis van Hem door onze zielsgenegenheid en betrachting, zoals het getuigenis van het Evangelie, dat wij voor waarheid aannemen, Hem ons verklaart. Om dit gezegde wat nader tot onze tekstwoorden te brengen, zo vinden wij voorgesteld:

a. Het Voorwerp des geloofs, *in Mij*. Wij kunnen dat hier beschouwen, zoals de Heere Jezus Zichzelf in dit gebed vertoont. Als de Hogepriester, op Zijn volbrachte zoenofferande biddende, vers 19. Als de lerende Profeet, Die de genaderaad Gods aan mensen openbaart, zo door Zichzelf als door Zijn apostelen, vers 6, 8, 18. En als de grootste Koning, Die macht heeft over alle vlees, en Beschermer is van Zijn volk, vers 2, 12; als zulk een Heiland is Hij het Voorwerp des geloofs.
b. Hetwelk dan omtrent Hem verkeert door deze daden, die bij andere gelegenheid breder beschreven worden:

* Sluit het geloof in, of onderstelt tenminste, een kennis van Christus in al die opzichten, door de openbaring van Zijn Geest, Die verlichte ogen des verstands moet werken. Gelijk over vers 3 is gezien: *Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen . . en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt*.
** Door dit geestelijke licht in het getuigenis van het Evangelie, ontstaat die andere daad des verstands, dat zeker overtuigd zijn en vast geloven, dat Christus ook zo is, gelijk Hij ons in het Evangelie wordt verklaard te zijn.
*** Doch dan moet hier het bovengemelde aangaande de nadruk der grondwoorden, en de aard van een praktikaal geloof, bijkomen: Die uitgangen van onze genegenheden tot Hem, en dadelijke erkentenis voor onszelf van Hem, als zodanig. Het kan niet anders zijn, als de ziel van haar allenthalve ellende recht overtuigd is, en zij kent en gelooft al die daartegen zo rechte gepaste zaligheid in Hem, of zij krijgt nu werk omtrent Hem. Alles wat haar van Jezus gezegd wordt, is voor haar in het bijzonder zo noodzakelijk en dierbaar. Zij krijgt zulk *een honger en dorst naar Zijn gerechtigheid*, Matth. 5: 6. Zij wil Hem ook zo voor zichzelf hebben. Zij wendt zich en neemt de toevlucht tot Hem, zo goed als zij kan Zij biedt zichzelf zo aan, om door Hem gezaligd te worden volgens dat getuigenis. En als zij enige ontdekking van Zijn gewilligheid ook in het bijzonder voor haar ontvangt, geeft zij zich aan Hem over, stelt haar in Zijn handen, en betrouwt zich aan Hem toe, om dat aan haar te doen en te

geven, dat zij weet bij Hem voor zondaars te zijn. Dan toont de mens metterdaad het getuigenis Gods, dat in de Zoon het eeuwige leven is, te geloven, als hij het daar voor zichzelf zoekt en aanneemt. Kortheidshalve sla ik de bekende plaatsen over, daar onder dergelijke benamingen van het zaligmakend geloof gesproken wordt.
**** Wat nu de wederkerende daad des geloofs, of de verzekering belangt. De ziel is op die tijd zeker bewust van haar bedrijf, en dat zij, hetgeen zij omtrent Christus doet en verklaart, oprecht meent Maar dat kan op die tijd, en vooral van achteren als dat licht en die zielswerkzaamheden afgenomen zijn, veel vrees en bestrijding onderhevig zijn, of dat omhelzen van haar kant nog wel recht geweest is; en dus is zij dikwijls gans zo ruim en vertrouwende niet omtrent haar aandeel aan Jezus en zaligheid, hoewel zij waarlijk een gelovige geworden is en blijft. Mij dunkt, ik vind daarvan blijken in het Woord. In die Kananese vrouw was geen verzekering dat zij geholpen was, maar daar bleek alleen een sterke hoop en innig zielsaanhouden om geholpen te worden. En nochtans krijgt zij daarop van Hem, Die alleen de onfeilbare toets van een oprecht geloof heeft, dit antwoord, Matth. 15: 28: *O vrouw, groot is uw geloof, u geschiede gelijk gij wilt*. Die hoofdman te Kapernatim, nog eens, doet niet anders om redding van zijn knecht bij Jezus te zoeken, dan hartelijk en ootmoedig die te begeren, en op des Heilands macht en algenoegzaamheid te pleiten. Evenwel verklaart Jezus, Luk. 7: 9: *Ik heb zo groot geloof zelfs in Israël niet gevonden*. Hoewel in deze woorden een geloof der wonderwerken was, zo denk ik dat het met het zaligmakend geloof gemengd was. En indien dergelijk geloof thans niet voor echt gehouden moet worden, vrees ik dat wij vele rechtvaardigen zullen bedroeven, of de voorstanders van algemene genade en afval der heiligen te nabij komen.
Mij is niet onbekend, dat tegen deze verklaring en tot staving van een verzekerd vertrouwen, bijgebracht kunnen worden de uitdrukkingen van vroegere voomame godgeleerden, en van onze eigen belijdenis. Inzonderheid van onze Catechismus, in antwoord 21, daar een oprecht geloof inzonderheid beschreven wordt te zijn: *Een zeker vertrouwen . . dat niet alleen anderen, maar ook mij, vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is*. Verschillend wordt door geachte schrijvers daarop geantwoord. Doch voor mijzelf geloof ik, dat men doorgaans het woord schenken in een andere zin opvat, dan het moet verstaan worden, te weten, dat geschonken is betekent in de dadelijke bezitting gesteld te zijn. Doch dit dunkt mij, kan het niet zeggen.
l. Als ik geloof; het goed reeds te hebben, zo dient mijn geloof niet meer, om er eigendom aan te krijgen, of zelfs niet om van dat eigendom verzekerd te zijn; dewijl het geloof, dat ik voor God rechtvaardig ben, reeds is, de verzekering van mijn gemoed van die weldaad. Derhalve zal een geloof tot rechtvaardiging, hoe genaamd, niet meer te pas komen.
2. Als men dat schenken verstaat als een stellen in het dadelijk eigendom, is mij altijd vreemd voorgekomen, waarom die woorden er bijgevoegd zijn, dat niet alleen anderen vergeving der zonden, enz geschonken is. Bemoeit de ziel, werkzaam zijnde in haar geloof tot rechtvaardiging, zich zozeer, wat anderen hebben of verzekerd zijn te hebben?
3. Daarom kan men liever het schenken begrijpen van de daad van aanbieding of toereiking, die mij nog niet tot een dadelijke bezitter maakt voordat ik mijn hand uitsteek, het toegereikte goed aanneem, en mij dus toe-eigent. Dan zie ik, dat zeer natuurlijk hier de woorden inkomen, ‘dat de gerechtigheid niet alleen aan anderen, maar ook aan mij geschonken is’. Want de ziel, die reeds zeker weet en voor waarachtig houdt alles wat haar van Christus geopenbaard wordt, en die door gevoel van haar ellende Hem voor haar zo nodig en begeerlijk vindt, durft doorgaans zodra

niet geloven, dat Hij voor haar zal zijn, en kan zolang ook niet komen, hoe begerig zij moge zijn, tot die daad van bijzondere toe-eigening voor haarzelf. Zij gelooft wel, dat Hij voor zondaars is in de wereld gekomen, maar vreest al, dat het voor anderen is, die niet zo lang, of zwaar gezondigd hebben, of meer verootmoedigd of ernstiger zijn. Doch de onderwijzer wil, dat niet alleen, zal de ziel gelovig kunnen toetasten, de algemene aanbieding aan anderen moet geloofd worden, maar ook de bijzondere aan mij. En als ze daarin licht krijgt, dat Jezus zulke zondaars hebben wil als zij is, en dat Hij haar in het bijzonder dat heil aanbiedt, dan kan en durft zij dat ook aannemen, en krijgt er dus eerst dadelijk gemeenschap aan. Dat is dat aannemen van alle weldaden van Christus, uit antwoord 20, hetwelk geschiedt, als zij dat bijzonder schenken, geven of aanbieden Gods aan haar gelooft.
4. En dat de opstellers van de Catechismus dit schenken zo verstaan hebben, dat er mijn daad van aannemen eerst bij moet komen, eer ik het dadelijk heb, kan verder blijken uit antwoord 60; daar zij de gelovigen ook doen zeggen: *Dat God mij de volkomen gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent ... zover ik zulk een weldaad met gelovig hart aanneem*. Heb ik het reeds, komt geen aannemen te pas. Doch het wordt hoog tijd, om van deze uitstap terug te keren. Na van de aard van het geloof in Christus gesproken te hebben, verdient onze aanmerking:

2. Dat de Heere, de personen aanwijzende waarvoor Hij bidt, alleen die hoedanigheid meldt van geloof. Van geen andere, die zij evenwel ook moesten hebben, maakt Hij gewag. Het is niet: Ik bid voor die zo ervaren zullen zijn in het woord der gerechtigheid; maar *die geloven in dat woord*. Het is niet: voor zulke boetvaardigen, voor zulke deugdzamen, enz. Al die dingen zijn goed en nodig. Maar het geloof alleen geeft betrekking op Jezus' offerande en voorbede. Hoeveel een mens heeft, mist hij alleen het geloof, hij is zonder Christus en zonder hoop. En wat hem ontbreekt, wordt Hij in Christus gelovig, alle andere dingen die hij hebben moet, zullen uit dit geloof in Hem voortkomen. Ook maakt de Heiland geen onderscheid van personen; of zij besneden zijn of de voorhuid hebben; of zij geringe dienstbaren of aanzienlijke vrijen zijn; van wat kunne of staat uitwendig; en welk verschil er in trap van een zwak of sterk geloof is. Die maar in Jezus gelooft, zijn naam staat met al de anderen op Zijn liefdehart, Ga1. 5: 6, Ko1. 3: 11.

3. Het derde waarop te letten is in de bepaling van deze hoedanigheid is, dat die in de toekomende tijd vermeld wordt, die geloven zullen. Dat weet Christus, dat er in het vervolg zullen zijn, die geloven zullen door de prediking der apostelen; ook hoeveel en wie ze zullen zijn. Al begreep men Hem maar als een bloot mens, Die de Schriften wist en recht verstond, kon Hij daaruit weten, dat nog een grote schare Zijn woord gaarne zou aannemen, al werd Hij nu van het ganse Joodse volk verworpen. Ziet alleen Jes. 49: 6, 7. *Dat Hij tot heil zou zijn tot aan de einden der aarde*. Zodat *koningen en vorsten zich voor Hem buigen zouden*. In hoofdstuk 53: 10, 12 was beloofd, *als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer zou gesteld hebben, dat Hij zaad zou zien; dat Hij velen zou rechtvaardig maken; een deel van velen hebben, en de machtige als een roof delen*. En hoofdstuk 55: 5: *Het volk dat U niet kende, zal tot U lopen*. En veel meer andere zulke godsspraken. Naar Zijn Godheid kende Hij degenen die de Zijne waren, en in de eeuwige Raad daartoe verordineerd. Ja, merkt Hem als Middelaar aan, zo was de rol der namen van hen, die ten eeuwigen leven opgeschreven waren, aan Hem (mag ik zo spreken) overhandigd, waardoor Hij die alleen in liefde zo kende, dat Hij nu voor hen in de dood ging (want onbekende en onbepaalde personen konden de voorwerpen van zulk een liefde niet zijn) en dat Hij

aan elk van die op Zijn tijd de gaven des Geestes kon toedienen om het verworven heil toe te passen. Daarom worden de uitverkorenen gezegd *geschreven te zijn in het Boek des Levens des Lams, dat geslacht is*, Openb. 13: 8. En Hij wist welker *namen geschreven waren in de hemelen*, Luk. 10: 20.

B. Is het geloof de grote zaak, waardoor wij betrekking op Christus en Zijn heilrijke voorbede krijgen, het is de moeite waardig, te onderzoeken, hoe men aan dat geloof komt. De Heere noemt het middel, *door het woord*.

1. Het woord der apostelen betekent niets anders dan de leer van het Evangelie der zaligheid, die in vers 4 werd genoemd Gods woord. Datzelfde noemde Jezus *Mijn woord*, Joh. 14: 23, 24, omdat Hij het als de Gezant des Vaders verkondigd heeft. Om diezelfde reden, dat zij als gezanten van Christus wege in Zijn Naam dezelfde boodschap doen, noemt Hij het hun woord. Het is hetzelfde, Joh. 15: 20: *Indien zij Mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het Uwe bewaren*. Het Evangelie van Christus, noemt Paulus *mijn Evangelie*, Rom. 1: 16, 2:16.
Alleen komt in bedenking, wanneer er gesproken wordt van degenen die door dit woord geloven zullen; of men het bepalen moet alleen tot diegenen, die bij het leven der apostelen op hun prediking zijn bekeerd, dan of het moet uitgestrekt worden tot allen die, welke in alle volgende eeuwen ook door hun schriften zullen worden toegebracht. Enigen kiezen het eerste; en zoveel ik zien kan, alleen daarom, omdat de wereld, die Christus zending zou geloven, vers 21, van dezen, die door dit woord geloven, in hun oordeel, moet onderscheiden worden; derhalve kunnen dezen door der apostelen woord gelovende, niet zijn allen die ooit in de gehele wereld tot bekering zullen gebracht worden, maar alleen de gelovigen van de apostolische tijd, door welke dan in het vervolg het Evangelie over de gehele wereld met vrucht zou verbreid worden. Doch over vers 21 zal blijken, dat men die in dezen niet behoeft als onderscheiden personen aan te merken, en dat daarom, zijn het dezelfde, die ruimste zin in onze woorden bevestigd wordt door de volgende. Waarbij nog komt, dat de toebrenging van uitverkorenen in alle eeuwen en gewesten der wereld met meer recht wordt toegeschreven aan het woord der apostelen, dan aan de eerstbekeerden door derzelver dienst. Want dezen, ziet u op de dienst, die zij in persoon waargenomen hebben, konden het maar een leeftijd verder brengen dan de apostelen, en dus niet tot inwinning van de gehele uitverkoren wereld. Hun schriften konden wel in volgende tijden stichten; maar veelmeer de apostolische, die door de Geest der onfeilbaarheid waren ingegeven, en tot een middel en richtsnoer des geloofs te boek gesteld. Waarom de Kerk der gelovigen ook alleen gebouwd is op het fundament der apostelen en profeten. Indien men ook alleen hier de bekeerden door dezer dienst wil vinden, zo dient men door hun woord het gesprokene alleen en niet het geschrevene te verstaan. Zijn er nu evenwel mensen bewogen tot het geloof bij de leeftijd der apostelen, die *hun aangezicht in het vlees niet gezien hebben*, als Ko1. 2: 1, en alleen door hun schrijven zijn overreed; moet één van beide volgen, of dat zij, die niet door de hoorbare stem gelovig geworden waren, thans uit dit gebed uitgesloten worden, hetgeen ongerijmd is; of dat zij alleen worden ingesloten, die het lezen van de brieven der apostelen een middel tot geloof was, gedurende het leven van die mannen, maar niet in de latere tijden; waartoe immers ook geen grond is. Derhalve neem ik het in de meeste ruimte, voor het woord dat zij geschreven en gesproken hebben, zoals dat in enig gewest of eeuw van de wereld een middel tot geloof is geweest voor die het gehoord, gelezen of horen voordragen hebben door de latere prediking.

2. Dat dit woord zo een middel is, waardoor de mensen geloven, is ook bekend door andere getuigenissen. Het wordt genoemd *de prediking des geloofs*, Ga1. 3: 2. *Het woord des geloofs*, Rom. 10: 8, 14, 17; *hoe zullen zij in Hem geloven, van Welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen zonder die haar prediken? Zo is dan het geloof uit het gehoor; en het gehoor door het woord Gods*. Ditzelfde, dat er geen zaligmakend geloof is, waar geen openbaring van het Evangeliewoord is; en dat zij, die door dat middel het geloof ontvangen hebben, alleen de voorwerpen zijn, voor welke Christus bidt, en die hoop tot zaligheid kunnen hebben, leert Hij hier ook, wanneer Hij Zijn voorbidding tot die bepaalt. En daarvan zijn ook gewichtige redenen, en klare blijken.

a. Omdat niemand, die dit woord mist, een weg weet hoe een zondaar kan behouden worden. Het is uit de bedrijven en schriften der heidenen, die de verborgenheid van het Evangelie niet is bekendgemaakt, zo klaar, welke dwaze en gruwelijke wegen zij ingeslagen hebben, om de gunst van hun goden te verwerven; en dat het beste, hetgeen zij konden vinden, geweest is de betrachting van zedelijke deugd, volgens de ingeschapen wet, waaruit geen vlees zal gerechtvaardigd worden.

b. De leerstukken en verborgenheden, welke te kennen en te geloven zijn om zalig te worden, zijn volstrekt buiten het bereik van aller mensen wijsheid. Nooit is het in het hart van enig mens opgekomen, welk onafscheidelijk verband onze zaligheid heeft met een Drie-eenheid, menswording van Gods Zoon, zoenverdienste van Hem, enz. Het hoogste daar wij bij kunnen, is, te geloven volgens Gods volstrekte macht, dat Hij een weg kan uitvinden om de hulpeloze zondaar met Hem te verzoenen; en enige flauwe hoop op de gemene kennis van Zijn barmhartigheid te gronden. Doch of de Heere het wil doen, of Hij het gedaan heeft, wat het middel is, waar wij dat zoeken moeten; blijft eeuwig duister, *als een verborgenheid, die van de tijden der eeuwen verzwegen is geweest*, Rom. 16: 25.

c. Zelfs wanneer die naar het bevel van de eeuwige God tot gehoorzaamheid des geloofs wordt bekendgemaakt; zijn de voornaamste stukken van dit woord nog geen voorwerpen van kennis, maar van geloof. Het zijn geen zaken, die wij met onze rede begrijpen, maar op het getuigenis Gods geloven moeten. Wisten wij met ons natuurlijk verstand daarbij te komen, het gaat ons als de Grieken, die wijsheid zochten, dat *het woord des kruises ons een dwaasheid wordt*, 1 Kor. 1: 22, 23. Wil de filosofie ons bevatting door redenen en gelijkenissen geven van de verborgenheden des geloofs, zij verduisteren en ontluisteren deze, en al blijft zij zedig binnen haar eigen grenspalen, zo is zij wel zeer nuttig tot opheldering van vele waarheden en tot bevestiging van het Goddelijk gezag van het woord; maar dan is zij nog niet het middel des geloofs. Laat elk, die ooit met het hart geloofd heeft tot rechtvaardigheid, eens zeggen, wat zijn ziel overreed heeft; of het de geleerdheid en sierlijkheid der voorstellen, de klaarheid der menselijke redenen, en kracht van betogen is geweest; of alleen het Goddelijke licht en kracht, waarmee Gods woord de ziel aandeed. Dikwijls leert de ondervinding, dat een enkel woord of zaak, zonder bijzondere toeleg van de spreker geuit, kracht deed; eveneens als de man, die zijn pijl in eenvoudigheid schietende, het hart van Achab trof, 1 Kon. 22.

d. En hoewel hieruit ook blijkt, dat het woord niet is de oorzaak maar alleen het middel des geloofs, zijnde de Heilige Geest de enige Werkmeester; en hoewel de Heere of door andere of zonder middelen het geloof zou kunnen werken; nochtans heeft Hij nergens geleerd, dat Hij dat ook doen wil, maar wel het tegendeel, Rom. 10: 14, en elders. Ook is er nooit een voorbeeld gekend geweest van iemand die zaligmakend geloof had, zonder enige uitwendige openbaring van het Evangelie. Wij zien integendeel, dat de Heere de weg van Zijn instelling, van door het woord te

werken, Zelf nauwkeurig gehouden heeft. Wanneer een engel aan Cornelius verschijnt, om bekend te maken, dat God zijner in ontferming gedacht had in het gemeen; zo belast Hij hem, Petrus van Joppe te ontbieden, *die hem zeggen zal wat hij doen moet*, Hand. 10: 5, 6. De engel had hem alzowel dat onderricht kunnen geven, maar die wijst hem de weg van Gods instellingen in, om het geloof uit de prediking des woords te ontvangen. Ja de verheerlijkte Jezus verschijnt aan Saul op de weg naar Damaskus, overwint die stoute, en maakt hem tot een boetvaardige zondaar. Vraagt hij nu: *Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?* Jezus kon hem dit ook zeggen, en beter dan Ananias in de geloofsleer onderwijzen; doch Hij volgt Zijn eigen ordinantie, en wijst hem naar de stad, daar Ananias hem de middelen tot het geloof zal toedienen, Hand. 9: 5. Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het woord Gods.

TWEEDE DEEL

Dezen nu alleen met de reeds gelovigen zijn de gelukkige mensen, welker Jezus hier gedenkt, en eeuwig gedenken zal, als Hij in Zijn Koninkrijk zal gekomen zijn, zeggende: ***Ik bid voor dezen.***

I. In vers 9 is het woord van bidden en de zaak verklaard. Ook vertoond dat het woordje in het Grieks peri vertaald kan worden om. Dat zou hier wel plaats kunnen hebben; en Jezus dan verklaren, dat Hij al het gebedene tot nog toe niet alleen verzoekt om dezer wil, die het horen, en voor zichzelf daarvan nut moesten trekken; maar dezen hadden die zaken ook nodig om dergenen wil, die nog geloven zouden, en die zij zo toegerust met de ontvangen gaven ook zouden nuttig zijn. Of dus: Ik bid dit alles niet alleen voor dezen, om hen te leren wat heil zij te wachten hebben, maar ook om die anderen, dat die ook door alle volgende eeuwen mogen weten, welke liefde Ik heb voor Mijn volk, en welke grote voordelen Ik voor hen besproken heb.
Allereigenlijkst evenwel kunnen wij onze vertaling nemen van voor; dat Jezus tot hun voordeel en als hun Voorspraak bidt.

II. Dit weinige moet ik nog alleen uit deze woorden opmerken, als zaken van gewicht, en daarin klaar geleerd:
A. Hoe oneindig gewichtig het priesterschap van Christus is, en hoe voldoende Zijn offerande voor het ganse geslacht der uitverkorenen. Want zover Zijn voorbidding uitgestrekt is, zover is ook het offeren, dat de grond der voorspraak is, uitgestrekt geweest. Zulk een offerande was niet onder de schaduwachtige. *Dezelfde offerande, die jaarlijks gedurig vernieuwd werd, kon nimmermeer heiligen degenen die daar toe gingen*. Doch van Christus mogen wij roemen: *Met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden*, Hebr. 10: 1, 14.
B. Wanneer men tegen het dwalend gevoelen der algemene genade en verlossing, vers 9, van dit hoofdstuk inbrengt, om te bewijzen dat Jezus niet voor allen kan geofferd hebben, dewijl Hij niet voor allen bidt; nemen sommigen hunner de toevlucht tot deze woorden; om te verklaren, dat Christus daar of nog niet voor allen bidt, maar dat Hij vervolgens nog voor anderen bidden zal, en dat zou dan hier zijn voor degenen die nog geloven zullen. Maar ook in deze sterkte zijn zij niet veilig. Want zo zeker als het is, *dat het geloof niet is aller*, 2 Thess. 3: 2, zo zeker was dit ook bekend aan de Heere Jezus. En bidt Hij maar alleen voor die geloven zullen, zo blijft dan waar, dat Hij niet bidt voor de gehele wereld; en houdt het bewijs, daaruit genomen, zijn volle kracht.
C. Men mag hier ook wel met verwondering zien het hooggaande en vrije van des Heilands liefde tot de Zijnen die nog niet geboren zijn, of zijn ze reeds, waarvan zovelen in zichzelf nog zijn walgelijke voorwerpen van Zijn heilige haat en afkeer. Er

leven er thans, die zijn *hoereerders, afgodendienaars, overspelers, ontuchtigen, die bij mannen liggen, dieven, gierigaards, dronkaards, lasteraars, rovers*; en nochtans heeft Hij zulken reeds zo vrijwillig lief, dat Hij hen ten goede bij Zijn Vader gedenkt. Want tot de Korinthiërs, welke gelovig geworden waren, zegt Paulus, 1 Kor. 6: 10, 11: *En dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen*, enz. Er zijn er die tegenwoordig dorsten naar Zijn bloed, en die verdoemelijke drift de volgende dag zo uitzinnig zullen boeten. Dat weet Hij; en nochtans dorst Hij hier naar de zaligheid van zulken. Want dat Hij zulken in Zijn toegenegen voorbidding ook heeft ingesloten, heeft de uitkomst van achteren geleerd, wanneer ook velen, die aan Zijn dood schuldig waren, het dierbaar geloof hebben ontvangen, Hand. 2: 23, 41, 3: 15, enz. Zodat Hij ook hier beantwoordt aan de voorzegging, Jes. 53: 12: *Dat Hij voor de overtreders gebeden heeft*.
Hadden Zijn discipelen bij het horen van dit gedeelte van het gebed ook harten om op te merken, er was veel in, dat aangenaam in hun oren moest klinken in deze gesteldheid van zaken.
Tegen alle ongelovige bedenkingen van hun hart, die met veel kracht opkwamen, als zij hun Heere van allen verlaten, van een gehele wereld veracht, en door het boosaardig ongeloof ter dood gebracht zagen; konden zij zich hier wapenen door een onfeilbare voorzegging dat er hierna nog velen zijn zouden, die in Hem geloofden.
Zij hadden met veel schrik kunnen horen, vers 14, 15, 18, dat zij in de wereld blijven, en aan die vijandige wereld een boodschap brengen moesten, zo hatelijk voor haar, dat zij daarom hun Meester als een godslasteraar het leven benamen. Wat stond hun te wachten! Doch hier kunnen zij horen, dat evenwel de gehele wereld niet tegen hen zou opstaan, maar dat er nog zijn zouden, die hun lieve Jezus zouden eren en dienen, en zich daarin hartelijk met hen verenigen.
En met hoeveel schroom zij, ziende op het gewicht van het apostelambt en op hun onbekwaamheid, zeggen moesten, wie is tot deze dingen bekwaam? hebben zij hier vrij duidelijke belofte, dat het welbehagen des Heeren door hun hand gelukkiglijk zou voortgaan; en dat zij het onschatbare voorrecht zouden hebben, van dienst te kunnen doen aan de Heere Jezus, Zijn Naam en Rijk uit te breiden, en kostelijke zielen der mensen voor de eeuwigheid te behouden. Want Christus stelt hier klaar, dat er zijn zullen, die door hun woord in Hem zullen geloven.

TOEPASSING
Voornamelijk is het een grote stof van blijdschap en erkentenis in alle eeuwen, en landen, voor diegenen die ook in deze woorden door Christus zijn gedacht. Dat kunnen wij voor onszelf van achteren weten, als wij door dat woord ook zijn bewogen om in Hem te geloven.
Doch velen die de naam van Christenen dragen, en zelfs het geloof in Hem belijden, hebben tot nog toe geen grond voor zichzelf tot dit geluk.

1. Vooral hebben zulken het sterkste bewijs van het tegendeel, die dat woord des Evangelies verwerpen, ja bestrijden en lasteren; en welker helse vijandschap zover gaat, dat zij door mond en pen ook anderen van het geloof van dit woord zoeken af te trekken. De uitdrukking van helse vijandschap is niet te hard. Elymas die de Cyprische stadhouder van het geloof zocht af te keren, wordt van Paulus voor *een kind des duivels, vol van alle bedrog, en van alle arglistigheid, vijand van alle gerechtigheid* verklaard, Hand. 13: 8-10. Daar de vrienden van deze rampzaligen meest hun godslasterlijke tongen en pennen opscherpen, (ik noem de schriften niet, die ik of zelf met ijzing gezien, of van godsdienstige ooggetuigen heb horen melden)

zijn de zaligste verborgenheden van dit woord; waarmee wordt gespot op een wijze, waaraan ik zonder schrik niet denken kan; die worden aangevoerd tot bewijs van valsheid van het Goddelijke woord. Maar, behoudens al de ingebeelde wijsheid van deze gedrochten, is het dwaas en ten hoogste onredelijk geredeneerd. Velen hunner stemmen met de mond nog toe in het aanwezen Gods en in de beschrijving van Hem, als van een oneindig volmaakt Wezen. Hoe kan dan iemand, die eindige kennis heeft, en die dat ondervindt in het onderzoek van alle geschapen dingen en van zijn eigen wezen, vorderen dat hij alles van de Oneindige moet begrijpen? En dat dan Die, als Hij van Zichzelf spreekt, niets zou gezegd worden, daar zijn bevatting niet bij kan? Laten die lasteraars eens een voorschrift van kennis en dienst Gods opgeven, waarin Goddelijke gronden van waarheid, deugd en troost liggen. Ik weet wel, dat zij de weinige overblijfselen van de in ons verwoeste godsdienst der natuur zullen noemen; maar, zonder van de twisten die zijzelf daarover nog onder elkaar hebben, en van de grote gebreken daarin, eens te spreken, wilde ik wel eens eenvoudig gevraagd hebben: Wie is er ooit op een sterfbed geweest, (wanneer wij gewis de dingen van een toekomende wereld met wat minder vooroordeel en wat meer ernst doorgaans inzien) die dit woord gekend heeft, en berouw gehad, dat hij er geloof aan gegeven heeft? Zijn niet allen, die dan voor eeuwig bederf en Gods ongenade beducht zijn in die hachelijke stonde, daarom benauwd, omdat zij dit woord veracht, en niet oprecht geloofd en gehoorzaamd hebben? Zijn er integendeel niet de allernaarste voorbeelden van vele zulke vals genaamde sterke geesten, die door die koning der verschrikking zijnde aangevallen, met het wanhopigste voorgevoel van de hel in hun boezem, getuigenis aan de waarheid van het Evangelie hebben moeten geven, tot hun veroordeling?

2. Hoewel de god dezer eeuw u zover niet verblind heeft, en u in het gemeen toestemt dat de Bijbel Gods woord is, zo kunt u zich nochtans onder die gelukkige gelovigen niet tellen, ja niet eens het rechte geloof omtrent dat woord oefenen, die niets van de allernodigste stukken tot de zaligheid, zelfs in de letter, verstaat; en die geen lust hebt tot, noch werk maakt van het aandachtig onderzoek daarvan. In de meeste huizen vindt men Gods woord, maar in velen zelden open. Enigen, nog wat godsdienstiger, lezen dagelijks daaruit een zekere taak; wel tevreden zijnde als dat afgedaan is; zonder oogmerk om er iets van Christus door te leren kennen en vinden. Wat is dat anders dan Paaps sleurwerk? Of de enige lust en aandacht is op de geschiedenissen daar verhaald, of op het doorsnuffelen van duistere en moeilijke zaken, om oefening voor het verstand, en roem van wijsheid te hebben. En ondertussen met alle naarstigheid, die u brengt tot, en alle kennis die u haalt uit de Heilige Schrift, gaat u verloren, als zij u niet wordt een middel tot geloof en bekering.

3. Want hoe hoog u dat woord acht, hoeveel u ervan verstaat, wat u daaruit van Jezus ook moogt hebben leren kennen, hoe zeker u de beloften van zaligheid daaruit op uzelf toepast; daarop zal het voornaamste aankomen. Jezus bidt voor geen anderen in de tekst, dan die door dat woord in Hem geloven. Dat moet dan de zaak zijn, waaromtrent het nauwkeurigst onderzoek van onszelf moet gaan, of wij van diegenen zijn.
a. Dit is zeker, zal ooit de ziel recht kunnen en willen geloven in de Heere Jezus, dat zij ook bij het licht van Woord en Geest zichzelf zal hebben moeten leren kennen in zulk een staat, waarin Hij de enige gepaste Helper voor haar bevonden wordt in die opzichten, als het woord Hem aan ons bekend maakt. Zij zal haar onbetaalbare schuld bij God moeten weten, en het onvermijdelijk doodvonnis dat deswege op haar ligt, zal

zij de hand kunnen leggen op deze Offerande, en welmenende zeggen: Weest mij tot een Priester en Vader. Zij zal haar volstrekte blindheid, om ooit zaligmakende, de bekendste waarheden zelfs, te verstaan zonder Goddelijke inwendige verlichting, moeten bewust zijn; zal zij tot Christus komen, om van Hem als Profeet, woorden van zaligheid te horen. Zij zal haar dodelijke onmacht tot geloof en bekering, en gebondenheid onder de slavemij der zonde, moeten ondervinden; zal ze de almachtige hand te hulp roepen van dien Sterke, om haar als een vat uit het geweld van de sterkgewapende te roven, en daartegen te beschermen.

b. Eer iemand recht geloven kan, moet hij Jezus kennen. Niet blotelijk met een beschouwende kennis Want zo kan ook de duivel zeggen: *Jezus ken ik*, Hand. 19: 15. Maar door verlichting van de Heilige Geest, en door Goddelijke openbaring van Hemzelf aan de ziel. Die kan eerst recht kennis met Hem maken, die met Paulus kan zeggen. *Het heeft God behaagd . . zijn Zoon in mij te openbaren*, Ga1. 1: 15, 16.

c. Uit zulk een kennis komt recht geloofswerk voort, dat niet alleen bestaat in enige wensen, om door Hem behouden te worden; maar in een werkzaam hongeren en dorsten naar Zijn gerechtigheid en gemeenschap. En het is geen recht hongeren en dorsten dat voldaan is zonder eten en drinken.

Ik wil zeggen, dat zulken nog geen rechte heilbegerende en zoekende zielen zijn, die zich daarvoor houdende, en de beloftenis aan zulken gedaan, wetende, daarop de sluitrede voor hunzelf kunnen opmaken, en zich van hun genadestaat verzekerd houden. Ja, de zaligspreking staat bij hongeren en dorsten; niet omdat dit reeds zaligheid is; maar omdat zij, die recht zo zijn, zullen verzadigd worden. En zo kan niemand van zichzelf nog verzekerd zijn dat hij recht hongert, en niemand die recht hongert voldaan zijn, voordat hij vindt en geniet. Die dan vaststellen kan, dat hij een ware gelovige is, weet ook bij bevinding van een komen tot, en deel krijgen aan Christus, en wat hij toen in Hem zag en vond; wat er toen tussen zijn ziel en de Heere Jezus omging.

d. Daar ook het geloof met het hart geoefend is, en niet bloot door een verstandig nabootsen, zal het niet zomaar een voorbijgaande daad zijn, om het werk der zaligheid daarop gerust voor altijd te gronde. Maar een gelovige moet, zolang hij op aarde is, in dat aanklevende en leunende geloof leven. Al zijn levenskracht, licht, blijdschap, enz. bestaat in gedurige werkzame geloofsverkering met Christus; volgens Ko1. 2: 6: *Gelijk gij dan Christus Jezus den Heere hebt aangenomen, wandelt alzo in Hem*. Zijn zulke dingen in de bevinding onbekend, zo is al uw geloof ijdel, en al uw hoop bedrog, welke u zich op de gunst en voorspraak van Jezus uzelf maakt. Komt de Geest des geloofs u niet eens op die wijze bewerken, zo hebt u in uw ganse leven en in alle zwarigheden en noden niemand, die uw belang bij God waameemt. En allerrampzaligst zal dat in een sterfuur en rekendag zijn. Dat zal een andere ontzetting zijn, als er dan niemand is, als er geen Voorspraak is, vergelijk Jes. 59: 16.

Werd u er nu eens waarlijk over ontzet, dan kon ik tot uw moedgeving en aansporing zeggen, dat de Heere nog ernstig toont, het Zijne te willen doen, om u te bewegen tot het geloof; nademaal Hij u het woord geeft, waarin zulk een Zaligmaker en zaligheid wordt geopenbaard. Hij zendt u bode op bode, om u te bewegen tot het geloof; hetzij door de schrik des Heeren, hetzij door het lokkend fluitspel van het Evangelie. Hij laat u het verbeurde leven en de aangename dag der zaligheid, om van al die gelegenheden gebruik te maken. En hebt u nu en dan bijzondere overreding, klopping en werk daaromtrent; het is, of Hij onder de algemene stem tot alle einden der aarde, uw naam in het bijzonder noemde, zeggende: *Wendt u naar Mij, en wordt behouden; gelooft in het Evangelie.* Maakt derhalve van al die middelen veel gebruik, niet om erin te eindigen, of enigszins te rusten; maar biddende om de Geest tot rechte ontdekking van

uzelf, en om daardoor uit alles geleid te worden tot zulk een dierbare Christus.
Hebben de middelen u daartoe immer gediend, ware gelovigen, u hebt uit dit woord stof op te zamelen tot dankbaarheid, troost en plicht.

A. Doch ook dan eerst, als u met de apostel kunt zeggen: *Ik weet Wien ik geloofd heb*, 2 Tim. 1: 12. Bent u daaromtrent voor uzelf duister en dikwijls bestreden, zo kunt u door Jezus onwaardeerbare gunst niet bewogen worden tot erkentenis, geen verkwikking in nood, geen aandrang of sterkte tot uw werk vinden. Beproeft *uzelven dan of gij in het geloof zijt*, 2 Kor. 13: 5. En staat ernstig naar die bewustheid. De bewijzen daarvoor, zo-even tot ontdekking voorgesteld, kunnen ook u hiertoe dienen. Doch om tot klare kennis in dezen te komen, moet u zo niet alleen uw vorig werk blijven beredeneren, en daarover met de betwistende vijanden redetwisten, maar het veel aan de Heere te bezien geven, en Zijn licht hiertoe bidden. Ook daarnaar staan, al ware het nooit geschied, dat u die geloofskeus en opdracht ook nu en bij herhaling mocht doen. Beide die stukken liggen in Davids voorbeeld, Ps. 139: 23, 24: *Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie of bij mij een schadelijke weg is; en leid mij op den eeuwige weg*.
B. Hebt u die dubbele genade ontvangen, van te kunnen geloven, en *nadat gij geloofd hebt, verzegeld te worden met de Heilige geest der belofte*, Ef 1: 13. Staat dan toch met verwondering, blijdschap en dankbaarheid stil bij die grote en vrijwillige liefde van Christus tot u. Zolang, eer u nog geboren waart, en niettegenstaande dat u van de buik af overtreders genaamd moest worden; hoewel velen uwer lang en ver van de Heere hebben afgezworven; evenwel had Christus toen al gedachten des vredes aangaande u. Toen is ook uw naam aan de Vader voorgedragen. Uit die gunstige en altijd krachtige voorbidding is het ook gevloeid, dat er eens een tijd der minne voor u aanlichtte. Al die bewarende, heiligende en vertroostende genade, die u tot hiertoe ontvangen hebt; al het heil dat u voor tijd en eeuwigheid nog hopen kunt, vloeit uit die voorspraak, die toen al was, en nu nog onophoudelijk geschiedt. Moesten de discipelen zich daarover ten hoogste *verblijden, dat hun namen geschreven waren in de hemelen*, Luk. 10: 20; u wordt diezelfde blijdschap aangeboden. U bent in Jezus handpalmen gegraveerd, Hij kan en wil u nooit vergeten.
C. Christus merkt hier het geloof aan, als het enige middel dat betrekking op Hem, en deel aan Zijn voorspraak en de verzochte goederen geeft. Hij bidt niet voor die zo nauwkeurig Zijn geboden bewaren. Dat is wel nodig; maar kan nooit recht geschieden, dan door het geloof; en daar dat is, zal een vanzelfsheid tot plicht zijn. Hij bidt ook niet voor diegenen, die zich in hun zaligheid zo kunnen verheugen en verblijden. Dat wordt ook hier weleens ondervonden; maar gelovende in Hem, kan men zich alleen verheugen met *die onuitsprekelijke en heerlijke vreugde*, 1 Petrus 1: 8. En zo is het met alle andere nodige en begeerlijke zaken; zij vloeien alleen uit het welgestelde geloof voort. Maakt daarom voornamelijk werk van uw geloof, dat dit niet ophoude, en dat het levendig blijve in gedurig verkeren omtrent Christus, en steunen op Hem. Wat u doen of ontvangen wilt zonder geloof, het kan God niet behagen, en het toevloed zoeken bij een verstopt kanaal. Tegelijk moest u hier ook leren tevreden zijn met geloof. U ziet zo gaarne, (en wel in wat gevoelig genot van des Heeren gunst) in de oogmerken, middelen en uitkomsten van Zijn wegen. Denkt, *zalig zijn ze die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben*, Joh. 20: 29. *Wij wandelen door geloof, en niet door aanschouwen*, 2 Kor. 5: 7.
D. Het middel tot dit dierbare geloof stelt de Heiland te zijn, Zijn woord. Stelt dan daarop veel prijs, en maakt er gedurig gebruik van, niet alleen in het dagelijks onderzoeken van de Schriften, maar in het horen van de prediking. Het woord van

Zijn dienaars, hun woord, dat zij uit Zijn Naam verkondigen, is dat middel. Daarom, zolang als u nodig hebt, dat uw geloof onder zwakheden en bestrijdingen wordt staande gehouden; zolang als het nog wassen en toenemen kan, zolang hebt u deze middelen nodig, en daartoe hebt u die te gebruiken. Al is het niet altijd, dat het gelezen en gehoorde woord voedsel of verkwikking aan uw geloof geeft; de Heere houdt met recht soms zijn zegen in, opdat Hij niet voorbij, en op het middel alleen gezien wordt. U ondervindt niet zelden voor uzelf, en merkt in anderen, welke goedkeuring de Heere wel geeft op Zijn ordinantie. Daarom zijn alle voorbeelden, hoe blinkende in uw ogen, alle redenen en voorwendsels, om u zonder en boven deze middelen te leren geloven, schadelijke dwaallichten om bij- of ongelovig te leren worden. Die Mozes en de Profeten, ook onder het Nieuwe Testament de apostelen, niet horen en geloven, zullen door geen andere weg ooit terecht raken; naar het zeggen van Abraham, Luk. 16: 29-31.

E. Bijzonder hebt u hier te leren, u in alles met uw geloof te gronden op de Heere Jezus. Het zijn vrienden, die in Hem geloven. Wat u hoopt of begeert, steunt niet op uw goede gestalten en hartelijke werkzaamheden, maar op Christus. Vindt u integendeel dat de tegenwoordige toestand en daden tegen u getuigen, laat niet na op Christus te steunen. U ziet immers hier in deze liefderijke voorbidding, dat Zijn liefde niet behoeft voorgekomen of opgewekt te worden; maar dat ze zo vrij en voorkomende is. Wat u dan te verzoeken hebt, stelt al uw smeekschriften in handen van deze gerede Voorspraak; latende tevens aan Zijn heilige, wijze, en uw best zoekende keuze, wat en wanneer Hij raadzaam vindt de Vader daarvan voor te stellen. Kunt u zelf dikwijls niet bidden zoals het behoort, of met uw verzoeken geen toegang vinden; ook dat is nog grond om in Hem nog te geloven en te hopen. Die voor u bad, eer u er waart, eer u bidden kon, toen u niet bidden wilde; zal altijd leven om voor u te bidden, al was u verzuimachtig en onbekwaam.

F. Eindelijk mag u zich deze daad van Christus ook wel voorstellen tot voorbeeld, om Hem naar uw mate daarin na te volgen; te weten, ook te bidden voor die nog niet geloven. U kent hen, die nog geloven zullen, niet bij name, gelijk Hij; maar daarom moet u bidden voor allen die geloven kunnen, dat zijn allen die leven; hetzij dat zij dit woord des geloofs hebben, of, dat nog missende, daarvan eens kennis mochten krijgen. En hoewel u vrijheid hebt, wegens bijzondere betrekking, voor de één ernstiger aan te houden dan voor de ander; zo moet u ook de Heere Zijn vrijheid niet betwisten, in de uitzondering die Hij gelieft te maken; u hebt te zwijgen, als u bij de uitkomst in velen en zelfs in die u liefst zijn, uw begeerte niet beantwoord vindt. *Hij ontfermt Zich diens Hij wil, en verhardt dien Hij wil*, Rom. 9: 18. Hoewel u de begeerde zaak niet ontvangt, zal de Heere van uw begeerte zeggen: *Gij hebt wel gedaan, dat het in uw hart geweest is*, als van Davids niet vergunde wens om de tempel te bouwen, 1 Kon. 8: 18. En al valt de weigering soms wat hard, u zult eens van dit bestel en van Jezus ganse handel voor Zijn troon, als u niet meer wandelt door het geloof, maar door aanschouwen eeuwig zeggen: *Hij heeft alles wel gedaan.* AMEN.

NEGENTIENDE PREEK

Johannes 17:21.

Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn, opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt.

21 ἵνα πάντες ἓν ὦσι· καθὼς σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

INLEIDING

Aan Mozes heeft de Heere gelast, Ex. 25: 18:20, *twee cherubim van dicht goud te maken, uit de beide einden van het verzoendeksel, met hun aangezichten tegenover elkander, en die tegelijk gekeerd hebbende naar het verzoendeksel*. Of de verdere gedaante van deze cherubim overeenkwam met de beschrijving, die wij Ez. 1 en elders vinden, is onzeker, en hiervan ons bestek niet, te onderzoeken. Zekerder is het, dat zij zinnebeeldige vertoningen waren van engelen, voornamelijk uit 1 Petrus 1: 12, daar de apostel zegt, dat *de engelen begerig zijn in de dingen der verzoening aangaande, in te zien*, of in het Grieks te bukken, nederbukkende in te zien, gelijk Jezus vrienden in het graf, Joh 20: 5, 11, daar het zo vertaald wordt. En waaruit te zien is, dat hij op die beschreven gestalte der cherubim ziet. De eigenschappen van het zinnebeeld kunnen ook gevoeglijk op de engelen toegepast worden. Doch dit is nu mijn oogmerk niet. Hoewel ik geen reden genoeg zie, om vast te stellen, dat hier tegelijk een schilderij gegeven is, om plichten en hoedanigheden te leren, hetzij van voorgangers in de kerk, hetzij van gelovigen der beide huishoudingen; zo is het nochtans geoorloofd, dewijl de engelen ons meermaals tot voorbeelden van navolging worden voorgesteld, daaruit iets tot lering voor de gelovigen over te nemen. Gelijk deze cherubim waren van dezelfde kostelijke stof met het verzoendeksel, van goud; zo moeten ook de gelovigen der Goddelijke natuur deelachtig, *en het beeld Zijns zoons gelijkvormig zijn*, 2 Petrus 1: 4, Rom. 8: 29. Waren zij beide vast gehecht op het verzoendeksel, met het aangezicht daar naartoe, en tot elkander gekeerd; dat kan leren, dat de gelovigen moeten verenigd zijn met Christus de Middelaar der verzoening; dat de gelovigen op Hem gedurig moeten zien met de ogen der ziel, als het voorname Voorwerp van hun kennis, geloof, liefde, enz. En dat zij zo naar elkander moeten toegekeerd zijn door eensgezindheid en toegenegenheid in Christus. Het is bijzonder dit laatste stuk, dat onze aandacht kan leiden tot de stof die voorhanden is; waarin de verzoenende Hogepriester zulk een eenheid der gelovigen onder elkaar en in Hem, van de Vader bidt.

Ik stelde in dit laatste hoofddeel van het gebed twee verzoeken; om genade in, en om heerlijkheid ná dit leven. Het eerste onderscheidde ik in het voorstel zelf, vers 20, 21. En in de rede van aandrang, vers 22, 23. In het voorstel waren de personen, waarvoor gebeden werd, vers 20. Nu volgen de twee andere zaken, die de twee hoofddelen van de tekst uitmaken.

VERDELING

1. Wat Hij voor die begeert, *opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U; dat ook zij in Ons één zijn*.
2. En tot welk einde, *opdat de wereld gelove dat Gij Mij gezonden hebt*.

EERSTE DEEL

Deze schikking wordt niet van allen aangenomen. Het Griekse woordje *hina* in de grondtaal dat driemaal in dit vers voorkomt, heeft tweeërlei gebruik: óf om het doeleinde aan te wijzen waartoe iets geschiedt, wanneer het 'opdat' vertaald wordt; óf om de zaak uit te drukken, die bedoeld wordt, en dan zegt het alleen 'dat'. De eerste en laatste keer vertalen het onze Statenvertalers op de eerste, en in het midden op de andere wijze. Enige geleerden, dit volgende, begrijpen dit ganse vers als een reden van het 20ste, of van Zijn voorbidding voor allen. Maar indien het samenvoegend woord alle drie de reizen in dezelfde zin genomen werd, zou bij het laatste wel dienen te staan het woordje en, gelijk vers 23, daar het tweemaal in dezelfde zin van 'opdat' voorkomt, *opdat zij volmaakt zijn in Één, en opdat de wereld bekenne*, enz. Maar als wij het laatste alleen voor het einde nemen, en de twee eerste voor de zaak gebeden wordt, komt dat 'en' niet te pas, gelijk het er niet (in de tekst) staat. Dat het dikwijls in die zin gebruikt wordt, als ik het eerst neem, behoeft geen bewijs. Ziet alleen hier vers 15: *Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt.* En vers 24: *Ik wil dat daar Ik ben,* enz. Volgens die andere schikking zou dan hier ook niets uitgedrukt worden van hetgeen de Heere Jezus bidt voor degenen die nog geloven zullen; daar bij de opening der woorden zeer wel blijken zal, dat die eenheid als het begeerde goed begrepen wordt, en het geloof der wereld als het einde.

In het eerste stuk wordt de eenheid van alle gelovigen in het algemeen begeerd, *opdat zij allen één zijn*; en dan bij nadere uitbreiding omschreven, *gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn*.

I. In het algemeen bidt Christus ***dat zij allen één zijn.***

A. Van deze eenheid der gelovigen zal ik niet spreken; zulks is breed genoeg over vers 11 geschied. Zij moesten staan in één gevoelen en belijdenis van waarheid. Zij moesten één belang en oogmerk hebben. Allen als één hart en ziel in liefde met elkaar verbonden zijn, en wat dies meer is.

B. Maar hier moet bijkomen, dat zulk een vereniging nu begeerd wordt voor allen; niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen die door hun woord geloven zouden, en uit alle geslachten, talen en volken Christus worden toegebracht. Derhalve was er bijzondere reden, om hier weer voor die eenheid te bidden. Want:

1. Was er reden, om die voor de reeds bekeerden te bidden, waarin nog verschillende zaden van tweedracht waren, als in vers 11 is gezien; zo was er nog veel groter, om daartoe een Goddelijke hand te verzoeken, ten opzichte van mensen, die nu nog geheel in de natuur waren. Welker bestaan onder elkaar zo verre was van eensgezind te zijn, dat zij beschreven worden: *In boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde, en elkander hatende*, Tit. 3: 3. *Vol van nijdigheid, moord, twist, bedrog, kwaadaardigheid, onverstandigen, verbondsbrekers, zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijken, onbarmhartigen*, Rom. 1: 29, 31, en die daarboven nog grotere aangeërfde vijandschap tegen de ware Godzaligen hadden. Om dan dezen onder elkaar, en met Gods volk te verenigen, was een groot werk nodig van hartverandering.

2. En bijzonder was er een grote verwijdering tussen zo velerhande volkeren, die een vreedzame kudde onder één Herder moesten uitmaken. Niet alleen waren de verschillende sekten der Joden zozeer tegen elkaar verbitterd; maar dodelijk was ook de haat tussen hen en de Samaritanen. Een ongeneeslijke afkeer hadden Joden en heidenen tegen elkaar. De één riep, om voor zijn oude bijgeloof te ijveren. *Groot is de Diana der Efezeren*, Hand. 19: 28. De anderen stoften: *Des Heeren tempel zijn deze*, Jer. 7: 4. Onder de heidenen zelf was zoveel verdeeldheid, afgunst en bloedige oorlogen, wegens verschillende aard, gewoontens, begrippen van godsdienst, strijdige

belangen, enz. Daar moest dan bij de dienst der apostelen, om al deze hinderpalen weg te nemen, een Goddelijk kracht gepaard gaan. Opdat vervuld werden de voorzeggingen, Jes. 11: 13: *Efraïm zal Juda niet benijden, en Juda zal Efraïm niet benauwen*. En dat men dus geen partijschap meer had over *het aanbidden op de berg Gerizim of te Jeruzalem*, Joh. 4: 21. *Jafeth moest met Sem in zijn tent wonen*, Gen. 9: 27. Het moest komen; dat men zeggen kon: *Maar nu in Christus Jezus, gij die eertijds verre waart, zijt nabij geworden door het bloed van Christus. Want Hij is onze Vrede, Die deze beide één gemaakt heeft, en de middelmuur des afscheidsels gebroken hebbende, heeft Hij de vijandschap in Zijn vlees teniet gemaakt*, Ef. 2: 13, 15. Al dat onderscheid moest weg; *waarin niet is Griek en Jood, besnijdenis en voorhuid, Barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije; maar Christus is alles en in allen*, Ko1. 3: 11. Ook moest eindelijk die bitterheid en verwoedheid van Joden en heidenen tegen de gelovigen, wijken voor de hartelijke vereniging daarmee; volgens Jes. 11: 6, 7: *De wolf zal met het lam verkeren, en de luipaard bij de geitenbok nederliggen; en het kalf, en de jonge leeuw, en het mestvee tezamen, en een klein jongsken zal ze drijven. De koe en de berin zullen samen weiden, haar jongen zullen samen nederliggen, en de leeuw zal stro eten, gelijk de os*. Zo is wel klaar de reden, waarom Christus nodig had wederom voor die eensgezindheid te bidden, als Hij gewaagt van degenen die nog geloven zullen. Maar de nadere en verheven omschrijving daarvan zal zo bevattelijk niet zijn. Die volgt nu:

II. In deze woorden: *Gelijkerwijs Gij, Vader*, enz. Wij mogen hier ook wel zeggen: *Die kennis is mij te wonderbaar. Zij is hoog, ik kan daar niet bij*, Ps. 139: 6. Er is over vers 11 weerlegd de laster van zulken, die hier alles voor ons verstand bevattelijk maken, en zelfs tussen Vader en Zoon niet anders dan een zedelijke eenheid stellen. Tevens is daar getoond enige overeenkomst tussen deze eenheid, en die welke onder mensen plaats moet hebben. Hier spreekt de Heere Jezus wat breder van die, die tussen de Vader en Hem is; en verklaart die der gelovigen ook nader. Zo evenwel, dat de eerste eeuwig onbegrijpelijk zal blijven, en de klaardere bevatting van de andere ook eerst in de hemel zal zijn. Om er nochtans iets van te zeggen zover als de Heilige Schrift ons voorlicht, zal ik eerst spreken van de vereniging tussen Vader en Zoon, ten andere van die der gelovigen in de Goddelijke Personen, en ten derde waarom de Heiland juist zulkeen voor Zijn volk bidt.

A. De vereniging tussen Vader en Zoon drukt Hij uit: ***Gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U.***

1. Zeker is hier een vereniging van Wezen, die voor alle eindig verstand onbegrijpelijk is; zodat de ene Persoon niet is de Ander, maar ook niet wat anders. Er is maar één enig Goddelijk Wezen in getal. En alle drie de Personen hebben datzelfde ongedeelde Wezen geheel, zijnde de Een in de Ander. Hoe weinig wij daarvan begrijpen, wordt dit niet alleen van achteren noodzakelijk zo te moeten geloven, als wij deze twee allerklaarst geopenbaarde waarheden der Schrift samen zullen vereffenen; te weten dat er maar één enig God is, en dat er nochtans Drie zijn, Die waarachtig en eeuwig God zijn; maar het wordt uitdrukkelijk zo geleerd, Joh. 10: 38; daar zegt Christus tot de Joden, die zagen dat Hij de werken Zijns Vaders deed, *opdat gij moogt bekennen en geloven, dat de Vader in Mij is, en Ik in Hem*; nadat Hij in vers 30 had gezegd: *Ik en de Vader zijn Één*. Als Filippus bidt om de Vader te mogen zien, is het antwoord: *Ben Ik zo langen tijd bij ulieden, en hebt gij Mij niet gekend, Filippus? Die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien; en hoe zegt gij: Toon ons den Vader. Gelooft gij niet, dat Ik in den Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden die Ik tot ulieden*

spreek, spreek Ik van Mijielven niet; maar de Vader Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken, Joh. 14: 8-10. Die woorden zeggen en bewijzen niets, als ze niet van een waarachtige wezenlijke Eenheid verstaan worden.
2. Uit deze vloeit noodzakelijk een hoogst volmaakte zedelijke eenheid tussen Vader en Zoon. Zodat alles wat het Goddelijke Wezen kent, wil en doet; het kennen, willen en doen van alle drie Personen is, zo verenigd zijnde met elkander in dat ene Wezen.
3. Doch, omdat hier Christus niet alleen spreekt als de Zoon, maar ook als Middelaar, zal Hij (denk ik) bijzonder het oog hebben op die vereniging, die er is tussen God, én de Middelaar, God-Mens, welke evenwel ook al uit die eerste natuurlijk voortvloeit. Hij drukt die van beide zijden uit, *Gij in Mij, en Ik in U*.
a. Zo is dan de Vader in de Zoon, óók als Middelaar aangemerkt. Want hoewel alleen de Tweede Persoon de menselijke natuur heeft aangenomen, (de personaliteit blijft toch onderscheiden) blijft evenwel de Vader wezenlijk in de Persoon des Middelaars. *Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk*, Ko1. 2: 9, zodat, welke Goddelijke heerlijkheid en algenoegzaamheid in Jezus aan de ziel der gelovigen ontdekt wordt, het niet alleen is de heerlijkheid Hem persoonlijk eigen; maar het is de heerlijkheid en algenoegzaamheid des Vader en der ganse Godheid. *Alzo Hij is het Afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner Zelfstandigheid*, Hebr. 1: 3, Gelijk wij ook zo-even Jezus hoorden zeggen. *Die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien*, Joh. 14: 9. Hieruit mag men ook wel vaststellen, welke bevindelijke uitlating van licht, sterkte, genade, liefde, enz. de Heere Jezus aan Zijn volk geeft, dat dit alles waarachter wezenlijk uitlatingen van Vader en Zoon, of van de Vader in de Zoon zijn. Zo staat er, 2 Kor. 5: 19: *God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende*: En belooft Christus degenen die Hem liefhebben: *Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen komen, en zullen woning bij hem maken*, Joh. 14: 23.
b. Dus stelt ook de Heiland van de andere kant Zijn eenheid met de Vader, *en Ik in U*. Uit het bovengezegde inbestaan der Goddelijke Personen, en om het zijn des Zoons in de Vader kan bij wettig gevolg opgemaakt worden, dewijl de menselijke natuur personeel verenigd is met de Persoon des Zoons Gods, dat de God-Mens en Middelaar een allerinnigste gemeenschap heeft met de Vader; en dat dus het ganse leven en bedrijf van de Middelaar als in de Vader is al Zijn zeggen en doen was zo in die ondergeschiktheid aan de Vader, als de Uitvoerder van de Goddelijke Raad Het was des Vaders woord, des Vaders wil en werk, waarin Hij alleen bezig was. Het was in des Vaders kracht, en door dezelfde Geest dat Hij alles en bijzonder de Goddelijke werken, verrichtte. Het was des Vaders eer die Hij in alles beoogde, en waarin ook Zijn eer was; gelijk dit alles op vele bekende plaatsen in het Evangelie te vinden is. Zo kunnen wij stamelende iets zeggen van de eenheid der Personen in elkander.

B. Maar nu moeten wij ten tweede zien de eenheid der gelovigen met elkander, zoals de Heere die vergelijkt met het verklaarde, en wat Hij stelt in Vader en Zoon: ***Gelijkerwijs Gij*, enz. *Dat zij ook in Ons één zijn*.**
1. Voorzover deze kan vergeleken worden met de zedelijke eenheid tussen Vader en Zoon, in begrip, wil, werk, oogmerk en liefde, en dat die ook zo moet zijn allernauwst, onverbrekelijk en zonder verwarring, waardoor alle onderscheid wordt weggenomen; daarvan is genoeg gezegd over vers 11.
2. Het komt hier voornamelijk daar op aan, hoe de gelovigen één zijn, in Vader en Zoon, gelijk Deze in Die, en Die in Deze. Hoe meer men daarop denken wil, om dat rondom en in de grond te doorzien, hoe meer de ogen schemeren zullen. Dit weten wij klaar en zeker genoeg, dat zúlk een eenwezendheid [participatie] van enig schepsel met God geen plaats kan hebben; en dat een vermenging van het Goddelijke Wezen

met dat der schepselen, en dat een versmelting van het wezen der schepselen in het Goddelijke, een gedrochtelijke verwarring is, die heenloopt tot een gehele Gods verzaking. Maar ook kan men aan de andere zijde wel zien, dat een inzijn alleen door representatie of persoons verbeelding, gelijk wij in Adam waren; of dat alleen bestaan zou in een zedelijke gemeenschapsoefening, door het schenken van genadegaven aan de ene, en oefenen van liefde aan de andere zijde. Dat zeg ik, geen van beide verklaringen voldoet aan de spreekwijze, van *één zijn in Ons, gelijk Gij in Mij*, enz. ja ook niet aan andere sterke uitdrukkingen der Heilige Schrift. Als, *dat de gelovigen der Goddelijke natuur deelachtig worden,* 2 Petrus 1: 4. *Dat zij moeten blijven in Hem, en Hij in hun, gelijk de ranken in de wijnstok*, Joh. 15: 5. *Gelijk die twee, man en vrouw, tot één vlees zijn, dat zo Christus en de Gemeente zijn, waarin een grote verborgenheid gesteld wordt*, Ef. 5: 31, 32. Dat er zulk een vereniging is tussen Christus en de gelovigen, gelijk *vele leden één lichaam uitmaken*, I Kor. 12: 12, 13, en andere uitdrukkingen of gelijkenissen meer. Noemde het Paulus zo-even een grote verborgenheid, kan niemand van mij of van eigen inspanning en redenering, een klaar en stellig begrip hiervan verwachten. Dit weten wij uit het Woord, dat de Heilige Geest, éénwezig met de andere Personen, aan alle gelovigen geschonken wordt en in hen is. En dat Hij die vereniging met Christus en met de Vader maakt. Maar de wijze, hoe die Geest in hen is en werkt, betreffende de klaardere openbaring daarvan, moet voor de aanschouwers in de hemel gelaten worden.
Die gemeenschap, hoe ze dan is, is zeker niet alleen in en met Christus, maar ook met de Vader, Die in Christus is de wereld met Zichzelf verzoenende: *in Ons,* zegt Jezus. En Johannes: *dat deze onze gemeenschap ook zij met de Vader, en met Zijn Zoon Jezus Christus,* 1 Joh. 1: 3.
Met meer klaarheid en zekerheid kunnen wij nagaan, hoe de gelovigen, uit kracht van dat zijn in Vader en Zoon, zedelijk daarin zijn, en daarin met elkander verenigd, als in één grond, voorwerp en doeleinde.

a. Zij zijn in Vader en Zoon één met elkander, voorzover de huishouding der zaligheid tussen de Goddelijke Personen de grond van deze vereniging is. Dit drievoudig snoer bindt hen allen onverbrekelijk samen. Zij waren allen van eeuwigheid in één liefdehart des Vaders opgesloten, en door Hem geschikt, om allen datzelfde beeld des Zoons gelijkvormig te zijn, en samen één lichaam uit te maken, onder de levendmakende en besturende invloeden van die Zoon als het Hoofd. Deze heeft voor hen verworven hun aller toevergadering tot één Heere, huis en goed. Christus genoegdoening heeft gestrekt, volgens Ef. 2: 15, 16: Opdat die twee, (die verre en nabij waren) zouden in Zichzelf tot een nieuwe mens scheppen, vrede makende. En opdat Hij die beiden met God in één lichaam zou verzoenen door het kruis, de vijandschap aan hetzelve gedood hebbende. Zodat zij nu zijn, vers 19: *Medeburgers der heiligen, en huisgenoten Gods*. Ziet ook Ko1. 1: 20. Zo zijn alle gelovigen verenigd in één Geest, Die hen bezielt, en Die deze vereniging met Christus en met de leden onder elkaar werkt. *Eén lichaam is het, en één Geest, gelijkerwijs gij ook geroepen zijt tot één hoop uwer roeping. Eén Heere, één geloof, één doop; één God en Vader van allen, Die daar is boven allen, en door allen, en in u allen*, Ef. 4: 4-6. *Want ook wij allen zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen; en wij zijn allen tot één Geest gedrenkt*, 1 Kor. 12:13.
b. De gelovigen zijn één in God en Christus voorzover zij als in hun Voorwerp verenigd zijn. Zij verenigen zich onderling hartelijk, om hetgeen zij in elkaar vinden van Vader en Zoon en van de Heilige Geest. De blijken van Gods genadewerk, de trekken van Zijn beeld, de vruchten van Zijn Geest, de liefde voor Jezus Naam en

zaak, als de ene die in de andere ziet, zo voelt hij daartoe een heimelijke trek, een vereniging van het hart, een genegenheid zo aanklevende, dat de sterkste banden van bloed en maagschap dikwijls zo nauw niet binden. Zodra Saul een discipel geworden is, trekt zijn hart om zich bij de discipelen te voegen. En als de apostelen vernemen, wat Jezus aan hem, en hij voor de Heere gedaan had, was *hij met hen ingaande en uitgaande te Jeruzalem*, Hand. 9: 26-28.
c. Eindelijk zijn de gelovigen onder elkander verenigd in Vader en Zoon, als in hun doel en einde. Het grootste einde waarnaar zij staan, het voorname doelwit van al hun begeerten is dit, dat de Drie-enige God door hen mocht verheerlijkt worden, en zij in Zijn gemeenschap tijdelijk en eeuwig zalig. Hoe zij anders in natuurlijke aard, oordeel, neiging, belang, staat, landaard, enz. verschillen; daarin komen zij allen overeen. Dat zullen zij allen niet alleen voor zichzelf wensen, maar ook elkaar gunnen. Welke wangunst en zondige haat ook in oprechten plaats moge hebben, zij gunnen hun ergste vijand dat grootste van alle goederen, en kunnen zich daarover hartelijk met hen verblijden, te weten, de genade van de Heere Jezus Christus, de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes. Hoezeer vijandige Joden en heidenen Paulus mishandelen en smaden; hij zegt tot de snode Agrippa, Hand. 26: 29: *Ik wenste wel van God dat, en bijna, en geheel, niet alleen gij, maar ook allen die mij heden horen, zodanigen werden gelijk als ik ben, uitgenomen deze banden*.

C. Nu blijft nog een derde stuk betreffende die eenheid der gelovigen over, namelijk, waarom de Heere Jezus die voor hen bidt en zo bepaalt.
Niet alleen maakte hun eigen sterkte en veiligheid in een vijandige wereld noodzakelijk, dat zij in het algemeen harten en handen samen voegden; maar het grote belang van hun zaligheid was daarin gelegen, dat zij op deze wijze verenigd waren. Als zij, in welk gewest of leeftijd der wereld zich bevindende, niet van één gemoed en één gevoelen waren op de verklaarde wijze, zou alle eensgezindheid of kwaad, of tot hun hoge heil nutteloos zijn. Gruwelijk was de eendracht, die tussen de bozen plaats heeft, als zij zeggen: *Gij zult een lot midden onder ons werpen; wij zullen allen één buidel hebben*, Spr. 1: 14. Al waren zij zo boos niet; als ze ontstond uit gelijkheid van inborst, tijdelijk belang, natuurlijke betrekking, of ook al uit uitwendige kerkgemeenschap, en gelijkheid van bevatting in min of meer wezenlijke stukken van de godsdienst; dat alleen zou niemand heilig of gelukkig maken. Zij moest in God en Christus zijn. Ja ook de nodige vereniging kon niet anders dan daarin zijn. De afscheiding van God door de zonde had de mens tot zichzelf, als tot zijn hoogste einde, doen inkeren; en dat is de hoofdbron van alle verdeeldheden tussen die liefhebbers en zoekers van zichzelf. Zouden zij ooit onder elkaar recht en bestendig kunnen verenigd worden, zij moesten van dat eigen, daar elk zich keert naar zijn weg, worden afgebracht, en door Christus wederom tot de Heere gebracht; daar konden zij alleen als in een middelpunt weer samengebracht worden. Dat kon nu niet anders geschieden dan door die wonderweg, welke de Drie-enige God had uitgevonden, om vervreemde zondaars wederom tot Hem te brengen, en bekwaam te maken tot een leven in Zijn gemeenschap. Zo is ons eerste stuk afgehandeld, zijnde de zaak die Christus voor alle gelovigen begeert.

TWEEDE DEEL
Nu volgt het andere, behelzende het einde en oogmerk waartoe dit verzoek geschiedt, ***opdat de wereld gelove dat Gij Mij gezonden hebt.*** Wij moeten hier eerst zien, wie door de wereld verstaan werden, dan, wat zij betrachten zouden; en ten laatste, hoe dit als een vrucht kan beoogd en verwacht worden uit de eenheid der gelovigen in God.

I. Het komt eerst daarop aan, welke soort van mensen (want die zijn alleen vatbaar voor het geloof aan Jezus zending) door de wereld verstaan wordt. Ik zal de verschillende betekenissen van dat woord niet uit andere schriftplaatsen opgeven. In dit hoofdstuk betekent de wereld meest de hoop van vijandige natuurlijke mensen, vers 6, 9, 14, 16, 25. Maar ook de woonplaats der mensen in het gemeen, in tegenstelling tot de hemel, vers 11, 12, 13; of ook wel de mensen zelf in het algemeen die daar wonen, vers 18; nochtans aangemerkt als nog in die bedorven natuurstaat. De gedachten der uitleggers, hoe het hier te nemen, verschillen veel. En het gevoelen voor een al of niet algemene genade, heeft veel invloed in hun bepaling. Het is niet nodig, alles op te geven en ter toets te brengen. De meeste Hervormde uitleggers verstaan erdoor de uitverkorenen uit de gehele wereld, in onderscheiding van diegenen, die door het woord der apostelen geloven zouden. Maar het woord wereld hier zo in een geheel andere zin te nemen, dan in het gebed gebruikt wordt, komt mij wat hard voor. En allen die geloven zullen, maken immers deze wereld uit; tenzij men, tegen voorheen gegeven redenen, die van vers 20 alleen bepalen wilde tot diegenen, die bij het leven en door de prediking der apostelen bekeerd zijn.
Ik zou met vele Luthersen kunnen overhellen om, volgens het gemeenste gebruik van wereld, te nemen alle zondige mensen in het algemeen; doch zo, dat dan het geloof hen hier toegeschreven, enkel historisch was, volgens onze Calvijn. Zo schijnt Christus het te verstaan, hoofdstuk 14: 31: *Opdat de wereld wete, dat Ik de Vader liefheb*; de wereld moet daar in dezelfde zin genomen worden als in vers 30, daar Hij *de oversten dezer wereld* noemde. Doch ik wordt weerhouden door de uitdrukking van *geloven dat Gij Mij gezonden hebt*. Want dat geloven in die betekenis wordt hier in vers 3, 8, 25 gebruikt om een zaligmakend werk te betekenen, waarvan de natuurlijke mensen vervreemd zijn.
Daarnaast dunkt mij blijven wij bij het gebruik van het woord, als wij het opvatten in het algemeen, gelijk vers 18 voor de mensen, die in de gehele wereld leven, echter aangemerkt als ook van nature in het boze liggende. Hoewel het in zoverre waar is, dat men alleen de uitverkorenen kan verstaan, en niet allen hoofd voor hoofd, die in de wereld zijn; welker zo algemene bekering nooit heeft kunnen beoogd en besloten zijn bij God; en hoewel dit hetzelfde schijnt met het eerste gevoelen; nochtans onderscheid ik mij daarin, dat ik onder de wereld betrek allen die nu reeds geloven of nog ooit geloven zullen; mensen de gehele wereld door. Gelijk Jes. 45: 6: *Opdat men wete, van den opgang der zon, en van den ondergang, dat er buiten Mij niets is*. Dergelijke spreekwijzen komen meer in deze zin voor. Het zal aanstonds klaarder worden, als wij de twee delen van de tekst aaneen hechten.

II. Van het goed of de heilzame betrachting die voor deze wereld van de biddende Jezus beoogd wordt, is niet nodig te spreken. In vers 3, 8, is breed genoeg getoond, dat de kennis en het geloof van de zending des Zoons door de Vader, zegt, het omhelzen van de Middelaar, en van Zijn genadige openbaring der verzoening met God in Hem, door een oprecht geloof. Ook bleek daarin, dat zulk een geloof is een beoefenende erkenning van Vader en Zoon, zoals Zij willen gekend en verheerlijkt worden van mensen, in de bestelling over hun wonderbare verlossing. Meer zeg ik hier niet van. Maar:

III. Nog een woord van de samenvoeging van deze betrachting door de wereld, met de biddende Jezus ***opdat de wereld gelove*;** enz. Dit wordt in het gemeen genomen als een gevolg van de verzochte eenheid der gelovigen, alsof de Heere Jezus tot sterker

aanprijzing van der gelovigen eensgezindheid wilde zeggen, dat dit de vrucht daarvan zou zijn, de overige uitverkoren wereld daardoor te winnen. Die daaruit zouden moeten besluiten, dat zulke in God verenigde leerlingen waarlijk een hemelse Leermeester moesten hebben. Dit ging aan, indien wij de uitverkoren wereld als andere mensen konden onderscheiden van die, die door der apostelen woord zouden geloven; maar daar heb ik mij niet mee kunnen verenigen, om redenen in vers 20 gegeven.
Ik neem dit als een oogmerk en gevolg van het ganse gebed, vers 20, 21: *Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen die door haar woord in Mij geloven zullen; opdat zij één zijn*, enz. *Opdat de wereld gelove*; enz. Te weten, Vader en Zoon hebben beoogd een bekendmaking en uitbreiding van het genaderijk door de gehele wereld. Daarom ligt de zending der apostelen ook tot die ganse wereld, vers 18. Derhalve moesten ook van tijd tot tijd, en in alle gewesten der wereld, mensen, die allen van nature tot de tegenwoordige boze wereld behoorden, worden toegebracht tot Christus. Nu wil de Heiland zeggen:
Ik bid niet alleen voor dezen, die uit de Joden zijn, en in de tijd van Mijn prediking leven; *maar ook voor allen, die* in de volgende eeuwen en onder alle volken van de aardbodem *door het woord des Evangelies in Mij*(zullen) *geloven*; dat die in dezelfde gemeenschap van Geest en genade mogen staan met dezen in Ons. Opdat dus Ons grote oogmerk bereikt worde, dat niet alleen de stammen Jakobs opgericht, en de bewaarden in Israël wedergebracht worden, maar opdat Ik ook zij tot een Licht der heidenen, om uw *heil te zijn tot aan het einde der aarde*, volgens Jes. 49: 6. Wanneer dan dezen en alle volgende gelovigen samen tot Onze gemeenschap toegebracht zijn, zal ons grote bestek voldaan zijn, dat Ons Evangelie in de gehele wereld geloofd worde; *dat de Heere Koning zij over de ganse aarde; en dat Hij Eén zij, en Zijn Naam één*, Zach. 14: 9. Zo nam Johannes ook de betekenis van wereld, 1 Joh. 2: 2: *En Hij is een Verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld* dat is, van mensen de gehele wereld door.
Dit was nu tot vergroting van het goede, dat ik in vers 20 toonde hierin voor de treurige apostelen te liggen. Niet alleen horen zij dat hun Meester, hoezeer nu van de ganse wereld gehaat, in het vervolg nog zal hebben, die in Hem geloven; maar dat door de gehele wereld Zijn aanhang nog eens zal verspreid zijn. En dat hun gezelschap, hoewel nu zulk een klein kuddeke, nog eens zo onbedenkelijk zal vergroot worden, door toebrenging van nu nog vijandige of nog niet levende mensen uit alle geslachten, talen, volken en natiën. Dit woord zal door middel van hun dienst nog waar worden, uit Zach. 8: 23: *Dat tien mannen uit allerlei tongen der heidenen, grijpen zullen, ja de slip grijpen zullen van een Joodse man, zeggende: Wij zullen met ulieden gaan, want wij hebben gehoord, dat God met ulieden is*: Wat zal dan deze arme hoop nog eens een heerlijke vertoning in de wereld maken, wanneer Jezus Naam van de op- tot de ondergang der zon groot is onder de heidenen! Wat zal het een zalig gezelschap in de hemel zijn, als de vereniging met elkaar en in God volmaakt is, en dat onder *een schare uit alle volken, die niemand tellen kan!* Openb. 7: 9.

TOEPASSING
En wat zou het (om ter toe-eigening over te gaan) een aangename voorsmaak des hemels op aarde geven, indien de eenheid, hier door Christus gebeden, bij ons meer ondervonden en geoefend werd.
Maar er is zo weinig van die Goddelijke en zoveel van die verkeerde eensgezindheid.

1. Wie zou in staat zijn, om op te tellen en genoeg te beklagen al de verdeeldheden, die plaats hebben onder het menselijk geslacht; ja al ware zijn taak alleen maar

bepaald tot zulken, die zich naar deze biddende Christus benoemen. Indien wij de afgunsten, vijandschappen, en dikwijls bloedige oorlogen nagaan tussen Christen, ja protestantse, volkeren en vorsten. Indien wij eens overwegen welk aantal van verschillende gevoelens het genaamde Christendom verdeeld houdt. Beschouwt elk onderscheiden zijn eigen volk, stad, huis en hart; hij zal, immers indien hij één is van de vreedzamen in Israël, wel met Jeremia klagen mogen, Jer. 4: 19: *O mijn ingewand, mijn ingewand; ik heb barenswee, o wanden mijns harten, mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen; want gij, mijn ziel, hoort het geluid der bazuin, en het krijgsgeschrei*. Het is zo betreurenswaardig voor een gemenebest, wanneer een geest van staatzuchtige partijdigheid de hoofden daarvan tegen elkaar doet stoten, dikwijls de heilzaamste maatregelen stremt of doet verwaarlozen, en wegen doet inslaan, die tot nadeel van het ganse lichaam strekken.
Het maakt de menselijke samenleving zo verdrietig, wanneer men zo weinig zonen des vredes in de burgerstaat vindt, en niet anders hoort dan van nijd, haat, twist en gekijf tussen medeburgers, huisgenoten en naaste bloedverwanten zelfs. En dat al meest om geringe en beuzelachtige oorzaken. In plaats van water tegen de brand aan te brengen, zijn vele mensenkinderen stokebranden en blaasbalgen van de hel, om dat twistvuur te voeden. Door aanbrengen, achterklappen, flikflooien, stookt men de bittere gemoederen aan, hetzij uit snode praatzucht, hetzij uit boze toeleg. Die u daaraan schuldig maakt, tot welk volk behoort u? Tot de kinderen Gods, die *vreedzamen*, of vredemakers zijn? Matth. 5: 9; of tot een van die zeven waarvan des Heeren ziel een gruwel heeft, te weten, *die tussen broederen krakelen inwerpt?* Spr. 6: 19.
En hoe weinig zweem heeft onze Kerk van een Jeruzalem, een gezicht des vredes, van die schone schilderij, *daar broederen samenwonen*, Ps. 133. De Geest wordt bedroefd en tegengestaan door die droevige partijschappen in het stuk van de godsdienst, tussen rechtzinnigen in de grond. Men haat en bestrijdt elkaar om bijzondere begrippen van weinig belang, men kiest te dienen onder die of deze banier, velen uit domme drift of enig tijdelijk inzicht, zonder de staat van het geschil te verstaan, of iets te weten van de redenen voor en tegen. En ging het niet soms zover, dat het belang van waarheid en ware Godzaligheid moet achter staan, om het belang van de factie. Wij mogen verzekerd wezen, dat de dochters der onbesnedenen zich in onze inwendige twisten verheugen; dat wij de gezworen vijand van Christus en Zijn Gemeente dapper in de hand werken; dat Zijn Bruid, die anders schrikkelijk zijn zou als slagorden met banieren, nu haar rug neer moet leggen als aarde, en als een straat dengenen die daarover gaan, als tot haar gezegd wordt: *Buigt u neder, dat wij over u gaan*, vergelijk Jes. 51: 23. Ja, hetgeen schrikkelijk is om aan te denken, terwijl Christus in de hemel bidt: *Vader, laat ze één zijn;* roepen wij Hem op aarde toe: 'Wat vrede?' En werken met alle macht om Zijn heilige begeerte te stremmen.

2. Daarom zijn nu allen die een soort van vrede en maatschappij oefenen of aanprijzen, niet van die verenigden in God, of hun vereniging van enig nut. Dikwijls zijn het verbonden, die in en ten overstaan van de vorst der duisternis zijn gemaakt. Laat de leden van die wereldberuchte maatschappij der zogenaamde vrije metselaars zichzelf eens afvragen, of hun vereniging uit en in God is; die ze zo nauw met elkaar hebben; of er wel iets van die aard inkomt; of men daaruit aan de wereld doet blijken, dat zij de Goddelijke zending van het Evangelie waarachtig omhelsd hebben. Er is alle reden om te geloven, dat het oogmerk van die samenrotting juist het tegendeel is, en dat daarop wel past, hetgeen wij in Jes. 29: 15 lezen: *Wee degenen, die zich diep versteken willen voor de Heere, hun raad verbergende; en welker werken in duistemis*

geschieden, en zij zeggen: Wie ziet ons? En wie kent ons?
Beschouwen wij de openbare toeleg van hedendaagse naturalisten en deïsten, om een algemene godsdienst onder alle mensen in te voeren; op het gunstigste genomen is het een voorgenomen vereniging in God, maar niet in Christus; Die moet onder de gruwelijkste godslasteringen daarvan uitgesloten worden. En zo is het eigenlijk een oorlogsverklaring van de draak met zijn engelen tegen Michaël.
Zij zijn zo gruwelijk niet, maar werken wetende of onwetende tot voordeel van zulken, die thans zo sterk pleiten voor een te verregaande verdraagzaamheid in gevoelens, en wel bijzonder van zulken, die strijden tegen onze Formulieren van enigheid. Of men al roept dat het gewetensdwang is, daaraan de mensen te willen onderwerpen; het is voorbedacht liegen. Niemand heeft hen ooit gedwongen, beloften te doen van bij de daar bepaalde belijdenis te zullen blijven; en niemand dwingt hen nog, om zo te gevoelen. Strijden die leerstukken tegen hun bevatting, niemand dwingt hen om bij onze kerkgemeenschap te blijven, of zal hen om het verlaten daarvan vervolgen. Zulke banden van enigheid, zegt men, zijn maar menselijke schriften, en de Heilige Schrift moet alleen onze regel zijn. Geen mens van gezonde hersens acht die hoger, nochtans veel hoger dan de bijzondere begrippen van elke winderige en naar wat nieuws hunkerende geest. Het is, van de tijden der apostelen af, altijd nodig geoordeeld, dat men Sion tot geen Babel maakt, maar daarin één taal spreekt. Als het elk vrij staat, zijn gevoelens openlijk in een kerkgemeenschap door te drijven, zal men haast van dezelfde predikstoel niet alleen de dwalingen van Luthersen en Mennisten, maar de verderfelijke ketterijen van Pelagianen, en godslasteringen van Socinianen en Arianen horen, die allen ook voorgeven de Heilige Schrift te houden voor hun enige regel. Zal dat zijn een vereniging in God en Christus? De voorstanders van zulk een verdraagzaamheid zijn daarom gevaarlijker vijanden, dan openbare ketters en vervolgers.

3. Hoewel nu door des Heeren goedertieren besturing, het aantal dergenen, die hetzelfde gevoelen en spreken, in ons land vrij groot is; zo is er nochtans bij weinigen onder die, de rechte eensgezindheid in de Heere, als in één zelfde Voorwerp en einde. Met zulken, die tonen het gezet te hebben op gemeenschapsoefening met de Vader en de Zoon door de Heilige Geest, en op een Gode verheerlijkend leven, kunnen vele rechtzinnige belijders zich minder hartelijk verenigen, dan met vijanden zelfs der waarheid. Indien men die mensen al niet openlijk lastert, bespot en verkettert, kan men evenwel hun taal, bedrijf en tegenwoordigheid niet verdragen.
Of acht u de ware Godzaligen, voegt u er u bij, schikt u zich zoveel u kunt naar derzelver taal en bedrijf; laat dat alleen u geen grond zijn, om te geloven, dat u deel hebt in de erve der heiligen in het licht. Al komt u er niet bij, om hen te bedriegen door verfoeilijke geveinsdheid; al hebt u waarlijk genegenheid tot hen; is het niet maar alleen om natuurlijke beminnelijke hoedanigheden van hun persoon, inborst, verstand, en dergelijke? Is het wel, om het bovennatuurlijke, dat u er van God in Christus in vindt, waarom u hen bemint? Is het u in hun gezelschap wel te doen, om daar wat van de Heere Jezus aan het hart te ondervinden, en met het hart nader bij Hem gebracht, tot Zijn liefde en Gods verheerlijking opgewekt te worden?
Dit stuk wordt ons in 1 Joh. 3: 14 opgegeven als een teken van overgang tot het leven. Derhalve, die geen hartelijke, geestelijke vereniging met ware Godzaligen hebben, moeten besluiten, ook nog zonder God en Christus te zijn. Hoezeer u anders om rechtzinnige belijdenis en onberispelijke wandel boven anderen te achten zijt, behoort u waarlijk nog tot de rampzalige maatschappij dergenen die verloren gaan. Doet uw ziel die onberouwelijke keus niet eens met de vromen, als Ruth 1: 16. *Uw volk is mijn*

volk, en uw God mijn God; zult u u eens voor eeuwig afgescheiden zien van dat gelukkig volk, en van al die lieve vrienden en naastbestaanden, die u daaronder gehad hebt. Afgescheiden van het zalig aanschouwen des Heeren en van de heerlijkheid Zijner sterkte; en verwezen tot een eeuwige ondraaglijke vereniging met de duivelen en snoodste verdoemelingen, onder een gedurig kermen en lasteren.
Kan u dat niet bewegen om naar gemeenschap met God en Zijn volk te staan, en daarin lust te krijgen? Ziet dan toch daaruit eens op een redelijke wijze, hoe ongeneeslijk afkerig uw hart is van de Heere, en van datgene dat de Zaligmaker als het beste deel voor Zijn volk begeeft. Mocht u dit eens verlegen en biddende maken om een ander hart. Het kan wel goed zijn, als een middel, om u veel bij Gods volk te voegen in hun openbare en bijzondere bijeenkomsten; maar zij kunnen u zulk een hart niet geven, en daarin bestaat de rechte eenheid nog niet. U moet meest werk maken, om u tot deze biddende Hogepriester te begeven, dat u op Zijn verdiensten en voorbede almachtig getrokken wordt uit volk en vaders huis, en dat u eens waarachtig met Hem moogt verenigd worden.

Gelukkig volk, dat door de Heilige Geest verlicht en overreed zijt, om geloof aan Jezus zending te geven, en Zijn grote last met volle zielstoestemming te omhelzen. Dat daardoor bewogen zijt, om gemeenschap met de Vader en de Zoon te zoeken, en u van toen af aan bij de discipelen te voegen. Is dat nog niet uw keus en leven?
A. Ziet er toch in, dat het u, die met de overige wereld hiervan zo afkerig waart, op de alvermogende voorspraak van de Heere Jezus geschonken is. Toen Hij voor zoveel eeuwen deze bede uitsprak, was u ook op Zijn oog en hart, en geniet nu de zalige vervulling daarvan. Welke liefde en dankbaarheid bent u aan Hem en aan de Vader, Die Hem hoorde, verschuldigd, als u eens overweegt het eeuwig onderscheid dat er is, tussen een gehele vervreemdheid hiervan, die bij u van nature plaats had, en tussen gemeenschap in dezen, die u hier al zoveel heil en zaligheid geeft, en haast zulk een eeuwige verlustiging zal doen ondervinden in het volmaakte gezelschap van de Drie-enige God en de geesten der volmaakte rechtvaardigen. Ziet eens, waar u toe gekomen bent, Hebr. 12: 22-24, door deze allerbeminnelijkste banden.
B. Maar ziet ook, dat deze onbegrijpelijke verborgenheid der Heilige Drie-eenheid in dit opzicht van zulk een hoogst belang is. Die wonderbare eenheid der Goddelijke Personen in elkander is niet alleen enigszins het voorbeeld waarnaar de Heere u allen samen in Hem heeft willen verenigen; maar ook de enige grond, waarop Hij het Gode betamelijk kon doen. Was de Vader niet in de Zoon, Hij kon het Goddelijk verlossingswerk niet verrichten. Was de Zoon niet in de Vader, u kon in en door Hem niet tot de zalige gemeenschap Gods gebracht worden. Laat derhalve dit gewichtig leerstuk, zonder welker toestemming niemand de naam van Christen verdient, het voorwerp van uw onwankelbaar geloof, en verwonderende aanbidding zijn. De grote Paulus stelt daarop zoveel gewicht. Hij had zo grote strijd voor de Gemeenten; *opdat hun harten vertroost mogen worden, en zij tezamen gevoegd zijn in de liefde, en dat tot alle rijkdom der volle verzekerdheid des verstands, tot kennis der verborgenheid Gods en des Vaders en Christus; in Denwelken al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn*, Ko1. 2: 1-3. En, doet erbij vers 4: *Dit zeg ik, opdat niet iemand u misleide met beweegredenen die een schijn hebben*. Die waarschuwing is thans ook zo nodig, omdat in onze atheïstische en heidense tijden deze zalige waarheid zo openlijk gelasterd, zo vinnig bestreden, en zo listig ondermijnd wordt. Schuwt als de pest al zulke mensen, waarin u zulk een toeleg merkt. Wacht u van tegen hen of bij uzelf over dat stuk te redeneren, of het voor ons verstand begrijpelijk te willen maken. Het gezag van Gods onfeilbaar woord is alleen genoeg. En in zoverre is hier een blind

geloof op het getuigenis Gods niet alleen veiligst, maar ook redelijkst. Als uw ziel veel ernstig mocht gezet zijn, om volgens dat getuigenis, al meer en gedurige verborgen gemeenschap met de Drie-enige God te oefenen, en ondervinding te hebben van de genadige bewerking van Hem, zou zij daardoor de allersterkste verzekering ontvangen aangaande die hoge verborgenheid. Stelt u maar in Jezus handen, dat Hij die knoop van vereniging al nauwer make tussen u en Hem. Hoewel u ook zo weinig begrijpen kunt van dat één zijn van Christus en de Gemeente, *dat een grote verborgenheid is*, Ef. 5: 32; als een slapende Adam wist hoe zijn wederhelft, waarmee hij één vlees werd, had kunnen geformeerd worden.

C. Nu zou ik nog veel kunnen zeggen tot aandrang op de eenheid die tussen Jezus vrienden vooral moet plaats hebben. Doch dat is voorheen geschied. Laat alleen het herhaalde bidden van Hem omtrent dit stuk u ook zo aanhoudend maken, om hartelijke vereniging tussen u en anderen te bevorderen; en daarom met ernst en gedurigheid te bidden. Zoekt te schuwen alles wat verwijdering maken kan; en is ze ergens ontstaan, alles aan te wenden, om dat kwaad in de beginselen te stuiten. Gelijk u meer zoudt vertonen het beeld Gods in het najagen en oefenen van de vrede, zou u meer Zijn nabijheid ondervinden, als het zo eendrachtig toeging, gelijk in Hand. 2: 1. Al ware het voor uzelf niet liefelijker en voordeliger. De grote liefhebbende Heere Jezus ziet zo gaarne, dat Zijn vrienden liefde hebben onder elkaar. Wilt u Hem niet wel genoegen geven? Daardoor wordt ook de Goddelijkheid en kracht van Zijn zending openbaar. In de tijden van Tertullianus liep die deugd zo in het oog van de vijandige heidenen, dat zij tot een spreekwoord zeiden: Ziet, hoe lief de Christenen elkaar hebben.

D. Doch tracht ook daarop het oog te houden, dat uw vereniging is in de Vader en Zijn Zoon. Bijzonder als u met elkaar in gezelschap bent. Was daartoe de lust en toeleg, als men samenkomen zal, zou er bidstof zijn, om Jezus tegenwoordigheid te smeken, en Zijn Geest tot opleiding der ziel tot Hem. Bleef daarop de aandacht, bijeen zijnde, het zou een behoedmiddel zijn kunnen, om twisten en nutteloze gesprekken af te snijden. Zag men bij het scheiden eens ernaar, wat daarvan gevonden of daartoe gedaan was; u zou stof vinden om te danken, of met schaamte belijdenis te doen, dat u Christus uit uw gezelschap geweerd, tenminste niet vriendelijk genoeg daarbij verzocht had. Ik wens dat Hij het lere door Zijn Geest, en helpe met Zijn voorbidding.

AMEN.

TWINTIGSTE PREEK

Johannes 17:22, 23a:
En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk als Wij één zijn; Ik in hen, en Gij in Mij.

22 καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν.
23 ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί,

INLEIDING

Het is een aangenaam woord, dat Christus Zijn discipelen voorstelt, Matth. 13: 12: *Want wie heeft, dien zal gegeven worden*. Het is niet te verstaan van mensen, die enig waarachtig geestelijk goed van zichzelf hebben, waardoor zij waardig of geschikt zijn boven anderen, tot verkrijging van verdere zaligmakende gaven. De mensen die het zo verklaren en zulk een verbeelding van zichzelf hebben, zijn juist het andere soort dat in dit vers voorkomt; *maar wie niet heeft, van dien zal genomen worden ook dat hij heeft*. Of, gelijk Luk. 8: 18 wordt verklaard, *ook hetgeen dat hij meent te hebben zal van hem genomen worden*. Maar die heeft, betekent zulkeen, die reeds verlichtenoe en heiligende genade ontvangen heeft; gelijk uit vers 10, 11 blijkt, waarvan dit zeggen een redengeving is. Jezus discipelen hebben reeds van Hem zaligmakend onderwijs ontvangen, en de anderen niet. Dit is de reden, waarom Hij nu op een klaardere wijze tot hun, en niet door gelijkenis, als tot de anderen, spreekt. Of zal men zeggen, dat het weten van de verborgenheden van het hemels Koninkrijk iets was, dat zij van nature hadden of door eigen schranderheid en vlijt verkregen hadden? Immers nee; *de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan*, 1 Kor. 2: 14. De eerste hoofdwaarheid van het Koninkrijk, dat *Jezus is de Christus, de Zoon des levenden Gods, was Petrus niet door vlees en bloed geopenbaard, maar door de Vader in de hemelen*, Matth. 16: 16, 17. Derhalve, die heeft ontvangen eerste zaligmakende genade, dien zal gegeven worden alle verdere genade tot bewaring, vermeerdering en uitbreiding van het reeds gegevene. En dit is de genadige weg Gods in Zijn heiligdom, dat Hij, in het uitdelen van zielzaligende geschenken, het nooit laat bij de een of andere gave, waardoor Zijn volk als ten halve behouden wordt; maar Hij geeft *genade voor genade, als de Rotssteen Wiens werk volkomen is, en Die het begonnen goed werk voleindigt tot op de dag van Christus*, Fil. 1: 6. Daartoe is ook elk Goddelijk Persoon bezig, dat de Één het werk van de Ander als vervangt en voortzet. Had hier de Vader de geestelijke dingen, *die Hij voor de wijzen en verstandigen verborgen had, deze kinderkens geopenbaard*, Matth. 11: 25. Christus gaat voort met de verborgenheden der Godzaligheid aan hen verder bekend te maken op de klaarste wijze; terwijl Hij ook de anderen, tot hen door gelijkenissen sprekende, in hun verwaande blindheid laat. Heeft de Zoon Zijn werk voor hen ter genoegdoening, en aan hen tot dadelijke vrijmaking en vernieuwing volbracht; de Vader zal deze met Zijn bijzonderste liefde steeds achtervolgen, en met nieuwe genadegaven bekronen.

Zo zien wij in mijn tekst, die veel ontvangen hadden van Jezus heerlijkheid. Maar de Voorbidder legt dit gegevene tot een grond van Zijn verzoek, dat de Vader hen meer geve, dat Die hen heilige en beware tot een gelukkigste vereniging, ja tot volmaking daarin.

Gezien hebbende dit derde hoofddeel van het gebed, dat Zijn eerste verzoek voor het ganse volk, ook dat in alle volgende tijden zou geloven, strekte, om een eenheid voor

dezen te begeren, enigszins gelijkvormig aan die, die tussen de Vader en Hem is, teneinde dus de wereld Zijn Goddelijke zending erkende, vers 20, 21. Zo volgt nu de reden van aandrang bij deze bede, vers 22, 23. En die is genomen van hetgeen Hij aan dezen gedaan had Het is wel waar, dat er een allernauwst verband is tussen Jezus voorbidding bij de Vader, en tussen het werk dat Middelaar voor en aan de uitverkorenen doen moest. Waarom die bede, vers 20, 21, en deze verklaring wat Hij gedaan had, door `en samengebonden zijn. Doch men kan dit laatste niet opvatten als een bloot op zichzelf staand bericht, maar als een reden tot aanbinding van het evengemelde verzoek. Weshalve dit en (kai in het Grieks) zou kunnen genomen worden, gelijk vers 18, alzo ook; of vertaald door want, gelijk 1 Joh 1: 2, 3, 4. Immers dit verslag van Zijn bedrijf dient om de betamelijkheid der verhoring, van die bede om eensgezindheid, te vertonen. Hoe het daartoe dient, zal best na het verklaren der woorden blijken.
Wij moeten, om een onderscheiden bevatting en verklaring van zaken in deze twee verzen te maken, acht geven, dat het woordje opdat hier driemaal voorkomt, en zo een drieërlei oogmerk of gevolg aanwijst. Hetwelk ik oordeel, op deze wijze te moeten onderscheiden worden: Het eerste, *opdat zij één zijn, gelijkerwijs als Wij één zijn*, is klaar een gevolg van het geven der heerlijkheid aan hen. Als nu dit één zijn gelijk als wij verklaard wordt op welke wijze, of door welke weg dit geschiedt, *Ik in hen en Gij in Mij*, volgt wederom, *opdat zij volmaakt zijn in Één*. Deze volmaakte eenheid is het bijzonder gevolg van die bijzondere weg van vereniging, waarbij het naast gevoegd wordt. Dan komt er terstond ten derde bij, *opdat de wereld bekenne*: enz. Dit is te nemen als het algemene oogmerk en gevolg van al het gezegde, van dat geven der heerlijkheid en inzijn in Hen tot volmaking van die eenheid.
De stof, hoe nauw aaneen verbonden, is te ruim, en de zaken te gewichtig om in één reden af te handelen. Ik bepaal mij dan thans alleen maar tot het geven van die heerlijkheid aan de gelovigen, met het oogmerk daarvan, zijnde hun eenheid, waarvan de wijze of het middel nader verklaard worden.

VERDELING
Derhalve moeten wij horen:
1. Wat Jezus gedaan heeft: *Ik heb haar de heerlijkheid gegeven die Gij Mij gegeven hebt*.
2. Tot welk einde *Opdat zij één zijn, gelijk als Wij één zijn. Ik in hen, en Gij in Mij*.

EERSTE DEEL
In de eerste woorden moeten wij onderscheiden het geschenk of goed, en Christust daad daaromtrent.

I. Het geschenk wordt genoemd ***de heerlijkheid die Gij Mij gegeven hebt.*** Hij sprak, vers 5, van *een heerlijkheid die Hij bij de Vader had, eer de wereld was*. De wezenlijke heerlijkheid, die Hij als eenwezig God met de Vader heeft, kan Hem niet gegeven worden, en ook van Hem niet medegedeeld aan enig schepsel. Welke is dan de heerlijkheid, die men mag aanmerken als Hem gegeven te zijn?
A. Het eigenlijk, natuurlijk en eeuwig Zoonschap is een alleruitmuntendste heerlijkheid. Zij wordt genoemd *een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader*, Joh. 1: 14. En deze kan gezegd worden Hem gegeven te zijn door de Vader; want hoewel Hij God is van Zichzelven, is Hij Zoon niet van Zichzelven, maar van de Vader. En zo mogen wij, hoe onbegrijpelijk deze verborgenheid is, veilig zeggen, dat de heerlijkheid van het Zoonschap Hem gegeven is, omdat Hijzelf zegt, dat de Vader

aan Hem, als Zoon, *het leven gegeven heeft te hebben in Zichzelven*, Joh. 5: 26.
B Inzonderheid is aan Hem, als Middelaar aangemerkt, grote en velerhande heerlijkheid gegeven. Ik zal:
1. Die heerlijkheid zelf nu maar bepalen tot deze drie hoofdzaken, zonder veel uitbreiding, omdat ze bekend zijn.
a. Hem zijn gegeven drie voortreffelijke ambten, als de hoogste Profeet, enige Hogepriester, en eeuwige Koning der Kerk. Ambten van het eerste aanzien onder de mensen, maar in Hem, zoals Hij die heeft en waarneemt, oneindig waardiger. Hetgeen van het priesterschap staat, Hebr. 5: 5, kan ook gemakkelijk van de twee andere gezegd worden: alzo ook *Christus heeft Zichzelven niet verheerlijkt om Hogepriester te worden, maar Die tot Hem gezegd heeft: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd*. Waarin men ziet, dat het een heerlijkheid, en dat die Hem gegeven was.
b. Tot deze gegeven heerlijkheid kan men ook brengen al die voortreffelijke gaven des Heiligen Geestes, die Hem naar Zijn menselijke natuur gegeven zijn, *niet met mate*, Joh. 3: 34.
c. En eindelijk ook die hemelse heerlijkheid en gelukzaligheid, die Hem naar ziel en lichaam is toegebracht wanneer Hij ingegaan is in die verzadiging van vreugde voor Gods aangezicht, en gezet aan de rechterhand der majesteit in de hoogste hemelen; nadat Hij Zijn werk afgedaan had op aarde. Toen werd bewaarheid, Ps. 21: 6, 7: *Groot is Zijn eer door Uw heil. Majesteit en heerlijkheid hebt Gij Hem toegevoegd. Want Gij zet Hem tot zegeningen in eeuwigheid; Gij vervrolijkt Hem door vreugde met Uw aangezicht*. Toen kon men zeggen: *Wij zien Jezus met heerlijkheid en eer gekroond* Hebr. 2: 9.
2. En al die heerlijkheid had de Vader Hem gegeven; zelfs was die Middelaarsheerlijkheid al in de eeuwigheid gegeven, bij die onderhandeling der Goddelijke Personen over het werk van des zondaars verlossing. Het geschiedde ook dadelijk in de volheid des tijds, wanneer de Heilige Geest op verscheidene tijden en trappen aan Zijn menselijke natuur werd medegedeeld van Zijn ontvangenis af, tot de zichtbare nederdaling aan de Jordaan, Luk. 1: 35, 2:40, 52, 3:22. Alsmede de openlijke en statelijke bevestiging in Zijn waardigheid, die door *een stem uit de hoogwaardige heerlijkheid geschied is*, Matth. 3: 17, 17:5. Waarvan Petrus zegt: *Wij zijn aanschouwers geweest van Zijn majesteit. Want Hij heeft van God den Vader eer en heerlijkheid ontvangen, als zodanig een stem van de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Denwelken Ik Mijn welbehagen hebt*. 2 Petrus 1: 16, 17. Zelfs die hoogste trap van heerlijkheid, die Hij ten hemel varende beklom, was Hem niet alleen gegeven door verbondsbelofte, maar kan van Christus aangemerkt worden als reeds door Hem bereikt, omdat Hij Zich hier doorgaans vertoont, zoals Hij na Zijn afgedane werk aan des Vaders rechterhand voor Zijn volk bidden zal.

II. Dit is het geschenk, daar Christus van zegt: ***Ik hen die heerlijkheid gegeven.*** Wij kunnen hier de aandacht vestigen op de gelukkige personen, op hun geluk, en hoe zij het deelachtig worden.

A. Ten aanzien van de personen is geen duisterheid. Zij zijn dezelfden, die in vers 20 genoemd waren, niet alleen de reeds gelovigen, maar ook allen die in het vervolg nog zouden geloven.

B. Meer is te zeggen van de heerlijkheid, die dezen worden gezegd ontvangen te hebben. Wanneer Christus die noemt een heerlijkheid die de Vader aan Hem gegeven

had, zal elk licht toestaan, dat het niet is zulk een geven, waardoor iets uit onze macht overgaat in eens anderen; maar alleen een deelgenootschap te geven in hetgeen Hij had en behield. Wederom moeten wij nog een groot onderscheid begrijpen tussen Zijn en onze heerlijkheid, hoezeer die in soort overeenkomt. Zo groot als tussen de eeuwige Zoon van God en eindige schepsels is. Zo groot als tussen de Zaligmaker en het Hoofd der Gemeente, en tussen verloste zondaars en geringe leden plaats heeft. Onder dit voorbehoud geeft Jezus evenwel enig wezenlijk aandeel en afstralinjvan Zijn heerlijkheid aan Zijn volk. Ziet het in al de bijzonderheden, die ik boven van d-e-Zijnen genoemd heb.

1. Hij maakt hen ook *kinderen Gods*, gelijk Hij Gods Zoon is. Ziet dit als een heerlijkheid die Christus hen geeft, Joh. 1: 12: *Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven*. Een heerlijkheid die zo groot, en met die van Christus zo overeenkomstig is, *dat Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen*, Hebr. 2: 11. Dat Hij de Vader noemt, *Mijn Vader en uw Vader*, Joh. 20: 17. En dat zij, de Geest des Zoons uitgestort hebbende in het hart, Ga1. 4: 6, ook God gemeenzaam aanspreken mogen, *Abba, Vader*; en dit besluit maken: *Indien wij kinderen zijn, zo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen Gods, en medeërfgenamen van Christus*, Rom. 8: 15-17.

2. De heerlijkheid, die aan Christus als Middelaar was gegeven, bestond ook in die voortreffelijke ambten. Maar zo verheft Hij Zijn volk ook tot soortgelijke waardigheden. In zondag 12 van onze Catechismus wordt jaarlijks geleerd, dat de gelovigen Christenen genoemd worden, omdat zij Zijn zalving, en ook tot drie ambten, deelachtig zijn, als *een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom*, enz. 1 Petrus 2: 9.

Dus zijn zij ook profeten, om, als Hij, des Vaders Naam bekend te maken, en *de deugden te verkondigen Desgenen, Die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht*, zijnde daartoe door het verborgen onderwijs van Zijn Geest bekwaam gemaakt. Dit is het voorrecht van alle gelovigen. En sommigen hunner *als gezanten van Christuswege*, hebben bijzondere last, om Hem daarin te vervangen, na Zijn scheiden van de aarde. Als in vers 18 is gezien: *Gelijkerwijs Gij Mij gezonden hebt in de wereld, alzo heb Ik hen ook in de wereld gezonden*.

Hij maakt hen ook priesters, Openb. 1: 6: *Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader*. Die nu vrijheid hebben, als mannen van toenadering om met het bloed van hun Hogepriester voor God te verschijnen in het binnenste heiligdom, Hebr. 10: 19: *Dewijl wij dan, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom, door het bloed van Jezus*. Zo zijn ook de geestelijke offeranden en de voorbiddingen van dit volk den Heere aangenaam, in tegenstelling van allen die buiten Christus zijn.

Hij verhoogt hen ook tot de koninklijke waardigheid, die Hij heeft, Luk. 22:29, 30: *En Ik verordineer u het Koninkrijk, gelijkerwijs Mijn Vader Mij dat verordineerd heeft; opdat gij eet en drinkt aan Mijn tafel in Mijn Koninkrijk, en zit op tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls*. Die geestelijke vijanden, waaronder zij verachte slaven plachten te zijn, zijn nu aan hen onderworpen gemaakt. Zij hebben in Christus een wijd uitgestrekt gebied over de dingen, die wetende of onwetende, willens of onwillens, hun ten dienst moeten zijn, 2 Kor. 3: 21-23: *Want alles is uwe. Hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cefas, hetzij de wereld, hetzij het leven, hetzij de dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen; zij zijn allen uwe. Doch gij zijt van Christus, en Christus is Gods*. Zij zullen over al die vijanden, die nu nog soms zoveel geweld tegen hen oefenen, als koningen en rechters heersen. Zij zullen *de wereld en*

de engelen oordelen, 1 Kor. 6: 2, 3. Van de overwinnaar zegt Christus, Openb. 2: 26, 27: *Ik zal hem macht geven over de heidenen; en hij zal ze hoeden met een ijzeren staf; zij zullen als pottebakkersvaten vermorzeld worden; gelijk ook Ik van Mijn Vader ontvangen heb*. En Openb. 3: 21: *Ik zal hem geven met Mij te zitten in Mijn troon, gelijk als Ik overwonnen heb, en ben gezeten met Mijn Vader in Zijn troon*.
3. Aan de Heere Jezus waren zulke uitmuntende gaven des Heiligen Geestes gegeven, en daarvan deelt Hij ook aan hen mede. *De Geest der heerlijkheid, en de Geest Gods rust op u*, 1 Petrus 4: 14. Welk hemels licht die zalving van binnen verspreidt, welke heerlijke vermogens zij daar werkt, welke vrede Gods, welke onuitsprekelijke en heerlijke vreugde zij daar uitstort, behoeft in geen bijzonderheden aangetoond. Deze heerlijkheid noemt Paulus een verandering naar dat beeld der aanschouwde heerlijkheid Gods, *van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest*, 2 Kor. 3: 18. Daarvan wordt de Bruidkerk beschreven, Ps. 45: 14: *Des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig; haar kleding is van gouden borduursel*. En van haar kan de Heere zeggen als van Zijn oude volk: *Uw schoonheid was volmaakt, door Mijn heerlijkheid, die Ik op u gelegd had*, Ez. 16: 14.
4. Gelijk ten laatste aan Christus was gegeven de hemelse gelukzaligheid, zo geeft Hij die ook aan Zijn volk, zeggende, Joh. 10: 28: *Ik geef hun het eeuwige leven*. En niettegenstaande deze zoveel minder in trap is dan de Zijne, is het echter dezelfde soort van heerlijkheid, die zij met Hem genieten zullen. *Dan zult gij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid*, Kol. 3: 4. *Wij zullen Hem gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is*, 1 Joh. 3: 2. *Die ons vemederd lichaam veranderen zal, opdat hetzelve gelijkvormig worde aan Zijn heerlijk lichaam*, Fi1. 3: 21.

C. Dit is genoeg van het grote goed, waarvan alle gelovigen eigenaars zijn, maar nu staat nog te bezien, hoe zij dat deelachtig worden. Jezus zegt: *Ik heb hun die heerlijkheid gegeven*. Die het verstaan: Ik heb die heerlijkheid, die U Mij gegeven hebt, aan hen te zien gegeven, zodat zij die met hun ongedekte aangezicht als in een spiegel konden aanschouwen; die zeggen wel een waarheid, en merken het met recht aan als een groot geluk voor de gelovigen, gelijk het in vers 24 zal voorkomen; maar beantwoorden niet aan de betekenis van de uitdrukking; en dat kan niet zo wel heten een geven, *opdat zij één zijn*. Het wil ook niet zeggen, volgens mijn begrip, dat Jezus al Zijn heerlijkheid voor hen overgegeven en besteed heeft, om het heil en die gelukkige eenheid voor hen te verwerven en uit te werken. Dat zou meer zijn een geven vóór, dan aan hen. Eigenlijk dan betekent het een dadelijk geven van, en deelgenootschap bezorgen aan Zijn heerlijkheid. Maar hoe kan de Heere dan zeggen in de verleden tijd: *Ik heb gegeven*. Daar de reeds gelovigen er nog zo weinig van hadden, en die geloven zouden, geheel niets; zijnde de meesten van die nog niet eens in wezen.
1. Het is van allen waar, dat Hij hen in Zijn hart en voornemen die gift al gedaan had van eeuwigheid, en in het dadelijk opnemen van het Middelaarswerk; hetwelk met dat oogmerk zou geschieden, om die heerlijkheid aan al de uitverkorenen te bezorgen.
2. Hij had ook aan allen deze gift gedaan in het uittreksel van Zijn eeuwig Testament, dat beschreven was om kennis en verzekering te geven van die heerlijkheid voor allen die in Hem geloven zouden. Ik meen in Zijn woord der belofte.
3. Diegenen, die reeds geloofden, hadden de eer al dadelijk ontvangen van kinderen Gods te zijn, en de beginselen van alle verklaarde heerlijkheid reeds in bezitting; gelijk zij het onverliesbaar recht hadden tot de volmaakte toekomende. Waarom gezegd wordt in de tegenwoordige tijd: *Die in den Zoon gelooft heeft het eeuwige leven*, Joh. 3: 36. De tekenen des verbonds waren hun zegelen tot vergewissing van

hun volkomen en welverzekerd eigendom.

III. Wanneer wij nu deze gehele uitspraak beschouwen, wat Jezus aan Zijn volk gedaan had, moet ik nog deze twee aanmerkingen maken.
A. Hoewel Hij het verkregen eigendom aan die heerlijkheid voor Hem en Zijn volk uitdrukt met hetzelfde woord van geven; dat er nochtans een groot onderscheid daartussen te stellen is. Het geven van de heerlijkheid des Zoonschaps geschiedde aan Hem natuurlijk en noodzakelijk; maar aan hen geheel vrijwillig en uit onverdiende genade. Het geven van de overige Middelaarsheerlijkheid geschiedde volgens Zijn onbetwistbaar recht; want volgens het eeuwig verbond tussen Vader en Zoon, was de Vader evenzeer gehouden om Hem die heerlijkheid te geven, als de Zoon verplicht was tot het Middelaarswerk. Maar de gelovigen ontvangen de gemeenschap aan deze heerlijkheid alleen ook uit genade. Zij hebben, zij doen niets, zij volbrengen geen voorwaarde, waarom zij die krijgen. Het geschiedt alleen om Christus' wil, Die de voorwaarde voor hen heeft volbracht.
B. Had de Vader deze heerlijkheid aan de Zoon gegeven, vloeide daaruit, dat de gift hiervan aan de gelovigen, de Vader niet onaangenaam kon zijn; en dat dit derhalve ook kon dienen tot aandrang van het vorige gebed. Want niet alleen gaf het volkomen recht en eigendom aan deze heerlijkheid als de Zijne, Luk. 24: 26, Hem de vrijheid, om daarvan bestelling te maken naar Zijn welgevallen; maar voornamelijk omdat de gift des Vaders aan de Middelaar dit ook beoogde. Die Middelaarsheerlijkheid was aan de Zoon niet gegeven opdat Hij die voor Zichzelf alleen zou behouden. Want welke bijzondere eer of genoegen kon God daaruit ontvangen, dat de Zoon, Die een *oneindige heerlijkheid bij Hem had eer de wereld was*, vers 5, nu deze Middelaarsheerlijkheid in vereniging met een menselijke natuur bezat, indien het niet diende om daardoor grote werken Gods uit te voeren, waarover hemel en aarde Hem zouden prijzen? Neen; de Vader had voorgenomen, vele kinderen ter heerlijkheid te leiden, en daarom moest de overste Leidsman van deze zaligheid zo worden toegerust, dat Hij voor al deze voortreffelijke hoedanigheden dat grote oogmerk des Vaders kon voldoen. *Die God tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zij onder vele broederen*: Rom. 8:29. Derhalve voerde Christus de eeuwige Raad Gods uit, als Hij de heerlijkheid die Hij had, ook gaf aan de gelovigen, en hen dus Zijn beeld gelijkvormig maakte. Dit doen van Jezus diende dan op zichzelf tot aandrang der vorige bede; maar nog meer, als wij letten op het einde van deze heerlijke gift.

TWEEDE DEEL
Dit maakt nu het tweede deel van de tegenwoordige stof uit. ***Opdat zij één zijn, gelijk als Wij één zijn. Ik in hen, en Gij in Mij.*** Het is nodig, eerst enig licht aan de woorden te geven, zover het Woord ons voorlicht in een kennis die ons te hoog en te wonderbaar is; en dan deze meer in verband te beschouwen.

I. De woorden ingezien zijnde, spreken wederom van die eenheid, waarvan in vers 11, 21 gewag gemaakt is, en vers 23b wederom wordt gemeld. Men denke niet, dat de grote Voorbidder Zich schuldig maakt aan het gebrek, dat Hij in der heidenen gebeden bestraft heeft, Matth. 6: 7, en nodeloze herhaling van woorden of zaken doet. Met reden mocht Hij dit stuk als door herhaling inscherpen aan Zijn discipelen. En, om in zulk een verheven verborgenheid wel verstaan te worden van kleinwetende mensen; en, omdat het een zaak was van een eeuwig belang tot hun zaligheid. Want met God in Christus verenigd te worden, was het hoofdoogmerk van al het spreken, doen en lijden

van de Middelaar, en het wezenlijkste van hun eeuwig heil; gelijk de afscheiding daarvan was het middelpunt van alle rampzaligheid. En, omdat het, voorzover zij in de betrachting daarnaar te staan hadden, zulk een moeilijke plicht voor de verdorven natuur was, waartegen het zondig eigen gestadig in de weg stond, en nodig had door vernieuwde vermaningen en pogingen tegengegaan te worden.
Doch het is ook geen blote herhaling van hetzelfde. Zo menigmaal als Hij van deze hoognodige en zalige eenheid melding maakt, ziet men dat Hij daar een nieuw licht en luister bijzet. Zij was in vers 11 eenvoudig voorgesteld, *opdat zij één zijn, gelijk als Wij*. In vers 21 wordt die vergelijking, *gelijk als Wij*, zeer nadrukkelijk uitgebreid, *opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn*. En zo wordt daar geleerd, dat die wondere eenheid van Vader en Zoon niet alleen het Voorbeeld is, waarnaar, maar ook de grond, het Voorwerp en het einde, waarin zij moeten verenigd zijn. Hier komt nu nog al nader verklaring van dat laatstgemelde *één zijn in Ons*, te weten niet in die beide Personen, elk afzonderlijk, maar in de Zoon en door Hem in de Vader, Die in Hem is. Dan zal ten laatste deze wonderbare vereniging nog in haar volmaaktheid worden voorgedragen, vers 23b: *Opdat zij volmaakt zijn in Één*.
Om dan voort te gaan, zo verklaart de Heere Jezus het naaste einde van het geven van Zijn heerlijkheid aan Zijn volk, en dan de wijze, hoe zij één zijn als zij met de Vader.
A. Betreffende het eerste, *opdat zij één zijn als Wij*: daarvan is in het vorige genoeg gezegd. Te weten, hoever de gemeenschap der gelovigen overeenkomst heeft met de eenheid tussen Vader en Zoon, als Zoon en als Middelaar. Ook is getoond, vers 21, dat deze gemeenschap der heiligen onder elkaar nooit recht kon plaats hebben, indien zij niet met God verenigd waren. En dat nooit een zondaar met God gemeenschap zou hebben kunnen verkrijgen, indien er niet was zulk een wonder bestaan der Goddelijke Personen in elkander, en zulk een wonderbaar inzijn tussen de Vader en de Middelaar, ook gegrond in dat natuurlijk inzijn. Deze laatste stukken zal de Heiland nu ophelderen, en:
B. Verklaren de wijze of knoop van deze vereniging, *Ik in hen, en Gij in Mij. Opdat de gelovigen één zijn, gelijk Vader en Zoon*, ja ook daarin, volgens vers 11, 21, 22, zo verklaart Christus:
1. Dat Hij in hen was: Ik in hen, De Heilige Schrift beschrijft de vereniging tussen Christus en de gelovigen als geschiedende en geoefend wordende van beide zijden, Joh. 6: 56: *Die Mijn vlees eet, en Mijn bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem*. Joh. 15: 4, 5: *Blijft in Mij en Ik in u die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht*, enz. Nu werd zij in vers 21 maar van de ene zijde benoemd, *één zijn in Ons*, En zag het meest op de werkzaamheid der gelovigen omtrent de Goddelijke Personen, in Welke zij staan, leven en zich verenigen moesten, als in hun grond, voorwerp en einde. Deze uitdrukking, *Ik in hen*: zal inzonderheid zien op de werkzaamheid van Christus in deze vereniging. Dat wij hier om geen vleselijk inzijn kunnen denken, volgens de dwaalleer van velen omtrent het Heilig Avondmaal, wordt bij andere gelegenheid getoond. Door verschillende gelijkenissen en spreekwijzen wordt de nauwe vereniging tussen Christus en de gelovigen verklaard, en tevens geleerd een onbegrijpelijke verborgenheid te zijn; als van spijze en drank, die in ons lichaam komt, en als in onze zelfstandigheid overgaat, Joh. 6. Van de stam en de takken, die haar voedsel en groei daaruit trekken, Joh. 15; van een boom of ander aardgewas, dat in de grond geworteld is, daarop vast staat, en daaruit gevoed wordt. *Zij zijn geworteld op Hem*, Ko1. 2: 7, enz. Zo ook wordt Christus gezegd *door het geloof in hun hart te wonen*, Ef. 3: 17. *In hen te leven*, Ga1. 2: 20. *Een gestalte in hen te krijgen*, Ga1. 4: 19. En wat dies meer is. De wijze hoe, is een verborgenheid die groot is; maar de

zekerheid van de zaak, en de bewijzen daarvan zijn aan de bevinding van Gods volk zeker en klaar Zij ondervinden die Goddelijke en genadige nabijheid van de Heere Jezus, als Hij Zich aan het zielsoog met zoveel kracht en klaarheid openbaart in Zijn heerlijkheid, volheid, liefde en genade, dat zij er geheel door ingenomen worden. Ook als zij de krachtdadige bewerking van Zijn Geest op de ziel in al haar vermogens, tot gelijkvormigheid met Zijn beeld, mogen gewaar worden, als een onmiddellijk werk van Zijn almachtige genade. En ook in vele bijzondere zielsgestalten, als zij zo Goddelijk versterkt worden met kracht naar de inwendige mens, onder moeilijke posten, drukkende lasten en heftige bestrijdingen. Als zij die liefelijke inspraken van vrede, die sterke vertroostingen, die verzegelende en zielverruimende bewerkingen van Zijn Geest mogen ondervinden. *Hieraan kennen wij dat Hij in ons blijft, namelijk uit den Geest Die Hij ons gegeven heeft*, wordt in 1 Joh. 3: 24 geleerd.
2. Doch gelijk Christus in de gelovigen is, zo is ook de Vader in Hem, en *Gij in Mij*. Wegens de Eenwezenheid der Goddelijke Personen is er onderling inzijn in elkander, als in vers 21 bleek. En zo kon Paulus van het vlees geworden Woord zeggen, Kol. 2: 9: *Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk*. Zo komt God, de Besteller van het werk der verlossing, in en door de Middelaar, tot mensen, om Zich wederom aan hen te openbaren, met hen Zich te verenigen, en dezen in de Middelaar tot Hem te brengen. *Want God was in Christus, de wereld met Zichzelven verzoenende*, 2 Kor. 5: 19.
3. Dit gezegde geeft derhalve klaarder licht aan het even gemelde één zijn der gelovigen in Vader en Zoon, waarvan Hij zeide, vers 21: *Dat zij één zijn in Ons*. Want is de Vader in de Zoon, en is de Zoon in hen, is het zeker, dat ook de Vader tegelijk met de Zoon in hen is; en dat zij van Beide toegelaten en bewerkt worden, om ook van hun zijde die gemeenschap met de Drie-enige God te oefenen. Dat drukt de innigste lieveling van de Heere Jezus uit, 1 Joh. 1: 34. *Hetgeen wij dan gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u, opdat ook gij met ons gemeenschap zoudt hebben, en deze onze gemeenschap ook zij met den Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus*.

II. Denkt eens wat van die heerlijkheid gezegd is, en alles zal niet alleen dienen om de gemeenschap met God te bevorderen en te oefenen, maar ook tot eensgezindheid moeten meewerken onder elkaar in de Heere.
A. Zij hebben de heerlijkheid van het Goddelijk kindschap. Dit sluit in een nauwe gemeenschap onder één Vader, in één huis, aan dezelfde voorrechten, onder dezelfde huiswetten, in een onafscheidelijk belang, en wat dies meer is. Ook sluit dit kindschap in, een geboorte uit God, en vernieuwing van hun natuur naar Zijn beeld, waaruit natuurlijk vloeide een hartelijke liefde tot die Vader, en tot die allen, waarin dat beminlijk beeld gezien werd. *Want een iegelijk die liefheeft Dengene Die geboren heeft, die heeft ook lief dengene die uit Hem geboren is*, 1 Joh. 5: 1.
B. Tot de heerlijkheid aan de gelovigen gegeven, behoorden ook die voortreffelijke ambten; maar deze verenigden hen wederom in eenzelfde werk, onder dezelfde Meester, en tot een algemeen belang; gelijk de bouwers oudtijds aan de schaduwachtige tempel; daar werd geen hamerslag onder dat werk gehoord.
C. Ook bestond der discipelen heerlijkheid in het ontvangen van zeer uitnemende gaven des Geestes. Ook deze brachten veel toe tot die vereniging. Want die verbeterde niet alleen de boosheid der natuur, anders zo hatelijk en hatende; maar werkten ook in al de leden een aard, zin, neiging, enz. en maakten zulk een betrekking tussen hen, als leden in één lichaam, die door één Geest bezield worden, 1 Kor. 12. Zo was ook in *hun één Heere Jezus, door Welke alle dingen zijn, en zij door Hem*, 1 Kor. 8 : 6.
D. Dat voorname doel ook van hun heerlijkheid, de volkomen zaligheid in de hemel,

welke zij allen in hoop bezaten, moest ook al medewerken tot der gelovigen eenheid. Deze vrolijke verwachting van daar allen eens één buidel te hebben, in onderling geluk en schoonheid zich te verblijden, mond en hart zo zalig samen te paren in het onvermoeide prijzen
van Hem Die op de troon zit, en het Lam; diende weleens tot ontvonking van liefde, en stuiting van verkeerdheid, die in het hart tegen elkaar opkwam; als zij zich verbeeldden, hoe volmaakte goede vrienden zij daar eenmaal zouden zijn.
E. Niet alleen heeft Christus van het één zijn van de gelovigen in het algemeen gesproken, gelijk Hij en de Vader; maar ook in het bijzonder die wondere band van eenheid aangewezen: *Ik in hen, en Gij in Mij*. Ook dit heeft verbintenis met het geven van de heerlijkheid. Het geven daarvan door de Vader aan de Zoon sloot in, zulk een eenheid tussen deze Twee, dat de Vader ook was in de Zoon; Dien Hij gegeven had het leven te hebben in Zichzelven, en in Wien Hij dus wezenlijk was. Door het geven van de Middelaarsheerlijkheid en de Geest aan Hem, en door het gebruiken van Christus in dat ambt, was de Vader op een verborgen wijze in Hem, openbaarde Zich in Zijn heerlijkheid, en liet Zich vinden in de Middelaar voor het gelovig volk. Nu is er (behoudens het voorheen gemaakte onderscheid) ook verband tussen Jezus geven van heerlijkheid aan, en het zijn van Hem in de gelovigen. Het geven van al die heerlijkheid tot vereniging onder elkaar moet zo begrepen worden, dat het verknocht is met een allernauwste betrekking ook tussen de Persoon van de Gever en deze gelukkige beschonkene. Hij geeft niet alleen Zijn goed, maar ook Zichzelf, komt door het geloof en de Geest in het hart wonen, leven en werken. Zodat die heerlijkheid kan begrepen worden als een gevolg van het inzijn in hen, en tevens in zeker opzicht tot bevordering daarvan.
Ik zal hier niet tonen, hoe dit voorstel dient tot Christus oogmerk, en bijzonder tot aandrang van het gebed, vers 20, 21, dat zal gevoeglijk geschieden, wanneer in de overige woorden van vers 23 het verdere gevolg van Christus handel met Zijn volk verklaard is.

TOEPASSING

Dus ga ik over tot de toepassing van deze verheven woorden. Hoe weinig doorzicht wij hiervan hebben, is er genoeg in op te merken het onbeschrijflijk geluk van diegenen, welke de Heere met Zichzelf en onder elkaar zo wilde verenigen. Hetzij men denke uit welke schandelijke, alleronaangenaamste en verdoemelijke vijandschap zij getrokken zijn, hoe langer hoe meer, men zou niet kunnen geloven, dat de vijandschap van een mens tegen de hemel zover gaan kan; en dat de god dezer eeuw de mensen zozeer kan verblinden en afkerig van hun hoogste gelukzaligheid maken. Dat eeuwige verderf dergenen, die langs deze weg naar de eeuwigheid overgaan, hoe verstandig en deugdzaam sommigen hunner mogen schijnen, is zo zeker, als het zeker is, dat de Bijbel Gods woord is; en zal ondraaglijker zijn dan van diegenen, die *zonder Christus, zonder hoop en zonder God in de wereld geleefd hebben*.
2. Het getal der rechtzinnige belijders en verdedigers van deze noodzakelijke waarheden is nog wel groot in onze Kerk, nochtans zijn de meesten daarvan blind en vijandig, als het op de bevinding en kracht daarvan aankomt. Moest niet elk Hervormde, deze stof met enige bedaardheid inziende, overtuigd worden, dat ons Christendom door geen redeneren zelfs uit het Woord recht begrepen, en door geen betrachten van plichten alleen kan geoefend worden? Maar dat het alleen geleerd wordt door uitlating van Goddelijke genade, en ondervinding daarvan in het hart? Nochtans wordt zulk een innig Christendom en bevindelijk genadeleven van velen, zelfs verstandigen en geleerden, zo smadelijk bespot, zo vinnig gehaat, en zo

kwaadhartig verketterd als dweperij, geestdrijverij, ja nog erger. Trouwens, het kan niet anders zijn. *De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid*, enz. 1 Kor. 2: 14. Gelukkig waren zulken, mochten zij wegens hun duisterheid in deze nog eens besluiten, dat het hun niet gegeven is, de verborgenheden van het Koninkrijk te verstaan; en mochten zij eens dwaas voor God worden.
3. Elk behoorde overtuigd te worden van zijn geestelijke blindheid in deze Goddelijke dingen, uit de dodelijke onverschilligheid die daaromtrent plaats heeft in het hart. Ik mag ook van deze gift der heerlijkheid zeggen, *indien gij de Gave Gods kendet, u zou die van Jezus begeren*; als in Joh. 4: 10. De heerlijkheid die aan de Heere Jezus gegeven is, zult u verstandig geloven en belijden; nochtans zou uw hart, indien het sprak zoals het daar waarlijk gesteld is, ook moeten zeggen: *Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte dat wij Hem begeerd zouden hebben*, Jes. 53: 2. Immers vindt u voor Hem die eerbiedige zielsachting niet. Daaruit ontstaat niet dat die hier zelfs al, de mensen, de beesten en duivelen gelijk maakt, en met zoveel verwoedheid en verschrikking in een plaats van eeuwige onrust zou hebben moeten geoefend en ondervonden worden, ware dit wonderwerk van vrije genade er niet tussengekomen. Als men hieruit ook nagaan wil, wat God bewegen kon om vriendschap te zoeken met zulk een hatelijk en boos geslacht. Als men eens ziet (doch dat kan in de hemel eerst begrepen worden) wat het te zeggen is, in die nauwste en eeuwige vereniging met de Drie-enige God te staan. En vooral, wanneer men gadeslaat, door welke weg de Zone Gods deze vereniging wil bevorderen. Moesten zij tot de gemeenschap Gods komen door het slijten van hun leven in de zuurste arbeid en Egyptische dienstbaarheid; moesten zij door het zwaarste lijden dat een schepsel dragen kan, die kroon verdienen; of door middel van loutering, die de straf der verdoemden evenaart, (bijna gelijk de Roomse kerk van haar vagevuur versiert) bekwaam gemaakt worden om deel te hebben in die erve der heiligen; het ware nog een onwaardeerlijk geluk en de koper zou zich over deze koop beroemen. Maar nu is de weg zo beminlijk als het einde. De Goddelijke Middelaar komt in dat ellendig hart, en brengt al Zijn hemelschatten en heerlijkheid mede, om er arme, walgelijke zondaars deelgenoten van te maken. En waartoe? Opdat zij eeuwig in en met God in de allerheuglijkste gemeenschap zouden leven. O, hoe groot is dat goed! Hoe onnaspeurlijk die rijkdom van genade! Hoe ver gaat die liefde alle kennis te boven!

Die hiervan met alle heiligen begrip heeft, zal zich bijna evenzeer moeten verwonderen, dat er zo weinig besef van is en werk van gemaakt wordt bij de meeste mensen, die onder dit Evangelie leven, als bij blinde Joden en heidenen, die deze weg van zaligheid verborgen is.
1. Hoe is het mogelijk, dat zulk een Evangelie zoveel vijanden kan hebben? En dat men zo openlijk bestrijdt en lastert die eeuwige en ziel innemende weg om tot Gods gemeenschap te komen? Hetzij zij Socinianen heten, of onder welke naam, maatschappij of kerkgemeenschap zij willen bekend staan; allen die deze verborgenheid Gods en des Vaders en Christus, allen die de eigenlijke borgtocht van de Heere Jezus aantasten, verwerpen de Vader in de Zoon, en schoppen smadelijk Zijn aangeboden heerlijkheid met voeten weg. Leerde het de treurige ondervinding niet ootmoedig neerbuigen en vallen voor die Heerlijke. Het hart gaat niet open voor Hem, met de uitgestrekte begeerten, om zulk een alwaardige Inwoner daarin te ontvangen. U staroogt en bent zo verliefd niet op datzelve beeld, om daarnaar veranderd te worden van heerlijkheid tot heerlijkheid als door des Heeren Geest, of om die heerlijkheid van

Jezus te ontvangen, die de Vader Hem gegeven heeft. De glans van wereldse eer, aanzien, hoogheid en pracht, heeft tienmaal meer liefhebbers. u zou zeer in uw schik zijn, mocht het u gebeuren, de aardse Salomo in zijn vergankelijke heerlijkheid gelijk te zijn. En hoewel het u gebeuren mag, deelgenoten der Goddelijke, van deze Tegenbeeldige te worden, daarvan wordt geen werk gemaakt.
4. Licht denkt u: Dat zou een overgegeven goddeloos mens zijn, die geen werk maakte om met Christus verheerlijkt te worden. U meent, dat het er u wel ernstig om te doen is, en kunt op uw wijze ook roemen in de hoop der heerlijkheid Gods. Maar de verheerlijking moet hier begonnen worden, zal ze na dit leven volmaakt zijn. Christus moet ons hier Zijn heerlijkheid gegeven hebben, of wij vleien ons tevergeefs met die eeuwige. Ziet nu eens uit hetgeen boven in de verklaring daarvan gezegd is, of deze blijken daarvan u bekend zijn.

A. Ziet eens waarin ze bestaat. Welke blijken hebt u in uw hart en gedrag, dat u uit uw vervreemde en afkerige staat bent aangenomen tot een kind Gods, en door wederbarende genade een hart ontvangen hebt, waarin die kinderlijke liefde, eerbied en gehoorzaamheid gevonden wordt? Waarin toont u, geroepen en gezalfd te zijn tot zulke geestelijke bedieningen, en gezet op de waameming daarvan? Welke bewijzen hebt u, dat de Geest der heerlijkheid op u rust, die door verlichtende en heiligende genade u het beeld van Gods Zoon gelijkvormig gemaakt heeft?
B. Christus geeft die heerlijkheid aan Zijn volk. Maar hebt u zich van dat alles wel ooit ontbloot gezien? Bent u er wel ooit op verliefd en om verlegen geweest? Hebt u wel ooit bij Christus moeten smeken als zulk een walgelijk ellendige, om niet alleen van verderf verlost, maar naar Zijn heerlijk beeld vernieuwd te worden? Is hetgeen u daarvan meent te hebben boven anderen, niet maar gemene godsdienstigheid en zedelijke deugd van eigen maaksel?
C. Het einde waartoe Jezus heerlijkheid aan Zijn volk geeft, is opdat zij één zijn, gelijk Hij met de Vader, en Hij in hen. Indien wij dan uit de vruchten zullen mogen besluiten, deelgenoten van Zijn heerlijkheid te zijn; zo moet ons hart met de tederste genegenheid verbonden zijn aan de heiligen op de aarde en wel meest met die, waarin de trekken van Gods beeld duidelijk bespeurd worden. Dan zullen wij met een klare bevatting van alles wat aan Christus is, en met een sterke verbeelding dat Hij de hemelheerlijkheid voor ons verworven heeft, niet tevreden zijn; maar daarop meest gezet, dat Hij in ons hart wone, dat Hij daar in ons leeft als het levend, levendmakend en alles aan Zich onderwerpend Hoofd; zonder welker invloeden ons alle licht, kracht, lust en leven ontbreekt.
Hoe gemakkelijk was het, te tonen uit het spreken en bedrijf van de meesten, dat zij van deze dingen geheel vervreemd en onkundig zijn. Hoe klaar zou elk, die getrouw met zichzelf zoekt te handelen, kunnen overtuigd worden aangaande zijn gemis van deelgenootschap dezer heerlijkheid. En moet u besluiten nog in die natuurstaat te zijn, waarin wij allen geboren worden, *dervende de heerlijkheid Gods*, Rom. 3: 23, wordt dan toch eens gevoelig over uw traanwaardige staat. Wat is het rampzalig voor een mens die elk uur tot een geduchte eeuwigheid kan overgaan, ja al bleef hij hier eeuwig en bezat hij alles, de Vader en de Zoon te missen, buiten God en Christus te zijn, in alle ellende van dit leven en onder alle akelige uitzichten op de dood zonder hoop op een eeuwig leven te zijn. Dat gemis moest rusteloos maken. Te meer, omdat *er tegenover staat versmaadheid en eeuwige afgrijzing*, Dan. 12: 2. En als u eens dat verschrikkelijk onderscheid zult moeten zien, 2 Thess. 1: 9, 10: *Dewelken zullen tot straf lijden het eeuwig verderf, van het aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte. Wanneer Hij zal gekomen zijn om verheerlijkt te worden in Zijn*

heiligen, en wonderbaar te worden in allen die geloven.
Zou u eens deel hebben aan de zalige erfenis der heiligen, zo moet u hier ook een metgezel zijn van hen. Doch berust niet in de uiterlijke verkering met, of enige hoogachting voor sommigen. U moet ook deel hebben aan hun inwendige heerlijkheid, zal de vereniging goed zijn. Hebt u door ontdekking daartoe lust gekregen; het is wel. Maar denkt niet, dat u door getrouw waarnemen van middelen en plichten, of door enig doen en laten uzelf enigszins heerlijker zult kunnen maken. Christus moet het doen; en u zo verachtelijk en onwaardig als u bent, uzelf voor Hem neerleggen, met zulk een belijdenis als Jer. 3: 25: *Wij liggen in onze schaamte, en onze schande overdekt ons*, enz. O wonder! dat zulke schandvlekken zo mogen verschijnen voor die reine ogen. Kunt u weleens uzelf tot Hem wenden en hartelijk aanbieden aan Zijn machtige ontferming; berust ook nog daar niet in, en tracht door genade daarin wel aan te houden; maar blijft toch hierop gezet, dat u Christus in u mag vinden, en door Hem gemeenschap met de Vader.
Wat u betreft, welke behoort tot de heiligen die op de aarde zijn, en tot de heerlijken, waarin alle lust van Christus is.

a. Mocht u ten volle begrijpen met alle heiligen de uitnemende grootheid der Goddelijke genade en uw gelukzaligheid om met de verheerlijkte Kerk alle waardigheid toe te brengen aan het geslachte Lam, dat u gekocht heeft met Zijn bloed, en u uw God gemaakt tot koningen en priesters, Openb. 5: 9, 10.
b. Doch vele oprechten kunnen en durven op zulk een hoge toon niet zingen, en deze grote voorrechten zich niet toe-eigenen. Het komt u soms veel te groot en onwaarschijnlijk voor, dat iemand als u, zo lelijk en vuil, een deelgenoot zou zijn van Christus heerlijkheid. Zo moet het waarlijk voorkomen aan al Zijn volk, ziende op zichzelven, en des te onbegrijpelijker, met hoeveel meer ruimte en klaarheid het zijn aandeel beschouwen mag, u vreest, uzelf dat toe-eigenende op losse gronden, dat van u eens zal gezegd worden als van Babylon, Openb. 18: 7: *Zoveel als zij haarzelven verheerlijkt heeft ... zo grote pijniging en rouw doet haar aan*. Doch zowel als u daarvoor schrikken mag, moet u bekommerd zijn, om niet stout en ondankbaar zulke ontvangen genade te verloochenen. Laat ik dit ene onfeilbare bewijs u maar voorstellen, of de Geest Zelf u geliefde te doen zien de dingen die u van God geschonken zijn; uit 1 Joh. 3: 24: *Hieraan kennen wij dat Hij in ons blijft, namelijk uit den Geest Die Hij ons gegeven heeft*. Vraagt uzelf eens voor des Heeren aangezicht af, of die Geest, behalve klare en gevoelige ontdekking van uw vervreemde en walgelijke staat, u nooit bij Zijn licht dat beminnelijke van Jezus heerlijkheid heeft doen zien, zo, dat alles buiten Hem zijn glans en waardij verloor. Of al de genegenheden der ziel niet begerig gemaakt zijn om daaraan gemeenschap te hebben, boven het hoogste van uw blijdschap. Of u nooit eens een bijzonder aanbod van deze gift geschied is, hetwelk u vrijmoedig maakte om aan te grijpen voor uzelf. Of er niet geweest is een omzetting van het hart tot volkomen eens worden met de Heere Jezus. En of u nog niet staat in één Geest met die, waarin u Zijn heerlijkheid ziet. Vraagt uzelf en de Heere dan, of dat bedriegerijen zijn van een boze, of vruchten van uw eigen geest. En is het een werk van Jezus Geest; zo hebt u het schriftuurlijke bewijs dat Hij in u is.
c. Kunt u het niet loochenen; zo merkt dan uzelf aan als beschonken met die heerlijkheid die de Vader aan Christus had gegeven, en verplicht, om er u (naar uw mate en betrekking) zo onder te gedragen, gelijk Hij. Hier is te ruim een veld, om in alle bijzonderheden uitbreiding te maken. Zet uzelf veel bedaard neer, om op te maken, waartoe een zo heerlijk kindschap u verplicht. U moest meer roem dragen op uw hemelse afkomst; meer hopen en steunen op die tederste en nimmer eindigende

liefde; meer toeleg hebben om alle eer, gehoorzaamheid en onderwerping aan zulk een Vader te bewijzen; en meer liefde toedragen aan uw oudste Broeder. Wat verschilt Hij van die oudste zoon, Luk. 15, die zo toornig werd als zijn broeder weer in gunst bij zijn vader aangenomen werd. Deze heeft u die aanneming bezorgd door het verlaten van Zijn eigen heerlijkheid, en het wederom lossen van uw goed, dat u met hoeren doorgebracht had. Denkt ook eens, bent u zulk een uitverkoren geslacht en koninklijk priesterdom, tot welk gewichtig bedrijf u volgens ambt en plicht geroepen bent, om tijd, vlijt en hart zo niet te geven aan die lage, soms dwaze en schandelijke bezigheden der mensen, die met een ongelukkige Simson van hun gezicht beroofd zijn, en door wrede meesters gebruikt worden tot het moeilijke en geringe werk van malen. Ligt de Geest der heerlijkheid op u, Die u verheerlijkt heeft inwendig; moest het meer gezien worden naar buiten, aan kleding en gouden borduursel; en meer plaats hebben een wandelen door de Geest. Bent u erfwachters van een hemelheerlijkheid; *een ieder die deze hoop op Hem heeft, moest zichzelven reinigen*, 1 Joh. 3: 3. *En door het geloof van Abraham een inwoner in deze wereld zijn als in een vreemd land, wegens de verwachting van een stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is*, Hebr. 11: 9, 10.

d. Inzonderheid moest het geven der heerlijkheid ook bij u die uitwerking hebben, hetgeen de Heere Jezus in de tekst noemt: *Opdat zij één zijn*. Ik mag, zoals Hij bij herhaling daarvan gewag maakt, op deze nuttige vrucht en plicht wel wederom aandringen. Hebt u die heerlijkheid gemeen met alle vromen, ze moet u ook dienen tot vereniging daarmee. Dat die veeltijds zo weinig plaats heeft, is een natuurlijke oorzaak en een zedelijke reden, waarom er zo weinig glans en heerlijkheid op Gods volk ligt, en de Heere die wegneemt. Voor een groot deel komt dat schadelijk gebrek hieruit voort, dat u uw medechristenen niet aanziet aan die zijde, als de Heere Jezus hen hier beschouwde, naar hun verheerlijkt deel, niettegenstaande Hij vele strafwaardige mismaaktheden in hen zag, meer dan iemand. Wanneer u hen nu alleen beziet van de slechtste zijde, welke onaangename en berispelijke gebreken in hen zijn; is er altijd stof om met de genegenheden van hen verwijderd te zijn. Maar is er wel één, als hij daarnaar geschat zal worden, die niet hatelijk voor God en mensen zich zal bevinden? Deden wij als zeker heiden zeide, dat hij niemands gebreken minder dragen kon, dan zijn eigen; wij zouden, naar Paulus les, *door ootmoedigheid een ander uitnemender achten dan onszelf, en dus de eensgezindheid bevorderen*, Fil. 2: 2, 3. Ziet toch elkaar aan in die trekken van Christus beeld. Vindt u die, hoe flauw; zo zijn ze van Zijn bijzonderste vrienden, lieve leden van Zijn lichaam. En zou u die haten? Christus is in hen. Een Drie-enig God wil Zich met hen verenigen, hoeveel gebreken zij hebben. En zijn ze u dan niet goed genoeg?

e. Om recht gemeenschap met elkaar te oefenen, en van heerlijkheid tot heerlijkheid veranderd te worden, is die vermaning nodig: *Blijft in Mij, en Ik in u*, Joh. 15: 4. Zwerft uw hart te ver en te lang van Christus af; geeft u Hem reden om Zich van u te verwijderen; uw heerlijkheid zal ook als een bloem des velds verwelken, en de gemoederen zullen verder van elkaar raken, immers in geestelijke en heilige eensgezindheid. In Christus komen de harten der gelovigen, en blijven zij best bij elkaar. Tracht met een voornemen des harten bij de Heere te blijven. Dat vond een goed man, die vol des Heiligen Geestes en des geloofs was, zo goed voor de Gemeente, Hand. 11: 23, 24. Let wel dagelijks, welke tussenstand tussen Christus en uw ziel komt, en weest ernstig om spoedig weer vereniging te zoeken.

f. Eindelijk moest Gods volk wel tevreden zijn met deze gift; al waren zij van andere gaven misdeeld. Rijkdom, eer en andere lichamelijke voordelen zijn ook geschenken van de Opperste Wijsheid. Al heeft Ezau daar meer van; Jakob, die Vaders

bijzonderste zegen heeft, heeft alles. Al moet u in een lage, verachtelijke staat leven, en dadelijke verachting daarom ondergaan; wat kan het u schaden? De Heere der heerlijkheid heeft u het goede deel toegedacht, dat niet zal worden weggenomen, gelijk alle andere luister. U bent een sierlijke kroon en koninklijke hoed in Zijn hand; en bij Hem bekend onder de naam: Hefsibah; *Mijn lust is aan haar.* Wacht maar een weinig; en u zult voor het oog van engelen en mensen blinken als de zon in het Koninkrijk uws Vaders. *Want wanneer Christus zal geopenbaard zijn, Die ons Leven is, dan zult gij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid*, Ko1. 3: 4.
AMEN

EEN EN TWINTIGSTE PREEK

Johannes 17:23b:
Opdat zij volmaakt zijn in Eén, en opdat de wereld bekenne, dat Gij Mij gezonden hebt, en hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij liefgehad hebt.

23b. ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

INLEIDING

Er zijn verschillende getuigenissen in Gods Woord die leren, dat wij alle heil en goed, dat Christus volk heeft, alleen en geheel aan Hem schuldig zijn. Ziet maar Joh. 1: 16: *Uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade*. Ko1. 3: 11 : *Maar Christus is alles en in allen*, enz Om aan zulke grote getuigenissen en nadrukkelijke spreekwijzen te voldoen, kunnen wij zeggen, dat Hij alles voor ons doet, aan ons geeft en in ons werkt, wat tot volmaking van onze gelukzaligheid voor tijd en eeuwigheid vereist wordt. De minsten die Christenen heten, beantwoorden met hun leerstellingen aan de kracht van zulke gezegden. Daarin zullen zij allen wel toestemmen, dat Hij iets aan ons geeft, maar stout betwisten het voomaamste dat Hij voor en in ons doet. Dat Hij algemene vermogens en hulp, die men ook bedrieglijk genade noemt, aan allen geeft, om te kunnen geloven en deugdzaam te leven, wordt ook van alle Pelagiaans gezinden erkend. Ook staat een Sociniaan toe, dat Hij door Zijn leer en volmaakte voorbeeld ons een allerbeste regel van leven gegeven heeft. Maar gelijk deze laatsten ronduit loochenen, dat Hij als Borg voor ons en in onze plaats een volmaakte gehoorzaamheid heeft aangebracht, die men in een lijdelijke en dadelijke onderscheidt, en die alleen onze gerechtigheid voor God is; zo zullen anderen, die een priesterschap en verdienste voor anderen nog al erkennen, Hem evenwel geenszins de eer willen geven van zulk een volkomen betaling voor Zijn volk; hetzij dat Hij, volgens zulken, alleen maar een algemene mogelijkheid voor hen heeft verworven, om door hun geloof en deugd de zaligheid te verkrijgen; hetzij dat er nog een goed deel van de betaling voor de mensen zelf zou overgelaten zijn. Vooral willen de meesten der genoemden niet horen dat *Christus is alles en in allen*, en dat Hij uit die volheid ook in ons werkt het verstaan, willen en werken van alles wat door ons te kennen en te betrachten is. Zijn er verdorven mystieken en dwepers, die veel ophef van het laatste maken, die zien weer het hoognodige van het borgtochtelijke voorbij. Nochtans is onze ledigheid zo groot en ons gebrek zo algemeen, dat niemand kan behouden worden, die niet in alle drie opzichten deel heeft aan de genade van de Heere Jezus Die met geen dwalende vooroordelen ingenomen is, zal er ook van overtuigd moeten worden uit de ganse inhoud van het Evangelie; hetwelk niet alleen leert, dat Hij goede lering, voorbeelden en krachtige beweegredenen geeft aan Zijn volk, maar inzonderheid dat Hij voor hen door lijden en gehoorzaamheid aan Gods gerechtigheid voldaan heeft, waardoor zij tot rechtvaardigen gesteld worden, en worden rechtvaardigheid Gods in Hem. Even klaar wordt ons daar verzekerd dat alle bekwaamheid tot enige goede daad alleen voortkomt uit de krachtdadige genade, die Hij door Zijn Geest in ons werkt. Niet alleen wil de grote Paulus, die zo overvloedig gearbeid heeft, dat wel weten, als hij belijdt, Fil. 4: 13: *Ik vermag alle dingen door Christus Die mij kracht geeft*. Maar de Mond der Waarheid verklaart dit zo uitdrukkelijk, Joh. 15: 4, 5: *Blijft in Mij, en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelven, zo zij niet in de wijnstok blijft; alzo ook gij niet, zo gij in*

Mij niet blijft. Ik ben de Wijnstok, en gij de ranken; die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen. DezelfdeWaarheid leert Hij in mijn tekst, en in het vorige verband. De grote plicht en het grote voorrecht van de eenheid onder Zijn volk is een stuk, waarop Hij toont bijzonder gezet te zijn. Maar tegelijk zien wij Hem in die drie genoemde opzichten bezig om deze te bevorderen. Hij kwam voor als de offerende en biddende Hogepriester om deze eenheid voor Zijn volk te verwerven, vers 19-21: *Ik heilig Mij voor haar*, enz. *Ik bid niet alleen voor dezen*, enz. *Opdat zij allen één zijn*. In vers 22 zagen zij, dat *Hij Zijn heerlijkheid aan hen had gegeven*, wederom *opdat zij één zijn*. In vers 23 heeft Hij die eenheid verklaard te ontstaan uit het inzijn van Hem in hen, en van de Vader in Hem. Nu moeten wij zien, hoe dat zijn in hen, deze ook bevordert, en teweeg brengt een volmaaktheid in één.
Om de woorden in het oogmerk daarvan, zoveel mogelijk is, te bevatten, moeten wij in het oog houden het verband. De krachtige Voorbidder begeert als een allerwenselijkst goed in dit leven voor Zijn volk, dat zij allen één mochten zijn in de gemeenschap met God en Christus, gelijk er eenheid is tussen die Personen, welke ook de grond is, waarop de gelovigen God betamelijk met de Godheid gemeenschap verkregen en oefenen; gelijk gezien is in vers 20, 21. Dit verzoek wordt in vers 22, 23 aangedrongen, door een vertoog van hetgeen Hij tot bevordering van die gewenste eenheid had gedaan. Tot dat einde had Hij hen deelgenoten van die heerlijkheid gemaakt, welke de Vader Hem gegeven had. Ja zo deelgenoten gemaakt, dat Hij ook in hen was, gelijk de Vader in Hem was. Zoverre is dat stuk verklaard. De woorden die nu volgen, geven op het bijzondere oogmerk van dit inzijn, zijnde de volmaking van die eenheid; en het algemene doel van dit ganse werk aan Zijn volk, de nodige erkentenis der wereld van Gods genadeweg.

VERDELING
Deze twee dingen moeten vooraf verklaard worden, eer wij tonen de kracht van aandrang, die in vers 22, 23 is, tot de bede in vers 20, 21.
1. Het eerste is in die woorden *Opdat zij volmaakt zijn in Één*.
2. Het andere is deze: *En opdat de wereld bekenne, dat Gij Mij gezonden hebt, en haar liefgehad hebt; gelijk Gij Mij liefgehad hebt*.

EERSTE DEEL
In het eerste hoofddeel moet eerst onderzocht worden dat volmaakt zijn in Één der gelovigen en ten andere, hoe dat vloeit uit Christus zijn in hen: ***Ik in hen, en Gij in Mij, opdat zij volmaakt zijn in Eén.***

I. Wanneer des Heeren volk volmaakt moet worden in Eén, zal de Griekse tekst leren, dat het niet te verstaan is van een volmaking in een stuk, en met opzicht of dergelijke; dan zou er staan, en hen. Maar nu is het 'eis hen' zoveel als tot één, als een einde, uitkomst of samenvoeging. Het onderscheid hiervan zou men in het Latijn uitdrukken, in uno, of in unum. Nu denk ik niet, dat men hier een tweeledige weldaad moet zoeken voor de gelovigen, waarvan de ene zou leiden tot de andere. De één zou hun volmaaktheid in het geestelijk leven, en alle hoedanigheden en voorrechten daarvan; en de ander hun toebrenging tot de volkomenste gemeenschap met God, die één en de enige is. Het is wel waar, dat der heiligen volmaaktheid in delen en toenemen hier, zowel als die trappen na dit leven wordt uitgewerkt door het geven van Christus heerlijkheid aan hen, en door het zijn van Hem in hen. Ook komen zij door die volmaaktheid, uit zulke oorzaken voortvloeiende, nader tot God. Maar de uitdrukking

door hen, één in het onzijdig geslacht, (niet hen, één in het mannelijke) komt mij hard en onschriftuurlijk voor, als men daardoor God zou willen verstaan. Geheel wat anders is het, als van Hem gezegd wordt, dat Hij is Eén, Joh. 10: 30, 17: 22, 1 Joh. 5: 7. Maar nooit wordt Hij, voorkomende als een voorwerp van een anders of onderwerp van Zijn eigen daad; in het afgetrokkene Één genoemd Daarenboven is het klaar, dit die uitdrukking in dit hoofdstuk altijd die eenheid betekent, die tussen de gelovigen moet plaats hebben, gelijk ze is tussen de Goddelijke Personen; ziet vers 11, 21, 22. Derhalve komt het mij voor, dat alleen de volmaaktheid van die eenheid met dit zeggen wordt bedoeld, of dat zij volmaakt tot Eén mogen worden samengevoegd. Gelijk dat de grote zaak is, waarop de Heere Jezus in deze redenering het oog heeft. Nu wordt aan de oprechten in alle deugden en genaden een soort van volmaaktheid toegeschreven, die men noemt der delen; als waarin alle wezenlijke stukken gevonden worden, die tot zulk een zaak worden vereist. Zo nochtans, dat daarin aanwas en voortgang kan plaatsvinden tot een hogere trap. Maar wanneer zij zijn toegenomen tot de hoogste trap, waartoe zij van God geschikt zijn; dan zijn zij ook deelachtig een volmaaktheid, die men noemt der trappen; welke eerst in de hemel zal gevonden worden. Het is die voortgang tot de volmaaktere vereniging en trappen, welke de Heere Jezus hier verstaat. Dus worden de voorwerpen van Christus liefde meer volmaakt tot Eén:

A. Wanneer uit de aan Hem gegevenen in alle oorden der wereld, en door al de volgende eeuwen, mensen bekeerd worden en tot de gemeenschap der Kerk gebracht. Want voor die tijd, alhoewel zij hier ook van de biddende Heiland in liefde gedacht worden, zijn zij vervreemd van het burgerschap Israëls, en vijanden der ware gelovigen. Hoe meer mensen dan dadelijk met de Kerk verenigd worden, hoe meer de eenheid der uitverkorenen tot volmaaktheid wordt gebracht; al leven zij in tijd en plaats ver van de anderen gescheiden. Zo sprak Jezus van de bekering der heidenen, Joh. 10: 16: *Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn; dezen moet Ik ook toebrengen. En zij zullen Mijn stem horen, en het zal worden één kudde, en één Herder*. Na dit bidden is deze vereniging zeer veel volmaakter geworden in de dadelijke toebrenging van zoveel duizenden bekeerden uit de meeste gewesten van de aardbodem. Zij zal op aarde nog grotelijks toenemen, wanneer de volheid der heidenen zal ingaan en gans Israël zalig worden. Als vervuld zal worden, Zach. 14: 9: *En de Heere zal tot Koning over de ganse aarde zijn. Te dien dage zal de Heere Eén zijn, en Zijn Naam Eén*. Jes. 49: 18: *Heft uw ogen op rondom, en ziet, allen dezen vergaderen zich, zij komen tot U. Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, zekerlijk, gij zult u met allen dezen, als met een sieraad bekleden, en gij zult ze u aanbinden, gelijk een bruid*. En veel meer dergelijke voorzeggingen. Tot de hoogste trap van volmaaktheid zal de vereniging in dit opzicht komen, wanneer al de uitverkorenen, niet één uitgezonderd, zullen overgebracht zijn in het Koninkrijk van Gods Zoon, en niet meer in verschillende plaatsen van het heelal van elkaar verwijderd, maar in één hemel samen vergaderd. Wanneer *de levenden bij Jezus laatste komst met allen die ontslapen zijn tezamen zullen opgenomen worden in de wolken, den Heere tegemoet in de lucht; en wij alzo altijd met den Heere zullen wezen*, 1 Thess. 4: 17. Dat de Heiland op deze volmaaktheid tot één ook ziet, is uit het verband met vers 20, 21 kennelijk, daar Hij bidt voor dezen en ook voor *die, die door hun woord nog geloven zullen*; en *dat zij allen één mogen zijn*.

B. Niet alleen zijn de uitverkorenen volmaakt in Eén wanneer zij door geloof en bekering allen tot één maatschappij van mensen zijn gebracht; of gelijk het Paulus, 1

Kor. 12: 13 uitdrukt: *Wij allen zijn door enen Geest tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen; en wij zijn allen tot enen Geest gedrenkt*. Maar de eenheid komt ook nader tot de volmaaktheid, wanneer dit Jeruzalem een stad is, die wel samengevoegd is; en als al die bijzondere leden, elk in zijn rang, mate en stand, het hunne toebrengen tot de volmaaktheid en welgesteldheid van het geheel. Want zonder deze vereniging zou de eenheid zeer onvolmaakt zijn. Bijvoorbeeld: Indien al de bouwstoffen, die tot een regelmatig huis vereist worden, allen bijeen, en ter plaatse gebracht waren, daar het gebouw moet staan, zouden zij nog geen geschikte woning uitmaken; zo niet elk deel op zijn plaats en tot zijn gebruik gebracht werd, en met de andere delen behoorlijk samengevoegd. En gelijk al de leden van een lichaam nog geen volkomen mens zouden uitmaken, als niet elk op zijn plaats en met de overige leden verbonden was; evenmin heeft de Kerk een volmaaktheid in Eén, indien niet al de gelovigen het hunne toebrengen tot elkaars welzijn en tot volkomenheid van het ganse lichaam. Er zijn opzieners en gewone leden; er zijn er die burgerlijk regeren en geregeerd worden; er zijn aanzienlijken en geringen; er zijn rijken en armen, dienstbaren en vrijen, in verschillende plaatsen woonachtig; er zijn ook vaders, jongelingen en kinderen in de genade. Niettegenstaande dit velerlei onderscheid, moet er hartelijke liefde en vereniging onder die allen zijn. Het ene lid moet het andere ondersteunen; het ene moet invloed van het andere ontvangen; elk moet naar zijn betrekking, naar zijn bekwaamheid, in zijn rang ook zien op het welzijn van alle andere leden, en het zijne toebrengen, tot meerdere volmaaktheid van het gehele lichaam. Dat leert Paulus onder dezelfde gelijkenissen, zo-even voorgesteld. Ef. 2: 21: *Op welken het gehele gebouw bekwamelijk samengevoegd zijnde, opwast tot een heiligen tempel in de Heere*. En hoofdstuk 4: 16: *Uit welken het gehele lichaam bekwamelijk samengevoegd en samen vast gemaakt zijnde, door alle voegselen der toebrenging, naar de werking van een iegelijk deel in zijn mate, de wasdom des lichaams bekomt, tot zijns zelfs opbouwing in de liefde*. En breder in 1 Kor. 12.
Naarmate dat de harten der vromen in ware liefde verenigd zijn, dat zij elkaars lasten dragen, wenen met de wenenden, blijde zijn met de blijden, elkaars ziels en lichaams welzijn beogen en bevorderen, en samenstemmen in het bezorgen van het algemene belang; zo wordt er van dat bekoorlijk schilderij bij hen gezien, dat van samenwonende broeders gegeven wordt, Ps. 133, en van die volmaaktheid in Eén, welke hier voor hen gebeden wordt. Gelijk zij in de eerste bloei van de Evangeliekerk gevonden wordt, Hand. 4: 32: *De menigte van degenen die geloofden was van één hart en één ziel; en niemand zeide dat iets van hetgeen hij had, zijn eigen ware, maar alle dingen waren hen gemeen*. En nog eens meer in het laatste der dagen zal gevonden worden, wanneer er niet alleen tussen Juda en Jozef, maar ook tussen al de bekeerde volkeren, zulk een nauwste vereniging zal zijn, als tussen die twee houten, die tot één werden in des profeten hand, Ez. 37: 16, 22. Gewis, zal dat zonder enig gebrek in de hemel op de volmaaktste wijze eeuwig plaats hebben; gelijk enigszins vertoond wordt in die liefelijke samenstemming tot des Heeren lof, tussen de dieren, ouderlingen en alle schepselen, Openb. 5: 11-14. Naar deze volmaaktheid te staan, was de plicht van alle gelovigen, en het oogmerk van Jezus die te bevorderen.

II. Zo bindt Hij dit samen door opdat: wel ook met het geven van die heerlijkheid tot dit einde, vers 22, doch naast met het zijn in hen, dat onmiddellijk voorgaat, *Ik in hen, en Gij in Mij; opdat zij volmaakt zijn in Eén*. Dit inzijn werd vereist, om hen tot die volmaaktheid te doen komen. Want indien zij alleen enige gaven en voorrechten gemeen hadden, zou er wel enige betrekking en gemeenschap onderling zijn, doch met dat alles zouden zij, door heersende eigenliefde bezield, menigmaal door zelfzoeking,

afgunst, hovaardige verheffing en dergelijke, van elkaar verwijderd, ja tegen elkaar verbitterd worden; zelfs ook al om die geestelijke voordelen; indien niet een Goddelijke hand en band hen bij elkaar hield. Daarom was het volstrekt noodzakelijk, dat Christus Zelf, in Wien ook de Vader was, in hen was; dat Hij in dat hart woonde, leefde en werkte met Zijn Goddelijke tegenwoordigheid, licht, Geest en kracht. Want dus moest Hij al de wortels van bitterheid en zaden van tweedracht uitroeien, of het uitschieten beletten. En als die ene Heere Jezus in elk van die gegevenen eveneens leefde, leerde en werkte, kon het niet missen, of zij allen, waar en wanneer zij leefden, zouden één hart en één weg moeten hebben, eveneens gevoelen, bedoelen en betrachten, welke gelijkheid van aard en genegenheden natuurlijk zuivere vriendschap moest verwekken. En dus zou die inwoning van de Vader in en door de Zoon die volmaaktheid der gelovigen in hen uitwerken, onderhouden en voortzetten. Eveneens als in een menselijk lichaam al de leden verenigd blijven, en door een vanzelfsheid lieflijk samenstemmen tot welzijn van het gehele gestel en al de delen; zolang zij de onbelemmerde invloed der levensgeesten uit het algemene hoofd ontvangen. Zo leidt de Heilige Geest ook elders de vereniging der gelovigen met elkaar af van hun vereniging met Christus, het algemene Hoofd der Kerk. Zou het gehele lichaam samengevoegd zijn, zij moesten *opwassen in Hem Die het Hoofd is, namelijk Christus*, Ef. 4: 15, 15; Ko1. 2: 19, zij moeten het Hoofd behouden *uit welke het gehele lichaam voorzien en samengevoegd wordt*.

TWEEDE DEEL

Dit bijzonder oogmerk nu gezien hebbende, waartoe Christus in de Zijnen was, volgt:
In ons tweede hoofddeel nog het algemene waartoe Hij aan Zijn volk de heerlijkheid gegeven had, die Hem van de Vader was gegeven, en waartoe Hij de beschreven eenheid onder Zijn volk teweeg bracht. Dat is: En *opdat de wereld bekenne, dat Gij Mij gezonden hebt; en hen lief gehad hebt; gelijk Gij Mij liefgehad hebt*. In welke woorden eerst moeten verklaard worden twee gewichtige waarheden die te erkennen zijn; en ten andere die beoogde bekentenis van de wereld.

I. De waarheden te bekennen zijn deze: ***Dat Gij Mij gezonden hebt; en dat Gij hen lief gehad hebt; gelijk Gij Mij lief gehad hebt.***

A. De eerste is, *dat Gij Mij gezonden hebt*. Van die zending des Zoons door de Vader, is gesproken, vers 8, en het geloof daarvan aangemerkt als een vrucht van Jezus'prediking in Zijn gelovige discipelen. En vers 21, daar het geloof in deze zending voorkwam als een gevolg van des Vaders genadewerk van vereniging, tussen de nu reeds gelovenden en die, die nog geloven zouden. Die geloofserkentenis van deze zending was een erkentenis van het Goddelijke van alles dat Christus geleerd en verricht heeft; en van de uitnemende liefde des Vaders tot de wereld, hen zulk een Gezant en Zaligmaker toezendende. Dus sloot die ook in de ganse gehoorzaamheid des geloofs aan het Evangelie. Meer is niet nodig, daarvan hier te herhalen. Maar wat breder moet ik spreken:

B. Van een andere waarheid, die ook te bekennen was, en aan deze verknocht is: En *dat Gij haar liefgehad hebt; gelijk Gij Mij liefgehad hebt* omdat des Vaders liefde tot de mensen enigszins vergeleken wordt met Zijn liefde tot de Zoon, kunnen wij deze laatste gevoeglijk vooraf laten gaan.

1. Als wij de liefde Gods tot Christus nader beschouwen, kunnen wij dit beminde

Voorwerp wederom in twee opzichten aanmerken, en als de Zoon, en als Middelaar.
a. Niemand kan twijfelen, of Christus in het eerste opzicht geweest is het Voorwerp van des Vaders liefde, hoewel de trap en aard voor allen onbegrijpelijk is. Als de eigen Zoon van God, éénwezig met de Vader, moest Hij immers met eeuwige toegenegenheid en een liefde van het hoogste welbehagen en berusten bemind worden; hetzij men denkt aan Zijn Goddelijke natuur, of aan het Zoonschap. Want zo volmaakt als de Vader Zichzelven bemint, omdat Hij Zijn oneindige beminnenswaardige volmaaktheden zo innig kent; even groot moet ook de liefde tot de Zoon zijn, Die met Hem hetzelfde Wezen en al die heerlijke volmaaktheden bezit. Als hier nu nog bijkomt die natuurlijke en allernauwste betrekking van Zoon, eigen Zoon, eniggeboren Zoon, enz. zo moet de liefde Gods tot Christus, hoe teder anders de vaderliefde onder mensen is, onze verbeelding ver overtreffen. Elders wordt die ook verklaard. Niet alleen Joh. 3: 35: *De Vader heeft den Zoon lief*, en daar Christus wordt genoemd: *De Zoon Zijner liefde*, Ko1. 1: 13; maar ook met verheffing, wordt door des Vaders stem uit de hoogwaardige heerlijkheid van Hem uitgeroepen, Matth. 3: 17: *Deze is Mijn Zoon, Mijn geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb*.
b. Hierbij moet men nog voegen de hoedanigheid van Middelaar, waarin een nieuwe, grond van de liefde des Vaders tot de Zoon ligt. Zo is al wat aan Hem is gans begeerlijk, en Hij veel schoner dan de Mensenkinderen. Als gelovigen, Hem niet ziende maar gelovende, iets van des Konings schoonheid zien, kunnen zij zich daarin met zulk een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde verheugen. Maar bij de Vader is Hij in al Zijn dierbare graveerselen oneindig klaarder bekend. Alles wat in die Wonderpersoon is, alles wat Hij deed in het opnemen en uitvoeren van de borgtocht, strekte om des Vaders Naam op het meeste te verheerlijken; en kon niet anders dan Zijn hoogste liefde en welbehagen wegdragen. Hoe Hij in dit opzicht bij de Vader stond in het beginsel Zijns wegs, verklaart Hij, Spr. 8: 30: *Toen was Ik een Voedsterling bij Hem, en Ik was dagelijks Zijn vermakingen; ten aller tijd voor Zijn aangezicht spelende*. Gelijk ook God naderhand Hem dit getuigenis geeft, Jes. 42: 1: *Ziet Mijn Knecht, Dien Ik ondersteun, in Denwelken Mijn ziel een welbehagen heeft*. Het welbehagen der ziel drukt een allerinnigst, een allerhoogst welbehagen uit.
Zelfs komt de menselijke natuur van Immanuë1 in geen gering aandeel van deze liefde, uit aanmerking van de personele vereniging met de Goddelijke, en van haar volmaakte heilige eigenschappen; en bijzonder uit hoofde van haar onberispelijke gehoorzaamheid in alles te doen en te lijden Zodat zij ook geweest is een bijzonder voorwerp van Gods welwillende, weldoende en welbehagende liefde. Die is overal aan Zijn rechterhand geweest. Die was het, welke Hem rechtvaardigde, uit de poorten des doods verhoogde, in die heerlijkheid en verzadiging van vreugde aan Zijn rechterhand zette, en aandeel gaf in het gebied over de gehele wereld. Volgens de belofte, Ps. 89: 25-30: *En Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn; en Zijn hoorn zal in Mijn Naam verhoogd worden. En Ik zal Zijn hand in de zee zetten; en Zijn rechterhand in de rivieren. Hij zal Mij noemen, Gij zijt Mijn vader; Mijn God, en de Rotssteen Mijns heils. Ook zal Ik Hem tot een eerstgeboren Zoon stellen; ten hoogsten over de koningen der aarde. Ik zal Hem Mijn goedertierenheid in eeuwigheid houden*, enz. Deze liefde des Vaders tot Christus wordt:

2. Ook toegeëigend aan haar, dat is niet de wereld, die dit bekennen moest, maar aan hun van welke Hij sprak, en die Hij die heerlijkheid gegeven had, vers 22. Deze heeft de Vader ook lief gehad. Eigenlijk kan er geen liefde van goedwilligheid, weldadigheid of welbehagen van God tot enig schepsel zijn; om iets dat het in zichzelf heeft; maar het is omdat Hij, Die de liefde Zelf is, daarin iets beminnelijks wil leggen

of gelegd heeft. Van Zijn algemene goedheid wordt hier niet gesproken. Zo zijn al de uitverkorenen voorwerpen van Zijn liefde in twee opzichten. Van één die vrijwillig en voorgaande is geweest en een goedwilligheid was, welke voornam hen voor Hem beminnelijk te maken, en daartoe Zijn Zoon en de Heilige Geest te schenken. Van deze wordt gesproken, Jer. 31: 3:4. 11a: *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid*. En 1 Joh. 4: 10: *hierin is de liefde, niet dat wij God lief gehad hebben, maar dat Hij ons heeft lief gehad, en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden*. Wanneer zij nu door deze liefdegaven verlost zijn van de schuld der zonde, die hen hatelijk, en aanvankelijk van de smet der zonde, die hen walgelijk maakte; en wanneer zij dus naar Gods beeld vernieuwd zijn, worden zij, behalve dat het goede en de weldadigheid hen volgen al hun dagen, ja tot in eeuwigheid, van de Heere ook aangezien met een zonderling genoegen en welbehagen, en worden genoemd: *Mijn lust is aan haar*, Jes. 62: 4 hebbende nu gezien, dat God de Zoon en de gelovigen liefheeft, moeten wij zien:

3. In welk onderling opzicht deze twee dingen tot elkaar voorkomen; ***dat Gij hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij lief had.*** In het woordje gelijk steekt enige nadruk. Volgens zijn samenstelling en gebruik, zegt het niet alleen een blote vergelijking van twee onderscheiden zaken, maar ook zo één, waardoor het gevolg van het ene uit het andere als natuurlijk wordt gesteld. Zo kan het genomen worden, Joh. 13: 34, als Jezus wil, dat Zijn discipelen elkander liefhebben, gelijk Hij hen liefgehad heeft; zoveel als nademaal. En Rom. 1: 28: *Gelijk het hun niet goed gedacht heeft God in erkentenis te houden, zo heeft hen God overgegeven in een verkeerden zin*. Gelijk is hier ook zoveel als omdat of nademaal. Dus kan men het hier in beide deze opzichten nemen. Of op deze wijze: dat zij geliefd zijn, nademaal de Vader den Zoon lief heeft. Dit is ook zeker, dat de zaligmakende goedertierenheid en dat welbehagen nooit voor hen kon zijn dan in Christus; zijnde zij in zichzelf hatelijk en verdoemelijk. *Hij heeft ons begenadigd in den Geliefde*, Ef. 1: 6. Het is bekend dat de Verlosser door een volwichtige gehoorzaamheid de gunst van God voor alle uitverkorenen verworven heeft; maar als juist deze liefde tot deze aangemerkt wordt als een gevolg der liefde tot Christus; wordt er bijzonder door te kennen gegeven, dat dit rantsoen van Hem, Die de Geliefde des Vaders was, zo aangenaam en krachtig bij de Vader is, om deszelfs gunst voor dat volk te verwerven. Ook is gezegd dat Christus in hen is. Dus worden zij geliefd, omdat de Vader de geliefde Zoon in hen vindt. En heeft de Heiland Zijn heerlijkheid aan hen gegeven, waardoor zij het beeld van Gods Zoon gelijkvormig zijn, zo kan het niet missen, of de Vader moet hen liefhebben, in welke Hij het beeld van Zijn geliefde Zoon ziet.
Maar wil men het ook, of liever, vergelijkende nemen, zo is er enige gelijkheid tussen de liefde die God Zijn Zoon en de gelovigen toedraagt; hoewel de eerste in oorzaak, trap en uitwerkingen de andere zeer ver te boven gaat. In deze volgende opzichten kan men zeggen dat God de uitverkorenen lief heeft, *gelijk* Hij Christus liefheeft.
a. Zoals de Laatste nooit begin gehad heeft, zo is de Eerstgenoemde ook al van eeuwigheid geweest voor de grondlegging der wereld. *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde*, Jer. 31: 3.
b. Er is gelijkheid in betrekking en in de soort van liefde. Het is een Vaderliefde. *Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods zouden genaamd worden*, 1 Joh. 3: 1.
c. Dus is er ook overeenkomst in de hoedanigheden van deze liefde. Vaderliefde is al van de tederste, die er is. Maar zo is Gods liefde wel in een hogere trap tot Christus, nochtans zeer teder omtrent Zijn volk. *Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij*

niet een troetelkind? Jer. 31: 20. *Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen; ontfermt Zich de Heere over degenen die Hem vrezen*, Ps. 103: 13. Deze liefde is ook zo onveranderlijk, zelfs al bedrijft een zoon iets, dat hem des Vaders liefde onwaardig maakt. Ten opzichte van Christus is het zeker, in Wien ook nooit gebrek vallen kon; maar het is ook waar van de gelovigen, die deze liefde zo slecht beantwoorden. De Heere verheft Zijn standvastige genegenheid nog boven die der mensen, Jes. 49: 15: *Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontfermt over de zoon haars buiks? Ofschoon dezen vergaten, zo zal Ik toch uwer niet vergeten*. Ziet Mal. 3: 17: *Ik zal ze verschonen, gelijk als een man zijn zoon verschoont, die hem dient*.
d. Zo heeft eindelijk ook deze tweeërlei vaderliefde enige gelijkheid in uitwerkingen en gevolgen. Men kan daarvan verschillende bewijzen overnemen uit het geven van Jezus heerlijkheid aan hen, vers 22. Nadrukkelijk spreekt Paulus van deze liefdegevolgen in gelijkvormigheid met Christus, Ef. 2: 4-6: *Maar God Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus. En heeft ons mede opgewekt, en heeft ons mede gezet in den hemel in Christus Jezus*. Zodat de gelovigen met Christus ook eeuwig in hetzelfde huis des Vaders zullen zijn; als in vers 24 zal blijken; en met Hem aan dezelfde erfenis deel hebben; zijnde *mede-erfgenamen van Christus*, Rom. 8: 17. Zo is gebleken, waarin voornamelijk Gods liefde tot Christus en Zijn volk bestaat, en welke gelijkheid is tussen die beiden. Tegelijk zijn de twee grote waarheden beschreven, die in de tekst voorkomen als het voorwerp van de bekentenis van de wereld. Ik, zal niet behoeven te tonen, welk verband die met elkaar hebben. Want het zenden van de Zoon was eensdeels het grootste bewijs van des Vaders liefde tot de uitverkoren wereld, Joh. 3: 16: *Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft*, enz. Anderdeels was het einde van deze zending, om de uitverkorenen tot de dadelijke liefde gemeenschap met God te brengen, en de Geest te verwerven, die hen beminnelijk voor Hem maken zou. Zulke gewichtige en zalige waarheden waren de aandacht en aanneming van alle mensen waardig.

II. Dus moest de wereld die bekennen; volgens des Bidders oogmerk. Ik heb niet nodig deze woorden te verklaren. Daarvan is genoeg gezegd, vers 8: *Zij hebben bekend, dat Ik van U ben uitgegaan, en hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt*: En vers 21: *opdat de wereld gelove dat Gij Mij gezonden hebt*. Door de wereld verstond ik allerlei natuurlijke mensen, die door de gehele wereld verspreid waren, doch voorgeschikt bijzonder tot het geloof van het Evangelie. Het bekennen en geloven daarvan, zegt een zekere geloofskennis en overtuiging uit klare bewijzen, gepaard met een beoefenend erkennen voor zichzelf. Als de wereld deze stukken zo bekende, voldeed zij aan het oogmerk van Vader en Zoon in de huishouding der zaligheid, willende, dat het Evangelie de gehele wereld door zou zegepralen. Alleen merk ik maar aan, dat op de twee vorige plaatsen het voorwerp der bekentenis alleen was de zending van Christus. Maar hier komt er ook bij de grote liefde Gods. Die zal daar wel niet uitgesloten zijn, maar hier tot nader uitbreiding en verklaring van het vorige er bijgevoegd worden. De wereld moest ook dit laatste stuk inzien. Zou ze de heerlijkheid Gods in deze heilweg recht zien, en zou ze tot omhelzing daarvan ingenomen worden, moest ze ook overreding hebben van deze wonderbare liefde Gods tot Zijn volk.
Nu dienen de verklaarde woorden wat nader nog tot hun oogmerk gebracht te worden, hetwelk ik tweezins begrijp; wat nader en bijzonderder, uit vers 22, 23. En wat verder en algemener uit de bede, vers 20, 21.

1. De Heiland had verklaard, vers 22, 23: *Ik heb hen de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij één zijn gelijk als Wij Eén zijn. Ik in hen en Gij in Mij; opdat zij volmaakt zijn is Één*. Zo volgt: ***En opdat de wereld bekenne,*** enz.
Zeker is in deze handel van Christus met de gelovigen de krachtigste overtuiging voor de wereld:
a. Dat Hij van God gezonden was. Want was Hij machtig om zulk een heerlijkheid aan Zijn leerlingen te geven, die alle glans en grootheid van de wereld overtreft, en die door alle geschapen macht en wijsheid niet te bekomen is; was Hij in staat, om harten (anders zover van de anderen verwijderd en zo strijdig tegen één, in vele opzichten) zo volmaakt met elkaar in God te verenigen; zo werd men gedwongen te zeggen met Nicodémus, Joh. 3: 2: *Rabbi, wij weten dat Gij zijt een Leraar van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen, die Gij doet, zo God niet met hem is*. Die wonderen van genade worden gelijkgesteld, als zulk een verandering in de strijdige natuur der beesten, waarbij zij vergeleken worden, Jes. 11: 6: *De wolf zal met het lam verkeren, en de luipaard bij de geitenbok nederliggen; en het kalf en de jonge leeuw en het mestvee samen, en een klein jongsken zal ze drijven*, enz. En als God door Hem zulke grote en dierbare genadewonderen deed, was het een zeker bewijs, dat God met hen was en hen bovengemeen liefhad.
b. Tegelijk was het een deugdelijke blijk, dat God dit volk van Zijn Zoon zeer lief had, als Hij door Hem een heerlijkheid gaf aan hen, die zoveel overeenkomst had met de heerlijkheid des Eniggeborene van de Vader. Zo wordt er eens van een heerlijke staat der Kerk gezegd, Jes. 62: 2: *En de heidenen zullen uw gerechtigheid zien, en alle koningen uw heerlijkheid; en gij zult met een nieuwen naam genaamd worden, welke des Heeren mond uitdrukkelijk noemen zal*. Nochtans zou men er ook in kunnen zien, dat zij zo geliefd waren alleen in en om de Geliefde.

2. Maar wij kunnen dit ganse genadewerk van Christus aan Zijn volk ook begrijpen als een drangreden bij het verzoek, vers 20, 21. Hij had hun die heerlijkheid gegeven tot bevordering van een volmaakte eenheid en van die bekentenis der wereld, vers 22, 23. Stelt dat vers 21 dat geloof der wereld van Christus zending was het God verheerlijkend oogmerk van God in deze verlossingsweg. De Zoon had als Middelaar het Zijne daartoe gedaan, de Zijnen die heerlijkheid gegeven, die aan Hem gegeven was, om de uitverkorenen daarvan deelgenoten te maken. De Vader was in de Middelaar, om door Hem met de mensen gemeenschap te oefenen. De Zoon kwam wonen in hun harten door het geloof Nu bleef er niet over, dan dat de Vader in de Zoon en door de Heilige Geest Zich vervolgens bestendig uitliet, om ook die eenheid te bevorderen en te bewaren; opdat de wereld, volgens Hun oogmerk, zo overtuigd werd.

3. De discipelen van de Heiland dit horende, konden tegen Zijn vertrek ook hierin enige troost vinden, dat Hij door de Geest evenwel in hen bleef, en zij daardoor zouden verknocht blijven met de Vader en onder elkaar.

TOEPASSING
En niet minder kan de verhandelde stof ons ook nuttig zijn, als wij behoorlijke toepassing daarvan op ons maken. Is die volmaaktheid in Eén de vrucht van Christus zijn in ons; en dit samen een bewijs van de Goddelijkheid van Zijn zending, en van de voortreffelijkheid der liefde Gods. Hoe kan de wereld daarvan overtuigd worden, als zij let op het bestaan en gedrag van velen onder ons, die zich ook Christenen noemen?

Hoe kunnen de meesten zich met enig deel van Christus goederen vleien? Als zij zichzelf eens onbevooroordeeld bij deze dingen neerleggen.

1. Kent toch uzelf, of Jezus in u is. Velen weten van geen andere, dan blote kerkgemeenschap aan Hem, door doop, uitwendig lidmaatschap en Avondmaal. U hebt nooit andere gemeenschap voor uzelf gezocht of nodig gekend; indien het inwendig Christendom u niet zelfs een bespottelijke en ketterse zaak is. Zonder Christus en daarom zonder God in de wereld hebt u zichzelf nooit met overreding en smart gezien; waardoor u gedrongen werd Hem te zoeken, en uw hart voor Hem open te zetten. Ja, wat zeg ik? U wilt Hem niet in u hebben, en drijft Hem weg. Gelijk een kouw vol is van gevogelte, zo is alles binnen u vervuld met lieve boezemzonden, die vermaak of voordeel aanbrengen; met bedenkingen van allerlei aardse dingen, en drekgoden, die in het hart opgericht staan; en met vleselijke lusten en begeerlijkheden, dat er geen plaats voor Christus is. Zegt u niet met sprekende daden, als Amnon van een gehate Thamar, 2 Sam. 13: 17: *Drijft nu deze van mij uit naar buiten; en grendelt de deur achter haar toe*. Schrikt u van zulke snode verachting? Ja, zij is schrikkelijk. En nochtans pleegt u die; als u tegen alle bestraffing en overtuiging van Jezus woord en dienaars u verzet; en zulke mensen en middelen ontwijkt, waardoor klopping aan uw geweten komt. Zijn niet de ernstigste leraars, die het ontrusten, om het hart voor Christus te openen, u zo gehaat, als de bode van de goddeloze Joram aan Eliza? Dat u ook in het hart zegt: *Ziet toe, als die bode komt; sluit de deur toe, en dringt hem uit met de deur; is niet het gedruis der voeten zijns heren achter hem?* 2 Kon. 6: 32. Komt de Heere Jezus door Zijn Geest aan uw hart zelf eens aankloppen met enige benauwende overtuiging; zijn er immers velen die door allerhande redeneringen, bezigheden, gezelschappen en vermaken die bekommering trachten te verdrijven; en die het ook maar al te rampzalig gelukt. Wat is dat anders, dan die goedertieren Zaligmaker de deur uitstoten?
Het is waar; Hij krijgt bij sommigen nog wel enig gehoor, die overreding krijgen van gemeenschap aan Christus te moeten hebben, om zalig te worden; en dus op hun wijze daaromtrent werkzaam worden. Maar als u het recht beziet, is het u niet maar alleen te doen, om Christus goederen der heerlijkheid na dit leven te hebben, en hier gerust te leven in zulk een troostrijke verwachting? Is het hart wel gezet, om Hemzelf daar binnen te hebben? En is al uw zo genaamd geloof niet maar alleen een gunstig besluit en vaststellen van uw aandeel aan Hem? Is het wel van die aard, als Ef 3: 17. *Dat Christus door het geloof in uw harten woont?* En zonder dat, mist u niet alleen die dierbare Inwoner, maar ook alle zaligmakende genade van Hem. De ziel, waarin Jezus niet is, is een leegstaand huis gelijk, waarin niets dan ongedierte woont, met stof en vuiligheid, en dat geheel vervalt.

2. Dit gemis van Christus in u, zal ook bevestigd worden, als u zich eens beschouwt bij het andere stuk der verklaarde woorden, het gevolg van dat inzijn, namelijk het volmaakt zijn in Één. De meeste uiterlijke kerkleden tonen de minste gemeenschap des harten niet te hebben met het lichaam der ware Kerk. Of zij vervolgd wordt; of de waarheid bestreden wordt; of innige Godzaligheid bespot wordt; of er mensen bekeerd worden of niet; of de vromen hun weg met blijdschap reizen, of onder het kruis gebukt gaan, of zij een eer van Christus, of een aanstoot zijn; het gaat u niet aan. *Het is Sion, zeggen zij, niemand vraagt naar haar*, Jer. 30: 17. Was uw vereniging hartelijk met het lichaam der gelovigen, u zou omtrent de belangen daarvan immers enig gevoel hebben; u zou van droefheid en blijdschap, zorg, bid- en dankstof over de Kerk weten; en wel eens hartelijk mee kunnen zingen uit Ps. 137: 5, 6: *Indien ik U vergete, o*

Jeruzalem, zo vergeet mijn rechterhand haarzelf, mijn tong kleve aan het gehemelte, zo ik aan u niet gedenk, zo ik Jeruzalem niet verhef boven het hoogste mijner blijdschap. Maar nu is het u genoeg, als het u in het uitwendige naar uw zin gaat, en u zich vleien kunt, stervende te zullen zalig worden. Dus toont u zich zo ongelukkig te zijn, dat men tot u zeggen mag, als Nehemia tot zijn wederpartijders, Neh. 2: 20: *Gijlieden hebt geen deel, noch gerechtigheid, noch gedachtenis te Jeruzalem*.
En wat betreft uw vereniging met de bijzondere ware leden van Christus; daar is een soort van mensen, daar men doorgaans zich minder mee verenigen kan. Hoe meer van Christus en Zijn Geest in woord en wandel door die lieden vertoond wordt, hoe minder u het erbij duren kunt; u zit er zo benauwd, en kunt met die gesprekken u niet vermengen; waarom u alle gelegenheden daartoe schuwt; zelfs al gelooft u dat die mensen goed zijn. Maar veeltijds heeft de wereld, in plaats van vereniging met de tederste en geestelijkste Godzaligen, de grootste haat en afkeer daartegen. Waarom? Om hetgeen van Christus in hen bespeurd wordt. Nee, zegt u; het is omdat zij geveinsden zijn, en zich aan zulke en zulke snode stukken schuldig maken. Indien dat nu eens zo ware; zo is toch hun gebrek niet de reden van uw vijandschap. Want vindt u in die mensen en gezelschappen, waarmee u de nauwste gemeenschap hebt, zoveel van Christus en Zijn hemels beeld, dat u hen daarom verkiest? Integendeel, met openbare goddelozen, vloekers, hoereerders, verachters van de godsdienst en dergelijke, kunt u zonder tegenzin verkeren. O, rampzalige! hoe wordt uw vijandschap tegen Christus en Zijn genadewerk openbaar! Mocht ze eens tot heilzame schrik aan uw consciëntie openbaar worden.

3. Doch onze stof geeft nog een derde stuk, dat tot ontdekking van onbekeerden dienen kan. Al die heerlijkheid, die de Heere Jezus aan Zijn volk geeft, moest volgens Zijn oogmerk dienen, opdat de wereld daaruit de uitnemende liefde Gods tot mensen bekenne. Maar u bent daarvoor nog geheel blind en ongevoelig. Zolang als de staat van een mens, die het beeld van Gods Zoon gelijkvormig gemaakt is, u niet onwaardeerlijk groot boven alle tijdelijke voordelen is voorgekomen; zolang als u niet kent een onvoldaanheid van uw ziel, al had ze alle tijdelijk genoegen, tenzij u uw lot midden onder hen werpen moogt; zolang uw ziel niet rusteloos begerig en uitziende wordt, om ook deel aan zulk een heerlijkheid te hebben, en een voorwerp van zulk een wonderliefde te worden. Want het rechte bekennen daarvan kan niet missen een dusdanige gemoedstoestand te verwekken; en een gedrag als van de heidenen voorzegd wordt, *dat zij de slip grijpen zullen van een Joodse man, zeggende: Wij zullen met ulieden gaan, want wij hebben gehoord, dat God met ulieden is*, Zach. 8: 23. Maar daar u nu zo onverschillig omtrent deze heerlijkheid bent, hebbende de eer van mensen liever, dan de eer die uit God is. Daar u nu gans koud en ongevoelig blijft voor die onbegrijpelijke zondaarsliefde; daar u die vrijwillige liefde bijna uitdooft door dwalende begrippen der trotse eigenliefde, willende die van God gronden in uw eigen beminnelijkheid, die u waant te hebben, of buiten Jezus zoekt. Ja, daar de letterlijke bevatting, welke u van die grote liefde hebt, in u geen uitwerking heeft van inwendige verheerlijking, maar van gerust daarop te zondigen en slordig te leven; is het u een zekerst bewijs, dat u nog behoort tot die ongelukkige wereld, waarvan Johannes zegt: *Daarom kent de wereld ons niet, omdat zij Hem niet kent*, 1 Joh. 3: 1.
En wat is zulk een staat allerbeklaaglijkst; niet minder, maar in zeker opzicht meer, (omdat u kennis van een Evangelie hebt) dan die in Ef. 2: 12 beschreven wordt: *Dat gij in dezen tijd waart zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hope hebbende, en zonder God in de wereld*. Al dat gemis treft u niet zeer, zolang u het hart nog ophalen kunt in de

genieting van schepselen; maar waarmee zullen de oneindige begeerten van een ledige ziel voor eeuwig vervuld worden, als zij ook dit alles mist? U bent niet gaarne bij godvruchtige mensen; maar wat zal het een rampzalige scheiding zijn, als u uw bloedvrienden en bekenden, die God vreesden, zo onbegrijpelijk verheerlijkt met Jezus ten hemel zult zien ingaan, uzelf eeuwig van hen afgescheiden, en verwezen tot een allerrampzaligste vereniging met de duivelen en vertwijfelde goddelozen. Wordt u hier niet bewogen door de oneindige liefde Gods tot zondaars; het zal dan zulk een zielgrievende spijt zijn, deze liefde versmaad, met verachting beantwoord te hebben, en die nu rechtvaardig voor u veranderd te zien in eindeloze grimmigheid.
Die nare verwachting is voor elk onbekeerde zo onvermijdelijk; tenzij het u ernst werd, te vlieden van de toekomende toorn Daartoe is wel als een middel nodig, gedurig *onderzoek der Schriften, die van Christus getuigen*, Joh. 5: 39. Ook wel, u af te scheiden van gezelschappen, daar Christus niet in het midden is; en u te verenigen met de Godzaligen. Het mocht u eens gaan, als 1 Kor. 14: 24, 25: *Maar indien zij allen profeteerden, en een ongelovige of ongeleerde inkwam, die wordt van allen overtuigd, en hij wordt van allen geoordeeld. En alzo worden de verborgen dingen zijns harten openbaar; en alzo vallende op zijn aangezicht, zal hij God aanbidden, en verkondigen dat God waarlijk onder u is*. Maar vooral is u als een middel nodig veel te bidden om openbaring van de Heere Jezus en Zijn genadige werking aan uw hart. Leest eens met aandacht de nadrukkelijke bede van Paulus, en zoekt er biddende uw hart bij te brengen. Zij is zo gepast op de verklaarde stof, Ef. 3: 14-19: *Om deze oorzaak buig ik mijn knieën tot de Vader van onze Heere Jezus Christus, uit Welken al het geslacht in de hemelen en op de aarde genaamd wordt; opdat Hij u geve, naar de rijkdom Zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door Zijn Geest in den inwendigen mens. Opdat Christus door het geloof in uw harten wone, en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt. Opdat gij ten volle kunt begrijpen met al de heiligen, welke de breedte, en lengte, en diepte, en hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods*. Denkt ook, terwijl u dit hoort of leest, dat die grote God en Zaligmaker tot u nog zegt, als eertijds tot die van Laodicea, Openb. 3: 20: *Ziet, Ik sta aan de deur, en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal tot Hem inkomen*. Durft u die Gezegende des Heeren te laten buiten staan?
Laat ik nog enige zaken tot uw bestuur en nut aanmerken, die één plant met de Heere Jezus geworden zijt.

A. Let wel, hoe ernstig en aanhoudende Hij blijft aandringen op de volkomen eenheid tussen Zijn volk. Zij ligt Hem zo na aan het hart. Alles, wat Hij aan u geeft, en in u werkt, heeft dat tot oogmerk. En het is immers uw heil, sterkte, de lust van uw leven en sieraad voor het oog van de wereld, die Hij erin beoogt. Het was in Tertullianus tijd bij de heidenen een spreekwoord. Ziet, hoe lief de Christenen elkaar hebben. Die eerste gelovigen waren zo nabij de volmaaktheid der eenheid, dat de vijandige wereld hen deswege moest prijzen. Laat ik de schande der hedendaagse gelovigen in het tegengestelde niet weer ophalen. Ik heb in het vorige daarvan gemeld, welke partijschappen, verdeeldheden en verbitteringen plaats hebben tussen zulken, die anders eensgezind zijn in het voorstaan van waarheid en Godzaligheid. Mocht elk, die zijn schuld ziet en wenst te verbeteren, overtuigd zijn, dat dit zondig gebrek voorkomt, omdat het dodelijk eigen in verschillende opzichten meer gewicht op het hart heeft, dan het belang van Christus. Het is een zeker bewijs, wat u anders meent of voorgeeft, dat u niet vast genoeg het Hoofd behoudt; anders zou het gehele lichaam vaster samengevoegd zijn, Ko1. 2: 19. Want dat leert de aard der zaak en de bevinding, hoe

meer van Christus en de liefde Gods levendig aan het hart is, hoe meer het een ongedwongen neiging hebben zal tot die beminnelijke eenheid. Heethoofdige, partijdige, twistgierige Christenen worden koud van hart.

B. Niet alleen moet men waken om de band van eendracht niet te breken, maar ijveren, om met algemene macht het welzijn van het gehele lichaam en al de bijzondere leden te bevorderen; opdat wij meer naar de volmaaktheid van deze eenheid jagen. Het is wel natuurlijk en geoorloofd, dat elk zijn eigen nut, vordering en verkwikking beoogt, inzonderheid naar de inwendige mens; maar men moet ook zien op hetgeen des anderen is, en het algemeen belang niet uit het oog verliezen. Denkt daaraan, als u met uw verzoeken voor de troon komt. De apostel maakt daarvan een eerste hoofdplicht, 1 Tim. 2: 1: *Ik vermaan dan voor alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen voor alle mensen*. En het is een bevel, Ps. 122: 6: *Bidt om de vrede van Jeruzalem*. Denkt daaraan, als u in gezelschappen tot onderlinge stichting u bevindt; dat men elkaar zoekt enig voordeel toe te brengen. Denkt daaraan, wanneer u eens geroepen wordt tot zware posten tot verdediging of medehulp in de zaak van God. Al schijnt het u, dat u voordelen en mensengunst in het tijdelijke daaraan zoudt moeten overgeven. Ja, dat de ziel haar aangename gezetheid zou moeten missen, en in strikken en verzoekingen raken. Wij moeten wel wat van het onze voor de grote algemene zaak over hebben; en mogen geloven, dat de Heere Jezus, Die deze betrachting zo ernstig begeert, nu nog bij de Vader de Voorbidder is, en dat Zijn hart bijzonder genegen is, voor zulken, die zich gewillig aanbieden onder het volk. Het zal aan geen hulp en bewaring ontbreken. Denkt eindelijk aan deze verplichting, indien u onder onbekeerden, waaronder zijn kunnen die nog geloven zullen, zulken ontmoet, waarop u enige betrekking hebt, of waarin u enige vatbaarheid om te horen vindt, dat u ook het uwe volgens Christus begeerte doet met woord en voorbidding, dat zij ook door bekering mogen verenigd worden met Zijn verborgen lichaam. En hoort u van zulke vromen, die naar ziel of lichaam in nood zijn, leest dan 1 Kor. 12: 25, 26: *Dat de leden voor elkander gelijke zorg moeten dragen. En hetzij dat één lid lijdt, zo lijden al de leden mede*.

C. Nog kan elk gelovige voor zichzelf uit onze stof het beste hulpmiddel leren tegen gevaar van verleiding door het hedendaagse ongeloof aan het Evangelie. De overgegevenheid der mensen aan een libertijns leven roept alle listen van een bedorven filosofie te hulp, strooit allerlei atheïstische geschriften door de wereld, en houdt allerlei vergaderingen openlijk genoeg, om die zaligste waarheid uit het hart der mensen uit te roeien, dat Christus van de Vader gezonden is; om alle godsdiensten te verenigen, of liever te vernietigen, in een klein getal van natuurlijke zedeplichten. Het is waar, de Heilige Schrift, en zelfs de rede geven wapenen genoeg aan de hand, om de draak en zijn engelen tekeer te gaan; maar elk zal voor zijn eigen gemoed allerveiligst tegen dat helse vergift zijn, als hij maar bevinding mag hebben van een inwonende Christus, Die in de ziel leeft en werkt; en als hij met zijn hart veel praktikaal verkeren mag omtrent die grote waarheid. Dan zullen alle listige omleidingen des duivels zo weinig in staat zijn, om hem daaraan te doen twijfelen, alsof men u wakende, wandelende, etende en drinkende wilde wijs maken dat uzelf geen leven of aanwezen had. *Want zo iemand wil deszelfs wil doen, die zal van deze leer bekennen, of zij uit God is, dan of Ik van Mijzelve spreek*, Joh. 7: 17.

D. Merkt eindelijk nog dit aan tot uw besturing, wat het einde en oogmerk is van Christus genadewerk aan en in Zijn volk; opdat de wereld tot die verklaarde

bekentenis kome. Hebt u voor uzelf dan iets van Zijn heerlijkheid ontvangen; hebt u iets van Zijn genadige tegenwoordigheid aan het hart ondervonden, waardoor het aan Hem en de vromen zo verbonden werd; ziet dan toe, dat u:

Eerst in uw ganse wandel zoveel naar buiten van dat inwendig Goddelijk werk vertonen moogt, dat ook de onbekeerde wereld daardoor van de hemelse oorsprong en kracht van het Evangelie overreed wordt. Opdat het zij, als Jes. 61: 9: *Allen die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat zij zijn een zaad, dat de Heere gezegend heeft*. En gelijk Hand. 5: 12, 13: *En zij waren eendrachtiglijk in het voorhof van Salomo. En van de anderen durfde niemand zich bij haar voegen; maar het volk hield hen in grote achting*.

Ten andere moet de gemelde ondervinding ook die uitwerking hebben, dat u voor uzelf die grote liefde Gods erkent. O doolt steeds in deze liefde met al uw aandacht. Hoopt alles daarvan, wat zulk een Liefhebber weet, u het best te zijn. Vertrouwt al uw belangen gerust daaraan toe, zeggende met David, Ps. 59: 11: *De God mijner goedertierenheid zal mij voorkomen*. Voedt nooit harde gedachten van Hem, al doet Hij u soms vele benauwdheden en kwaden zien. Hij heeft niet minder lief, wanneer Hij slaat, dan wanneer Hij kust; en terwijl Hij Zijn troetelkind slaat, en hard toespreekt, *rommelt Zijn ingewand daarover*, Jer. 31: 20. Uw zuchten is voor Hem niet verborgen; uw tranen zijn in Zijn register. En al moest u de liefde van mensen missen, ja de haat der ganse wereld ondergaan, die niets van deze heerlijkheid in u ziet; Gods liefde is alleen genoeg; en die zal eens openbaar worden tot schaamte en schrik der vijandige wereld; wanneer u geheel verheerlijkt uit- en inwendig in de nauwste en onmiddellijke vereniging met Christus en al de heiligen zult ingehaald worden in blijven tot in eeuwigheid. AMEN

TWEE EN TWINTIGSTE PREEK

Johannes 17:24:
Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt; want Gij hebt Mij liefgehad vóór de grondlegging der wereld

24 Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ᾽ ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

INLEIDING

DE bekende Naomi vertroostte eens haar deugdzame schoondochter, die zich in een arme bedroefde weduwstaat bevond, met verzekering van een wenselijkste verbetering van deze treurige toestand, die zij te wachten had door de zorg van de losser Boaz, zeggende: *Zit stil mijn dochter, want die man zal niet rusten, tenzij dat hij heden deze zaak voleind heeft*, Ruth 3: 18. Zij vermaant Ruth stil te zitten, dat is, boven de middelen, die zij op raad van haar schoonmoeder gebruikt had, geen verdere bestelling te maken, maar de ganse handhaving van haar zaken aan Boaz over te laten. Ook geeft zij daarmee te kennen dat Ruth zich wel gerust op zijn zorg mag verlaten, en een gelukkige uitkomst verwachten. En dit is geen ijdele troost, die alleen grond had in de wens en genegenheid van de oude vrouw; maar zij wijst een zekerder grond van hoop aan: *Want die man zal niet rusten*: enz. Die man, zegt zij met nadruk, die vermogende man, die eerlijke en edelmoedige man; die *zal niet rusten, tenzij dat hij heden deze zaak voleind heeft*. Zij verstaat door deze zaak in het gemeen haar gehele tijdelijke belang; in het bijzonder de herstelling in de bezitting van haar overleden echtgenoot zowel, als de bezorging van een goed huwelijk voor haar persoon, om de naam des verstorvenen te verwekken over zijn erfdeel. Boaz had begonnen zich haar zaak aan te trekken; hij had haar en haar moeder gedurende de gehele oogsttijd onderhouden, haar latende aren oplezen op zijn veld; en hij had toezegging gedaan, de grote hoofdzaak van haar lossing uit te zullen voeren. Maar Naomi verzekert haar, dat die man, die het zo wel begonnen had, het ook zou voleinden; en dat hij niet rusten zou, voordat het geschied was; dat hij alle vlijt zou aanwenden, die mogelijk was, en geen uitstel nemen, om haar ten top van dat geluk te verheffen. De uitkomst heeft deze hoop en belofte ook beantwoord, gelijk in het vervolg van die bekende geschiedenis te zien is.

Dewijl de lichamelijke lossers in het gemeen als voorbeelden kunnen aangemerkt worden van de grote Verlosser der zielen, Christus; zo mogen wij dit geval wel overbrengen tot de geestelijke staat van Gods volk; en mogen zij, terwijl zij in zielsarmoede en kommer op aarde leven, dergelijke troosttaal wel overnemen. Zij hebben grote reden om stil te zitten en de eeuwige belangen van hun zielen toe te vertrouwen aan die grote Man, Die het zo wel met hun meent, Die hun zaak begonnen heeft aan te nemen, en voor hun geestelijk bestaan zo wel zorgt, gedurende de tijd, dat zij bij opgelezen aren leven moeten. Dewijl Hij ook niet rusten zal, voordat Hij hen in de volle bezitting van ziel zaligende goederen gesteld, en tot de innigste gemeenschap met Hemzelf gebracht zal hebben. En die gelukkige troostgrond vinden wij in de bede van de grote Hogepriester van onze belijdenis, welke Hij in de tekst uitstort; tot geruststelling van Zijn discipelen, en tot troostrijk onderwijs, om gelovig al hun zaken aan Hem toe te vertrouwen. Hij heeft niet alleen voor hen, maar ook voor allen die door hun woord in het vervolg nog zullen geloven, ook uit de heidenen, gebeden, om alles wat hier in de staat der genade nodig was, vers 20, 21. En dat verzoek krachtig

aangedrongen, vers 22, 23. Maar nu toont Hij, het daarbij ook niet te willen laten, maar zeer ernstig bezorgd te zijn om het grote werk van hun zaligheid te voleinden, en hen na dit leven te brengen tot de hoogste top van geluk, in Zijn heuglijkste gemeenschap. Deze laatste bede in het derde hoofddeel van het gehele gebed is begrepen in vers 24-26. De bede zelf tot hun eeuwige gelukzaligheid na dit leven is in de tekst, vers 24. En daarop volgt een beweegreden, omdat in hen, in tegenstelling van de wereld, de nodige middelen, naar des Vaders oogmerk, gebruikt zijn, vers 25, 26.
Thans moeten wij onze aandacht alleen vestigen op de bede, die door haar gewichtige inhoud ook overwaardig is met opmerking gehoord te worden.

VERDELING
Zij behelst twee delen.
1. Een aanspraak. *Vader*.
2. En in de overige woorden het verzoek zelf.

EERSTE DEEL
Wat betreft die aanspraak van *Vader,* welke ook voorkwam in vers 1, 5, 11, 21. Daar is gezegd wat de reden is, waarom Christus God zo noemen kan; en waarom Hij van deze betrekking gewag maakt. De eerste was, omdat de eerste Persoon in de Heilige Drie-eenheid de Tweede van eeuwigheid en eigenlijk, op een Goddelijke en voor ons onbegrijpelijke wijze heeft gegenereerd. Dat de Heere Jezus die aanspraak gebruikt, zeiden wij, kan ons leren Zijn heilige geloofskracht, nog vasthoudende aan deze heerlijke en liefelijke betrekking; niettegenstaande de Vader Hem straks zo op een vreselijke wijze in toorn zal ontmoeten. Ook is erin op te merken, meest tot sterkte van het geloof der discipelen, dat uit deze betrekking een zekere verhoring van het gebed te wachten is. En deze betrekking wordt met reden hier herhaald, denk ik, daar het verzoek zo hoog gaat, en met een soort van gezag evenwel voorgedragen wordt. Een hemel van onbegrijpelijke heerlijkheid en eindeloze gelukzaligheid, als bij uiterste wil te maken aan Zijn vrienden; een eis zo groot te doen, en dat op zulk een vrijmoedige wijze; zou nooit een voorspraak durven ondernemen die minder was dan de eigen Zoon van God, van gelijke majesteit met Dezelve. Waarom ook de apostel in deze hoedanigheid van het Goddelijk Zoonschap zoveel grootheid zag aan de Hogepriester, en gewicht bij de voorspraak van Hem, Hebr. 4: 14: *Dewijl wij dan een groten Hogepriester hebben, Die door de hemelen doorgegaan is, namelijk Jezus, de Zone Gods*, enz.

TWEEDE DEEL
Laten wij dan het grote verzoek zelf zien; waarin ik drie hoofdzaken zal opmerken.
I. De personen voor welke Hij spreekt: *Die, die Gij Mij gegeven hebt*.
II. De zaak, die Hij voor dezen begeert; *dat zij daar Ik ben, ook bij Mij zijn; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt Mij liefgehad, voor de grondlegging der wereld*.
III. De wijze van het verzoek: *Ik wil*.

I. Wat de personen aanbelangt, voor welke Christus dit verzoek doet, die worden met een omschrijving voorgedragen, die hier verschillende malen voorkwam; vers 2, 6, 9, 11, 12. ***Die, die Gij Mij gegeven hebt.*** Deze zijn zeker niet alleen de weinige apostelen, Hem tot dat ambt gegeven; ook niet alleen degenen, die Hem reeds door krachtdadige roeping dadelijk ten eigen zijn gemaakt; maar ook al dezulken, die in het eeuwig voornemen der genade aan Hem zijn gegeven, om voor hen het rantsoen in de

volheid des tijds te betalen; opdat zij door al de volgende eeuwen, elk op zijn tijd der minne, door de Vader tot Christus getrokken worden. Zo ruim was het ook in vers 2 te verstaan, daar Hij van Zijn macht sprak, om het eeuwige leven te geven aan al wat Hem gegeven was. En zo moet het ook hier genomen worden, uit het verband met vers 20, daar bij de reeds bekeerden gevoegd zijn allen, die nog geloven zullen. Voor dezen wordt die grote genade verzocht, want de menslievende Verlosser heeft een bijzondere genegenheid en zorg over diegenen, die in de onbegonnen eeuwigheid de voorwerpen van des Vaders liefde waren, en die in een eindeloze eeuwigheid zijn zullen Zijn blijdschap en kroon. Hij wil dat duurgekochte eigendom van Zich niet laten vervreemden, maar eeuwig bij Zich hebben. Trouwens, voor dezen alleen kan het verzoek ook bij de Vader gelden. Wat is het een heerlijk voorrecht voor zulken ondertussen, dat, eer zij geloven, dat zij geboren zijn, de hemel reeds voor hen besproken wordt! Gelijk wij zien:

II. In de zaak, die Hij voor hen begeert; *dat daar Ik ben*, enz. Dat begeerde goed stelt Hij in twee voomame zaken voor:
A. In een plaatselijke tegenwoordigheid bij Hem; *dat daar Ik ben, ook die bij Mij zijn*, enz.
B. In een zielzaligend gezicht aldaar van des Middelaars doorluchtigste heerlijkheid: *Opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt Mij lief gehad, voor de grondlegging der wereld*.

A. In dit eerste gedeelte der gelukzaligheid, die Jezus voor Zijn volk bespreekt, moeten wij zien:
1. De plaats; ***waar Ik ben.*** Dat Hij naar Zijn Goddelijke natuur niet alleen alomtegenwoordig is, met Zijn Wezen geheel, en volstrekt onafmetelijk, weet elk, die recht denkt van een oneindig volmaakte Geest, en naar Gods woord; maar ook weten wij, dat dit woord dikwijls spreekt van een aanwezen Gods in een bijzondere plaats, en van plaatsverandering; alleen, voorzover Hij Zijn heerlijke tegenwoordigheid in zulk een plaats voor Zijn schepselen doet blijken. En zo is de derde hemel, die een eigenlijke geschapen plaats is, *de vaste plaats van Gods woning*, 1 Kon. 8: 39. Daar de zalige inwoners *Zijn aangezicht altijd zien*, Matth. 18: 10. In dit opzicht is de Zone Gods ook altijd in de derde hemel; zoals het Hem wordt toegeschreven, Joh. 3: 13: *En niemand is opgevaren in den hemel, dan Die uit den hemel nedergekomen is, namelijk de Zoon des Mensen, Die in de hemel is*. Naar Zijn menselijke natuur, waarvan evenmin zulk een alomtegenwoordigheid kan gesteld, als ze van de Godheid kan geloochend worden, was Jezus thans op de weg naar Gethsémané. Maar, gelijk Hij Zich hier vertoont, als niet meer met Zijn vrienden in de wereld zijnde, vers 11, 12, maar als de Hogepriester, Die met Zijn eigen bloed in het binnenste heiligdom reeds is ingegaan om daar voor Gods aangezicht te verschijnen voor ons; zo moeten wij hier ook begrijpen, dat de Persoon des Middelaars spreekt, als zijnde reeds in de hemel, daar Hij naar de ziel al zal tegenwoordig zijn, eer deze Joodse dag geëindigd is. Daarvan verzoekt Christus:

2. ***Dat de gegevenen ook bij Hem zijn.*** De gelovigen kunnen op verschillende wijzen gezegd worden met Christus in de hemel te zijn; als zij door geloof, hoop, smaken van de eerstelingen des Geestes, en andere zielswerkzaamheden, verkeren omtrent Hem en de hemelse dingen Dat wordt genoemd *een wandel in de hemelen*, Fil. 3: 20. *Een komen tot het hemelse Jeruzalem, en de vele duizenden der engelen, tot de algemene vergadering en de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn;*

en tot God, de Rechter over allen, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen. En tot de Middelaar des Nieuwen Testaments Jezus; enz. Hebr. 12: 22-24. Ook zijn zij met Christus in de hemel door persoonsverbeelding in Hem. *En heeft ons mede opgewekt, en heeft ons mede gezet in de hemel in Christus Jezus*, Ef. 2: 6. Doch ik denk niet, dat Hij daarop ziet; dewijl Hij begeert een tegenwoordigheid, niet die door geloof zonder zien geschiedt, maar die een aanschouwen van Zijn heerlijkheid zal meebrengen. Derhalve verstaat Hij het zijn van de gelovigen bij Hem na dit leven, nadat elk op zijn tijd de Raad Gods op aarde zal hebben uitgediend. En dan wordt deze bede aanvankelijk vervuld, wanneer de ziel haar hoogste behagen genieten mag, *uit het lichaam uit te wonen, en bij den Heere in te wonen*, 2 Kor. 5: 8. En als zij dat deel ontvangen mag, dat zij hier begeert, als verre het beste; te weten, *ontbonden te worden, en met Christus te zijn*, Fil. 1: 23; *of met Hem in het paradijs te zijn*, Luk. 23: 43. Doch de volkomen vervulling wordt voor alle gelovigen tegelijk verwacht, bij Christus laatste wederkomst, nadat Hij hun plaats in het huis des Vaders zal bereid hebben; dan, zegt Hij, *kom Ik weder, en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt daar Ik ben*, Joh. 14: 3. Dan zullen zij met ziel en lichaam *opgenomen worden in de wolken, den Heere tegemoet in de lucht; en alzo zullen wij altijd met den Heere wezen*, 1 Thess. 4: 17.

Doch opdat Jezus discipelen iets begrijpen mogen van de grootheid van dit goed, moeten wij enigszins nader aanwijzen, welk heil daarin gelegen is, eerst te zijn daar Christus is, en dan, daar bij Hem te zijn; zoverre als dat geopenbaard is.

a. Daar te zijn, in de derde hemel, is een onbedenkelijk geluk. Het is een plaats van heerlijkheid, waarvan de levendigste verbeelding, die iemand uit het grootste dat in de natuur is, maken kan, maar een flauwe schets is. Ziet eens de doorluchtige beschrijving, die onze apostel daarvan geeft, Openb. 21: 10-27. En al wilde men daar de plaatselijke hemel niet verstaan, maar een heerlijkheid, die de Kerk voor de jongste dag op aarde nog te wachten heeft, of met anderen begrijpen, dat het een beschrijving is van de verheerlijkte Kerk na die dag, zoals ze ook op de vernieuwde aarde zich zal vertonen; het zal temeer de heerlijkheid van de derde hemel bevestigen. Het is die *stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is*, Hebr. 11: 10. Heeft God zulk een voortreffelijk verblijf voor Zijn schepselen in deze benedenwereld gemaakt; wat moet die bovenstad, daar Hijzelf Zijn paleis heeft, een luister hebben, die voor geen aardse inwoners te begrijpen is?

Het is daar daar God *alle tranen van hun ogen zal afwissen, en de dood niet meer zal zijn; noch rouw, noch gekrijt, noch moeite meer zijn zal*, Openb. 21: 4. Men zal daar geen Kanaänieten, die als doornen in de ogen en prikkelen in de zijde kwellen, meer ontmoeten. Zonden, verdorvenheden, verzoekingen, bestrijdingen, duisterheden en twijfelingen naar de ziel, zullen daar onbekende dingen zijn. Nee; in dat zalige gewest woont niets dan vlekkeloze heiligheid en ziels overstelpende weelde. Het is het gelukkige vaderland van de vele duizenden der engelen, en van die ontelbare schare der rechtvaardigen, die daar blinken als de zon in het Koninkrijk huns Vaders. Ja, dat alles insluit, daar ziet men God van aangezicht tot aangezicht; daar geniet men Zijn ziel vervullende gemeenschap onmiddellijk; daar ziet, hoort en doet men niets, dan lieven, juichen, zingen en prijzen.

Die dan op Christus voorspraak daar eens komen; het zal niet wezen, om eens te zien en te horen, en daama weer naar de lage en verdrietige aarde te moeten keren; gelijk er Paulus zo eens kwam, eer hij verhuisde, 2 Kor. 12: 2-4. Ware daarvan enige mogelijkheid, die vrees zou al het genoegen storen. Maar dat zal ongestoord en eeuwig duren. *Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw*

rechterhand eeuwiglijk, Ps. 16: 11. Ik zeg er niet meer van. Want *het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen*, 1 Joh. 3: 2. En Christus Zelf voegt nog een voornaam deel aan deze gelukzaligheid erbij: ***Daar bij Hem te zijn.***

b. Dit is het tweede stuk, waarbij de aandacht nog een ogenblik dient stil te staan, om de grootheid van het verzochte goed wat meer te bevatten. De hemel zou onvolmaakt zijn, en vele van de genoemde vermaken geen plaats kunnen hebben, indien de rechtvaardigen van Christus gescheiden waren. Zijn tegenwoordigheid zal zulk een voornaam gedeelte der hemelse gelukzaligheid zijn. Was het hun zo goed, waren zij zo opgetogen, dat zij niet wisten wat zij zeiden, toen zij met Hem op de berg waren, en in een klein gezelschap van verheerlijkten een klein voorspel van Zijn heerlijkheid zagen, Matth. 17: 1-4. Wat zal het wezen, Hem op Zijn hemeltroon met eer en heerlijkheid gekroond te zien? Daar geen smaders en vijanden Hem meer vervolgen, geen spotters en lasteraars Hem meer omringen; maar daar tienduizend maal tienduizenden, en duizend maal duizenden knielende aanbidders steeds met een grote stem roepen: *Het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging*, Openb. 5: 11, 12. Was Hij hun zo dierbaar, toen Hij geen gedaante noch heerlijkheid had, maar een smaad van mensen en veracht van de volken was; hoe gans begeerlijk zal alles zijn, wat aan Hem is, wanneer zij Hem zo uitermate zeer verhoogd mogen zien. Was Zijn tegenwoordigheid hen zo dierbaar, dat zij hun naaste vrienden en goed om Zijnentwil gereed verlaten konden, Matth. 4: 20, 22; en wilden zij nergens heengaan dan bij Hem, Joh. 6: 68, hoewel Hij hen toen door moeite en armoede omleidde en verplichtte om dagelijks achter Hem het kruis te dragen. Wat zal het bijzijn onbegrijpelijk vergenoegend zijn, als zij met Hem mogen zitten op Zijn troon, *en het Lam, dat in het midden des troons is, hen zal weiden, en hun een Leidsman zal zijn tot levende fonteinen der wateren*, Openb. 7: 17. Zeker, zulke zielen, die wel eens gesmaakt hebben, hoe goed het is, nabij God te wezen, als zij niet ziende maar gelovende, in Hem zich met zulk een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde verheugden; kunnen best opmaken, hoe verrukkensmachtig die gemeenschap met Christus onmiddellijk en onafscheidelijk in de hemel zal zijn.

B. Dusverre gezien hebbende het goede van Christus voor Zijn volk na dit leven begeert, een plaatselijke tegenwoordigheid bij Hem in de hemel; zo volgt ten andere nog wat bijzonderder een nadere uitbreiding van het geluk, dat zij daar genieten zullen: *Opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt; want Gij hebt Mij liefgehad voor de grondlegging der wereld*. Welke woorden in deze orde moeten verklaard worden, dat wij die:
1. Op zichzelf bezien, en
2. in haar verband, opdat. De woorden op zichzelf behelzen: a. Het Voorwerp van der gelovigen toekomend aanschouwen; en dan b. hun werkzaamheid daaromtrent, zijnde dat aanschouwen zelf

1. In de woorden op zichzelf komt dan voor: a. Het Voorwerp, en dat wordt wederom A. genoemd: ***Mijn heerlijkheid.*** B. Beschreven, *die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt*, enz.

A. Christus heeft van Zijn heerlijkheid, die Hij had bij God eer de wereld was, en die de Vader Hem gegeven had, ook gewag gemaakt, vers 5, 22. Ik vind geen reden, waarom men die anders nemen zou, dan in die laatste plaats; te weten voor de

heerlijkheid, die Hij als de eigen en eeuwige Zoon Gods heeft, en die gezegd kan worden, op een Gode betamelijke wijze Hem gegeven te zijn; zowel als *het leven te hebben in Zichzelven Hem ook van de Vader gegeven is*, Joh. 5: 26. Hij had ook een heerlijkheid als Middelaar; die voortreffelijke ambten, die overvloedige gaven des Heiligen Geestes daartoe nodig, en bijzonder die macht en heerlijkheid, welke Hij aan des Vaders rechterhand bezit. Deze kan Hij zeggen Hem gegeven te zijn, hoewel dit sprekende bij de diepste vernedering; omdat Hij, als zij daarboven aanschouwers zijn, die dadelijk zal hebben; maar ook, om de gedurige verbeelding Zijns Zelfs, als sprekende dit gebed na Zijn hemelvaart. Hij noemt die heerlijkheid Mijne, dewijl ze in al die opzichten Hem met het hoogste recht eigen is; hetzij u Hem als God, of als de Middelaar Gods en der mensen aanmerkt. Laten wij:

B. Zien de nadere beschrijving en uitbreiding van die heerlijkheid; ***die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt Mij liefgehad voor de grondlegging der wereld.***
* Het geven van die heerlijkheid aan de Zoon, is in vers 22 genoeg verklaard, en hier even tevoren. Men kan er dit bijgevoegd achten, als een grond en bewijs, waarom Hij die heerlijkheid de Zijne noemt. Maar omdat het in vers 22 tot dat oogmerk niet dient, denk ik liever, dat Christus, Die in al Zijn Middelaarswerk niet zocht Zijn eigen eer, maar de eer Desgenen, Die Hem gezonden had, hierdoor voor Zichzelf toont; niet te eindigen in Zichzelf, als Hij Zich heerlijkheid toeschrijft, maar in de Vader, Die ze Hem gegeven heeft. En dat Hij ook te kennen geeft, dat de aanschouwers van Zijn heerlijkheid, daar boven met hun aanbiddende verwondering niet zullen stil staan bij Zijn hoogwaardigheid, maar in Hem ook zien zullen op Zijn Vader, Die hen zulk een dierbare Heiland gegeven heeft. En dat dus *de dankzegging en eer zal toegebracht worden van de hemelingen, Hem, Die op den troon zit, en het Lam*. Beide, Openb. 5: 13.

** Hoe nu het andere gedeelte van deze uitbreiding hieraan gevoegd is, zullen wij zien, als wij:
A Eerst de woorden op zichzelf kort toegelicht hebben. *Want Gij hebt Mij liefgehad, voor de grondlegging der wereld*.

- Van de liefde des Vaders tot Christus is breed genoeg gesproken, vers 23. Daar ze hier uitdrukkelijk tot in de onbegonnen eeuwigheid wordt uitgestrekt, is ze te verstaan van die natuurlijke en noodzakelijke liefde, waardoor de Vader een innigst welbehagen en aangenaamst berusten in de Zoon heeft, als Zijn eigen Zoon, Éénwezig met, en door geboorte uitgaande van Hem. En voor zoverre Christus wordt aangemerkt, als Die van eeuwigheid het werk der verlossing op Zich heeft genomen; om voldoening op te brengen aan de beledigde Goddelijke majesteit, om al de deugden Gods op het heerlijkste ten toon te stellen, en de eeuwig geliefden des Vaders op de betamelijkste wijze tot eindeloze gelukzaligheid te brengen. In dit opzicht zeg ik, aangemerkt, kon de Zoon ook niet anders zijn, dan een Voorwerp van des Vaders hoogste liefde. Dat getuigt Hijzelf, Spr. 8: 30, 31: *Toen was Ik een Voedsterling bij Hem, en Ik was dagelijks Zijn vermakingen; ten allen tijd voor Zijn aangezicht spelende. Spelende in de wereld Zijns aardrijks; en Mijn vermakingen zijn met der mensenkinderen*. In die beide opzichten had de Vader de Zoon lief. Welke liefde:
- Wordt gesteld voor de grondlegging der wereld. Niemand denke, dat onze aardkloot of het ganse geschapen heelal, enige vaste grondvest buiten zich heeft, waarop zij gevestigd is, en waarvan het gedragen wordt. De wereld is een maaksel van God, Die in het scheppen daarvan aangemerkt wordt als een machtig en wijs

Bouwmeester, Die, Zijn gemaakt bestek zullende ten uitvoer brengen, eerst begint van de fundamenten te leggen, opdat Zijn gebouw genoegzame vastigheid hebbe. Gods gebouw is zo machtig en wijs geregeld, dat het zo onwankelbaar blijft in zijn orde en stand, als een wel gegrond gesticht. Derhalve zegt de grondlegging der wereld niets anders dan de aanvang der schepping in den beginne des tijds. Als Hebr. 1: 10: *Gij, Heere, hebt in den beginne de aarde gegrond*. *In den beginne*, als in Gen. 1: 1, waarom ons Griekse woord dikwijls voor een begin van een zaak genomen wordt. Zo kan voor de grondlegging der wereld niet anders betekenen dan een volstrekte onbegonnen eeuwigheid. Want voor die tijd, was er geen tijd, geen schepsel, geen beweging, waarnaar enige during kon afgemeten worden. Er was niets dan God, Die zonder enig tijdvervolg bestaat.

B Nu vereist het nog enige aandacht, om te onderzoeken hoe de melding van deze eeuwige liefde hier te pas komt, en verbonden wordt aan de vorige woorden. Het is: *Opdat zij Mijn heerlijkheid aanschouwen*. *Want Gij hebt Mij liefgehad voor de grondlegging der wereld*. Zo luidt onze vertaling, en wordt doorgaans dit *want* als een reden genomen van het geven der heerlijkheid; of als een tweede grond, [omdat] waarom Christus die Mijne noemt. Er is niets ongerijmds in deze bevatting. Uit die liefde des Vaders komt zeker al die heerlijkheid, die Christus als Middelaar bezit, Joh. 3: 35: *De Vader heeft den Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven*. Maar dan kan men onder die gegeven heerlijkheid niet begrijpen, gelijk ik boven gedaan heb, de heerlijkheid van het eigenlijk Goddelijk Zoonschap. Want de liefde des Vaders gaat niet in orde daarvoor, en is geen reden daarvan. Veeleer is de betrekking van Zoon een oorzaak van die liefde. Als wij het zo nemen, zal de Heere Jezus die eeuwige Bron, waaruit Zijn Middelaarsheerlijkheid vloeit, aanwijzen; om de horende discipelen groter besef daarvan te geven, en van het vermogen dat Christus bij God heeft.

Nochtans schijnt mij alzowel te vleien zekere Latijnse vertaling, die het met kleine verandering opgeeft, opdat U Mij liefgehad hebt. Het Griekse woord hoti, hier omdat overgezet, geeft daartoe volkomen recht. Het wordt zeer veel en in dit hoofdstuk voor dat vertaald, vers 7, 8, 21, 23. Dan is deze liefde geen oorzaak of reden van het geven der heerlijkheid; maar een bijzonder stuk, hetwelk de zalige aanschouwers ook zien zullen, bij en in het aanschouwen van Zijn heerlijkheid. En dat komt hier wel te pas. Eensdeels omdat daaruit bij wettig gevolg kan opgemaakt worden die allerhoogste liefde des Vaders; en daarin de sterkste bewijzen bespeurt, dat de Vader de Zoon lief heeft. Anderdeels, omdat het inzien in deze liefde ook een voornaam deel van het zalig aanschouwen zal zijn, gelijk terstond zal moeten blijken. Want nu wordt het tijd, nadat het Voorwerp verklaard is, waaromtrent de gezaligden zullen verkeren, dat wij:

Bezien, welk verkeren Christus verzoekt dat zij omtrent die heerlijkheid en eeuwige liefde des Vaders mogen hebben. En dat is aanschouwen. Het woord in de grondtaal gebruikt, betekent soms een aandachtig bezien, en nauwkeurig aanmerken van een zaak, om daar grondige kennis van te verkrijgen. Zo wordt het gebruikt van der vrouwen bezien van het graf, Matth. 28: 1, en Hebr. 7: 4, als Paulus wil doen aanmerken, hoe groot Melchizédek boven Abraham geweest is. Soms drukt het uit de klare kennis en ervaring, die men door zulk een aandachtige beschouwing van zulk een zaak heeft gekregen. Zo is het van de gemelde vrouwen gebruikt, die zagen dat de steen afgewenteld was, Mark. 16: 4, en op meer plaatsen. Ook in Hand. 17:22, daar het bemerken wordt vertaald: *Gij mannen van Athene, ik bemerk dat gij alleszins gelijk als godsdienstig zijt*. Nu zal het Christus niet zozeer in de eerste zin nemen, voor aandachtig opmerken; hoewel het zeker is, dat de aandacht der ziel geheel zal

ingenomen zijn, met hetgeen hen daar van God en Christus zal geopenbaard worden; en nooit, gelijk hier veeltijds, zo afgetrokken door andere en onedeler voorwerpen. Maar Hij beoogt de laatste betekenis, een klaar en zeker inzien, een recht gewaar worden van die heerlijkheid. Meermaals wordt de gelukzaligheid gesteld in het zien van de heerlijke Voorwerpen in de hemel. *Ik zal Uw aangezicht aanschouwen in gerechtigheid*, Ps. 17: 15. *Zalig zijn de reinen van hart; want zij zullen God zien*, Matth. 5: 8, enz. Laten wij nu wat nader, zover onze schemerende ogen in die verre afstand toe dragen kunnen, bezien wat dit aanschouwen der verheerlijkten in Christus onmiddellijke tegenwoordigheid insluit.

A. Wij kunnen niet geheel uitsluiten een zien met lichamelijke ogen. Voor zulken, die met ziel en lichaam de hemel zullen bewonen, denk ik, dat ook enig heerlijk en zichtbaar bewijs, overeenkomstig die staat en plaats der Goddelijke tegenwoordigheid in het algemeen zal gezien worden. Gelijk de Heere gewoon was, als Hij oudtijds Zich eens bijzonder wilde vertegenwoordigen aan Zijn volk. De hemelse gezichten in de Openbaring van Johannes kunnen ook aanleiding tot die gedachten geven. Tenminste de verheerlijkte Christus, Die hier bijzonder als het Voorwerp der beschouwing voorkomt, zal voor de lichamelijke ogen in de hemel zichtbaar zijn, hebbende Zijn waarachtige menselijke natuur. Dat was het geloof en de zalige hoop al van Job, hoofdstuk 19: 26, 27: *Ik zal uit mijn vlees God aanschouwen; Denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde*. Dat heerlijk lichaam van Christus, omringd van ontelbare aanbidders en lofverheffers met de diepste en vrolijkste eerbiedigingen, en op een troon of in andere omstandigheden, die Goddelijke majesteit betamende, zullen zij gedurig zien met de ogen van het lichaam. *Hij zal zonder zonden gezien worden van degenen die Hem verwachten tot zaligheid*, Hebr. 9: 28. *Wij zullen Hem zien gelijk Hij is*, 1 Joh. 3: 2.

B. Voornamelijk evenwel zal dit aanschouwen van Christus heerlijkheid bestaan in een zien van de ziel. Om dat wat onderscheidener te vertonen; zo zullen de gezaligden:
1. Aanschouwen de heerlijkheid die Hem gegeven is als Zoon van God. Die kennis is ons hier zo wonderbaar; wij kunnen er niet bij, en moeten met Agur zeggen: *Hoe is Zijn Naam, en hoe is de Naam Zijns Zoons? Zo gij het weet*, Spr. 30: 4. Het is wel waar, dat ook daar nooit van een eindig verstand deze verborgenheid volkomen doorgrond kan worden. Maar daarvan zal vrij wat meer gekend worden, dan hier. Die eindige en stoffelijke verbeeldingen, die zwarigheden om het te geloven, die verkeerde gevolgen daaruit, en lage gedachten van Christus, die op aarde weleens opkomen in een godvruchtig hart, zullen daar geheel weg zijn. Zij zullen er zulk een ontwijfelbare zekerheid van hebben; en van de ware aard van het Zoonschap. Dat onbegrijpelijke van het bestaan der Personen in de Godheid zal geen lage of onterende begrippen van God inboezemen, maar oneindige stof van verwondering over het onbegrijpelijk grote van God, om zich in dat beschouwen, zalig als te verliezen. De eigen natuurlijke Zoon van God te zien, zal Jezus in hun ogen zo verheven, zo beminnelijk, zo overdierbaar maken. Welke wondere zalige invloed dat wondere bestaan van Vader, Zoon en Geest heeft in de weg van zondaren te zaligen, hetgeen zonder dit nooit had kunnen geschieden, zal daar zo klaar ingezien worden. En daarom telt Paulus onder de voorrechten, die de volmaakten na dit leven zullen genieten, ook *de kennis des Zoons Gods*, Ef. 4: 13.
2. Hierbij zal komen het aanschouwen van Jezus Middelaarsheerlijkheid, die daar onbedenkelijk groter en glansrijker zal voorkomen. Die grote verborgenheid van

Godzaligheid, God is geopenbaard in het vlees, zal zulke schitterende bewijzen van Goddelijke macht, wijsheid en nederbuigende zondaarsliefde hebben. In die Wonderzoon, voor hen vlees geworden, zullen zij zoveel hartinnemende bekoorlijkheden zien, om met broederliefde Hem te omhelzen. Zij zullen in de grote gaven, die de Heilige Geest in die menselijke natuur gelegd had, vooral nu Hij *gezalfd is met vreugde olie boven Zijn medegenoten*, Ps. 45: 8, zoveel prijzensstof vinden, om hun gedichten op te zeggen van deze Koning, op hogere toon dan Hij deswege in dat liefdelied geprezen werd; en omdat er van die olie op dat voortreffelijk Hoofd zo ruim op hen is afgedaald. Hoe voortreffelijk Hij in die heerlijke ambten in Zichzelf is; welke zalige voordelen daarin voor hen lagen; en op welke heerlijke wijze Hij die uitgevoerd heeft in al de eeuwen van de Kerk, omtrent vrienden en vijanden, omtrent elke ziel in het bijzonder, (hoewel zij er thans dikwijls menen veel in te beklagen en te berispen vinden) dat alles zal zulk een gedurig voorwerp zijn, waarin Christus heerlijkheid zich op het zaligste aan de opgetogen aandacht van de ziel openbaart. Het zal dan in de hoogste nadruk vervuld worden, Jes. 33: 17: *Zij zullen den Koning zien in Zijn schoonheid*.

3. Eindelijk zal er ook een aanschouwen zijn van die liefde, waarmee de Vader de Zoon heeft liefgehad voor de grondlegging der wereld. Zeker zal er voor zulken, die God daar zien van aangezicht tot aangezicht, een klaarder kennen zijn van die inblijvende werkingen Gods, die ook plaats hebben tussen de Goddelijke Personen; derhalve ook van deze liefde tot Christus; maar hoe, en hoever dat gaan zal, is voor ons in dit uitwonen niet te bepalen. Een klaarder inzien van dit Goddelijk Zoonschap zal een hoger besef geven van de liefde van de Vader tot zulk een Zoon. Als dat gans zeer uitnemend en eeuwig gewicht van heerlijkheid, dat in Christus zo overwegende zal zijn boven dat van Zijn volk, eens onmiddellijk gezien wordt, zal men uit zulke liefdebewijzen beter kunnen besluiten, welke onbegrijpelijke hoogte deze liefde heeft, die in zulke daden van toegenegenheid zich uitlaat. Zelfs als de heiligen daar bij Christus zijn, en voor hunzelf de levendigste bevinding en bevatting hebben, hoe onbeschrijfelijk groot Gods liefde is, die met volle stromen in de zielen van hen, welke maar aangenomen kinderen zijn, wordt uitgestort; zullen zij temeer opmaken kunnen, hoe oneindig overklimmende Gods liefde tot Zijn eigen en Eénwezige Zoon moet zijn. En wat moet nu natuurlijk uit de beschouwing van deze grote en eeuwige liefde volgen? Heeft God deze enige en zo geliefde Zoon ons niet onthouden; heeft Hij Die aan zoveel smaad en smart overgegeven; en dat voor zulke vijanden en kinderen des toorns, als wij waren; om ons tot dit zalig toppunt van eer en geluk te voeren? Wie zal dan begrijpen, of uitdrukken, hoe lief God de wereld, hoe lief Hij ons gehad heeft? Het zal dan zijn: *Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft*, 1 Joh. 3: 1. Daar zullen zij beter verstaan, Ef. 3: 18, 19: *Opdat gij ten volle kondet begrijpen met al de heiligen, welke de breedte, en de lengte, en diepte, en hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat*.

Uit het stamelend gezegde, wat tot het aanschouwen van Christus heerlijkheid en des Vaders liefde behoort, is reeds te zien, dat dit aanschouwen niet zal bestaan in een bloot en koel bespiegelen alleen, maar dat het een uitnemende gelukzaligheid voor die aanschouwers insluit. Dat wilde ik:

C. Nog met weinig woorden aanwijzen. Die ooit iets van de Heere bij des Geesteslicht in het heiligdom aanschouwd heeft, en ondervonden welk zielsheil daarin gelegen is; die zal licht kunnen begrijpen, dat uit zulk een zien, als nu beschreven is:

1. Voor de zalige hemelbewoners de grootste verrukking van blijdschap ontstaan moet. Kan het gezicht van heerlijke voorwerpen hier beneden, die maar als een bloem

des velds zijn, ons voor een korte tijd zoveel genoegen geven; oneindig meer moeten die hemelse voorwerpen verwekken. Temeer, omdat de geesten der volmaakten, in de liefde volmaakt zijnde, de Heere Jezus inniger liefde zullen toedragen, dan zij ooit voor de liefste schepselen konden hebben Wanneer zij Hem nu in die gelukzaligste heerlijkheid en liefdesgenieting van Zijn Vader zien, zal het de grootste stof van blijdschap zijn, omdat zij zo hartelijk deel in Zijn geluk zullen nemen, en Hem dat zo gunnen. Wat werd Jakobs geest levendig, als hij het leven en de verheffing van zijn lieve Jozef verstond, Gen. 45: 27, 28. De aarde spleet van het geweldig vreugdegeroep, als Salomo ten troon verheven was, 1 Kon. 1: 40. Ziet, meer dan Salomo is hier. Daar komt tot vermeerdering van vreugde over dat gezicht, nog bij, omdat zij in al die heerlijkheid van Christus de Goddelijke bron zien, waaruit zij al die liefde en genade in hun uitwonen van de Heere ontvangen hebben; en het blijvende fundament van hun tegenwoordig eeuwig en zalig inwonen. Ook moet dat verheugen omdat zij bij Hem zijn, en onafscheidelijk in de gemeenzaamste vriendschapsoefening met die Heerlijke zullen leven.

2. Nog is er iets, waarom dit aanschouwen voor het hoogste heil te schatten is. Zien sluit dikwijls genieten in, met klare bewustheid. Zo zal het ook hier vergezeld gaan met enig genot en deelgenootschap aan die heerlijkheid van Christus. In vers 22 is gezien, wanneer Hij hun gaf de heerlijkheid, die de Vader Hem gegeven had, dat daar ook ingesloten was de toekomende heerlijkheid des hemels. Zoals Hij hier uit Zijn volheid genade uitdeelt; zo zal Hij uit Zijn heerlijkheid ook mededelen tot volkomener vervulling van hen, die dan zullen gekomen zijn *tot een volkomen man, tot de mate der grootte der volheid van Christus*, Ef. 4: 13. En gelijk zij door het geloofsoog *de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelve beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest*, 2 Kor. 3: 18. Zo zullen zij daar ook het beeld des hemelsen dragen. Wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want *wij zullen Hem zien gelijk Hij is*, 1 Joh. 3: 2. Dit is genoeg, om het allerbegeerlijkste van het goed te zien, dat de Heiland voor de Zijnen bidt. Wij hebben die twee hoofddelen op zichzelf verklaard. Maar daar dient:

B. Nog een woord gezegd van het verband, dat onze overzetters door *opdat* stellen tussen het eerste en tweede stuk. Het is hetzelfde woordje in het Grieks, dat zij in het begin van dit vers vertalen met 'dat'. *Vader, Ik wil, dat*, enz. Zo zou men het ook hier kunnen nemen; dan is het ook een zaak, die Hij begeert, *dat* zij bij Mij zijn; *dat* zij Mijn heerlijkheid aanschouwen. Doch omdat het koppelend 'en' dan tussen beide diende te zijn; zo merken zij beter het tweede door 'opdat' aan als een oogmerk of gevolg van het eerste. Namelijk, dat, om Christus heerlijkheid recht te aanschouwen, zij bij Hem in de hemel moeten zijn. Want volgens de aard van Zijn huishouding met Zijn Kerk, en volgens de staat en omstandigheden, waarin zij hier op aarde zijn, is het niet mogelijk hier dat te zien van die heerlijkheid, al zien zij er veel van, dat daar plaats zal hebben. Nadat dat dan verklaard is, voor wie Christus dit verzoek doet, en wat Hij voor hen begeert, was het laatste waarop:

III. Te letten is de wijze van voorstel van het verzoek: ***Ik wil.*** Zo wordt doorgaans en eigenlijk het grondwoord gebruikt. Doch het komt weinig keer voor, dat het voor zo volstrekt willen niet kan genomen worden, maar meer voor begeren of wensen. Dan wordt het wel overgezet 'begeren', Hand. 10: 10: *Hij werd hongerig en begeerde te eten*. Of: 'gaame willen', Mark. 12: 38: *Die daar gaarne willen wandelen in lange klederen*. Of wel 'willen', Matth. 12: 38: *Wij wilden van u wel een teken zien*.

a. Men kan het hier met enigen wel zo nemen, als het niet geschiedt met het oogmerk

om het gezag van de Heere Jezus te verkleinen. Gewis verklaart Hij daardoor Zijn emstige begeerte en lust, om Zijn volk bij Hem in het aandeel van Zijn gelukzaligheid te hebben. En dan zou men Hem kunnen verbeelden als makende Zijn uiterste wil tot voordeel van Zijn volk, van welke Hij Zijn Vader als Uitvoerder verzoekt.
B. Doch, omdat wij Hem moeten verbeelden als sprekende dit, nadat Hem reeds alle macht gegeven was in hemel en op aarde, kunnen wij beter het woord in zijn gewoonste betekenis, en het 'willen' in de volstrekste zin nemen. Gelijk Joh. 5: 21: *De Zoon maakt levend die Hij wil*. En hoofdstuk 21: 22: *Indien Ik wil dat hij blijve totdat Ik kom, wat gaat het u aan?* Het is dan een spreken met de grootste vrijmoedigheid en met gezag en recht. Zo kon Christus spreken; want Hij had als de waarachtige God de volstrekste vrijmacht, om de Zijnen te zaligen; en als de volmaakte Middelaar, Die aangemerkt wordt van Zijn kant alles volbracht te hebben, wat in het verdrag met de Vader tot Zijn last stond; dit gaf Hem recht en vrijheid, die de Vader ook Hem gegeven had, om zo wedereisende te zeggen: *Ik wil, dat zij bij Mij zijn*. Ziet Ps. 2: 8: *Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel*.
Wanneer nu Christus discipelen deze grote eis hoorden, kon het hun in meer dan één opzicht zeer tot sterkte zijn. Die nabij zijnde verheerlijking voor Hem, en het grote gezag, dat Hij toont bij God te hebben, kon tot voorbehoeding zijn tegen de ergemis, die de aanstaande hoogte van smaad en lijden aan het vleselijk verstand kon geven. Was hun hart beroerd, als zij dachten Zijn nuttige en aangename tegenwoordigheid te moeten missen; was ook dit in staat die beroering te stillen, als zij merkten, dat het zulk een gelukkige verwisseling niet alleen zijn zou voor de beminde Meester; maar dat het geen scheiden voor eeuwig zijn zou; dat zij Hem eens weder zouden zien in een plaats en staat oneindig zaliger, dan Hem hier in dit tranendal bij hen te hebben. En indien zij al mochten denken, hoe komen wij daar bij Hem? Als wij alleen gelaten zijn onder zulk een zwaar werk, en bloot staan voor de woede van de hel en een gehele wereld tegen ons, zullen wij één der dagen daaronder bezwijken moeten. Ook die zwarigheid moest wijken, als zij hoorden, dat het de wil is van Jezus, van Wiens allesoverwinnende almacht zij zowel overtuigd zijn; wie zal het dan keren?

TOEPASSING

Deze mannen hebben niet meer nodig door dit woord gesterkt te worden. Zij genieten thans, hetgeen zij toen hoorden verzoeken, in het zalig aanschouwen van de verheerlijkte Middelaar. Maar wij hebben het zo nodig, en het kan ons nuttig zijn, als wij er recht omtrent verkeren.
Zag *de koningin van het Zuiden de knechten van Salomo, die voor zijn aangezicht gedurig stonden en zijn wijsheid hoorden, zo gelukkig aan*; *stond zijzelf zo opgetogen, dat geen geest meer in haar was, als zij zijn heerlijkheid zag*, 1 Kon. 10: 4-9. Onbegrijpelijker groter is het voorrecht der knechten en dienstmaagden van de ware Salomo, die eeuwig staan zullen voor dat aangezicht, blinkende als de zon in haar kracht. In het licht van het aangezicht van die Koning is een ander leven. Dat zal een andere heerlijkheid zijn, dan ooit onder de schepselen gezien is. Al werden al de koninkrijken der wereld en hun heerlijkheid aan die aanschouwers vertoond, het zou hun aandacht geen ogenblik waardig zijn. Zij bleven roepen met grote stem: *Het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging*, Openb. 5: 12. En als zij gedenken zullen hoe zij gekomen zijn tot dat grote en zielverheugende gezicht; dat deze heerlijke Immanuël, de Zoon van Gods liefde, hen dat verworven heeft, door af te dalen van deze troon, en neer te zinken in een staat, waarin Hij geen gedaante noch heerlijkheid had; daar velen zich over Hem ontzet hebben, alzo verdorven was Zijn gelaat, meer

dan van iemand, en Zijn gedaante meer dan andere mensenkinderen, Jes. 52, 53. O! wat zal daar een neervallen en aanbidden zijn; hoe zullen *zij hun kronen voor de troon werpen*, Openb. 4: 10. Ja, welgelukzalig volk, dat is uw verwachting. Dat anker der hoop is daar vast, daar de Voorloper reeds is ingegaan. Dat geluk was al voor u besproken, eer u Jezus kende, eer u leefde.
Het zou onbegrijpelijk zijn, leerde de ondervinding het niet in de meeste mensen, dat er zo weinig prijs gesteld wordt op deze gelukzaligheid.
1. Een grote menigte leeft zo onbesuisd heen, dat zij nooit of zelden zich tijd geven, om eens gezet te denken, waar zij zijn zullen na dit leven. Een deel is geheel overgegeven aan allerlei soorten van goddeloosheid, vloeken, zweren, dronkenschap, ontuchtigheid en dergelijke, dat gedachten van hel of hemel niet eens plaats gegund worden. Anderen, die de dagelijkse weelde hun vermaak achten, al is het zo uitspattende niet als de eerstgenoemden, zijn alleen bedacht, om hier de aangenaamste verblijfplaatsen op te zoeken. U bent wel tevreden, als u naar uw zin gehuisd en gehoofd bent; als u vrolijke gezelschappen van uw soort moogt bijwonen; als u in de tenten der ijdelheid moogt verkeren, waar u vrolijk uw tijd doorbrengen mag met dans, zang, of spel, of kunstige vertoningen in schouwburgen. Waarlijk, als u de keus van uw hart eens oprecht durfde verklaren, het is u daar genoeglijker dan bij Christus te zijn. Dat aanschouwen vermaakt u meer dan Zijn heerlijkheid. Kon u hier eeuwig blijven in een bestendig genot van dat alles, nooit wenste u een ander verblijf. Waarom zijn anders zoveel mensen afkerig van Gods huis, waar Christus in Zijn heerlijke graveerselen, dierbaarheid en noodzakelijkheid wordt tentoon gesteld? Waarom verkiezen liever velen op Zijn dag andere plaatsen van bezigheid, beroep en vleselijk vermaak? Alleen omdat Christus tegenwoordigheid niets begeerlijks voor hen heeft. In gezelschappen van Godzaligen, waar van Hem gesproken wordt, kunnen velen niet duren. Zo u die niet voor schadelijke conventikels uitmaakt; zo u die lieden niet voor geestdrijvers of huichelaars houdt; tenminste u zit daar stom en beklemd. Nergens verveelt het u meer dan daar. Ongelukkige mensen! moest het u niet een levendige blijk zijn, dat uw hart vreemd, ja afkerig is van Jezus? Dat u het bij Hem in de hemel met zulk een hart niet zoudt kunnen uithouden, daar men eeuwig niets anders doet, ziet en hoort, dan Hem te verheerlijken? En mocht de overtuiging van dat rampzalig bestaan u eens bekommerd maken en biddende om een ander hart, en om openbaring van Hem aan u, door de Heilige Geest.
2. Zulke mensen, die uitwendig ingetogen leven, en in het waarnemen van alle uiterlijke plichten van godsdienst prijselijk zijn, zullen menen, dat zij wel terdege tonen, gezet te zijn op Zijn gemeenschap; en vaststellen, dat zij die zalige toevergadering tot Hem ook zullen ondervinden. Zo te bestaan is nodig en goed in zijn soort; maar niet genoeg, om er dat besluit uit te maken. Laat ik u maar deze weinige klare proeven voorstellen, of uw besluit niet vals is. De Heere geve er u licht bij!

A. Er is een verkeren in Christus tegenwoordigheid, daar nochtans geen zaligmakende vriendschap plaats heeft, en dat niet gevolgd zal worden van gemeenschap met Hem na dit leven. Als van diegenen, die zeggen zullen: *Wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken, en Gij hebt in onze straten geleerd*, Luk. 13: 26. Daar volgt, vers 27: En Hij zal zeggen: *Ik zeg u, Ik ken u niet vanwaar gij zijt; wijkt van Mij, al gij werkers der ongerechtigheid*. Zo is het een blote kerkgemeenschap, die alleen geoefend wordt in het gebruik van woord en bondzegelen. Vrienden, is de uwe wel anders? Weet u wel van een rampzalige vervreemding van Christus naar de ziel, waarin wij allen geboren zijn? Hebt u die van uzelf wel ooit met smart gezien? Is uw hart ook op een geestelijke

vertegenwoordiging van Hem verliefd geworden; en daardoor uitziende en zoekende gemaakt, dat u daarvan wat mocht ondervinden?

B. Ziet uit onze tekst ook eens welken Christus wil dat bij Hem zijn, die U Mij gegeven hebt. U en ik kunnen van voren niet zien, wie in het besluit Gods aan Hem gegeven zijn, maar van achteren; en wel hieruit. Joh. 6: 37: *Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen*; leest erbij vers 44: *Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke*. En vers 45: *Een iegelijk dan die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij*. Kunt u nu van uzelf opmaken een gegevene te zijn? Weet u van zulk een komen tot Christus, niet dat u van uzelf uit klare begrippen van de waarheid kon doen, maar waartoe u verborgen onderwijs des Geestes en almachtige trekking aan het hart nodig had, en gedurig hebt. Anders bent u nog niet onder zulken, die deel aan deze bede rekenen kunnen.

C. Vraagt u ook nog uzelf eens, volgens de tekst, of u deze zaligheid wel begeert. Of uw wensen naar de hemel niet maar is een begeerte, om stervende gelukkig te zijn in het algemeen; of niet in de tegenovergestelde rampzaligheid te storten. Hebt u wel ooit enig inzien gehad, met gevoelige zielsverliefdheid en verlangen, dat dit voor u het meest begeerlijke zou zijn, Jezus in al Zijn heerlijkheid te zien, en Hem met al wat in u is te lieven en te loven? Ik vrees, dat er zo weinigen zullen gevonden worden.
Allen die dan tot nog toe geen hart hebben om die zaligheid te begeren, en geen grond om deze te verwachten, behoorden eens met aandacht op hun einde te merken. Dit weet u, hoe aangenaam uw verblijf op aarde is, en hoe lang het duren mag, dat u die eens voor eeuwig zult moeten verlaten. En bent u door geloofsvereniging met Christus, en door gehele verandering van hart en weg, niet gezet in de hemel met Hem, terwijl u nog hier bent, zo zult u eeuwig van Hem gescheiden blijven. Het zal genoeg zielgrievende spijt zijn, dan te laat te zien deze onvermeende zaligheid, maar uzelf voor eeuwig daarvan uitgesloten; te zien dat anderen, soms bij u gehaat, veracht en voor geveinsden uitgemaakt, daarvan nu de gelukkige bezitters zijn; en uzelf te moeten verwijten, dat u moedwillig u daarvan uitgesloten en zo dikwijls dit dierbare genade aanbod veracht hebt. Zeer levendig vertoont de schrijver van het Boek der Wijsheid deze spijt, hoofdstuk 5: 1-5. ziet ook Ps. 112: 10. Als de dichter gezegd had dat *de hoorn des rechtvaardigen zal verhoogd worden in eer*, laat hij volgen: *De goddeloze zal het zien, en hij zal zich vertoornen; hij zal met zijn tanden knersen, en smelten; de wens der goddelozen zal vergaan*. Maar hoe ondraaglijk zal het daarboven zijn, te ondervinden dat die heerlijke Zaligmaker uw Vijand en vertoornde Rechter is, u met verfoeiing van Hem afwijst in een buitenste duisternis, om daar onder het schrikkelijkste gezelschap van duivelen en verdoemden eeuwig te moeten blijven.
Mochten de mensen het grote onderscheid van deze staat, en die, die Christus nog vertoont om mensen te bewegen tot het geloof, eens bedaard overwegen; niet horende naar de vleierijen van het bedrieglijk hart; maar naar Zijn Goddelijke stem, die nog zondaars roept tot Zijn Koninkrijk en heerlijkheid.

Wat u betreft, die ook *Nethinim,* dat is *gegevene* bent, maar voortreffelijker dan de oude Gibeonieten; die in deze Koning der ere, hoewel niet ziende maar gelovende, zoveel heerlijkheid, waardigheid en begeerlijkheid voor uzelf gezien hebt, dat u niets meer begeert dan aan Hem geheel en voor eeuwig gegeven te worden; die uit uw hart weleens zo geheel overreed en ingenomen vond, dat u uzelf zonder enig beding aan Hem geven kon, en u met al uw belangen aan Hem overlaten. Al kunt u dit veeltijds nu zo niet doen; al is die vorige overgift u soms verdacht; nochtans, hoe dikwijls u

schijnt van het eigene wederom te willen nemen, zal het nog zijn en blijven de ongeveinsde zielskeuze, niet meer uzelf, maar des Heeren te zijn in leven en sterven. Is dat zo, dan hebt u grond, om van deze troostbede ook gebruik te maken. En in plaats van aan de vijanden, die u dat recht betwisten, alles toe te stemmen, of veel te antwoorden, waagt het liever veel aan Christus, ben ik het Heere, die ook aan U gegeven was? Of tracht door nieuw geloofswerk die gift van uzelf te doen. Zo u dan hopen kunt, dat uw naam ook op het hart van de biddende Hogepriester was; ziet hier tot onderwijs en troost:

A. Is de verheerlijkte Heiland zo gezet op uw tegenwoordigheid bij Hem, dat Hij zonder u in die plaats van volmaakte heerlijkheid niet zijn wil, hoewel u niets tot Zijn volmaakte genoegen kunt toebrengen; vergeet Hij Zijn geringe vrienden niet, nu Hij zo verheven is in eer, gelijk die ontrouwe schenker Jozef deed, en zovele anderen, wel, hoeveel meer moest uw ziel steeds gezet zijn op Zijn allerliefste tegenwoordigheid, daar het u immers zo goed is, ja alleen goed en zoet. Schaamt u dan voor die trouwe Vriend, Die altijd lief heeft, dat uw hart dikwijls te weinig daarop gezet is; dat het Zijn afzijn te onverschillig dragen kan; dat het zo van Hem afzwerven kan tot andere voorwerpen; zo diep afgezakt zijn in de lage aardse dingen, en zo ver van de hemel. Moest er niet meer gemeenschap tussen u en Hem zijn, in gezette overdenkingen, in levendige geloofsoefeningen, in verliefde zielsuitgangen en in dagelijkse verstandhoudingen? Immers moest gedurig verslag aan Hem geschieden van uw staat, omstandigheden, ontmoetingen en noden. Moest er niet meer bedenken zijn van de dingen die boven zijn, daar Christus is, zittende ter rechterhand Gods? Moest er niet meer verlangen naar de hemel zijn? Niet dan juist, wanneer u veel strijd des lijdens moet verdragen, en Hij u tot zware posten roept, om daarvan verlost te worden; maar de voornaamste bron van verlangen moest de tegenwoordigheid van Christus zijn, de genieting van Hem, het volmaakt aanbidden van Zijn heerlijkheid, en verlost te zijn van alles dat Hem zo ongelijkvormig is.

B. Al krenkt in zeker opzicht de uitgestelde hoop het hart, nochtans, als ze zo zeker en vast is als deze, geeft ze veel blijdschap. Al bent u nog niet in de hemel bij Christus, uw naam is daar ook op de borst van deze Hogepriester, Die nu verschijnt voor het aangezicht Gods voor ons. Verblijdt u veelmeer, boven alle blijdschappen, *dat uw namen geschreven zijn in de hemelen*, Luk. 10: 20. Hoewel het geen oog gezien, en geen oor gehoord heeft, wat u daar zijn en genieten zult; denkt dikwijls, zover het hier geopenbaard is, hoe groot het goed is, dat daar voor u weggelegd is. Die blijdschap des Heeren zal in vele opzichten uw sterkte zijn.

C. De vijanden van uw blijdschap zullen op allerlei wijzen deze trachten te storen, en alle listen aanwenden om u uit de hemel te houden, als zij konden. Maar u hebt gehoord, Jezus wil, dat u er komen zult; en *al wat de Heere behaagt, doet Hij, in de hemelen, en op de aarde, in de zeeën, en alle afgronden*, Ps. 135: 6. Al zijn er dan nog zoveel en grote zwarigheden, die elk op zichzelf genoeg waren, om u eruit te houden, zij zullen er niet machtig toe zijn. Al is het goed te groot voor u, zulke onwaardige; al maakt u zich dagelijks door nieuwe schuld en ontrouw dat geluk onwaardig; al ziet u binnen u een afkerig grondbeginsel, dat niet wil; want die de middelen niet wil, wil het einde niet. Al zijn er zoveel leeuwen op de weg, zoveel steilten, zoveel diepten te passeren, die u allicht al bevende voor u uit ziet, en waar u geen doorkomen ziet; *wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Maar in dezen allen zijn*

wij meer als overwinnaars, door Hem Die ons liefgehad heeft, Rom. 8: 35, 37.

D. Hoewel u door deze vrees zozeer niet gekweld wordt, zal het gemis van Jezus tegenwoordigheid u weleens zeer verdrietig vallen; inzonderheid als u, minder dan enige andere, iets van Zijn verkwikkelijke nabijheid geniet. Het zal ook zijn: *In deze zuchten wij, verlangende met onze woonstede, die uit de hemel is, overkleed te worden. Ja, wij zuchten, bezwaard zijnde, en hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen, en bij de Heere in te wonen*, 2 Kor. 5: 2, 4, 8. Als die toestand zo is, als in Paulus en zijn metgezellen, een innig verlangen dat voortkwam uit, en een bewijs was van een zeker geloof en als er die uitwerking bij is, als in hem, dat hij daarom niet vertraagde in plicht en onder tegenstand; dan is het zeer goed. En dan zal de zekerheid van deze heerlijke verwachting u tot troost en sterkte zijn onder deze onvolmaaktheid van dit leven. Heft ook daaronder uw neergebogen hoofden op; bestraft uw neergebogen zielen: *Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en zijt onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven*, Ps. 42: 6. Wie weet, hoe nabij sommiger verlossing is.

E. Nog zijn er andere dingen, die hier veel smart veroorzaken kunnen degenen, die geroepen zijn tot Jezus Koninkrijk en heerlijkheid; en waartegen een verzachtende balsem in deze stof ligt. Er zijn al dikwijls vromen, die hun leven lang moeten wonen in lage, armoedige en akelige hutjes, daar niets tot vervrolijking of gemak is. Wel, ellendig en arm volk, uw Koning heeft u, al bewoont u het nog niet, reeds het eigendom aan Zijn hemelpaleis gegeven. Zodat u zeggen mag: *Wij hebben een gebouw van God, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen*, 2 Kor. 5: 1. Hij is daar, *om de plaats voor u gereed te maken*, Joh. 14: 2. Zodat de vromen in hun hutten weleens zingen mogen het slot van Ps. 23 in rijm:

Zodat ik hoop eeuwiglijk vast te wonen,
In Godes huis, 't welk niet is om verschonen. (Datheen)

Anderen valt het zeer hard, te moeten wonen of dagelijks te verkeren, wegens hun beroep of uit andere inzichten, met vijanden en lasteraars van Christus en Zijn volk, als vreemdelingen in Mesech. Het is ontfermenswaardig. En denkt toch, dat uw grote Ontfermer het weet; als Hij tot die van Pergamus zei: *Ik weet waar gij woont, daar de troon des satans is*, Openb. 2: 13. O die Goddelijke alwetendheid van alle bijzondere noden is zo hartsterkende. En als u er dan bij gedenkt, in welk huis of gezelschap u gewacht wordt, kan het nog tot veel opbeuring strekken. Ook zijn er, die of door ziekten en zwakheden, of door noodzakelijke en moeilijke bezigheden, of door wrede dwang van die waaronder zij gesteld zijn, belet worden te komen in zulke plaatsen en gezelschappen, daar Jezus volk bijeen is, en waaronder Hij Zich vertegenwoordigt. Het mag u wel smarten, en u behoeft daaronder niet onverschillig te zijn. Maar troost u daarmee, dat u evenwel met allen die aan de Heere Jezus gegeven zijn, eens eeuwig zonder scheiden zult verkeren in Zijn onmiddellijke nabijheid, en wandelingen hebben onder degenen die voor Zijn aangezicht staan.
Komt eindelijk de dood aan deze lemen hut kloppen, ziet hem niet aan als een koning der verschrikking, maar als een Ahimaäz, die u van Christus deze boodschap komt brengen: *Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn. En alzo zullen wij altijd met de Heere wezen. Zo dan, vertroost elkander met deze woorden*, 1 Thess. 4: 17, 18. AMEN.

DRIE EN TWINTIGSTE PREEK

Johannes 17:25, 26:

Rechtvaardige Vader, de wereld heeft U niet gekend; maar Ik heb U gekend, en dezen hebben bekend, dat Gij Mij gezonden hebt. En Ik heb hun Uw Naam bekendgemaakt en zal hem bekendmaken, opdat de liefde, waarmede Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij, en Ik in hen.

25 Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας·
26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

INLEIDING

De apostel Paulus wenst en bidt voor de gelovigen te Efeze, *dat zij mogen bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij*, zegt hij, *vervuld worde tot al de volheid Gods*, Ef. 3: 19. Het is zeker, dat de liefde van Christus tot Zijn uitverkoren volk zeer groot is; als men die van rondom beschouwt met de ogen van de inwendige mens, die met kracht versterkt wordt door Zijn Geest, vers 16. Hetzij men let op het oneindig volmaakte Onderwerp, dat lieft; en op de allerhatelijkste voorwerpen, die geliefd worden. Hetzij men ziet op de bewegende Oorzaak, die alleen Zijn vrijwilligheid is; of op de hoge trap van deze liefde; of op de duurzaamheid daarvan, die zonder begin, onafgebroken en zonder einde is; of op de uitwerkingen, zo in Hem, Die daardoor gedrongen werd om zoveel voor hen te doen en te lijden; als in hen, die daardoor zulk een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid deelachtig worden. Dan omschrijft Paulus die liefde met recht dat ze de kennis te boven gaat; niet alleen van natuurlijke mensen, die niet begrijpen de dingen die des Geestes Gods zijn, maar ook van allen die verlichte ogen des verstands ontvangen hebben. Hoe klaarder inzien deze daarvan hebben, hoe meer zij overtuigd zijn, dat deze liefde nooit weerga hebben kan onder alles wat bij schepselen liefde heet, en dat ze oneindig boven alle uitdrukkingen en verbeelding is. Het is ook, als in vers 8, een onnaspeurlijke rijkdom van Christus. Hoe kunnen dan deze gelovigen die bekennen? Het zegt die overtuiging en belijdenis, dat ze oneindig hoger is, dan wij bevatten kunnen. Maar de apostel voegt in zijn wens hier bij: *Opdat gij vervuld worde tot al de volheid Gods*. Dat kan niet zeggen zulk een volheid als in de oneindig volmaakte God is, als die alleen van Christus kan gezegd worden, *in Wie de volheid der Godheid lichamelijk woont*, Ko1. 2: 9; maar het ziet op de inwoning der Godheid oudtijds in het heiligdom, waarop ook de apostel zag, vers 17, sprekende van Christus wonen in het hart; en vers 18 van de lengte, breedte, diepte en hoogte, zinspelende op de tempel. Derhalve wordt verstaan die volkomen vervulling van al de schatkameren der ziel, door de volzalige gemeenschap van de Drie-enige God, voorzover zij begeren en bevatten kan. Dit voegt hij bij dat bekennen van Christus liefde door opdat. Zal dit een vierde goed zijn, waarom hij bad, gelijk zo in vers 16-18 dit woordje dan zo gebruikt zou worden? Of zal het recht bekennen van die liefde een middel ter bevordering van deze vervulling zijn? Of zal het als een vrucht van Christus liefde aangemerkt worden? Die beoogde en teweegbracht dat Zijn volk zo zalig zou vervuld worden. Hoe men het neemt, er is geen ongerijmdheid in. Immers in het laatste opzicht kunnen de gelovigen iets van die uitnemende liefde van de Heiland bekennen, daar Hij zo ernstig pleitende voorkomt in mijn tekst, om hen te brengen tot die volmaakte

vervulling in Gods gemeenschap, die Hij in vers 24 voor hen had geëist.
In zulk een verband begrijp ik liefst mijn woorden, hoewel anderen deze opvatten als een besluit en aandrang van het gehele gebed. Want omdat dergelijke beweegredenen, als hier gevonden worden, reeds voorkwamen in vers 6-11, daar ze dienden tot een grond, waarop de bijzondere bede om bewaring en heiliging gebouwd werd; zo worden ze hier gevoeglijk gebruikt ook tot aandrang van het bijzondere verzoek, dat in vers 24 om de volmaakte verheerlijking van Jezus volk was geschied.

VERDELING
Ik zal de tekstwoorden eerst op zichzelf openen, waarin ik twee hoofddelen aanmerk:
1. De aanspraak: *Rechtvaardige Vader*.
2. De inhoud van Zijn vertoog, begrepen in al het volgende zeggen tot Hem.

EERSTE DEEL
Rechtvaardige Vader luidt hier de aanspraak. Over de benaming van Vader, en de nadruk daarvan in het gebed, heb ik niet nodig bij herhaling te spreken. Het is hier met omschrijving *rechtvaardige Vader*. In vers 11 was het *heilige Vader*. In zeker opzicht kan men die twee als gelijkluidende benamingen opvatten. Want in de Heilige Schrift vindt men in drieërlei opzichten Gode rechtvaardigheid toegeschreven. Als God, of dat oneindig volmaakt Opperwezen. Dan betekent ze die vlekkeloze rechtheid van Zijn Wezen en eigenschappen, en verschilt niet wezenlijk van de heiligheid. Wanneer Hij als Heere en Regeerder over alle schepselen rechtvaardig wordt genoemd, geeft het de nauwkeurigste billijkheid te kennen van al Zijn daden, die recht gedaan zijn. Ook heet Hij als Rechter rechtvaardig, omdat Hij de daden van de redelijke schepselen naar het stiptste voorschrift van gerechtigheid beloont en straft. Nu is gebleken, vers 11, dat de eigenlijke heiligheid Gods verstaan wordt als een pleitgrond voor de bede om bewaring en heiliging van Jezus vrienden. Hier neem ik de rechtvaardigheid liefst in het laatste opzicht, zoals ze een openbaring en oefening is der heiligheid, in het recht doen aan allen. Dan heeft deze deugd Gods in het oogmerk bijzondere nadruk.

A. Men kan God dan beschouwen als het Voorwerp van kennen, dat Christus terstond laat volgen, betuigende dat de wereld dit mist, maar Hij en Zijn gelovigen dit hebben. Alle kennis van God kan de ongelovige wereld niet ontzegd worden, maar wel volstrekt die kennis van Hem als een rechtvaardige Vader.
Evenwel moet die kennis bij de mensen wezen, zal ze zaligmakend zijn; en dat God Vader, en dat Hij rechtvaardig is. Die van het eerste onkundig is, te weten dat Hij Vader is van een Zoon, Die Hij voor de wereld gegeven heeft om haar tot Zijn kinderen te maken, kan niet dan schrikken van Zijn rechtvaardigheid, immers nooit een vaste grond van hoop vinden, hoe hij de toekomende toorn ontvlieden kan. Die het eerste al kende zonder het laatste, zou God zulk een onheilige goedheid toeschrijven, die Zijn hoogste majesteit onteerde; en zou zonder enige beschutting een verterend Vuur tegemoet lopen. Dus moet de Heere in beide die opzichten gekend en geloofd worden.

B. Maar tegelijk kan deze beschrijving van God aangemerkt worden, als een grond van Christus verzoek voor Zijn volk, dat zich niet alleen vestigt op de liefelijke betrekking van Vader, maar ook op Zijn eigenschap van een ongekrenkte rechtvaardigheid. Die vrijheid heeft de volmaakte Borg alleen, maar geen schepsel in zichzelf.
a. Zo zal de Heiland daarmee kunnen tonen, dat Hij van de Vader niets verzoekt,

hetgeen enigszins tot krenking van de rechtvaardigheid daarvan kan strekken. Want Hij merkt Zich aan, als Die reeds de laatste penning betaald had van Zijn zoenprijs, en was voorgesteld, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid in deze tegenwoordige tijd; opdat Hij rechtvaardig zij, en *rechtvaardigende dengenen, die uit het geloof in Jezus is*, als er staat in Rom. 3: 26. Weshalve nu de rechtvaardigheid Gods vorderde, dat het beloofde en verdiende loon na het afgedane werk Hem gegeven werd. Waarop de Messias ook staat maakte, Jes. 49: 4: *Gewisselijk, Mijn recht is bij de Heere, en Mijn werkloon is bij Mijn God*.

b. En deswege bracht diezelfde volmaaktheid mee, dat de gegevenen aan Hem, had Hij alles voor en aan hen gedaan als de Middelaar hetgeen vereist werd, ook geschonken werd hetgeen voor hen verdiend was. In dit opzicht en ziende op de Middelaar, kunnen de gelovigen uit kracht van Gods rechtvaardigheid ook verwachten de goederen van genade en heerlijkheid, 1 Joh. 1: 9: *Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve*. 2 Tim. 4: 8: *Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in die dag geven zal*.

c. Sommigen voegen erbij, dat de aanspraak van rechtvaardige Vader ook met dit uitzicht geschiedt. Of, om te erkennen dat het volgens Gods rechtvaardigheid billijk is, dat de ongelovige wereld van dit voorrecht wordt uitgesloten, omdat zij de Vader niet gekend heeft; gelijk Christus in de volgende woorden van haar getuigt. Of, als een verklaring, al heeft de overige wereld Hem niet gekend, dat God evenwel rechtvaardig is. Gelijk Paulus, stellende het vrijmachtig onderscheid, van God tussen Jakob en Ezau gemaakt, laat volgen, Rom. 9: 13, 14: *Wat zullen wij dan zeggen? Is er onrechtvaardigheid bij God? Dat zij verre*. Doch genoeg van de aanspraak. Laten wij overgaan tot de inhoud van het krachtig zeggen van de Voorbidder op deze grond.

TWEEDE DEEL

Dat is begrepen in deze woorden: *De wereld heeft U niet gekend; maar Ik heb U gekend, en dezen hebben bekend, dat Gij Mij gezonden hebt. En Ik heb hun Uw Naam bekendgemaakt en zal hem bekendmaken, opdat de liefde, waarmede Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij, en Ik in hen*. Daarin moet men onderscheiden het zondig bestaan van de wereld, en het tegengestelde recht gedrag van Christus en van de gegevenen aan Hem.

I. Het eerste stuk, het zondig bestaan van de wereld, moet wederom eerst op zichzelf beschreven worden, en dan aangewezen, tot welk einde Christus daarvan gewag maakt.

1. ***De wereld heeft U niet gekend,*** is het getuigenis van de Heere Jezus; waarin geen duisterheid is. De wereld betekent hier wederom die mensen in de wereld, die niet in Christus geloven, en aan Hem niet gegeven zijn. Van welken derhalve geen ander bestaan kan verwacht worden, dan hetgeen hier van haar wordt getuigd, dat zij de rechtvaardige Vader niet gekend heeft. Het is zo! Want hoeveel de heidenen uit het licht van de rede, en de Joden uit Mozes en de Profeten van God wisten, nochtans ontbrak hun allen in het gemeen die gemoedserkenning, waarvan in vers 3 gesproken is. En in het bijzonder was bij alle mensen een diepe onkennis van God, als een rechtvaardige Vader. Dat Hij de eigen natuurlijke Vader was van Christus; hoe Hij in die eigen Zoon, als de aangestelde Middelaar, kinderen des toorns tot kinderen Gods wilde aannemen, en hoe Hij in het zenden van die Zoon Zijn wonderbare mensenliefde tonen wilde; dat was iets, waarvan de heidenen de minste kennis niet hadden. En dit was ook voor de wijzen en verstandigen onder de vleselijke Joden zo

verborgen, dat zij Jezus voor een godslasteraar hielden, als Hij God Zijn eigen Vader noemde, Hem wilde stenigen, en ter dood veroordelen.
Ook is die rechtvaardigheid des Vaders bij de wereld niet recht bekend. Er is in de natuur van alle mensen ter beteugeling iets daarvan ingedrukt, als *die het recht Gods weten, namelijk dat degenen die zulke dingen doen, des doods waardig zijn*, Rom. 1: 32. Maar hoe natuurlijk die Gode is, hoe die vordert voor de schuldige een voldoening van eeuwig gewicht, hoe die in het helderste licht zich heeft geopenbaard in Jezus borglijden, en dat daarom nooit bij ons of enig schepsel mogelijkheid is, om aan die gerechtigheid te voldoen; dat is iets, waarvan alle mensen in de natuur geen rechte bevatting hebben; gelijk uit uitdrukkelijke leerstellingen van velen blijkt, en uit die woeling, die in allen is, om door zichzelf iets van die voldoening uit te werken. Deze onkunde van de rechtvaardige Vader is oorzaak, dat de wereld weerhouden werd van geloof en gehoorzaamheid aan het Evangelie te bewijzen.
2. Doch nu staat te onderzoeken, waarom Christus van deze onkunde der wereld hier gewag maakt. Dit wordt verschillend bevat. Ik zal maar zeggen, wat mij naast toeschijnt. In het Grieks staat voor wereld het koppelwoordje 'en', door de onzen niet uitgedrukt: *En de wereld heeft U niet gekend*. Het kan hier niet wel samenvoegende met de vorige woorden zijn, maar wel genomen worden, om het onmiddellijk volgende 'maar', als een tegenstelling van de anderen, die wel gekend hebben. Zoals het door iemand in het Latijn door *quidem,* wel is overgezet: *De wereld heeft U wel niet gekend, maar Ik,* enz. Of, hetgeen op één uitkomt, door hoewel, gelijk in Luk. 18: 17, 1 Thess. 2: 2: *Hoewel de wereld*, enz. En dat zal in het bidden voorgedragen worden, niet als een reden, waarom voor de wereld niet gebeden wordt; maar of, als een verheffing van dezen, die in het midden van zulk een blinde wereld hun ogen geopend hebben voor het licht van Jezus zalig onderwijs; of alzowel, als een tegenbedenking, die dan in de volgende woorden opgelost wordt. Het is dan, alsof de Bidder zei: Vader, hoewel het grootste gros der mensen de liefde der waarheid niet aangenomen heeft om zalig te worden, en hoewel die dus niet waardig zijn om bij Mij in heerlijkheid te zijn; het is evenwel bij allen zo niet geweest. Ik, Die bidt, heb U erkend, en dezen, voor wie Ik bid, hebben Mijn Goddelijke boodschap verstaan en aangenomen. Ook zal Ik niet ophouden, om meerdere kennis van Uw heerlijkheid te geven. Zo is het geoorloofd, die grote gunst voor hen te verzoeken.
Langs deze bevatting moet dan de verklaring van de volgende woorden aflopen.

II. Derhalve volgt nu het tegenovergestelde bestaan dergenen, die aan Christus gegeven zijn. De overige woorden moeten op deze orde verklaard worden:
A. Dat de Bidder Zich van die wereld onderscheiden heeft: *Maar Ik heb U gekend*.
B. Ook diegenen voor welke Hij bidt: *En dezen hebben bekend, dat Gij Mij gezonden hebt. En Ik heb haar*, enz. Waarin dan wederom:
1. Moet die goede gesteldheid gezien worden: *En dezen hebben bekend, dat Gij Mij gezonden hebt*.
2. Hoe zij daaraan gekomen zijn:
a. Wat Christus daartoe gedaan heeft en doen zal. *En Ik heb haar Uw Naam bekend gemaakt, en zal Hem bekend maken*.
b. Tot welk einde Hij dit gedaan heeft: *Opdat de liefde waarmede Gij Mij liefgehad hebt in hen zij, en Ik in hen*.

A. Christus stelt Zichzelf in dit opzicht tegen de wereld: ***Maar Ik heb U gekend.*** Als de Zone Gods, eenwezig met de Vader, had Hij een onmiddellijke en allervolmaaktste kennis van het Goddelijk Wezen en eigenschappen, van Zichzelf en de andere

Personen; gelijk die kennis bij alle Drie algemeen is, Matth. 11: 27: *Niemand kent de Zoon, dan de Vader, en niemand kent de Vader, dan de Zoon*. Joh. 10: 15: *Gelijkerwijs de Vader Mij kent, alzo ken Ik ook den Vader*. Maar de Heere zal hier voornamelijk zien op de kennis, die Hij als Middelaar heeft van de Vader, en wel als de rechtvaardige Vader En deze kennis was beschouwende en beoefenende.
1. *Beschouwende.* Zo had Hij boven alle schepselen een zeer uitgestrekte bevatting van des Vaders liefde tot de uitverkorenen; en tevens van het strenge van Zijn gerechtigheid tegen de hatelijke zonden daarvan, waarvoor genoeggedaan moest worden, zou die liefde zich dadelijk kunnen uitlaten. Dat deze kennis zeer groot was, is hieruit zeker; omdat Zijn menselijke natuur, uit kracht der personele vereniging met de Goddelijke, de Geest ontvangen had niet met mate. En als Middelaar, die het grote heil voor het keurvolk verdienen en toepassen moest, en die de voldoening aan Gods gerechtigheid voor Zijn rekening genomen had, wist Hij het beste, wat tussen de Vader en Hem beraamd was; en derhalve, wat die rechtvaardigheid vorderde, en welke onbegrijpelijke liefde uit die Vader-betrekking vloeien zou.
2. Maar bespiegelende kennis van God maakt niemand aangenaam bij Hem, indien ze niet uitwerkt een *dadelijke erkentenis.* En zo was ze bij Christus ook beoefenende. Wat heeft Hij daarvan altijd doorluchtige bewijzen gegeven. Dat Hij God als Zijn Vader erkende, bleek immers daarin, dat Hij nooit zocht Zijn eigen eer, maar de eer Desgenen, Die Hem gezonden had Ook daarin, dat Hij de volmaakte liefde de Vader toedroeg, en in alles, hoe hard het was, Zijn hoogste lust en spijze vond in deszelfs wil te gehoorzamen. Dat Hij, in welke hachelijke en benauwende omstandigheden Hij Zich bevond, en welk toornig gelaat Hem de Vader vertoonde, met een onwankelbaar vertrouwen op des Vaders liefde en trouw Zich gerust verlaten kon, Joh. 4: 34, 5: 30, Matth. 26: 39, enz. En kon er grotere erkentenis van Gods gerechtigheid zijn, dan dat de Zoon Zijn troon en lust verliet, en Zich aan het zwaarste lijden met zoveel volvaardigheid overgaf, opdat die niet gekrenkt zou worden?
Was dit zo, zo kon de onkunde van de wereld in deze stukken niet beletten, dat Zijn bede verhoord werd; aangezien Hij voor Zichzelf Zich aan dat gebrek niet schuldig had gemaakt, en dat van de wereld, niet te wijten was aan Hem, Die door Zijn leer en voorbeeld de krachtigste opwekking gegeven had tot het tegendeel.

B. Evenmin kon dat tot nadeel strekken van diegenen voor welke Hij bad, overmits ook dezen zich van de wereld door een tegengesteld gedrag onderscheiden hadden. Ziet:
1. Dat prijselijk bestaan op zichzelf: ***En dezen hebben bekend dat Gij Mij gezonden hebt.*** Dat in deze beschrijving wordt verklaard een recht geloof en gehoorzaamheid aan het Evangelie, waardoor Gods oogmerk voldaan, en Zijn eer bevorderd wordt; is gezien over vers 8, 21, 23. 1n deze bekentenis was ingesloten de kennis van God als een rechtvaardige Vader. Want de zending van Christus geschiedde, om dat voornemen van genade uit te voeren en voldoening aan de gerechtigheid uit te werken; volgens het betamelijke Gods, *dat Hij vele kinderen tot de heerlijkheid leidende, de overste Leidsman hunner zaligheid door lijden zou heiligen*, Hebr. 2: 10. Maar hoe kan Jezus dit getuigen van deze, die Hij thans in Zijn gebed voordraagt? Van de tegenwoordige discipelen is het waar, dat zij die bekentenis dadelijk hadden. Doch Hij bidt hier ook sedert vers 20 niet alleen voor deze, maar ook *voor degenen die nog door hun woord in Hem geloven zullen*. Van die laatsten kan Hij niet zeggen, dat zij Hem erkend hebben. Dit kan men zo begrijpen; dat Hij als zeker onderstelt, gelijk zij geloven zullen, dat zij dan ook Hem als Gods Gezant zeker erkennen zullen; waartoe Hij dan ook in vers 26 op Zich neemt, des Vaders Naam aan hen te zullen

bekend maken. Eer wij nu zien, hoe dit gelovig bestaan der Zijnen tot des Bidders oogmerk wordt aangedrongen; zullen wij:

2. Eerst horen, hoe zij daaraan gekomen waren. ***En Ik heb hen Uw Naam bekend gemaakt, en zal hem bekend maken*,** enz. Deze woorden geven te kennen, wat Hij aan hen gedaan had, en doen zou. En dan voegt Hij daarbij het einde en oogmerk van dit doen, in de volgende: Opdat de liefde waarmede U Mij lief gehad hebt, in hen zij, en Ik in hen.
a. Eerst komt dan voor, Christus onderwijs aan de Zijnen. Vooraf moet ik iets zeggen over de samenvoeging van deze woorden, door het koppelwoordje en. Dat nemen enigen voor want, als een reden van der gelovigen zo genoemde bekentenis. Het is zo; die is alleen door Christus onderwijs geboren. Maar het kan ook wel eigenlijk door en vertaald worden, en dan ten opzichte tot het volgende en gemaakt. En Ik heb bekend gemaakt, en Ik zal bekend maken. Zo worden wel eens twee onderscheiden zaken nadrukkelijk samen verbonden, door een dubbel en. En dan door onze geleerde overzetters vertaald, zo . . als. Ziet 1 Thess. 5: 15: *Zo tegen elkander als tegen allen*. Of, beide . . en. Joh. 4: 36: *Beide die zaait en maait*. Zo ook, Joh. 11: 48, 15: 24, enz. Dus zal de Heere Jezus aantonen dat Hij wel dit werk gedaan heeft, maar daarvan niet zal aflaten, omdat het aanhouden daarin zo hoog noodzakelijk is.

* Het voorleden onderwijs van deze grote Profeet aan de reeds gelovigen is: *Ik heb hen Uw Naam bekend gemaakt*. De zaak zelf is genoeg verklaard, vers 6, tenzij u dit kleine onderscheid begrijpen wilt, dat Hij daar ziet op al de Goddelijke volmaaktheden, die bijzonder in het verlossingswerk geopenbaard worden; en hier meer bepaald op die twee hoedanigheden van rechtvaardige Vader. Evenwel is er enig onderscheid in de uitdrukking van Christus. Daar gebruikte Hij het woord openbaren; zoveel als aan het licht brengen; dat meer zag op de daad van Christus Zelf omtrent het onderwerp, waarvan het gevolg was, vers 7. Maar hier is het woord bekend maken, of doen kennen, dat ook wel Zijn daad betekent, maar meest, die Hij geoefend heeft op de voorwerpen, om hen zulk een kennis van de geopenbaarde zaken te geven. Dit geschiedt, als Hij door de krachtdadige bewerking van Zijn Geest de aandacht der ziel stil houdt bij de zaken, die voorgedragen worden, of het hart opent, om daarop acht te geven; als in Hand. 16: 14. Als *Hij het verstand opent, om de Schriften te verstaan*. Gelijk Luk. 24: 45. *Schijnende in de harten, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus*, 2 Kor. 4: 6. Hierdoor waren zij gekomen dot de kennis van des rechtvaardigen Vaders Naam in de gezonden Middelaar.

** Voor het toekomende verklaart de Heiland, en Ik zal hem bekend maken. Het woordje hem, te weten de Naam, is tot meer klaarheid door de onzen hier ingevoegd. De voorwerpen worden wel niet uitgedrukt, maar kunnen uit het oogmerk en de natuur der zaak tweeërlei begrepen worden.

- Diegenen, die reeds deze bekendmaking ontvangen hebben, zouden die ook in het vervolg genieten, tot meer zekerheid, klaarheid en uitgebreidheid. Men mocht vragen, hoe en wanneer heeft Christus dit volgende onderwijs gegeven? Ik mag wel lijden, dat men het vindt zakelijk in hetgeen Hem overkomen is, en Hij verricht heeft. Want in Zijn dood, opstanding en hemelvaart, en in Zijn handelingen met de wereld en de Kerk, zijn zeker veel doorluchtige bewijzen van Zijn Messiasschap geweest, en is des Vaders Naam luisterrijk en steeds met nieuwe glans geopenbaard. Maar inzonderheid zou Christus die nadere

bekendmaking aan de gelovige discipelen geven. Terstond na Zijn opstanding, wanneer Hij hen mondeling uitlegde, in al de Schriften, *hetgeen van Hem geschreven was*, en door inwendige verlichting daarvan het rechte verstand gaf, Luk. 24: 27, 44, 45. Allerbijzonderst volgde dit onderwijs na Zijn hemelvaart, wanneer de Heilige Geest in zulk een ruime mate over de discipelen werd uitgestort, niet alleen dat zij zulke buitengewone gaven hadden, maar zo ook dat al de vorige genadegiften zeer veel vermeerderd werden, en zij terstond met zoveel wijsheid en klaarheid de wijsheid Gods, bestaande in verborgenheid, konden spreken.

- De voorwerpen aan welke die nadere bekendmaking ook zou geschieden, waren ook al degenen die nog geloven zouden, tot aan het einde der wereld. De wijze dan, waarop Hij des Vaders Naam aan hen zou bekendmaken, was niet door zichtbare en hoorbare verschijning, als aan een Saul op de weg naar Damaskus; maar middellijk. Gelijk deze discipelen daartoe reeds hun zending hadden, om alle volken te onderwijzen, zo zou Hij van tijd tot tijd geven, *herders en leraars. Tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwing van het lichaam van Christus. Totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs en der kennis des Zoons Gods, tot een volkomen man, tot de mate der grootte der volheid van Christus*, Ef. 4: 11-13. Hij zou die gezanten ook toerusten, tot de volbrenging van hun boodschap, met onderscheiden gaven en talenten, die naar de verschillende neigingen en aard der mensen geschikt waren. Hij zou sommigen van hen en op sommige tijden ook voorzien met zulk een mate van genade, dat hun voorbeeld weleens krachtig was, om mensen zelfs zonder woord te winnen; hetzij door het doen van wonderwerken; hetzij door een voorbeeldige Godzalige wandel; hetzij door ongemene kloekmoedigheid en standvastigheid onder het lijden van des Heeren Naam. Gelijk Hij voorzegt, Jes. 8: 18: *Ziet Ik en de kinderen die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en wonderen in Israël, van den Heere der heirscharen, Die op den berg Sions woont*. Niettegenstaande die middelen veel toebrachten tot de bekendmaking van Gods Naam, zo was het evenwel Zijn werk; niet alleen omdat die middelen en al hun bekwaamheden van Hem waren, maar ook omdat Hij onmiddellijk door Zichzelf de voorwerpen zou moeten vatbaar maken tot het verkrijgen van geestelijk verstand, *door het zenden van de Heilige Geest, Die Hij van de Vader bidden, en die de mensen alles leren zou*, Joh. 14: 16, 26.

*** Nu was het zeer noodzakelijk dat Christus deze toekomende bekendmaking bij de reeds gegevene voegde; niet alleen omdat er nog zovelen waren, die met de Atheners de onbekende God dienden, en nog zo'n ontelbare schare uit alle volkeren nog niet geboren was, waarvan elk op zijn tijd de kennis Gods ontvangen moest. Niet alleen omdat de tegenwoordige discipelen voor hunzelf zo kleine kennis hadden van des rechtvaardigen Vaders Naam, als in die blinde ijver van Petrus bleek, die niet verzon *de dingen die Gods zijn*, Matth. 16: 22, 23, en dus veel te klein, om genoegzaam aan anderen mede te delen. Maar omdat ook alle gelovigen, hoewel levende onder het klaarste licht, en der alles lerende zalving deelachtig zijnde, die gedurige bekendmaking nodig hadden. Het Voorwerp van die kennis is oneindig en nooit uitgeput van nieuwe stof. Zodat velen geloven, dat er ook in de volmaakte hemelbeschouwing een gedurig toenemen zal zijn. Maar de meest gevorderde op aarde kent nog maar ten dele. Dikwijls is er zoveel beneveling van het geestelijk verstand, dat het zo weinig in God ziet. Dikwijls is de aandacht zover van Hem afgekeerd en gevestigd op andere lagere dingen; dat er een gedurige voortgang nodig is, en een

gedurige vernieuwing, een aanhoudende toestraling van des Geestes licht in het hart, tegelijk met het gebruik der onderwijzende middelen; of Gods volk zou al het besef van des Vaders Naam kwijt raken. Daarom zegt de Heere, Hos. 6: 3: *Dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen de Heere te kennen*. En vermaant Petrus, 2 Petrus 1: 5: *Voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis*. En hoofdstuk 3: 18: *Maar wast op in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus*. Hebbende dus gezien, wat Christus gedaan had en doen zou, om de Zijnen tot de rechte kennis van het Evangelie te brengen, die de wereld miste; moeten wij nu nog acht geven:

b. Op het einde, waartoe deze bekendmaking van des Vaders Naam geschiedt. En dat is tweeledig: ***Opdat de liefde waarmede Gij Mij lief gehad hebt in hen zij, en Ik in hen.***

1. In het eerste gewaagt Hij:

- Wederom van *de liefde waarmede de Vader Hem lief gehad heeft*. In vers 23, 24 is getoond dat de liefde des Vaders tot de Zoon, als Zoon en Middelaar, insluit een allerinnigst welbehagen en vergenoegend zielsberusten, gepaard met een toegenegenste wil, om wel te doen; als Hij:
- Beoogt dat die in hen zij, die door Hem de kennis van des Vaders Naam ontvangen; verstaan sommigen dit onderwerpelijk, dat is, dat zij Christus mogen beminnen met zulk een oprechte en hoogste liefde, gelijk de Vader Hem lief heeft. Doch ik denk dat Hij het voorwerpelijk verstaat, dat is, dat zij voorwerpen mogen zijn van die liefde, waarmee de Vader de Zoon bemint. Omdat het oogmerk van de Zaligmaker is, hen door dit onderwijs deelgenoten te maken van Zijn gelukzaligheid, en dus ook hen een plaats te geven in die liefde, die de Vader Hem toedraagt. Gelijk Hij uitdrukkelijk die liefde tot Hem en de Zijnen samenvoegt, vers 23: *Dat Gij hen liefgehad hebt; gelijk Gij Mij liefgehad hebt*. Van de liefde Gods tot de gelovigen is daar ter plaatse genoeg gezegd. Alleen is hier op te merken dit onderscheid, dat die tederste en onveranderlijke Vaderliefde, dat welbehagen Gods, die goedwilligheid om soortgelijke weldadigheden aan hen te bewijzen, als aan de Zoon, hier moest in hen zijn. Dat zal kunnen zeggen: Eerst, dat die Goddelijke toegenegenheid niet alleen in Zijn liefdehart moge plaats hebben, wanneer zij voor de geliefden Gods geheel verborgen en niet tot blijdschap kan zijn; maar dat die in hen inwendig openbaar zijn moge, door klare kennis en bewustheld. Dat zij mogen ontvangen de Heilige Geest, Die hen doet weten de zekerheid en voortreffelijkheid van dit onwaardeerlijk voorrecht, en schenkt *verlichte ogen des verstands, opdat zij mogen weten welke zij de hope van Zijn roeping, en welke de rijkdom zij der heerlijkheid van zijn erfenis in de heiligen*, Ef. 1: 18. Ten tweede, dat zij ook gevoel mogen hebben van deze liefde in het hart, hetwelk niet door redeneren, maar door bevinding bekend kan worden; evenals men niemand bevatting van liefdeoefening geven kan, die ze nooit gehad heeft. Maar zo als mensen door vele lichamelijke bewijzen aan elkaar hun liefde kunnen mededelen; zo kan God zuiver geestelijk Zich aan de ziel in liefde vertegenwoordigen, dat zij daardoor op een onuitdrukkelijke wijze vervrolijkt wordt. *Dan is de liefde Gods in onze harten uitgestort door de Heilige Geest, Die ons gegeven is*, Rom. 5: 5. Daarop zien die uitdrukkingen van *kussen met de kussen Zijns monds*; van *voeren in het wijnhuis, daar de liefde de banier is over de ziel*, Hoogl. 1: 2, 2: 4, enz. Hier kan men ten derde bijvoegen, dat des Vaders liefde kan gezegd worden in hen te zijn, als zij de ondervinding hebben daarvan in de dadelijke vruchten en uitwerkingen; welke zijn al die genadeweldaden, die in dit leven in het algemeen

van alle gelovigen, of van bijzondere in bijzondere gelegenheden worden genoten; en die hen allen na dit leven zullen geschonken worden. In die zin wenste de apostel ook *de liefde Gods* aan de Gemeente, 2 Kor. 13: 13.

- Ziet nu nog hoe Christus dit verbindt met Zijn onderwijs. *Ik heb hen Uw Naam bekend gemaakt, opdat de liefde in hen zij.* Dit was niet alleen Zijn oogmerk in Zijn bekendmaken, maar die vrucht kon daardoor ook alleen uitgewerkt worden. Want zolang als een zondaar niet overtuigd is van Gods rechtvaardigheid aan de ene, en van Zijn liefde in Christus aan de andere zijde, maakt hij zulke begrippen van Hem, als van een onheilige of harde heer; gedraagt zich zo nevens Hem, en kan hij geen voorwerp zijn, waaraan de Heere Zijn liefde dadelijk uitlaat Maar als de ziel bij Christus onderwijs God leert beschouwen als zulk een rechtvaardige Vader, kan zij niet nalaten Hem gelovig zo te omhelzen; wanneer de dadelijke uitlating van Zijn liefde in hen komt.

2. Het andere lid van des Heilands oogmerk in deze bekendmaking drukt Hij uit: ***En Ik in hen.*** Ook is in vers 23 gezien, hoe Christus in de gelovigen is. Dat er een allemauwste vereniging tussen beiden is, die genoemd wordt een grote verborgenheid, Ef. 5: 32, dat Hij aan het verlichte oog des verstands Zich in Zijn heerlijkheid openbaart. En dat Hij door verschillende genadige bewerkingen van Zijn Geest Zich daar vertegenwoordigt. Dus zeg ik er alleen maar van:

- Hoewel gepast de Heere Jezus dit inzijn van Hem door, en samenvoegt met de liefde des Vaders in hen. Men kan in zeker opzicht zeggen, dat de liefde des Vaders voorgaat, om te brengen tot die vereniging met Christus. Want de Vader moet trekken en ons leren, zullen wij tot de Zoon komen, Joh. 6: 44, 45. Dat zien wij ook in het zeggen van Paulus, Gal. 1: 15, 16: *Wanneer het God behaagd heeft, Zijn Zoon in mij te openbaren*. Maar voorzover de dadelijke gemeenschapsoefening in liefde tussen God en een zondaar kan plaats hebben, gaat in orde het inzijn van Christus voor, en is de grond waarop des Vaders liefde rust, hoewel het hier achter geplaatst wordt. Want in zichzelf is de hoogstbeminde gelovige een voorwerp van Gods ongenoegen, wegens dagelijkse zonden en menigerlei smetten. Maar in Hem zijn zij door genadige schatting volmaakt, en hetgeen van Christus en Zijn Geest in hen gezien wordt, maakt hen welbehaaglijk voor Gods aangezicht.
- Ten andere moet dit inzijn van Christus in de gelovige ook begrepen worden als het oogmerk van Hem in, en de uitwerking van de openbaring des rechtvaardigen Vaders. En dat is klaar. Want gelijk zij door deze openbaring gebracht waren tot de erkentenis van Jezus Goddelijke en heuglijke zending, (als in het verband tussen vers 25, 26 is getoond) volgde daaruit noodzakelijk, dat het hart voor deze dierbare Gezant en Zijn zalige boodschap open ging, om Hem daarin door het geloof te laten wonen.

Na deze bijzondere verklaring der tekstwoorden, moet ik nog een en andere algemenere opmerking voorstellen.

1. Dat het voorgestelde door Christus aan de Vader dient tot aandrang van de bede, vers 24: *Vader, Ik wil dat daar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt*, enz. En dat ligt er ook krachtig in. Want, dat Hij zozeer gezet is, om ze bij Hem in Zijn zalige gemeenschap te hebben, is natuurlijk; dewijl Hij alles aan hen gedaan heeft, om hun hart hier al tot Zijn inwoning te openen, en hen tot die innigste gemeenschapsoefening bekwaam te maken. Maar deze eis kon aan de Bidder ook niet ontzegd worden; dewijl Hij alles toegebracht had, waardoor zij voorwerpen van des Vaders tederste liefde waren geworden, waarin Hij ook volharden zou. Hoe kon de

Vader daar dan tegen hebben, dat zij, welke van Hem geliefd waren met de liefde, die Hij de Zoon toedraagt, en die zo nauw daarmee verenigd zijn, ook met Christus dat zalig hemelgezelschap houden?
2. Het tweede, in het gemeen aan te merken, is, dat de sterke vertroosting uit datzelfde 24ste vers voor de discipelen nog vaster gemaakt wordt, door de verklaarde drangreden. Want hoewel dat geluk bijna te groot is om te geloven, zo zien en horen zij evenwel, dat er zulke vaste gronden liggen tussen de Goddelijke Personen, die het zeker, ja zelfs betamelijk maken. En die gronden, die door genade in hen gelegd zijn, konden zij wel verliezen; maar de Heere Jezus verbindt hier Zichzelf, om door aanhoudende bekendmaking deze te zullen onderhouden.
3. Eindelijk verdient het enige opmerking, dat de biddende Hogepriester niet eindigt met het slotwoord Amen, dat de heilige mannen doorgaans tot besluit van hun bidden gebruiken, en ons ook in het volmaakte gebed voorgeschreven is. Maar ik denk dat het daarom niet geschiedt: Deze doorluchtige Persoon, Die de Amen Zelf, de getrouwe en waarachtige Getuige is, heeft niet nodig de waarheid van Zijn begeerten, en de vastigheid van Zijn vertrouwen op de vervulling daarvan, te bevestigen. Hij heeft volkomen recht, om dit alles te eisen, en macht, om alles wat Hij wil te geven.

TOEPASSING
Zullen wij nu nog enige toe-eigening van de verklaarde stukken maken; zo zullen wij op Jezus voetspoor ook uitsluiting moeten maken van een soort van mensen, welke de gronden tot nog toe in zichzelf missen, waarop Hij de hoop der heerlijkheid grondt in de tekst; en die zich derhalve alsnog niet kunnen rekenen onder degenen voor welke Christus de eeuwige zaligheid eist.
En dat soort draagt hier de naam van de wereld, die de rechtvaardige Vader niet gekend heeft. Daartoe behoren de meeste mensen, zelfs die de naam van Christenen, ja van Gereformeerden dragen.
1. U, die dit hoort en leest, moet immers uzelf onder die ongelukkigen tellen, die nooit zoveel letterlijke bevattingen zelfs van de waarheden, in deze Naam des Vaders begrepen, gehad hebt, dat u in staat zoudt zijn daarvan de eenvoudigste belijdenis te doen; ook velen uwer niet, die voorheen lidmaten door belijdenis geworden bent. *Sommigen hebben de kennis Gods niet. Ik zeg het u tot schaamte*, 1 Kor. 15: 34. Weet u, als verkeerden, van geen schaamte in deze, op ons zeggen? Wordt tenminste beschaamd en verschrikt, als u denkt, dat de grote God en Zaligmaker van u bij de Vader zeggen moet: De wereld heeft U niet gekend.
2. Men zou zeggen, hoe het mogelijk is, dat mensen zo vijandig kunnen zijn tegen deze kennis; daar die waarheden samen verbonden ons God zo heerlijk vertonen, en een weg van behoudenis openen, die alleszins voor de arme zondaar zo gepast is. Ik doel nu niet zozeer op die rampzalige menigte, die zo aanwast, en die het gehele Evangelie, (immers al de verborgenheden daarvan) verwerpt, zich vergenoegende met een verminkt geraamte van geesteloze zedenkunde; indien zij nog enige indruk van godsdienst hebben, en een leven na dit leven geloven. Maar beziet eens de leer van bijna alle dwalende gezindheden. Of die wraakvorderende gerechtigheid Gods, en de eigenlijke genoegdoening van Christus daaraan, worden openlijk geloochend. Of door het stellen van eigen voldoening, eigen gerechtigheid, eigen krachten ten goede, wil men zelf verdienen, of wat toebrengen en Gode voorkomen, om ons te zaligen; waardoor zowel de liefde van de Vader als Zijn rechtvaardigheid ontluisterd worden. De meesten van die ook uit Babel uitgegaan zijn, wijken in dit opzicht hoe langer hoe verder af. En hoewel de openbare belijdenis in onze Kerk door Gods vrijmachtige goedertierenheid zo zuiver is, als ergens in de wereld; maar Hij, Die het tweesnijdend

scherp zwaard heeft, en weet, wie Zijn Naam houden en Zijn geloof niet verloochenen, weet ook, hoevele sociniaanse, ariaanse en arminiaanse dwalingen in de harten van vele genaamde gereformeerden schuilen; die zich om tijdelijke inzichten en belangen nog wat bedekt houden. Wat zulke ontrouwen in de zaak Gods voor zichzelf te wachten hebben, mogen zij toezien; en wat de Kerk van zulke bedekte verraders te wachten heeft, indien een verkeerde verdraagzaamheid omtrent deze onteringen des Vaders Naam meer veld wint; zal, vrees ik, het vrome nageslacht met bittere smart ondervinden. Het verval, dat langs die weg andere protestantse kerken tot wijngaarden gemaakt heeft door de vossen verdorven, maakt die vrees maar al te gegrond.

3. Men kan evenwel van velen zeggen, dat zij de Vader en Zijn Naam kennen, wat aangaat de rechtzinnige bevatting en belijdenis van de waarheden op zichzelf. Maar hoe weinigen van dezulken zijn er evenwel, die de waarheid kennen zoals ze in Christus is, en van Hem in het bijzonder bekendgemaakt wordt.

Dat God zo rechtvaardig is, hebt u velen ten opzichte van uzelf nooit overtuigende gezien; zodat u zich vond om erf- en dadelijke zonden ter rampzaligheid veroordeeld, en dat u Hem zoudt moeten billijken, indien Hij dat vonnis over u wilde uitvoeren. Wat er door die rechtvaardigheid vereist werd, om met die geschonden Majesteit bevredigd te worden, hebt u voor uzelf nooit begrepen; zodat al uw beste doen en plichten te licht bevonden werden, om daarop enig heil van Hem te verwachten. Dit blijkt; omdat u tegen enig benauwend zondengezicht stelt de goede dingen die bij u zijn; of u in eigen kracht aan het werk begeeft, om Gods toorn te ontvlieden.

Of wendt u haast uw aandacht van die vreselijke eigenschap Gods af, en stelt u Hem uzelf voor als een Vader van barmhartigheid in Christus? Dat is Hij waarachtig. Maar is Hij dat nog wel voor u in het bijzonder geworden? Duizenden worden bedrogen, zich op de gemene bevatting van die zalige waarheid gerust stellende. Let, om de liefde van uw onsterfelijke zielen, eens op de drie kenmerken van de rechte kennis des Vaders in de tekst.

Eerst: Christus zal Zelf niet die Naam aan ons bekend maken; immers door inwendige verlichting van Zijn Geest. Weet u nu wel van zulk een geestelijk inzien ooit gekregen te hebben van Gods liefde in de Zoon, waardoor uw ziel zo opgetogen en ingenomen geworden is? U kent geen andere kennis, dan natuurlijke, en bent daarmee tevreden.

Ten andere: die bekendmaking had tot oogmerk en vrucht, dat des Vaders liefde in hen is. Welk bewijs hebt u nu, en welke kennis daarvan? Het is u genoeg, als u die liefde u toe-eigenen en daarop de zaligheid hopen kunt; maar bent onverschillig in die geestelijke liefdeblijken en onderlinge liefdesomgang met Hem. Is dan die liefde wel in u?

Ten derde: Moet de kennis die Christus geeft ook daartoe strekken, dat Hij in u is; omdat men anders geen deelgenoot van des Vaders liefde zijn kan. Vele mensen verwachten de zaligheid, omdat er een Christus is, zonder dat Hij in u is. Men kent geen ander geloof, dan een historisch, met een vaststellen dat Hij uw Heiland is. Maar dat, waardoor die waarachtige vereniging van de ziel met Hem geschiedt, is nooit door kracht van genade geoefend.

Zo zijnde, moest u volzeker van uzelf oordelen, dat u tot hier de Vader en de Zoon nooit recht gekend hebt. En even vast daaruit besluiten, dat u van des Vaders liefde en gemeenschap des Zoons vervreemd bent. En wie kan uitdrukken het rampzalige van zulk een staat? De liefde en gemeenschap Gods te missen, is alles te missen, waardoor de ziel ooit een ogenblik waar geluk en blijdschap ondervinden kan. Ja het is, voor Zijn tegengestelde haat voor tijd en eeuwigheid bloot te staan. *Zonder Christus te zijn, maakt de mens ook vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld*, Ef. 2: 12.

Indien dit gemis u niet treft, omdat u de genieting van aangename zonden en schepselen hebt; zo weet, dit zal kort zijn. U gaat sterven. Waar dan heen? Immers niet bij Hem, waar Hij is; omdat u deze gronden mist, waarop Hij in de tekst dat heil voor de Zijnen bespreekt. Wat zal het een donderslag op het hart zijn, als u Jezus uit de wolken van u hoort zeggen: Rechtvaardige Vader, dezen hebben u niet gekend; rechtvaardig nu Uzelven in hun eeuwig verderf.
Mocht het u eens ernst worden, die *wraak met vlammend vuur, en dat eeuwige verderf van het aangezicht des Heeren* te ontvlieden, dat gedreigd is over *degenen die God niet kennen*, 2 Thess. 1: 8, 9. Zo zou u rechte bevatting en gevoel moeten hebben van uw tegenwoordige ellende. Maar dit zal niet recht komen, tenzij door de kennis van de Naam des rechtvaardigen Vaders. Bij dat licht zal de zonde, bijzonder van ongeloof tegen het Evangelie. Daarbij zal het nare en onvermijdelijke van uw tegenwoordige rampzaligheid, en van het oneindig geluk, dat er in Zijn gemeenschap is, recht ingezien kunnen worden. Ja daarbij zal de enige weg van heil voor u ontsloten worden. Oefent u wel naarstig in die kennis, maar smeekt de Heere Jezus aanhoudende, dat Hij u des Vaders Naam bekend make, Die dat alleen doen kan; en toont dat ook te willen, dewijl Hij nog zo gedurig op onze straten leert.

Gelukkige discipelen, welker namen ook op het hart van de biddende Hogepriester waren, als Hij zei: *Ik zal Uw Naam bekend maken*, en daarop ook bad, om u eeuwig bij Hem te mogen hebben.

A. Ziet, heeft Hij in een tijd der minne Zijn woord aan u gestand gedaan, en is deze kennis de trap tot zulk een hoogste gelukzaligheid, hoe groot uw voorrecht is boven een blinde wereld. Van deze kennis wordt gezegd, *Welgelukzalig is de mens die wijsheid vindt*, Spr. 3: 13. Het was door uw natuurlijke vatbaarheid, naarstigheid en onderzoek of grotere geleerdheid niet, dat u ze gevonden hebt. Er werden zoveel schrandere in allerlei (ook theologische) wetenschappen gevorderde mensen voorbij gegaan. En u, kinderkens in het verstand, en het dwaze der wereld veeltijds, is deze openbaring geschied. Ook heeft die grote Leraar nog niet afgelaten om u telkens en van tijd tot tijd verborgen onderwijs te geven, dat u zo nodig hebt. Wat oefent Hij geduld met u, die veeltijds zo traag of zo dom, of zo waanwijs, of zo vergetelijk zijt omtrent Zijn lessen. Dankt toch die goede Meester; hebt Hem lief, prijst Hem bij anderen aan; gelijk u doet omtrent leraars, die u liefhebt; omdat ze middelen tot zaligmakende kennis van uw ziel waren. Maar ziet wel toe, dat zulken niet te groot deel in uw achting krijgen, tot nadeel van Jezus eer, Die hen zenden, bekwaam maken moest, de woorden voor u in de mond leggen, en uw harten daarvoor openen.

B. Dewijl de wereld de Vader niet kent, zoals het u gegeven is, zo moet u u niet vreemd houden, dat ze deze wetenschap der heiligen voor dwaasheid keurt en haat. Laat het u niet doen wankelen in het geloof omtrent de geopenbaarde waarheden, hoe listig zij daartegen redeneren. En zoekt daartegen gewapend te zijn, ook in voortgang van letterkennis en historisch geloof van de waarheden van het Evangelie. Naarmate deze stouter en algemener bestreden worden in onze dagen, hebt u met Paulus een grote strijd voor uzelf te oefenen, dat u mag komen *tot alle rijkdom der volle verzekerdheid des verstands, tot kennis der verborgenheid Gods en des Vaders en van Christus*, Ko1. 2: 1, 2. Zelfs moet u niet verschrikt en bewogen worden door degenen die tegenstaan, hoewel zij u smaad, haat en verdrukking doen lijden. Christus heeft dat, hoofdstuk 16: 2, 3, voorzegd, en de oorzaak daarvan aangewezen: *Deze dingen* (die verdrukkingen tot den bloede toe) *zullen zij u doen, omdat zij den Vader niet*

gekend hebben, noch Mij. En verneemt u tot uw smart dat de kennis van de rechtvaardige Vader en de gezonden Verlosser in vele protestantse kerken zo bedorven wordt, en van de onze ook dreigt te wijken; wordt niet al te moedeloos. Het is niet mogelijk *de uitverkorenen te verleiden*, Matth. 24: 24. *De ogen dergenen die zien, zullen niet terug zien*, Jes. 32: 3. Ook zal Christus, Die hier zei: Ik zal bekend maken, wel zorg dragen, dat er altijd een volk op aarde is die hun God kennen; en dat die bekendmaking op aarde blijven zal, zolang als er gegevenen aan Hem zullen verkeren, volgens de voorzegging, Ps. 22: 31, 32: *Het zaad zal Hem dienen, het zal de Heere aangeschreven worden tot in geslachten. Zij zullen aankomen, en Zijn gerechtigheid verkondigen, het volk dat geboren wordt*.

C. Maar even dat hebt u te allen tijden voor uzelf te begeren, een voortgang in de kennis van des Vaders Naam. Ik spreek nu niet zozeer van bespiegelende kennis, maar van een inwendige, geestelijke en beoefenende, die tot gevolg heeft, dat de liefde des Vaders en dat Christus in u is. O! wat kennen wij weinig van God. Hoe donker zijn dikwijls al Zijn heerlijke volmaaktheden, met Zijn liefde in de Zoon voor het zielsoog. Hoe weinig wegen die indrukken op het hart. En nochtans, in deze geloofskennis is het enige licht voor uw gemoed; het voornaamste bewaarmiddel tegen de zonden; de grootste aanmoediging tot alle plichten; en de sterkste vertroosting in alle noden en smart Derhalve *wast op in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus*, 2 Petrus 3: 18. Gedurig uitziende naar Zijn Geest, Die u alles leren, en het gehoorde indachtig maken moet.

D. Verdenkt evenwel uw kennis van God niet in het geheel, omdat u van die Vaderlijke liefde geen gedurige uitlating in uw hart ondervindt. Die is eigenlijk voor het aanschouwen bewaard. En al waren uw vorige bewijzen daarvan thans donker; u zou tegenwoordig nog wel zulke blijken van genade in u zien, die niet dan uit de liefde Gods kunnen voortvloeien. Vindt u zo weinig van Christus in u, alsof Hij er nooit geweest was; denkt dat niet. *Kent gij uzelven niet, dat Jezus Christus in u is?* Indien u bij onderzoek of u in het geloof bent, niet kunt ontkennen, Hem daardoor in het hart ingelaten te hebben, 2 Kor. 13:5. Hij blijft er eeuwig, al verbergt Hij Zich soms om wijze redenen. Evenwel moet u die verberging niet onverschillig zijn. Dat zou geen bewijs van sterk geloof, maar van weinig liefde zijn. Hoe meer uw ziel gezet is op de tederste en bestendigste gemeenschapsoefening, hoe beter. Zo was het bestaan gedurig van de Bruidkerk in het Hooglied. Roept gedurig ook die Gezegende toe, dat Hij inkome; want zonder Hem kunt u niets doen, niets kennen van des Vaders Naam, en niets ondervinden van Zijn liefde. De blijken van dat begeerlijk inzijn zullen hier doorgaans klein, weinig en afgebroken zijn; maar zijn ze evenwel echt, zoals ze in Jezus gebed de gronden zijn om die volmaakte vereniging met Hem te verzoeken, zo zijn ze voor u de zekere onderpanden, dat u *de genade van de Heere Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes* eens zonder einde en verstoring zult genieten.
Die *zij met u allen!* 2 Kor. 13: 13.
AMEN.